

А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ

В Ы С О Ч А Й Ш Е

УЧРЕЖДЕННОЮ ВЪ В И Л Ъ Н Ъ .

Т О М Ъ І І .

А К Т Ы БРЕСТСКАГО ЗЕМСКАГО СУДА.

В И Л Ъ Н А .

1867.

А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССІЕЮ

В Ы С О Ч А Й Ш Е

У Ч Р Е Ж Д Е Н Н О Ю В Ъ В И Л Ъ Н Ъ .

Т О М Ъ І І .

А К Т Ы Б Р Е С Т С К А Г О З Е М С К А Г О С У Д А .

В И Л Ъ Н А .

Въ типографіи Губернскаго Правленія.

—
1867.

24/86

Hh

106400

V

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Коммиссія, по принятой ею программѣ для разбора и изданія древнихъ актовъ, рассматривая ихъ по судамъ, имѣетъ въ виду три главныя задачи:

1. Собрать матеріалы для проясненія элемента Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ. Элементъ этотъ такъ былъ подавленъ здѣсь враждебнымъ ему католицизмомъ, и все, что носило на себѣ отпечатокъ Православія въ здѣшнемъ краѣ, или напоминало объ немъ, такъ было изглажено, прикрито, что одни только древніе судебные акты могутъ бросить яркій свѣтъ на враждебныя тенденціи католицизма и разсѣять мракъ, такъ долго скрывавшій истину. И потому Коммиссія поставила себѣ за правило: а) выбирать и издавать всѣ привилегіи Польскихъ королей и великихъ князей Литовскихъ, данныя Православнымъ церквамъ и вообще Православному Духовенству; б) всѣ, такъ называемыя, фундушovyя записи, которыми надѣляли Православныя церкви, монастыри и Православное Духовенство не одни только короли и князья, но и частныя лица, и вообще

всѣ акты, которые свидѣтельствуютъ о бывшихъ въ Сѣверо-Западномъ краѣ Православныхъ церквахъ, хотя бы онѣ и не существовали теперь; в) когда Унія вторглась въ Сѣверо-Западный край и когда всѣ Православныя церкви, за исключеніемъ весьма немногихъ, обращены были въ Унитскія, послѣднія пользовались также привилегіями королей; ихъ надѣляли также дарственными записями частныя лица. И какъ онѣ опять, по волѣ Провидѣнія, сдѣлались Православными, то судьба ихъ и положеніе въ разное время тѣсно связаны съ исторіею Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ; а потому Коммиссія считаетъ необходимымъ издавать всѣ привилегіи и фундушovyя записи, данныя бывшимъ Греко-Унитскимъ церквамъ и Греко-Унитскому Духовенству, вмѣстѣ съ привилегіями и фундушовыми записями, данными Православнымъ церквамъ.

Въ первомъ томѣ актовъ, изданныхъ Коммиссіею 1865 году, помѣщено 40 документовъ, относящихся къ Православнымъ и Греко-Унитскимъ церквамъ; въ издаваемомъ нынѣ второмъ томѣ — 55; а въ приготовленномъ къ изданію третьемъ томѣ ихъ будетъ помѣщено до 200. Собраніе актовъ этого рода составитъ современемъ богатый матеріалъ для Церковной исторіи Сѣверо-Западнаго края. — Кромѣ привилегій и фундушовыхъ записей на церкви, во второмъ томѣ помѣщено 10 актовъ, въ которыхъ явлены права на приходы, выданные помѣщиками Римско-Католическаго исповѣданія Греко-Унитскимъ священникамъ; права эти назывались *презентами*. Акты этого рода, свидѣтельствуя о существованіи Греко-Унитскихъ и древле-Православныхъ церквей, обнаруживаютъ вмѣстѣ одно изъ сильныхъ средствъ, которымъ католицизмъ поработалъ бывшее Греко-Унитское Духовенство и заставлялъ его не только забывать свое древнее Православное происхожденіе, но болѣе и болѣе уклоняться отъ него и принимать всѣ внѣшнія формы и обряды католицизма.

2. Вторая задача Коммисіи, при выборѣ и изданіи актовъ, есть проясненіе самыхъ, можно сказать, первыхъ источниковъ администраціи въ Сѣверо-западномъ краѣ. Съ этою цѣлію Коммисіа считаетъ необходимымъ выбирать и издавать: а) все постановленія дворянства Сѣверо-Западнаго края. Какъ ни мелки бываютъ иногда эти постановленія, однакожь въ нихъ выражаются общественная и частная жизнь всехъ сословій края въ разныхъ частяхъ его; б) преимущественно издавать инструкціи, которыми снабжало дворянство своихъ депутатовъ, называвшихся послами, отправляемыхъ на главные сеймы. Въ этихъ инструкціяхъ вполнѣ видны политическій бытъ, положеніе края относительно другихъ народовъ, потребности края, недостатки администраціи, улучшенія разнаго рода, также экономическій бытъ края и все первоначальныя средства къ политическому его существованію. Если документы этого рода не могутъ называться чисто историческими, то они служатъ основою для исторической твани, и многое могутъ прояснить въ жизни и цивилизаціи Сѣверо-Западнаго края; в) Коммисіа также считаетъ необходимымъ выбирать и издавать привилегіи, которыя давали Польскіе короли и великіе князья Литовскіе разнымъ обществамъ и сословіямъ, мѣстечкамъ и городамъ, равно какъ и акты и опредѣленія королевскихъ комиссаровъ, которыми обозначаются недвижимая собственность разныхъ обществъ и сословій, ихъ права на жительство, торговлю, входы въ казенные лѣса, и т. под. Акты эти, проясняя бытъ королевскихъ крестьянъ, мѣщанъ, жидовъ и другихъ сословій, могутъ служить для историка указаніемъ на нѣкоторыя событія края, а равно подтвержденіемъ нѣкоторыхъ отдѣльныхъ историческихъ фактовъ.

Въ настоящее время, когда начинается жизнь Русскаго народа въ краѣ, вопросъ о жидяхъ сдѣлался вопросомъ почти все-

общимъ. Что такое жида здѣсь въ настоящее время? Чѣмъ они были въ прежнее время, при Польскомъ владычествѣ? Какое имѣли они отношеніе къ администраціи края и какое на нихъ имѣло вліяніе самая эта администрація? Какимъ образомъ жида захватили въ свои руки всю торговлю, всѣ лучшіе промыслы и, можно сказать, все богатство края? Все это должна намъ объяснить исторія ихъ прежняго быта. Потому Коммиссія полагаетъ, при изданіи третьяго тома актовъ, обратить особенное вниманіе на все, что можно найти въ нихъ объ этомъ предметѣ, именно: собрать всѣ привилегіи Польскихъ королей и великихъ князей Литовскихъ, относящіяся къ жидамъ, собрать всѣ сеймовыя постановленія, относящіяся къ ихъ быту, всѣ болѣе характеристическія судебныя опредѣленія, состоявшіяся по дѣламъ между жидами и христіанами. Акты эти, хотя и могутъ быть подведены подъ вторую вышеозначенную ихъ категорію; однакожъ весьма значительное ихъ количество, ихъ спеціальность, ихъ современный интересъ стоятъ того, чтобы они изданы были отдѣльно. И потому, не помѣщая ихъ во второмъ томѣ, Коммиссія предполагаетъ издать ихъ особымъ выпускомъ, вслѣдъ за третьимъ томомъ. По этой же самой причинѣ, именно, по спеціальности предмета, Коммиссія, изготавивъ для печати вмѣстѣ съ переводомъ съ Польскаго на Русскій языкъ такъ называемую Ординацію королевскихъ лѣсничествъ въ б. Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, полагаетъ издать ее также отдѣльно отъ актовъ. Изданіе это, какъ проясняющее вообще экономическій бытъ края, безъ всякаго сомнѣнія, принесетъ также весьма значительную пользу наукѣ.

Можно было бы издавать отдѣльно акты, относящіяся къ быту крестьянъ и отношеніямъ ихъ къ помѣщикамъ въ разное время; но какъ акты эти болѣе юридическаго свойства и заключаются въ судебныхъ опредѣленіяхъ, состоявшихся по дѣламъ помѣщиковъ,

такъ что крестьяне играютъ въ нихъ роль слишкомъ незначительную и мало замѣтную; то опредѣленія эти необходимо должны войти въ третій отдѣлъ актовъ юридическихъ, составляющихъ третью задачу Коммиссіи.

3. Задача эта имѣетъ цѣлю прояснить внутренній бытъ Сѣверо-Западнаго края. Жизнь народа выражается въ его законодательствѣ, которое въ свою очередь проявляется въ практическомъ его примѣненіи, или въ юридическихъ его формахъ. По этому Коммиссія поставила себѣ въ обязанность обратить особенное вниманіе на разнаго рода судебныя опредѣленія, характеризующія этотъ бытъ народа въ разные періоды его существованія по разнымъ его классамъ и сословіямъ. Такъ называемые акты крѣпостные, заключающіе въ себѣ частныя сдѣлки между разными лицами, хотя могутъ прояснить многое въ быту народа; но большею частію содержаніе ихъ слишкомъ мелко и обыденно; напротивъ судебныя опредѣленія по разнымъ дѣламъ между лицами разныхъ сословій даютъ ясное понятіе о степени образованія народа, о нравственномъ его состояніи, о вліяніи одного класса, одного сословія на другіе. Сначала судебныя опредѣленія не были отдѣляемы отъ крѣпостныхъ актовъ, какъ доказываютъ состоящія на лицѣ въ Центральномъ Архивѣ актовыя книги; но въ послѣдствіи, когда юридическія формы получали гораздо большее развитіе, судебныя опредѣленія начали вносить въ особыя книги, извѣстныя подъ именемъ декретовыхъ. Въ этихъ-то книгахъ заключается огромный запасъ матеріаловъ не только для историческихъ изслѣдованій, но вообще для исторіи. Само собою разумѣется, что нѣсколько этого рода актовъ мало могутъ способствовать къ проясненію жизни народа, но болѣе значительное ихъ количество составитъ важный матеріалъ, который послужитъ мѣриломъ политическаго и нравственнаго разви-

тія народа. Въ первомъ томѣ помѣщено этого рода актовъ 32, во второмъ 21. Количество это весьма еще незначительно, чтобы можно было по нему судить о важности этихъ актовъ въ историческомъ отношеніи, хотя въ нихъ заключается много характеристическихъ указаній полезныхъ для историка. Коммиссія не приступила еще къ отдѣльнымъ декретовымъ книгамъ. Одинъ архивъ Главнаго Литовскаго Трибунала заключаетъ въ себѣ 280 декретовыхъ книгъ, изъ которыхъ каждая содержитъ въ себѣ среднимъ числомъ 2000 листовъ. Разборъ этихъ книгъ, безъ сомнѣнія, доставитъ богатый запасъ археографическихъ матеріаловъ.

Нѣкоторые изъ помѣщенныхъ въ этомъ томѣ актовъ, кромѣ общихъ вышеизложенныхъ свойствъ, имѣютъ еще другія особыя характеристическія черты, которыя придаютъ имъ бѣльшій интересъ и значеніе, такъ напримѣръ:

а) Въ первомъ отдѣлѣ актовъ особенно замѣчательна въ этомъ отношеніи привилегія Сигизмунда III, данная Православному Духовенству въ 1589 году (актъ 5-й, стр. 10). Прежде, какъ видно изъ самой этой привилегіи, существовалъ обычай, по которому по смерти архіепископа или митрополита, все имущество ихъ и вообще имущество церковное поступало въ вѣдѣніе воеводъ, подскарбіевъ земскихъ и старостъ; отъ чего имѣнія, какъ то: замки, мѣстечки, дворы, села и земли переходили въ руки свѣтскихъ людей. Чтобы пресѣчь это злоупотребленіе, разпространившееся по всему б. Великому Княжеству Литовскому, и обезпечить имущества духовныя и вообще церковныя, Сигизмундъ III постановилъ, чтобы старшія духовныя лица при каждой церкви, по смерти епископа или митрополита, всѣ имѣнія, всѣ *наданья*, и всѣ церковныя сокровища принимали сами и передавали по-

вому епископу, митрополиту или архимандриту. Другой неменѣ важный документъ, относящійся къ этому отдѣлу,—это опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по поводу жалобы Православныхъ Червачицкихъ священниковъ (актъ 17-й, стр. 48) на дѣлаемые имъ притѣсненія Кобринскимъ подстаростою. По силѣ этого опредѣленія Православное Духовенство наравнѣ съ Католическимъ освобождается отъ свѣтской юрисдикціи.

б) Во второмъ отдѣлѣ актовъ, въ актѣ 70, на стр. 152, въ инструкціи посламъ Брестскаго воеводства говорится: «Что касается до просьбы короля его милости, чтобы мы позволили королю его милости, только на время дать епископство Виленское поляку; то, такъ какъ небезопасно и даже страшно позволять то, что противно давнимъ правамъ и привилегіямъ и обычаямъ, которые предки короля его милости, святой и вѣчной памяти короли Польскіе и Великіе Князья Литовскіе, не только неоднократно давали предкамъ нашимъ, но и вѣчно и ненарушимо хранили и поддерживали ихъ,— въ этомъ отношеніи мы лучше поручаемъ посламъ нашимъ, дабы они нижайше и покорно представили просьбы наши его королевской милости, чтобы его королевская милость, по примѣру благочестивыхъ предковъ своихъ, ничего не дѣлалъ такого, что противно правамъ и привилегіямъ, ими пожалованнымъ.» Этою же самою характеристическою чертою отличается (актъ 73, стр. 157) протестъ сенаторовъ, чиновниковъ городскихъ и земскихъ и земянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Польскаго, присоединявшихъ незаконно къ Польшѣ имѣнія и земли, принадлежавшія Великому Княжеству Литовскому.

в) Въ третьемъ отдѣлѣ отличаются особыми характеристическими чертами по своему предмету и по юридическимъ формамъ слѣ-

дующіе акты: 1) Опреѣленіе короля Стефана по дѣлу Стефана Баговитиновича Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою Кременецкимъ съ присовокупленіемъ определенія Брестскаго земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго (акт. 97, лист. 228). 2) Такого же свойства и характера определеніе по дѣлу дворянина Николая съ воеводою Витебскимъ Николаемъ Сапѣгою; 3) Въ определеніи по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангушкою объ ограбленіи крестьянъ Коптевыхъ видны — быть, положеніе и состояніе крестьянъ тогдашняго времени, цѣна разнымъ вещамъ и продуктамъ; 4) Опреѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и Базиліянами о захватѣ имѣнія первыхъ генераломъ послѣднихъ Геракліемъ Лисанскимъ, кромѣ полнаго развитія тогдашняго времени юридическихъ формъ, показываетъ, чѣмъ были Базиліяне въ это время. Акты подъ номерами 91, 93 и 110 помѣщены въ этомъ отдѣлѣ потому только, что Коммиссія не сочла нужнымъ дѣлать особаго отдѣла для трехъ актовъ.

I.

**АКТЫ, ПРОЯСНЯЮЩЕ ЭЛЕМЕНТЪ ПРАВОСЛАВІЯ
ВЪ СѢВЕРО-ЗАПАДНОМЪ КРАѢ.**

1.—Фундушевая записъ на Семятичскую церковь во имя Святой Троицы, съ предѣлами Св. Апостоловъ Петра и Павла и Преподобной Параскевіи.

Изъ актовой книги за 1786 годъ, стр. 1519.

Roku tysiącznego siedemsetnego osemnastu szóstego, miesiąca Sierpnia dwudziestego drugiego dnia.

Przed urzędem IKMści i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stawając obecnie I. X. Tomasz Kulżycki, pleban Troscianicki, fundusz, cerkwi Siemiatyckiey służący, do akt podał, po rusku w te słowa pisany: Лѣта Божого тисеча чотыриста тридцать первого, индикта девятого, мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня, на Святого Апостола и Евангелиста Марка. Во славу и честь Всесвятыхъ и Нераздѣльныхъ Троицы. А се я Алексѣй Кмыта Судымонтовичъ зъ Хожова, подскарбій Литовскій, и зъ женою моею Теодорою умыслили себѣ на чолобитѣ землянъ и подданныхъ моихъ въ селѣ Семятыхахъ, въ повѣтѣ Дорогичномъ лежащемъ, велѣли есмо по-становити церковь въ Семятыхахъ,

на горѣ, надъ рѣкою Мухавцемъ, между дорогами Четыговскою и Цехановецкою, храма Святой и Живоначальной Троицы, съ предѣлами Святыхъ Апостолъ Петра и Павла и Преподобной Параскевіи, нарицаемой Пятокъ. А на выживленіе священнику Елисееви Ефремовичу и будущимъ по немъ священникомъ при той церкви надали есмо земле на тріехъ мѣстехъ: первая волока помѣру королевского въ Ситочномъ, отъ дороги Роговецкой и Машкова до Розсоши; втора волока на Ложкахъ, отъ дороги Высоцкой до границы Батыковской; третья волока отъ рѣчки Каменки, зъ лугами черезъ дорогу Чартыевску и Цехановецку до границы Роговецкой, обмеженны зъ подданными чотырема въ селѣ Боратынцу и землею волокою. Первая волока садыбая полъ

села; вторая за греблею; третья на Лиживахъ одъ границы Пироговской до границы шляхецкого Боротынца и зъ сѣножатыю на Лыси-нахъ отъ дороги Мельницкой зъ зарослями, до Буга надлежащими до-той волоки, а зъ сѣножатыю на Сло-хахъ и Соснахъ и зъ загородника-ми слуховскими на волокъ чотыри. Садиба священника надъ тою жъ рѣчкою Мухавцемъ до дороги Це-хановецкой и за садибами двома, и моргами шестома на горѣ и за-будоуванье на тыхъ же моргахъ цер-ковныхъ мають быти со служеб-ли до церкви належачи зъ забудо-ваньемъ належачи, которыи ма-ють надлежащу службу чинити день единъ въ седмицу, а десетину све-щеннику давати будутъ живуци въ томъ имѣнью моемъ Семятыц-комъ земяне зъ волокъ двадцати и осминъ двоухъ въ селѣ Клекотовѣ и Слохахъ, по конѣ жита зъ каждой волоки, въ селѣ Боратынцу зъ пяти волокъ и трехъ осминъ по конѣ одной, въ селѣ Пироговичахъ, въ Волыховичахъ, Рѣшотникахъ и въ Каянцы зъ каждого городу по сно-повъ пятнадцать, млыво въ млы-нахъ нашихъ на рѣцѣ Каянцы и Мошчонци на властну потребу безъ

черки и мѣрки священнику позво-ляемо жита бочку и пшеницы, дя-ку на проскуры давати зъ двора нашего будемъ мы и по насъ буду-чи. Къ сему же озеро подъ Волкою, которое зачинаеть ся одъ Буга а ко-нецъ подъ Дурною городниками и дрыва зъ боровъ нашихъ на опалъ и всяку потребу; той же священ-никъ жити маеть по божію и при-стойне и повиненъ будетъ за насъ и родичей нашихъ каждого мѣсеца въ субботу литургію одправляти съ панахидою. Которое то писмо даемы до церкви вышереченой и въ кни-ги земскіе Дорогицкіи писати каза-ли и абы вѣчными часы заставало и не отъ кого не порушено было, и кто бы тое писмо наше смѣлъ ло-мити, таковъ маеть зъ нами роз-судитися въ Страшное Второе При-шествіе Господне. Которое то писмо подписую властною рукою моею и печатью ствержаю. Данъ въ Семя-тычахъ году и дня вышъ выречен-ныхъ. U tego funduszu przy pieczęci wy-cisnionej podpis takowy: Алексѣй Кмы-та Судымонтовичъ зъ Хожова, под-скарбій Литовскій. Który to fundusz za podaniem przez wyrażoną osobę jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego przyjęty i wpisany.

1508 г.

2.—Фундушевая запись на церковь Божіей Матери во Владимирѣ-на-Мухавцѣ.

Изъ актовой книги за 1595 годъ, листъ 27—29.

Лѣта Божого Нароженъя 1595, мѣсеца Генвара 10 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о трехъ кроляхъ святѣ римскомъ припалыхъ и судовне отправованыхъ, передъ нами, врадниками земскими воеводства Берестейского, Оедоромъ Патеємъ судьею, Богданомъ Туминскимъ подсудкомъ и Иваномъ Патеємъ писаромъ, ставши очевисто у суду, велебный у Бозѣ отецъ Адамъ Ипатій, Епископъ Володимерскій и Берестейскій, покладалъ и очевисто призналъ привилей его королевское милости Жикгимонта, за печатью майстатовою на паркгаминѣ писанный, которымъ его королевская милость надать рачилъ ку церкви Божой Светой Пречистой у Володимери на Мухавцы, имѣнья Тришина а Шпановича, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежащихъ, яко о томъ шырей адостаточней привилей помененый въ собѣ обмовляетъ, просячы, абы, для згубы оногo и вшелякого припадку, до книгъ врадовыхъ земскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, врадъ, бачачы рѣчь быти водле права слущную, приняли есмо его ку запису до книгъ врадовыхъ,

который привилей, въ книги вписуючы въ слово до слово, такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, кнежа Пруское, Жомоитскій и иныхъ. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотриеть, альбо чтучи его слышитъ, нинѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Билъ намъ чоломъ Владыка Володимерскій и Берестескій Вассіанъ о томъ, штожъ маршалокъ нашъ староста Володимерскій панъ Оедоръ Янушевичъ, описалъ по своему животѣ на церкви Божой Пречистой Богоматере въ Володимери имѣнье свое въ Берестейскомъ повѣтѣ на рѣцѣ на Мухавцы на имѣнья Тришинъ а Шпановичи а жеребей въ Косичахъ, на имя Милашовскій, выслугу свою, што выслужилъ на братеничомъ Александрѣ короли его милости и тежъ куплю свою, што купилъ въ намѣстника Мельницкого Немеры Гримайловича форварки жидовскіе, на имя Райковскій и Ясковскій а Пашковскій у Берестейскомъ повѣтѣ, и на то на все

онъ testamentъ пана Оедоровъ Янушевича и тожъ и тые привилея, которыми тые имѣнья и фольварки братъ нашъ Александеръ король его милость и мы сами пану Оедору подтвердили, передъ нами вказывалъ, а и сама пани Оедорова Янушевича о томъ до насъ писала, повѣдаючи, ижъ мужъ ее то записалъ на церкви Божое и билъ намъ чоломъ Владыка, абыхмо тое все подтвердили церкви Божое нашимъ листомъ навѣчно. Иномы зъ ласки наше на его чолобитье то учинили тые всѣ вышеписанные имѣнья и фольварки подтверждаемъ симъ нашимъ листомъ ко церкви Божое вѣчно и непорушно и ему самому и напотомъ будучимъ Володимирскимъ Епископомъ со всѣми слугами путными и людьми служебными и тяглыми и зо всими землями пашными и бортными, и зъ сѣножатями, и зъ бобровыми гоны, и зъ ловы звѣриными и пташими, и зъ дубровами, и зъ лѣсы, и зъ гаи, и зъ хворостами, и зъ озерами, и зъ рѣками и зъ рѣчками, и зъ болоты, и зъ ставами и зъ млынами, и зъ ихъ вымелками, и зъ даньми грошевыми и медовыми и куничными, и зъ дякы, и зъ ихъ службами, и зъ всѣми входы ихъ и при-

ходы, и зъ всимъ правомъ и паствомъ, который колвекъ именемъ могутъ названы а выменены быти, и зъ всемъ съ тымъ, какъ ся тые имѣнья и тые фольварки въ своихъ границахъ здавна ея мають, ничего на насъ и на наши наслѣдки не оставляючи. Воленъ онъ и по немъ будучые Епископы то ко церкви Божое розширити, прибавити и ко церковному пожиточному и лѣпшому обернути, какъ сами налѣпей розумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣсити къ сему нашему листу. Писанъ въ Краковѣ. Лѣта Божого тисеча петъсотъ осмого, мѣсеца Апрѣля двадцатого дня, индыкта одиннадцатого. У того привилею печать его королевской милости есть завѣшена маестатова, при которой и подписи есть тые словы: при томъ былъ маршалокъ и секретаръ панъ Иванъ Сопѣга, подкоморій Нимейшишкій, панъ Андрей Якубъ Довойновича подскарбій Нимутенскій панъ Иванъ Андреевичъ, который же тотъ привилей за прозьбою его милости Владыки Володимерского и Берестейского ку записанью для згубы до книгъ владовыхъ земскихъ Берестейскихъ поданъ есть и записанъ.

1555 г.

3.—Привилегія короля Сигизмунда Августа о передачѣ Озятской церкви въ обезпеченіе конюшему Гайкѣ.

Изъ актовой книги за 1790 г., лист. 2081

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego stawając obecnie wielebny w Bogu I. X. Adam Budziłowicz, paroch cerkwi Oziatskiej, kopią listu Najjasniejszego Króla Jego Mosci Zygmunta Augusta do jasnieoswieconego Xięcia Imci Mikołaja Radziwiłła, wojewody Wilenskiego, pisanego, teyże cerkwi Oziatskiej służącego i w aktach biskupich Włodzimierskich oblatowanego do akt podał, po rusku w te słowa pisaną: Жыгмонтъ Августъ, Божою милостію, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій и иныхъ. Воеводѣ Виленскому, маршалку земскому, канцлеру великого князства Литовского, старостѣ Берестейскому, державцы Борисовскому и Шавленскому Миколаю Радивилу и инымъ старостомъ Берестейскимъ, хто и напотомъ тотъ замокъ нашъ Берестейскій держати будетъ. Повѣдилъ передъ нами писарь нашъ, конюшій Городенскій, державца Ошмянскій, панъ Янъ Миколаевичъ Гайко о томъ, што которая церковь заложенія Светого Миколая у волости староства Берестейского, въ селѣ Озяцкомъ подаванія нашего господарского есть, ино ижъ онъ тамъ же у въ

Озяти фольварокъ свой маеть, до которое дей церкви перво сего одъ его накладъ некоторыми церковными потребами далъ, для того билъ намъ чоломъ, абыхмо его при томъ зоставили и тую церковь въ подаваніе ему дали. Ино вгды тая церковь у Озяти наше подаваніе господарское, мы тую церковь заложеніе Святое Миколы въ селѣ Озяцкомъ для обороны отъ крывдъ и въ подаваніе ему есмо дали вѣчне. Маеть онъ самъ, его жона, дѣти и потомки ихъ тую церковь въ подаваніи своемъ мѣти и отъ крывдъ боронити, священниковъ годовныхъ и научныхъ при ней установляти владности владичней надъ священникомъ тое церкви въ справахъ духовныхъ ничимъ невоимуючы и шильне стерегчи, жебы и хвала Божая въ той церкви не уменьшала и справована была ведле обычаю закону Греческого. А што ся дотычетъ земли зъ постановленія вѣчного отъ насъ къ той церкви наданія, того крывды не чинити, дѣти и потомки отъ тое церкви ничѣмъ отдаляти и уймовати не мають, але священникъ теперешній и по немъ будущіе священники, которые слу-

жбу Божую въ той церкви служи-
ти будутъ ведле наданья нашего дер-
жачи уживати, а за насъ господара
Бога просити. Твоя бы милость,
пане воеводо, о томъ вѣдаючи, по-
даванья тое церкви ему поступилъ
и священнику тамошному послу-
шному во всемъ его быть велѣлъ,
и водле сего листу нашего въ томъ
се къ нему заховалъ и тотъ листъ
нашъ у книги замковые, твоя ми-
лость, уписать бы казалъ. А если бы
коли священника отца або жона и
дѣти его потомки ихъ въ той цер-
кви не мѣли, а у оной бы церкви
черезъ дванадцеть недѣлъ служба
Божая не была, або панъ если бы
кгрунтъ одъ насъ къ той церкви
наданный уменьшилъ и якое жъ бы
кольвекъ укривженье той церкви отъ
него самого, жоны и дѣтей его и

потомковъ ихъ дѣяло, тогды врадъ
нашъ того стерегчи и боронити и
засъ тую церковь въ поданье и спра-
ву нашу взяти маеть. Писанъ въ
Петрковѣ, подѣлѣто Божого Нароже-
нья тисеча пятьсотъ пятьдесятъ пя-
того, мѣсеца Іюня шеснадцатого
дня. У того листу подписъ руки его
королевское милости тыми словы:
Sigismundus Augustus Rex, mp. Остафій
маршалокъ и писаръ. A na brzegu tej
kopii listu suscepta takowa: Extraditum per
extractum venerabili reverendo Mikolao Zda-
nowicz, parochi ritus Graeci Oziatensi—Wla-
dimiriae, die Martis prima, mensis Decem-
bris, anno Domini millesimo septingentesimo
vigesimo secundo. Kizikowski kapituli Wla-
dimiriensis notarius. Która to kopia listu
jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzes-
kiego przyjęta i wpisana.

1584 г.

О нападеніи князя Льва Масальскаго на имѣнье церковное Тришинъ.

Изъ актовой книги за 1584 годъ, листъ 550—553.

Лѣта Божого Нароженья 1584,
мѣсеца Октебра осмого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, во-
дле порадку статutowого о Светомъ
Михалѣ святѣ Рымскомъ припа-
лыхъ, передъ нами врадники судо-
выми земскими воеводства Бере-
стейского, Адамомъ Патеємъ су-
дею, и Богданомъ Туминскимъ под-

судкомъ, постановившыся очевисто
у суду велебный въ Бозѣ отецъ Θε-
одосей, владыка Володымерскій и
Берестейскій, сторона поводова, злецилъ и далъ моцъ отъ себе у су-
ду въ справѣ своей, нижеписаной,
моцованому прыятелеви своему па-
ну Андрею Романовскому, который
за тымъ порученьемъ жаловалъ съ

позву на земенина господарского, воеводства Берестейского, князя Льва Ивановича Масальского, штожь дей въ року прошломъ тисеча пятьсотъ осмдесятъ второмъ мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня, зъ волторка на середу, въ нocy, въ небытности..... его милости самого у Берестыи и вradника его тутешнего ма.....пана Осекровского, тотъ помененый князь Левъ Масальскій самъ особю своею зробившы собѣ немало слугъ и помочниковъ зъ rozmaitoю бронею вчинилъ мощно, квалтомъ на имѣнѣ церковное въ повѣтѣ Берестейскомъ лежащее, прозываемое Трышинъ, тамъ дей у дворцу владыки его милости Трышинскомъ, заставшы дворника, на име Сенка Каленка, поймалъ и казалъ, руки завезавшы, подвору водити и мордерство, якое сами хотѣли, надъ нимъ чынили, а потомъ дей дверы до сѣней, до коморы и до избы выбили и вырубали и быдло дворное, што колве въ томъ дворцу было, также статковъ домовыхъ и гвалтовне побралъ, а то есть меновите: коровъ дойныхъ съ теляты чотыри, воловъ два, быка одного, озимковъ лѣтошнихъ трое, кожуховъ новыхъ два, за которые дей дано по осмидесятъ грошей, сукмановъ одѣванныхъ два, топоръ оденъ, биндасовъ два, молотовъ дванадцать, сокеръ двѣ, гусей на яйцахъ сѣдячихъ семеро, куръ што

одно было, то дей все побили, къ тому полотенъ поставовъ чотыри толстого, чотыри платя бѣлого, кошуль мужскихъ, жоноцкихъ платовъ, скатертей, ручниковъ въ бодни побравшы до имѣнѣя своего отпровадилъ и отвезъ, што дей на вradѣ оповѣдано и вознымъ освѣтчою, которого оповѣданья и освѣтченья вознымъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ датою року тисеча пятьсотъ осмдесятъ второго, мѣсеца Апрѣля двадцать пятого дня во всемъ въ жалобѣ съ позвоомъ сгодливъ покладалъ, въ которомъ выписъ ниже оповѣданья и сознанье возного повѣтового Матея Лачынского вradъ признаваетъ, ижъ тотъ возный бачнымъ въ дворцу Трышинскомъ въ сѣняхъ, въ коморѣ и въ избѣ выбитьемъ и рубаньемъ дверей знаки квалту почыненые, о которое жъ дей наѣханье квалтовное на дворецъ, о збитье дворника и шкoды, въ томъ дворцы учиненые, первой сего уже по трыкротъ на роки до суду земского Берестейского ку праву князя Масальского владыка его милость позывалъ и за двоими позвы за нестаньемъ у двою вину статуювую здалъ, а трети дей позвы большою речью до трибуналу великого князства Литовского князь Масальскій одрочилъ, што теперъ за четвертыми позвы, яко на року остатнемъ завитомъ показати и во всемъ нако-

нецъ усправедливитисе есть повиненъ, якожъ оповѣдаючыся зъ стороны владыки его милости съ пильностию черезъ тры дни, иле праву належало, князя Льва Масальского до суду приволявать давалъ, нижли позванный, яко самъ ку праву не сталъ такъ жадное вѣдомости о собѣ судови и сторонѣ не вчынилъ, за чымъ домовлялъ се панъ Романовскій, абы позванный за нестаньемъ своимъ на четвертомъ року, яко упорный а праву непослушный, въ року завитомъ на впадъ во всей речы, о што есть позванъ, зданъ, а владыка его милость ку дальшому покладанью поводу права своего припущонъ былъ. А того дня нинѣшнего, остатнего, третего, въ датѣ вышейписаного, кгда вже было передъ нешпоромъ, мы врадъ поступаючи моцъ права посполитого, здавши князя Льва Масальскаго за нестанного, въ року завитымъ зъ стороны поведовой поводъ права покладати наказали. Затымъ панъ Романовскій доводечы позву къ року теперешнего, покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ познанья возного повѣтового..... ровича Остромечовского, ижъ въ часъ передъ роки позевъ земскій въ жалобѣ.....ки его милости очевисте до рукъ князю Льву Масальскому въ замку Берестейскомъ подалъ, при томъ показуючы першое позыванье

а нестанье князя Льва Масальского на двоихъ рокахъ покладалъ позвы: оденъ на роки о Светомъ Михалѣ, святѣ Рымскомъ въ року прошломъ осмдесять третемъ сужоные выданный, а другій на роки Трикрольскіе, въ року нинѣшнемъ осмдесять четвертомъ минулые покладалъ, тежъ доводъ сознаньемъ возныхъ, ижъ тые обое позвы въ часъ передъ роки кладены на имѣнью и въ дворѣ князя Масальского Непельскомъ; потомъ довелъ нестанья князя Масальского и зданья у двою вину статутovou за тыми обоими позвы, ктому положылъ третій позевъ земскій, которымъ на роки, о Светой Троицы святѣ Рымскомъ справованые князь Масальскій позыванъ былъ и довелъ властнымъ листомъ князя Льва Масальского, подъ печатью и съ подписомъ руки его и написомъ у раду земского на листѣ отрочономъ, ижъ тые третіе позвы большою справою до трибунала князь Масальскій отрочылъ, менуючи у большой речы себе быть позваннымъ, а выведши и показавши троихъ роковъ позыванье, подавалъ артыкулы въ статутѣ въ роздѣлѣ четвертомъ описанные, второй и дванадцатый ку тому третійнадцатъ, четвертыйнадцатъ и семьнадцатъ, а за тыми артыкулы домовлялъ се всказанья квалту и шкодъ на князю Масальскомъ, а на доводъ збитья дворникова двор-

ника ку присязѣ становилъ. Мы судѣи, прислухавши се жалобы и всего поводу права владыки его милости, а бачечи, ижъ князь Левъ Масальскій, вже неоднократно будучи позыванъ ку праву, за двоими позвы не становилъ се и въ двое не станое зданъ, а третѣе роки большою справою до трибуналу сторонѣ отрочивъ, теперъ, за четвертыми позвы, самъ не сталъ и того, што за большую справу у трибуналу мѣлъ, не показалъ. А въ статутѣ права посполитого ясная наука, судови яко противно нестаннымъ и права непослушнымъ заховатисе маеть, описана есть. Напервѣй, въ роздѣлѣ четвертомъ, артыкулъ второй учить: хтобы за позвы становитисе не хотѣлъ, або и ставши, а до конца розсудку и сказанья не слушаючи, прочъ отъ суду одышолъ, не хотячи права быти послушонъ, на таковыхъ судъ маеть поступокъ всказанье и отпаву чинить противо каждого, яко хто въ што впадетъ, ажъ до остатнего стопня права и артыкуловъ нижеписанныхъ поступаючи, а въ артыкулѣ дванадцатомъ, въ томъ же роздѣлѣ четвертомъ, пишеть: естли бы хто на першіе, другіе и третіе роки не сталъ безъ причины слушное, таковый вже въ речи тоей упадываетъ и тую речъ, о которую былъ позванъ, вѣчне тратить и судъ на таковомъ

упорномъ тое, о што позванъ будетъ, шкоды и наклады правне сказати маеть, въ третимъ надцать тежъ артыкулъ на остатку мовить: хто бы черезъ трое роки, будучи позваннымъ, хоробою заслонялъ се, а за четвертыми позвы на томъ присегнути не хотѣлъ, ижъ правдиве для хоробы ку праву не становилъ се, тотъ также въ речи, о которую позванъ, упадываетъ, четвертыйнадцать артыкулъ то въ собѣ маеть: естли бы сторона позванная, стоечи права, браласе наположенье правалистовъ, або заводцы до другихъ роковъ, судъ маеть ей того допустити, а гдѣ бы се на другихъ роцѣхъ показало тоже неслухне рокъ былъ собѣ одержалъ, — повиненъ сторонѣ шкоды платить за доводомъ, артыкулъ тежъ семыйнадцать, въ томъ же роздѣлѣ, описуеть: хто бы маючи имѣнья свои въ розныхъ повѣтѣхъ, а доколько судовъ розныхъ на одни роки заразомъ былъ позванъ, тогда позванный повиненъ въ томъ повѣтѣ стати, гдѣ о большую речъ позванъ, вѣдже о томъ сутяжимъ своимъ маеть дати знати, а на другихъ роцѣхъ маеть показати передъ тымъ судомъ, гдѣ се не становилъ, же правдиве большою справою вымовялъ се, а на третихъ рокахъ не маеть ся надъ то большою справою вымовять, але ся повиненъ становити и въ отказѣ быти,

аесли не самъ черезъ себе, тогда черезъ мѡцѡваного своего, подъ утра-тою речи, о которую позванъ. Прото занестаньемъ князя Масальского, и мы, врадъ, прихилиячисе до артыкуловъ вышей описанныхъ, сказали есмо князя Масальского во всей речи, о штобыль позванъ на врадъ, и присудили на немъ владыцѣ его милости кѡвалту дванадцать рублей грошей, а шкоды, въ позвѣ описанные, зѣ навезкою, быдло шапункомъ статutowымъ и речи иншые водлѣ важности меновите: воловъ два по грошей осмьдесятъ, коровъ чотыре по грошей пятидесятъ, за быка грошей сорокъ, трое лонцатъ по грошей двадцати, телятъ чотыро по грошей дванадцати, кожуховъ два по грошей осмьдесятъ, сукмановъ два по грошей тридца-

ти, за топоръ грошей дванадцать, биндасовъ два по грошей шести. Адворника Тришинского Сенька Кольника на бою и на шкодахъ съ присегою ку доводу припустили, которую присегу дворникъ у суду на бою кѡды учинилъ, всказали есмо навезки ему, яко тивунови, на князѣ Масальскомъ три рубли грошей. Што все зложивши на одно мѣстцо за кѡвалтъ, шкоды совито и навезку тивунову чинить сумою копѣ сорокъ девять, кѡ грошей сорокъ личбы Литовское. Которой сумѣ сказаной рокъ заплатѣ положили отъ дня нинѣшного въ датѣ вышейписаного мѣсяца Октебра осмого за шесть недѣль. Што все, для памети, до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1589 г.

5.—Привилегія короля Сигизмунда III, данная Православному духовенству и обезпечивающая, какъ церковныя имущества, такъ и самое духовенство.

Изъ актовъ книги за 1590 годъ, листы 485—488.

Лѣта Божого Нароженья 1590, мѣсеца Іюня 28 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, отъ дня Светое Троицы Римского свята припалыхъ и судовне отправо-ванныхъ, передъ нами врядники зем-

скими воеводства Берестейского Ѳедоромъ Патеємъ, судьєю, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеємъ, писаромъ, постановившысе очевисте у суду велебные въ Бозѣ ихъ милость

архієпископъ митрополитъ Кіевскій и Галицкій и всея Руси, Михайло Рагоза, а владыка Володимирскій и Берестейскій Мелентей Хребтовичъ, Луцкій и Острозскій, Кирило Терлецкій, Пинскій и Туровскій, Леонтей Пельчицкій, Львовскій и Галицкій, Гедeonъ Болобанъ, Хелмскій, и Бѣльскій Деонисій, покладали привилей короля его милости, теперешнего пана нашего Жикгимонта третего, съ подписомъ руки его королевской милости, на паркгаменѣ писанный, съ печатью привѣсистую, справы его милости пана Θεодора Скумина, писара господарского, на сесь часъ воеводы Новгородского. Которымъ привилеємъ его королевская милость вси наданья церковные старожитне въ цѣлости заховываючи достоеинства въ лѣпшомъ порядку, ни въ чомъ оныхъ не нарушаючи, вцале, при зуполной моцы, владности, зацности, яко и духовенству закону Римского, потвердити рачилъ, зъ выписаньемъ личбы зъ доходовъ церковныхъ каждому наступцы одному по другомъ зъ становъ духовныхъ, зъ сего свѣта сходячихъ, яко шырей привилей короля его милости о томъ докладаетъ, жедаючи, абы до книгъ врядовыхъ вписанъ и выписы каждому зъ ихъ милости зособна подъ печатями нашими выданы были. Мы,

врядъ, бачечи въ томъ речъ быти слушную, приняли есмо ку запису до книгъ, который привилей его королевское милости въ слову до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ третій, Божею милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомотскій, Мазовецкій, Инфлянтскій и королевства Швецкого наблизній дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, всимъ воецѣ и каждому зособна, кому бы то вѣдати належало, ижъ, будучы намъ господару у Варшавѣ, на соймѣ вальномъ, доносили до насъ прозбы свои архієпископъ митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, въ Бозѣ велебный Онисифоръ Петровичъ и тежъ вси епископи, архимандриты, игумены и все духовенство закону Греческого, въ панствахъ нашихъ будучіе, и зъ великимъ обтеженьемъ, прекладали то намъ господару, ижъ што отъ давныхъ часовъ продки наши, славное памети королі ихъ милость Польскіе и великіе князи Литовскіе, также благочестивые князи, панове шляхта, и побожныхъ животовъ люде, надали и уфундовали на церкви Божіе въ панствахъ нашихъ не мало замковъ, мѣстечокъ, имѣней, дворовъ, селъ, кгрунтовъ и людей, то дей теперь имъ далѣй отъ часу

тымъ се большое спустошенъе, знищенъе, и зменьшенъе тымъ наданъямъ и добрамъ церковнымъ черезъ розные особы дѣять. А то съ тыхъ причинъ. ижъ кгда дей архієпископъ, митрополитъ, альбо который владыка, архимандритъ и игуменъ съ того свѣта сходятъ, ино по ихъ животѣ воеводове и подскарбіи земскіи, старосты, державцы наши и ихъ намѣстники, имѣнья, наданья и добра церковные, также монастыри, церкви, и вси скарбы церковные, въ которого што воеводствѣ, альбо староствѣ будетъ, то все заразомъ въ моць, справу и въ завѣданъе свое берутъ и на себе уживають до того часу, поколь тое архієпископство митрополія, або епископія, архимандритство и игуменство кому иному зъ ласки наше бываеть отдана; а въ томъ часѣ, маючи то въ рукахъ своихъ, не только имѣнья, фольварки нищать и подданныхъ, владники и слуги ихъ бранемъ и вытеганъемъ на нихъ незвыклыхъ цыншовъ и податковъ пустошать и розганяють; але и привилья, листы, фундушы продковъ нашихъ и тежъ княжскіе, панскіе, землянскіе и иныи розного стану людей наданья, давные и теперешніе, скарбы церковные, за справою ихъ не вѣдати гдѣ се подѣвають и гинуть; за чимъ и добрамъ церковнымъ зменьшенъе

и розобранъе кгрунтовъ отъ розныхъ особъ звыкло се дѣяти. Чому они забѣгаючи, абы се то впередъ не дѣяло, и вси наданья церковные въ цѣлости захованы были, просили насъ, господаря, абыхмо зъ звирхности наше, того постерегаючи, листомъ—привилъемъ нашимъ то имъ варовали и утвердили, якобы тые достоенства въ лѣпшомъ порядку на вси пришлые часы зоставали и добра церковные по зейштыю его архієпископа митрополита, епископовъ, теперешнихъ и напотомъ будущихъ, не воеводове, або подскарбіе земскіе, и старосты наши, але прикладомъ правъ вольностей и достоенства духовенства, капитулы костела Римского, крылошане и духовенство старшее при каждой церкви головной будучіе, вси имѣнья, наданья и скарбы церковные, до рукъ своихъ брали, и то все въ цѣлости другому архієпископу митрополиту, альбо архимандриту доховали и отдали, ничого не утрачаючи. Въ чомъ насъ и ихъ милость панове рады и вси станы сойму, належачіе Короны Польское и великого князства Литовского, у причинѣ за ними жедали. А такъ мы, видечи въ томъ прозьбу архієпископа митрополита Кіевского, епископовъ и всего духовенства закону Греческого слушную и потребную ку доброму порядку и по-

житку церковному, а будучи фундаторомъ и найвысшимъ оборонцою церквей Божіихъ и наданья ихъ, тые дастоинства духовные, архіепископью митрополью, епископства, архимандритства, игуменства, и увесь станъ духовный закону Греческого, ни въ чомъ ненарушаючи вцае и при зуполной mocy и владности, въ зацности и дастоенствѣ, яко и духовенскво закону Римского зоставуемъ, и зъ ласки наше господарское, мочью сейму теперешнего, за прозьбою всехъ становъ, сойму належачыхъ, то имъ надаемъ и симъ листомъ привилеемъ нашимъ на вси потомные часы вѣчне варуемъ и такъ мѣти хотимъ, ижъ по животѣ каждого архіепископа митрополита, епископовъ, также архимандритовъ и игуменовъ, и всехъ становъ духовныхъ закону Греческого, не мы, господарь, и подскарбіе наши, ани воеводове, старосты и ихъ намѣстники, и ни хто иный зъ свѣтскихъ особъ, але только сами крылошане каждое церкви соборное, то есть, протопопа и старшыне зъ нимъ презвитеры, яко дѣдичи добръ и имѣней церковныхъ, церковь соборную зъ скарбами церковными и вси иншые церкви мѣстскіе и волостныне, также и имѣнья, мѣщаны, фольварки, села, кгрунты и вси наданья церковныне, подъ которою што влад-

ностью было, въ мочъ, справу и въ завѣданье свое правомъ дѣдичнымъ брати, и все по достатку на инвентарь списавши, въ цѣлости то все въ рукахъ своихъ мѣти и ничего неутрачаючи другому архіепископу митрополиту, также и всимъ епископомъ и архимандритомъ, которому то зъ нихъ зъ ласки наше будетъ дано, дохова-ти, и личбу при отданью имъ зо всехъ доходовъ церковныхъ чинити мають, и повинни будутъ съ пильностью того постерегаючи, якобы се задержанья ихъ ни яка шкода церкви Божой и добрамъ церковнымъ не дѣяла. А мы господарь и по насъ будучые короли ихъ милость и великіе князи и тежъ воеводове, подскарбіе земскіе, старосты, державцы и вси врядники наши, и намѣстники ихъ некоторымъ обычаемъ въ тые вси церкви скарбы, имѣнья и наданья церковныне ничимъ се вступовати и ни якихъ пожитковъ оттуль собѣ привлащати не мають и не будутъ мочи. Але водле сего варунку и привилію нашего тотъ порядокъ вѣчне и на вѣки непорушне отъ каждого держанъ и при зуполной mocy захованъ быти маеть. А на утверженье тое речи, въ семъ листѣ нашемъ описаное, дали есмо архіепископу митрополиту Кіевскому и всимъ епископомъ, архимандритомъ и всему духовенству

закону Греческого, въ панствахъ нашихъ будучимъ, сесь нашъ привилей съ подписомъ руки нашею и зъ нашою печатью привѣсистою. Писанъ у Варшавѣ на соймѣ вальномъ. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисеча пятьсотъ осемьдесятъ девятого, мѣсяца Апрѣля двадцать третего дня. У того привилею подпись ру-

ки короля его милости тыми словами: Sigismundus Rex, а писарская: Теодоръ Скуминъ, подскарбій земскій и писаръ, староста Городевскій и Олицкій. Которого жъ привилею короля его милости выписы ихъ милости отцемъ митрополиту и владыкамъ съ книгъ подъ печатями нашими выданы суть. Писанъ у Берестыи.

1589 г.

6.—Привилегія короля Сигизмунда III на церковь Св. Михаила въ Половцахъ, данная священнику Перфиновичу.

Изъ актовой книги за 1784 г., листъ 987.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego, miesiąca Augusta szóstego dnia.

Przed urzędem IKMci i aktami ziemskimi wojewódstwa Brzeskiego, przedemną Placydem Trzaskowskim, regentem przysięgłym ziemskim tegoż wojewódstwa, stawając obecnie pobożny xiądz Bazyli Budziłowicz, proboszcz coadiutor Polewicki, przywilej Zygmunta króla, w roku tysiąc pięćset osmdziesiąt dziewiątym, Junii jedynastego dnia, na cerkiew Połowicką, y gruntu lanow dwa, służącego Janowi Perfinowiczowi, a w roku tysiąc szescset pięćdziesiąt dziewiątym, Februaryi dwudziestego dnia przed dworzaninem JKMcі, to jest, WIP. Jerzym Niewiarowskim w czasie po-

dania klucza Maleyeczyckiego, WJP. Pawłowi Teterze za prawem przywileiem dożywotnim, przed tymże dworzaninem prezentowany i w roku tysiąc siedmset dziewiętnastym, Marca dziesiątego dnia w xiągach Wisytatorskich oblatowany, do akt podał, którego następujące są wyгазы: Жигимонтъ Третій, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Мазовецкій, Инфлянскій и королевства Шведзкого найближній дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ. Билъ намъ чоломъ богомолецъ нашъ священникъ церкви заложенъя Светого Михаила въ староствѣ Берестейскомъ, въ селѣ Полов-

цахъ, Иванъ Перфиновичъ, и повѣдиль передъ нами, ижъ дей вжо отъ немалого часу, отъ кольконадцати лѣтъ маеть онъ тую церковь, заложенъя Светого Михаила зъ землями и зо всими пожитками, къ ней належачими, въ держанью и уживанью своемъ, за поступенъемъ и записанъемъ собѣ отъ священника тое церкви, передъ нимъ будучого, небожика Ѳедора Семеновича, который то зъ наданъя давного правемъ дѣдичнымъ мѣлъ, также и за декретомъ пана Виленского, яко старосты Берестейского небожчика пана Остаѳія Воловича и то ему зъ потомки оного Ѳедора чиненымъ; который листъ записъ Ѳедора Семеновича также и листъ судовой небожчика пана Виленского передъ нами покладалъ, кгда то все ширей по достатку описано есть, и просилъ насъ, абыхмо его при той Церкви и земляхъ, до нее належачихъ, до живота его заховали и листомъ нашимъ то ему утвердили. А такъ мы, зъ ласки наше господарское, на чоломбитье его чинечи а заховуючи его во всемъ водлѣ тыхъ листовъ, передъ нами покладаныхъ, тую церковь и двѣ волоки земли зо всемъ на все, яко то и до сего часу мѣлъ, приемъ есмо оставили, и то ему симъ листомъ нашимъ до живота его утвержаемъ. Маеть помененый Иванъ Перфиновичъ оную церковь Све-

того Михаила въ селѣ Половцахъ зъ двѣма волоками, застинками и огородами, до ней належачими, держати, всякихъ пожитковъ, оттоль приходячихъ, на себѣ уживати до живота своего, не будучи повиненъ зъ того намъ господару, ани на урадъ Берестейскій ничего давати и ниякой повинности полнити, только службу Божую въ оной церкви служить а за насъ господаря пана Бога просити; а того пильне постерегати, якобы се въ той церкви хвала Божая завжды пристойне, ведле закону Руского, одправовала и наука добрая чинена была, звлашча для людей простыхъ. И на то дали есмо ему сесь нашъ листъ съ подписемъ руки нашей господарской, до которого и печать нашу притиснути есмо велѣли. Писанъ у Нарвы. Лѣта Божого отъ Нароженья Божого тысяча пятсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсяца Іюня одинадцатого дня. U tego przywileju przy wycisnionej na massie czerwonej pieczęci W. X. Litt. podpisu króla Imci y pisarza w następnne słowa: Sigismundus Rex (L. S.), Jarosz Wołowicz, pisar, a na złożeniu tego przywileju prezety, przed dworzaninem IKmci czynionej, następujące są wyrazy: ten list przywilej IKmci przede mną dworzaniem Skarbowym, przy podaniu klucza Mieleyczyckiego IP. Pawłowi Teterze prawem dożywotnim za przy-

wileiem króla IKmci, iemu konferowanym, pokładany, podług którego oyciec swieszczennik Połowski ma nieporuszenie zostawać. Datt wPieszczacu, dwudziestego Februaryi, tysiąc szesćset piędziesiąt dziewiątego. Jerzy Niewiarowski, dworzanin Skarbowy JKmci. Suscepta w xięgach Wizytatorskich czyniona w te słowa: Est in actis Generaliis Visita-

tionis. Anno millesimo septingentesimo decimo nono et die decima Martii. Padrianus Fabryciy C. D. B. M. officialis visitator generalis totiusque episcopatus Brestensis ritus Graeci mp. Który to przywilej, przez wyż wyrażoną osobę do akt podany, iest do xiąg ziemskich w. Brzeskiego przyięty y wpisany.

1590 г.

7.—Жалоба Игумена Кобринскаго Гоголя о захватѣ монастырской земли.

Изъ актовой книги за 1584—1595 г. листъ 87.

Лѣта Божого Нароженья 1590, мѣсяца Іюля 11 дня.

Передо мною Миколаемъ Пацемъ, подкоморимъ земскимъ воеводства Берестейского, кгда се дѣлъ ровный и вѣчистый скончилъ земяномъ воеводства Берестейского, всимъ вчастникомъ имѣнья Именинского, теды панъ Иванъ Богусевичъ Гоголь, наречонный игумень Кобринскій, оповѣдалъ се на земянъ повѣту Берестейского, на пана Каспора Чановицкого и на пана Олехна Ждановича и на Петра Якубовича и сыновъ его, такжо и на Зорну Плоховну Павловую Якубовича и на сыновъ ее, о зебранье дей квалтовное не мало кгрунту его монастырского, уволокы теперъ новопомѣронны во

имѣнью Именинѣ, за што дей слушное нагороды и таковымъ жо кгрунтомъ отмѣны ему пану Ивану Гоголю тые панове Именинскіе не вчинили, а тые дей кгрунты его монастырскіе помѣривши, уволокы новыы до дворовъ своихъ квалтомъ розобрали, а панъ Каспоръ Чановицкій и иншіе учасники его панове Именинскіе пану Ивану Гоголю на то повѣдили, же дей они пану Ивану Гоголю, яко особѣ свѣтской, ни которого кгрунту церковного въ томъ имѣнью своемъ Именинѣ межи собою быть не признавають и ему не поступають, только дей они до часу зъ ласки для подданныхъ своихъ Именинскихъ кгрунту были придали. А панъ Иванъ Гоголь повѣ-

дилъ, якъ дей продки его зъ дав-
ныхъ часовъ тотъ кгрунтъ монас-
тырскій во Именинѣ держали спо-
койне, такъ и онъ дей самъ въ

держанью былъ спокойномъ, и про-
силъ панъ Иванъ Гоголь, абы тое
оповѣданье его до книгъ подкомор-
скихъ было записано.

8.—Подтвердительная привилегія Сигизмунда Августа на право владѣнія
Пещатскому священнику двумя увологами земли, огородомъ и
пладомъ.

Изъ актовой книги за 1597 г. листъ 432.

Лѣта Божого Нароженья 1597,
мѣсеца Іюня первого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ,
о Святой Троицы святѣ Римскомъ
припалыхъ и судовне отправова-
ныхъ, передъ нами, врадники зем-
скими воеводства Берестейского,
Федоромъ Патеємъ, судьєю, а Бог-
даномъ Туминскимъ, подсудкомъ,
ставши очевисто у суду, поповичъ
Пещацкій, Иванъ Кунцевичъ, опо-
вѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ
подалъ листъ короля его милости
славное памети Жикгимонта Авгус-
та, подъ датою року тисеча пять-
сотъ осмдесятого, мѣсеца Августа
четвертого дня, подъ печатью и съ
подписомъ руки его королевское
милости также съ подписомъ руки
подскарбего дворного и писара его
королевское милости, пана Лаврина
Войны, которымъ его королевская
милость ствердити рачилъ двѣ во-
логи земли съ пладомъ, зъ огоро-

домъ и съ торговымъ въ мѣстѣ
Пещатскомъ, при церкви Святой
Пятницы, попови тамошнему Ива-
ну Кунцевичу, дѣтемъ и потомкомъ
его вѣчными часы, которого опо-
вѣдаючи просилъ, абы, для згубы
и вшелякого припадку, яко речъ
вѣчистая, тотъ листъ короля его
милости до книгъ нинѣшнихъ зем-
скихъ Берестейскихъ уписанъ былъ.
Мы, врадъ, бачачи въ томъ речъ
быти водле права слушную, каза-
ли есмо его до книгъ уписати, ко-
торый же въ словѣ до слова такъ
се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ
Августъ, Божью милостью, король
Польскій, великій князь Литов-
скій, Рускій, Прускій, Жомойтскій,
Мазовецкій, Лифляндскій и иныхъ.
Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ.
Билъ намъ чоломъ богомолецъ нашъ
попъ Пещатскій, церкви zaloженъ
Светое Пятницы, Иванъ Кунцевичъ,
и повѣдилъ передъ нами, ижъ панъ

Троцкій, подканцлерый великого князства Литовского, староста Берестейскій и Кобринскій, панъ Остафей Воловичъ, по смерти першого попа Пещадского, за прозьбою войта, бурмистровъ, радець и всихъ мѣщанъ мѣста Пещатского, при той церкви Пещатской святой Пятницы зъ двѣма волоками, съ пляцомъ и зъ огородомъ, здавна ку той церкви надаными, его зоставилъ и листъ свой на то ему далъ, который листъ передъ нами покладалъ, біючи намъ чоломъ, абыхмо ему то листомъ нашимъ подтвердили. А такъ мы, зъ ласки наше господарское, на чоломбитье его то чинечи, его есмо при той церкви и при тыхъ двоухъ волокахъ съ плацомъ и зъ огородомъ зоставили, и симъ листомъ нашимъ ему самому и потомкомъ его подтверждаемъ; маеть онъ самъ и потомки его тую церковь зъ двѣма волока-

ми, съ пляцомъ и зъ огородомъ, торговымъ о праздникахъ и иными всякими доходы и пожитки, ку той церкви приходячими, держати и въ ней во всемъ слушие, предне, водлугъ закону своего Греческого справовати, а за насъ, господара, Бога просити. И на то ему даемъ сесь нашъ листъ зъ нашою печатью. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девятого, мѣсеца Августа четвертого дня. У того листу печать его королевской милости маестатовая а подписъ руки его королевской милости тыми словы: Sigismundus Augustus rex. Также подписъ писара руки его королевской милости тыми словы: Лавринъ Война, подскарбій дворный и писаръ. Которого жъ листу короля его милости, до книгъ земскихъ уписаного, сесь выписъ подъ нашими печатями Ивану Кунцевичу есть выданъ. Писанъ у Берестыи.

1592 г.

9.—Выдѣлъ на Токаревскую Православную церковь одной увологи и пяти морговъ земли.

Изъ актовой книги за 1584—1595 годы, листъ 127.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девяносто второго, мѣсеца Апрѣля двадцать четвертого дня.

Передо мною Миколаемъ Пацомъ, подкоморимъ земскимъ воеводства Берестейского, кгда былъ вѣчи-

стый дѣлъ и певное постановенъе межи всими вчастниками паны Токаровскими во всемъ тежъ имѣнью ихъ Токаровскомъ, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежакомъ, теды вси одностайне панове Токаровскіе и хтожъ колвекъ кгрунты свои куплею вѣчистою, альбо заставою въ Токарѣхъ мѣли, зезволивши се надали вѣчными часы кгрунту своего сполного зо всихъ частей своихъ на церковь Рускую, стародавную, Токаровскую, всего волоку одну, моркговъ пять, то есть: на тыхъ мѣстцахъ и врочищахъ, першая рѣза моркговъ десеть, гдѣ церковь и попъ сѣдитъ; въ другомъ мѣстцу въ сдибѣ, съ краю при стѣнѣ отъ Киваки рѣза одна, моркговъ десеть, прutowъ шесть; въ третьемъ мѣстцу рѣза на Ловыничахъ, съ краю отъ Борзое Воли, въ которой моркговъ петнацать. Которого кгрунту вышейменого церковного, хотя бы попъ съ Токаровъ отышолъ, бо змеръ, теды они панове Токаровскіе до

себе его отбирати и роздѣляти не мають, але то при церкви Токаровской на пожитокъ поповскій вѣчне заставаеть. И такъ то межи собою вѣчными часы вмоцнили. Еслибы хто жъ колвекъ съ пановъ Токаровскихъ, альбо и потомковъ ихъ тотъ увесь кгрунтъ церковный, альбо которую жъ колвекъ часть его колижъ колвекъ ку пожитку своему взялъ, тотъ, будучи о то позванъ до права, отъ которого жъ колвекъ участника Токаровского, одного альбо двоихъ, виненъ будетъ заплатити тому, хто накладъ правный о то прійметъ, закладу въ мѣсто кгвалту двадцать копъ грошей Литовскихъ; а по заплаченью того закладу предъ се тотъ кгрунтъ церковный, яко сполное наданье ихъ, при церкви Токаревской вѣчне заставаеть. Што все за сполнымъ зезволеньемъ и прозьбою всихъ пановъ Токаревскихъ до книгъ моихъ подкоморскихъ есть записано.

10.—Отказная или изрекательная запись Ярослава Солтана сыну своему Ерониму Солтану на имѣніе Клейники съ монастыремъ Св. Симеона.

Изъ актовой книги за 1566—1642 годы, лист. 720—722.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ четвертого, мѣсеца Генваря деветнадцатого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о трехъ Кролехъ святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеємъ, судьєю, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеємъ, писаромъ, постановивши се очевисто у суду панъ Ярославъ Солтанъ, при устномъ сознанью своемъ, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ листъ свой вызнанный, водле права посполитого справленный, который далъ на себе сынови своему пану Ерониму Солтану, на речь меновите въ немъ описаную, о которого просилъ, абы до книгъ врадовыхъ уписанъ былъ. Которого тотъ врадъ принели и вписать до книгъ велѣли, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: я Ярославъ Ивановичъ Солтанъ, земенинъ господарскій воеводства Берестейского, чиню явно и признаю то симъ моимъ добровольнымъ вѣчистымъ выречонымъ листомъ каждому, кому бы о томъ вѣдати належало, нынѣшнимъ и на-

потомъ будущою вѣку людемъ, ижъ што сынъ мой, панъ Еронимъ Солтанъ, первѣй сего отъ мене Ярослава Солтана имѣнье мое отчистое Клейники, вѣчистымъ правомъ набывши, потомъ у брата моего, его милости пана Давида Солтана вѣчностью купилъ монастырь церкви Светого Семіона и село Муравецъ, то есть мѣщане и подданные, добра, у воеводствѣ Берестейскомъ лежаціе, яко то шырѣй въ листѣ нашіомъ, также и въ листѣ его милости пана Давида Солтана ему, сынови моему, пану Ерониму, на тые вышейпомененные добра даныхъ, описано и доложено естъ; тогда я, впередъ помененный Ярославъ Солтанъ, подтверждаючи тое право сына моего, отъ мене на имѣнье Клейники набытое еще зъ стороны того вышейменованого монастыра и села Муравца, признаючи слушное вѣчное право его, отъ его милости пана Давида Солтана брата моего набытое, зъ оныхъ и всихъ маетностей и пожитковъ, яко имѣнья Клейниковъ, также монастыра и села Муравца, добръ, у повѣтѣ Берестейскомъ лежащихъ, вѣчными часы вырека-

емъ. И маеть онъ, сынъ мой, панъ Еронимъ Солтанъ, то все спокойне держати и уживати, воленъ будучи отдати, продати, заставити, замѣнити и такъ, яко хочечи, во длугъ найлѣпшого уподобанья своего шафовати. А я вжо самъ, малжонка и иные вси дѣти, потомки мои, до тыхъ вышейпомененыхъ добръ маетности приступу съ позыскованья ихъ ни которымъ способомъ мѣти не мають и мочи не будутъ вѣчными часы, подъ заплаченьемъ отъ мене ему, сынови моему, пану Ерониму и кождому, сесь листъ мой и тую менованую маетность держачому, заруки тисеча копъ грошей Литовскихъ; ведже и то заплативши предъ се до тыхъ всехъ вышейпомененыхъ добръ маетностей я самъ, дѣти и потомки ничего мѣти не мають вѣчны-

ми часы. И на то далъ есми ему сынови моему, пану Ерониму Солтану, сесь мой добровольный вѣчистый листъ, подъ печатью и съ подписомъ руки моее, до которого за устною и очевистою прозьбою моею люди зацные, ихъ милость панъ Павелъ Верещака, подстолій Берестейскій, панъ Янъ Верещака жъ и панъ Самуель Старовольскій печати притиснули и руки свои подписать рачили. Писанъ у Берестью. Року тисеча шестьсотъ четвертого, мѣсеца Генваря двѣнадцатого дня. У того листу при печатѣхъ подписы рукъ тыми словы: Jarosław Sołtan ręką swą. Paweł Wereszczaka, podstoli Brzescki ręką swą. Jan Wereszczaka ręką swą własną. Samuel Starowolski ręką swą. Писанъ у Берестью.

1609 г.

11.—Фундушевая запись князя Ивана Шуйскаго на Корощинскую церковь.

Изъ автовой книги за 1609—1611-й годы, лист. 267—271.

Року тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля третьего дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, врадники зем-

скими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеемъ, судьей, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду, земенинъ воеводства Берестейского,

панъ Миколай Букраба, именемъ ее милости пани подкомориное Берестейское воеводи Яновое Шуйское, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, подъ печатми владовыми и подписомъ руки писарское, уписанья въ немъ листу очевистого признанья небожчика князя Яна Шуйского, данаго на церковь Корощинскую и на десетину до тое церкви на речь меновите въ томъ листѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналъ передъ нами суду покладалъ, о который просилъ, абы тымъ перенесеньемъ его тотъ выписъ кгородскій до книгъ нинѣшнихъ владовыхъ земскихъ былъ уписанъ. Въ чомъ мы, врадъ, видечи речь быти слушную, принели есмо его и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля третього дня. На рочкохъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами, владники кгородскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьею, и Лавриномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановивши се очевисто у суду его милость князь Янъ Шуйскій, подкоморый Берестейскій, при устномъ сознанью своемъ, опо-

вѣдалъ и намъ, владови, до рукъ подалъ листъ свой фундацыи вѣчистое на церковь свою Корощинскую въ повѣтѣ Берестейскомъ лежащую и на десетину до тое церкви попови теперешнему и по немъ другимъ наступцомъ попомъ надлежащую, яко о томъ всемъ ширей тотъ листъ его милости фундушу въ собѣ обмовляетъ; которымъ же то очевистымъ признаньемъ его милости, просилъ его милость князь, панъ подкоморый, абы есмо, тотъ листъ фундушу принявши, до книгъ кгородскихъ уписать казали, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: я, Янъ Шуйскій, подкоморый Берестейскій, чиню явно и визнавамъ тымъ вѣчистое фундацыи моею листомъ всимъ посполите и каждому зособна, теперь и напотомъ будущимъ, кому бы того потреба належала вѣдати, ижъ бачечи прикладъ людей хрестіанскихъ здавна вѣчистый, побожный, добрый, который ку помноженью хвалы Божое, а позыскуючи души своей одни церкви вѣры Светое Греческое, а другіе костелы фундовали, надавали, собѣ и потомкомъ своимъ память несмертельную оставовали, чого и теперь межъ выбранными Божиими досыть есть. А такъ и я, помененый Янъ Шуйскій, при на- недостойнѣйшихъ молитвахъ моихъ наподлѣйное передъ маестатомъ милого Бога створенье, на-

слѣдуючи предковъ своихъ и людей хрестіанскихъ прикладовъ, ко послузѣ пану Богу, Створителю моему, збудовалемъ церковь заложеня Рожества Пречистыя Богородицы во имѣнью моемъ Корощинѣ, увоеводствѣ Берестейскомъ лежакомъ; а ижъ бы хвала Божая вѣчне а никгда не отмѣненной церкви порядкомъ вѣры и закону Греческого, а не иного набоженства, шла, надаю на тую церковь мою Корощинскую, попу тое церкви Бенедикту и всимъ по немъ попомъ наступцомъ селищю въ селѣ тамошнемъ Корощинскомъ, зъ огородомъ при домѣ и на пашню волоку земли, а десетину збожа озимого жита зъ каждое волоки поданные тамошніе укождый годъ, часу жнива, по копѣ жита, а зъ Сомовичъ села зъ каждое волоки по копѣ овса давать повинни. И беручи то и уживаючи, священники водле сего фундушу моего мають вѣчне, на вѣки службу Божую въ той церкви служить и пана Бога за души предковъ моихъ и мою грѣшную и всехъ потомъ наслѣдниковъ просити. А дѣтей, потомковъ моихъ и всехъ щадковъ сумѣняемъ, подъ клятвою Божою, которая есть помстою на спротивника хвалы Божое, и родичовъ своихъ обовезую, абы тая воля моя вѣчне, на вѣки, водлугъ сего фундушу, ни въ чомъ не нарушона, и церковь зо всимъ

тымъ, яко се вышей варовало, вцале, въ покою заховывано и въ дѣль ровный межи ними, потомками моими, не займована была; въ чомъ всемъ дѣти, потомки мои, и по нихъ на вси прошлые часы на счадки и на наступцы обоого, мужского и женского стану, никгда жадное отмѣны сего фундушу моего чинити и тыхъ кгрунтовъ церковныхъ въ дѣль межи себе утручати, брати и въ отдаванью десетины съ тыхъ селъ вышейречонныхъ нарушати не мають и не будутъ мочи. А церковь Корощинская абы до иного набоженства, мимо вѣру Греческую, не была привожона, сумѣняемъ и судомъ Божиимъ потомковъ моихъ и наступцовъ обовезую; ижъ если бы отъ кого зъ нихъ въ чомъ отмѣна учинена, даю моцъ владыцѣ Берестейскому, яко пастерови и сторожови домовъ Божихъ и хвалы его светое, чинить съ каждымъ противникомъ правомъ, на мѣстцу належакомъ, ажъ до остатнего понкту права и сегожъ фундушу моего. А на утвержене и на умоцене къ хвалѣ Божой сего фундушу моего, печать свою до него приложилъ и рукою подписалъ, до которого за очевистою и устною просьбою моею и панове пріятели мои ихъ милость: панъ Янъ Халецкій съ Халча, вечный великого князства Литовского, панъ Прецлавъ Горбовскій, стольникъ и

подстаростій Берестейскій, а панъ Лукашъ Солтанъ печати свои приложить и руки подписать рачили. Писанъ въ Теребуню. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Ноября четвертого дня. У того листу фундацыи печати приложоны суть вси цѣлыи, а подпись руки теми словы: Jan Szuiski, podkomorzij Brzescki ręką swą. Jan Chalecki, miecznik wielkiego xięztwa Litewskiego ręką własną. Przecław Horbowski, stolnik i podstarostci Brzeski ręką własną. Łukasz Sołtan ręką swą. Который же сесь фундушъ за очеви-

стымъ признаньемъ его милости пана подкоморого до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ есть, съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатями нашими церкви Короцинское есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатѣхъ владовыхъ подпись руки писарское теми словы: Аврамъ Оедюшко, кгородскій Берестейскій писаръ. Который же то выписъ, зъ кгороду до земства перенесеный, есть до книгъ нынѣшнихъ владовыхъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестью.

1609 г.

12.—Фундушевая записъ жены подкоморія Паца на Збирожскую церковь.

Изъ актовой книги за 1609—1611 годы, лист. 339—346.

Лѣта Божого Нароженья 1610, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, владники земскими воеводства Берестейского, Оедоромъ Патеємъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеємъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, землянка господарская воеводства Берестейского

ей милость пани подкомориная Берестейская, пани Миколаева Пацова оповѣдала и намъ, владови, до рукъ подавала выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ печатями владовыми и съ подписомъ руки писарское уписанья въ немъ листу фундацыи, даного на церковь Збирожскую, на речъ меновите въ томъ выписѣ описаную, о который просила, абы тымъ перенесеньемъ ее тотъ выписъ кгородскій до книгъ

нинѣшнихъ вѣровыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ; котораго мы, вѣдѣ, приняли и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кѣродскихъ староства Берестейскаго. Лѣта Божо-го Нароженья тисеча шестьсотъ десятого, мѣсеца Февраля четвертого дня. На рокохъ судовыхъ кѣродскихъ передъ нами вѣдниками судовыми кѣродскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ Берестейскимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьей, и Лавриномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановившысе очевисто у суду, ей милость пани Агафѣя Зофія Богдановна Сапѣжанка, Николаевая Пацовая, подкоморина Берестейская, покладала и очевисте признала фундушъ на церковь Збироскую, за печатью и съ подписомъ руки своее и за печатями и съ подписы рукъ людей добрыхъ, на речъ въ томъ фундушѣ меновите описаную, о который ей милость пани подкоморина просила, абы до книгъ судовыхъ кѣродскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, видечи речъ быти слушную, принели есмо его ку запису до книгъ, который письмомъ польскимъ писаный и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: W imie Panskie stań się na wieczną tę rzecz pamięć ninieyszym y napotym

będącym, komu by to wiedzieć należało. Ja Ohafeja Zopheia Bohdanowna Sapieżanka, wojewodzianka Mien-ska, Mikołaiowa Pacowa, podkomorzina Brzeska, zeznamam tym moim listem, komu by o tem wiedzieć należało, teraznieyszym y napotym będącym wieku ludziom, iż co pierwey tego przodkowie y fundatorowie cerkwi Zbirozkiey, założenie świętey Paraskowiey, fundowali i nadali ku ćci a chwalie Panu Bogu Wszechmogącemu w Tróycy S. Jedynemu, niektóre pewne grunty na tę cerkiew w imieniu Zbirozkim dobra w powiecie Brzeskim leżące na wychowanie popom Zbirozkim y tych wszystkich gruntow do tej cerkwi popowie przed tym będący y teraznieyszy pop Olsiey Stephanowicz w dzierzeniu byli, tedy teraz przy tych grunciech fundaciej dawney ta cerkiew z gruntami wszystkimi do niey należącemi wiecznie y nienarusznie zostawać ma. A za dzierżania moiego tego tho imienia Zbirozkiego między gruntami memi dwornemi, w części syna mego Haika wieczystymi y między poddanemi w teyże iego części znalazło się gruntow cerkiewnych nie-mało zaszłych, to iest, naprzod pod Suziłonym Wiersztem morgow siedm, prętow trzy, u Linicy Wody morg jeden y prętow cztery y puł piąta, na Wolosowszczyźnie morgow trzy, prętow dwa, Popowskiego pola morgow czternascie y puł morga, tego wszyst-

kiego nadania starego, com ia nala-
zła gruntu cerkiewnego pod dworną
pasznią swą, y pod poddanemi, com
popowi przywróciła, uczyniło to
wszystkiego, złożywszy wszystko
wiedno, uczyni to morgow dwadzie-
ścia y sześć bez pułtora pręta; lecz
Swieszczennik Olesiey Stephanowicz
Pop Zbirozki domem swym też pod
samym dworem oyczystym syna mego
Haika siedział, przeto upatruiąc ia
bezpieczeństwo dworowi y cerkwi Zbi-
roskiej, czego Boże uchoway, ognia,
zniosłam tego Popa Olesieia Step-
hanowicza z tego iego gruntu zdawna
na cerkiew nadanego, którego grun-
tu miał pod sobą morgow cztery,
prętow piętnasćie, który ten grunt
przywróciłam do dworu syna mego
Jana Haika, a w nagrodę tego, że
s tego miesca y siedliska starego ru-
szyła, sady porombała y pożytki od-
ieła, y na insze mieysce przeniosła,
dałam mu na przeciwko na przysie-
dlenie, na ogrody owoszczowe, na
nawozy y na pastewnik w obrębu
morgow dziesięć, y prętow dziesięć,
y kopcami zasypac kazałam, co chcę
mieć po tym synu moim Janu Haiku,
aby on tey zamiany gruntow pod
błogosławieństwem moim macierzyń-
skim popowi przez mię puszczonech
tych dziesięci morgow y prętow dzie-
sięci od tey cerkwi nieodeymował,
ani s tego mieysca popa y po nim
drugich będących następcom popow
z tego gruntu wiecznymi czasy nie-

ruszał, gdy żem ia temu popu w na-
grode iego siedliska więcej niż so-
wito, iako gruntu przepodłego z nie-
go lepszy dała, ku temu włoka iedna
y morg pomiary królewskiej we wsi
Wiłtoszkach wysługi własney pana
Jana Haika casztelana Brzeskiego,
którą Jegomsć na tę cerkiew nadał,
y list mu swój dał, czego ia też be-
dąc wiadoma, tym listem moim do
tey cerkwi tę włokę utwierdzam,
która wiecznie ma przy niey zоста-
wać; tedy się ia, boiąc Pana Boga,
wszystko to co było od tey cerkwi
odeszło, to zaś teraz do tey cerkwie,
iako iey własność należąca, przywró-
ciłam, y tym listem moim przywra-
cam czasy wiecznymi, ku tego na też
cerkiew nadałam, y tym listem fun-
dacyey moiey nadaię, krzyżyk srebr-
ny pozłocisty, w nim drzewo świę-
te na którym Pan nasz Jezus Chry-
stus wisiał, tedy iesli mi Pan Bog
użyczy zdrowia, tego w większy krzyż
oprawię, wedle przemożenia mego, a
ieslibym też do tego nieprzyszła, te-
dy dzieci moie, co po śmierci mey
sreberka zostanie, aby wedle uwa-
żenia w grzywien dwie opravili, y
wiecznie ten krzyżyk przy cerkwi
Świętey Paraskowiey zоставać ma.
Do tego nadałam teyże cerkwi kie-
lich srebrny, miseczkę, gwiazdę y
łyszke pod moim herbem, do tego
Ewangelią srebrem oprawną, axami-
tem czarnym pokrytą, y z drugimi
apparaty do cerkwi potrzebnymi y

należącymi, co wiecznie przy tej cerkwi zostawać ma. A co się tycze cerkiewki, którą dla niesposobnego zdrowia mego przy swietlicy zbudowała, y do niej ryznice y obraży y xięge nadała y sprawiła, ta cerkiewka skoro po śmierci mey ma bydz s tego mieysca zniesiona, a to dla iakiego nieostróżnego sprofonowania, gdyż się tam zawsze chwała Boża odprawowała, Sakramenta najswiętsze używano, y te tam obraży do tej że cerkwi Zbirozkiej Świętej Paraskowej mają być oddane, w czym obowiązuję syna moiego Jana Hayka y błogosławieństwem moim macierzyńskim, aby on tego dosyć czynił, ku tego w parafią popa Olisieja Stephanowicza, wedle starego nadania, drudzy popowie, to iest, nowo iesliby byli fundowani, ni którego wstępu miec niemają, ani syn mój przeciw tej woli mey niema inaczey czynić, y nikogo tej parafiey nad tego popa, który na tym gruncie dawno iest fundowany, niedawać, tak iako było za przodków iego y za nim; także też dziesięcina, która była dawana temu popowi z wieczności syna mego Jana Haika, to iest, żyta kop dwie, a iarzyny kop dwie, pszenicy kopa, a ięczmienia kopa, a z drugiego dwora mego kupnego, iako przodkowie moie nadali, także dziesięciny kop dwie żyta, a iarzyny kop dwie, pszenice kopa, a ięczmieniu kopa, to y to wiecznie zostawać ma y oddawano

być ma przez syna mego y każdego, który te maiętnosć po mnie trzymać będzie, a nie w dział, ale wedle starego nadania iednemu popowi ma być oddawano, a osobliwie ja zaś sama, a z własney kupney części swey Zbiroskiej temusz popowi y diakonu y diaku y panamarowi ze wszelakiego zboża dziesięcinę im w rowny dział zapisuję, y który syn mój te grunty trzymać będzie y pachać, aby tę dziesięcinę oddawał w rowny dział y tak żyto, iako y iarzyne, co wiecznymi czasy być ma w tym. Też obowiązuję syna mego Jana Haika, aby on poddanych Zbirozkich do religij rzymskiej nie przyniewalał, pod błogosławieństwem moim macierzyńskim, gdyż cerkiew Zbirozka iest dobrze fundowana y opatrzona sługami Bożymi, skąd naukę przystoyną mieć mogą. Do teyże cerkwi wszystko targowe czasu jarmarku, ktore bywają dwa kroć do roku przy tej cerkwi na Swiątki i na Świętą Paraskowię, tedy to ma zostawać wiecznie popowi staremu dawnego nadania, które targowe ten pop y drudzy po nim będące wybierać y na swą potrzebę y cerkiewną obracać mają, do czego drudzy popowie y diakon niema mieć nic, tylko przy iednym starym popie zostawać. A ten pop Zbirozki powinien będzie na każdy dzień za to nadanie moie w cerkwi Zbiroskiej moiey we dworze przy mnie samey co dzień iutrznią, czasy odprawować, a osobli-

wie wedle dawnego zwyczaju w cerkwi Świętej Paraskowiey, na każde święto y niedzielę obiednią spiewać y nabożństwo wszystko wedle porządku Religiej Greckiej ku czci a ku chwale Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy Świętej Jedynemu odprawować maia, i za duszę przodków y nadawców Zbiroskich, tak też za duszę rodziców moich, dziadów, babek, oyców y matki moiej Pana Boga prosić powinien będzie, ten pop terazniejszy Zbiroski, y po nim będący, na każdych panachidach, pamięciach, obiedniach rok od roku na wieczne czasy. Ku temu gdy mię Pan Bóg z tego świata zbierze, z diakonem y z dziakiem koleją nad ciałem moim do pogrzebu moiego psalterz czytać we dnie i w nocy maia, do tego ten że pop w cerkwi swej ma odprawować wszystkie pamięci z obiedniami z panachidami, może li być s pokarmem ubogich, według przemożenia y nadania mego, a według porządku Greckiego ma odprawować, trzećiny y dziewięćiny, puł soroczyny, soroczyny, puł godziny y godziny, ku temu sorokoust, to iest czterdzieści obiedni powinien będzie odprawować po śmierci moiej zarazem nie czekając pogrzebu mego, ale skoro po śmierci moiej, czego wszystkiego ma doirzec syn mój Jan Haiko, y ten że syn mój Haiko z imienia mego Zbiroskiego, które mam sobie zapisane od oyców iego na oyczyźnie

Zbirohach, skoro po śmierci moiej popowi Zbiroskiemu ma dać na pamięci, poczowszy od śmierci moiej aż do roku, tak też za psalterz, który czytać będą nad ciałem moim y za przewod y za sorokoust, to iest, powinien będzie pop Zbiroski odprawić czterdzieści obiedni, według porządku Cerkwi naszej Wostoczney kaftolickieskiej, cały sorokoust y świecą taką, iaka się godzi do tych liturgiej zadusznych sorokoustnych y s kucyą, na które to obiedni y służby Boże powinien będzie syn mój Jan Hayko dać garniec wina, pułbeczki pszenicy cudney na proskury y na kucyą, miodu przasnego rączkę na sytę do tej kucyi y czwierć kamieniu wosku, na świecę do sorokousta należąca, ku temu pięć kop groszy Litewskich temuż popowi Zbiroskiemu za wszystkie pracy y nakłady iego, które będzie podeymował, prosząc Pana Boga za duszę moję, ku temu za wszystkie obiady s pokarmem ubogich, według przemożenia y według nadania mego, ma syn mój z gumna mego Zbiroskiego pięć beczek żyta, pięć beczek słodów, iadłowicę z obory z Zbiroskiej, która na część iego przyidzie, co wszystko powinien będzie swieszczennik Zbiroski po śmierci moiej wypełnić, iakom wyżej napisała; a iesliby to swieszczennik Zbiroski od syna mego to wszystko odebrawszy, co ode mnie iemu tym listem iest zapisano,

a tego wszystkiego niewypełnił, na bożęstwa za duszę moję, iakom wyżej pomieniła, tedy się ze mną rozsądzi przed miłosciwym Panem Bogiem na sprawiedliwym sądzie Jego. To tesz upewniam syna swego Jana Haika, aby, wedle dawnego nadania dziada oycy swego y mnie samey, świecę postawną w cerkwi Świętej Paraskowiey na każdy rok na Wielkanoc stawić ma, taką, któraby do roku gorzała przy każdej chwale Bożej, y tak ma być rok od roku na wieczne czasy z dworu Zbiroskiego oyczystego iego; ku temu tesz y żem nadała dzwon wielki do cerkwi moiej Zbiroskiey, tedy wiecznymi czasami ten dzwon żeby przy cerkwi moiej Świętej Paraskowiey wiecznie był, od którego wszystkie dzieci moie oddalam, ku temu tesz iest tam dzwonek starych nadawcow tej cerkwi y klepadło y dwa młotki y dzwoneczek maluski, co na Sacrament dzwonią, który to fundusz mój chcę, aby był przez syna mego Jana Haika y potomki iego, tak że przez syny moie Pace wiecznie trzymane, iakoż ich upominam y proszę błogosławieństwem moim macierzyńskim, ia więszuję, aby to wszystko, co się tej cerkwi nadało, weale a nienaruszenie zostawało, a podawcami tej cerkwi y popa nikt inszy być niema, iedno syn mój Jan Hayko y potomkowie jego wiecznymi czasami. I na tom dała ten list fundaciey moiej wieczy-

stej cerkwi y popom Zbiroskim pod pieczęcią y podpisem ręki mej własnej; do którego to listu fundaciey moiej wieczystej, na utwierdzenie tego wszystkiego, iako się wyżej pomieniło, prosiłam o przyłożenie pieczęci y podpis rąk ichmości panów przyaciół moich do tego listu mego, co ichmość na prozbę moją uczynić a pieczęci swe przyłożyc y ręce swe podpisać raczyli na ustne prozby moie, to iest pana Bohdana y pana Alexandra Haykow, iemsci pana Phiłona Buchowieckiego. Pisan we Zbirohach, roku tysiąc szesćsetnego dziewiątego, miesiąca Decembra dnia dwudziestego siódmego na dzień Świętego Szczepana Rzymskiego Święta. У того фондушу при печатѣхъ подпись рукъ тими словы: Іа Аһафеіа Zophia Sapieżanka Pacowa, podkomorzyna Brzeska, ten fundusz mój własną ręką swoją podpisuję na wieczne utwierdzenie nadania mego y nadania przodków moich do tej cerkwi Zbiroskiey Świętej Paraskowiey. Богданъ Гайко рукою властною подписалъ. Alexander Hayko рѣка сва, Fiłon Buchowiecki рѣка власна. Который же тотъ фондушъ, очевисто на врадѣ признанный, помененный, до книгъ судовыхъ вгородскихъ есть уписанъ, и сесь выписъ подъ печатѣми нашими есть выданъ. Писанъ у Берестѣи. У того выпису при печатѣхъ врадовыхъ подпись руки писарское тими словы: Ла-

вринъ Оедюшко, кгородскій Берестейскій писаръ. Который же то выписъ, зъ кгороду до земства пе-

ренесенный, есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестыи.

1609 г.

13.—Фундушевая записъ жены подкоморія Агафіи Пацъ на землю и проч., данная діакону, дьячку и пономарю Збироужской Церкви.

Изъ актовой книги Брестскаго Земскаго Суда за 1609—1611 годы, лист. 351—358.

Лѣта Божого Нароженъя 1610, мѣсеца Іюня 10 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейского, Оедоромъ Патеємъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеємъ, писаромъ, ставши очевисто у сѣду, ее милость, пани Огафія Зофія Богдановна Сапѣжанка, воеводянка Минская, пани Миколаевая Пацовая, подкоморыная Берестейская, оповѣдала и намъ, урадови, до рукъ подала выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ съ печатми врадовыми и съ подисомъ руки писарское, уписанъя въ немъ листу фундацыйного на дьякона волоку земли до церкви Збироужское, на речъ меновите въ томъ выписѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналъ передъ нами у сѣду ее милость покладала

и просила, абы тымъ перенесенъемъ ее тотъ выписъ до книгъ нинѣшнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписаный, въ чомъ мы, врадъ, бачечы речъ быти слущную, принели есмо его и до книгъ уписать велѣли и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженъя тысяча шестьсотъ девятого, мѣсеца Февраля четвертого дня. На рочкахъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами, врадниками судовыми кгородскими Берестейскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьею, и Лаврыномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановившы се очевисто урожоная ее милость пани Зофія Богдановна Сапѣжанка, воеводянка Минская, Миколаевая Пацовая, подкоморыная Берестейская, при устномъ сознанью своемъ, оповѣдала и покладала фун-

душѣ, за печатью и съ подписомъ руки своею и за печатями и съ подписы рукъ людей добрыхъ, належачій дьяконови и панамарови церкви Збиросское и по нихъ другимъ дьякономъ и дьякомъ и панамаромъ, на речъ меновите въ томъ фундушу описаную, о которыхъ просила ее милость, абы до книгъ судовыхъ вгородскихъ былъ уписанъ, въ чомъ мы, видечы, врадъ, речъ быти слышную, принели есмо его къ запису до книгъ, который, писмомъ польскимъ писаный, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Ja Ogaffia Zoffia Bohdanowna Sapieżanka, wojewodzianka Minska, Mikołajowa Pacowa, podkomorzyna Brzeska. Oznajmuje i czynię jawno tym moim listem dobrowolnym zapisem wieczystym, komu by o tym wiedzieć należało, terazniejszym i napotém będącym, iż co którą majątność Zbiroską, w powiecie Brzeskim leżącą, niebozczyk sławnej pamięci pan Mikołaj, pan podkomorzy Brzeskij, małżonek moj, kupił był na imię swoje za własne pieniądze moje u Pana Mikołaja Podarzewskiego, chorążycza Nowogrodzkiego, a potem to zas wszystko z dobrej woli swej, oddaliwszy wszystkie dzieci i potomki swoje od tej majątności, na mnie z wolnym szafunkiem wszystko prawo swoje wieczyste wlał i zapisał wiecznymi czasy. A tak ja Ogaffia Zoffia Sapieżanka Pacowa, mając ja tę wszystką majątność Zbiroską

w spokojnym dzierzeniu swoim a zażywając wolności prawa pospolitego, które każdemu majątnościami swymi jako chcąc każe szafować, przeto, nasliadując ja we wszystkim ludzi bogobojnych, sama po dobrej woli swej, aby ustawicznie Panu Bogu Wszechmogącemu w Trójcy Świętej Jedynemu cześć chwała porządkiem religii Greckiej szła w cerkwi Świętej Paraskowiej, w imieniu naszym Zbiroskim, nadała i tem listem zapisem moim nadaje na diakona terazniejszego Zbiroskiego i drugim po nim będącym następcom diakonom teraz zaraz za żywota swego w siele Zalesni gruntu mego włokę zupełną ze wszystkim, jako sie zdawna miała i teraz ma z gruntami, z nawozami, sianożęciami, z ogrody owocowemi, według starych miedz, między gruntami Zbiroskimi tamtejszymi nazwaną Kuniszowską i do tego na przysiedlenie temuż diakonowi dwa morgi tego gruntu, cośmy z panem małżonkiem swoim, panem Pacem, prawem u pana Tyszkiewicza odyskali i z panow Hajkow kupili, jakoż zaraz w moc i dzierzenie tę zwysz pomienioną włokę Kun-cowską kupno od pana Mikołaja Podarzewskiego i moje, od pana małżonka mego zapisaną, i te dwa morgi, terazniejszemu diakonowi i po nim będącym wiecznymi czasy podałam, drugą włokę ziemi gruntu nazwaną Kołowską, w siele Nołowom kupio-

na od pana Mikołaja Podarzewskiego i mnie wiecznością zapisaną od pana małżonka mego, na ktorej teraz pół włoki Jasko i Iwan, Klimowicza zięć, mieszka, z jego powinnością, z daniną i służbą, a pół włoki na czynszu chodzi, to jest włokę skoro po śmierci mojej terazniejszy diakon, albo po nim będącym drugie diakonowie do siebie i w posesyją swoje jako własność wziąć mają i dzierzeć, jako te, która jest zapisana ku chwale Bożej wiecznemi czasy. Do tego tym że listem zapisem moim nadaję i zapisuję do tejże cerkwi Zbirozskiej na palamara włokę ziemie, nazwaną Kudrowską, w siele wyżej rzeczonym Zalesiu, tym że prawem od pana Mikołaja Podarzewskiego kupioną i mnie od małżonka mego zapisaną, wszystka ta włoka, jako się sama w sobie zdawna miała i teraz ma, z nawozami, ogrodami i sianozęciami między gruntami imienia mego Zbirozkiego. A osobliwie dla blizkosci zwonienia przy cerkwi na przysiedlenie starego popowskiego gruntu zapisuję morgow dwa też czasy wiecznemi, co trzymam o synu moim Janu Hajku z tego gruntu przysiedlonego morgow dwa od tego pola na nas odeymować niebędzie pod błogosławieniem moim macierzyńskim, którego proszę na pola nasza nadanych, s tego miejsca ich ruszać nie będzie, ku temu jeszcze dla większego i porządniejszego nabożenstwa, aby chwała Pa-

nu Bogu tak jak i w inszych cerkwiach soborowych szła, tedy jeszcze nadaję ku tejże cerkwie włokę ziemie i morgow dwa, którą włokę i dwa morgi z niebożczykiem małżonkiem moim prawem u pana Tyszkiewicza przezyskalismy i u panow Hajkow kupili, ku tejże cerkwi Zbirozskiej daie i wiecznie zapisuje teraz zaraz za żywota swego. A przy tym jeszcze po żywocie moim w siele Wolowom włokę wszytkę a Repfinską, kupioną u tegoż pana Mikołaja Podarzewskiego i mnie od nieboszczyka pana Mikołaja Paca zapisaną, na ktorej teraz pół włoki poddany moj Michno Wakulenia siedzi społ włoka drugiego czynsz płacą, tedy ze wszystką powinnością tego poddanego z czynszem i służbą diakonowi cerkwi Zbirozskiej daie i zapisuję i także po śmierci mojej, ten diakon, albo który inszy po nim będzie, te włokę na siebie w posesyją swoją mają wziąć. Czegoż mu żaden z dzieci i potomkow moich zabraniać nie mają i mocy mieć nie będą nad tę wolą i zapis moj terazniejszy pod błogosławieniem moim macierzyńskim, od którego gruntu wszystkiego pomienionego, jako się wyszej rzekło, synow moich wszystkich, ze dwu małżonkow spółdzonych, i wszystkie dzieci i potomki moje obojej płci męskiej i żeńskiej wiecznemi czasy oddalam i one dzieci i potomki ich żadnego przystępu do tych gruntow moich, do cer-

kwi Zbirożskiej na sługi Boże nadanych, tym moim listem wiecznie zapisanych, ni którego przystępu mieć nie mogą. Ale zawsze przy cerkwi Zbirożskiej i przy sługach Bożych, zstępując jeden na drugiego, wiecznie trwać ma. Czemu aby się nikt s potomków moich nie sprzeciwiał tej woli mej. A jesliby się który s potomków moich tego ważył a w te grunty, ode mnie cerkwi Zbirożskiej dane i zapisane, wstępował, tedy daję moc zupełną Władycy Włodzimirskiemu Brzezkiemu, jako obrońcy i pasterzowi cerkwiej Bożych, z takim przeciwnikiem każdym, jako o swą własną krzywdę, prawnie do ostatniego punktu prawa czynić i postępować. Tylko tym zapisem moim waruję: iż nie Władyka podawcą tej cerkwi i majątności ich być ma, ale syn moj Jan Hajko sam i małżonka jego i dziatki i potomki jego i szczadkowie jego wiecznemi czasy tym sługom Bożym obrońcą ich samych i ich gruntów i majątności wszelakiej i poddanych ich i majątności, im nadanych odemnie, wszystkich podawcą i obrońcą ich ma być. Ale pomienione sługi cerkiewne diakon, diak i pałamar, terazniejsze i po nich będące, poki mi Pan Bóg zdrowia użyczy, przy popie Zbirożskim, w cerkiewce mej dwornej co dzień przy bytności mej jutrznią i obiednią, czasy i wieczernią spiewać mają; także, gdy mie Pan Bóg s tego świata zbierze, nad ciałem mo-

im do pogrzebu mego psalterzy czytać we dnie i w nocy kolejają mają i powinni będą; tenże diakon, diak i pałamar po duszy mej pamięć odprawować mają z popem Zbirożskim, wedle porządku naszego Greckiego, przy jutrzniach, obiedniach i panachidach i przy odprawowaniu wszeljakim spiewaniem sorokousta i odprawowaniem chwały Bożej. A iż też obowiązał się swieszczennik Zbirożski zapisami swemi, że ma na każdą sobotę za duszę przodków moich, tak też i rodziców moich, panachidę, wedle ustawy cerkwi wostocznej katolickieskiej, odprawować rok od roku, na każdy tydzień w sobotę, i tak wiecznemi czasy ma być; przeto aby też sługi Boże, wyszej pomienione, diakon, diak i pałamar ustawicznie przy swieszczenniku na każdy tydzień, w sobotę też panachidę odprawowali rok od roku, aż na wieczne czasy, to po nich chcę mieć i tym ich listem zapisem moim obowiązuję. Temuż diakonowi u syna, który kolwiek będzie dzierzał ten dwor moj wieczysty, od pana Podarzewskiego kupiony i od pana małżonka mego mnie zapisanego, z tego dworu mego wieczystego Zbirożskiego daję, daruję i zapisuję tym listem moim po śmierci mojej, zapissała teraz, za przewod, za sorokoust, zawszytkie pamięci z obiedniami dwie kopie Litewskich, co tylko przy popie Zbirożskim wedle porządku powinności diakonowi przy każdej chwale Bożej,

gdy za dusze moje Pana Boga prosić będą wszelaką powinność w nabożenstwie odprawować ma; ku temu za obiady albo stoły doroczne mają mu dać dzieci moje z gumna mego wieczystego, s zczęści Pacom należące, temuż diakonowi dwie beczki żyta, słodcu dwie beczki. Tak też diak wszystkie powinności diackie przy popie Zbirozkim, jako się wyżej pomieniło, w nabożenstwie za duszę moję przy każdych pamięciach sorokoust odprawować ma, wszelakim spiewaniem, czytaniem. A za to mu mają dać tenże syn moj, co moj dwor będzie wieczysty Zbirozki trzymać, półtory kopy groszy Litewskich, półtory beczki żyta, półtory beczki słodcu. Tak też pałamar za pozwonne na każdą chwałę Bożą, wielki dzwon kiedy dzwonić będzie za duszę moję i spulnie s popem, z diakonem, z diakiem jako psalterz czytać, tak też czasu przewodu, czasu pamięci z tymi zwyż mianowanemi sługami Bożymi w tej cerkwi świętej Paraskowiej Pana Boga za dusze moję prosić będzie, także zapisuję temuż u syna mego ze Zbirohow, co moj dwor wieczysty trzymać będzie, ma mu dać za jego prace półtory kopy groszy Litewskich, półtory beczki żyta, półtory beczki słodcu. Których modł za duszę moję, jeśli oni tego wszystkiego wykonać nie będą chcieli, rozsądzo się ze mną przed sądem Bożym. A iż też z dawna dziesięcinę

daje z tej majątności wieczystej, od pana Mikołaja Podarzewskiego kupionej, i mnie od małzonka mego zapisanej, Zbirozskiej, ze zboża wszelakiego żyta i jarzyn popowi Zbirozskiemu z diakonem, diakiem i pałamarem w rowny dział ze wszystkiej paszni dwora mego wieczystego, tak i teraz tym listem, zapisem moim zapisuję wiecznymi czasy tę dziesięcinę żytną i jarzynną w rowny dział z popem Zbirozskim diakonowi, diakowi i pałamarowi. Co synowie moie po śmierci mej i koždy, któryby te Zbirohi trzymał, na każdy rok zawsze i na czasy wieczne oddawać mają i powinni będą, iako własny dług ich tym to zwyż mienionym sługom Bożym, w cerkwi Zbirozskiej chwałę Bożą odprawującym. I na to ja, Ogafia Zoffia Sapieżanka Pacowa, chcąc aby ten zapis moj wiecznie trwał, dałam ten moj list wieczysty do cerkwi Bożej Zbirozskiej diakonowi, diakowi i pałamarowi pod moją pieczęcią i z podpisem ręki mej własnej. Do którego listu, zapisu mego wieczystego, na utwierdzenie tego wszystkiego, jako się wyżej pomieniło, prosidam o przyłożenie rąk ichmość panow przyjacioł moich do tego listu mego, a ichmość na prozbę moję uczynili i pieczęci swe przyłożyli i ręce swe podpisać raczyli, to jest: jegomość pan Bohdan i jegomość pan Alexander Hajkowie, jegomość pan Gabryjel Popławski. Pisan we Zbirohach ro-

ku tysiąc sześćsetnego dziewiątego miesiąca Decembra dnia dwudziestego, w dzień świętego Szczepana, Rzymskiego święta. У того фундушу при печатехъ подписы рукъ тыми словами: Ja Agafia Zofija Sapieżanka Mikołajowa Pacowa, podkomorzyna Brzeska, ten fundusz i zapis swój, swoją własną ręką podpisała. Богданъ Гайко рукою власною. Aleksander Hajko ręką swą. Gabryel Popławski ręką swą własną. Который тежъ тотъ фундушъ помененый,

очевисте на врадѣ признаный, до книгъ судовыхъ кгородскихъ есть уписанъ и сесъ выписъ подѣ печатми нашими есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатехъ подписъ руки писарское тыми словами: Лаврынъ Оедюшко, кгородскій Берестейскій писаръ. Который то выписъ, зъ кгороду до земства перенесеный, и до книгъ нынѣшнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ. Писанъ у Берестью.

14.—Фундушова записъ на Подбѣльскую церковь, выданная женою подкоморія Паца Агафіею Пацъ.

Изъ актовой книги за 1609—1611 г., листы 346—350.

Лѣта Божого Нароженья 1610, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицѣ, святѣ римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейского Оедоромъ Патеемъ, судьей, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, землянка господарская воеводства Берестейского, ее милость пани Подкоморина Берестейская, пани Миколаева Пацовая, оповѣдала и намъ,

врадови до рукъ подала выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подѣ печатми врадовыми и съ подписомъ руки писарское, уписанья въ немъ листу фундацыи, наданья на церковь Подбѣльскую, лежачого у воеводствѣ Берестейскомъ, на речъ меновите въ томъ листѣ описаную, при которомъ выписѣ и самый оригиналъ у суду передъ нами подкладала и просила, абы тымъ ее перенесеньемъ тотъ выписъ кгородскій до книгъ нынѣшнихъ врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ,—

которого мы врадъ принели и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ мають: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженъя тисеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Февраля четвертого дня. На рокохъ судовыхъ кгородскихъ, передъ нами врадники судовыми кгородскими, Прецлавомъ Горбовскимъ, стольникомъ и подстаростимъ, Адамомъ Свидерскимъ, судьею, и Лавриномъ Оедюшкомъ, писаромъ, постановившисе очевисте у суду ее милость пани Агафія Зофеіа Богдановна Сапѣжанка Миколаева Пацовая, покомориная Берестейская, поклала и очевисте признала фундушъ на церковь Подбѣльскую, за печатью и подписомъ руки своее и за печатями и подписами рукъ людей добрыхъ, на речъ въ томъ фундушѣ меновите описаную, о которой ее милость пани подкомориная просила, абы до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. Въ чомъ мы, видечи речъ быти слушную, приняли есмо его ку запису до книгъ, который писмомъ польскимъ писаный, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ мають: W imie Panskie stan sie na wieczną tey rzeczy pamięć ninieyszum y na potem będącym, komu by to wiedzieć należało. Ja Ohafia Zophia Bohdanowna Sapieżanka, Mi-

kołajowaia Pacowa, podkomorżina Brzeska, oznaymuie tym listem fundaciey moiey wieczystey, komu by to wiedzieć należało, teraznieyszum y napotem będącym ludziom, iż ja sama z niebozczykiem sławnej pamięci z panem Mikołajem Pacem, podkomorżim Brzeskim, małżonkiem moim, za żywota iego, umysliliśmy byli w maietności naszej Podbialej, dla nabożenstwa poddanych, przez odległości kościołow y cerkwi, zbudowac cerkiew, tedy ia, po śmierci pomienionego małżonka swego, zbudowawszy dwor, zbudowałam y cerkiew też tam założenie Świętey Przechystey, to iest matki Bożey, ku czci y ku chwale Panu Bogu wszechmogącemu w Troicy Świętey iedinemu, ku którey cerkwi nadałam iuz, wedla przemożenia moiego ubogiego, aparaty cerkiewne, xięgi, zwon i obrazy. A chcąc ia, aby w tej cerkwi pomienionej, w iedności y w zgodzie z kościołem rzymskim, wedle porządku greckiego, Panu Bogu chwała rosła y była, przeto nadałam tym listem fundacyi moiey wiecznymi czasy nadaie na te cerkiew Podbielską, w siele Passukach, popowi tamieczniemu teraznieyszemu Podbielskiemu, na imie Michajłowi Michajłowiczu z dziaczkiem y innym popom drugim będącym, przez podłość gruntow, na wychowanie włok cztery pustych własnego oiczystego gruntu synow moich, to iest Stephana, Sa-

muela, Teophila y Theodata Pacow, to iest: na paszniu popowi włok dwie, a na osadę poddanych drugą włok dwie, a to w nagrode dziesięciny, którą była obiecała dawać s paszni dworney. Ku tej tesz tamże w tym sielie Passukach, w maiętnosci Podbielskiej, nadałam y tym listem fundacynym nadaie wiecznymi czasy włok dwie diaknowi z dziaczkiem teraznieyszemu y potem będącym, aby y on ustawicznie pewnych pomienionych czasow s popem w tej cerkwi nabożenstwo odprawował, temuż popowi y diakowi we młynie Podbielskim przez miarki wolne mliwo y w foluszu bez płaczenia sukna bie wiecznie pozwalam miec. Także aby sobie ten pop y diak w puszczy Białowezkiej drzewa bortnego wyrobił, y to przy nich wiecznie iako pracich ma zostawac. Ku temu z tegoż dwora Podbielskiego, którym ia ku pożytku dziatek mych zbudowała, do cerkwi Podbielskiej na ładan, wino na każdy rok po dwie kopie litewskich, a osobliwie swieczę wielką postawną przed obrazmy na koždy rok, na święto świętego Błahowieszczenia, do cerkwi Podbielskiej mam dawać, ia sama za żywota swego, a po śmierci moiej syn moy, ktoremu się z działu ta Podbiała dostanie, dawać powinien będzie, a ten pop z diakem na każdą niedziela y święta uroczyste zawsze nabożenstwo, wedle powinności Greckiej religii, ku czei

a chwale Pana Boga odprawować maia y za dusze niebożczyka pana Mikołaja Paca, małżonka mego, zawsze przy odprawowaniu nabożenstwa Pana Boga prosie winni, także i za dusze moie po śmierci moiej, a teraz za zdrowia mego, za zdrowie moie y synow moich Pacow, a osobliwie za dusze rodzicow moich w sobote, to iest dziadow, babek moich y ojca matki moiej, powinni będą Pana Boga prosić. A po śmierci moiej nad ciałem mym ten pop Podbielski z dziaczkiem y Zbirozkim y z diakami koleią psalterz czytać w nocy y we dnie, aż do pogrzebu ciała mego, a ten tesz pop w cerkwi swej Podbielskiej ma odspiewać wszystkie pamięci z obiedniami, s panchidami, może li być s pokarmieniem ubogich, według przemożenia a według porządku naszego Greckiego ma odprawować trzeciny, dziesięciny, pułsoroczyny, soroczyny, pułgodziny y godziny, ku temu sorokoust, to jest czterdzieście obiedzień powinien będzie odprawić. Czego wszystkiego w tej cerkwi synowie moi, panowie Pacowie, który to Podbiała trzymać będzie, ma doirzeć, a ten że syn tego popowi y iego diakowi powinien będzie dać pięć kop groszy litewskich, pięć beczek żyta y pięć beczek słodu, summy mey, którą mam na Kiwaczyczach y na Podbiałej, który to fundusz mój chcę, aby, ia-

ko się wyżej rzekło, był przez dzieci moie Pace wiecznie trzymany, których proszę y błogosławieństwem moim macierzyńskim zawiezuie, aby od tey cerkwie tych gruntow, przez mnie zapisanych, nieruszali y nieodeymowali, y wdział między siebie onych niedzielili. A ta cerkiew zawsze y wiecznie ma być pod posłuszeństwem pasterza swego, to iest władzyki Włodzimierskiego y Brzeskiego. Którey to cerkwi Podbielskiej Władyka Włodzimierski Brzeski, iako obrońca y pasterz, ieśliby w czym y długo krzywdzona była, ma oney prawem bronić. I na to wszystko, iako się wyżej rzekło, dała cerkwi Podbielskiej ten list fundacyi, pod pieczęcią moią y s podpisem ręki mey własney. Do którego na utwierdzenie prosiłam o przyłożenie pieczęci y o podpis rąk, to jest Jegom. pana Krzysztopha Przewłockiego y pana Bohdana a pana Alexandra Haykow, który za oczewistą y ustną proźbą moią pieczęci swe przyłożyć y ręce swe podpisowac raczyli do tego listu fundacyey moiey wieczystey. Pisan we Zbirohach, ro-

ku Pańskiego tysiąc szescsett dziewiątego, miesiąca Decembra dwudziestego szostego dnia, w dzień świętego Szczepana Rzymskiego święta. У того фундушу печати вси суть цѣлы, а подписъ рукъ тыми словы: Ja Ahafia Zophia Bohdanowna Sapieżanka, Woiewodzianka Minska Mikołajewa Pacowa, podkomorzyna Brzeska ręką swą własną ten fundusz podpisałam; Krzysztof Przewłocki do tego funduszu ręką własną podpisał; печатарь, устне прошений, печать приложилъ и руку подписалъ Богданъ Гайко рукою властною, Alexander Hayko ręką swą; который же то тотъ фундушъ помененый, очевисто на вриде признанный, до книгъ судовыхъ кгородскихъ есть уписанъ, и сесь выписъ подъ печатями нашими есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису при печатехъ владовыхъ подписъ руки писарское тыми словы: Лавринъ Федюшко Кгородскій Берестейскій писаръ. Который же то выписъ, зъ кгороду до земства перенесенный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Писанъ у Берестьи.

15.—Фундушова запись на церковь Калечицкую.

Изъ актовой книги за 1615 г. листъ 223—225.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестсотъ петнадцатого, мѣсеца
Іюня двадцать второго дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ,
о святой Троицы, святѣ римскомъ
припалыхъ и судовне отпирова-
ныхъ, передъ нами владники су-
довыми земскими воеводства Бе-
рестейского, Прецлавомъ Горбов-
скимъ, судьей, а Богданомъ Ту-
минскимъ, подсудкомъ, и Яномъ
Патеемъ, писаромъ, ставши оче-
висто у суду, урожоный панъ Ва-
силей Сасинъ Калечицкій, самъ
отъ себе и именемъ другихъ участ-
никовъ своихъ, пана Яна, пана
Григора Цверовичовъ, пана Саму-
еля Федоровича Калечицкого, па-
на Матея Калецкого, пана Стани-
слава Кендзеравского и сына его
Бартоша, оповѣдалъ и листъ свой,
водле права посполитого спра-
вивши, призналъ, которымъ ли-
стомъ они, особы мененые, зезво-
ливши се, записуютъ на церковь
во имѣнью Калечицкомъ фундушъ,
о чомъ въ томъ листѣ ширей опи-
суетъ, и просилъ панъ Василей
Калечицкій именемъ своимъ и
оныхъ участниковъ своихъ, абы

тотъ листъ до книгъ владовыхъ
земскихъ Берестейскихъ принять
и уписанъ былъ. Въ чомъ мы, ви-
дечы речъ и прозбу быти слуш-
ную, ку запису оный листъ при-
нявши и въ книги вписати велѣ-
ли и уписуючи слово отъ слова
такъ се въ собѣ маеть: Ja Wasiley
Siemionowicz Sasin Kaleczyckij i
ja Jan y Hrehorey Zwierowicz Sa-
siny Kaleczyckie i ja Samuel Fedo-
rowicz Sasin Kaleczycky y ia Ma-
ciey Michałowicz Kalecky, i ia Sta-
niśław y s synem swym Bartoszem
Kędzierżawscy na Kaleczycach wszy-
scy uczesnicy imienia naszego w Sa-
sinach, w powiecie Brzeskim leżą-
cym w Kaleczycach, czynim iawnno
y wyznawamy wszyscy uczesnicy
spolnie, żesmy wszyscy zgodnie przy-
iawszy do cerkwie naszej Kalieczyc-
kiey popa imieniem Fiodora Iwano-
wicza z Bielska y przyiawszy go do
cerkwie naszej na część i na chwa-
łę Panu Bogu, y dalismy mu y po-
stapili według pierszych przodkow
naszych nadania to wszystko, co
było do cerkwi y ieszcze y z przyda-
niem naszym, to iest, naprzod włok
a ziemie we wszystkich trzech po-

liach y na miejscach pewnych za miedzami leżące, od pierwszego wszystkich nas działu wieczystego nadania do tego dziesięciny według dawnych rozdziałków naszych, od pięciu części, s każdej części po pięciu kop żyta, co uczyni ze wszystkich pięciu części jmienia naszego kop dwadzieścia pięć, a s poddanych, który by kolwiek miał pan poddane, s każdego poddanego, na włoce siedzącego, z włoki po snopow trzydziestu żyta, s pół włoczka po snopow piętnastu, a z czwierczy po snopow pół osma żytom powinni dawać w koźdych iako my sami panowie z szczęści, tak y poddany każdy osiadły. Do tego drwa mają być popu wolno na ogrzewanie domowe, s każdej części naszej Kalieczyc, jako s ktorey części wielkiej więcej, a z małej mniej, wozić; do tego suknia, abo na suknią dać złotych pięć, a na koźuch dwie zimie skur baranich dziesięć, albo groszy pięćdziesiąt, s każdej części po parze skur baranich na koźuch, abo po groszy dziesięciu s części na koźuch. Ktorego to popa my wszyscy, przyimując do cerkwie naszej Kalieczyckiej, dażemy y postępujemy y tym listem naszym wszyscy obowiązujemy y cerkiew y popa fundujemy, y po tym popie, który by iedno był, każdemu to nadanie nasze y fundusz należec będzie. To te zwa-rujemy tym listem naszym: jeslibysmy sami w czym popu krzywdę ia-

ką uczynili, abo y w każdy rok uczynić popu nieuczili y nie wypełnili, tedy każdy z nas za rękę na się kładziemy kop dwadzieścia groszy litewskich j dajemy moc za tym listem upornego y krzywdę czyniącego przypozwać do ktoregożkolwiek prawa lub ziemskiego, lub duchownego. A urząd każdy za pierwszym przypozwaniem ma na upornym y krzywdę czyniącym popu wskazać iako na roku zawitym. A obwiniony stanąwszy naprzod zapłacić kop dwadzieścia zareki, a potym y to, o co pozywan będzie od popa. A pozywać ma o krzywdę popowską lub to sam pop, abo pan który za popa, abo umocowany od popa okazką krzywdę y szkodę popowską. A po zapłaceniu zareki y zadosyncuczynie szkody y za to samo, co pozwano będzie przedsie ten list nasz przy mocy zupełney ma zostawać y niuczym nienaruszać, wiecznymi czasy na wieki ma być. Co my ten list utwierdzamy y mocnym czynimy, my sami y potomki nasze, y któryby kolwiek te maiętnosci y części nasze Sosinowskie, Kalieczyckie w wojewodstwie Brzeskim trzymać będą, tedy mają tę nadanie y fundusz przodków naszych y nas samych za mocny trzymać wiecznymi czasy, na wieki. I natoś my ten list dali i naszymi pieczęćmi y s podpisem rąk naszych y ten list do xiąg ziemskich Brzesckich y duchownych

wpisac iesmy dali y drugi taki słowo do słowa przy ewangelij w teyże cerkwi Kalieczyckiey upisali i aby to było nadanie y fundowanie nasze na czesc y na fałe Panu Bogu y na odpuszczenie grzechow naszych przodkow y potomkow naszych, Amen. Pisan w Kalieczycach. Roku tysiąc szescset trzynastego, Kwietnia pierwszego. У того листу при печатехъ подписъ руки тыми словы:

Wasiley Kalieczyckij, woyt Miliey-
czycki. Jan Sasin Kalieczycky pi-
sarz grodzki Krasnicki, własną rę-
ką. Hrehorey Sasin Kalieczycky rę-
ką własną. Samuel Fiedorowicz Sa-
sin Kalieczycky ręką własną. Ma-
ciey Kaliecky ręką własną. Bartosz
Kędzierżawsky ręką własną. Кото-
рый листъ, на врадѣ признаный, до
книгъ земскихъ, Берестейскихъ
есть уписаный.

1617 г.

16.—Духовное завѣщаніе Ѳедора Ивановича Масальскаго, въ которомъ онъ, отписывая все движимое и недвижимое свое имущество дѣтямъ своимъ, завѣщаетъ похоронить себя въ православной Церкви въ Олексичахъ и упоминаетъ о сдѣланной отцемъ его и имъ самимъ фонду-
шовой записи на эту церковь.

Изъ актовъ книги за 1618 годъ, листъ 71.

Лѣта Божого Нароженья 1618,
мѣсеца Генваря 16 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о
Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ,
припалыхъ и судовне отправова-
ныхъ, передъ нами врадниками су-
довыми земскими воеводства Бере-
стейского, Прецславомъ Горбов-
скимъ, судьей, Яномъ Патеємъ, под-
судкомъ, а на мѣсту его милости на-
на Андрея Пекарского, писара зем-
ского Берестейского, въ той спра-
вѣ, нижеписаной, засажонымъ Ста-

ниславомъ Витановскимъ, ставши
очевисто у суду его милость панъ
Андрей Пекарскій, писаръ земскій
Берестейскій, яко печатаръ того
тестаменту, ниже писаного, покла-
далъ и ку актикованью до книгъ
подалъ выписъ съ книгъ кгродскихъ
Городенскихъ, за печатми и под-
писами врадовыми уписанья въ немъ
тестаменту остатнее воли небож-
чика его милости князя Ѳедора Ива-
новича Масальскаго, маршалка его
королевской милости Городенско-

го, при которомъ выписѣ и самый testamentъ передъ нами у суду покладалъ, на речъ меновите въ томъ выписѣ описаную и доложоную, о которого просилъ его милость панъ писаръ, абы тымъ перенесеньемъ его милости тотъ выписъ до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. Въ чемъ мы, врадъ, видечи речъ и просьбу его милости быти слушную, оный выписъ приняли и въ книги вписать велѣли, который уписуючи слово до слова и такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ справъ кгородскихъ повѣту Городенского. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тисача шестьсотъ осмнадцатого, мѣсяца Генваря осмого дня. На рокахъ судовыхъ кгородскихъ, водлѣ порядку статutowого сего мѣсяца Генваря припалыхъ и судовне отпрованыхъ, передъ нами Яномъ Кампо, подстаростимъ, Криштофомъ Толочкомъ, судьею, а Филономъ Козловицкимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгородскими повѣту Городенского отъ вельможного пана его милости пана Павла Воловича, старосты Городенского и Плотельского на sprawy судовые высажоними, постановившисе очевисто земенинъ господарскій повѣту Городенского панъ Павелъ Пляковицкій, именемъ ее милости кнежны Зофii Масальское, маршалковное повѣту Городенского, пани

Якубовое Скиндеровое, покладалъ testamentъ годной памети небожчика его милости князя Ѳедора Масальского, маршалка его королевское милости повѣту Городенского и оповѣдалъ, ижъ недавнихъ часовъ, въ року теперь прошломъ тисача шестьсотъ семнадцатомъ, мѣсяца Декабря деветнадцатого дня зъ сего свѣта смертию зошлого, съ печатью и съ подписомъ руки его милости и съ печатями и съ подписами рукъ людей зацныхъ на речи меновите въ томъ testamentѣ описанные, особомъ въ немъ помеченымъ служацій. Который testamentъ, за потребованьемъ того пана Пляковицкого, до книгъ кгородскихъ Городенскихъ уписуючи, слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Во имя Пана Бога Всемогущого, во Троицы Единого. Нехай се воля его светая дѣеть. Я Ѳедоръ Ивановичъ князь Масальскій, маршалокъ его королевское милости, ачъ будучи на сей часъ, зъ ласки Божое, зуполное памети моей и здоровый на розумѣ и на тѣлѣ моемъ, а вѣдаючи и то добре уваживши, яко остатняя година и доконанье живота на семъ свѣтѣ людского каждому чловѣку есть закрыто, а поневажъ тежъ на свѣтѣ вшелякіе речи суть одмѣнныи и зепсованью споддани, зачимъ конецъ свой замѣроный прыймуютъ, также воля и умыслъ и вси sprawy людскіе, если

бы писмомъ объявлены не были, ино таковыя sprawy съ часомъ сплывають и въ запамятанье людское прихаютъ а на потомныя часы грунтовне захованы быти не могутъ для смерти, которая каждому челоуку конецъ живота приносить, зачимъ и маентности позосталые, посполите розрухи, вархолы и ростырки межи повинными, кровными множаться. Чому забѣгаючи я и хотечи порадокъ учинити, абы по животѣ моемъ около маентности моихъ, по мнѣ зосталыхъ, такъ лежачихъ, яко и рухомыхъ, межи дѣтьми моими некоторые зайстя и ростырки недѣяли,—одно абы всякая речъ, власности моее належаая, значне объявлена и, водлугъ сее воли моеи, расправлена была. Тогда вжо сей testamentъ мой теперь, заразъ, по доброй воли, зъ добрымъ умысломъ и уваженьемъ моимъ справуючи, такъ въ немъ остатнюю волю мою ку вѣдомости всимъ посполите, кому бы потреба того вѣдати оказала, доношу, ознаимую и утвержаю: напервѣй, кгда Панъ Богъ, часомъ воли своее, мене зъ сего свѣта до хвалы свое светое поволатъ будетъ рачилъ, душу мою Пану Богу Всемогучому, во Троицы Единому, въ опатриость Его светую поручаю; а тѣло мое грѣшное, абы по смерти моеи поховано было въ церкви моеи Олексичахъ, въ Старомъ Дворѣ, заложе-

нья Светого Спаса, въ склепѣ, гдѣ и тѣло першое малжонки моее лежитъ. Который погребъ сынове мои, князь Григорей и князь Андрей Оедоровичи Масальскіе, отпавити мають, такъ, яко научтивѣй быть можетъ. На который погребъ мой медовъ и солодовъ и пива и быдла до кухни, коренья и общихъ трунковъ есть, зъ ласки Божое, въ потребу наготовано. И кгда мнѣ Панъ Богъ зъ часомъ до хвалы свое светое поволатъ будетъ рачилъ, абы тѣло мое, не держачи его долго, поховано было, яко набардзѣй быть може, за недѣль килька. А ижъ тотъ домъ Божій, церковь Олексичкая, еще черезъ мене писмомъ не уфундована, тогда при семъ testamentѣ моемъ листъ мой, фундушъ справленный, зоставую. На которомъ все наданье мое и все охендожство и потребности церковныя, также и кгрунтъ, черезъ небожчика пана отца моего и черезъ мене наданые, все достачне въ томъ листѣ, фундушѣ моемъ, поменено есть. А имѣнья мои, черезъ мене набытыя: имѣнье мое Олексичи, Старый Дворъ, у брата моего рожного купныя, также Весей и Беростивица и пуца Наревка, набытыя купли мое, тые водлугъ першого розроженья моего листовного и на врадѣ вызнаного, сыномъ моимъ милымъ, князю Грегорью и князю Андрею Масальскимъ вѣчне даю и имъ записую.

И вже мають они, сынове мои, водле першого листу моего, сами съ потомками на себе вѣчне держати и ихъ уживати; вольни будутъ тыми маетностями, яко власностью своею шафовати. А ижемъ внуцѣ моей, моей милой цурцѣ небожчика князя Александра, сына моего, кнежнѣ Галшцѣ Масальской, которая, яко доходить мене вѣдомость, ижъ съ причины матки своее на ноги теперъ есть уломна, и не упатруючи я зъ лѣпшимъ пожиткомъ ее имѣти части, на нее приходящее, въ имѣнью моемъ отчизномъ, названомъ Новомъ Дворѣ, Олексичахъ, лежакомъ у повѣтѣ Городенскомъ, которое сынове мои, князь Григорей и князь Андрей Масальскіе, отложивши немалую суму, своими власными пенезми матцѣ ее, кнежнѣ Евѣ Курчевичовнѣ Булыжанцѣ, черезъ небожчика князя Александра, сына моего, внесеную, въ держанью своемъ мають, назначиломъ ей въ томъ першомъ листѣ моемъ, вмѣсто маетности моихъ, лежакихъ и рухомыхъ, готовую суму пенезей десеть тисечей золотыхъ польскихъ, а въ выправе десять тысячей золотыхъ польскихъ. Естли за дороженьемъ лѣтъ ее а дастъ ли Панъ Богъ будетъ здорова на ноги и въ станъ малженскій черезъ тыхъ сыновъ моихъ выдана будетъ, ино тымъ тестаментомъ моимъ такъ обѣясняю:

если тая внука моя будетъ вѣчна тое ласки и милости мое и на томъ перестане, то сынове мои, князь Григорей и князь Андрей, водлугъ того першого листу моего, ей, внуцѣ моей, тую суму дати будутъ повинни; а если погордить тою ласкою и милостью моею, будетъ хотѣти части отчизны моее, Нового Двора Олексичъ, приходить ино вжо сынове мои, князь Григорей и князь Андрей Масальскіе, тое сумы, ани выправы ей, внуцѣ моей, не будутъ повинни дати, и она не большъ, только до отчизны въ Новомъ Дворѣ Олексичахъ, будетъ ли што отъ сумы матцѣ ей отъ отца ее записаное, которую сынове мои, князь Григорій и князь Андрей, матцѣ ее отложили, збывать, приходить можетъ. Кудыжъ вжо я всѣ иншіе маетности мои, за ласкою Божою, черезъ мене набытые, имъ, сыномъ двомъ—князю Григорью и князю Андрею Масальскимъ записалъ есми и въ ровный дѣлъ имъ и потомкомъ ихъ записую. А маетность моя рухомая: сребро мое, то есть: роструханы два золотые зъ накрывками, котелки два серебряные немалые, кгарнецъ серебряный до питья, на кштальтъ турецкого кгарца, коневка серебряная, большъ кварты, мѣстцами злотистая, кубковъ серебряныхъ пять, зверху злотистыхъ, лыжокъ серебряныхъ тузиновъ три, безъ одное, кгарну-

шокъ серебряный зъ накрывкою одинъ, чарокъ серебряныхъ двѣ, ковшикъ серебряный одинъ, солничка серебряная, лихтаровъ серебряныхъ два, виделецъ серебряныхъ двое до конфектовъ, печать серебряная, шабля оправная серебромъ одна, злотистая; ку тому, серебро мое, которое у мене позычилъ его милость панъ Миколай Кишка, дворенинъ его королевской милости, на листъ, описъ свой, то есть: мѣдница зъ наливкою серебряная, мѣстцами злотистая, лихтаровъ серебряныхъ два, чара великая серебряная, коновъ серебряная у полтора кгарца, мѣстцами злотистая;—ино такъ тое серебро, которое теперь при мнѣ есть, яко и тое у пана Кишки, за описомъ его, кгда спавши сыномъ моимъ, кровнымъ моимъ—кнежнѣ Зофїи Якубовой Скиндеровой и кнежнѣ Маринѣ Юндиловой, имъ всимъ чотыромъ даю, дарую—и межи себе по животѣ моемъ роздѣлити мають. Штомъ тежъ, первѣй сего, записаломъ тымъ дочкомъ моимъ—кнежнѣ Зофїи и кнежнѣ Маринѣ по шестисотъ копъ грошей Литовскихъ на имѣнью моемъ Старомъ Дворѣ Олексичахъ, тогда, если бы за живота моего, тое сыны не заплатили, по животѣ моемъ, тое сынове мои, во-длугъ тыхъ листовъ моихъ, имъ—дочкамъ моимъ на то даныхъ, заплатити и досыть учинити повин-

ни будутъ. Надъ то еще показуючи, я тымъ дочкамъ моимъ—кнежнѣ Зофїи, пани Скиндеровое, кнежнѣ Маринѣ, пани Юндиловой и дальшую милость мою родительскую на имѣнью моемъ, черезъ мене въ сихъ частѣхъ набытомъ, вѣчностью купномъ, названомъ Черневъ, лежа-чомъ въ повѣтѣ Берестейскомъ, записую имъ—дочкамъ моимъ—кнежнѣ Зофїи и кнежнѣ Маринѣ другую суму пенезей, также по шестисотъ копахъ грошей Литовскихъ; которую суму пенезей по животѣ моемъ тымъ дочкамъ моимъ милымъ сынове мои—князь Григорій и князь Андрей Масальскіе съ того имѣнья моего Черневъ, ни какое трудности не задаючи, отдать и заплатить повинни будутъ. А самое тое имѣнье мое Черневъ, куплю мою, и вси приналежности его тымъ сыномъ моимъ, князю Григорью и князю Андрею Масальскимъ, также и дворъ мой въ мѣстѣ Городнѣ, пляцы и мѣщане мои даю, дарую и вѣчне имъ и потомкомъ ихъ въ вольный шафунокъ ихъ симъ тымъ testamentомъ моимъ записую и всякіе маетности мои рухомыя, гроши готовые и на долгахъ мнѣ винные, шаты, цынъ, мѣдь, коберцы, обитья, рынштунки военные и все охендство, кромъ того, што кому зъ слугъ моихъ и чeledи моей отъ мене на реестрѣ моемъ назначено будетъ, а все хто колвекъ

по мнѣ зостанеть и маетностью ру-
хоною меновано быть можетъ, ко-
ни, стада быдла тымъ сыномъ мо-
имъ, такъ яко и въ першомъ ли-
стѣ моемъ описано есть, и симъ
тестаментомъ моимъ даю, дарую
и вѣчне записую. Къ тому, збожи
всякіе въ тыхъ маетностяхъ мо-
ихъ Олексичахъ, Старомъ Дворѣ,
Берестовицы и Черняхъ, въ гум-
нахъ, въ стыртахъ зложеное, такъ
же омолоченное, тымъ сыномъ мо-
имъ двомъ по животѣ моемъ въ
ровные части записую. А товары
мои лѣсные: цамры, кленки и смо-
ла, которые ижъ для малое воды
въ року прошломъ тисеча шесть-
сотъ шеснацатомъ до Кгданска
не дошли и въ дорожѣ на рѣчцѣ
Нарви еще застали, на которые то
коштъ великій поднялъ и вжемъ
взялъ на тые товары въ купца
Кгданского задатку двѣстѣ золо-
тыхъ червонныхъ, также и тые то-
вары въ пуци моей Наравцѣ, ко-
торые и теперь до берегу для спу-
сканья вывоживаютъ, если перед-
томъ, нимъ тые товары мои до
Кгданска спроважоны будутъ, на
мене Панъ Богъ смерть допустить
рачилъ, ино сынове мои съ пол-
нымъ коштомъ своимъ, до Кгдан-
ска спровадивши, межи себе роз-
дѣлить мають. А слуга мой Петръ
Булевскій, который тые товары
до Кгданска провадить съ тыхъ
грошей, на то до него данныхъ, и

зълеггуминъ вшелякихъ шафарства
своего личбу тымъ сыномъ моимъ
учинити, и съ першихъ рештъ,
при немъ зосталыхъ, тымъ сыномъ
моимъ усправедливити и выплати-
ти будетъ повиненъ. Также и слу-
га мой, врадникъ Черневскій, Фе-
доръ Бурець, ижъ при немъ зо-
стало за соль, въ Балновѣ прода-
ную, копъ сто и шестьдесятъ и
пять, сыномъ моимъ по животѣ мо-
емъ выплатитъ будетъ повиненъ.
А што се дотычетъ слуги моего Па-
вла Плясковицкого, который мнѣ
зъ молодыхъ лѣтъ своихъ отъ трид-
цати годъ служить, которому зъ
ласки моее даломъ до живота его
и жонѣ его фольварокъ отъ имѣнья
моего Берестовицы, Ззанковцизне
названный, Ярославовскій, на кото-
ромъ и суму грошей ему записа-
ломъ и право съ признаньемъ ура-
довымъ даломъ; ему тотъ фольва-
рокъ и тое право и до живота ихъ
и симъ тестаментомъ моимъ змо-
цняю и во всемъ при моцы захо-
вую. Надъ то и особно, маючи възглядъ
на службы тогожъ Павла Пляско-
вицкого и нагорожаючи ему служ-
бы его зъ ласки моее записую сум-
му пенезей сто золотыхъ поль-
скихъ, которую по животѣ моемъ сы-
нове мои—князь Григорый и князь
Андрей Масальскіе заплатитъ по-
винни будутъ. А ижъ и слугъ и че-
лядь мою, тымъ всимъ водлугъ ре-
естру моего, при семъ тестаментѣ

моемъ оставленомъ, по погребѣ тѣла моего, сынове мои расправити и поплатити повинни будутъ. А челядь мою дворную, которые устави у дворѣ моемъ мнѣ служить, тыхъ всихъ симъ тестаментомъ моимъ вызволяю и вольныхъ чиню, гдыжъ вси тые за платы мнѣ служить, и сынове мои въ неволю ихъ примушати не мають, и вольно имъ кому хотя служить. Который сесь тестаментъ мой добровольный, зъ добрымъ уваженьемъ моимъ справленый, завещаю при дочцѣ моей княжнѣ Зофїи, пани Скиндеровой, печатью моею запечатовавши и рукою моею власною подписавши. До которого сего тестаменту моего, будучи того добрѣ вѣдоми и за устною прозьбою моею, печати свое приложить и руки подписать рачили ихъ милость панове приятели мои: его милость панъ Андрей Пекарскій, панъ Иванъ Брозовскій и панъ Янъ Жукъ Здитовецкій. Писанъ у Черняхъ. Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ семнадцатого, мѣсяца Генвара двадцать сего дня. У

того тестаменту печати притисненыхъ чотыры, а подписи рукъ суть подписаны тыми словы: *Тедоръ Масальскій, маршалокъ его королевской милости, рукою власною; Andrzej Piekarski, ożewiscie prozony pieczętarz, podpisał u zapieczętował; Iwan Brzozowski ręką swą; ożewiscie prozony pieczętarz, Jan Żuk Zdietowiecki ręką własną.* Который то тестаментъ зо всею речью, въ немъ помененою, за потребованьемъ его пана Павла Плясковицкого до книгъ кгородскихъ Городенскихъ есть уписанъ; а по уписанью и сесь выписъ подъ нашими печатями ей милости княжнѣ Зофїи Масальское пани Скиндеровой есть выданъ. Писанъ у Городнѣ. У того выпису кгородского Городенского печати притиснены двѣ и подписи рукъ тыми словы: *Янъ Кампо, подстаростій; Криштофъ Толочко, судья; Филонъ Козловицкій, писаръ.* Который же то выписъ кгородскій Городенскій черезъ его милость пана Питра перенесеный и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

17.—Опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по жалобамъ православныхъ Черевачицкихъ священниковъ на притѣсненія, дѣлаемыя имъ Кобринскимъ подстаростимъ, съ освобожденіемъ ихъ отъ свѣтскаго суда.

Изъ актовой книги за 1619 годъ, листъ 53.

Лѣта Божого Нароженья тисе-
ча шестьсотъ девятнадцатого, мѣ-
сеца Мая двадцать девятого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ,
о Светой Троицы, святѣ Римскомъ,
припалыхъ и судовне отправова-
ныхъ, передъ нами врадниками су-
довыми земскими воеводства Бе-
рестейского, Прецлавомъ Горбов-
скимъ, судьею, Иваномъ Патеємъ,
подсудкомъ, и Андреемъ Пекар-
скимъ, писаромъ, постановившисе
очевисто у суду отецъ Θεодосей,
игуменъ и протопопа Берестейскій,
посполю съ священниками Черева-
чицкими: отцемъ Мартиномъ Семе-
новичемъ а отцемъ Леонтиемъ Еси-
фовичомъ, покладали и ку акти-
кованью до книгъ подали листъ
ихъ милости пановъ ревизоровъ,
отъ ее королевое милости до ста-
роства Кобринского zesланныхъ, за
печатьми и съ подписами рукъ ихъ
милости власныхъ, даный имъ же
священникомъ Черевачицкимъ, на
речь меновите въ немъ описаную,
о который просилъ, абы принять
и до книгъ судовыхъ земскихъ Бе-
рестейскихъ былъ уписанъ. Въ

чомъ, мы, врадъ, видечи рѣчь бы-
ти слущную, оное есмо принели и
до книгъ уписать велѣли, который
уписуючи письмомъ польскимъ и
въ словѣ до слова такъ се въ собѣ
маеть: Jan Isakowski Dolmat na
Wołkołacie, podkomorzy Oszmian-
skij, pisarz skarbowy wielkiego xiez-
stwa Litewskiego, Oniskij i Wirszup-
skij dzierzawca, Jakób Sosnowsky,
sługa króla Jegomosci, rewizorowie
wszyscy krolowej mosci, paniej na-
szej miłosciwej, dla zastępowania
wszelakich prowentow, także per-
kwizicyj i skarg poddanych i osą-
dzenia ich do starostwa Kobryńskie-
go zesłani, oznajmujemy: iż będąc
nam w folwarku krolowej jejmość
Kobryńskim w Czerewaczyczach,
uskarżali się przed nami popi, przy
cerkwi Czerewaczyckiej mieszkają-
cy, na jegomość pana Wojciecha
Umiastowskiego, podstarosciego Ko-
bryńskiego, że im niemałe krzywdy
i uciążenia czyni, żadnej zwierzch-
ności nad nimi nie mając, onych nie-
winnie grabi, także grabieże swoje
u niego drogo okupować muszą, do
turmy, gdzie złoczyńce sadzani by-

wają, onych sadza, liste przyżyzne na nich, aby do niego oddawali nad powinność, wyciąga; piwa i gorzałki na ich własną potrzebę, a nie na szynk, w domach ich mieszać zabrania; płoty przeciwko dwora Czerewaczyckiego, od stodoły ku Muchawcowi, którego oni nigdy nie grodzili, grodzie przymusza, pod władzą i do sądu swego ich poniewala, do puszcze po drwa leżące, choć oni także chcą dac za wjazd do lasa, jako i poddane onych, puszczać nie każe, i o inne krzywdy nie mało, które się im dzieją, przed nami skarżony. Na co pan podstarości powiedział: dla tego, że pobor z nich wybiera się przy pobore Kobrynskim, do poborce oddaje; do turmy abym ich rozkazywał kazać sadzać, niepamiętam i do sądów aby ich sadzać i grabić miał, negował; piwa w domach na ich potrzebe, byle nie szynkowano, mieć nie bronie. Jedno, aby gorzałki nie palili dla przeszkody arendarzowi Czerewaczyckiemu, to postrzegam. Że s przyczyny grodzenia płotu, i stat iest wypust spólny karczmarzowi s popami; tedy słusnie, aby się i popi do tego przykładali, żeby sobie wygon grodzili. My tedy, bacząc to, iz ci popi Czerewaczowscy mają swoich starszych, będąc pod władzą Władky Włodzimierskiego, będąc z nami w unij, one-mu posłuszenstwo czynią i do sądów jego i przełożonych na to od niego,

jako osoby duchowne, a nie do sądu pana podstarościego należą, s przysądu i posłuszenstwa pana podstarościego onych wyjmujemy, a pod władzę i przysąd ojca Władky Włodzimierskiego, jako starszego ich, onych przyłączamy i zostawujemy. Z strony wybierania i wyciągania sie-repszczyzn, iż sie to z kwitu poborowego okazało, że pan podstaroscij s tych popow Czerewaczyckich żadnego poboru do poborce nie oddaje, ale, z nich ten pobor wybierając, sobie przywłaszcza; s tych miar tych popow od dawanych poborow do pana podstarościego wyzwalamy, i to, co teraz niesłusnie na nich wziął, oddać i wrócić im nakazujemy. A w przyszły czas, aby na nich poborow pan podstaroscij nie wyciągał, onych wyzwalamy. Piwo na ich własną potrzebę, a nie na szynk, w domach ich robić i dla domowej swej potrzeby chować wolność im dajemy. Do puszcze, po drwa suche leżące, zarowno s poddanemi jezdzić i od tego także na rok dochod, jaki poddani dają, aby i oni do skarbu krolowej jej mości za wjazd do lasa płacili, tym popom pozwalami. Stro-ny grodzby wypustu, jako chłopi przed nami przyznali, że ci popi nie tylko od kołowrota do rzeki Muchawca zdawna grodzili, aby nie więcej, jedno tak wiele i teraz grodzili, uznawamy. I na to im dajemy to nasze pismo pod naszymi pieczęciami i

s podpisami rąk naszych. Data w Czerwaczyczach, roku tysiąc szescset osmnastego, miesiąca Jula szesnastego dnia. У того листу ревизорского при печатехъ поднись рукъ тыми словы: Jan Szwykowski, pod-

komorzy Oszmianski, Jakub Sosnowski. Который же то листъ, очевидно на врадѣ покладаный, и до книгъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1619 г.

18.—Жалоба православнаго священника Захаріи Лаврентьевича на Раину Кореневскую съ сыновьями о непризнаніи выданной ими дарственной записи на церковь Св. Архангела Михаила.

Изъ актовой книги за 1619 годъ. Листъ 751.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ девятнадцатого, мѣсяца Іюня 27 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отпированныхъ, передъ нами врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, Предцлавомъ Горбовскимъ, судьею, а Яномъ Патеємъ, подсудкомъ, и Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, ставши очевидно у суду въ Бозѣ велебный отецъ Захарей Лаврентеевичъ, священникъ Степанковскій и Гриневскій церкви соборъ Светого Михаила Архангела, оповѣданье свое на писмѣ ку записанью до книгъ вrado-

выхъ земскихъ Берестейскихъ подалъ въ тые слова: милостивые панове, судовые земскіе Берестейскіе! Я убогій чоловѣкъ а слуга и богомолецъ, въ лѣтѣхъ, Захарей Лаврентьевичъ, священникъ Степанковскій и Гриневскій церкви соборъ Светого Михаила Архангела, оповѣдаюсе вашей милости, моимъ милостивымъ паномъ, на ей милость пани Раину Карпевну Миколаевую Кореневскую и на сыновъ ее милости, пана Юрья а пана Андрея и пана Яна Миколаевичовъ Кореневскихъ о томъ, ижъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ девятнадцатомъ, давши миѣ ихъ милость листъ, добровольный записъ свой,

на признање листу, фундушу своего на церковь Степанковскую въ имѣнью ихъ милости Кореневъ, лежащемъ у воеводствъ Берестейскомъ, который листъ, добровольный, фундушъ свой, мѣли ми ихъ милость дати, справивши водле права посполитого, подъ певными варунками и подъ печатми и съ подписами рукъ ихъ милости, также подъ печатми стороны шляхты и съ подписами, рукъ ихъ на пултори волоки земли кгрунту на тотъ домъ Божій наданую, то есть, меновите въ томъ же селѣ Степанкахъ пулволоки, а на волоку земли въ селѣ Волцѣ, до тоежъ маетности Кореневское належащее. Который тотъ листъ добровольный, записъ свой, мѣли ми ихъ милость вси згодне признати, ставшій на радѣ кгородскомъ его королевское милости, передъ судомъ земскимъ

воеводства Берестейского, у Берестью, о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ деветнадцатомъ. Уступивши въ роки четвертого дня, чого я черезъ тотъ увесь день, въ листѣ ихъ милостей помененый, будучи пиленъ того признања, жадное особы зъ ихъ милости не моглемъ дождати до того признања. Не маючи жадное вѣдомости одъ ихъ милости, въ чомъ я, поносе-чи одъ ихъ милости кривду и шкоду немалую, прошу, абы тое оповѣданье мое до книгъ владовыхъ было принято и записано. Писанъ у Берестьи. Року тисеча шестьсотъ деветнадцатого, мѣсеца Іюня пятого дня. Котороежъ то оповѣданье помененое до книгъ владовыхъ земскихъ Берестейскихъ есть записано. Писанъ у Берестью.

1624 г.

19.—Фундушова записъ полуволоки земли на церковь св. Іоанна Богослова въ Рѣчицахъ.

Изъ актовой книги за 1624 годъ, лист. 125.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать четвертого, мѣсеца Іюня осмого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ, о Святой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и су-

довне у Берестѣи отпированныхъ, передъ нами врадниками судовыми земскими, воеводства Берестейского, Прецлавомъ Горбовскимъ, судьею, и Яномъ Патеемъ, подсудкомъ, Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду, урожоный панъ Стефанъ Науцевичъ покладалъ и ку активованью подалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ за печатми вридовыми и съ подписомъ руки писарское уписанья въ немъ фундушю, даного отъ ихъ милости пана Дмитра и Даниеля Балабановъ отцу Василию Никоничу, священнику Рѣчицкому, на речъ меновите въ немъ описаную и доложоную, и жедалъ, абы тымъ перенесеньемъ его тотъ выписъ принять и до книгъ нѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ былъ. Который выписъ, мы вриадъ приневши и до книгъ уписать велѣли, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать четвертого, мѣсеца Мая четвертого дня. Въ рочки судовые кгородскіе Берестейскіе передъ нами Теодоромъ Букрабою, подстаростимъ, Лавриномъ Оедюшкомъ, судьею, и Миколоемъ Пришихотскимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгородскими Берестейски-

ми, постановившисе очевисто у суду, ихъ милость панъ Дмитръ и панъ Даниель Балабанове покладали и очевисто признали фундушъ за печатми и съ подписомъ рукъ своихъ, такъ тежъ за печатми и съ подписомъ рукъ ихъ милостей пановъ пріятель своихъ, особъ нижейменованныхъ, даный и належачій отъ ихъ милости отцу Василию Никоничу, священнику Рѣчицкому, на речъ, меновите въ немъ описаную и доложоную, и жедали ихъ милость, абы былъ принять и до книгъ уписанъ. Мы вриадъ, чинечи прозьбѣ ихъ милости досыть, оный листъ, фундушъ, принявши, до книгъ уписать велѣли, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: На честь и на хвалу Господу Богу Всемогущему, въ Светой Троицы Единому на вѣки вѣчные. Аминь. Я Дмитръ и я Даниель Балабанове, земляне господарскіе воеводства Берестейского и повѣту Луцкого, згодне и одностайно чинимъ явно и визнаваемъ сами на себѣ то симъ нашимъ вѣчистое фундаціи добровольнымъ листомъ записомъ, ижъ мы, маючи во имѣнью нашемъ Рѣчицкомъ, у воеводствѣ Берестейскомъ лежакомъ, которую есмо на вѣчность продали его милости пану Петру Потееви и паней малжонцѣ его милости за певную сум-

му пепезей, яко то все на листѣ
нашомъ продажномъ ширей есть
описано и доложено, тогда мы Ба-
лабанове съ тое маестности наше
Рѣчицкое вынявши и вылучивши
и съ тое продажи наше до моцы
влады шафунку и посесыи своей
зоставили есмо полволоки зем-
ли пустое, въ сѣлѣ Седружу ле-
жачое, названую Савостиковскую,
тогда тую то полволоки земле
всю огуломъ вѣдомомъ фундуемъ,
даемъ и одписуемъ, и симъ вѣчи-
стое фундаціи наше доброволь-
нымъ листомъ записомъ нашимъ
записуемъ и надаемъ на домъ Бо-
жій до церкви Рѣчицкое, заложе-
нья Светого Іоана Богослова, въ
которой есмо частѣхъ нашу дѣди-
чную мѣли, такъ въ кгрунтахъ
садибныхъ церковныхъ, яко и въ
бранью на часть нашу торговую на
ярмаркахъ, при той церквѣ Божой
будучихъ, тогда то все огуломъ и
зъ вѣдомомъ зоставуемъ при томъ
дому Божимъ вѣчными часы; чо-
го всего мы ся сами вѣчне зрека-
емъ и то все, яко се выше по-
менило, одъ себе самыхъ и потом-
ковъ, близкихъ кривныхъ и по-
винныхъ нашихъ отдаляемъ, же
вже по датѣ сего листу запису вѣ-
чистое фундаціи наше тое пол-
волоки земли, такъ тежъ и до зъ
вѣчное части фундованое церков-
ное садибы и до торгового, кото-
рый на часть нашу приходило,

тогда никто жадного права моцы,
влады и посесыи мѣти не маеть
и мочи не будетъ; але того всего
слуги Божіе тамошныи, тепере-
шній священникъ Речицкій и кож-
дый настуца по немъ, того всего
заживати, владати и тымъ, яко
добрами церковными, особы духов-
ные шафовати, а за насъ и за
всихъ предковъ, а за насъ и за
потомковъ нашихъ, стоечи у пре-
стола Божого Господа Бога, про-
сити мають и повинни будутъ.
А хтобы то хотѣлъ отъ тое цер-
кви Божое оддалити и въ то ся
якимъ кольвекъ правомъ вступо-
вати а тымъ духовнымъ особамъ,
слугамъ Божимъ, церкви Рѣчицкое
якуюжъ кольвекъ кривду въ ужи-
ванью того кгрунту, яко и въ вы-
бранью торгового ярмаркового, пе-
решкоду чинити и то все отъ то-
го дому Божого отнимати и отда-
ляти, таковой каждый абы былъ
правомъ духовнымъ одъ старшихъ
релии наше Кгрецкое, благоче-
стія Греческого проклятый, абы
былъ вѣчными часы. А деляціи тымъ
особамъ духовнымъ, священникомъ
Рѣчицкимъ, въ то все и каждымъ
таковымъ въ особѣ нашей пра-
вомъ чинить у каждого суду и
права, зверхности и вряду земско-
го и кгородского Берестейскихъ и
суду головного трибунального ве-
ликого князства Литовского зъ
вольнымъ позваньемъ на рокъ за-

витый подъ зарукою тисечи золотыхъ польскихъ и подъ нагороженъемъ шкодъ, накладовъ на голое реченье слова за симъ листомъ фундушомъ акторовъ священниковъ Рѣчицкихъ, кромъ всякого доводу и присеги тѣлесное; а и по заплаченю зарукъ, шкодъ, предъ се то все, што на тотъ домъ Божій фундовано и надано, при томъ домѣ Божомъ и прислугахъ Божіихъ, священникахъ Речицкихъ, zostавовати масть вѣчными часы. И на то есми дали теперешнему священникови Рѣчицкому отцу Василию Никоновичу сесъ нашъ вѣчистое фундаціи добровольный листъ, записъ подъ печатми и съ подписы рукъ нашихъ властныхъ, до которого за очевистою а устною прозьбою нашою ихъ милость панове а пріятеле наши, его милость панъ Лавринъ Федюшко, судья кгородскій Берестейскій, а его милость панъ Петръ Потей и его милость панъ Янъ Черневскій, печати свои приложивши и руками се своими подписати рачили. Писанъ у Берестью. Лѣта Божого Нароженъя тисеча шестьсотъ двад-

цать четвертого, мѣсеца Апрѣля шостого дня. У того фундушу при печатехъ подписъ рукъ тыми словами: *Dmitr Bałaban ręką swą. Daniel Bałaban ręką swą. Ławryn Fediuszko, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą. Piotr Pociey, mpr. Jakub Zdzitowiecki ręką swą. Jan Czernowski ręką swą.* Который же то фундушъ, очевисто у суду признанный, и до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ, съ которыхъ и сесъ выписъ подъ печатми нашими врядовыми и съ подписомъ руки писарское священнику Рѣчицкому отцу Василию Никоновичу есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того выпису кгородского печатей притисненныхъ двѣ а подписъ рукъ тыми словами: *Teodor Bukraba, podstarosci Brzeski, ręką swą. Лаврынъ Федюшко, судья кгородскій Берестейскій, рукою власною. Миколай Пришихотскій, писаръ.* Который же то выписъ, зъ кгороду до земства перенесенный, и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ. Писанъ у Берестью.

20.—Фундушовая запись Василя Пришихотскаго на церковь Рождества Пресвятой Богородицы въ Пришихостяхъ, которою онъ пожертвовалъ 3 уволокъ земли и всѣ необходимыя церковныя и богослужебныя принадлежности.

Изъ актовъ за 1628—1629 годы, листъ 87.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ двадцать осмого, мѣсеца Іюня двадцать шестого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ Берестейскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, приналыхъ и судовне отпированныхъ, передъ нами зъ Ельна Еленскимъ, судьей, зъ Марциномъ Брозовскимъ, подсудкомъ, згодне на сіи роки обранымъ, и Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ, врадниками земскими Берестейскими, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Василей Пришихотскій призналъ листъ, добровольный запись свой, водлугъ права справлений, фундушъ на церковь Пришихотскую, о который жедалъ насъ суду, абы былъ привятъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы судъ, оного привявши, до книгъ уписать велѣли, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Я Василей Пришихотскій, земенинъ господарскій, воеводства Берестейского, сознаваю то тымъ моимъ добровольнымъ листомъ запи-

сомъ фундушомъ, ижъ за волею и преизреньемъ Пана Бога Всемоущого збудовалемъ церковь новую во имѣнью моемъ отчизномъ, у Пришихостѣхъ, у воеводства Берестейскомъ лежакомъ, заложенья Рожества Пресветое Пречистое Богородицы, давши до тое церкви вшелякіе книги, до церкви належачіе, и Евангеліе и зо всеми аппаратами двоима, съ келихами двема, што все на особливомъ реестрѣ моемъ при той церкви моей помененой есть. До того надаю и вѣчными часы дарую и фундую на тую жъ церковь вышпоменную на выхованье священникови и дякови, при той церкви новой моей будучомъ, кгрунту волокъ три, то есть, на пона и дяка волокъ полторы, а на подданныхъ трехъ полторы, съ поддаными тремя. А то есть кгрунтъ на вочищахъ певныхъ, помененыхъ: на першимъ мѣстцу на приселеню на Майковщизнѣ моркговъ шесть, на вочищу у Ходлинѣ моркговъ петнацать, на которомъ кгрунтѣ и под-

данный сѣдѣть, на име Иванъ; на третьемъ мѣстѣ полволоки земли, на которомъ полволоку два подданныхъ сѣдѣть въ селѣ Пришихостѣхъ, Степанъ Левутихъ зѣ мельникомъ; на четвертомъ мѣстѣ и врочищу, на двухъ мѣстахъ у Воронева рѣзы два, у каждомъ рѣзу поля съ проробками лѣсу, бору по моркговъ петнадцать; на пятомъ мѣстѣ рѣзъ поля на врочищу, Великомъ Лѣсѣ, въ которомъ рѣзѣ моркговъ петнадцать, всего кгрунту волокъ три, отдаляючи я самъ одъ себе, малжонки моее, сыновъ моихъ и одъ иныхъ всихъ кривныхъ и повинныхъ моихъ вѣчными часы, ни въ чемъ и вънаменное речи перешкоды не чинечи. А гдѣбы сынове мои, который кольвекъ зѣ нихъ, Миколай, Янъ и Северинъ, въ томъ наданью моемъ якую кольвекъ перешкоду чинили, тогда, еслибы при животѣ моемъ якую перешкоду чинити мѣли, теды я то повиненъ самъ свободно и вольно чинити своимъ власнымъ накладомъ; а естли бы тежъ и по животѣ моемъ вътое наданье мое,

водлугъ того фундушу, уступоватся мѣли, тогда о таковое укрывженье, позываю ихъ на страшный судъ, передъ Пана Бога Всемогущого, Збавителя моего, и тамъ се о таковое укрывженье на страшномъ Судѣ зѣ нимъ росправоватъ буду. А церковь и фундушъ менованнымъ съ тымъ наданьемъ моимъ поддаю подъ моцъ и владзу, которая выходить не маеть съ послушенства вѣры старожитное християнское патриарховъ Ерозолимскихъ и Константинопольскихъ. Писанъ у Пришихостѣхъ. Року тисеча шестьсотъ двадцать осмого, мѣсеца Іюня, дня дванадцатого. У того фундушу при печатехъ подписы рукъ тыми словы: Василей Пришихотскій рукою власною подписалъ. Proszony pieczętarz Jan Buchowiecki. Pieczętarz Nikołaj Przyszychocki, pisarz grodzki Brzeński, ręką swą. Pieczętarz Fedor Worotyński ręką swą. Который же то фундушъ, очевисто у суду признаный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ.

21.—Фундушова записъ Іосифа Веніаміна Руцкаго, Митрополита Кіевскаго и Галицкаго и Брестскаго, и земскаго судьи Гаврііла Еленскаго на основаніе монастыря Св. Троицы въ г. Брестѣ.

Изъ актовъ за 1631—1632 годы, стр. 873—876.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шесть сотъ тридцать первого, мѣсеца Октебрия шестнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправова-ныхъ, передъ нами, Криштофомъ Кричевскимъ, на мѣсту его милости пана Кгабріеля Еленскаго, судьи земскаго Берестейскаго, на тотъ часъ будучи засажонымъ, а Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, и Константымъ Шуйскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейскаго, постановившисе очевисто у суду ихъ милость въ Бозѣ велебный его милость отецъ Юзефъ Веляминъ Руцкій, митрополитъ Кіевскій и Галицкій и всея Руси, и его милость панъ Кгабріель зъ Ельна Еленскій, судья земскій Берестейскій, покладали и намъ урядови ку активованью до книгъ подали фундушъ, на паркгаминѣ писанный, съ печатями и съ подписами рукъ своихъ властныхъ, также печатями и подписами рукъ ихъ милостей пановъ, пріятель своихъ,

данный и належачій отъ ихъ милости на вѣчистую фундацію монастыря въ мѣстѣ Берестейскомъ законниковъ Светого Василия згромаженья Виленскаго Светое Троицы, яко ниже въ томъ фундушѣ сама речь есть описана и доложена,—о который насъ суду жадать ихъ милость рачили, абы принять и до книгъ уписанъ былъ. Мы судъ, оного фундушѣ печати и поднись рукъ огледавши и читаного добре выслухавши, а видечи речь быть слушную, принявши его, до книгъ уписать велѣли; который уписуючи и въ словѣ до слова такъ се въ срѣбѣ маеть: Во имя Отца и Сына и Светого Духа, Светое Живона-чальное и Нераздѣлимое Троицы. Я, Іосифъ Веляминъ Руцкій, митрополита Кіевскій, Галицкій и всея Руси, а я Кгабріель зъ Ельна Еленскій, судья земскій Берестейскій, видечи мы, же для помноженья хвалы Божое въ реліи Греческой, съ светымъ костеломъ Римскимъ зъедно-чоное, потребный есть монастырь иноковъ, въ законѣ Светого Василия порадне живущій згромаженья

Виленского Светое и Живоначалное Троицы, для того же инокове того згромаженія въ побожности и въ житію законномъ, также и въ наукахъ вызволенныхъ начинъ обирають и другихъ, межи которыми мешкають, до тогожъ вправують,—нарадилисьмо се зъ собою и оферовалисьмо то Господу Богу, жебысьмо монастырь, водлугъ худого приможенья нашего, въ мѣстѣ Берестейскомъ сооружили. Што приводечи до skutku, воззвалисьмо до тое справы въ Бозѣ велебного его милости отца Сафайла Коптя, епископа Галицкого и сослужителя митрополіи Кіевское, яко протоархимандрита закону Светого Василія, и, зложивши сумму три тисечи золотыхъ, дали есмо до рукъ его милости съ тымъ обовязкомъ, жебы за тые гроши заразъ, усмотривши гдѣ способное мѣсце въ мѣстѣ Берестейскомъ, пляцъ купилъ и потомъ на немъ церковь и монастырокъ, якій едно можетъ быть, на тотъ часъ збудовалъ; ажебы заразъ, принамней, иноковъ два тамъ мѣшкало, которые бы се способили на матерію, цеглу, вапно и дерево до выставенья порадного церкви и монастыря,—хотечи и напотомъ въ томъ светобливомъ дѣлѣ инокомъ, тамъ мѣшкающимъ, помогли быти и другихъ до тогожъ, кого бысьмо могли приводить. Чого се его милость, помененый епи-

скопъ Галицкій, поднялъ и тую сумму грошей отъ насъ до рукъ своихъ взялъ. То еднакъ варуемъ на тыхъ, которые въ томъ монастырю жити будутъ инокове, абы за насъ, яко за ктиторовъ того мѣсца, во ектеніяхъ звыклыхъ, Пана Бога просили и за наступниковъ нашихъ, то есть, митрополитовъ Кіевскихъ, въ едности съ светымъ костеломъ Римскимъ будучихъ; также за малжонку мою и потомковъ моихъ, мене Кѣабріеля Еленского, а меновите, жебы за души предковъ моихъ каждую субботу службу Божую отпировали, а въ недѣлю за доброе здоровье насъ, живыхъ, малжонку мою и по насъ будучихъ потомковъ моихъ. Што выполнить вѣчными часы именемъ всего закону Светого Великого Василія згромаженія Виленского Светое и Живоначалное Троицы его милость отецъ епископъ, яко протоархимандрита, приобѣцати и всихъ въ томъ монастырѣ Берестейскомъ напотомъ будучихъ обовязати рачилъ. И на то дали есмо сесь нашъ вѣкуистый фундушъ подъ печатьми нашими и подписомъ рукъ нашихъ. До которого просили есмо о приложеніѣ печатей и подписъ рукъ ихъ милостей пановъ, пріятелей нашихъ: его милости пана Яна Шуйского, хоружого Берестейского, а его милости пана Теодора Станислава Букрабы, подсудка

Берестейского и его милости пана Константого Шуйского, писара земского Берестейского. Што ихъ милость, на просьбу нашу учинивши, при печатехъ своихъ руки свое подписати рачили. Писанъ у Берестью. Мѣсеца Октебра шостого дня, року тисеча шестьсотъ тридцать первого. У того фундушу вѣчистого, при печатехъ, поднись рукъ тыми словы: Іосифъ Веля-

минъ Руцкій, митрополита, рукою власною; Gabriel Elensky, sędzia zemsky Brzesky, ręką swą; Jan Szuysky, chorąży woiewodstwa Brzeskiego, m. pr. Teodor Stanisław Bukraba, podsędek Brzesky, ręką swą. Который же тотъ фундушъ, ку активанью поданый, и до книгъ нынешнихъ земскихъ воеводства Берестейского есть уписанъ.

1632 г.

22.—Позывъ къ суду разныхъ православныхъ лицъ по дѣлу униатскаго протопопа Рогозницкаго и всей Брестской униатской капитулы.

Изъ актовой книги за 1632—1633 года, № 25, листъ 163.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октобра двадцать четвертого дня.

Передъ нами депутатами ку отправованью судовъ каптуровыхъ, по зойстю съ сего свѣта светобливое памяти короля его милости Жикгимонта третего, пана нашого, на соймику конвокаціи Варшавской реляційнымъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ згодне обраными, постановившисе енераль вое-

водства Берестейского Вавринецъ Кореневскій очевисто созналъ реляцію свою и ку записанью до книгъ каптуровыхъ съ печатью и подписомъ руки своее и подъ печатями стороны шляхты подалъ въ тые слова: я Вавринецъ Кореневскій, енераль воеводства Берестейского, признаваю сею реляцією моею року теперешнего тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октобра двадцать третего дня, по новому, маючи при собѣ двоухъ шляхтичовъ, пана Миколая Бер-

надского а пана Каспра Вербовского, съ тоєю стороною шляхтою позвы, судови каптуровому належа- чые, тутъ въ мѣстѣ Берестейскомъ, за Мухавцомъ, въ дому и дворѣ пану Жикгимонтови Пальневскому, земянину воеводства Берестейского, очевисто въ руки подалъ; а потомъ, тогожъ дня въ року мѣсеца вышъ менованого, въ томъ же мѣстѣ подъ юрисдиціею розною мѣшкающихъ, очевисто въ руки тамже позвы каптуровые подавалъ, а меновите: подданнымъ вельможного его милости пана воеводы Бѣльского Андрею Даниловичу, войтови, Артему Пашковичу, Богданови Закипи, Матеею Хадраевичу, Василью Клицевичу, подъ пробствомъ костела Фарского мѣшкающему, и Остапкови Троцевичу, Петрови и Иванови и Григорію Филиповичомъ, подданнымъ велебного въ Бозѣ его милости ксендза Ахацыуша зъ Кгрохова Кгроховского, бискупа Лудкого и Берестейского, Ивану и Демьяну Букревичомъ, мѣщаномъ Берестейскимъ, въ довоженію справедливости собѣ въ отцѣ превелебномъ его милости отца Іосифа Велямина Рутского, архієпископа метрополиты Кіевского и Галицкого и

всея Россіи, администратора епископіей Володимерской и Берестейской, также въ жалобѣ его милости отца Петра Рокгозницкого, протопопы Берестейского, а при немъ и всихъ священниковъ капитулы Берестейское и отца Даніеля черца, монастыра новозаложенного отъ Светого Петра и Павла закону Светого Василия Великого, о речъ меновите въ позвахъ тыхъ описаную и доложоную, въ жалобѣ ихъ милостей менованныхъ особъ, за которыми то позвы всимъ менованнымъ особамъ—пану Жикгимонту Пальневскому, а при немъ и всимъ мѣщаномъ Берестейскимъ, складаю рокъ черезъ сію реляцію мою ку праву становити рокомъ завитымъ передъ ихъ милостями судомъ каптуровымъ въ замку Берестейскомъ въ року нинѣшнемъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ, мѣсеца Ноября первого дня. И на то даю сію реляцію мою ку записанью до книгъ каптуровыхъ съ печатью и подписомъ руки моея власное и подъ печатми стороны шляхты на тотъ часъ при мнѣ будучой. Писанъ року, мѣсеца и дня вышъ менованого. Которая жъ то реляція его до книгъ есть записана.

23.—Жалоба уніатскаго протопопа Рогозницкого и священниковъ Брестской капитулы о забраніи православными церкви Св. Симеона въ Берестѣ, за рѣкою Мухавцомъ.

Изъ актовой книги за 1632—1633 годы, лист. 151—154.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсяца Октября шестнадцатаго дня.

Передъ нами депутатами ку отпорованью судовъ каптуровыхъ, по зойстю съ сего свѣта светобливое памети короля его милости Жикгимонта третего, пана нашего, на сеймику по конвокаціи Варшавской реляційномъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ згодне обраными, постановившисе очевисто въ Бозѣ велебный отецъ Петръ Рогозницкій, протопопа Берестейскій, а вси священники капитулы Берестейское оповѣданье свое на письмѣ ку записанью до книгъ нинѣшнихъ каптуровыхъ подали въ тые слова: милостивые панове, депутатове каптуровые воеводства Берестейского, згодне обраные! Я Петръ Рогозницкій, протопопа Берестейскій и мы вси священники капитулы Берестейское, а при насъ отецъ Даниель чернецъ отъ Светого Петра монастыра Берестейского, закону Светого Василия, оповѣдаемо и жалосне протестуемо на

его милости пана Жикгимонта Пильнеского, земанина воеводства Берестейского, также и на подданныхъ державы ясневельможного его милости пана Рафала на Лешнѣ Лешнинского, воеводы Бѣльского, Андрея Даниловича, войта его милости, и на Артема Пашковича, также и на мѣщанъ Берестейскихъ: Василья Клишевича и на Остапка Троцевича и Богдана Закину, Матѳея Хамрая, при томъ и на подданныхъ въ Бозѣ превелебного его милости ксендза, архиепискупа зъ Кгроховска Кгроховского, бискупа Луцкого, на Петра, Ивана, Григорія Филиповичовъ, Ивана, Дамьяна Букравичовъ и на иныхъ бунтовниковъ и помочниковъ ихъ, ижъ они, зъ давного часу стараючисе зъ великимъ и пильнымъ стараньемъ, абы тутъ въ Берестѣ, за Мухавцомъ, церковь Светого Семіона, на кгрунтѣ шляхетскомъ збудованую, могли собѣ мѣти на свое набоженство, не подъ послушенствомъ въ Бозѣ превелебного его милости отца епископа, пана пастыра нашего,—своволь-

ную, — и не могучи того доказать, ажъ одного датного дня, съ четверга на пятницу, то есть, дня четвертого Октебра, по старому, маючи часъ, потому межи собою схатску крадь потаемную учинили, списавшисе и подъ присегою одинъ при одномъ до горла стояти и не отступовати и иныхъ крваломъ на тое примушати, и битьемъ имъ грозили, а другихъ и били, которымъ навезки платили, посылаючи по домахъ и выбираючи на тую складку; гдѣ, заразъ зложивши сумму немалую пенязей, купили домъ, зо всимъ споражоный, на мѣшканье снать, и кгрунты и огороды до него. Поѣхавши до Милецъ, до владыки схизматика, тамъ упростили, за подарками, черцовъ трехъ до Берестя, въ рыхломъ часѣ, на зневагу его милости пана пастыра нашего и насъ священниковъ тутешнихъ, ночью тутъ примкнули, подавши имъ мѣшканье и церковь Светого Симеона зъ слугою ясневельможного его милости пана воеводы Бѣльскаго пана Яна Балцеровича. Кгды на завтрее отправовали въ церкви своей набоженство при многу людей, мы капитула, ни о чомъ не вѣдаючи, слышавши дзвонъ въ той церкви, и заразъ послалисьми на довѣдки, и повѣдаютъ намъ, же обы черцы схизматицкіе у Светого Симеона отправують набоженство. Мы то видѣ-

чи, же се то не на добро заносить: до того объента церковь Божая завше была въ послушенствѣ епископа Володимерскаго и Берестейскаго и тамъ есмо завше ажъ до тыхъ часовъ отъ килька десяти лѣтъ отправовали фалу Божую; и кгдыжъ заразъ обслалъ священниковъ, абы се зешли, хочечи се радити, што съ тымъ чинити; гдѣ есмо се нарадивши, пошлисьмо вси, узавши съ собою ихъ милости пановъ, пана Теодора Станислава Букрабу, подсудка, и его милости пана Миколая Табенскаго, писара вгородскаго Берестейскаго, яко судьевъ калтуровыхъ, и при ихъ милости енерала и возного, такъ тежъ и зъ рады мѣское пана Вацлава Барщевскаго, бурмистра и аптекара Берестейскаго, пана Яроша Сороку, лавника присяглого и пана Василья Раповича, писара мѣстскаго, съ которыми ихъ милостями, пришедши до церкви, засталисьмо тыхъ менованныхъ черцовъ и люду посполитого, мужескаго и женскаго полу, немало вкупѣ стоячихъ и намову якуюсъ на бунть чинечи; гдѣй мы, учтиве Богу Семогущему поклонъ отдавши, безъ жадное сворки и кгромады великое, пыталисьмо: за якимъ позволеньемъ отцове тутъ, ночью добою, на тое мѣстце пріѣхалисте? Чили тежъ пѣхотомъ пришли, або тежъ въ чолнахъ водою приплынули, и смѣли-

сте вжитися въ той церкви набоженство свое отправовати, кгда тая церковь завше была ажы до тыхъ часовъ подъ пастыремъ нашимъ? Зачимъ панъ Янъ Бальцеровичъ, до церкви пришедши, при енерали и вознымъ, повѣдалъ: же зъ розказанья его милости пана моего въ ономъ монастырѣ тыхъ черцовъ осажаю и набоженство имъ именемъ его милости отправовати кажу и самъ есть того монастыря подавцою, гдѣ и листъ автентичный съ печатью и подписомъ руки ясневельможного его милости пана воеводы Бѣльскаго показывалъ. Видечи такового пана Бальцеровича людъ посполитый зухвальство, теды бунтъ у той же церкви чинили, не вшановавши мѣ-

сца светого и насъ слугъ Божихъ, и лжити и сромотити почали, отповѣдаючи намъ здоровье наше и на здоровье отца Даниеля черца закону Светого Василия утопениемъ, а меновите, Артемъ Пашковичъ, кушнеръ, и Андрей войтъ тое парافیи по килька кротъ тую отповѣдь подтвердили, а при нихъ и жены ихъ, которое обелженье церкви Божой такъ зневагу превелебного его милости пана и пастыра нашего и насъ самыхъ, енераломъ и вознымъ при насъ стороною шляхтою будучою, освѣтчилисьмо, а теперъ просимо, абы тая протестація и оповѣданье наше до книгъ вашъ милостей принято и записано было,— что есть и записано.

1632 г.

24.—Донесеніе возного Ивана Залютинскаго о томъ, что уніаты воспрещаютъ совершать богослуженіе православнымъ монахамъ въ церкви Святого Симеона за Муховцомъ.

Изъ автографической книги за 1632—1633 годы, лист. 155—158.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать второго, мѣсеца Октября шестнадцатого дня. Передо мною Теодоромъ Стани-

славомъ Букрабою, подсудкомъ земскимъ и судьей каптуровымъ Берестейскимъ, ставши очевисто возный воеводства Берестейского

Иванъ Залютинскій квити свой реляційный призналъ и ку записанью до книгъ теперешнихъ каптуровыхъ подалъ въ тые слова: Я Иванъ Залютинскій, возный воеводства Берестейского, сознаваю тымъ моимъ квитомъ реляційнымъ, ижъ въ року терзныѣйшимъ тисеча шестьсотъ тридцать второмъ, мѣсеца Октября петнадцатого дня, будучи мнѣ возному при ихъ милости, то есть: при его милости пану Теодору Станиславѣ Букрабѣ, подсудку земскому, а при его милости пану Миколаѣ Табенскомъ, писару Гродскомъ Берестейскомъ, судьяхъ на сей часъ суду каптурового и при капитулѣ Берестейской реліи Греческой-унитское, то есть: при отцу Петру Рокгозницкомъ, протопопѣ Берестейскомъ, а при отцу Даниелю черцу у церкви заложное Светого Петра и Павла и при иныхъ священникахъ Берестейскихъ, посполъ се зъ обою зобранныхъ, которые то особы вышречонные, судьи каптуровые и съ тыми особами духовными, верхуменованными, того дня и року вышписаного зошли до церкви Светого Семіона за Мухавцомъ, на кгрунтъ ясневельможного его милости пана Рафала на Лешнѣ Лешнинского, воеводы Бѣльскаго, стоячее—называемое монастыромъ, подъ юрисдикією его милости пана воеводы Бѣльскаго, на

сей часъ будучое, и кгдасьмо до того монастыра, до церкви Светого Семіона ушли, тамъ же въ той церквѣ zostалисьмо не малый кминъ людей, особъ мужескихъ и бѣлоголовскихъ и при нихъ черцовъ трохъ середъ церкви, передъ царскими дверми стоячи, гдѣ тамъ же въ той церкви былъ панъ Ванцлавъ Барщевскій, аптекаръ, мѣщанинъ, бурмистръ рады старое Берестейское, который то панъ Барщевскій, яко впередъ до тое церкви пришли розмову зъ тыми черцами мѣлъ; теды тые священники, отецъ протопопа и отецъ Даниель чернецъ и зъ другими священниками, при нихъ будучими, и при ихъ милости панахъ судовыхъ каптуровыхъ пытали тыхъ черцовъ: якимъ способомъ и чѣмъ благословенствомъ въ той монастырь церкви Светого Семіона—чи въ ночи, аболи въ день вошли, або водою ѣхали и службу Божую отправовать и фалу Пану Богу отдавать, безъ консенсу и благословенства звирхного пастыра своего, отца митрополиты, аболи владыки Берестейского хотѣли? Которые тые черцы, передъ царскими дверми стоечи, повѣдили ихъ милостямъ паномъ судьямъ каптуровымъ и тымъ священникомъ Берестейскимъ: если есмо въ той монастырь и церковь Светого Семіона увойшли, тогды не своею волею, але естесъ-

мо послани зъ Яблычъ на монастырь Светого Онофрія отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго, державцы тое церкви Светого Семіона зъ слугою его паномъ Яномъ Балцеровичомъ и зъ фундушомъ на тую церковь наданымъ, присланы отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго черезъ того слугу его милости пана воеводы Бѣльскаго, пана Балцеровича, абы былъ поданный. А потомъ ихъ милость панове судовые и священники Берестейскіе, верхуменованные, пытали се о фундушъ отъ его милости пана воеводы Бѣльскаго, же бы его видѣли. А въ томъ часѣ пришелъ панъ Янъ Бальцеровичъ, слуга его милости пана воеводы Бѣльскаго, и при немъ панъ Жикгмонтъ Пальневскій, который се вишь меновалъ быти умоцованный его милости пана воеводы Бѣльскаго и войтъ тамошній его милости пана воеводы Бѣльскаго, который владаеть мѣщанми, ку тому монастыру прислушающими, на имя Андрей Даниловичъ и Артемъ Пашковичъ, мѣщане тоежъ юрисдики до ихъ милости пановъ судовыхъ, вышь речонныхъ, въ туюжъ церковь и подали до рукъ ихъ милости пановъ судовыхъ фундушъ зъ подписомъ руки власное и зъ печатью его милости пана воеводы Бѣльскаго, абы ихъ милость оного видѣли и прочитали, што въ немъ написано.

И кгда ихъ милость прочитали, а обачивши подпись руки и печать его милости пана воеводы Бѣльскаго и ничего не пречечи тому фундушови, только священники Берестейскіе вышь речонные, забороняючи тымъ чернцомъ Яблочнымъ, абы зъ тое церкви прочъ вышли и жадного набоженства не отправовали, мовечи имъ: отколь есте пріѣхали або прышли, абы есте тамъ же отъѣхали або одышли. А панъ Балцеровичъ, слуга его милости пана воеводы Бѣльскаго, тымъ священникомъ повѣдилъ тыми словы мовечи: же я самъ за фундушомъ пана моего тыхъ черцовъ до того монастыря приповѣдалъ, абы тымъ черцомъ тую церковь и монастырь подалъ, але ижъ вашъ мосць, панове отцове Берестейскіе, забороняете и не кажете въ той церквѣ тымъ черцомъ службы Божое отпраовать и пану Богу фалу отдавать, я ихъ назадъ зъ собою беру и ключи отъ тое церкви при войту zostавую, поты ажъ ихъ милость зъ елекціи Варшавское вернуть. А въ тыхъ мовахъ зъ обухъ сторонъ тотъ панъ Вацлавъ Барщевскій, ходечи по церкви и передъ царскими дверьми почалъ плевати и пофалку—насъ схизматики топенемъ съ каменемъ у воду и выгнанемъ съ торгу мѣстскаго мѣщанъ его милости пана воеводы Бѣльскаго почалъ чини-

ти. Гдысьмо вжо съ тое церкви
вышли, тогда поткавши насъ
усихъ на цвинтару монастырскомъ
ксендзъ Станиславъ костела све-
тое фары, рутившисе также зъ злы-
ми словы, яко панъ Барщевскій,
Андрея Войта, Артема Пашковича
и на тыхъ черцовъ, называючи
ихъ схизматиками и отщепенцами
вѣры унитское католицкое, грозе-
чи и похваляючи се, также мовечи,
же не задолго будутъ васъ съ ка-
менемъ у воду топити и съ мѣста
съ торгу выгонять. Идучи улицею
отъ того монастыря тое церкви
тоже мовилъ и похвалялъ се, што
панъ Янъ Балцеровичъ и тые осо-
бы—Андрей Войтъ и Артемъ Па-
шковичъ, мѣщане его милости па-
на воеводы Бѣльскаго, якъ съ по-
чатку, такъ и до остатку мною

вознымъ и стороною шляхтою па-
номъ Яномъ Ресмыцкимъ и па-
номъ Ѳедоромъ Залютинскимъ свѣт-
чилисе о пофалку на пана Вацла-
ва Барщевского и ксендза Стани-
слава фарского и на священники
Берестейскіе, же такуюжъ отно-
вѣдъ и пофалку на тыхъ особъ
верхуменованныхъ чинили. А такъ
я возный въ той всей справѣ, што
видѣлъ и слышелъ, далемъ писъ-
момъ квити къ записанью до книгъ
каптуровыхъ Берестейскихъ, съ
печатью и съ подписомъ руки
своее, также съ печатями стороны
шляхты на тотъ часъ при мнѣ бу-
дучое. Писанъ у Берестью, року,
мѣсеца и дня звышъ писаного.
Которое жъ то сознанье возного
помененого до книгъ нинѣшнихъ
каптуровыхъ есть записано.

1635 г.

25.—Фундушова записъ Василия Пришихотскаго, выданная монахамъ
Купетичскаго монастыря на устройство церкви, монастыря въ имѣ-
ніи его Лепесахъ, съ подчиненіемъ его Виленскому мо-
настырю Св. Духа.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годы, листъ 1855.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца
Октября двадцать четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ, о святомъ
Михаилѣ, святѣ Римскомъ, припа-
лыхъ и судовне у Берестью от-

правованныхъ, передъ нами Кгабрі-елемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьей, Θεодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потемъ, писаромъ врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду, земенинъ господарскій воеводства Берестейского, его милость панъ Василей Юрьевичъ Пришихотскій покладалъ и призналъ листъ свой, вѣчистое фундаціи записъ, отъ его милости данный и надлежацій инокомъ чернецкого закону и ихъ наставникомъ монастыра Купетического, въ повѣтѣ Пинскомъ лежачого, на речъ меновите въ томъ записѣ фундушю описаную и выражоную, о которого жедалъ насъ суду, абы былъ принять и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы, врьдъ, видечи быть речъ слушную, оного принявши, и до книгъ уписать дали, и уписуючи въ книги, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Я Василей Юрьевичъ Пришихотскій, земянинъ господарскій воеводства Берестейского, сознаваю и чиню явно симъ моимъ листомъ добровольнымъ вѣчистымъ и неотмѣннымъ фундушовымъ записомъ кому бы о томъ на сесь часъ и потомный вѣкъ людямъ будучимъ вѣдать належа-ло, ижъ я, милуючи пана Бога, Створителя моего, одъ которого все, што кольвекъ есть и будетъ,

маю, а хочечи его пресветой милости зъ удѣльности моею, для збавенья своего, хотъ неровную частку добръ своихъ на церковь оформовати, тогда, розмыслившисе и нарадившисе добре о томъ зъ малжонкою моею, милою пани Раиною Андреевою Пекарскою, писаровною земскою Берестейскою, Василевою Пришихотскою, которой на имѣнью моемъ купномъ Лепесахъ, у воеводства Берестейскомъ лежачомъ, до животѣ и суму пенезей записаломъ, одъ тогожъ имѣнья моего менованого Лепесовъ назначаю и тымъ листомъ моимъ надаю и упеvняю штуку кгрунту моего дворного погнойного зъ садомъ, одъ пана Яна Радиминовича маючимъ, почавши одъ половицы саду моего зъ кгрунтомъ оромымъ по гостинецъ съ Кобрыня до Буховичъ идучій, концами а бокомъ одъ кгрунту моего стѣною заложною и концами засыпанными, а зъ другого боку до стрыменя рѣчки Полонокъ названное дворще Навратинское, то все, яко се меновало, надаю и фундую на церковь Божую, которого кольвекъ заложенья брати инокомъ чернецкого сожитія и ихъ наставникомъ монастыра Купетического, въ повѣтѣ Пинскомъ лежачого, въ завѣдованью брацтва Виленского Сoшествія Светого Духа рели старое Греческое, подъ послушен-

ствомъ светыхъ патріархъ Константинопольского и Ерозолимского и прочаябудучихъ, вѣчными, неодзовными и непорушными часы надаю и поступую, якожъ черезъ возного сторону шляхту въ посесію ихъ вѣчную подаломъ; а самъ себе, жону, дѣтей, близкихъ кривныхъ, повинныхъ и щадковъ моихъ отдалиломъ и отдаляю вѣчными часы. Вольни и моцни есть и будутъ речоные братья черицы на томъ кгрунтѣ и дворищу Навратейскомъ, отъ мене фундованомъ, позволенъемъ, вѣдомостью и благоденствомъ старшихъ своихъ церковь ку службѣ Божой, которого кольвекъ схочутъ заложенъя, и монастырь для братья черицовъ и помѣшканъя ихъ, яко наоздобней фундовать, а Господу Богу оферу отдаючи, они сами и наступцы ихъ чернецкого житъя заживать и, въ моцы своей заставаючи, въ послушенствѣ вышѣ выражонныхъ светыхъ патріархъ мѣть и вшелякіе пожитки вынайдовать вѣчными часы. Въ которомъ держанью одъ черицовъ я самъ за живота своего одъ каждое кривды оборонцою быти маю и повиненъ буду; а поживотѣ своемъ тую церковь и монастырь, который за ласкою и помощью Божою уфундуется одъ всякого пренагабанъя подъ оборону и опеку монастыря Виленского брацтва Светого Духа реліи старое руское поддаю. О што симъ же ли-

стомъ моимъ такихъ мѣти особъ преложонныхъ духовныхъ, яко одъ свѣцкого стану брацтва того, абытымъ малымъ наданъемъ моимъ не погоржаючи, але милуючи фалу Божую, милостивыми панамы дозорцами и оборонцами, за што ихъ милостямъ Панъ Богъ заплата, быть рачили, покорне прошу. То тежъ онымъ же братья черицомъ варую и надаю, въ млынку моемъ Лепесовскомъ Вешняку, кгда мливо будетъ, безъ мѣрки молотье; а въ рѣцѣ Мухавцу въ тѣняхъ неводовыхъ и въ затекахъ, до тоежъ маетности моее Лепесовъ належащихъ, также въ ставку Лепесовскомъ, вольное завжды ловенъе рыбъ. А до послуги земское, военное и поборовъ, уфаленныхъ на соймахъ, братья черицовъ я самъ и наступцы по мнѣ на тую маетность кгрунту притечати не маю и не мають вѣчными часы. И на томъ далъ сесъ мой листъ фундушовый подъ печатью и съ подписомъ руки моее; а за устною и очевистою прозбою моею ихъ милость панове, приятели мое, Криштофъ Пекарскій, панъ Павелъ Босяцкій, а панъ Базилей Прилуцкій печати свое приложивши и руки подписать рачили. Писанъ у Лепесахъ. Року тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Октября двадцать второго дня. У того листу добровольного фундацыйного запису при печатехъ

подписъ рукъ тыми словы: Васи-
лей Пришихотскій рукою влас-
ною. Krzysztof Piekarski ręką swą.
Павелъ Босяцкій рукою, и Bazyli
Przyłucki ręką. Который же то

листъ, вѣчистое фундаціи записъ,
черезъ особу верху въ листѣ по-
мененую, очевисто у суду призна-
ный, и до книгъ земскихъ Бере-
стейскихъ есть уписанъ.

1638 г.

26.—Дарственная записъ Ивана и Райны Пришихотскихъ на землю
Православному монастырю въ Лепесахъ.

Изъ актовъ книги за 1639 годъ, лист. 349—351.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестьсотъ тридцать девятого, мѣ-
сеца Генваря двадцать первого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ
о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ,
припалыхъ и судовне у Бересты
отправованныхъ, передъ нами Пе-
тромъ Кохлевскимъ, судьей, Теодо-
ромъ Станиславомъ Букрабою, под-
судкомъ, а Петромъ Потеемъ, пи-
саромъ, врадниками судовыми зем-
скими воеводства Берестейского,
постановившисе очевисто у суду
земяне господарскіе воеводства Бе-
рестейского, его милость панъ Янъ
Александръ Васильевичъ Приши-
хотскій и малжонка его милости
пани Райна Марьяновна Локницка
Пришихотская, при устномъ со-
знанью своемъ покладали и при-

знали листъ свой добровольный, да-
ровизный вѣчистой записъ, одѣ
ихъ милости данный и надлежащій
отцомъ реліи Греческое, послушен-
ства всходнего, регулы Светого Ва-
силія законникомъ монастыра Ле-
песовского теперь и напотомъ бу-
дучимъ на речъ меновите въ немъ
описаную и выражоную; которого
его милость панъ Пришихотскій,
устнымъ признаньемъ своимъ съ
пани малжонкою своею ствердивши
и змоцнивши, жедали, абы былъ
принятъ и до книгъ уписанъ. Въ
чомъ мы, врадъ, видечи речъ быть
слушную, оного принявши и до
книгъ земскихъ Берестейскихъ
уписати дали и, уписуючи въ книги,
въ словѣ до слова такъ се въ со-
бѣ маеть: Я Янъ Александръ Ва-

сильевичъ Пришихотскій, яко дѣдичъ имѣнья Лепесовъ, добръ въ воеводствѣ Берестейскомъ лежащихъ, а я Раина Маріановна Локницкая Пришихотская, яко пани вѣновная, земяне господарскіе воеводства Берестейского, чинимъ явно и сознаваемъ симъ нашимъ добровольнымъ листомъ, даровизнымъ вѣчистымъ записомъ, кому бы о томъ, теперешнихъ и потомныхъ вѣковъ людямъ, вѣдати належаю, ижъ мы, зъ доброе воли наше и зъ упреимости, ку чести и хвалѣ вѣчной имене въ Троицы славимого Бога, частку кгрунту отъ имѣнья нашего Лепесовъ. Которая частка въ певныхъ границахъ лежитъ межъ кгрунтами его милости пана отца нашего, меновите, отъ стѣны новозаложенной, отъ конца, который граничитъ насъ зъ его милостью паномъ отцемъ, край полволоку села Лепесовъ до стѣны Именинское однимъ концемъ; а бокомъ однимъ стѣною Именинскою до конца стародавнего, отъ Именина засыпаного, а другимъ бокомъ отъ тогожъ конца надъ потокомъ Заболоцкимъ до конца новозасыпаного отъ штуки и части его милости пана отца. Которая частка кгрунту чинить волоку одну и моркговъ тринадцать и протовъ семь и полпрута. А при томъ, што намъ се достало на часть нашу зъ роздѣлку

застѣнку Лепесовского на Колбаскихъ межъ границами Именинскою и Босеяцкою моркговъ двадцать и шесть: то имъ на проробокъ сѣножати до тойжъ штуки прилучаемъ и надаемъ при рѣцѣ Смокушцѣ; якъ ново границу въ томъ застѣнку зъ его милостью паномъ отцемъ заложили есмо тотъ весь помененый кгрунтъ отъ имѣнья нашего поле оромое и неоромое зъ зарослями, сѣножатыми и всѣми его пожитками и належностями даемъ, даруемъ, на вѣчныи и непорушныи часы фундуемъ и тымъ листомъ нашимъ записуемъ отцомъ реліи Греческое, послушенства всходнего, патріарха Константинопольского, регулы Светого Василія законникомъ монастыря Лепесовского, неунитомъ, теперь и на потомъ будучимъ наставникомъ и послушникомъ. Которыи то помененого монастыря и послушенства законникове вольни и моцни суть и будутъ (за насъ пана Бога просечи) тотъ помененый, а имъ вѣчне записанный кгрунтъ пахати, сѣяти и якъ хочечи и розумѣючи, ку своему законному пожитью заживати и вшелякихъ пожитковъ съ той помененой частки кгрунту нашего, имъ вѣчне записаного и поданого, привлацати и постерегати, якъ церковныхъ и монастырскихъ а своихъ власныхъ добрахъ вѣчными часы. Мы засъ, вышъ по-

мененные особы себѣ самыхъ, близкихъ покровныхъ и всѣхъ повинныхъ и обчихъ отъ того всего помененого кгрунту и вшелякого ихъ пожитку отъ сего часу отдаляемъ и отдалили есмо, также уже жадного вступу и перешкоды въ томъ кгрунту помененомъ и въ пожиткохъ ихъ чинити не маемъ и не мають вѣчными часы, якожъ для лѣпшее речи твердости заразъ черезъ возного урадового и сторону шляхту подали есмо отцу Мелетіеви Мартиновичу, того жъ монастыря строителеви, и въ посессию ихъ вѣчную. А тотъ кгрунтъ давши, даровавши и вѣчными часы помененымъ законникомъ фундававши, вшелякую зась послугу и повинность речи посполитое зуполне зъ участными належащими сами себе и сукцессоровъ нашихъ оставляемъ на томъ всемъ, помененымъ законникомъ дали есмо сесъ нашъ листъ добровольный вѣчи-

стый, даровизный записъ, съ печатъми и подписами власныхъ рукъ нашихъ; а за устною и очевистою просьбою нашою ихъ милости панове, пріятели наши, панъ Янъ Быковский, панъ Александеръ Здитовецкій, панъ Александеръ Остромецкій, печати свои приложивши, и руки свои подписати рачили. Писанъ у Лепесохъ. Року тисеча шестьсотъ тридцать осьмого, Ноября тридцатого дня. У того листу вѣчистого фондушового запису при печатехъ подпись рукъ тыми словы: Jan Alexander Przyszychoski ręką swą; Reina Łoknicka Przyszychoska ręką swą. Jan Bykowski ręką swą; Alexander Zdzitowiecki ręką swą; Александеръ Остронецкій рукою власною. Который же тотъ листъ, вѣчистый записъ, черезъ особъ, верху въ немъ помененныхъ, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

27.—Возобновленіе фундушовой записи на Тросцянскую церковь во имя Св. Спаса.

Изъ актовой книги за 1786 годъ, листъ 1517.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt szostego, miesiąca Sierpnia dwudziestego drugiego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziemskimi W. B. przedemną Placydem Trzaskowskim, regentem przysięgłym ziemskim tegoż wojewódstwa, stawszy osobiscie jegomość xiądz Tomasz Kulczycki, pleban церкви Troscienickiej, fundusz oryginalny церкви Troscienickiej do akt podał, w te słowa pisany: Wiadomo czynie, komu wiedziec będzie należało ninieyszego y napotym będącego wieku ludziom duchownego y świeckiego stanu, iż, do samey skłoniwszy się słusznosci, upatrując jakoby w majątności moiej Troscienicy dobrach, w wojewódstwie Brzestkim leżących, chwała Boża pomnożenie brała z pobożnego aktu mego, ponieważ po zeysciu z tego swiata wielebnego oycy Andzeja Smolenskigo, presbitera cerkwi Troscienickiej założenia ś. Spasa, w majątnosci moiej Troscienicy stojącej, fundusz starodawny niewiedziec quo fato zniknął; tedy ninieyszą pobożną wolą y dyspozycją moją nie tylko za niewzruszony potwierdzam fundusz, ale

też y nadania tej cerkwie od IPP. fundatorow, pobożnych antecessorow moich ponawiam y approbuje. A że ten jedyny a osobliwy intencyi mojej nyżej wyrażony cel wystawując, argument służby Bożej, przedsięwziołem, aby dwóch prezbitierow przy tej cerkwi Troscienickiej zostawać mogło. Przetoż do trzech włok zdawna do tej cerkwi przysłuchających, czwartą włokę nazwaną Tyszkowską w teyże majątnosci moiej Troscienickiej we wsi Ratayczycach ze wszystkiemi przynależnościami, jako się sama w sobie ma w mie-dzach, granicach y obychodziech naznaczam, wydzielic rozkazuie, przyłączam y nadaje, chcąc miec po JP. Mikołaju Bielockim, dozorey moim Troscienienskim y po jegomości następujących, aby nie tylko tego nie bronili, ale też wszelką pomoc dodawali, wielebnych zaś oycow Feodora Kochańskiego y Alexandra Smolenskigo sumnienie obowiazując, abym przy tym Domie Bożym zostając, chwałę Bożą promowowali ustawiczną pilnością pobożnością służbę Panską w tej cerkwi odprawowali, świątobliwemi postępками ludzi do

nabożeństwa zachęcał y wo wszystkim za pobożne dusze w Bogu zmarłych Pana Zastępow, żywych dobrodziejow swych y tey cerkwie Bożej nie przepominając y błagając w powynnych obrzędach, spiewakach y tym podobnych należytościach nieuposledzając dosyć swey pasterskiej duchowney czynił powinności. Co iżby przy swey zupełney mocy zostawało do tey woli y dysposycyi moiey przy pieczęci rękę moją podpisa-

łem. Pisan w Troscienicy, dnia szesnastego miesiąca Augusta, roku tysiąc szescset siedmdziesiąt pierwszego. U tego funduszu przy wycisnioney rodowitey herbowney domu Sapiehow pieczęci na opłatku czerwonym następuie podpis takowy: Franciszek Sapieha, koniuszy W. X. L. Który to fundusz jest do xiąg ziemskich W. B. przyjęty y wpisany.

1675 r.

28.—Дарственная запись Вильковскихъ на церковь въ имѣніи ихъ Вагановъ.

Изъ актовой книги за 1670—1676 года, лис. 1767—1770.

Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тисеча шестьсотъ семьдесятъ пятого, мѣсеца Февраля одиннадцатого дня.

Передъ нами судьями каптуровыми воеводства Берестейского, ставши personaliter у суду нашего каптурового, его милость панъ Томашъ зъ Вильковичъ Вильковскій, хоружій Мельницкій, колекга также судовъ каптуровыхъ, и ей милость пани Зофія съ Конопата Вильковска, хоружина Мельницкая, мал-

жонкове, покладали и очевисто признали листъ запись вѣчистое фундаціи церкви ихъ милостей Вагановское, данный на потомные часы, а належачій священникови тоежъ церкви Выгоновское, такъ теперь будучому, на имя, Миколаеви Дречкевичови, яко и по нимъ наступующимъ сукцессоромъ, на речъ самую, въ томъ же листѣ запись те-разъ спецификованую, которого просечи, абы былъ принятъ и до книгъ уписанъ; въ чемъ мы, баче-

чи быть речь слушную, принявши, до книгъ судовыхъ кантуровыхъ вписать рассказали есмо, которо-го уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Ja Tomasz z Wilkowicz Wilkowsky, chorąży ziemie Mielnickiey, y ia Zofia z Konopatu Wilkowska, chorążyna ziemie Mielnickiey, małżakowie, ziemianie wojewodstwa Brzeskiego, czyniemy wiadomo tym naszym pismem każdemu zosobna, komuby o tem wiedzieć przynależało, każdego stanu premienecii ludziom, iż w roku teraznieyszym tysiąc sześćset siedemdziesiąt piątym, miesiąca Januaryi osmego dnia, przybywszy do mnie terazniejszy swieszczennik nasz Wahanowski, wielebny oyciec Mikołay Dziezkowicz, upraszając nas o wydanie kop pięciu żyta, należytego onemu z paszni majątności naszych Wahanowa swietyieź dziesięciny, według antecessorow naszych funduszu nadaney i ufundowaney. Tedy ia Wilkowski z małżaką moją teraznieyszą Zofią z Konopatu, chcąc od nayiasnieyszego Pana otrzymać zapłatę, te kop pięć, według funduszu sławney pamięci antecessorow naszych, oddać kazałem, a na dalsze pomnożenie chwały Bożej w cerkwi naszej Wahanowskiey, de nowo s pasznie naszej dworney Wahanowa i Swibicz z miłą małżaką moją ieszcze kop dwie żyta przydaiemy i na wieczne czasy leguiemy i daruiemy. Chcąc to mieć

na wieczne czasy po successorach naszych, aby co rok swieszczennikom naszym Wahanowskim dochodziło, za coby swieszczennicy nasi Wahanowscy, ieden po drugim następując, tak za nas samych, iako potomstwo i successorow naszych w każdy tydzień we szrodę mszy święte odprawowali i przy tych Pana Boga proszono; a oycowie swieszczennicy tak teraznieysi, iako i na potomny czas następujące w cerkiewnych obrzędach zachować powinni. Czego, według dawnego zwyczaju, panowie, dzierżące majątność Wahanowo, doglądać i postrzegać mają; waruiąc to, ktoby temu nowo wyrażonemu funduszowi naszemu contradikował, tedy oto nikomu inszemu, tylko Jmci xiędzu episkopowi Włodzimierskiemu i Brzeskiemu, iako i kapitule Brzeskiey zupełną moc dochodzenia tego wszystkiego daiemy. Chcąc to po ichmościach mieć, aby ichmość iako protektorowie tego dochodzili. Do którego to listu fundacyi naszej wieczystey przy pieczęci ręce nasze z miłą małżaką moją podpisaliśmy. Także ichmość panow pieczętarzów ludzi zacnych o podpis do tego funduszu naszego uprosiliśmy, którzy to ichmościowie na proźbę naszą przy pieczęciach ręce swe podpisać raczyli. Działo się w Brzesciu, roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt piątego, miesiąca Februaryi iedynastego dnia. У того листу вѣчистое фундаціи за-

пису при печатехъ ихъ милостей и подписъ рукъ тыми словы: Thomasz Wilkowsky, chorąży ziemie Mielnickey, sędzia kapturowy; Zofia Wilkowska, chorążyna Mielnicka. Jako proszony pieczętarz podpisuje się Konstanty Przezdziecky, podsędek Brzesky, ustne proszony pieczętarz do tego listu od osob wysz mienowanych Żygmund Hornowsky, podczaszy Smoliensky, ustne proszony

pieczętarz do tego zapisu od ichmościow wysz pomienionych Piotr Stanisław Grek, maior Króla Jego mosci, sędzia kapturowy wojewodstwa Brzeskiego. Который же то листъ, вѣчистое фундаціи записъ, очевисто признанный, и до книгъ судовыхъ справъ вѣчистыхъ каптуровыхъ воеводства Берестейского есть принять и уписанъ.

1679 г.

29.—Ревизіонная записъ Кобылянской церкви.

Изъ актовой книги за 1786 годъ, листъ 2103.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt szóstego, miesiąca Listopada czwartego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. po Świętym Michale, święcie Rzymskim, przypadłych y w mieście Brzesciu Litewskim odprawujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Tomaszem Kojszewskim, sędziami, Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi W. B., stawając obecnie patron JP. Ignacy Laskowski wizytę cerkwi Kobylińskiej do

akt podał, ktorey treść takowa: Wszem wobec oznaymuemy każdemu, komu wiedzieć by potrzeba było, iż w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątym de praevio consensu regio JPP. kommissarze JKmsci do włók dwóch cerkiewnych ab aevo nadanych, iterum trzecią włokę na też samą cerkiew Kobylińską ze wszystkiemi do tej włoki przynależnościami, jako to: sianożęciami, zaroslami et caet. w Kobylińskich nadali y woytowi Mataszewskiemu, Iwanowi Filatykowi y jego suksessorom w possessyą po-

ruczili, pod też kondycyę, ażeby dla pomnożenia chwały Pana Boga wszelka pieczołowitość około reparacyi cerkwi Kobylanskiej co do dachu, gontami pokrycia, scian, okien, cmentarza ogrodzenia, reperowania mieli y dbali, ktoren to opis, czyli list, z podpisem rąk y trzema pieczęciami roborowany ad praesens mieszkające na tey włoce sukcessores onego woyta pomienionego podczas wizyty nam prezentowali y o konfirmacyą upraszali; na których proźby łaskawie my skłoniwszy się ow skrypt ad akta visitatoriaia nayprzod ingrossowalismy, y nam zwierzchnością poleconą wizytatorską konfirmowalismy, wszelke pożytki z oney włoki terazniejszym ludziom, tam meszkającym, jako to: Iwanowi Biłousykowi, Jaskowi Biłousykowi, Michalowi Biłousykowi, Stepanowi Biłousykowi szukac pozwalamy; z tym jednak warunkiem, ażeby pomienioni possessores ad mentem skryptu danego co do naymniejszego punktu zadosyc czynili, jako to dach cerkiewny wrok, jesliby tego potrzeba kazała, reparacyą opatrywali, dzwonnice, ad praesens ze złym wcale będącą pokryciem, reparowali, węgły cerkiewne oszutowali, y gdyby się sciany niewysuwały, w lisice wziąć przez szworie żelazne starali się, cmentarz należytym oparkaniem y przymknięciem opatrywali, włokę oną cerkiewną wygnajali, nikomu, pod karą

sto grzywien y pod kłatwą, zastawowac, z miedz swoich psuć nie ważyli się, ani też dworowi ustąpić jakiemu y samych siebie poddac lub czysz w ney włoki płacic non praesumerent. A casu quo do tego kto compelleret, maia wraz manifestowac się y do urzędu biskupiego donieść. Który urząd, jako dobro Chrystusowe, przy całości manutenebit. Respektem zas zaniedbaney reparacyi cerkiewney ma x. paroch upomniec y zadosyc nieczyniących onych pomienionych y ich sukcessorow, wczym by widział krzywdę, zapozwać do konsystorza y prawem nagrzewac. Tym tedy tennorom w wyrabianiu oney włoki nie ma przeszkadzac, pożytkow szukania nie bronieć ani się wtrącac pod sto grzywien na katedrą Brzeską W. x. parochowi teraznieyszemu i jego sukcessorom przykazalismy. Pisan w plebanij Kobylanskiej, roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiątego, die piątego Kwietnia ut nov. in quorum fide manu propria subscripsimus et sigillo communiri jussimus. U tey wizyty przy pieczęci na laku czerwonym wycisnionej podpisy takowe: Alexander Jodko O. D. B. M. Aud. Car. et jud^x Generalis nominatus, Abbas Czerjenę, Visitator ab illustrissimo loci Ord. Deputatus (L. S.). Pater Ant. Gradnieski actorum visitatorialium notarius mp. Ad acta visitatoriaia millesimo septingentesimo quinquagesimo nono ingrossata prae-

sens confirmatio. Ktora wizyta za | skich wojewodstwa Brzestkiego przy-
podaniem do akt, jest do xiąg ziem- | ięta y wpisana.

1679 г.

30.—Явка права на приходъ Верховицкой церкви, съ означеніемъ церковнаго фундуша.

Изъ метрической книги за 1685 годъ, листъ 61.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тисеча шестьсотъ осмдесятъ пятого, мѣсеца Октября девятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Святомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестью одправованныхъ, передъ нами Леонардомъ Потеемъ, судьей, Казимеромъ Луцинскимъ, подсудкомъ, и Жикгмонтомъ Казимеромъ Горновскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского; постановившисе очевисто у суду его милость панъ Павелъ Тонковичъ экстрактъ съ книгъ судовныхъ епископскихъ Володимерскихъ и Берестейскихъ перъ облятамъ до книгъ земскихъ справъ вѣчистыхъ воеводства Берестейского ку активованью подалъ, въ тые слова писаный: Выписъ съ книгъ духовныхъ епископскихъ Володи-

мерскихъ и Берестейскихъ. Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тисеча шестьсотъ осмдесятъ третего, мѣсеца Мая двадцатого дня. Передо мною ксендзомъ Леономъ Заленскимъ, прототронимъ метрополиі Кіевское, Галицкое и всея Руси, епископомъ Володимерскимъ и Берестейскимъ, архимандритою Чернеговскимъ и Кобринскимъ, Томашомъ Коротынскимъ, намѣстникомъ еeneralнымъ а протопопою Кобринскимъ, Александромъ Сопоцкомъ, протопопою Берестейскимъ Димьяномъ Воцяновскимъ, протопопою Бѣльскимъ Самуелемъ Смоленскимъ, протопопою Дрогицкимъ Ефстафимъ Самовичомъ, протопопою Пружанскимъ Михаеломъ Кондратовичомъ, писаромъ, и зъ инными особами духовными, при насъ на тотъ часъ будучими, подчасъ вального Синоду, въ року ти-

сеча шестьсотъ осмдесятъ третемъ, мѣсеца Януарія двадцать шостого дня у Берестью отправуючогося, stanowszy oczewisto wielebny ociec Florian Kamiński, prezbiter cerkwie Wierzchowickiej, prezetę swoją producował i do akt episkopskich Włodzimierskich y Brzeskich ku zapisaniu podał, wte słowa pisany: Perillustris et Reverendissime Dne Dne colendissime! Usque ad hoc tempus, post decessum sui pastoris, vacat Ecclesia Verchowiensis, cuius, cum pertineat ad me de iure collatio, puto et spero idoneum fore Dnum Florianum Kamiński, fratrem antecessoris; eum igitur praesento perillustri et rndissimae dominationi vestrae ob iure rogando, ut illum confirmare et investire dignetur, quod obtenturum me non dubitans maneo. Datum in Aula Verchoviensi, die tertia Septembris, anno millesimo sexcentesimo septuagesimo nono. У тоей презенты подписъ тыми словы: Perillustris et reverendissimae dominationis vestrae obsequissimus servus Joannes Carolus Kopeć, castelanus Trocensis, Presb. Brestensis. При той презенты ассекурація тогожъ его милости въ тые слова: Oznaymuie tym pismem moim assekuracynnym, iż co wielebni presbiterowie cerkwie Wierzchowickiey zażywali gruntow y poddanych we wsi Podbo-

go, pana Floryana Kamińskiego, tedy tym listem moim assekuruie onego, że gdy pasterzem zostanie y kapłanem, przy tych wszystkich gruntach y poddanych Podborskich ma zostawać z powinnościami temi, które z dawnych czasow za rodzica mego y mnie były aż do żywota swego; czemu żaden przeczyć nie może y, strzeż Boże, y śmierci na mnie, żaden successor moy impedire nie może, owszem od wszelkiey impeticye bronic ma, declaruie. Przytym zwyczajna coroczna quota zborza, to iest: osmdziesiąt kop żyta, a przenice dziesięć kop, do czego swoją ręką napisawszy y podpisuie się. Datt w Brzesciu tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego roku, dnia trzeciego Septembra. (Wikarego iednak zawsze chować powinien). Jan Karol Kopeć kasztelan Trocki, starosta Brzeski. У тое ассекураціи подписъ и конфирмація ясневельможного его милости пана каштеляна Подляского и вельможного его милости пана старосты Берестейского тыми словы: Na tę assekuracją *świętey pamięci J. pana oycy dobrodzieja naszego podpisuie się Stanisław Łużeczki, Podlaski kasztelan; Kazimierz Sapięha, starosta Brzeski. Которая жъ то презента и ассекурація до книгъ духовныхъ епископскихъ Володимерскихъ и Берестейскихъ есть принята и записана, съ которыхъ и сесь выписъ съ подписомъ руки

епископское и при печати велебному отцу Флоріану Каменскому, презбитеру Верховицкому, есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того экстракту, при печати притисненной, подпись руки теми словы: Леонъ Заленскій, прототроній епи-

скопъ Володимерскій и Берестейскій рукою. Который же то экстрактъ, черезъ особу верху менованую перъ облятамъ поданный, есть до книгъ земскихъ справъ вѣчистыхъ воеводства Берестейского уписанный.

1682 г.

31.—Привилегія короля Польскаго Іоанна III, данная Воинской церкви, подтверждающая таковую жъ короля Михаила (1670).

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лис. 1640—1645.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Julii dwudziestego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi województwa Brzeskiego comparendo personaliter w-bny w Bogu Jmć xiądz Jan Mielński, paroch Rezwolski, przywilej confirmationis nayiaśnieyszego króla Jego mcia Jana trzeciego, cerkwi Wohińskiej służący, ad acta podał, rekwirując, aby pomieniony przywilej, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg ziem. W. B. przyięty i wpisany; który w xięgi wpisując słowo do słowa, tak się w sobie ma: Jan Trzeci, z Bożej łaski, król Polski, w. xiąże Litt., Ruski, Pruski, Żmudzki, Ma-

zowiecki, Lwowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński i Czernichowski. Oznaymuemy tym listem, przywilejem naszym, wszem wobec i każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż pokładany był przed nami list przywilej ś. p. króla Michała pod datą w Warszawie, dnia trzeciego mca Augusta R. P. tysiąc sześćset siedemdziesiątego, przy którym suplikowano nam iest przez panów rad i urzędników przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten list przywilej powagą naszą królewską in omnibus punctis et clausulis stwardzili, zmocnili i aprobowali, który de verbo ad verbum tak się w sobie ma

Michał z Bożej łaski król Polski, Wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Żmudzki, Mazowiecki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski. Oznajmujemy tym listem, przywilejem naszym, komu to wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami list wielmożnego niegdy Leona Sapiehy wojewody Wileńskiego, hetmana Wielkiego W. X. L. oycowi Pankratemu Jarosowiczowi Sopockiemu służący, ekstraktem z ksiąg Brzeskich wyjęty, i suplikowano nam iest, abyśmy pomieniony list mocą i powagą naszą królewską Mikołajowi Sopockiemu zmocnili i stwierdzili, który od słowa do słowa z potwierdzeniem kommissarza nayiasniejszego antecessora naszego na rewizją ekonomii Brzeskiej, na on czas zesłanego, tak się w sobie ma: Leo Sapieha wojewoda Wileński, hetman Wielki W. X. L. Brzeski, Mohilewski etc. starosta. Oznajmuję, iż we włości króla Jego Mcia Wońskiej we wsi Woiniu, na przedmieściu, z dawnych czasów, za przywilejem JKmci, oyciec bywszy, na imie Jarosz Sopocki, trzymał rodzic niżej mianowanego oycy Pankratego Jarosowicza Sopockiego, który otrzymawszy oyczyzną swą po rodzicu swoim, suplikował do mnie, aby listem moim spokojne dzierżenie utwierdził i te grunta z dawna należące do cerkwi Wońskiej, włók dwie

we trzech polach, ze wszystkimi przynależnościami, łąkami, gajami naddatkami, którekolwiek do tych gruntów należeć mają. Tedy ja, widząc słuszną prośbę onego swieczennika, służącego przy cerkwi Bożej Wońskiej i początek iego z władzy dzierżawy moiej mając, zostawię onego i potomków iego, który by zgodny był na stan duchowny, wiecznie przy tychże gruntach i cerkwi Bożej założenia świętego Mikiły, dajemy miejsce na mieszkanie przy cerkwi i ogrodów dwa z pastownikami o miedzę dworu króla Jego Mcia porzekę Wońską; i ktoby z obcych onemu samemu i potomkom iego miał przeszkodę i przenagabanie czynić na tej oyczyźnie ich, zakładam winę na dwór JKmci, na takowych ludzi kop dwadzieścia pięć Litewskich, pod taką winę od zwierzchności duchowney popadać ma takowy człowiek. Pisan w Woiniu, dnia dwudziestego szóstego Junii in anno domini millesimo sexcentesimo vigesimo tertio. U tego listu takowe podpisy: Leo Sapieha, hetman Wielki W. X. L., Ekonomii brzeskiej administrator Alexander Krosnowski, podstarości Woński. Przy tych podpisach takowa kommissarzów potwierdzenia series: Roku tysiąc szesćset trzydziestego osmego, mca Oktobra dnia szesnastego. Ten list approbujemy i utwierdzamy oycy swieczennika Wońskiego Pankratego we

wszystkim iako słuszny. Pokładany był przed nami rewizorami zesłanymi od JKmci do ekonomii Brzeskiej na rewiziją. Jerzy Niewiarowski, sekretarz i rewizor JKmci. My tedy król do zwyż mianowaney supliki, iako słuszney łaskawie się skłoniwszy, przerzeczony list we wszystkich punktach, klauzulach i paragrafach, mocą i powagą naszą królewską ztwierdzamy i zmacniamy i przy wszystkich wyż mianowanych gruntach, budynkach i innych należytościach, cale i nienaruszenie Mikołaja Sopockiego zachowuiemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisaawszy, pieczęć W. X. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Augusta R. P. tysiąc sześćset siedemdziesiątego, panowania naszego drugiego roku. Michał król. *mpp.* My tedy Jan król, skłoniwszy się do wyż pomienioney supliki i na instancją panow rad i urzędników naszych, przerzeczony list we wszystkich punktach, klauzulach, i paragrafach mocą i powagą naszą królewską ztwierdzamy, zmacniamy i approbuiemy i przy wszystkich wyż mianowanych gruntach, ogrodach i budynkach i innych przyległościach i należytościach cale i nienaruszenie Mikołaja Sopockiego, iako sukcesora zachowuiemy. Naco dla lepszey wia-

ry, ręką się naszą podpisaawszy, pieczęć Wielkiego Xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Pieleszkiewiczach, dnia szesnastego miesiąca Junij, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedemdziesiąt dziewiątego, panowania naszego szóstego roku. U tego przywileju przy pieczęci W. X. L. podpis i expressia dalsza w te słowa: Jan król. *Confirmatio Confirmationis* praw przywilejow urodzonemu Mikołajowi Sopockiemu na pewne łąki i ogrody od antecessorow nadanych do cerkwi Wońskiej Świętego Mikity, a poniżey pieczęci dalsza konfirmacya JWW. kommisarzow temi słowy: *anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo die vigesima Augusti*. Przywilej ten był pokładany Jego Królewskiej Mości, przy którym *securus* powinien zostawać, który my konfirmuiemy, *anno ut supra*. X. Urban Bechonic X. L., sekretarz i kommisarz jego królewskiej mości *mp.* Zwychroński W. B. K. D. P. C. Jego K. Mości. Michał Florian Rzewuski podskarbi nadworny koronny. Który to takowy przywilej przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego, spraw wieczystych przyięty i wpisany.

32.—Фундушова запись на церковь Преображения Господня
въ Горбовѣ.

Изъ актовой книги за 1773—1774 годы, лист. 917—919.

Roky tysiąc siedymsetnego siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca Februarij siedymnastego dnia.

Przed urzędem jego królewskęj mości i aktami ziemskimi, województwa Brzeskiego, comparendo personaliter Imci xiądz Jan Tarlikowicz, Paroch Horbowski, fundusz cerkwi Horbowskiej wielmożnego Imci P. Tomasza Kazimierza z Łużek Łużeckiego P. W. ad acta po dał, rekwirując, aby pomieniony fundusz ze wszelką wyrażoną rzeczą był do xiąg zeskich województwa brzeskiego spraw wieczystych przyięty i wpisany, który w xięgi wpisując de verbo ad verbym, tak się w sobie ma: Tomasz Kazimierz z Łużek Łużeczki, podkomorzy Weńdenski. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż ja, będąc na ten czas dziedzicznym panem w maiętności mey, Horbow nazwaney, tudzież i kollatorem cerkwi tameyszey Przemienienia Chrystusa Pana, powtarzając pobożne wota świętej pamięci antecessorow moich i stosując się do ich fundacyi na pomieniony dom

Boży ferowaney, chcę mieć i konfirmuję wiecznemi czasy wielebnemu oycu Markowi Samuiłowiczowi i successorowi, albo potomkowi iego, oddając mu we własną iego dyspozycją i używanie pola z dawnych czasow wymierzonego na tę cerkiew kątow dziewięć z częścią zarosli, alias borem wydzielonym, tak też i zwyczajnym targowym w dzień Przemienienia Pańskiego, z wolnym mleciem we młynach moich bez dawania żadnych wymyslnych groszowych i bez miarek, bez przeszkody żadney ni od kogo i własnego dworu moiego, to mu wszystko według dawnieyszego fynduszu tym moim wiecznym konferuję prawem, wolnym onego czyniąc od wszelkich czynszowych, pieneznych pszczelnych i bydłecznych dziesięcin; tylko za to wszystko powinien iest wielebny oyciec i successor iego Pana Boga za duszę zmarłych przodków fundatorow, antecessorow naszych i zdrowie nasze przy tym ołtarzu świętym prosząc, służby Bożey i porządku cerkiewnego pilnować, a dosyć czynić duszom chrześciańskim

parochian swoich, których w swojej oriece duchowney ma. A ci parochianie iego a poddani moi od tego czasu powinni będą na restauracyą potrzeby cerkiewne co rok z puł włoki oddać dziesięciny po groszy piętnaście. Wiecznemi to czasy z pobożności mey teraz nadaię, a poddanym moim przykazuię, chcąc po nich, aby nie tylko z dzierżawy moiej, ale i po mnie iakimkolwiek prawem tę maiętność trzymających sukcesorow i possesorów, ta suma cerkwi oddana dochodziła i zahamowana nie była. Który to fundusz mój, z pobożności mey ku chwale bożej dany, aby walor swój mieć mógł, tedy to podpisem ręki mey ztwierdzaiąc pieczęcią własną approbuię. Pisan w Horbowie, anno Domini milesimo sexcentesimo octuagesimo septimo die decima octava Iulii. U tego funduszu przy pieczęci, na laku czerzonym wyciśnionej, podpisy his exprimuntur verbis: te po pułzłotemu z włoki Horbowek

i Zalesie ma dawać co rok na reperacyą aparatu cerkiewnego, co powinien pomieniony swiaszczennik i sukcesorowie, co rok kródką ręką wpisać w registr rzeczy cerkiewnych. Tomasz Kazimierz Łużecki, podkomorzy Wędeński. Zofia Anna Brzeńska Łużecka P. W. Ja iako sukcescor i kollator to wszystko stwierdzam S. W. Łużecki *mp.* Na drugiej stronie tego funduszu suscepta visitatorska w te słowa. Ten fundusz cerkwi Horbowskiiej, podczas wizyty ieneralnej, do xiąg wizytatorskich brzeskich w roku tysiąc siedymset pięndziesiąt dziewiętym dnia siedymnastego Maia ut novum widziałem i ingrossowałem. Xiądz Antoni Grudziński coadiutor; Malecki, aktow wizyty ieneralnej pisarz, *mp.* Który to takowy fundusz, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg zemskich wojewodztwa Brzeckiego spraw wieczystych przyięty i zapisany.

33.—Подтверждение фундаша Докудовской церкви.

Изъ актовой книги за 1791 г., листъ 1248.

Roky tysiąc sedmsetnego dziewiędziesiąt pierwszego miesiąca Wrzesnia dwudziestego pierwszego dnia.

Przed aktami ziem. wojewodstwa Brzeskiego, stawiając osobiscie wielbny w Bogu Jmc xiądz Mikołaj Charłampowicz, paroch cerkwi Dokudowskiey, fundusz od jo. xcia imci Karola Stanisława Radziwiłła, podkanclerzego W. X. L. wydany, teyże cerkwi służący, do akt podał, w te słowa pisany: Karol Stanisław Radziwiłł, xiąże na Ołyce, Nieswieżu, Słucku, Kopysiu y Klecku, Hrabia na Mieze, Szydłowcu, Krożach y Bialley, podkanclerzu W. X. L. Przemyski, Człuhowski, Choynicki, Kamieniecki, Krzyczewski, Owłuczyski, Niżyński, Ostrski starosta. In nomine Sanctissimae ac Individuae Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti ad perpetuam rei memoriam, Amen. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, oznaymuemy tym listem, funduszem naszym, iż dowiedziawszy się przez suplikującego wielbnego oycza Jana Wierzbickiego, przesbytera cerkwie naczey Dokudowskiey, że prawa y fundusza od S. P. xiążąt ichmc. po antecesso-

rach naszych tey cerkwi nadane injuria temporum, hostilitate, ogniem, czili przez nadozor plebanow tamecznych zaginęły, zkład mogłoby jakie periculum tam pio operi za czasem imminere, a per consequens y chwała Boża na tamtym mieyscu ustać: umyslilismi nowym funduszem grunta, z dawnych czasow tey cerkwi nadane, konfirmować. Jakoż tym przywileiem funduszem naszym włok półtory pola y z przymiarzkami, leżących między gruntami mieszczan naszych Dokudowskich, także sześć placow w miescie samym, na których cerkiew y plebania stoi, jako zdawna do tey cerkwi należących, wiecznemi a nieodżownemi czasy do pomienioney cerkwi dajemy y daruiemy. Vigore którego funduszu naczego ma zwysz pomienioney prezbiter teraznieyszy et successores iego tych gruntow cum omnibus, jako zdawna były attinentiis spokojnie zażywać, sine ullo censu do skarbu naszego, jako y w inszych cerkwiach fundacyey naszej; salvis jednak iuribus Reipublicae et nostris haereditariis. To jednak praecavemus, aby tameczni prezbiterowie in unione sanctae Romanae Ecclesiae zostawali

zawsze; secundo, aby każdy prezbi-
ter od nas prezentowany ustawiczny
na tym mieyscu był invigilando zba-
wienia dusz ludzkich. Do którego
to funduszu, dla lepszej wiary, ręką
się własną podpisawszy, pieczęć na-
szą przycisnąć rozkazalismy. Dan
w zamku Bialskim. Dnia siódmego
Lipca, roku tysięcznego sześćsetne-
go dziewięćdziesiąt szóstego. U te-
go funduszu, przy pieczęci herbow-
ney, na massie czerwoney wycisnio-
ney, podpis ręki IO. Xcia IMci te-
mi słowy: Karol Stanisław, książę
Radziwiłł, podkanclerzy W. X. L.
(L. S.). A poniżej konnotacya wi-
zytorska w te słowa: roku tysiąc
siedmsetnego pięćdziesiąt dziewięte-
go wpisany jest do aktów wizyta-
torskich generalnych Brzeskich mie-
siąca Maia dnia szóstego. Inscripti
sub tempus visitationis generalis
P. Antonius Grudzinski, actorum no-
tarius mp. Na drugiej zaś karcie
tego przywileju, czyli funduszu, na-
pis IWW. kommissarzów temi wy-

rażony słowy: Imc książę Mikołaj
Pirocki, paroch cerkwi Dokudow-
skiey, z parafij Bialskiey, nie mający
w funduszu ani poddanych, ani wy-
derkafu y dziesięciny, y że nie mu
z tych gatunków do funduszu nie
przybyło wykonać jurament; więc
prawem uwolniony od opłaty dzie-
siątego grosza. Datt dwudziestego
siedmego Iulii tysiąc siedmsetnego
osmdziesiąt dziewiętego roku, w Brze-
sciu. Zenon Wysłouch, podkomorzy
województwa Brzeskiego, Tomasz
Kojaszewski, sędzia ziemski. wojewod-
stwa Brzeskiego kommissarz; książę
Adam Popławski, kanonik katedral-
ny Łucki, kommissarz; Jacek Pasz-
kowski, stolnik y vice-starosta wo-
jewództwa Brzeskiego; Wincenty Ma-
tuszewicz; Jan Józef Kłokocki, woj-
ski Minski, kommissarz; Tadeusz
Ruszczyk, szambelan, kommissarz.
Który to fundusz, przez wyżej wyrażo-
ną osobę podany, jest do ksiąg ziem-
skich województwa Brzeskiego przyjęty
y wpisany.

34—Фундушова запись на Докудовскую церковь князя Карла Радзивилла.

Изъ актовъ книги за 1791 годъ, листъ 1243.

Roku tysiąc siedemsetnego dzie-
wiedziesiąt pierwszego, miesiąca
Września dwudziestego pierwszego
dnia.

Przed aktami ziemskimi woie-
wodztwa Brzeskiego stawiając oso-
biście wielebny w Bogu Jmc xiądz
Mikołaj Charłampowicz, paroch cer-
kwi Dokudowskiej, fundusz od JO.
xięcia Jmci Karola Stanisława Ra-
dziwiłła, podkanclerzego W. X. L.,
wydany, teyże cerkwi służący, do akt
podał, w te słowa pisany: Karol Sta-
niśław Radziwiłł, xiąże na Ołyce,
Nieswiżu, Słucku, Kopylu y Klecku,
hrabia na Mirze, Szydłowcu, Kro-
żach y Białey, podkanclerzy W. X.
L., Przemycki, Człuchowski, Choy-
nicki, Kamieniecki, Krzyczewski,
Owłuczyski, Niżynski, Ostrski sta-
rosta. In nomine Sanctissimae et In-
dividuae Trinitatis, Patris et Filij et
Spiritus Sancti, ad perpetuam rei me-
moriā. Amen. Wszem wobec y
kożdemu z osobna, komuby o tym wie-
dzieć należało, oznajmujemy tym li-
stem, funduszem naszym, iż dowie-
dziawszy się przez suplikującego wie-
lebnego oycā Jana Wierzbickiego,

prezbitera cerkwie naszej Dokudow-
skiej, ze prawa y fundusze od s. p.
xiąząt Ichmościow, antecessorow na-
szych, tey cerkwi nadane injuria tem-
porum, hostilitate, ogniem, czyli przez
niedozor plebanow tamecznych zagi-
neły, z kąd mogłoby iakie periculum
tam pio operi za czasem imminere,
a per consequens y chwała Boża na
tamym mieyscu ustać; umyslilismy
nowym funduszem grunta, zdawnych
czasow tey cerkwi nadane, konfir-
mować. Jakoż tym przywileiem, fun-
duszem naszym, włok pułtory pola
y z przymiarkami, leżących między
gruntami mieszczan naszych Doku-
dowskich, także sześć placow w mie-
scie samym, na których cerkiew y
plebania stoi, iako zdawna do tey
cerkwi należących, wiecznemi a nie-
odzownemi czasy do pomienioney cer-
kwi dajemy y darujemy. Vigore któ-
rego funduszu naszego ma zwyż
pomieniony prezbiter terazniejszy et
successores jego tych gruntow cum
omnibus, iakie zdawna były, attinen-
tiis, spokojnie zażywać, sine ullo cen-
su do skarbu naszego, iako i w in-
szych cerkwiach fundacyey naszej;

salvis iednak juribus Reipublicae et nostris haereditariis. To iednak praecavemus, aby tameczni prezbitero-
wie in unione Sanctae Romanae Ecclesiae zostawali zawsze; secundo, aby koždy prezbitery, od nas prezentowany, ustawiczny na tym mieyscu był, invigilando, zbawienia dusz ludzkich. Do którego to funduszu, dla lepszey wiary, ręką się własną podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazalismy. Dan w zamku Bialskim. Dnia siódmego Lipca, roku tysiącznego sześćsetnego dziewiędziesiąt szóstego. U tego funduszu przy pieczęci herbowney, na massie czerwoney wycisnionej, podpis ręki JO. xięcia jegomosci temi słowy: Karol Stanisław xiąże Radziwiłł, podkanclerzy W. X. L. (L. S.). Aponiżey, konnotacya wizytatorska w te słowa: Roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt dziewiętego wpisany iest do aktow wizytatorskich generalnych Brzesckich, miesiąca Maia dnia szóstego. Inscripti sub tempus visitationis generalis. P. Antonius Grudzinski, actorum notarius *mp.* Na drugiej zaś karćie te-

go przywileiu, czyli funduszu napis JWW. kommisarzow temi wyrażony słowy: J. xiądz Mikołay Pirocki, paroch cerkwi Dokudowskiey, z parafii Bialskiey, nie mający funduszu, ani poddanych, ani wyderkafu y dzieścińy, y że nic mu z tych gatunkow do funduszu nie przybyło wykonał jurament; więc prawem uwolniony od opłaty dziesiątego grosza. Datt dwudziestego siódmego Julii, tysiąc siedmsetnego osmdziesiąt dziewiętego roku. W Brzesciu. Zenon Wyśłouch, podkomorzy wojewodztwa Brzesckiego; Tomasz Koiszewski, sędzia ziem. wttwa Brzesckiego kommisarz; xiądz Adam Popławski, kanonik katedralny Łucki, kommisarz, Jacek Paszkowski, stolnik y vice-starosta wttwa Brzgo; Wincenty Matuszewicz; Jan Józef Kłokocki, woyski Minski, kommisarz; Tadeusz Ruszczyk szambelan, kommisarz. Który to fundusz, przez wyż wyrażoną osobę podany, iest do ksiąg ziemskich wojewodztwa Brzesckiego przyięty y wpisany.

35.—Подтверждение фондушовой записи на церковь Сухопольскую.

Изъ актовой книги за 1764—1773 годы, лист. 997—998.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt trzeciego, miesiąca Aprila dzień dwunastego dnia.

Przed urzędem jego królewskiej mości i aktami ziemskimi województwa Brzeskiego comparendo personaliter imci pan Franciszek Laskowski tę approbatę funduszu, od najjaśniejszego króla jegomości Augusta Wtórego cerkwi Suchopolskiej nadaną ad acta podał, której thenor sequitur talis: August Wtóry z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmuydzki, Kiiowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski, a dziedziczny xiąże Saski i elektor. Oznaymujemy tym listem, przywilejem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż ponieważ wielmożni najjaśniejszego antecessora naszego kommissarze, w roku tysiąc sześćsetnym osiemdziesiątym, miesiąca Sierpnia czternastego dnia do lesnictwa Białowieskiego zesłani, za rzecz słuszną uważywszy, we wsi Suchopolu, do lesnictwa naszego Białowieskiego należącey, przy pewnych^{ym} na tamtym miejscu łask Boskich^{ym} dowodach, de nova radice cerkiew na pewney wło-

ce erigere pozwolili cum plenaria oneyże incorporatione, która erekcyą, nescitur quo casu, lubo od najjaśniejszego antecessora naszego nie iest approbowana; iednak doniesiono nam iest, że różnym tam się uciekaiącym osobom immensus gratiam otwiera się accessus; nihil tedy salubrius poczytuiać, iako maiorem do pomnożenia chwały Boskiej praestare commoditatem, umysliliśmy pomienioną we wszystkim approbować fundacyą, iako też terazniejszym approbujemy przywileiem, i drugą włokę nazwaną pułwłoki Kozakowska, a drugie pułwłoki Radziwinowska; puł zaś włoki Kowalowska nazwaną, dziakowi, przy teyże cerkwi mieszkaiącemu, co wielmożni kommissarze nasi generalni w roku tysiąc siedymsetnym miesiąca Augusta trzydziestego dnia swieszczennikowi Suchopolskiemu przydali, dla lepszey wygody, do teyże cerkwi przyłączamy et perpetuis inkorporujemy temporibus. Te obie włoki łak, od nas pomienioney cerkwi dane i inkorporowane i pułwłoki dziakowskie od wszelakich ciężarów, podatków et quocunquae titulo nazwanych exakcyj dwornych, żołnierskich stacyj uwalniaiać, oraz ex

vi collationis nostrae zostaiacemu na tenczas przy cerkwi kapłanowi ritus Graeci Józefowi Wasilewskiemu beneficium daiemy i konferuiemy ad extrema eius vitae tempora, post decessum onego ius collationis nostrae regiae et parochum praestandi temuż dworowi naszemu Białowieskiemu tribuendo, chcąc mieć po teraznieyszym swieszczenniku i następach iego, et eorum conscientiam onerando, aby ex munere officii sui curam gerant animarum. Na co, dla lepszey wiary, podpisawszy się, pieczęć Wielkiego Xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan pod Sandomierzem, dnia piętnastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc siedymset czwartego, panowania naszego ośmego roku. U tey approbaty funduszu przy pieczęci Wielkiego Xięstwa Litewskiego podpisy rąk z dalszym napisem his exprimuntur verbis: Augustus Rex (L. S.). Dokładając, iż, ieśliby pomieniony oyciec miał grunt na czynsz, który oddawszy do dworu; żadnych podatków dawnych

i żołnierskich dawać nie powinien. Przytym sianożęć do tych włok cerkiewnych przydaiemy we wsi Radecskim iedną, wolną od wszystkiego. Włok dwie i puł włoki do cerkwi Suchopolskiey, w wojewodztwie Brzeskim a lesnictwie Białowieskim leżącey. W. Kiciński, pisarz nadworny skarbu jego królewskiey mości sekretarz pokoiowy *mpa.*; z drugiey zaś strony suscepta Magdeburyi Prużańskiej w te słowa: roku tysiąc siedymset piątego, dnia czternastego Octobris. Ten fundusz był pokładany przedemną Karolem Antonowiczem, na ten czas lantwoytem miasta jego królewskiey mości Prużany. Który do xiąg Magdeburgskich przyiać rozkazałem i ekstraktem wydać wielebnemu oycu Suchopolskiemu rozkazałem, na co się podpisuię. Karol Antonowicz. Która to takowa approbata funduszu, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podana, iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięta i wpisana.

36.—Надѣль Рѣчицкой церкви землею.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лист. 523—525.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiątego, miesiąca Januaryi trzydziestego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter Jmć xiądz Jakub Michalewicz, paroch Rzeczycki, nadanie gruntu cerkwi Rzeczyckiej od wjx. Jana Antoniego Woiewodzkiego ad acta podał, którego thenor sequitur talis: Ad maiorem Omnipotentis Dei gloriam Beatissimae Virginis Mariae et omnium Sanctorum venerationem. Chcąc, aby Bogu Wszechmogącemu w Trócy Świętej Jedynemu większa a większa każdego czasu, iako Stwórcy całego świata, od stworzenia iego pomnażała się chwała, przez co by podwyższenie kościoła świętego katolickiego Rzymskiego krzewiło się, umyśliłem, na cześć i na chwałę Boską, na wysławienie S. Michała Archanioła, pod którego imieniem z dawnych czasów od najjaśniejszych królów ichmościow we wsi Rzeczy, do plebanii Dywińskiej należącej, iest cerkiew parochialna wystawiona; a ia z łaski najjasniejszego króla jmci Augusta Wtórego, szczęśliwie nam panującego, też plebanią Dywińską za przętą obiowszy, zważywszy, iż cer-

kiew pomieniona dla piaszczystych i płonnych gruntów Rzeczyckich iest bardzo słaba, na iedney włoce zdawna ufundowana, suplikowałem do Jw. Jmci księdza Joachima z Prebendów Przebendowskiego, z Bożey i Stolicy Apostolskiej łaski biskupa Łuckiego i Brzeskiego, abym mógł iako possesor legitime institutus dóbr Rzeczy, więcej gruntow przydać. Zaczyn mając ia sobie daną, wyrażoną zupełną moc od jwjx. biskupa augendi, mutandi, tradendi et ad meliorem statum bona reducendi z inwentowawszy wszystkie grunta i włoki Rzeczyckie, z których znalazło się włok dwadzieścia i cztery a morgów nadto nad włokę więcej, zaczym oddawszy gromadzie w possesją włoki i morgi wszystkie, półwłoki Melachowe nazwaną, cerkwi ś. nadaię i przyłączam. Które to półwłoki wiecznemi czasy i nieodmiennemi nieporuszenie ma zostawać przy cerkwi Rzeczyckiej, i wolno bendzie każdemu z prezbiterów, należycie instytucowanemu, do tey cerkwi, poczawszy od terazniejszego w. oycy prezbitera Hrehorego Milczykowskiego, i wszystkim suksessorom jego tey pół włoki pomienionej zażywać, zarabiać, za-

siewać, wyrabiać, łąki trzebić na swój pożytek, według upodobania swego, a tak, ani żeby dwór Rzeczycki, ani gromada więcej do tej półwłoki nie interessowała się, ani do podatków iakichkolwiek pociągała, ale zawsze wolna sobie zostawała wiecznymi czasy. A ieżeliby zaś za opacznym udaniem miała gromada do dworu oskarżyć i koniecznie napierała się z tej półwłoki pomienionej iakiegokolwiek podatku, tak do Rzeczypospolitej, iako też do składek, chowaj Boże, żołnierskich i stanowisk; tedy dwór wejrzawszy w teraznieysze prawo, imieniem Jwix. biskupa pomienionego przezemnie cerkwi Rzeczyckiej nadane, taką zuchwałość gromadzie zganić powinien i winę na wosk do cerkwi naznaczyć, według upodobania, a że zawsze nadania cerkwiom dla tego stanowią się, aby błagany był Maiestat Boski ustawicznoscia. Zaczynam iako teraznieyszego w. oycy prezbitera cerkwi Rzeczyckiej, tak i sukcesorów jego obowiązuję, aby w każdy tydzień w dzień sobotni była msza s-ta, czego może parafia Rzeczycka doglądać i w niedosyć uczynieniu tej obligacyi dwo-

rowi donieść, albo też zwierzchności duchowieństwa Ruskiego do Włodzimirza, albo officiała tameczney katedry, suplikując, aby ta obligacya zachowana była w potomne czasy za dusze zmarłe wszystkich parafianow, niezapominając i mnie niegodnego grzesznika, co wszystko aby tym gruntowniej było, przy pieczęci moiej, ręką się własną podpisuję. Datt w piebanii Dywińskiej, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego dwudziestego pierwszego, miesiąca Marca osimnastego. U tego nadania, cerkwi Rzeczyckiej służącego, podpisy: Suscepta wizytatorska Włodzimirska, przy pieczęci temi wyraża się słowy: X. Antoni, Woiewodzki P. Dywiński. *mp.* Praesens documentum est ad acta visitatoria generalia Vlodimir. anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo, die decima Januar. introductum, ingrossatum. Które takowe podanie, przez wyż wyrażonego Jx. Jakuba Michalewicza ad acta podane, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziem. W. B. spraw wieczystych przyjęte i wpisane.

37.—Консенсъ Архієпископа и Митрополита Кіевскаго Фелиціана Филипа Володковича на постройку Верстоцкой церкви.

Изъ автографу книги за 1769—1771 годы, листъ 469.

Roku tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Oktobra czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter WIP. Józef z Wilczewa Wilczewski, podkom. ziemi Wiskiej, konsens od Jw. mci xiedza Feliciana Filipa Wołodkowicza arcybiskupa i metropolity całej Rusij, biskupa Włodzimirskiego i Brzeskiego Graeco-uniti na erekcyą cerkwi Werstockiej służący, ad acta podał, cujus tenor sequitur talis: Felicianus Philippus Wołodkowicz, Dei et Apostolicae Sedis gratia archiepiscopus metropolitanus Kijowiensis, Haliciensis et totius Russiae proto-thronius, episcopus Vlodimirien. et Brestensis, abbas Kijowo-Pieczarensis. Universis et Singulis, quorum interest et in futurum interesse poterit, significamus et ad notitiam indubitata deducimus: expositum nobis fuisse pro parte illustris ac magnifici Josephi in Wilczewo, Czernie, Wentok Wilczewski, Succamerarii terrae Viscensis Rothmistri Cohortis Loricatae exercituum M. D. Litt. qualiter ipse, ductus pio

promovendae Religionis Orthodoxae zelo, in bonis suis haereditariis, Werstock vocatis, intra Dioecesis nostram Brestensem sitis, Ecclesiam principali parochiali Dubiscensi pro filiali applicandam de nova radice extruere, fundare, candemque edotare intendat; sed quia id sine speciali consensu nostro, tanquam loci ordinarii, facere non valet; proinde supplicatum nobis fuit, quatenus ad id consensum auctoritatis nostrae ordinariae praebere dignaremur. Nos, zelum hujus modi appretiantes, hoc pietatis opus concedendum esse duximus, uti quidem auctoritate nostra ordinaria per praesentes concedimus et facultatem impertimur. In quorum fidem ect. Datum Vlodimiriae, ad Cathedram nostram, die secunda mensis Augusti. Anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto. Utego konsensu przy pieczęci katedralney podpis temi wyraża się słowy: Felicianus Wołodkowicz, archiepiscopus metropolita totius Russiae. Który to takowy konsens, na erekcyą cerkwi Werstockiej służący, przez wyż wyrażoną osobę ad acta

podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą jest do xiąg ziemskich | W. B. spraw wieczystych przyięty i wpisany.

1766 г.

Консенсъ Архієпископа и Митрополита Кіевскаго Фелиціана Филиппа Володковича на постройку Верстоцкой церкви.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, листъ 469. Переводъ предъидущаго акта.

Тысяча семьсотъ шестьдесятъ девятого года, мѣсяца Октября четвертаго дня.

Благородный господинъ Осипъ, изъ Вильчева, Вильчевскій, подкоморій земли Виской, явившись лично предъ судебнымъ учрежденіемъ его королевскаго величества и предъ актами земскими Брестскаго воеводства, предъявилъ консенсъ высокоблагороднаго Греко-Унитскаго кеендза Фелиціана Филиппа Володковича, архієпископа и митрополита всей Руси, епископа Владимірскаго и Брестскаго на постройку Верстоцкой церкви. Содержаніе этого консенса слѣдующее: Фелиціанъ Филиппъ Володковичъ, милостію Божіею и Апостольской столицы, архієпископъ митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всей Руси прототроній, епископъ Владимірскій и Брестскій, Кієво-печерскій

архимандритъ. Всѣмъ и каждому, кому надобно, или понадобится на будущее время, это знать, объявляемъ и доводимъ до ихъ несомнѣннаго свѣденія: Высокоблагородный Іосифъ, на Вильчевѣ, Чернѣ, Вентоку, Вильчевскій, подкоморій земли Виской, ротмистръ латной когорты войска Великаго Княжества Литовскаго, заявилъ предъ нами, что онъ, руководимый благочестивою ревностію къ распространенію Православной вѣры, желаетъ въ наслѣдственномъ имѣніи своемъ, называемомъ Верстокъ, находящемся въ нашей Брестской епархіи, вновь построить и надѣлать фундашемъ филиальную церковь, которая принадлежала бы къ главной приходской Дубиской церкви; но какъ онъ не въ правѣ этого сдѣлать безъ особаго нашего консенса, какъ правительственнаго и по-

тому онъ просилъ насъ, чтобы мы удостоили этотъ консенсъ нашего правительственнаго авторитета. Мы, уважая эту ревность, сочли нужнымъ соизволить на это дѣло благочестія, какъ, по власти нашей правительственной, симъ соизволяемъ и даемъ право. Въ удостоверение сего, и проч. Дано во Владимірѣ, въ каѳедрѣ нашей, во второй день мѣсяца Августа, въ лѣто Господне тысяча семьсотъ шестьдесятъ шестое. На этомъ консенсѣ при каѳедральной печати под-

писъ слѣдующими словами: Фелиціанъ Володковичъ, архіепископъ митрополитъ всей Руси. Каковъ консенсъ на постройку Верстоцкой церкви, поданный вышеупомянутымъ лицомъ въ акты, со всѣмъ, что въ немъ выражено, принять и вписать въ земскія актовыя крѣпостныя книги Брестскаго воеводства.

Переводилъ архиваріусъ Центрального Архива, коллежскій совѣтникъ *Н. Горбачевскій*.

1769 г.

38.—Фундушова записъ на Верстоцкую церковь подкоморія Вилчевскаго.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лист. 463—468.

Roku tysiącznego siedmset szedziesiąt dziewiątego, miesiąca Oktobra czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziem. W. B. comparendo personaliter W. J. pan Józef z Wilczewa Wilczewski, podkomor. ziemi Wiskiey, zapis fundacyiny, cerkwi Werstockiey służący, przyznał, rekwirując, ażeby pomieniony zapis ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą

był do ksiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyjęty y wpisany; który, w księgi wpisując de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: W imie Oyca y Syna y Ducha Świętego. Amen. Ku naywiększey chwale Boga w Tróycy Świętey Jedynego Jezusa Chrystusa ukrzyżowanego, Matki Nayswiętszey Maryi Panny y wszystkich Świętych. Ja Józef Wilczewski, podkomorzy ziemi Wis-

kiey, rothmistrz Peteorski y generał-major woysk W. X. Lit., mając dobra moje, Wersztok cum attinentiis nazwane, w wojewodstwie Brzeskim W. X. Lit. a diecezji Brzeskiej ritus Graeci—Uniti leżące, w którym to Wersztoku, iak świadczą iasne dowody, była cerkiew ritus Uniti parochialna, ale z niedostateczną dla sustentacyi kapłanów sufficiencyą y exdotacyą; przeto w czasie upadła. Żądając ia tedy na tym mieyscu chwałę Boską restaurować, y aby wiecznemi czasy trwała, ufundować, nayprzód de novaradice cerkiew arcy potrzebna w tym horyzoncie, pod tytułem Świętego Krzyża, erygowałem y wystawiłem, w ołtarze apparaty, srebra, xsięgi, bieliznę i inne wszystkie należące rekwizyta, które osobliwym specificantur inwentarzem, opatrzyłem y fundamentalnie uprowadowałem; chcąc zaś mieć sposob ustawicznego w tej cerkwi nabożestwa, chcę ią mieć y oddać pro filia pryncypalney cerkwi Dubickiey, z tym obowiązkiem, ażeby Imć xiądz Marcin Michnakiewicz, pleban Dubicki terazniejszy y następcy jego, trzymając iey rząd y dyspozycyą ku należytej tej cerkwi y parafianów in administrandis sacramentis usłudze wiecznemi czasy konserwowali wikarego y dziaków dwóch, z których by ieden pod rejestrem zakrystyą trzymał, o wszystkich ruchomościach y mobiliach cer-

kiewnych wiedział, w całości, ochen-dóstwie y dobrym porządku chował. A iako na to wszystko sam xiądz pleban Dubicki y następcy iego, pod odpowiedzeniem konsystorzowi swojemu, za doniesieniem kollatorskim, albo też parafianów szczególnieyszą attencyą mieć powinni, tak, aby te osoby kóždy do urzędu swego byli zdolne, stateczne, piłne, nie kłótlive, mając moc każdego z nich, nawet samego wikaryusza podług potrzeby zmienić y innego na to mieysce nastawić, starać się usilnie będą. Na które te osoby, to iest, wikariusza y dwóchdziaków, proporcjonalną y przyzwoitą dla kóznego pro victu et amictu sustentacyą tudzież na Hostyę, wino, wosk, łoy dałem y zapisałem y ninejszym erekcyinym y fundacyinym listem moim wiecznemi czasy daię y zapisuie summy złotych polskich czternaście tysięcy № 14000 iako to: summe trzy tysiące trzysta piędziesiąt złotych polskich, złotem ważnym obronczkowym, rachuiąc każdy czerwony złoty po złotych polskich szesnaście y groszy miedzianych dwadziescia dwa y puł, na dobrach dziedzicznych wielmożnego Michała Wielowieyskiego, czesnika Żydaczewskiego, Dubiczach Murowanych, Tofiłowka y Sobotka nazwanych, w wojewodztwie Podlaskim, a ziemi Bielskiey sytuowanych, lokowano a aktami Grodzkiemi Brańskimi feria quarta post festum exal-

tationis Sanctae Crucis, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto, cum pendenda provisione, po pięć od sta, przez tegoż wielmożnego Wielowieyskiego zapisano. Drugą sumę, dwa tysiące złotych polskich, także złotem ważnym obrączkowym, rachując ieden po złotych polskich szesnaście y groszy miedzianych dwadzieścia dwa y puł, na tych że samych dobrach Dubicze Murowane Tofilowce y Sobotka lokowaną, a przez wyżej wyrażonego W. Michała Wielowieyskiego pomienionych dobr dziedzica sub actu in curia Regia Bransensi, feria sexta post festum Sancti Antonij de Padua confessoris, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, cum pendenda provisione po pięć od sta, zapisano; iako te zapisy fusius in se obloquuntur, których obloquentiae waler wieczyscie trwać ma, co do zapisów summ y prowizyi onych, nie zaś co do obligów y dyspozycyi, ku usłudze tej cerkwi poczynionych, gdyż tę podług terażniejszego moiego uregulowania y rozporządzenia odmienione nazawsze pełnić się mają. Trzecią sumę, złotych polskich cztery tysiące monetą nową srebrną, za nayiasniejszego króla Imci, pana naszego miłościwego, Stanisława Augusta, szczęśliwie nam panującego, bitą, na kahale Orlenskim lokowaną, a przez tenże kahale Orlenski cum omnibus solenni-

tatibus valore ac robore w Grodzie Brańskim, sub aktu feria quarta in vigilia festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae, scilicet die septima mensis Septembris, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, z wypłaceniem prowizyi po pięć od sta, zapisano. Residuum summy ad complementum czternastu tysięcy złotych Polskich cztery tysiące szeset pięćdziesiąt, aby zupełnie wynosiło czternaście tysięcy zapisać y lokować na miejscu pewnym powinieniem. Od których to summ, wyżej wyrażonych, to jest całego kapitału, czternastu tysięcy, xiądz pleban Dubicki terażniejszy y następcy jego za kwitami swoimi prowizyją odbierać mają y z tych prowizyj wikarego y dwóch dziaaków Warsztockich perpetuis temporibus victu et amictu prowidować powinni, póki zaś tej reszty summy nie ulokuie, y xiądz proboszcz Dubicki prowizyi od niej odbierać niebędzie, dziaaków dwóch, swiatło, wino y inny ornament cerkiewny sam opatrywać powinieniem; a gdy ta reszta summy, cztery tysiące szeset pięćdziesiąt złotych Polskich, iuż będzie ulokowaną y xiądz pleban Dubicki y następcy jego od niej prowizyją odbierać będą,—już to opatrowanie nie do mnie kollatora, lub suksessorów moich, ale do xiędza plebana Dubickiego y następców jego należeć będzie. A ponieważ fundusz tej cer-

kwi na gotowej summie ustanowiony, przez to gruntu do tej cerkwi nie zapisuje ani leguje żadnego, tylko ten, na którym cerkiew ze cmentarzem oparkanionym stoi, którego to placu wzdłuż przętów № iedynaście y łokci № cztery, dico, przętów iedynaście y łokci cztery, wszecz zaś przętów № siedm y łokci № sześć,—dico, przętów siedm y łokci sześć.—Jakże plac z ogrodem na warzywo, na którym plebania, stajnia, studnia y spichlerz w swoim oparowaniu y ogrodzeniu wybudowane, którego to placu z ogrodem warzywnym, zaczowszy od siedliska chłopskiego, na którym dzisiaj Maxim mieszka, ku wschodowi słońca wszecz przętów № iedynaście y łokci № pięć, dico, przętów iedynaście i łokci pięć wzdłuż od ulicy ku połnocy przętów № dziewięć, dico, przętów dziewięć, ogród warzywny poddani wsiów Wersztoku i Kuraszewa uprawiać, x. pleban Dubicki i następcy iego, lub wikaryuszowie sami zasiewać a kobiety z wyrażonych wsi ugrabiać i dwa razy w rok opielać powinni perpetuis temporibus, in casu renitentiae, za konpulem dworu Wersztockiego. Przy tym dla pomnożenia w cerkwi światła do lamp wiecznymi czasy zapisuje łoiu topionego funtów № czterdzieć, dico, czterdzieście, a ten arendarz dóbr Wersztockich oddawać powinni zawsze tygodniem przed Wielkonocą to iest,

arendarz Werstocki funtów dwadzieścia, Kuraszewski funtów dwanaście, Wołgosławski funtów ośm x. proboszcz Dubicki i następcy iego za kwitami swoimi odbierać powinni; iednak tego łoiu do niczego innego, ani do cerkwi Dubickiej używać nie mają, tylko presse do lamp cerkwi Werstockiej. Jeżeliby zaś successoribus po wyrażonych karczmach zdało się dworskie szynki dawać, albo gdyby arendy nie było, tedy ten łoy dwór Werstocki za arendarzow do cerkwi Werstockiej dawać powinien. Obligacija na wikarego ta tylko wkłada się, ażeby za dusze fundatorów, Jozefa Maryanny familii, w każdy tydzień dwie msze święte, to iest we srodę i piątek, wiecznymi czasy aplikował. Przy tym exekwie czterzy razy do roku cum officio defunctorum z mszą świętą spiewaną za dusze wyrażonych fundatorów odprawiał tym sposobem: pierwsze exequie dnia szóstego Maia, kalendarza Ruskiego, za dusze Maryanny i fundatorów; drugie, gdy sam fundator Józef z tego świata zeydzie, w ten dzień na zawsze, którego umrze, za dusze Józefa i Maryanny fundatorów i familii; lecz póki żyć będzie za dusze Maryanny i fundatorów, iako się wyżej wyraziło. Inne dwie co cwierć roku, póki fundator żyć będzie, za Maryanne i fundatorów, a gdy fundator żyć przestanie, iuż za oboie Józefa i Maryanne i familiją,

na wieczne czasy wszystkie czworo exequii co rok odprawiać powinien, a to pod obowiązkiem sumnienia i odpowiedzialniem na strasznym sądzie Boskim, na który, in casu opuszczenia, powoływam. Także w każde generalne święto zgromadzonych ludzi o zdrowaś Marya za fundatorów upraszać powinien, inne zaś msze s. i wszelkie nabożeństwa ad intentionem sui, albo iak mu się podoba, odprawiać mu wolno. To się iednak waruie naysolenniey, aby we wszystkie generalne niedziele i święta uroczyste tak Łacińskiego, iako i Greckiego obrządku, dla pomnożenia chwały Boskiej i dla nabożeństwa parafianów koniecznie miewał, a to sub poenis contra negligentes parochos i responsione zwierzchności swojej duchowney, a że J. W. Imc xiądz biskup do tej cerkwi Werstockiej parafią wyznaczy, przeto curam animarum i wszystkie obrządki i usługi beneficiis curatis zwykło wypełniać powinien. Jeżeli by mi zaś opatrność Boska tę cerkiew w czym prócz wyrażonej summy abdotare pozwoliła; rezerwuie sobie dalsze dyspozycye i rozporządzenie; co wszystko wieczyście i nieodmienne trwać powinno. Dan w Werszoku, dnia dziewiętnastego Septembra K. R. roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiątego dziewiątego. U tego zapisu fundacyjnego przy wyrzniętej kustodyi podpis rę-

ki tak samego aktora, iako też ww. Ichm. pp. pieczętarzów w te słowa: Józef z Wilczewa Wilczewski podkomorzy ziemi Wiskiej. Ustnie i oczewisto proszony od oycy dobrodzieja do tego zapisu fundacyjnego cerkwi Wersztockiej z zapisem czternastu tysięcy złotych Polskich, na różnych dobrach lokowanych, iako obszerniej w szredzinie tego zapisu iest wyrażono, od których x. prezbiter Dubicki i następcy iego na zawsze prowiziją po pięć od sta za kwitami swoimi odbierać mają, a z tej prowizyi ustawicznego wikarego i dwóch dziaków, przy teyże cerkwi konserwować powinni i onych victu et amictu providować, wino, Hostyę, świece, łoy prokurować z tą obligacyą, ażeby wikaryusz co tydzień dwie msze święte, to iest we srodę i piątek aplikował i exequie cztery razy do roku za duszę Józefa i Maryanny fundatorów familii odprawiał i inne powinności w tej erekcyi opisane wypełniał, iako pieczętarz podług prawa podpisuie Franciszek Wilczewski, podkom. Wiski mp. Ustnie i oczewisto proszony pieczętarz od oycy dobrodzieja do tego funduszu erekcyjnego cerkwi Werstockiej z zapisem do niey wieczystym na sufficiencyą wikaryusza dziaków dwóch, wino, Hostyę, воск, łoy, czternastu tysięcy, których powinność obszernie w szredzinie tego funduszu opisane, podług prawa podpisuie się Sta-

niśław Wilczewski, podkom. ziemi Wiskiej, mp. Ustnie i oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego zapisu fundacyinego cerkwi Wersztockiej na rzecz intus wyrażone danego, disponente lege, podpisuje się Ignacy Hruszew-

ski, regent ziemski i grodzki wojewodztwa Brzeskiego Litt. Który takowy fundacyiny zapis przez wyż wyrażoną osobę przyznany jest do xiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyięty i zapisany.

1782 r.

40—Право на приходъ Хоциславской церкви, данное Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу.

Изъ актовой книги 1782 года, листъ 103.

Roku tysiąc siedemset osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Januaryi dwudziestego drugiego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodztwa Brzeskiego po SS. Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście jego królewskiej mości Brześciu agituujących się, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, sędziami, Janem Wereszczaką, pisarzem, urzędnikami sądowymi ziemskimi wojewodztwa Brzeskiego, stawiając obecnie JP. Antoni Grodzki, komornik wojewodztwa Brzeskiego, prezętę na cerkiew Chocisławską od nayiaśniejszego króla jegomości Sta-

niśława Augusta, szczęśliwie nam panującego, po postąpieniu na inne beneficium JX. Jana Chociewicza w ekonomii Brzeskiej sytuowane ad praesens JX. Bazylemu Charłampowiczowi konferowane ad acta podał, a podając prosił nas, sądu, aby pomieniona prezenta, ze wszelką w niej wyrażoną rzeczą, była do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyięta i wpisana. Jakoż my, sędziowie ziemscy wojewodztwa Brzeskiego, oną przyiawszy, w xięgi wpisać zleciliśmy; którą w xięgi wpisując następującemi wyraża się słowy: Stanisław August z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Rucki, Prucki, Mazowiecki, Żmudzki,

Kiiowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernichowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimirskiemu i Brzeskiemu, albo iego in spiritualibus namiesnikowi, lub komu kolwiek na to moc i władzę mającemu uprzejmie nam miłemu, wielebnemu w Bogu. Uprzejmie nam miły! Wakuie teraz cerkiew parochialna Chocisławska, w ekonomii naszej Brzeskiej sytuowana, w dyecezyi uprzejmości waszej, po postąpieniu na inne beneficium pobożnego Jana Chociewicza prezbitera ostatniego teyże cerkwi parocha i possessora. Do którey to cerkwi, tym sposobem wakującej, My, według prawa, nam w podawaniu, do niey należącego, pobożnego Bazylego Charłampowicza, aktualnego prezbitera, z pilności, pobożności i dobrych obyczajów nam zaleconego, podajemy, żądając po uprzejmości waszej, ażebyś pomienionego pobożnego Bazylego Charłampowicza od nas podanego, a nie żadnego innego na tęż cerkiew Chocisławska postanowił i wprowadził, rząd i zawiadowanie o duszach, w tey

parafii będących, tudzież dochody wszelkie i przynależności onemu powierzył, podał i zlecił, iako to do urzędu uprzejmości waszej przyzwoito i należy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia szesnastego, miesiąca Listopada, roku tysiąc siedmset osiemdziesiąt wtórego, panowania naszego dziewiętnastego roku. U tey prezenty, przy wyciśnionej na massie czerwoney pokojowej pieczęci, podpis najjaśniejszego pana i dalsza expressyia z podpisem regenta kancelaryi pokojowej, temi wyraża się słowy: Stanisław August król. (L. S.). Prezentą na cerkiew parochialną Chocisławska w dobrach jego królewskiej mości ekonomii Brzeskiej, po postąpieniu na inne beneficium pobożnego Jana Chociewicza, pobożnemu Bazylemu Charłampowiczowi dana. Adam Cieciszowski, pisarz wielki koronny, regent kancelaryi pokojowej jego królewskiej mości. Która to takowa prezenta jest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego przyięta i wpisana.

41.—Право на приходъ Теребунской церкви, данное княземъ Войтѣхомъ Шуйскимъ священнику Доминику Дежковскому.

Изъ актовой книги за 1769—1771 годы, лист. 1769—1770.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Augusta dwudziestego siódmego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B. comparendo personaliter P. Dominik Dzieżkowski, syn zmarłego ś. p. Jx. Jana Dzieżkowskiego, prezbitera Terebuńskiego, prezentę do cerkwi Terebuńskiej od WJP. Woyciecha, kniazia Szuyskiego, starosty Niżyńskiego sobie daną, ad acta podał, którey thenor sequitur talis: Woyciech, kniaz Szuyski, starosta Niżyński, wszem wobec i każdemu zosobna, komu by o tym teraznieyszego i na potym będącego wieku ludziom wiedzieć należało podaję do wiadomości tę moją ninieyszą prezentę, P. Dominikowi Dzieżkowskiemu, synowi zmarłego niegdy s. p. Jana Dzieżkowskiego, prezbitera Terebuńskiego, daną, iż ia, supra wyrażony, mając w possesyi moiey dobra Terebuń ze wsiami do nich przynależącemi w wojewodstwie Brzeskim sytuowane, w których widząc, iż blisko roku w cerkwi Terebuńskiej po zmarłym prezbiterze chwała Boża i nabożeństwo dla ludzi regularne ustało, a mając zaletę od

zwierzchności duchowney ritus Graeci o P. Dominiku Dzieżkowskim, iż jest zdolnym do utrzymania chwały Bożej i kapłańskiego charakteru, chcąc, iak nayrychley regularne wprowadzić nabożeństwo, po zeszlým wyrażonym oycu onego, tegoż pomienionego Dominika Dzieżkowskiego do tej Terebuńskiej cerkwi prezentuję, i aby nikto inny, tylko pomieniony Dominik Dzieżkowski, ode mnie prezentowany, przez Jwjx. metropolitę poświęcony był obliguję, chcąc po multoties wspomnionym panu Dzieżkowskim, żeby się tak o pomnożenie chwały Bożej starał, iako też w przystoynych duchownemu stanowi zachował się obyczaiach. Do którey to plebanij Terebuńskiej, grunt zdawna należący, według erekcyi należeć ma, i onego pomieniony, prezentowany zażywać wolen będzie, nie iednak nad to appropriować nie ma. Chrostu na opał pozwala się, z tą iednak kaucią, aby pomieniony pan Dominik Dzieżkowski, etiam prosto swoich włok, chrostu ludziom postronnym mimo wiadomość dworną, wycinać i niszczyć nie pozwalał; tudzież aby od szlubow, krzcin, pogrze-

bow, biorąc proporcjonalnie, żadnego zdzierstwa nie czynił. Poddany, ieżeliby się w czym obowiązkom cerkiewnym sprzeciwiał, przez co by na ukaranie zasłużył, tedy onego pomienionego pan Dominik Dzieżkowski sam karać nie ma, lecz za dołożeniem się dworu chłop ukarany być powinien. I na to dawszy tę moją prezentę, dla lepszej wiary i wagi, ręką moją własną, przy zwykłej pieczęci, podpisałem. Datt w Terebuniu,

roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszego, miesiąca Junii dwudziestego czwartego dnia. U tey prezenty podpis przy pieczęci, na laku czerwonym wyciśnionej, temi wyraża się słowy: Woyciech kniaź Szuyski, starosta Niżyński, *mp.* Która to takowa prezenta, przez wyż wyrażoną osobę, ad acta podana, ze wszelką w niej wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brześkiego spraw wieczystych przyięta i wpisana.

1789 r.

42.—Право на приходъ Ортельской церкви, данное Карломъ Радзивиломъ священнику Сосновскому.

Изъ актовой книги за 1790 годъ, листъ 23.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Stycznia dziewiątego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. w czasie prawem Konst. 1786 r. przepisany, w mieście JKmsci Brześciu Litewskim odbywających się, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, sędziami, y Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami ziemskimi tegoż wojewodstwa stanawszy osobiscie J. xiądz Alexander Sosnowski, paroch Ortelski, prezentę od JO. JXmci Ka-

rola Radziwiłła, wojewody Wilenskiego, na probostwo cerkwi Ortelskiej, sobie wydaną, do akt podał, de serie verborum sequenti: Karol Stanisław Radziwiłł, xiąże na Ołyce, Nieswieżu, Bierzach, Dubinkach, Słucku, Kopyłu, Czartorysku, Klecku y świętego państwa Rzymskiego hrabia na Mirze, Szydłowie, Krożach, Kopylu, Kaydanowie y Keydanach, Bielicy, Białym-Kamieniu, Zabłudowie y Białej, a na Żółkwi, Złoczowie, Pomorzanach, Newlu, Siebieszu et cet. Pan y dziedzic, wojewoda Wilenski, orderu Orła Białego, Orła

Czarnego, Świętego Andrzeia y Świętego Huberta kawaler, J.W.J. xiędzu Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu, prototroniemu całej Rus-syi, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu, Litewskiemu, orderu Świętego Stanisława kawalerowi. Wakuie ad praesens cerkiew we wsi moiej dziedzicznej, Ortel zwanej, w hrabstwie Bialskim leżacej, pod tytułem Narodzenia Nayswiętszey Panny Maryi post fata wielbnego oycy Pawła Hryniewicza, bywszego immediate tej cerkwi parocha; pragnąc zatym, aby cześć Bogu powinna nieustawała, a dusze wiernych w potrzebach swoich jakowego nie ponosiły uszczerbku, owszem należyta mieli wygodę, wielbnego xiędza Jmci Alexandra Sosnowskiego, wikarego cerkwi Łosickiej, w pobożności y pięknych obyczajach ab officio mnie żaleconego niniejszym listem moim do niey prezentuję, żądając usilnie,

izby ten, a nie inny, dopomienionego beneficium tak circa temporalia, iako y spiritualia przypuszczony y installowany został. Który to prezentujący się teraz przezemnie wielbny Jx. Alexander Sosnowski, zostawszy w pomienioney cerkwi parochem, podług nadania y erekcii, do niey służących, sprawować się ma; oraz obowiązany tak za żywych, jako y zmarłych, o nas kollatorów modły czynić powinien będzie. Datum w Warszawie, tysiąc siedmset osmdziesiąt dziewiątego roku, miesiąca Augusta osme-go dnia. U tej prezenty, przy wyciśnionej na massie czerwonej herbowney XX. Radziwiłłow pieczęci, podpis takowy: z wyraźnego rozkazu JO. pana mego podpisuję— Karol Mikuc, sekretarz mp. (L. S.). Takowa prezenta do akt podana jest, do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego przyjęta y wpisana.

1789 r.

43.—Привилегія на приходъ Малоритской церкви, данная королемъ Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу.

Изъ актовой книги за 1790 годъ, листъ 205.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiątego, miesiąca Lutego piątego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanowszy osobi-

scie pobożny jego mość xiądz Stefan Charłampowicz, prezente na cerkiew Małorytską, od najjasniejszego króla jego mosci Stanisława Augusta, pana n. miłościwego, sobie wydaną, do akt podał w te słowa pisaną: Stanisław August z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudcki, Kijewski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzuskemu, Litewskiemu, albo jego in spiritualibus namiesnikowi, lub komu kołwiek na to moc y władze mającemu uprzeymie nam miłemu. Wielebny w Bogu, uprzeymie nam miły! Wakuie teraz cerkiew parochialna Małorytska, w dobrach naszych ekonomicznych, po dobrowolney rezygnacyi pobożnego Józefa Charłampowicza, ostatniego teyże cerkwi parocha y posessora. Do ktorey to cerkwi, tym sposobem wakującey, my, według prawa nam w podawaniu do niey należącego, pobożnego Stefana Charłampowicza, z sposobności, pobożności y dobrych obyczajów nam zalecanego, podaiemy, żądając po uprzeymosci waszey, ażebyś pomienionego pobożnego Stefana Charłampowicza, od nas

podanego, wprzód onego na stopień kapłański podług obrządku Kościoła Greckiego wyświęciwszy, a nie żadnego innego, na też cerkiew Małorytską postanowił y wprowadził, rząd y zawiadowanie o duszach, w tey parafii będących, tudzież dochody wszelkie y przynależytości onemu powierzył, podał y zlecił, jako to do urzędu uprzeymosci waszey przyzwoito iest y należy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia piątego miesiąca Grudnia, roku Panskiego tysiąc siedmset osimdziesiąt dziewiątego, panowania naszego dwudziestego szóstego roku. U tey presenty, przypieczenci Wielkiego Xięstwa Litewskiego, na massie czerwoney wyciśnionej, podpis ręki najiasniejszego króla Jmci y dalsza expressya w te słowa: Stanisław August, król (L. S.). Presenta na cerkiew parochialną Małorytska w dobrach jego krolewskiej mości ekonomicznych, po dobrowolney rezygnacyi pobożnego Józefa Charłampowicza, pobożnemu Stefanowi Charłampowiczowi dana. Pius Kicinski, szeff kabinetu jego krolewskiej mosci, mp. Która to presenta jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego wpisana.

44.—Привилегія на приходъ Зиоловской церкви, данная королемъ
Станиславомъ Августомъ священнику Чирановичу.

Изъ актовъ за 1890 годъ, листъ 701.

Roku tysiąc siedmsetnego dziewiędziesiątego, miesiąca Czerwca czwartego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. Brzeskiego, stawając obecnie I. X. Antoni Czyranowicz, prezentę na cerkiew parochialną Ziółowską, w dobrach ekonomicznych JKmci, po I. X. Janie Dobiszewskim wakującą, od najjasniejszego króla Imci pana naszego miłościwego sobie daną, do akt podał, w te słowa pisaną: Stanisław August z Bożej łaski król Polski, Wielki książę Litewski, Ruski, Pruski Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewerski z Czerniegowski. Wielebnemu w Bogu Ioachimowi Horbackiemu, biskupowi Pinskiemu y Turowskiemu, Litewskiemu, albo jego in spiritualibus namiestnikowi, lub komukolwiek na to moc y władzę mającemu, uprzejmie nam miłemu. Wielebny w Bogu, uprzejmie nam miły! Wakuie teraz cerkiew parochialna w dobrach naszych stołowych ekonomij Brzeskiej Litewskiej, Ziółowa zwanej, sytuowana w dyecezyi uprzejmości waszej po pobożnym

xiedzu panie Dobiszewskim, ostatnim teyże cerkwi parochu y possessorze. Do ktorey to cerkwi, tym sposobem wakującej, my, według prawa nam w podaniu do niey należącego, pobożnego Antoniego aktualnego presbitera, z sposobności, pobożności y dobrych obyczajow nam zalezonego, podajemy, ządając po uprzejmości waszej, abys pomienionego pobożnego Antoniego Czyranowicza, od nas podanego, a nie żadnego innego, na też cerkiew Ziółowską postanowił y wprowadził, rząd y zawiadowanie o duszach, w tey parafij będących, tudzież dochody wszelkie y przynależności onemu powierzył, podał y zlecił, iako to do urzędu uprzejmości waszej przyzwoite jest y należy. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć pokojową przycisnąć kazalismy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego miesiąca Maja, roku Panskiego tysiąc siedmsetnego dziewiędziesiątego, panowania naszego dwudziestego szóstego roku. U tey prezenty przy pieczęci pokojowej, na massie czerwonej wycisnionej, podpis ręki najjasniejszego króla jego

mosci y dalsza expressya w te słowa: Stanisław August król. (L. S.). Prezenta na cerkiew parochialną Ziółowską w dobrach ekonomicznych JKmci. po pobożnym Janie Dobi-

szewskim wakującą, na osobę pobożnego Antoniego Cyranowicza dana. Pius Kicinski, szef gabinetu JKmci mp. Która to prezenta jest do xiąg ziemskich w Brzesciu wpisana.

1790 r.

45.—Право на приходъ Мшанской церкви, данное подкоморіемъ Оссолинскимъ священнику Леону Косцюевичу.

Изъ актовъ книги за 1790 годъ, листъ 981.

Roku tysiąc siedmsetnego dziewiędziesiątego, miesiąca Lipca dwunastego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B., stawając obiecznie JP. Leon Kosciukiewicz, prezente na cerkiew we wsi, Mszonyzowiącey się, w W. Podlaskim, w ziemi Mielnickiej leżącey, od JW. Kazimierza Osolinskiego, podkomorze go ziemi Mielnickiej, teyże cerkwi kolatora, sobie wydaną, do akt podał, w te słowa pisana: JWJX. Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu, z Bożey y S. Stolicy Apostolskiej łaski prototroniemu metropolij Kijowskiej, Halickiej y całej Rusi, Włodzimierskiemu y Brzeskiemu—Litewskiemu biskubowi, orderu s. Stanisława kawalerowi przy złożeniu powinney submissii do wiadomości

podaje. A ponieważ w dobrach moich, wo wsi Mszany, w W. Podlaskim, w ziemi Mieln. leżącey, cerkiew pod tytułem s. Jana Ewangelisty, przez śmierć wielebnego w Bogu JX. Leona Wysiekierskiego, zawakowała; więc ja, ex jure patronatus, zarekomendowanego mnie wprzód od zacnych osob y wiary godnych o statku tegoż y nadziei wydoskonalenia się y stania się dobrym kapłanem y pasterzem powierzoney trzodki sobie, jako też do pomnożenia y utrzymania chwały Boskiej sposobnym urodz. P. Leona Kosciukiewicza prezentować umysliłem, jako y niniejszym listem moim prezentuję, upraszając uniżenie, aby ten, a nie innszy do rzeczoney cerkwi sposobiony, ordynowany y za formal-

nego parocha instytuowany był. Waruiąc sobie y ostrzegaiąc, a żeby ten-że P. Leon Kosciukiewicz, nim się wyswięci y wydoskonali we wszystkich powinnościach, dobremu plebanowi przyzwoitych, bezustannie zawsze trzymał na swoim mieyscu kapłana takiego, który by regularnie administrował sacramenta święte parafianom z nauką y z przykładem duchownym, przez ten czas ażeby y chwała Pana Boga, jako najlepiej promowował; a to ten obowiązek wkłada się na niego pod nieważnością prezenty. A gdy się wysięci przyszły paroch Mszanski, xieźdz Leon Kosciukiewicz, sam osobą swoją, nie przez wikarego, lub przez koadjutora, aby był zawże przytomnym przy cerkwi Mszan-

skiey, tudzież ażeby miał czułość y staranność, pilność około dusz ludzkich zbawienia, bez depaktacyi poddanstwa moiego. Ja zaś przyrzekam, iż onego, jako kapłana, przy gruntach, sianozięciach, ogrodach, zdawna do tey cerkwi należących, konserwować będę. Co dla lepszej wagi, wiary y waloru przy przycisnieniu herbowney pieczęci własną podpisuję się ręką. Dan w Toporowie, die trigesima Iunii, anno millesimo septingentesimo nonagesimo. U tey prezenty, wycisnionej na laku czerwonym pieczęci, podpis JW. kolatora takowa: Kazimierz Ossolinski, podkomorzy ziemi Mieln., mp. Ktora to prezenta jest do xiąg ziemskich W. Brzeskiego wpisana.

1790 r.

46.—Привилегія на приходъ Кобылянской церкви, данная Станиславомъ Августомъ священнику Осташевскому.

Изъ актовой книги за 1790 годъ, листъ 961.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdzie-
siątego, miesiąca Lipca piątego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewod-
stwa Brzeskiego, stawając osobiscie
JX. Jan Ostaszewski, prezente na

cerkiew Kобыляnską, w dobrach eko-
nomicznych JKmci będącą, od nay-
iasnieyszego króla Imci Stanisława
Augusta, pana naszego miłosciwego,
sobie wydaną do akt podał, w te

słowa pisaną: Stanisław August z Bożiej łaski król Polski, Wielki książę Litewski, Ruski, Pruski, Mozowiecki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski. Wielebnemu w Bogu Symeonowi Młockiemu, biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu—Litewskiemu, uprzejmie nam miłemu, albo jego in spiritualibus namiestnikowi, na to moc y władzę mającemu. Oznajmujemy, iż zawakowała cerkiew parochialna Kobylanska, w dobrach naszych ekonomicznych sytuowana, po odsądzeniu xiędza Jakuba Miżewskiego. Którą to cerkiew wakującą my, według prawa nam wpo dawaniu do niey należącego, pobożnego pana Ostaszewskiego, z sposobności, pobożności y dobrych obyczajów nam zaleconego, podajemy, żądając po uprzejmoci waszey, ażebyś pomienionego pana Ostaszewskiego od nas podanego, a nie żadnego innego, wprzód onegoż, podług obrządku y ceremonij obrządku Greckiego kościoła, na kapłana poświęciwszy, na też cerkiew Kobylanską

postanowił y wprowadził, rząd, za wiadowanie o duszach w tey parafii będących, tudzież dochody wszelkie y przynależytosci onemu powierzył, podał y zlecił, jako to do urzędu uprzejmoci waszey przyzwoito jest y należy. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego, miesiąca Maja, roku Panskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, panowania naszego dwudziestego roku. U tey prezęty, przy pieczęci, na massie czerwoney wycisnionej, podpis najjasneyszego pana y dalsze wyrazy w te słowa: Stanisław August król. (L. S.). Prezenta na cerwień parochialną Kobylanską w dobrach ekonomicznych JKmci, po odsądzeniu xiędza Jakuba Miżewskiego, na osobę pobożnego Jana Ostaszewskiego dana. Pius Kiciński, szef gabinetu JKmci, mpp. Która to prezenta, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, jest do xiąg ziemskich W. Brzeskiego wpisana.

Право на приходъ Гербанской церкви, данное болляторами
священнику Скабалановичу.

Изъ актовой книги за 1790 годъ листъ. 923.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego, miesiąca Czerwca trzydziestego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B., stawając obecnie W. JX. Bazyli Skabałanowicz prezętę na cerkiew Herbanską, od WW. kollatorow swoich sobie wydaną y w konsystorzu Brzeskim aktykowaną, do akt podał, w te słowa pisaną: JW. JX. Symeonowi na Młocku Młockiemu, z Bożiey y Apostolskiey łaski biskupowi Włodzimierskiemu y Brzeskiemu, kawalerowi orderu S. Stanisława. JWMX. biskupie! Wakuie ad praesens w kollacyi naszej cerkiew Horbanska, po wolnym ustąpieniu wielebnego xiędza Szymona Dombrażowskiego, bywszego parocha cerkwi Horbanskey, która w dozorze koadjutorskim przez lat siedm zastaie W. xiędza Bazylego Skabałanowicza; przeto my, ex vi et munere juris patronatus et collationis nostrae, zapobiegając, aby uymu chwały Bożkiey nie było a wierni chrześcianie, do cerkwi Horbanskey należący, czasow zwyczajnych y przypadkowych święte sakramenta administrowane mieć mogli, ninieyszym prezentacyinym li-

stem naszym W. xiędza Bazylego Skabałanowicza, dobrze nam zaleconego, prezentujemy y jego w rzeczoney cerkwi za aktualnego parocha mieć chcemy, za którym upraszamy JWWMP. Dobrodzieia, abystego, a nieinnego, sacris ordinibus insignitum, do teyże cerkwi Horbanskey instytuować raczył. Którego my przy wszelkich wolnosciah, kapłanom przyzwoitych, przy gruntach, do tey cerkwi z dawnosci należących, podług dawnego funduszu nadanych, zachowamy. Którą prezętę, dana przy wycisnieniu pieczęci naszych, podpisujemy. Dat w Chodosach, miesiąca Maja dwudziestego osmiego dnia, tysiąc siedmset osmdziesiąt siedmego roku. U tey prezenty przy czterech pieczęciach, na laku czerwonym wycisnionych, podpisy WW. kollatorow takowe: Faustyn Suzin, kapit. JKmci W. X. L. Antoni Pachniewski, major W. X. Litewskiego, Jan Telszewski, Felix Orda, Ignacy Snieżko, Błocki rotmistrz W. B. Józef Ratold Zadarnowski, chorąży JKmci. Na teyże przezęcie suscepta konsystorza Brz. w te słowa: Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt sied-

meo, dnia jedynastego Czerwca, W. S. K. ta prezenta do akt konsystorza generalnego Brzeskiego podana, przyjęta y wpisana jest. F. Chocianowski, kom. general. B. pi-

sarz. Która to prezenta, ze wszystką w niej wyrażoną rzeczą, iest do xiąg ziemskich W. B. przyjęta y wpisana.

1791 r.

47.—Привилегія Станислава Августа, данная священнику Левашкевичу на коадьюторію Семеновско-Каменецкой церкви.

Изъ актовъ книги за 1792 годъ, листъ 1.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Stycznia drugiego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich W. B. L., w czasie, konst. 1786 roku oznaczonym, przypadłych i na zwykłym sądom mieyscu w mieście JKmci Brześciu Litewskim odprawujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, prezesem, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem i Adamem Antonim Ancutą, sędziami, Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami sądowymi ziemskimi tegoż W. X. L., stanawszy osobiście wielebny w Bogu JX. Jan Zeliszkieвич, administrator cerkwi Kamienieckiej, konsens na coadjutorią z przyszłym następstwem wielebnemu w Bogu JX. Teodorowi Mołmotowiczowi, parochowi Seme-

nowsko-Kamienieckiemu na osobę wielebnego JX. Michała Lewaszkiewicza, w roku przeszłym tysiącnym siedmsetnym dziewiędziesiątym pierwszym, miesiąca Pazdernika pierwszego dnia, od najjasniejszego pana dany, ad acta podał, ktorego treść iest w następujących wyrazach pisana temi słowy: Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski i Czernihowski, oznaymujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż gdy pobożny Teodor Mołmotowicz, paroch cerkwi pod tytułem Sw. Symeona Słupnika, Siemienowsko-Kamieniec-

kiey w dobrach naszych ekonomicznych, dla podeszłego bardzo wieku swego, pobożnego Michała Lewaszkiewicza za koadjutora z przyszłym następstwem przybrać sobie umyślił, suplikował nam, ażebyśmy na też koadjutoria z przyszłym następstwem konsens nasz królewski wydać raczyli. My więc łaskawie przychylając się do takowey iego proźby, a mając nam dobrze zaleconego z zdolności i dobrych obyczajów pomienionego pobożnego Michała Lewaszkiewicza, chętnie na przerzeczoną coadjutoria z przyszłym następstwem zezwolić postanowiliśmy, iakoż zezwalamy niniejszym listem, przywilejem naszym. Co do wiadomości wszystkich, a mianowicie wielebnego w Bogu Simeona Młockiego, biskupa Włodzimirskiego i Brzeskiego-Litewskiego przywodząc, mieć chcemy, aby pomienionego pobożnego Michała Lewaszkiewicza wprzód na stopień kapłaństwa podług obrządku Greckiego wyświęciwszy, stosownie do prawa i zwyczaju, tego a nieinnego instytu-

wał i też cerkiew Siemienowsko-Kamieniecką ze wszystkiemi przynależnościami onemu podał. Na co, dla lepszey wiary, przy podpisie ręki naszej, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia pierwszego miesiąca Października, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego dziewiędziesiąt pierwszego, panowania naszego dwudziestego ósmego roku. U tego konsensu podpis najiasniejszego pana, przy pieczęci, na na massie czerwoney wyciśnionej, temi wyraża się słowy: Stanisław August król. (L.S.). Konsens na coadjutoria z przyszłym następstwem pobożnemu Teodorowi Mołmotowiczowi, parochowi Siemienowsko-Kamienieckiemu na osobę pobożnego Michała Lewaszkiewicza dany. Pius Kiciński, szef gabinetu jego królewskiej mości, mp. Który to konsens, przez wysz wyrażoną osobę do akt sądowych podany, iest do xiąg ziemskich spraw wieczystych W. B. przyięty i wpisany.

48.—Измѣреніе и замѣна земли, принадлежащей Сухопольской церкви.

Изъ актовой книги за 1791 годъ листъ 525.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt pierwszego, miesiąca Kwietnia dziewiętnastego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. Brzeskiego, stanowszy osobiście WJX. Filip Chociewicz, kustosz katedry Brzeskiej, pleban Suchopolski, dokument pomiaru, zamiany y nadania gruntów cerkwi Suchopolskiej od JP. Karola Łuniewskiego, komornika granicznego ziemi Wiskiej, geometry JKmci sobie wydany, do akt podał, w te słowa pisany: Ja Karol Łuniewski, komornik graniczny ziem. geometra JKmci przysięgły, zjechawszy na rekwizycją JWJP. Tyzenhauza, podskarbiego nadworn. W. X. Lit. do Suchopola na wymiar gruntów y uregulowania obszarów dwornych, które bez zamiany gruntów cerkiewnych y chłopskich nie mogło się obyć, zamian gruntów cerkiewnych u chłopów uczyniłem, y za odebrany

grunt pod Chwałowem, pod Halenami in ea qualitate et quantitate nadałem, a lubo JX. Filip Chociewicz, pleban Suchopolski był temu przeciwny, iednakoważ ja mniey uważając na to, mając na to dyspozycją JWJP. podskarbiego, zamian uczyniłem nie czyniąc w tym najmniejszej krzywdy cerkwi, y owszem kilka morgami insuper nad fundusz, iako się z wymiaru pokazywało, którego według funduszu włok pięć miary Chełmskiej, a teraz iest włok pięć y morgów kilka. Na co daię ten dokument dnia szóstego Augusta, roku tysiąc siedmsetdziewiędziesiąt pierwszego, w Suchopolu. U tego dokumentu podpis takowy: Karol Łuniewski, komornik graniczny ziemi Wiskiej, geometr. JKmci. Który to dokument iest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego wpisany.

49.—Привилегія короля Станислава Августа священнику Павловичу на коадьюторію Олтушской церкви Преображенія Господня, съ правомъ преемника.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, лист. 327.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt wtorego, miesiąca Marca dwudziestego dnia.

Przed aktami ziemanskimi województwa i powiatu Brzeskiego, stawszy osobiście JX. Symon Pawłowicz konsens na koadiutorią z przyszłym następstwem we wsi Ołtuszu, do stołu JKmci należacey, od najiasniejszego Stanisława Augusta, króla Polskiego, pana naszego miłościwego, sobie wydany, do akt podał, w następnych wyrazach pisany: Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewerski y Czerniechowski. Oznaymiemy tym listem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż gdy pobożny Piotr Pawłowicz, paroch cerkwi we wsi Ołtusz dobr naszych stolowych, ekonomij Brzeskiej Lit. należacey, pod tytułem Przemienienia Panskiego, dla podeszłego bardzo wieku swego y słabosci zdrowia, pobożnego Szymona Pawłowicza, aktualnego prez-

bitera za koadiutora z następstwem przyszłym sobie przybrać umyslił,—suplikował nam, żebysmy na tęż koadiutorią z przyszłym następstwem konsens nasz krolewski wydać raczyli. My więc, laskawie przychylając się do takowej jego prozby, a znając nam dobrze zaleconego z dolności y dobrych obyczajew pomienionego pobożnego Szymona Pawłowicza, chętnie na przerzeczoną koadiutorią z przyszłym następstwem zezwolic postanowiliśmy, jakoż pozwalamy nienieyszym listem naszym. Co do wiadomości wszystkich, a mianowicie wielebnego w Bogu Symeona Młockiego, biskupa Włodzimierskiego y Brzeskiego przywódcą, mieć chcemy y rozkazujemy, aby pomienionego pobożnego Szymona Pawłowicza, podług prawa y zwyczajui instytuował y wprowadził y tęż cerkiew Ołtuszką ze wszystkim, do niej zdawna y teraz należącym, funduszem w dzierżenie onemuż podał. Na co, dla lepszej wiary, przy podpisie ręki naszej, pieczęć W. X. Lit. przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego osmego

miesiąca Lutego, roku Panskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt pierwszego, panowania naszego dwudziestego siódmego roku. U tego konsensu na koadiutoryą z przyszłym następstwem przy pieczęci mniejszey W. X. Litt., na massie czerwonej wycisnionej, podpis ręki najjaśniejszego króla Jmści, pana naszego miłościwego, y dalsze wyrazy z podpisem W. sekretarza pieczęci mniejszey W. X. Lit. takowe: Stanisław August król. (L. S.). Konsens na koadiutoryą z przyszłym następstwem pobożnemu Piotrowi Pawłowiczowi we wsi do stołu naszego Ołtuszu

parochowi na osobę pobożnego Symeona Pawłowicza aktualnego presbitera dany. Wincenty Białopiotrowicz, łowczy powiatu Lidskiego, JKmci pieczęci W. X. Lit. sekretarz; a na złożeniu tego konsensu sigillata w te słowa: pro cancelariatu illustrissimi et excelentissimi Domini Joachimi in Szczorse, Ziembin et Wiszniew comitis, Littawor Chrebtowicz, procancellarii Magni Ducatus Litvaniae Orsensis, Żoslensis et cet. Capitanei Sigillatum. Est in actis. Który to konsens na koadiutoryą jest do xiąg ziemskich W. y Ptu Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1793 r.

50.—Право на коадьюторію при Корчовской цереві, данное графомъ Оссолинскимъ священнику Харламповичу.

Изъ актовъ книги за 1795 годъ, листъ 45.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt piątego, miesiąca Lutego dwudziestego piątego dnia.

Na sądach ziemskich województwa Brzeskiego, w imieniu y powadze najjasniejszey Imperatorowej Jeymosci wszech Rossyi ufundowanych, przedemną Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem przydującym, Stani-

sławem Rayskim y Wincentym Wygonowskim, mieysce pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi tegoż województwa, stanowszy obecnie patron JPan Władysław Zacwilichowski prezentę, niżej wyrażającą się, do akt podał, ktorey wyrazy następujące: Bonifacy Stanisław, hrabia Ossolinski, na miescie Rososzu, Kor-

czowey cum attinentiis dziedzic, chorąży Podlaski. Jasnie Wielmożnemu Jmci xiędzu Stefanowi Symeonowi na Młocku Młockiemu Włodzimirskiemu y Brzeskiemu Littmu biskupowi, orderow orła Białego i Świętego Stanisława kawalerowi powinno poważenie. Gdy w dobrach moich dziedzicznych we wsi Korczowey, zdawnych czasow przy cerkwi pod tytułem protekcyi Matki Boskiej sytuowaney, aktualny paroch J. xiądz Jan Charłampowicz prezentowany y installowany, będąc latami ściśniony, y czuiąc się byź na siłach słabym, chce sobie ur. Piotra Charłampowicza, syna szredniego mieć przy teyże cerkwi y miescu za koadiutora, y tym końcem temuż w aktach konsystorskich koadiutoryą z następstwem zapisał. Przeto zycząc, aby w tey świętnicy chwała Bogu y Matce Jego w naypotomnieysze wieki nieustannie pomnażała się, przychylając się do prozb y myśli wyż wspomnionego parocha, oraz zważywszy aspirujące

go Piotra Charłampowicza naukę, dobre postęпки y obyczaje, tegoż narzeczoną koadiutoryą z następstwem JWWPanu prezętuie, żadaiąc, aby ten, a nie kto inny, do rzeczoney cerkwi był wyświęcony, y temu, a nie komu innemu, po zeysciu z tego świata iegoż koadjuta, administrowanie w duchownych y rząd w zawiadowaniu doczesnych teyże cerkwi y plebanij rzeczy zupełnie był powierzony y podany. Na co, w mocy prawa kollatorskiego, mi służącego, tę prezętą ręką własną podpisuję, pieczęć zwykłą przycisnąc rozkazuie. Dan w Korczowey, dnia dziewiętego Maja, tysiąc siedmset dziewięćsiąt trzeciego roku. U takowey prezęty przy wycisnionej na łaku czerwonym herbowney pieczęci podpis w następnych wyrazach: Stanisław Bonifacy, hrabia Ossolinski, choronży Podlaski. (L. S.). Która to prezęta sądownie do akt podana, iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego wpisana.

51.—Право на приходъ Пожевинской церкви, данное священнику Павловичу Римско-Католическими есендзами.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 307.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt wtorego, miesiąca Marca piętnastego dnia.

Przed aktami ziemskimi województwa y powiatu Brzescianskiego, stawając osobiscie JX. Andrzej Pawłowicz, koadjutor cerkwi Pożeżynskiej, prezente na też cerkiew od WWIchme XX. Jana Rogowskiego, kanon. y podproboszczego Brzeskiego, y Adama Popławskiego, administratora kościoła farnego Brzeskiego, sobie wydana, do akt podał w te słowa pisaną: Nayprzewielebnieyszemu Stefanowi Symonowi na Młocku Młockiemu, prototroniemu metropolij całej Rusi, Włodzimierskiemu y Brzeskiemu-Litewskiemu biskupowi, orderow Orła Białego y Ś. Stanisława kawalerowi, lub przewielebnemu JX. oficjałowi Brzeskiemu, do instancyi niżej wyrażoney moc wykonawczą mającemu oświadczenie usług moich. Nayprzewielebniejszy mosci xięże pasterzu! Wakuie cerkiew parafialna, pod tytułem Ś. Michała Archanioła, w dobrach Pożeżynie, po śmierci JX. Jerzego Pawłowicza, która ażeby bez własnego nie zostawała rządcy y pasterza, a parafianie prawem ducho-

wnym do niej należący w odbieraniu Sakramentow Śś. wygodę mieli, umyśliłem do teyże cerkwi Pożeżynskiej, wyż rzeczonym sposobem wakujuący, z prawa kollacyi moiey, W. X. Andrzeja Pawłowicza, już w stopniu kapłańskim zostającego, przez czas pewny przy teyże cerkwi prace łożącego, w nauce, trzeźwości, pobożności y przystoynych obyczajach dobrze mi wiadomego JW. Wmc P. prezentować, jakoż y prezentuję tym listem moim, upraszając, abyś JW Wmc P. tego odemnie prezentowanego do wspomnioney cerkwi Pożeżynskiej instytuować, onemu rząd cerkwi y parochij z wszelkiemi jey należytościami, jak się w sobie podług dawnych funduszów aż dotąd ma, oddać y poruczyć raczył, iako to do władzy y zwierzchności JW. Wmc P. należy. Co, dla lepszey wiary, przy zwykłej pieczęci, ręką własną podpisuję. Datt w Brześciu Litewskim, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Februarya, roku Pańskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt wtorego. U tey prezenty przy dwóch pieczęciach, na lakcu czerwonym przyciśnionych, podpisy takowe: Xiądz Jan Rogowski, ka-

nonik y podproboszczy Brzeski (L. S.).
mp. X. Adam Popławski, kanonik
katedralny Łucki, sędzia surrogator
Brzki y Podlaski, administrator ko-
ścioła farnego Brzeskiego, regens se-
minarium dyecezalnego, mp. (L. S.).
Na teyże prezencie suscepta konsy-
storza Brzeskiego takowa: roku ty-

siąc siedmset dziewięćdziesiąt wtore-
go, dnia czwartego miesiąca Marca
W. S. K. Ta prezenta do akt kon-
systorza Brzeskiego podana, przyję-
ta y wpisana jest. Ig. Szklennik na
mieyscu pisarza. Ktora to prezenta
jest do xiąg ziemianskich wojewod-
stwa y powiatu Brzeskiego wpisana.

1793 r.

22.—Право на приходъ Павловской церкви, данное епископомъ Луц-
кимъ Нарушевичемъ священнику Александру Будзиловичу.

Изъ актовой книги за 1793 годъ, листъ 221.

Roku tysiąc siedmset dziewiędzie-
siąt trzeciego, miesiąca Stycznia dwu-
dziestego trzeciego dnia.

Przed aktami ziemskimi wojewod-
stwa Brzeskiego, stanawszy osobiście
JX. Alexander Budziłowicz presentę
na cerkiew w Pawłowie, sobie wy-
daną, ad acta podał, którey treść
temi wyraża się słowy: Adam Stani-
sław Naruszewicz z Bożey y Sw. Sto-
licy Apostolskiej łaski biskup Łucki
i Brzeski, orderow Orła Białego, S.
Stanisław kawaler. JW JX. Stefanowi
Simeonowi na Młocku Młockiemu, pro-
totroniemu metropolii Kijowskiej i
Halickiej i całej Rusi, Włodzimir-
skiemu i Brzeskiemu biskupowi, or-

derow Orła Białego i S. Stanisława
kawalerowi należyte uszanowanie i
służenia gotowność. Wakuie od nie-
małego czasu cerkiew parochialna,
pod tytułem S. Mikołaja, biskupa Mir-
likijskiego, w dobrach stołowych* mo-
ich biskupskich, Pawłow zwanych,
dyecezyi JW WMcP. Brzeskiej sytuo-
wana, po zeyściu wielbnego Mikołaja
Szumowskiego, ostatniego tej cerkwi
parocha i posessora; do ktorey cer-
kwi rzeczonym sposobem wakującey,
aby chwała Boża nie ustawała i lud
parochialny miał się do kogo w po-
trzebach duchownych uciekać, s pra-
wa kollacyi moiey, wielmożnego xię-
dza Alexandra Budziłowicza, aktu-

alnego presbitera, z nauk, dobrych obyczajow, statku, zdolności, do urzędu parocha przy teyże cerkwi pod imieniem koadjutora Pawłowskiego dobrze mi znanego i doświadczonego JWW. panu ninieyszym pisaniem moim prezentuję, upraszając z nim i za nim, aby tego, ani kogo innego, do pomienionego beneficium Pawłowskiego institutować, staranie o duchownych i rząd rzeczy doczesnych one-mu zlecić raczył, jako to do paster-

skiego urzędu JWW. pana rzeczywiście przynależy. Którą presentę dla większey wagi i pewności podpisem ręki moiey stwierdzam. Dan w Janowie, dnia pietnastego Stycznia 1793 roku. Utey presenty, przy wy-cisnioney pasterskiey, na massie czerwoney pieczęci, podpis takowy: Adam biskup, mp. Ktora to takowa prezenta, za podaniem oney do akt, iest do xiąg ziemskich W. B. przyięta i wpisana.

1794 r.

53.— Право на приходъ Лыщицеой церкви, данное помѣщиками священнику Хацкевичу.

Изъ актовой книги за 1795 годъ, листъ 761.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt piątego, miesiąca Czerwca szesnastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodztwa Brzeskiego kadencyi Święto-Troieckiey, w imieniu y powadze Najiaśnieyszey Imperatorowej wszech Rossyi, w czasie prawem przepisany, na zwykłym sądommieyscu w Brzesciu Littm otprawuiących się, — przed nami Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, prezydującym, Stanisławem Rayskim, sędziami, y

Woyciechem Pusłowskim, pisarzem, urzędnikami ziemskimi W. Brzeskiego, stanowszy osobiscie WJX. Mikołay Duchnowski, kanclerz katedry Russkiey Brzeskiey, prezetę od WPP. Maryanny Łyszczynskiey, poruczn. woysk Litt. y Stanisława Korczaka Łyszczynskiego, łowczego Nowogrudzkiego Siewierskiego, na parochią cerkwi Łyszczyckiey, JX. Onufremu Chaćkiewiczowi daną y służącą, w aktach konsystorza Ruskiego Brzeskiego aktykowana, do oblaty podał, kto-

rey wyrazy takowe: Jasnie wielmożny mości xięże Andrzeiu, Arseni Główniewski, z Bożey y Stolicy Apostolskiey Łaski biskupie Brzeński Litt. y koadiutorze biskupstwa Włodzimirskiego. My, Maryanna Łyszczynska poruczn. kawaler. nad. województwa Brzeskiego wdowa, z synem moim Wincentym małoletnim y z JP. Stanisławem Łyszczynskim, łowczym Siewier. dziedzice, zwykle uszanowanie y powolność naszych usług winnych oświadczamy. Jasnie wielmożny w Bogu mości xięże biskupie Brzeński y koadiutorze biskupstwa Włodzimierskiego! Wakuę ad prae-sens cerkiew w dobrach naszych dziedzicznych, Łyszczyce nazwanych, podobrowolney WX. Bazylego Sołtanowicza, bywszego parocha teyże cerkwi Łyszczyckiey rezygnacyi w prze-svietnym konsystorzu Brzeskim, w której cerkwi, aby chwała Pana Boga nieustawała, owszem pomnażała się, y aby święte Sakramenta były administrowane ludziom, w teyże parafij zostaiącym, przeto dobrze nam znanego w dobrych cnotach y obyczaiach wyuczonego WX. Onufrego Chackiewicza, koadiutora teyże cerkwi Łyszczyckiey, umysliliśmy za aktualnego parocha JWP. dobrodzieja prezętować, któremu pozwalając wszelkich praw przyzwoitych iego stanowi, iako to: używanie gruntow

y łąk, iakie tylko być mogą y awulsow odzyskiwanie, a mianowicie plebanią z siedliskim, ogrodami włoką y czwarciznami we wszystkich w zmianach, iak tylko zdawna antecessorowie jego używali, y on dożywotnie ma używać, y aby temu wszystkiemu nie iakiey zbronności nie cierpiał, wolnego we wszystkim mieć chcemy. Za którym by był instytuowany, nayspokorniey upraszamy. Co gdyby w zawieszeniu większym y pewności zostało, przy wycisnieniu rodowitych naszych pieczęci podpisujemy się. Dan w Łyszczycach, dnia czternastego miesiąca Sierpnia, roku tysiąc siedmsetnego dziewiędziesiątego czwartego. U takowey prezety podpisy, przy wycisnionych herbownych na laku czerwonym pieczęciach, następującemi wyrażaią się słowy: Maryanna Łyszczynska. (L. S.). Stanisław Korczak, Łyszczynski łow. Nowogrod. Siewier. (L. S.). Na boku zaś tey prezety suscepta konsystorza Brzeskiego w tych wyrazach: roku 1794 d. 5 Augusta u J. K. ta prezenta do akt konsystorskich grodz. Brzeskich podana, przyięta y wpisana iest. Ignacy Szklenik na miejscu pisarza. Która to prezenta do akt sądownie podana, iest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego wpisana.

54.—Право на приходъ церкви Воскресенія Христова, въ Каменцѣ Литовскомъ, данное священнику Николаю Яцевичу.

Изъ актовой книги за 1796 годъ, листъ 335.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt szóstego, miesiąca Marca dwudziestego trzeciego dnia.

Przed urzędem y aktami ziemskimi Pttu Brzgo, w imieniu y powadze nayjasniejszey Imperatorowej wszech Rossyi otwartemi, stanowiący osobiscie Imc xiądz Mikołay Jacewicz, prezydent od JW. Pawła Jagmina, marszałka ziemi Kobryn. orderu S. Stanisława kawalera, ekonomów Brzeskiej y Kobryńskiej W. administratora do cerkwi Zmartwych wstania Pańskiego, w mieście Kamiencu Litt. leżącej, sobie daną y służącą, do akt podał, którey wyrazy następne: Paweł Jagmin, marszałek ziemi Kobryńskiej, orderu Świętego Stanisława kawaler, ekonomów Brzeskiej y Kobryńskiej Vice-administrator jasnowielmożnemu nayprzewielebnieyszemu jego mość xiędzu Andrzejowi Arseniuszowi Główniewskiemu, Biskupowi Brzeskiemu Litewskiemu y koadjutorowi Biskupstwa Włodzimierskiego ritus Graeco-uniti, albo tegoż JW. pasterza officyałowi, czyli komu innemu do niżej wyrażonej okoliczności władzę mającemu przy

oswiadczeniu uszanowania wiadomo czynię: iż gdy wielebny xiądz Heronim Aleksandrowicz do cerkwi, pod tytułem Zmartwych Wstania Pańskiego, w mieście Kamiencu, w wojewodztwie Brzeskim Litewskim leżącej, w dobrach ekonomicznych do prawa podania, czyli ad jus collationis, do mnie należącym, z prawa y władzy jaką mam na to, pod dniem dwudziestym czwartym miesiąca Marca, roku teraz idącego za prezentowanym został; a gdy tenże wielebny, odemnie zaprezentowany, wydał odemnie prezydent u mnie złożył, zaczynając, aby chwała Boska w cerkwi rzeczony neustawała y lud w potrzebach duchownych miał wygodę, wielebnego xiędza Mikołaja Jacewicza do cerkwi Zmartwych Wstania Pańskiego, w mieście Kamiencu leżącej, z dobrych życia obyczajów y dostateczney nauki dobrze mi zaleconego, jasnowielmożnemu nayprzewielebnieyszemu pasterzowi tutejszey dyecezyi Brzeskiej, lub jego urzędowi, rekomendować y prezentować umyśliłem, jakoż nie-nieyszym listem rekomenduję y prezentuję, uprzejmie zadając y upra-

szając, ażeby tego, a nie innego z władzy swej parochem cerkwi rzeczoney ustanowić raczyli, staranie dusz parafialnych y administrowanie świętych Sakramentow powierzyli, oraz dochody do teyże cerkwi, podług dawney erekcyi należne, w spokojne dzierżenie podali, na co rzetelne, tego listu wydając, podpisem własnoręcznym y przyłożeniem pieczęci utwierdzam.

Pisan w Rzeczycy, dnia pietnastego Kwietnia, tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt piątego roku. U takowey prezenty przy wycisnionej na laku czerwonym herbowney pieczęci podpis w te słowa: Paweł Jagmin, marszałek Z. Kobr. (M. P.). Która to prezenta, po podaniu do akt, jest do xiąg ziemskich pttu Brzeskiego wpisana.

1796 r.

55.—Право на приходъ Степанковской церкви, данное Адамомъ Чарторискимъ священнику Іоакиму Александровичу.

Изъ заковой книги за 1796 годъ, листъ 419.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt szóstego, miesiąca Kwietnia dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem y aktami ziemskimi Pttu Brzgo Litt., w imieniu y powadze nayiasniejszey Imperatorowej wszech Rossii otwartemi, stanawszy osobiscie JX. Joachim Alexandrowicz, prezentę od JOXcia Jmci Adama Czartoryskiego, generała ziem Podolskich, różnych orderow kawalera, po ustąpieniu W. J. xdzia Heronima Alexandrowicza z beneficium cerkwi Stepankowskiey, na też beneficium sobie daną, bez daty, do

akt podał, którey wyrazy następne: Adam na Klewaniu y Żukowie xiąże Czartoryski, generał ziem Podolskich, generał-lieutenant woysk koronnych, kommandant korpusu kadetow, chef gwardyi pieszey W. X. Litt., Wieliński, Latowicki, Szere-szewski etc. starosta, orderow Białego Orła, S. Andrzeja y S. Stanisława kawaler. Jasnie wielmożnemu jmci xiędzu Andrzejowi Arseniuszowi Główniewskiemu, biskupowi Brzeskiemu Litt. y koadjutorowi biskupstwa Włodzimierskiego, sive ejus vicario in spiritualibus. Jasnie wiel-

możny mści xieże biskupie! Po ustąpieniu dobrowolnym y przeniesieniu się na inne beneficium wielebnego xieźda Heronima Alexandrowicza, wakuje teraz w dobrach moich ziemskich dziedzicznych cerkiew Stepankowska, do dyecezyi JW. WMWMć. pana należąca, do którey cerkwi, rzeczonym sposobem wakującej, z władzy y prawa jakie mam na to, wielebnego xieźda Joachima Alexandrowicza, z dobrych życia obyczajow y dostateczney nauki dobrze mi zaleconego, jasnie wielmożnemu pasterzowi tuteyszey dyecezyi Brzeskiej, lub urzędowi jego rekomendować y prezentować umysliłem, iakoż ninieyszym listem rekomenduję y prezentuję, uprzejmie żądając y upraszając, ażeby tego, a nie innego, z władzy swey, Parochem cerkwi Stepan-

kowskiey ustanowić raczyli, staranie dusz parafialnych i administrowanie Świętych Sakramentow powierzyli, oraz dochody do teyże cerkwi, podług dawney erekcyi należne, w spokojne dzierżenie podali. Na co dla lepszey wiary y wagi podpisem własney ręki y przyłożeniem pieczęci moiey stwierdzam. U takowey prezenty wycisnionej na laku czarnym herbowney pieczęci podpis w te słowa: Adam X. Czartoryski m. p. Przy teyże pieczęci wyrazy następujące: prezenta na cerkiew Stepankowską, post liberam resignationem wielebnego xieźda Heronima Alexandrowicza, wielebnemu xieźdu Joachimowi Alexandrowiczowi dana y służąca. Która to prezenta, przez wyż wyrażoną osobę do akt podana, jest do xiąg ziem. Pttu Brzeskiego wpisana.

II.

АКТЫ, ОТНОСЯЩЕСЯ КЪ АДМИНИСТРАЦИИ ЗАПАДНАГО КРАЯ.

76.—Листъ короля Сигизмунда I къ Тышкевичамъ, чтобы они совмѣстно защищали границы наслѣдственныхъ имѣній своихъ.

Изъ актовой книги за 1787 годъ, листъ 1481.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem J. K. Mci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście WJP. Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwów i plenipotent JOO. XX. ichmośców Adama i Izabelli z Flemingów Czartoryjskich, generalstwa ziem Podolskich, małżonków, list upominalny od n. króla Jego mości Zygmunta Pierwszego do panów Jana i Możeyka Tyszkiewiczów wydany, aby wspołą z bratem swoim i panem Pocięjem Tyszkiewiczem, leśniczym Kamienieckim, dobr swoich ojczystych od wielmożnego JP. Pińcza i innych sąsiad bronili, do akt podał, Ruskim pismem wte słowa pisany: Жигимонтъ, Божою милостію, король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій и иныхъ. Дворяномъ нашимъ Ивану а Можейку Тышкевичомъ. Жаловалъ намъ лѣсничій Каменецкій, дворецникъ королевое наше и великое кнегини ее милости, Бояны, Патей

Тышкевичъ, братъ вашъ, о томъ, штожь дей вамъ и отчизнѣ вашей кривды и втиски великіе дѣются отъ пана Илинича и отъ иныхъ сосѣдовъ вашихъ въ земляхъ и въ показенью границахъ и въ квалтѣхъ и наѣздкахъ и въ иныхъ многихъ речахъ, а вы дей зъ нимъ о томъ стояти и на то накладами права доводить и того боронити не хотите и одного дей есте его въ томъ выдали; гдѣ жъ дей онъ не мало на то наложилъ и, розѣзды водечи, статку своего утратилъ, а нѣкоторыи дей земли ваши побравши, въ томъ ему безъ васъ братьей его и въ отказѣ быти не хотятъ и право завжды тымъ отволакають, ивъ томъ ся ему отъ васъ кривда и шкода великая дѣеть. Прото приказуемъ вамъ, абы есте о отчизну свою зъ нимъ посполъ стояли и право доводили и накладали и боронили отъ всякого вашого сусѣда, хто бы земли вашихъ отчизныи безъ права забралъ и впередъ мѣлъ забирати и квалты и шкоды дѣлати и границы казити; нехай бы не одинъ онъ, братъ

вашъ, въ томъ правовалъ и на то накладалъ и тымъ, што вы на правѣ не бываете, нехайбы права не взрывали и въ накладъ его не приводили конечно, бо онъ не повиненъ за васъ и за ваши части отчизны самъ працювати и наклапати и въ отказъ быти. Писанъ въ Вильни. Подъ лѣто Божого Нароженья тисеча пятьсотъ двадцать де-

вятого, мѣсеца Марта семый день. Индиктъ второй. U tego listu upominalnego przy pieczęci W. X. L., na massie czerwonej wycisnionej, podpis takowy: Горностаѣ, писаръ. Który to takowy list upominalny przez wysz wyrażoną osobę do akt podany iest, do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i wpisany.

1530 г.

57.— Листъ короля Сигизмунда I къ воеводѣ Полоцкому Кишкеѣ, чтобы онъ не дѣлалъ насилій и грабежей въ имѣніяхъ Тышкевичей.

Изъ актовой книги за 1787 годъ, листъ 1483.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście WJP. Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwów i plenipotent JOO. xiążąt ichmosciów Adama i Izabelli z Flemingów Czartoryskich generałów ziem Podolskich-Litewskich, list zaręczny od n. króla Jmci Zygmunta Pierwszego w sprawie WP. Pocieia, leśniczego Podlaskiego, a Jana i Możejka, dworzanów JKmci Tyszkiewiczów,

braci rodzonych do WP. Piotra Stanisławowicza Kiszki, wojewody Połockiego wydany, aby gruntów ich do imienia swego nie przywłaszczał, do akt podał, Ruskim pismem wte słowa pisany: Жикгимонтъ, Божою милостью, король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоитскій, Мазовецкій и иныхъ. Воеводѣ Полоцкому, старостѣ Дрогицкому, державцы Ожскому и Переломскому, пану Петру Станиславовичу, а не будетъ его самого на тотъ часъ въ имѣніи его въ Герневѣ, ино его на-

мѣстнику Герневскому. Присылали къ намъ лѣсничій Подляшскій Потей и братія его, дворяне наши, Иванъ а Можейко Тышкевичи, жалующи о томъ, што жъ дей твоя милость хочешь насылати вранниковъ и слугъ и людей своихъ на имѣнье ихъ, безвинне грабежи имъ дѣлати и земли ихъ отчизныи власныи, чого дей они здавна въ держаньи и впокои были, хочешь подъ ними забирати а къ своему имѣнью привлащати безъ кожного права; штожъ есть рѣчь неслухная, ажбы мѣлъ хто безвинне на имѣнья чужии наѣжджати и грабити и земли безправне забирати. А про то, естли будетъ такъ, приказуемъ тебѣ, подъ зарукою нашою, подъ тысячу копами грошей, ажбы твоя милость на имѣньяхъ ихъ вранниковъ и слугъ и людей своихъ не насылаеъ и грабежовъ имъ и людямъ ихъ дѣлати не велѣлъ и земель ихъ отчизныхъ звѣчистыхъ, чого будутъ они въ держаньи были, заби-

рати и коимѣнью своему привлащати и въ нихъ ся ничимъ уступати не казалъ, и далъ имъ въ томъ впокой и вранниковъ своихъ абы еси отъ того повстрималъ и тымъ дворяномъ нашимъ и имѣньомъ ихъ кривдъ и шкодъ и грабежовъ которыхъ дѣлати не велѣлъ конечно. Аеслибы было твоей милости, альбо вранникомъ и слугамъ и людямъ твоимъ которое до нихъ дѣло, ты бы ся въ томъ зъ ними правомъ обходилъ. Писанъ въ Краковѣ. Подъ лѣто Божого Нароженья тисеча пятьсотъ тридцатого, мѣсѣца Мая осьмый день, индикта третего. U tego listu zaręcznego, przy pieczęci W. X. L., na massie czerwonej wyciśnionej, podpis takowa: Горностай, маршалокъ и писаръ. Ktory to takowy list zaręczny, przez wysz wyrażoną osobę do akt podany, iest do xiąg wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i wpisany.

58.—Наказный листъ короля Польскаго Сигизмунда Августа подкоморію, и ловчему Миколаю Юревичу Пацевичу, чтобы онъ не вмѣшивался во владѣніе землями, которыя достались отъ отца его Тышкевичамъ, какъ головщизна.

Изъ актовой книги на 1767—1768 годы, листъ 455.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziem. Wtwa Brzeskiego, comparendo personaliter JP. Wawrzyniec Suchodolski ten list upominalny ad acta podał, żądając ażeby ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg ziem. W. Brzeskiego spraw wieczystych przyjęty i zapisany. Którego to upominalnego listu dźwięk iest takowy: Жикгимонтъ Божою милостью король Польскій, Великій Князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій и иныхъ. Подкоморему и ловчому нашему, державцы Каменецкому, пану Миколаю Юревичу Пацевичу. Жаловали намъ лѣсничій Подляшскій, Потей Тышкевичъ зъ маткою и братьею своею Тышкевичи о томъ, што первой сего искали они на отцѣ твоємъ, небожчику пану Юрью Пацевичу, головщизны отца своего небожчика Тышка Ходкевича Короневского передъ братомъ нашимъ Александромъ, королемъ его милостью, и его милость тую головщизну на отцѣ

твоємъ имъ присудилъ, и тыхъ слугъ, которые въ той часъ при немъ побиты, головщизны также сказалъ и вси шкody ихъ отецъ твой мѣлъ имъ платити. А потомъ онъ о то зъ ними и у згodu уступилъ, к за то ихъ передалъ двѣма сты копами гроши; а къ тому тежъ, о которую землю отецъ твой зъ отцомъ ихъ мѣлъ споръ, на имя, на Глубокой Долинѣ, онъ обачивши то, ижъ оная земля есть отчизна ихъ звѣчистая и тыхъ земель имъ ся добровольне по границамъ вочистымъ отступилъ, почалъ отъ рѣки Полехви граньми рубаными до Городка; а отъ Городка граньми рубаными до Роскопанки; а отъ Роскопанки на Дымнику граньми рубаными до Льсницы рѣчки; а Льсницою Малою у Великую Ильснѹ. Якожъ отецъ твой тыхъ же земель имъ поступивши и листъ свой на то имъ далъ и тыи вси границы вышей писаныи въ листѣ твоємъ описалъ. И не мѣлъ ужо онъ самъ, ани его пани, ани ты, его сынъ, по тыи границы въ земли ихъ ничимъ ся уступовати. И въ томъ же листѣ

своемъ то описалъ визнаваючи, ижъ то есть земля ихъ отчизная звѣчистая. А если бы хто зъ васъ мѣлъ черезъ тьи границы переходити и въ земли ихъ уступатися и тое еднанье рушати, тотъ мѣлъ намъ, господарю, закладъ платити тысячу копъ гроши, а имъ предся головщизну отца и слугъ ихъ такожъ заплатити и вси škody оправити. И тотъ листъ еднальный отца твоего Потей передъ нами покладалъ, то панъ дей ты черезъ тое еднанье и записъ отца своего и черезъ тотъ закладъ нашъ тысячу копъ гроши, наславши мощно и квалтомъ урядника и людей своихъ Бивачицкихъ, тьи границы ихъ казалъ порубати и показити и дубровы ихъ велѣлъ роскопати, а въ томъ имъ кривда и škoda великая ся дѣеть. А такъ мы рассказали тамъ выѣхати войскому Берестейскому, пану Андрею Боровичу Ложцѣ, и тьи вси границы ихъ объѣхати, а тотъ листъ отца твоего велѣли есмо передъ Ложкою положить и водле описанья границъ отца твоего почонши отъ рѣки Полѣхви граньми рубаными до Городка; а отъ Городка граньми рубаными до Роскопанки; а отъ Роскопанки до Дымника лѣса; а лѣсомъ граньми до рѣчки Ильсницы; а Льсницою у Великую Ильсу. По тымъ мѣстцамъ и впроцищамъ, гдѣ ты будешь черезъ

записъ отца своего границы ихъ показилъ, велѣли есмо Ложцѣ копцы засыпати и то имъ подати. И приказуемъ тобѣ подъ зарукою нашею тремя тысячами конами грошей, ижъ бы еси черезъ тые границы большей того не походилъ и въ тую землю ихъ ничимъ ся не вступовалъ и жадныхъ кривды и втисковъ черезъ то имъ не дѣлалъ и далъ имъ въ томъ покой. Бо гды небожчикъ отецъ твой то въ листѣ своемъ визнаваетъ, ижъ то есть земля ихъ звѣчистая, и того ся имъ добровольне поступилъ; ты вжо къ тому ничего не маешь. Естлижъ бы еси и о сее рассказанье въ заруку нашу ничего недбаючи, предся хотѣлъ черезъ тьи границы въ тыхъ земляхъ кривды имъ дѣлати, вѣдай певно, ижъ тое заруки, которую отецъ твой на насъ описалъ, тобѣ опустити не хотимъ и тьи головчизны отца и слугъ ихъ и вси škody ихъ будешь имъ платити. Писанъ въ Краковѣ. Подъ лѣто Божего Нароженья тысяча пятьсотъ тридцать второго, мѣсеца Юня тридцатого дня. Индикта третего. U tego listu upominalnego od nayiaśnieyszego króla Imci Zygmunta do JWJP. Mikołaja Pasa, podkomorzego u łowczego W. X. L. pisanego przy pieczęci W. X. L. in cera rubra wycisnionej, podpis ręki in eum the-norem: Michał, pisarz. Który to takowy upominalny list przez wyż

wyrażoną osobę idque WJP. Wawrzynca Suchodolskiego ad acta terrestria Brestensia podany, iest do

xiąg ziem. W. B. przyięty y wpi-sany.

1542 г.

59.—Листъ королевы Боны къ лѣсническому Патю Тышковичу о непослушаніи и невыѣздѣ на охоту державцы Каменецкаго Паца.

Изъ актовой книги за 1787 годъ, листъ 1491.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stanawszy osobiście WP. Mikołaj Krasowski, komornik Smolenski, regent archiwów i plenipotent JOO. xiażąt ichmościów Adama i Izabelli z Flemingów Czartoryskich generalstwa ziem Podolskich, list nayiaśniej-szey królowy Iey mci Bony do WJP. Pocieia Tyszkowicza, leśniczego Podlaszskiego, pisany o nieposłuszenstwo i nie wyiechanie na łowy zwerzynne dzierżawcy Kamienieckiego WJP. Paca, do akt podał, Ruskim pismem wte słowa pisany: Бона, Божою милостью, королева Польская, великая кнегини Литовская, Руская, Пруская, Жомойтская, Мазовецкая и иныхъ. Лѣсничому Подляско-

му пану Потѣю Тышковичу. Што еси писалъ до насъ, оповѣдаючи намъ, которымъ еси обычаемъ обсылалъ урядника пана Пацова Каменецкого, жебы онъ, водлугъ розказанья и листовъ нашихъ, въ ловы зъ вами самъ ѣхалъ и людей послалъ, бочокъ и соли на звѣри-ну зъ собою взялъ и што онъ на то до тебѣ отказалъ и ижъ тежъ самъ зъ вами въ ловѣхъ не былъ и людей нашихъ не послалъ; и еще осочниковъ, што налѣпшихъ посажалъ и которымъ обычаемъ. А гдѣ есте звѣрь побили, и яко еси его самъ алижъ мусилъ стеречи и хто его теперь шлетъ; то еси широко до насъ въ листѣ своемъ выписалъ, съ которого есмо всему тому добре вырозумѣли и зъ королемъ его милостью паномъ а малжонкомъ нашимъ мовили, гдѣ

его милость на томъ есть, не хотячи того такъ дармо таковымъ непослушнымъ пропустиши, взялъ то его милость на волю свою господарскую, жебъ о томъ вѣдалъ. При томъ, што еси тежъ писалъ до насъ, ижъ староста Дрогицкій и Мельницкій, которымъ король его милость черезъ листы свои розказомъ, тамъ до пуци для очевистое передъ ними sprawy твоее зъ паномъ Пацомъ выѣхати, и всего ся довѣдавши и межи вами прослухавши его милости справу дати, пишешъ, штожъ они и до сего часу еще тамъ не выѣхали, и на далекій то часъ отложили, гдѣ ты обавяешъся, абы тые знаки, которыми ты на пана Паца маешъ доводить, снѣгомъ не запали; и пишешъ тежъ, жадаючи насъ еслибы хотѣлъ панъ Паць, абы тые старостове за его намовою тебѣ на ласце нашей казити, тогды абыхмо тебѣ за такового не мѣли и на послуги твои, которые еси въ томъ листѣ своемъ выписалъ, паметаючи въ ласцѣ нашей господарской тебѣ ховали; ино што ся дотычетъ того, ижъ оные старостове судья ваши такъ долго тамъ не выѣхали, намъ то есть дивно; а вѣдже гды они вжо тому часъ певны положили и вамъ его ознакомили, на который тамъ быти и розказанью нашему досыть вчинити, а васъ

послухати мають, ты бы того року пиленъ былъ и передъ ними ся постановивши, то бы еси на око имъ оказалъ и слухнымъ обычаемъ довелъ, што еси до насъ писалъ; и гды то вчинишь, а мы того одъ нихъ справу мѣти будемъ, тогды вчинимъ зъ тымъ то, што будетъ слухного. За тымъ, што тежъ писалъ еси до насъ о мѣщанъ Каменецкихъ, ижъ они недбаючи о заказъ твой и заруку короля его милости, въ лови зъ вами, на што суть повинни, итти не хотѣли; ино мы о томъ зъ королемъ его милостью мовили, гдѣ его милость такъ тежъ то взять рачилъ на волю свою. Писанъ у Краковѣ. Подъ лѣто Божого Нароженъя тисеча пятсотъ сорокъ второго, мѣсеца Декабря двадцать девятый день, индиктъ первый. U tego listu na drugim rólarkuszu przy pieczęci pokojowej najiasniejszej królowey iej mosci Bony, na massie czerwonej herby wyraźnie wycisnionej, podpis sekretarza takowy: Иванъ Шимковичъ, а na złożeniu tegoż listu intulacya takowa: Лѣсничому Подлянскому пану Потѣю Тышковичу одписъ. Który to takowy list przez wysz wyrażoną osobę do akt podany, jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyienty i wpisany.

60.—Листъ ревизорскій Дмитрія Сапѣги на отмѣну земли земьянамъ Волковыскимъ.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 617.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсяца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, приналыхъ и судовнѣ у Берестѣи отправованныхъ, передъ нами Клябріелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, вридиками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межѣ паны Волковицкими, панъ Ерій Волковицкій тотъ листъ водлугъ наказу нашего покладалъ и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи въ книги и въ словѣ до слова также въ собѣ маеть: Зъ росказаня короля его милости и великого князя Жикгимонта Августа Дмитрей Сапѣга, ревизоръ его королевское милости на Подляшу, о-знаймую, ижъ помѣряючи кгрунты волости Каменецкое войтовства Рашенского въ селѣ Берестокѣ, зането концами волокъ того села земль земьянъ господарскихъ пана Оедора а Грицка Ивановича Волко-

вицкихъ, на первомъ мѣсцу подле земль Стеца Лецевича Волковицко-го поля пруть пять среднихъ, на другомъ мѣсцу на Соболевщинѣ селищъ зъ навозы полъ и сѣножатями моркговъ тридцать два среднихъ, которыхъ всихъ земль ихъ уволоки занятыхъ сума моркговъ тридцать два, пруть пять кгрунту среднего, за которые тые земли дана имъ отъ мене землями подданныхъ господарскихъ на одномъ мѣсцу съ одного селищъ Берестокскихъ од-ное стороны отъ боку волокъ села Чепелево и концовъ волокъ тогожъ села и села Берестокѣ, зъ другое отъ границы всихъ земьянъ Волковицкихъ стародавное, съ третее отъ земель въ отмѣнѣ данныхъ Ооонасу Мутыкальскому моркговъ тридцать чотыре, пруть десеть кгрунту среднето, што есть отъ волокъ короля его милости ограничено и концами осыпано и имъ подано и заведено. А ижъ наддано моркги два, пруть пять, то для того, ижъ въ нихъ взято лѣшнимъ кгрунтомъ а отмѣна горшимъ дана и для того, ижъ ся люди ихъ зъ земль уволоки занятыхъ зъ домами зноситъ

мають, на што есми имъ далъ тотъ мой листъ отмѣнный за моею печатью. Писанъ въ Каменцу. Лѣта Божого Нароженъя тисеча пятьсотъ шестьдесятъ третего, мѣсеца Мая тридцать первого дня. У того листу ревизорского печать одна

и подпись руки тыми словы: Дмитрей Сопѣга, самъ. Который же тотъ листъ ревизорскій, ку активанью зъ наказу нашего поданный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1568 г.

61. — Явля двухъ отерытыхъ королевскихъ листовъ, относящихся ко взысканію платы съ тѣхъ земель, которые не являлись въ войско.

Изъ актовой книги за 1568—1580 годы, лист. 657—659.

Лѣта Божого Нароженъя 1568, мѣсеца Октебра 4 дня, въ понедѣлокъ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, мѣсеца Сентября двадцать девятого дня, въ среду, въ року нинѣшнемъ, шестьдесятъ осмомъ припалыхъ, передо мною Кирдеемъ Кричовскимъ, хоружимъ, а Василемъ Оедюшкомъ, хоружимъ Пинскимъ, будучи на тотъ часъ засажонимъ на мѣстцу пана Якова Гричины, подсудка, а Адамомъ Патеемъ, писаромъ, врадники земскими повѣту Берестейского, пришедши оповѣдалъ на врадѣ господарскомъ въ суду земского дворянинъ и побор-

ца господарскій земскій повѣту Берестейского, панъ Богданъ Богушовичъ Туминскій, штожъ дей дня недавно минулого тогожъ мѣсеца Октебра второго поданы ему два листы его королевской милости отъ пана Миколая Суходольского, подстаростего Берестейского, писаные оденъ до ихъ, яко до поборцовъ земскихъ першого податку, до пана Григоря Вагановского а до его Богдана Туминского, а другій листъ до земель шляхты повѣту Берестейского и Кобринского, которыхъ всихъ имена въ томъ листѣ господарскомъ есть описаные, въ которыхъ листѣхъ его королевской милости писати

рассказати рачилъ, абы таковыя всѣ, которые прошлаго року, шестьдесятъ сего при его милости пану Григорию Ходкевичу, пану Виленскому, гетману найвышшему великого князства Литовского, у войску не были и никого отъ себе не высылали, або и выславши сами особами своими у войску не были, таковыя абы вжо, водле статуту уфалы сойму великого вального Городенского, въ року шестьдесятъ сего минулого, имѣней своихъ вѣчностью не тратили; але ижъ бы одно, водле постановенья съ призволеньемъ всихъ становъ сойму належачихъ и уфаленья на соймѣ теперь недавно прошломъ Городенскомъ, въ року шестьдесятъ осмомъ минуломъ, до поборцовъ першихъ повѣтовыхъ съ коня такимъ обычаемъ давали: которые люди свои мають и коня зъ нихъ ставити повинни, таковыя съ коня по осми копъ грошей, а которые людей не мають, а коня ставятъ, повинни таковыи отъ коня по пети копъ грошей, а дымники по копѣ грошей абы платили, яко о томъ есть ширей и достаточней на листѣхъ его милости господарскихъ до поборцовъ першихъ и до шляхты описано и доложено есть. А такъ онъ панъ Богданъ Туминскій тотъ листъ господарскій паномъ земяномъ шляхтѣ, тымъ, которыхъ имена въ томъ листѣ господарскомъ есть описаны,

тутъ будучи имъ нѣкоторымъ на рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ и которыхъ онъ собѣ имени на рейстръ списалъ, передъ нами у суду земского оказывалъ, волю и розказанье господарское имъ водле того листу его королевской милости ознаймалъ; ино верху помененыя панове земяне шляхта, нѣкоторые зъ нихъ, не хочечи того податку уфаленого до поборцовъ першихъ водле розказанья господарского отдавати, повѣдрили имъ: дей есмо у войску при его милости пану гетману въ року шестьдесятъ сего были и войну служили, на што дей и квиты его милости пана гетмановы въ себе быти повѣдрили, а того податку, въ листѣ господарскомъ и водле уфалы описаного, до ихъ поборцовъ першихъ отдавати и платити не хотѣли, то пакъ панъ Богданъ Туминскій, заховываючися водле листу и розказанья господарского, тымъ всимъ, которые на тотъ часъ въ роки судовыя земскіе были и которыхъ онъ собѣ на рейстръ имени списалъ, передъ возными повѣтовыми Лазаремъ Мокрецкимъ а Юремъ Яновичемъ Остромечовскимъ зложилымъ рокъ на дворѣ господарскомъ, гдѣ его королевская милость на тотъ часъ дворомъ своимъ господарскимъ быти рачить, ку той справѣ становитися отъ оказанья того листу

господарского, мѣсеца Октебра четвертого дня въ року шестьдесятъ осмомъ за чотыри недѣли, и просилъ панъ Богданъ Туминскій,

абы то было до книгъ владовыхъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1568 г.

62.—Листъ короля Стефана комиссарамъ, чтобы они рассмотрѣли претензіи Патеевъ и Райскаго касательно входовъ въ Бѣловѣжскую пущу.

Изъ актовой книги за 1767—1768 годы, листъ 457.

Roku tysiąc siedmset szesćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem JKmci i aktami ziemskimi W. B., comparendo personaliter JP. Wawrzyniec Suchodolski ten mandat króla Imci Stefana do kommisarzow do ograniczenia puszczy, Białowieskich nazwanych, wydany, ad acta podał, żądając, ażeby takowy mandat ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do ksiąg ziemskich przyięty i wpisany; którego to mandatu, alias listu, dzwięk słowo do słowa następuje i jest takowy: Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Инфлянтскій, княже Седмигородское и иныхъ. Канцеляну

Берестейскому, старостѣ Гомойскому, пану Богдану Сопезѣ а секретарю нашему пану Станиславу Локницкому, комиссаромъ на ограниченіе пущъ нашихъ Бѣловѣжскихъ и иныхъ отъ насъ государя посланнымъ. Жаловали намъ судья земскій Берестейскій Адамъ Потей весполонъ и зъ братьею своею Ѳеодоромъ а Львомъ Потейми, а подстаростій Берестейскій Малхіеръ Райскій именемъ малжонки своей и пасербовъ своихъ, дѣтей небожика Григорія Можейка Кореневского, также и отъ всихъ участниковъ своихъ имѣнья Рѣчицкого, Марка Яцынича а Ѳеодора Рудецкого, чешника земли Волынского, яко опекуна дочки небожика Михаила Сербина, подко-

морого Лидского о томъ, штожъ дей они маючи входы свои дерево бортное въ пуци нашої Бѣловѣжской, меновитежъ у Wybroda и за Броднею, ку имѣнью ихъ Речицкому и Кореневскому належаціе, зъ давныхъ часовъ покойнѣ ихъ уживали. То пакъ теперь недавно уже послѣ того, гды Каштелану Подляскому пану Матею Савицкому имѣнне Черныя Лозы отдано, при которомъ онъ и пуцу нашу Бѣловѣжскую ку тому имѣнью своему Чернымъ Лозамъ забралъ, тыхъ же уходовъ ихъ старовѣчныхъ имъ заборонилъ и уживати не допустилъ; и били намъ чоломъ, абыхмо они большей того кривды такое терпѣти не допустили; ино кдыжъ они первей сего въ той пуци нашой уходы свои старовѣчные быти менять. Приказуемъ вамъ, жебы есте, будучи теперь отъ насъ высланныи ку застановенью и ограниченью пуци нашої Бѣловѣжской, и тоѣ кривды ихъ, которою они отъ пана Подляского въ забранью

тыхъ уходовъ своихъ старовѣчныхъ собѣ быти повѣдаютъ, досмотрили и о томъ пильное вывѣданье вѣдали и все подостатку, яко они и чимъ тыхъ входовъ своихъ старовѣчныхъ доводить будутъ; также и панъ Подляскій што съ стороны своей противко того мовити будетъ, абысте достаточне списали и намъ то ознакомили, а мы порозумѣвши, съ того дадимъ имъ науку, яко се въ томъ заховати мають, о чемъ и до пана Подляского листъ нашъ писати есмо велѣли. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осемьдесятъ первого, мѣсеца Февраля осмого дня. U tego mandatu, alias listu, przy pieczęci W. X. L., in cera rubra wycisnioneu, podpis ręki najiasniejszego króla Imci tymi słowy: Stefanus rex. Który to takowy mandat, alias list, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, jest do xiąg ziem. W. B. spraw wieczystych przyięty i wpi-sany.

63.—Листъ короля Стефана Баторія къ лѣсничему Махвицу о замѣнѣ входовъ земель Волковицкихъ въ Бѣловѣжскую пушчу землями въ другихъ мѣстахъ.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годъ, листъ 625.

Лѣта Божого Нароженія тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсяца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, приналыхъ и судовне у Берестыи отпращованныхъ, передъ нами Кгабрыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьей, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими зъ наказу нашего владового панъ Ерый Волковицкій листъ короля его милости святое памети Стефана, писанный до пана Махвица, лѣсничого на онъ часъ Бѣловѣжского, въ справѣ пановъ Волковицкихъ, передъ нами у суду положилъ и ку актыкованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ; который листъ принявши до вѣдомости свое уписать дали и, вписуючи въ книги письмомъ польскимъ, въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Stephan, z łaski Bożej król Polski, Wielkie Xiąże Litewskie, Ruskie, Pru-

skie, Żmoyckie, Mazowieckie, Inflant-skie y Siedmigrodzkie, urodzonemu Filipowi Machwicowi, lesniczemu naszemu Kamienieckiemu y Białowieskiemu wiernie nam miłemu łaskę naszą krolewską. Urodzony wier-nie nam miły! Donosili do nas prosby swe ziemianie naszej wojewodstwa Brzeskiego Fedor y Hrihorey Iwano-wicz y Ilia Stephanowicz Wołko-wicz y z bracią swą, quasi wstępy swe zwieczyste w puszczy naszej Białowieskiej mając, ku odyskaniu y przywroceniu puszczy naszej z rozsądku commissarskiego od krayczego naszego W. X. L. xiążęcia Konstan-tyna Ostroskiego y małżonki iego do ymienia Brzestowickiego Narewki za-braney wywodzeniem granic wcho-dami swemi pomocni byli, abysmy im za te wstępy ich odmianę słu-szną gruntami naszemi, im zrzeczny-mi, uczynic roskazali. Co y my ra-dzibyśmy widzeli, aby puszcza nasza uspokojona była, y aby nikt wstępów swych w puszczy naszej nie miał; ie-dnak nie wiedząc gdziebysmy im od-mianę mieli dac, chcemy y roskazu-iemy, aby wierność twa w lesnictwie

swym Białowieskim, gdzie na ustro-
niu opodal puszczy naszej gruntu pu-
stego, im zřeczного, z iednego włок
trzy ustąpił y zawiodł a nam do-
stateczną wiadomosc przez list swoy
o tym wczynił, co my tym ziemia-
nom naszym, gdy się też oni wcho-
dow swych w puszczy naszej miec
wyrżeką, listem naszym potwierdzi-
my. Dan w Grodnie. Trzeciego dnia
Marca, roku Panskiego tysiąc pięc-
set osmdziesiąt szostego. У того ли-

сту печать его королевское мило-
сти великого князства Литовско-
го меньшая, а подпись руки его
королевское милости теми словы:
Stephanus rex. Который же то листъ
его королевское милости, зъ нака-
зу нашего у суду черезъ пана Еро-
го Волковицкого положоный и ку
актикованью поданый, до книгъ
земскихъ Берестейскихъ есть упи-
санъ.

1589 г.

64. — Листъ короля Сигизмунда III лѣсническому Махвицу, чтобы онъ
явился вмѣстѣ съ членами Брестскаго земскаго суда въ Бѣловѣжскую
пущу для замѣны права входовъ въ эту пущу земянъ Волковыскихъ
другими королевскими землями.

Изъ актовъ книги за 1634—1635 годы, листъ 629.

Лѣта Божого Нароженья тисеча
шестьсотъ тридцать пятого, мѣ-
сеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о
Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ,
припалыхъ и судовне у Бересты
отправованныхъ, передъ нами Юга-
брыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, су-
дьей, Теодоромъ Станиславомъ Бу-
крабою, подсудкомъ, а Петромъ
Потеемъ, писаромъ, врадниками су-
довыми земскими воеводства Бере-

стейского, часу правное росправы
межи паны Волковицкими, панъ
Ерый Волковицкій, водлугъ нака-
зу нашего, листъ его королевское
милости светое памети Жикгимун-
та Третего, зошлого пана нашего
милостивого, писанный до пана Мах-
вица, лѣсничого на онъ часъ Бѣ-
ловѣжского, въ справѣ пановъ Вол-
ковицкихъ покладалъ и ку актико-
ванью до книгъ земскихъ Берестей-
скихъ подалъ; который, уписуючи

въ книги, и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, тою жъ Божью милостью назначонный король Швецкій, Кготскій, Вандальскій и великое кнеже Финляндское. Лѣсническому пуцѣ нашихъ Бѣловѣжское и Каменецкое Филипу Махвицу. Дали намъ того справу земяне наши повѣту Берестейского Григорей, Геліашъ и Матѣей Волковицкіе о томъ, ижъ дей они, маючи входы свои зъ вѣковъ въ пуцѣ нашей Бѣловѣжской, немалые кривды отъ лѣсничихъ нашихъ бывшихъ и отъ тебе въ недопущанью уживанья имъ тыхъ входовъ терпятъ, и били намъ, господару, чоломъ, абыхмо имъ отмѣну слушную за тые входы ихъ, которые они въ пуцѣ нашей мають, на иномъ мѣсцу вчинити рассказали. Про то писали есмо листъ нашъ до владниковъ земскихъ судовыхъ повѣту Берестейского Ѳедора Патея, судьи, а Богдана Туминского, подсудка, абы они, часъ певный собѣ обравши, комисарми зъ рамени нашего до тое пуци зѣхали, давши тобѣ вѣдомость о часѣ выѣханья ихъ, вывѣданье слушное отъ осочниковъ нашихъ и людей око-

личныхъ взявши, естли они тамъ входы якіе свои имѣли, отмѣну имъ кгрунтами нашими, отъ тое пуци нашими отлеглими, за тые входы ихъ, уваживши пожитки ихъ, которые они съ тыхъ уходовъ своихъ мѣли, назначили, и намъ, господару, о томъ всемъ по достатку ознакомили. Про то, кгда тобѣ отъ тыхъ комисаровъ нашихъ черезъ листъ ихъ ознакомиено будетъ, хочемъ мѣти, абы еси самъ зъ ними выѣхалъ и осочникомъ нашимъ выйти казалъ. Постерегаючи во всемъ шкоды тые пуци наше; вѣдъже што ся справедливого уходу ихъ покажетъ, абы того передъ тыми комисарми, осочники пуци наше не утаивали. Писанъ въ Городнѣ. Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсеца Генваря тридцатого дня. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского меньшая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus rex. Писарское подпись тыми словы: Кгабрыель Война, писаръ. Который же то листъ его королевское милости, за положеньемъ черезъ пана Ерого Волковицкого у суду и поданьемъ до активованья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

65. — Листъ короля Сигизмунда III судьямъ Брестскаго земскаго суда объ отводѣ при лѣсничемъ Махвицѣ земьянамъ Волковицкимъ земель за входы ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 627.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестыи отправованныхъ, передъ нами Кгабрыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, владниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, панъ Ерый Волковицкій, водлугъ наказу нашего, листъ короля его милости светое памяти Жикгимунта Третеого, писанный до пановъ комисаровъ въ справѣ пановъ Волковицкихъ, передъ нами у суду покладалъ и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, которого мы до вѣдомости своее принявши и до книгъ уписать дали и уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомоит-

скій, Мазовецкій, Ифлянтскій, тоужъ Божою милостью назначонный король Швецкій, Кготскій, Вандальскій, кнеже Финляндское, владникомъ земскимъ воеводства Берестейского, Оедору Патею, судьи, а Богдану Туминскому, подсудку, дали намъ того справу земяне наши повѣту Берестейского Григорей, Иліяшъ и Матѣей Волковицкіе, а въ томъ ижъ дей они, маючи входы свои зъ вѣковъ въ пуци нашей Бѣловѣжской, немалые седѣли кривды имъ отъ лѣсничихъ нашихъ въ недопущанью уживанья ихъ дѣють, и били намъ, господару, чоломъ, а быхмо имъ отмѣну слушную за тые входы ихъ, которые они въ пуци нашей мають на иномъ мѣстцу вчинити рассказали, про то хотимъ мѣти, ижъ бы есте часть певный собѣ обравши лѣсничому нашему тамошнему Филипу Махвичу ознакомили а до тое пуци зѣхавши и вывѣданье слушное отъ осочниковъ нашихъ и людей околичныхъ взявши, естли они тамъ входы якіе свои мѣли отмѣну имъ за нихъ кгрунтами нашими, а тое пуци от-

леглыми, уваживши пожитки ихъ, которые они съ тыхъ уходовъ своихъ мѣли, назначили и намъ, господару, о томъ всемъ по достатку на письмѣ ознакомили. А мы съ тымъ учинимъ, што се намъ, господару, слушного вѣдати будетъ. Писанъ въ Городиѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ девятого, мѣсеца Генвара тридцатого дня. У того листу печать его королевское милости ве-

ликого князства Литовского меньшая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus Rex, и писарское руки подпись тыми словы: Кгабрыель Война, писаръ. Который же тотъ листъ его королевское милости за положеньемъ оного у суду перезъ пана Ерого Волковицкого и поданьемъ до актикованья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1590 г.

66.—Привилегія Сигизмунда III, подтверждающая права земель Кобринскаго округа и уравнивающая ихъ съ правами земель Брестскаго повѣта.

Изъ актовой книги за 1590 годъ, листъ 429.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девяностого, мѣсеца Юня двадцать седмого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ отъ дня Светое Троицы, Римско-го свята, припалыхъ и судовне отпавованныхъ, передъ нами вранники земскими воеводства Берестейского Ѳеодоромъ Патеемъ, судьею, и Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановившисе очевисто у

суду земенинъ господарскій воеводства Берестейского панъ Романъ Щасновичъ Верещака, самъ отъ себе и именемъ всихъ обывателей, шляхты, рыцерства, округу Кобринского, повѣту и воеводства Берестейского, оповѣдалъ и покладалъ привилей короля его милости, зъ ласки Божое теперъ щастливие пануючого, пана нашего Жигимонта Третего, объясненье и подтверженье имъ паномъ шляхтѣ

правъ вольностей присуду границъ и округу воеводства Берестейского, водлугъ наданья и привилею годное и светобливое памети въ Бозѣ зешлого пана нашего короля его милости Жикгимонта Августа, яко ширей въ томъ подтверженью короля его милости докладаеть, просечи абы до книгъ врьдowychъ уписанъ и выписъ ихъ имъ, паномъ шляхтѣ, подъ печатми нашими данъ былъ. Мы, урядъ, бачечи въ томъ речъ быти слушную, приняли есмо ку записи до книгъ; который привилей слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифляндскій, тоюжъ его милостью назначоный король Швецкій, Кротскій, Вандальскій, и великое княжа Финляндское и иныхъ. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ всимъ, кому бы то вѣдати належало, нинѣшнимъ и напотомъ будущимъ. Били намъ чоломъ земiane наши воеводства Берестейского, округу Кобринского, и повѣдили передъ нами, ижъ продохъ нашъ славное памети король его милость Жикгимонтъ Аугустъ дати рачилъ княжatomъ, панятомъ шляхтѣ, рыцерству и всимъ обывателямъ воеводства Берестейско-

го привилей свой господарскій зъ стороны описанья границъ и поколь ся владза и присудъ того воеводства стегати маеть, также около порядку судовъ новыхъ и врьдovъ судовыхъ земскихъ, кгородскихъ и подкоморскихъ оногo, водлугъ статуту великого князства Литовского, и о иныхъ речахъ, въ томъже окрузѣ воеводства Берестейского, описуючи повѣтъ Кобринскій, шляхту, рыцерство, зъ ихъ оселостями и имѣньямы въ едность подъ хороговъ и присудъ воеводства Берестейского, што все ширей въ томъ листѣ его милости Жикгимонта Августа есть описано и доложено, водле которого дейно и завжды, здавна посполъ зо всими станы шляхтою воеводства Берестейского яко службу военную, земскую подъ одною хоругвью служивали, также правъ и вольностей шляхетскихъ однако и заровно зъ ними уживали и справы свое судовне у суду земского, кгородского и подкоморского воеводства Берестейского отправоvalи, и теперь нигдѣ индѣй одно тамже отправують. Вѣдьже для всякихъ припалыхъ потребъ, потребуючи собе на то на все особливого листу и подтверженья нашего господарского, помененные земiane наши, шляхта обыватели воеводства Берестейского округу Ко-

брынского, просили насъ, абыхмо, водлѣ того привилею короля его милости Жикгимонта Августа, всеимъ станомъ воеводства Берестейского на подтверженье вольностей правъ и на порядку отправованья судовъ даного, который тежъ мѣли, до воеводства Берестейского суть злучоны зъедночоны, и до тыхъ всехъ вольностей, яко и станы воеводства Берестейского припущоны, подтверждаючи имъ тые все вольности въ томъ привилею описаные, листъ нашъ особливый на то имъ дали. Мы, господарь, ижъ не звыкли есмо никому вольностей ихъ умнейшати, але и овшемъ ихъ примножати, а присмотрѣвши се добре привилею короля его милости Жикгимонта Августа въ книгахъ нашихъ канцлерейскихъ вписаному, у которомъ ясне описуетъ, же вся шляхта, обыватели округу Кобринского до воеводства Берестейского суть злучоны, и до всякихъ вольностей и правъ, тому воеводству наданныхъ припущоны, которыхъ яко здавна, такъ и теперь уживають, въ томъ тежъ и водле конституціи сойму вального Любельского, въ року прошломъ тисеча пятьсотъ шестьдесятъ девятомъ учиненое, заховуючисе, и прозбы ихъ до насъ донесеные, видечи быти слушыные, ласкаве есмо позоволили. А тотъ привилей короля

его милости обьяснюючи симъ листомъ нашимъ, шляхтѣ воеводства Берестейского округу Кобринского варуемъ, ижъ яко перво сего, такъ вжо на все потомки ихъ зъ оселостями ихъ мають быти подъ присудомъ, хоругвою и владзою воеводства Берестейского, уживаючи всякихъ правъ и вольностей шляхетскихъ за ровню зо всеми станы того воеводства, водлѣ привилею короля его милости Жикгимонта Августа, имъ даного, а яко врадъ Кобринскій теперешній, такъ и напотомъ будущій вжо до нихъ и оселостей ихъ ничого мѣти и до суду замку Кобринского оныхъ примушати и трудности ни которое имъ въ томъ чинити и тежаровъ жадныхъ имъ задавати не маеть и не будетъ мочь. И на то дали есмо имъ сесь нашъ листъ съ подписомъ руки наше господарское, до которого на твердость и печать нашу привѣсити есмо рассказали. Писанъ у Берестью. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осмьдесятъ осмого, мѣсеца Ноябра двадцать первого дня. А у того привилею подписъ королевская тыми словы: Sigismundus Rex. У того подписъ писарская: Кгабрыель Война, писаръ. Которогожъ того привилею его королевское милости, до книгъ земскихъ уписаного, выданъ

есть выписъ съ книгъ пану Роману Шасновичу Верещакѣ, и всимъ обывателямъ округу Кобрынского,

подъ печатями нашими. Писанъ у Берестыи.

1591 г.

67.—Листъ подскарбія Халецкаго по дѣлу о замѣнѣ входовъ земель Волковицкихъ въ пуцу Бѣловѣжскую другою землею.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 631.

Лѣта Божого Нароженія тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсяца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, прицалыхъ и судовне у Берестыи отпращованныхъ, передъ нами Кгабрылемъ зѣ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, водлугъ наказу нашего владового, панъ Ерый Волковицкій листъ годное памети его милости пана Дмитра Халецкаго, подскарбія, писанный до его милости пана подскарбія надворного и до иныхъ, яко шырей въ томъ листѣ есть меновано, передъ нами у суду положивши и ку

актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, которого мы принявши и до книгъ уписать дали, и уписуючи письмомъ польскимъ въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Wielmożnemu panu Piotrowi Wieselowskiemu, podskarbiemu nadwornemu W. X. L. lesniczemu Nowodworskiemu i Perstunskiemu i ichmosciom panom Janu Chaleckiemu miecznikowi W. X. L., Malcherowi Kaminskiemu, instigatorowi W. X. L., panom a przyiaciom mym łaskawym. Oznaymuie WM. iż ukazywał przedemną pan Matfey Wołkowickylit iego królewskiej mości, abyście za wstępy, ktore w puszczy króla iegomości Białoweżskiej miał odmiana słuszna i niemniey zręczna, chociaż na syrym korzeniu włok trzy wymierziwszy, dano i zawiedziono było; przeto zrozumiawszy

się WM. z tych listow króla iego mości y uważszy to pilnie, iesli z prawem pospolitem ta danina zgadzac będzie, krom szkody króla iegomości i puszcze było, naznaczywszy, mnie o tym perwiey oznaymić raczyli, a ia o tym iego krolewskiej mości oznaymić nie zaniecham; będzie się li to za słuszno iego krolewskiej mości widziało, iedno proszę, abyście wasz mosc te sprawę dobrze opatrzyli, iakoby z prawem się zgadzało i krom szkody skarbu iego krolewskiej mosci było, tedy konfirmacją od króla iego mości pan Wołkowicky

odzierżec na to będzie powinien. S tym służby moje łasce W. M. pilnie zalecam. Dat w Wilnie. Szostego Aprylis; anno tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt pierwszego. У того листу печать одна и подпись руки теми словы: Waszmoszciov powolny sługa i życzliwy przyiaciel Demetry Chalecky z Chalcza, ręką własną. Который же тотъ листъ, презъ пана Ерего Волковицкого зъ наказу нашего у суду положоный и до актикованья поданый, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1591 r.

68. — Листъ короля Сигизмунда III Ѳедору Патею и князю Шуйскому, чтобы они отвели Волеовицкимъ полъуволоки земли взаменъ входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пущу.

Изъ автографической книги за 1634—1635 годы, листъ 633.

Лѣта Божого Нароженъя тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсяца Генвара двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестыи отправованыхъ, передъ нами Кгабрыелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Бурабою, подсудкомъ, а Петромъ По-

теемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу правное росправы межи паны Волковицкими, панъ Ерый Волковицкій, водлугъ наказу нашего, листъ его королевское милости светое памяти Жикгимунта Третего, зошлого пана нашего милостивого, писанный до пановъ комисаровъ въ справѣ пановъ Вол-

ковицкихъ въ речи, въ томъ листѣ менованой, передъ нами у суду положивши и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ; которого мы, до вѣдомости своею принявши и до книгъ уписать дали, и уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ мають: Жикгимонтъ Третій, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтекій и королевства Шведского наблизшій дѣдичъ и пришлый король. Ревизоромъ нашимъ, урожонимъ, Оедору Патею, судьи земскому Берестейскому, а князю Яну Шуйскому. Ознаймуемъ вамъ, ижъ мы, господарь, за чоломбитьемъ землянъ нашихъ воеводства Берестейского Григорья а Матѳея Волковицкихъ и брата ихъ, за входы звѣчистые, которые они въ пуци нашей Бѣловѣжской у Наревки мѣли, дали есмо имъ отмѣною въ лѣсництвѣ Бѣловѣжскомъ на устроению вгрунтъ, гдѣ имъ зручно, земли волокъ три, якожъ есмо о томъ и до лѣсничого нашего Бѣловѣжского Филипа Махвича листъ нашъ писать велѣли, абы онъ тую три

волоки онымъ Волковицкимъ поступилъ, водлугъ листу продка нашего славное памети короля его милости Стефана. Про то бы вы вѣдаючи о томъ, тамъ до тое пуци нашею Бѣловѣжское зѣхали и тые три волоки, гдѣ лѣсничій заведеть, имъ вымѣривши и ограничивши, въ держанье ихъ подали. А ижъ они менать уходовъ своихъ большъ быти, нижъ тые волоки, вы бы о томъ вывѣданье певное учинивши, будетъ ли такъ, яко они справу даютъ, намъ, господарю, черезъ листъ свой о томъ ознакомили. Писанъ въ Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ девятьдесятъ первого, мѣсеца Генваря двадцать второго дня. У того листу печать его королевское милости великого князства Литовского маестатова, а подпись руки его королевское милости: Sigismundus Rex; и писарское—Ярошъ Воловичъ, писаръ. Который же то листъ его королевское милости, за положеньемъ у суду зѣ наказу нашего черезъ пана Ерего Волковицкого о подаенье до актикованья, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

69.—Привилегія короля Сигизмунда III мѣщанамъ Каменца Литовскаго, освобождающая ихъ отъ платежа подводной повинности.

Изъ актовой книги за 1788 годъ, листъ 971.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, miesiąca Augusta szóstego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziemsk. W. B. Littgo, stawając osobiscie JP. Waleryan Franciszek Budny przywilej od najjasniejszego króla Polskiego Zygmunta Trzeciego narzecz w nim wyrażoną mieszczanom miasta JKmci Kamienca Littgo wydany, Ruskim charakterem pisany, do oblaty podał, rekwirując aby pomienionu przywilej był do xiąg ziemsk. tegoż W. Littgo przyjęty i wpisany, który wpisując słowo do słowa, tak się w sobie ma: Сигизмонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойцкій, Мазовецкій, Инфляндскій и королевства Шведского найближшій дѣдичъ и пришлый король. Ознаймуемъ тымъ нашимъ листомъ всимъ вообще и каждому зособна, кому то вѣдати будетъ належало, нынѣшнымъ и напотымъ и напотомъ будучимъ. Били намъ чоломъ подданные наши мѣщане Каменецкіе Трофимъ Ильичъ а Кондратъ Ивановичъ, сами отъ себѣ и отъ всихъ мѣ-

щанъ Каменецкихъ и повѣдали передъ нами, штожъ дей перво сего за панованья продка нашего, славное памети короля его милости Сигизмонта Першого, они, мѣщане наши Каменецкіе, подводы давали подъ послы, гонцы и посланцы наши посполъ зъ волостію нашею Каменецкою, чергою по три недѣли, на что и декретъ короля его милости Сигизмонта Старого, писанный въ Берестью, на паркгаминѣ, року тысяча пятьсотъ сорокъ четвертого, мѣсяца Іюля четвертогонадцать дня, индикта второго, передъ нами покладали, нижли дей потомъ, коли тая держава Каменецкая воеводѣ Берестейскому небощику пану Гаврилу Горностаю въ сумѣ пенязей была заведена, а иншіе села отъ тоежъ державы певнымъ особамъ за выслугу суть отданы; отъ того часу все тые подданные наши волости Каменецкое отъ даванья подводъ выламоватися почали и заровно съ ними подводъ давати не хочуть; а они дей, мѣщане Каменецкіе, не только подводы подъ послы и гонцы наши, такъ тежъ для рожныхъ потребъ нашихъ дворныхъ,

гды для лововъ въ Бѣловѣжахъ мѣшкаемъ, сами зъ мѣста даютъ, але дей и пенязи подводные до скарбу нашего платять, въ чемъ се дей имъ великое обтяженъе надъ давнюю повинность дѣеть, и вжо нѣкоторые изъ нихъ частокротнымъ даваньемъ подводъ подъ посылы и гонцы и губеньемъ въ подводахъ коней ихъ до убоства пришли, и били намъ чоломъ, абыхмо имъ въ тымъ ласку нашу господарскую показали. А тые пенязи подводные, которые до скарбу нашего платять, зъ нихъ знести велѣли. Мы, господарь, чинечи то на чоломбитъе ихъ ку подпоможенью того мѣста нашего Каменецкого и взглядомъ того, ижъ вжо подданные наши волости Каменецкое заровно зъ ними подводъ подъ посылы и гонцы наши не даютъ и съ того ся выламуютъ, только мѣщане наши сами трудности и обтяженъя въ томъ немалого заживаютъ: тогды есмо ихъ мѣщанъ Каменецкихъ отъ половины даванъя пенязей до скарбу нашего вызволили и симъ листомъ нашимъ вызволяемъ, до воли наше господарское; только повинни будутъ пла-

тити въ каждый рокъ до скарбу нашего не меншь ани большъ одно по десеть копъ грошей Литовскихъ, до выданъя лѣпшого, еслибы то не было съ обтяженьемъ ихъ, а подводы ведлугъ уставы наше такъ, яко и инше мѣста наши мають давати. И на то дали есмо имъ сесь нашъ листъ съ подписомъ руки наше господарское и съ нашою печатью. Писанъ въ Варшавѣ, на сеймѣ вальномъ. Року по Нароженью Сына Божого тисеча пятьсотъ деветьдесять второго, мѣсяца Октябрю четвертогонадцать дня. U tego przywileju przy pieczęci wielkiej W. X. Littgo, na massie czerwonej wycisnionej, podpisy rąk najjaśniejszego króla Jmci Polskiego y pisarza następującemi wyrażają się słowy: Sigismundus Rex (L. S.). Matěj Bojna, pisarъ. Który to przywilej od najjasn. króla Jmci Zygmunta III, mias tu JKmc Kamiencowi Littmu Ruskim charakterem pisany, konfelowany, przez wyżej wyrażonego JP. Waleriana Franciszka Budnego ku aktykowaniu podany, iest do xiazgem. W. B. Litt. spraw wieczystych ze wszelką, co do słowa wyrażoną, rzeczą, przyięty y zapisany.

70.—Инструція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву.

Изъ актовъ книги за 1566—1642 годы, лист. 319—326.

Лѣта Божого Нароженъя 1596, мѣсеца Генваря 10 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отпированныхъ, передъ нами владники земскими воеводства Берестейскаго, Ѳедоромъ Патеемъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, постановившисе очевисто у суду урожонные ихъ милость панъ Василей Букраба, хорунжий воеводства Берестейскаго, панъ Остафій, Янъ Тишкевичъ, воеводичъ Берестейскій, секретарь его королевское милости, будучи депутованный на одданью ку уписанью до книгъ инструкции, на соймику въ року прошломъ деветьдесятъ шостомъ у Берестью, мѣсяца Декабра тридцать первого дня учиненое отъ ихъ милости пановъ радъ и урядниковъ земскихъ, вгородскихъ, рыцерства и шляхты, всихъ обывателей воеводства Берестейскаго, паномъ посломъ, зъ воеводства Берестейскаго обранымъ, даное, то есть, пану Янови Боговитиновичу Шумбарскому и пану Яну Теля-

тицкому на соймъ вальный теперешній Варшавскій въ року деветьдесятъ семомъ до Варшавы, покладали и оповѣдали намъ тую инструкцію, ку отпированью тымъ посламъ посельства на томъ соймѣ вальномъ отправуючого, за печатми и подписомъ рукъ вельможныхъ ихъ милости пановъ радъ, также за печатми и подписами рукъ урядниковъ земскихъ и вгородскихъ и иныхъ, много рыцерства, шляхты, обывателей воеводства Берестейскаго, просечи, абы тая инструкция для вѣдомости всихъ до книгъ земскихъ уписана была; которую мы, врадъ, бачачи речъ быть водле права слушную, принели и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: *My, rady, urzedniczy ziemscy, rycerstwo, sliachta y wszyscy obywatele wojewodztwa Brzeskiego, ktorszyśmy się tu do Brzescia na seimik powiatowy, od króla JMci na dzien dzisieyszy trzydziesty miesiaca Grudnia złożony, zia-chali, wysłuchawszy poselstwa do nas króla Jego Msci przez posła JKmci, wyrozumelismy wielkie obmysliawanie a prawie oycowskie sta-*

ranie J. król. mosci, pana naszego miłosciwego o nas y o oyczysnie naszej y Rzeczy Pospolitey wszytkiey, żaco królu Jegomsci, panu naszemu miłosciwemu unieżenie dziekuiemy y Pana Boga prosimy, aby Pan Bóg Wszechmogący sprawy króla J. msci szczęścić y błogosławić raczył, chowaiąc iego sacram majestatem w dobrem zdrowiu y szczęśliwym nad nami panowaniu na czasy długie, a wszytkie nieprzyiacioły iego królewskiey mosci y nasze podnoskiem pod nogi majestatu iego królewskiey mosci podłożyć raczył. A iż król iegomosc przekładać nam raczy niebespieczenstwo wielkie, które wszytke R. P. zachodzi za podemknienie się s woiskiem wielkim cesarza Tureckiego pod państwa króla jegomosci, który iusz od Węgier ostatnią twierdzą od granic koronnych mocą wielką wziawszy y tamże y namieisczach inszych presidowac postawiwszy, położył się z woiskiem u granic corony Węgierskiey y przysiad się prawie tuż pod bok państwa jego król. mosci; za czym nie tylko ziemie Węgierskiey ostatek blisko upadku, ale y wsiztka R. P. nasza w wielkiey trwodze i niebespeczenstwie być musi, abysmy o tem radzili, jako by temu niebespeczenstwu zabieżeć, a Corona y R. P. wsiztka cale ugruntowana y opatrzona była, aby za temże pożarem tenże ogień scian naszych,

(czego Boże uchoway) nas samych co y sąsiad naszych niedoszedł, jeśli przeciw tak wielkiemu a głównemu nieprzyiacielowi ligę z pany chrześcianskimi wsiąć y z niemi spolnymi siłami przeciw nieprziziacielowi temu przestawac, czyli mu tesz pokoy niepewny z niem mając, pacta trzymac a przemierza y dawnego pokoju z nim ponowic..... My tedy dobrze to uważywszy y upatrując, iż pokoy s cesarzem Tureckim nie jest pewny, którego on każdemu póty trzyma, poki sam chce, albo poki mu się occasia do posiągnięcia państwa którego niepoda; za tem y my pokoiu y prziasń stateczną po niem trudno sobie obiecować mamy; rozumiemy tedy być rzeczą słusznieszą y przystoinieszą y pożytecznieszą z pany chrześcianskimi ligę wsiąć y spólnie się tego otrząsnąć a za cudzą ieszcze scianą bronie się y odpor czynic, y zwłascza, jeśli panowie chrześciansczy condicie słuszne y warowne, na których by król jego mosc y R. P. nasza bezpiecznie przestać mogła, podali y one zawsze, poki by woyna trwała, bez wszeliakich chitroszczy y wymówek dosic czynic chcieli. A gdzie by więc niepewnosc jaka ligi być miała y bezpiecznego warunku y conditij nie było, tedy raczey o pokoy s cesarzem Tureckim, jako naywarownieyszy byc może, a to iako nayrychley z seymu starac się przydzie,

oczem Pp. posłom naszym radzić się zgłównem Słonimskim, z ich miłosciami radami posły wojewodstw y powiatow W. X. L., bracią naszą, znościć się y na seymie walnym w Warszawie z stany coronnemi, namawiać y stanowić poruczamy y onym zupełną y niezamieczaną moc w tem dajemy, aby naprzód y przed wszystkimi ynszemi sprawami bespeczeństwo R. P. od pogan y od wszystkich postronnych nieprzyacioł, jako nalepiey być może, obmyslili y opatrzyli. Tosz potem do inszych spraw domowych przystępowali. Raczy też nam jego królewska moc, nasz miłościwy pan, przekładać niebespeczeństwo od Tatarżyna, który mając lud gotowy sna..... Białogrodzkich z wojskiem koczując y posłów do jego królewskiej mocy przysłał, żądając upominkow i zniesienie kozakow nizowych z Zadnieprza. A gdzie by się tym dwiema condiciam dosć nie stało, zaraz pokoy przemierza wypowiada. Co się tycze upominkow, tedy, ile pod ten czas lepiej jest, aby mu zwykłe upominki pozwolić a pokoi z nim zatrzymać dotąd, poki się obrona przeciw niemu stateczna obmysli y postanowi; a kozakow Nizowych zniesienie, iako trudno jest y niebesieczne, próżno mu tego pozwalać i obiecować; lepiej inszą jaką wymowkę w tem uczynić, a kozaczy aby zachowani byli jedno w iakiem dobrem porząd-

ku y w posłuszeństwie; gdysz tam będą pożyteczni y potrzebni R. P., kiedy in officio sub disciplina trzymani będą. Przypominać też jego królewska moc raczy, iż sprawy y stanowienia seymowe uważności, która im s prawa należy, nie mają; tedy, iż na tem jego królewskiej mocy y Rzeczy Pospolitaey wszystkiej należy, aby sprawy seymowe, które za zezwoleniem wszystkich stanow na seimie się stanowią, nie byli potem od osob prywatnych wzruszane, zlecamy panom posłom naszym sposoby i warunek iaki wynaleść, postanowić, aby się tego prywatni ludzie wzruszać nie wazili, co na seimie wszyscy zgodnie ufają y postanawiają. Żąda też król jegomoc, abyśmy to poruczyli posłom naszym, zeby wysłuchali na seimie poselstwa posłów y seimu przeszłego, do Szweczii posłanych, którzy się iusz zwrócili; poruczamy tedy to posłom naszym, aby poselstwa ich na seimie przyszedł przysłuchali y spólnie stany coronnemi o zatrzymaniu królestwa tam tego radzili y obmysliwali, bez zatrwożenia a zatrudnienia jednak jakiego Rzeczy Pospolitey naszej, y owszem bespeczeństwo jej pierwiey pilnie opatrziwszy, pobor, któryśmy królu jegomoci zgodnie pozwolili, jusz mało niewszysci wydali, napominamy poborcy powiatu naszego ziemi Brzeskiej, aby od tych, którzy by jeszcze

poboratakowego nie wydali, wyciągac, a wybrawszy, do skarbu króla jegomości W. X. L., dorąk podskarbiego ziemskiego, wielmożnego Demetra Chalickiego oddał, jako najprędzey być może. A iż tesh comissia granic xieźstwa Litewskiego wojewodstwa Brzeskiego s Koroną Polską niedoszła, za niewyjechaniem comisarzow coronnych, iusz..... samisz dwakroccomissią złączą z wielką.... ubliżeniem naszym, y bracią naszą, obywatelom wojewodstwa Brzeskiego z własnego ich wojewodstwa y powiatu do inszych powiatow y jurisdikcy, zwłaszcza do Mielnika y na trybunał coronny wyzywają y sądzą sliachcicow, prawu y jurisdikcii swojej niepodległych, skąd ich zas y na seim wyciągaia; maia tedy tego poprzeć panowie posłowie, aby sie temu koniec stał, a wojewodstwo nasze Brzeskie w swych granicach dawnych było zachowane y bracia nasze ad alienos districtus nie byli wyzywani y sądzeni od sędziow nienależnych, y decreta te, jako non competentibus iudicibus, byli annihilowane, iz braci naszej znieśiona na tem seimie. Co się prozby iego krolewskiej mosci dotyczy, abysmy pozwolili królu jegomości biskupstwo Wilenskie, na czas jedno, dać polakowi; iż to jest tesh niebezpieczne y bardzo strasliwe pozwalać, co przeciwko dawnym prawom, przywilejom y zwyczajom, które

przodkowie króla jego mosci, pana naszego, świętey y wieczney pamięci królowie Polsczi y Wielkego Xieźstwa Litewskiego nie jedno przodkom naszym szcudrobliwie nadali, ale ie też zawsze wiecznie y nienarusznie chowali y trzymali; tedy raczey poruczamy to posłom naszym iżby uniżenie y pokornie proźby naszej doniesli do jego królewskiej mosci, aby jego królewska mosć, przykładem swiętobliwych przodkow swoich, nie przeciwko prawom y przywilejom, od nich nadanym, nie czynił, y owszem nas przy nich, jakośmy ich do tego czasu w spokoyne używaniu zawsze byli, spokoinie zachować raczył, abysmy tak zwiększą chęcią za jego król. mosć, pana naszego miłosciwego, Pana Boga prosic nie przedstawiali. Wszakosz, iesliby się to ich miłosciam panom radam y panom posłom wojewodstw y powiatow W. X. L., braciey naszej zdało co, odkładamy to na ziazd główny Słomimski, gdzie to nie jedno nas samych, ale y wszytko Xieźstwo Litewskie zachodzi, którym iesli się to będzie zdało pozwolić tego królu jegomości na czas, za jakim dobrem y pewnem warunkiem, nasze posłowie przeciwieć temu nie mają. Ale gdzie by... to ich miłosciam panom radam y panom posłom drugim nie zdało, tedy panowie posłowie naszej mają się w tem z ich miłosciam wszytkiem zgadzać, nie różniąc się

od starszych, które..... sprawy poruczamy w wierze, cznecie y sumnieniu posłów naszych ich mościom panom Janowi Szumbarskiemu Bogowitinowi a panu Janowi Teliatyckiemu, których eśmy sposzrodku siebie na ten seim wszyscy zgodnie y jednostajnie obrali y posyłamy ich, dając im moc zupełną y niezamierzoną o tych rzeczach wyszei pomienionych pierwey na ziezdzie głównym w Słoniwie z ich mościami pany radami y s pany posły wszystkiemi W. X. L. bracią naszą, znosic się, a potem na seimie walnem coronnem w Warszawie namawiac y stanowic, coby jedno było z nawiększym bezpieczenstwem Rzeczy Pospolitey wszystkie a z zatrzymaniem praw y wolności y tesz swobod naszych szlacheckich w czem wiarę y sumnienie ichmości obowięzuiemy. Petyta 1, A iż też tu pan Bohowityn Szumbarski, posoł nasz, przelożył nam żalosną sprawę o zamordowaniu niebożczika pana Bohowityna Kozierackiego, stryja swego, od własnych synow jego, mają cisz panowie posłowie prosic króla jegomosci y postrzecz tego, aby król jego mosc pilnie w tę sprawę weirzec raczył, a złość tak wielką srogoscia pokaracz y pohamowac raczył, aby się druzdzi tym ukarali, a Pan Bóg był ubłagany, a nie karał nas za takowe grzechi y złości występkow; 2, Także o żalosne y okrótnie pra-

wie pomordowanie niewinnych ludzi szlachcicow uczciwych, nieboszczika kniazia Alexandra Żyzemskiego, Jana Szuszka Liepiesowickiego a Jana Olizarowskiego y przy nich sług dwu Zaleskiego y Sieniawskiego, których to sług dwoch ciała y do tego czasu niewiedzą gdzie podziano, a to od pana Stanisława Warszickiego, starosty Ozerskiego y Kobryńskiego; prosic tedy mają panowie posłowie, aby król jegomosc niezwłoczac tey sprawy na tem sejmie sądzic ią raczył, bez wszelakiey zwłoki, tak żeby z lena Warszickiego starostwa Kobryńskiego według praw y wolności naszych zniesione było, króla jego mości panowie posłowie prosic mają; 3, za panem wojewodą Witebskim panowie posłowie króla jego mości prosic mają, aby jego królewska mosc comissarze naznaczic raczył... graniczi dobrego od dobr króla jegomosci, włosci W.....kiey y Winnickiey y Rzechickiey. 4, Za panem Janem Grekiem z uczesnikami jego prosic mają o comissia, aby panowie komisarze wyjechawszy oglądali, jako wiele gruntow odeszło od ymienia ich Dobrzinskiego do dobr króla jego mości, sioła Małaszewicz, do starostwa Brzeskiego należącego; za tem że panem Grekiem prosic mają, aby za częsc jego ymienia Pożezinskiego była odmiana dana od króla jego mości w siele Dobrynie, abo w Małasze-

wiczach, gdysz y list króla jego mosci ma na to; 5, Za panem Janem Tyszkiewiczem, wojewodziczem Brzeskiem prosic, że za żywota nieboszczika jego mosci pana wojewody Brzeskiego, oycy jego, rewizorowie starostwa Brzeskiego zabrali gruntow niemało od ymienia Wislickiego do gruntow włosci dworu Rzecickiego, a odmieny za to nie dano; w tem czasie ociecz iego mosci zmarł, a oni potomkowie w młodości lat byli zostali; a tak prosic króla jego mosci o comizarze y o odmiane. 6, prosic mają króla jego mosci panowie posłowie, aby trybunał W. X. L. był wszystek odprawowany w miescie stołecznem w Wilnie; 7, jarmarki w Brzesciu, aby król jego mosce pozwolicz raczył, pilnie jego królewskiej mosci prosic mają 8., Mają się tesz panowie posłowie naszymy pilnie domagac na ziezdzie głównym Słonimskim, aby dla lepszej poteźności y wszysci ich mosce panowie senatorowie Wielkiego Xęnstwa Litewskiego jechali na seim, nie wymawiając się priwatami żadnemi.

Pisan w Brzesciu. Dnia trzydziestego, miesiąca Grudnia, roku tysiąc pięć set dziewiedziesiąt szostego. Na którą instrukcją naszą, od nas ich mosci panom posłom, braciey naszej, rękami swemi własnymi podpisalismy się y pieczęci swe przycisneli. У тоє инструкціи при печатехъ подписъ рукъ тыми словы: Hipatius, Episcopus Wladimiriensis; Mikolai Sapieha, wojewoda Witepski, ręką; Leo Sapieha, cancelrz Wielkiego Xęnstwa Litewskiego, Piotr Litwinowski, marszałek króla jego mosci; Василий Букраба, хоружий Беерстейский, Fiodor Pociey, ziemski Brzeski, sędzia; Bohdan Tuminski, podsedek; Liew Pociey ręką swą; Jan Mielieszko własną ręką; Ostafi Jan Tyszkiewicz, ręką swą; Bieniaż Buchowiecki, ręką swą; Jan Kamiencki, ręką swą; Bohdan Czerniewski, Iwan Brzozowski ręką własną; Олехно Робичъ, Jan Turzubacki, ręką swą; Wasili Lwowicz Hornowski, ręką; Krzisztoph Zwierz, Jozeph Kotelnicki.

71.— Листъ короля Польскаго Сигизмунда III къ подскарбію земскому и писарю Великаго Княжества Литовскаго Димитрію съ Халча Халецкому, ограждающій королевскихъ крестьянъ отъ неправильныхъ вымогательствъ, дѣлаемыхъ подскарбіемъ Халецкимъ.

Изъ актовой книги за 1597 годъ, листъ 281.

Лѣта Божого Нароженія 1597, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами владники земскими воеводства Берестейскаго Ѳедоромъ Патеємъ, судьей, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеємъ, писаромъ, ставши очевисто у суду лѣсничій его королевской милости Каменецкій и Бѣловѣжскій, его милость панъ Филиппъ Махвицъ оповѣдалъ и намъ, владови, до рукъ подалъ листъ его королевское милости, пана нашего милостивого, за печатью канцлерскою великою и съ подписомъ руки его королевской милости, также и съ подписомъ руки писарское, въ которомъ листѣ его королевская милость писать рачить до его милости пана Деметра Халецкого съ Халча, подскарбего земского и писара великаго князства Литовскаго, староеты Берестейскаго и Могилевскаго, дабы подданнымъ лѣсництва Бѣловѣжскаго фольгу во

всемъ чинилъ, яко о томъ ширей листъ его королевское милости въ собѣ обмовляетъ, просечи, абы ему тотъ листъ до книгъ земскихъ Берестейскихъ былъ уписанъ. У чемъ мы, владъ, бачечи речъ быть водле права слушную, принели есмо его ку записанью до книгъ, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Жикгимонтъ Третій, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифляндскій а Шведскій, Готскій, Вандальскій дѣдичный король. Подскарбему земскому и писару нашому великаго князства Литовскаго Берестейскому, Могилевскому, Юрборскому старостѣ, вельможному Деметру Халецкому съ Халча. Приходили до пана подданные наши лѣсництва Бѣловѣжскаго зъ села Меленца, зъ села Виное, Крожковъ, Воли а зъ села Хвойновки, отъ села Галось, на име Иванъ Лукашевичъ, Гаврило Веремеевичъ, Матей Бартошевичъ, даючи того справу и жалуючи сами отъ себе и име-

немъ всихъ подданныхъ нашихъ, селъ помененыхъ, ижъ што дей упреймость ваша взглядомъ работы ихъ около ставу нашего Бѣловѣжскаго и иныхъ разныхъ работъ, до которыхъ были вже черезъ чотыры годы примушани умнейшилъ и застановилъ былъ имъ по сороку грошей съ каждое волоки въ каждый годъ зъ цыншу до скарбу нашего приходячого вытрутити; а теперъ упреймость ваша ничего имъ не упушаючи сполна всего цыншу потребуешь и отъ лѣсничаго нашего Бѣловѣжскаго и Каменецкаго урожного Филипа Махвича въ личбѣ и въ рахунку тыхъ сороку грошей съ каждое волоки приймавати не хочешь, а до того дьякла житное и овсяное въ такомъ знищенью ихъ для неурожаевъ и утисненью работами тамошними не грошми, але збожемъ самымъ вытегати кажешь, надъ звычай ихъ давный, описанье уставы ревизорское и зъ того всего отъ менованого лѣсничаго нашего личбы потребуешь; про то постерегаючи, абы они, за утисками своими въ работахъ и неурожаяхъ збожа, до убоства и знищенья не приходили, если бы такъ было, яко нимъ спра-

ву дали, хочемъ мѣти и приказуемъ, абы упреймость ваша то, што имъ былъ взглядомъ работъ ихъ тамошнихъ цыншу до скарбу нашего приходячого зъ каждое волоки на рокъ по сороку грошей упреймость ваша упустити позволилъ, отъ лѣсничаго нашего менованого въ рахунку и личбѣ его того не правилъ и овшемъ водлугъ прибавлянья имъ работъ и тежаровъ тамошнихъ пристойную фолгу чинити велѣлъ; также въ отбиранью отъ нихъ дьякла житного и овсяного, уважаючи тежары ихъ, водлугъ давного звычаю и уставы ревизорское, пѣнезми выбирати велѣлъ, постерегаючи, абы они до знищенья и зубоженья не приходили, а намъ, господару, зъ жалобами своими доуки большъ того не чинили конечно. Писанъ у Варшавѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятсотъ деветдесять сегого, мѣсца Апрѣля двадцать шостого дня. У того листу его королевское милости печать великая канцлирская и подпись руки его королевское милости тыми словы: Sigismundus Rex; также и подпись руки писарское въ тые слова: Матей Война, писаръ.

72.—Протестъ сенаторовъ, чиновниковъ городскихъ и земскихъ и землянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Польскаго, присоединяющихъ незаконно имѣнія и земли, принадлежащія Княжеству Литовскому, въ Польшѣ.

Изъ актовой книги за 1617 годъ, лист. 593—596.

Лѣта Божого Нароженъя тисеча шестьсотъ семнадцатого, мѣсеца Февраля третего дня.

На рокахъ земскихъ судовыхъ, на завтрее посвятъ Трехъ Кроли, свята Римскаго, у Берестѣи судовне отправованныхъ, передъ нами Прецлавомъ Горновскимъ, судьей, Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Яномъ Патеємъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими Берестейскими, постановившисе очевисто панъ Миколай Сколдыцкій, именемъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, врадниковъ земскихъ, вгородскихъ и шляхты, обывавелевъ воеводства Берестейскаго, на день Громницъ до Берестѣя згромажонныхъ, подалъ оповѣданье и листъ на писмѣ въ тые слова: Мы, senatorowie, urzędnicy ziemscy y grodscy y schlachta, obywatele wojewodztwa Brzeskiego, którzyśmy się na dzień Gromniczny w roku tysiąc sześćset siedmnastym na elekcyą deputacką ziachali, czynimy solennem protestationem na ichmosciow panow, iasnie wielmożnego pana Stanisława War-

szyckiego, wojewodę Podlaskiego, na wielmożnego pana Wojciecha Niemierę, casztelana Podlaskiego, starostę Mielnickiego, na jegomośc pana Kaspra Dębinskiego, podkomorzego Mielnickiego, a na jegomośc pana Wojciecha Mlecza, podkomorzego Drohickiego, commisarzow z strony Corony Polskiej, z seymu na rozgraniczenie wojewodztwa Podlaskiego z wojewodztwem Brzeskim wysłanych, o tym, iż dochodzi wiadomość nas takowa, jakoby ichmość panowie, komisarze coronni, roziachawszy się z mieysca y czasu, constytucyą commissyi naznaczonego, po niedoszłej commissyi, która dla późnego przyniesienia constytucyi, dla niedania w czas innotescentii obywatelom, do granic przyległym, dla przyjachania niektórych, armata manu dla contradictii posłow wojewodztwa Lubelskiego, niedoszła, iako iedni powiadaia w Mielniku, a jako drudzy powiadaia, w domu pana Dębinskiego, mieli dokumentow pogranicznych coronnych przesłuchować, spisować cognicie granic z odgraniczeniem wie-

la tysięcy włok własności xięstwa Litewskiego czynić y sami siebie z Roszozem, z Koziradami, Międzyrzeczem, z którymi majątnościami z wieków do xięstwa Litew. należą, do Corony odgraniczać y na aproba-cyą tych granic na seym odsyłać mieli. Co jesliby tak było, wielce by-smy na taki postępek ichmość panow comisarzow coronnych utyskować, y takowy ichmościow o niesłuszny nie tylko między bracią, ale by się stało y między obcemi narody z ta-kim niedotrzymaniem wzajem powin-ney wiary postępek, aby się y dru-dzy s tego przykładu kaiali znacz-nie ganić byśmy musieli; bo juryz-dykcyi na czasie i mieyscu constytu-cią naznaczonym nie fundowawszy, owszem z przyczyn zwysz mianowa-nych za niedoszłą publikowawszy y spólnym z mieysca, konstytucyą na-znaczonego, do domow swych rozia-chaniem commissarzow Wielkiego Xię-stwa Litewskiego ubezpieczywszy, po-tym na prywatnych mieyscach, w nie-wiadomości commissarzow Wielkiego Xięstwa Litewskiego, słuchanie pro-ductow odprawować granice narodow, w izbie siedząc, iednym odeymować, a drugim dawać y siebie samych z tak znacznemi majątnościami do Corony odgraniczać, iesliby tak by-ło, nie mogłoby być bez znacznego naruszenia powinności człowieka do-brego; jakoż iuż podobno, w nadzie-

ię tego odgraniczenia, samiż panowie commissarze, jako jegomość pan wo-iewoda Podlaski z Kozirad, jegomość Pan wojewoda Lubelski z Międzyrze-cza, jegomość pan Dębinski z Ro-sosza, z majątności, z wieków w wo-iewodztwie Brzeskim leżących, po-borow z seymu przeszłego ufalonych do poborcę Brzeskiego oddawać y, będąc pozwanemi z tych majątności, w Brzesciu odpowiadać nie chcą. Cze-go chcąc dowodnie dóysć, iesliby ta-ki postępek od ichmość panow com-misarzow coronnych weczyniony być miał, posyłać ichmość panowie com-misarze Wielkiego Xięstwa Litew-skiego do pana podkomorzego Dro-gickiego, iako kommisarza, iesliby co około tego w xięgach swych pod-komorskich miał, lecz, mieniać że się maia ieszcze panowie commissarze coronni znosić, extractow wydać nie chciał, pro constutione. Jesliby by się takie progressy, z przystoynością y miłością bratarską niezgadzaiać się, od ichmościow panow kommisarzow coronnych uczynione pokazały; prze-ciwno nim, iako niesłusznym, ufność i miłość braterską obrażaiącym, sol-lenniter protestuiemy się y, o nich wiedzieć nie chcąc, prawa dawnego w granicach starożytnych wojewodztwa Brzeskiego dotąd, poki dobro-wolne y zgodne rozgraniczenie do-ydzie urzędow podkomorskim ziem-skim y grodskim zażywać y iurisdic-

tie urzędow ich rozciągac rozkali- | до книгъ земскихъ Берестейскихъ
śmy. Которое то оповѣданье есть | записано.

1624 г.

73.—Фундушова записъ на госпиталь Божія Милосердія
въ Брестѣ.

Изъ актовой книги за 1624 годъ, листъ 1165.

Лѣта Божого Нароженія тисеча
шестьсотъ двадцать четвертого,
мѣсяца Юля пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ
о Светой Троицы, святѣ Римскомъ,
припалыхъ и судовиѣ отправова-
ныхъ, передъ нами врадниками су-
довыми земскими воеводства Бе-
рестейского, на мѣстцу его мило-
сти пана Прецлава Горбовского,
судьи земского Берестейского, бу-
дучи засажонымъ Якубомъ Зди-
товецкимъ, а передъ нами врадни-
ками земскими Берестейскими,
Яномъ Патѣмъ, подсудкомъ, и
Андреемъ Пекарскимъ, писаромъ,
ставши очевисто у суду его ми-
лость панъ Прецлавъ Горбовскій,
судья земскій Берестейскій, по-
кладаль и ку актикованью до книгъ
земскихъ Берестейскихъ подалъ,
выписъ съ книгъ мѣстскихъ Бере-
стейскихъ уписанья въ немъ фонду-

шу шпитала, у Берестью будучо-
го, Брацтва Милосердья Божого,
о который жедать его милость ра-
чилъ, абы въ способъ переносу
тотъ выписъ съ книгъ мѣстскихъ
Берестейскихъ до книгъ земскихъ
Берестейскихъ былъ принять и
уписанъ. Въ чомъ мы, врадъ,
видечи рѣчь и жеданье его мило-
сти быти слушное, оный выписъ
принявши и въ книги его вписать
велѣли есмо, которого вписуючи
письмомъ польскимъ и въ словѣ
до слова такъ се въ собѣ маеть:
Actum in civitate Brestensi Magni
Ducatus Lituaniae, die dziewiętnaste-
go mensis Aprilis, anno Domini ty-
siac sześćset dwudziestego czwarte-
go. Przed nami urzędem burmistrzow-
skim i radzieckim, w mieście króla
jegomości Brzesckim będąc oczewi-
ście urodzony J. pan Przecław Hor-
bowski, sędzia ziemski, wojewodst-

wa Brzeskiego, przy oczewistym przyznaniu swym podał na piśmie list, zapis, albo fundusz szpitala Bractwa Miłosierdzia Bożego s podpisem ręki swej i s podpisy rąk panow y fundatorów tego szpitala ziemian wojewodztwa Brzeskiego, żadaiać nas urzędu, aby był do xiąg miejskich radzieckich aktykowany. My, urząd, widząc rzecz być słuszną, onego przeczytawszy i dobrze zrozumiewszy, do xiąg miejskich Brzeskich wpisać rozkazali, który słowo do słowa tak się w sobie ma: My niżej mianowane osoby, którzyśmy się tu podpisali wszyscy wtym liście naszym spólnie, obywatele wojewodztwa Brzeskiego, zeznawamy tym naszym listem y zapisem, iż uczyniliśmy to naprzód za powodem Ducha Świętego, z miłości ku Panu Bogu naszemu, zażywaiąc też hojnych szczodrobliwych i świętych Jego łask Boskich, a maiąc politowanie nad utrapioną i niedołączną, chorą bracią naszą, którzy, z woli Pana Boga Wszechmogącego, ułomnosciami i chorobami są nawiedzeni, a wiele ich dla niedostatku głodem po ulicach umierają, iż opatrzenia zdrowia i wyżywienia swego nie maią; przetoż postanawiamy wszyscy iednostaynie na ratunek ubogich braci naszej, aby był szpital Miłosierdzia Bożego zbudowany, a wychowanie i opatrzenie zdrowia ubogich za te pieniądze nasze wszystkim chorym i ułomnym postana-

wiamy, aby zawsze im wychowanie wedle przychodu dawano było; do którego szpitala ktoby się iedno kolwiek chciał się udać, ma być do niego każdy przyięty, tak z narodu szlacheckiego, iako i wszelakiego stanu płci męzkiej i białogłowskiej rodzaju; i ma być im dobry cerulik naięty, któryby chore leczył; a skoro się który wyleczy, zwłaszcza ci, który ieszcze będą mogli sobie i służyć, skoro który ozdowieie, ma iść precz dobrowolnie, a chorzy y starzy maią tam wszyscy zawsze mieszkać, aż do śmierci, mając tam swoje wychowanie. O co prosim pilnie i zlecami to kapłanowi starszemu, którykolwiek na probustwie u fary starszym przełożony będzie, a przy nim także i urzędowi miejskiemu, mianowicie, panu burmistrzowi przysięgiemu catolikowi, którykolwiek którego roky nastompi w mieście Brześciu, tedy i ten rok swój szpitalem y prowetami zawiadywać ma, dla miłości tylko Bożej na własną tylko potrzebę y wychowanie ubogich, w tym szpitalu mieszkających, wszystko obracaiać, pod przysięgą, na urząd swój uczynioną, nie sobie nie przywłaszczając, y bogich nie krzywdząc. W czym y kapłani, aby się Pana Boga bali y nie krzywdzili, prosim ichmosciow, ale iałmużnę porządnie, aby spólnie rozmnażali, pomniąc na karanie Pana Boga Wszechmogącego; a przy tym jegomosci xiędza biskupa prosim na-

szego miłościwego pana, aby jego-
mość z łaski swej pasterskiej na ten
szpital bractwa S. Miłosierdzia w ła-
sce swej mieć raczył y o krzywdę
ich, w czym się uciekają kiedy, aby
się zastawiał, a onych i sam wspo-
magać raczył y nie dał nigdy temu
szpitalowi ubogiemu upaść; a ich-
mościowie, wyżej mianowani, PP.
dozórcey, aby to, co który z nas po-
zwalamy wiecznemi czasy y doczes-
nyie, my y potomkowie nasi, we-
dług tego listu y podpisu naszego,
to co kto z nas naznaczył, do skrzynki
szpitalney odbierali y kładli, od której
skrzynki ma być klucz jeden u xiędza
starszego farskiego, a drugi u p. bur-
mistrza catolika, a trzeci u starszego
szpitalnego; a ci ichmość, jako xiądz
starszy tak i pan burmistrz, wyjąw-
szy z skrzynki, za iałmużnę mają
dawać pieniądze do szafarza porząd-
nie, jako możność wynosić może,
opatruiąc każdego wedle osoby y cho-
roby, upatrując też każdego stanu
lata, aby stąd tam Panu Bogu cześć
y chwała oddawana była, a za nas
się modlili. A y napotym co by kto
z miłości ku Panu Bogu do tego szpi-
tala chciał co pożytecznego uczy-
nić, iałmużną świętą opatrzyć y
przyłożyć, iakiegoż by był kolwiek
stanu, choćby nie był w tym teraz
regestrze; tedy mu to wolno będzie,
y potym się każdemu wpisać, po-
prawić y iałmużnę dawać wolno,
gdyż Pan Bóg każdego uczynku ła-

skawie zawsze przyimować raczy
y do winnice swojej po ranu y wie-
czor wzywa y przymuie, a iednak
każdemu szczodrobliwie płaci; to też
waruiem, iż iesliby kto nie wiecznie,
ale tylko do czasu którego, kolwiek,
lub by tylko do żywota swego co
kto zapisał na ten szpital dawać,
tedy to wolno każdemu dawać bę-
dzie y po ten czas tylko mają się
spominać u tego każdego, jako się
tu oto podpisze na iak długi czas,
bądź na jak wiele lat, bądź też kto
wiecznością, bądź to tylko do żywo-
ta swego, nieobowiązuąc potomstwa
swego do tego listu y do dawania,
to przy woli każdego zostawuiem.
A że jegom. pan Przecław Horbow-
ski, sędzia ziemski Brzeski, iest po-
wodem fundowania tego szpitala; te-
dy, dla utwierdzenia gruntownego
dalszego, tymi wszystkimi rzeczami
ma rządzić y starszym u nich być,
aż do żywota swego, albo poki sam
jegom. zechce. A po żywocie pana
sędziego ci wszyscy wyżej miano-
wani rządzić mają, a ci ubodzy za
swoie dobrodzieie powinni Pana Bo-
ga prosić za zdrowie y szczęśliwe po-
wodenie dobrodzieiow wszelkich, tak
za żywe, jako zmarłe dobrodzieie y
za tych zmarłych braci y za każde-
go obecnie przy mszach świętych
y pod obrazem wielkim w izbie
wielkiej, tak w nocy, iako y we
dniu mówiąc korąkę o męce Pań-
skiej y drugą korąkę do Nayswięt-

szej Panny Maryey, a kto czytać umie, powinien odprawować psalmy pokutne za żywe y zmarłe dobrodzieie, wedle nabożestwa każdy swe go, pilno y gorąco ucząc iej y drugich z nimi, czytając rozmaite nabożestwa, a kto też robić co może, niech tam robi, odprawiwszy nabożestwa. A iesliby też co ubodzy wiedzieli coby im krzywdę przełożeni tego szpitala czynili, tedy z pośrodku siebie mają obrać sobie starszego, y wolno ym będzie to, który mocen będzie przełożonych pozwać w krzywdzie ubogich do urzędu mieskiego-Brzeskiego o uczynienie liczby s każdego roku, a liczba niema się dalej zwłoczyć, tylko do roku, a o roschodach y starszy w szpitalu mają się pytać y wiedzieć, aby y oni czym szkody nie ponosili, a szpitalne osoby, sami ubodzy, corok obierać mają z pośrodku siebie starszego, za wiadomością przełożonych, który ma żywnosć, za wiadomością starszych, chować y kupować, a co by od wychowania którego roku nad ordynacyą zbyło, to dla przygody mają mocno y pilno chować. A do tego y to ja, Przecław Horbowski, sędzia ziemski Brzeski, waruję y obliguję, iż za pomocą y spomożeniem Pana Boga Wszechmogącego, gdy mię ieszcze Pan Bóg wspomůže, tedy chcę ieszcze y daley obmyślać o wychowanie tych ubogich, tego, aż do śmierci moiej, y proszę o to dziątek

moich miłych y potomstwa ych, żeby na ten szpital baczenie mieli y, gdy ich Pan Bóg pobłogosławi, aby też y oni z miłości ku Panu Bogu y z miłości dla pzożby moiej rodzicielckiej y swej matki, temu szpitalowi wyżywienia y żywności dodawaiąc, o ubogich pilne staranie mieli, bądź iesliby którzy z synów moich duchownym został, bądź z woli Bożey y na oyczystym chlebie ostał, iako którego Pan Bóg przeyrzy, aby tego szpitala doglądał y pomocny był, pilnie proszę dziątek moich miłych, a to com z domu moiego Brzeskiego zapisał, aby koniecznie oddawali, a gdzieby Pan Bóg dopuscił co przeciwnego, zwłaszcza przez ogień w Brzesciu, aby z swego to wszyscy płacili; iesliby nie chcieli, tedy od tego do tego domu y placu wiecznie odpadają y ten szpital ma tego wszystkiego s tego domu y placu patrzeć, u nich prawnie, o czym szyrzey w liście moim iest, w xiegach moich, na tym domu moim y na placach, u pana Zaykowskiego kupionych, zapisano. I na tośmy dali ten nasz list, my wszyscy spółnie y zgodnie, którzyśmy się tu tylko podpisali, do którego bądź kto pieczęć przyłożył, bądź kto nieprzyłożył, a rękę tylko podpisał, wyraziwszy imię swoje, tedy to ma być bezpiecznie ważno. A wolno to będzie y potym podpisować się każdemu, nie tylko mieszczaninowi, z narodu szlacheckiego,

ale y białym głowom, także z obó-
ga narodu, abowiem wsycysmy ie-
dnacy u Pana Boga. A co też kto
tu obiecał pewniśmy y zjyscić, z miło-
ści ku Panu Bogu, będzie, a iesliby
nie zjyscił, mają się tego y powinni
będą, wedle tego zapisu, panowie star-
si upomnieć y sami ubodzy, by też
y do prawa przyiść miało. Pisan
w Brześciu, roku od Narodzenia Sy-
na Bożego tysiąc sześćsett dwudzie-
stego, miesiąca Lutego osmnastego
dnia. U tego funduszu pieczęci trzy
przycisnionych i podpis ręki tymi
słowy: Przecław Horbowski, sędzia
ziemski Brzeski imieniem wszyst-
kich tych osob y od siebie sam po-
daje do xiąg y ziemskich y mies-
kich ten nasz fundusz na szpital
bractwa Miłosierdzia Bożego z do-
mem y z inszemi gruntami, teraz y
napotym będącymi, kto by co zapi-
sał, albo wyznał, albo doczesnie
przyczynił, mają tego dochodzić y
wyciągać y na tym żyć wiecznie. Prze-
cław Wacław Horbowski, sędzia ziem-
ski Brzeski. Łukasz Kopeć, kaszte-
lan Brzeski, mając obowiązanie daw-
ne có dobrego na szpital Brzeski
bractwa Miłosierdzia uczynić, nie u-
czyniłem; aż teraz gdy widzę, iż
Pan Bóg wzbudził serca niektórych,
którzy a fundamentis pewnie to ich
bractwo erigere conebuntur, niechcia-
łem deesse, y ten dawny umysł swój
do effectu przywodząc, dałem do rąk
jego mosci panu Przecławowi Hor-

bowskiemu, sędziemu ziemskiemu
Brzeskiemu, gotowego grosza pro
nunc złotych dwiescie na potrze-
bę tego szpitala, a potym co rok
postępuię od siebie, od małżonki y
dziatek swych, do żywota mego, po
złotych dwudziestu; przytym, co bę-
dzie mogło być, starać się będę, jako-
bym mógł, służyć temu bractwu zmi-
łości samey chrzescianskiey; te dwa-
dziescia złotych rocznie na S. Jan co
rok powinien będę oddawać, Łukasz
Kopeć. C. B. mppa. Ja, Stanisław Nie-
miera na Niemierowie casztelan Pod-
laski, oznaymuie tym moim pismem,
żem obiecał dać na ten szpital złotych
piędziesiąt na nowe lato przyszłe, a po-
tem namysliwszy się fundować co zna-
cznego na każdy rok wiecznie obiecuję
y szlubuję za pomocą Bożą zjyscić. Sta-
nisław Niemiera, kasztelan Podlaski,
mppa. Ja, Przecław Wacław Horbow-
ski, sędzia ziemski Brzeski, oznaymu-
ię tym moim podpisem y zapisuję się
sam od siebie, jako też y na potom-
stwa moje wiecznemi czasy wkła-
dam, iż mamy na ten szpital dawać
w każdy rok na każdy S. Marcin
kop sześć Litt., którą sześć kop wszy-
scy synowie moi mają po śmierci
moiey także na każdy S. Marcin
wiecznie płacić do brackiey skrzyn-
ki szpitalney, do S. Łazarza, do rąk
y przez ręce starszych, którzy to
trzymać y wybierać będą, to obra-
cać ma na wychowanie ubogich, aby
za nas Pana Boga za wszystkich, tak

żywych, iako umarłych, prosić wiecznie, nie wstawając nigdy w modlitwach swych. Przecław Wacław Horbowski, sędzia ziemski Brzeski, ręką własną. A do tego pokim żywy poki będę odprawował sądy ziemskie, tedy daruję pamiętne swoje temu szpitalowi Miłosierdzia Bożego, którego mają sami pilnować y mieć skrzynkę u sądu. Ci ubodzy ich starsi mają to pamiętne wybierać u sądu y kłaść w skrzynkę wszysey co od kogo należeć będzie po groszy cztery.—Ja, Jerzy Szuyski, zeznawam tym pismem moim ręką własną moją, iż czyniąc powinności moiej chrześcijanskiej dosyć, na pamiątkę potrzeby ubogich ludzi już obiecuję, poki żywota mego stawać będzie, na ten nasz szpital w Brzesciu na każdy święty Jan mam dawać złotych pięć polskich. Isdem qui supra, ufamy to dawać na szpital. Ja, Stanisław Andrzejewicz Horbowski zeznawam tym pismem moim, ręką moją własną pisanym y pieczęcią moją zapieczetowanym sam na sobie y na majątność moją, w wojewodztwie Brzeskim leżącą, y na dzieci, potomki moie, które by na majątności moiej po mie zostali, żyli, iż mam y powinien będę za żywota mego, a po żywocie moim potomkowie moie, z majątności moiej, po mnie pozostałej, mają y powinni będą w każdy rok płacić temu szpitalowi Miłosierdzia Bożego zwysz mia-

nowanemu ośm złotych polskich w każdy rok; a roki mają się poczynać y kończyć od S. Jana Krzyciela w roku terazniejszym tysiąc szescset dwudziestym do drugich świąt takowychże S. Jana Krzyciela. A gdzieby ja, Stanisław Horbowski, za żywota mego, lub po mnie potomkowie moi, chcieli osobno co na to imienie majątność w tem że wojewodztwie, lub w mieście Brzeskim kupić y dać na tenże szpital Miłosierdzia Bożego, co by także wiele, złotych ośm uczyniło, eliberując od tey ośmi złotych wszystkie majątności, w tym wolność sobie y potomkom moim zostawuję.—Poki żywota stanie na tem mizernym świecie, mam dawać z małżoną moją na ten szpital beczkę żyta, szanek grochu, szanek krup, groszy dwanaście Littewskich. Jan Żuk Zdzitowski ręką mą własną. Ja, Stanisław Brostowski zeznawam tym moim pismem komu by to wiedzieć należało, iż ia sam powinien będę dawać na szpital spólnie z małżoną mą beczek żyta dwie, ięczmienia beczka, gryki beczkę y po kopie Litt. do żywota naszego. Stanisław Brostowski ręką swą. A to się ma sciągać w każdy rok od S. Jana do świętego Jana. Dmistr Bukraba obiecuję dawać na szpital w Brzesciu, na każdy rok, żyta beczek dwie, ięczmienia beczkę, gryki beczkę, słodu beczkę, pieniędzy kopę. Dmistr Bukraba ręką. Ste-

phan Parulski powinien dawać na szpital w Brześciu na każdy rok żyta dwie beczki, słodu dwie beczki, przez sześć lat. Stephan Parulski. Jan Skinder obiecuje dawać do szpitala, do Brześcia, w każdy rok po złotych polskich dwa na S. Jana. Jan Skinder ręką swą. Jarosz Wahanowski obiecuje dożywotnie dawać do szpitala Brzeskiego w każdy rok po dwa złote poll. na każdy S. Jan Krzsciciel. Ręką swą. Ja Alexander Koryczewski co rok mam dać na ten szpital beczkę żyta, beczkę słodu, syrow trzydzieście, gotowych groszy trzydzieście pols. pościć miensa wieprzowego. Ręką swą. Na każdy S. Jan Krzsciciel. Ja Czechowski Mikołay zeznawam tym moim pisanem, iż na szpital Miłosierdzia Bożego w każdy rok powinien będę dawać z majątnosci moiej, a po mnie dzieci moie, na każde Święto S. Jana Krzsciciela złotych sześć poll., a ieslibym co chciał kupić, plac, albo dom iaki na ten szpital Miłosierdzia Bożego, z którego by pożytek był doroczny na mianowany szpital, tedy ten datek mój dobrowolny ma być zniesiony; ale iuż na tey kupli przedstawać ma, a żyta beczek trzy dawać zawsze co rok winien iestem. Czechowski Mikołay ręką swą. Ja Zdzitowiecki Fiedor zeznawam tym moim pisanem, iż na szpital Miłosierdzia Bożego na lat trzy powinien będę dawać z majątnosci mo-

iej po beczce żyta na kóźde S. Jana Krzsciciela. Zdzitowski Fiedor ręką. Ja Piotr Pocię czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę na każdy rok dawać po złotych pięciu na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na kóždy Święty Jan Krzsciciel, żyta dwie beczki. Piotr Pocię mp. Ja Anna Irzykowiczowna, Pocięowa, powinna będę dawać do szpitala dwie beczki żyta y pościć mięsa na kóždy na S. Jan. Ręką. Ja Jan Szuyski czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę na kóždy rok dawać po złotych pięciu na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na każdy S. Jan Krzsciciel, y żyta beczek dwie. Ja Samuel Piotr Kamiński czynię wiadomo, iż do żywota mego powinien będę dawać po złotych dwa na szpital Bożego Miłosierdzia, w Brześciu u Fary założonego, na każdy S. Jan Krzsciciel, y żyta beczkę jedną y pościć słoniny. Stanisław Bobrownicki na szpital w każdy rok beczkę żyta dawać obiecuje do żywota swego y słodu. Paweł Czerniewski na szpital powinienem dać w każdy rok pieniędzmi złotych dwa polskich. Paweł Czerniewski. Ja Stanisław Wolski do żywota mego będę powinien dawać po złotych polskich pięć do szpitala ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego, na dzień Bożego Narodzenia, rok od roku y

żyta beczek dwie, jagieł albo krup, półbeczki. Stanisław Wolski. Stanisław Skiroski, pisarz Mielnicki, obiecuje na rok koždy dawać beczkę mąki żytniej, słodu beczkę do szpitala tego y na budowanie sześć złotych, wszystkiego ieden ten raz tego roku, a potym do żywota zawsze dawać. Teodor Bukraba do żywota mego będę powinien dawać po złotych dwa y żyta beczkę do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Michała, rok po roku aż do żywota mego. Ręką swą. Piotr Zaliwski do żywota naszego równie z małżąką swą, Katerzyną z Miłoszewca Żaliwską, do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Jana na każdy rok do lat czterech po złotych dwa. Alexander Szuyski do żywota mego będę powinien dawać po złotych pięciu do szpitala na ubogich Farskiego Brzeskiego Miłosierdzia Bożego na dzień S. Michała, rok po roku aż do żywota. Ręką swą. Jakub Zdzitowiecki obiecuje y zezwalam do żywota moiego y powinien iestem dawać po pięć złotych polskich do szpitala na ubogich Miłosierdzia Bożego w dzień S. Michała, do czego ręką mą własną podpisuję. Pisan w Brzesciu. Ja Anna Bielawska, Jakubowa, Zdzi-

towiecka zeznawam to na siebie y obiecuje na chwałę Bożą, na wychowanie ubogich Szpitala Miłosierdzia Bożego, Świętego Łazarza, złotych piędziesiąt na dzień S. Trójcy w roku tysiąc szesćset dwudziestym wtórym, a potym w każdy rok po złotych dwudziestu, póki sama żywa będę, a po śmierci moiej potomstwo moje wiecznymi czasy. Anna Bielawska Jakubowa Zdzitowiecka, tem podpisem swoim szlubię do żywota moiego, y potomkowie moy po śmierci moiej, na każdy Święty Jan Krzsciciel po dwudziestu złotych. Ręką swą. Który takowy fundusz bractwa Miłosierdzia Bożego, za żądaniem jegomosci pana Przecława Horbowskiego, sędziego ziemskiego, wojewodztwa Brzeskiego, iest do xiąg urzędowych miesckich Radzieckich wpisany. У того выпису мѣстского Берестейского при печати вradoвой мѣстской подпись руки тыми словы: ex actis proconsulum consulumque civitatis Brestensis extraditum. Georgius Omelluiewicz Notarius mppa. Который же выписъ, съ книгъ мѣстскихъ перенесенный, и до книгъ нинѣшнихъ земскихъ Берестейскихъ есть принять и уписанъ. Писанъ у Берестью.

74.—Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну.

Изъ актовой книги за 1633—1634 годы, лист. 1773.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Февраля четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестьи отправованныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Бурабою, подсудкомъ, а Константиномъ Шуйскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановивши се очевисто у суду земяне господарскіе воеводства Берестейского, ихъ милость панъ Ярошъ Скиндеръ и панъ Янъ Решетарскій, покладали инструкцію одъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, дикгнитаровъ и всего рыцерства, обывателей воеводства Берестейского, зъ соймику Громничного, въ семъ року одправованого, ихъ милостямъ паномъ посломъ, на конвокацію Виленскую выправенымъ, даную, въ чомъ въ той инструкціи меновите есть описано, и ждали ихъ милость, абы до вѣдомости нашею врадовое была принята и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписана,

которую инструкцію уписуючи до книгъ и въ словѣ до слова такъ се въ собѣмаеть: Instructia ichmosciom panom posłom od nas obywatelow wojewodztwa Brzeskiego. Dana iego mosci kniaziu Hrehoremu Massalskiemu, podkomorzemu Grodzienskiemu i iegomosci panu Heronimowi Jellenskiemu na convocatią w Wilnie, w roku tysiąc szescset trzydziestym czwartym, miesiąca Marca wtorego dnia przypadającą. Iż te podatki, które Rzecz Pospolita na poparcie wojny z nieprzyjacielem Moskwicinem na przeszłym swiatobliwej iego krolewskiej mosci, pana naszego miłosciwego, coronatiej sejmik namowila była, mimo praeconceptam spem in se są s skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego, tak na zapłatę żołnierzowi jako tesz i ad apparatus bellicum wydane, zaczem tak od iego krolewskiej mosci, pana naszego miłosciwego, jako tesz i od jaśniewielmożnego jgo mosci pana podskarbiego, tu na ten czas w tym naszym zgromadzeniu będącego, dostateczną wzięwszy informatią, i do tego, iż jeszcze wojsku Litewskiemu jednemu za dwie cwierci, a drugiemu za trzy winno

zostaie: tedy my, niechcąc in hoc discrimine deesse patriae, według woli iego krolewskiej mosci, którą nam przez pana Piotra Kochlewskiego, posła swego deklarować raczył, wyprawujemy s posrzedka siebie dwóch pomienionych panów posłów naszych, którym ichmosciom, fidei et dexteritati confidentes, plenariam et absolutam daiemy potestatem, aby z drugimi ichmosciami, na tesz convocatią przybyłemi posłami, dostatecznie o skutecznej przeciwko temu nieprzyjacielowi obronie radzili. A iż ojczyzna nasza inszych obrony niema sposobow, jedno przez stipendiarium militem, na którego podatkow nowych, poniewasz dawne, jakośmy z relaty iegomosci pana podskarbiego zrozumieli, non sufece-runt, potrzeba. Tedy lubosmy przy tym zgromadzeniu naszym trzy pobory wydać ex nunc pozwolili, i do wybierania onych poborcy, pana Teodora Stanisława Bukrabę, podsędkę Brzeskiego, obrali, który, sub poenis in volumine legum expressis, do skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego pro die octawa Martii oddać powinien; jednak ichmosciom panom posłom zlecamy, aby i drugie trzy, a będzie li na to wszystkich zgoda wojewodztw, by tesz i więcej pozwolili i czas oddania onych namowili. Ostatek dexteritati ich mosciow panow posłów naszych poruczywszy, żądamy ich mosci, aby się z drugimi

województwy gorąco o to starali, aby Respublica in tantis periculis doskonale wsparta była. Dan w Brzesciu na sejmiku Gromnicznym roku tysiąc szescset trzydziestego czwartego. У тоє инструкциі при печатѣхъ подписъ рукъ тыми словы: Albrycht Władysław Radziwił, kasztelan Wilenski, ręką własną. Jarosz Wołłowicz, starosta Żomojcki, Bazyly Kopec, casztellan Nowogrodzki, własną ręką. Director Andrzej Massalski, casztellan Brzeski, mp. Stephan Pac, podskarbi W. X. L. mp. Sapieha Chrzysztoph, podczaszy W. X. L., Gedeon Michael Tryzna, stolnik W. X. L., starosta Brzeski, Jan Szujski, chorąży wojewodstwa Brzeskiego, mp. Mikołaj Łoknicki, chorąży ziemi Bielskiej, Teodor Stanisław Bukraba, podsędek Brzeski, ręką swą. Konstanty Szujski, pisarz ziemski, Alexander Kopec—własną ręką. Jan Kossakowski, starosta Gulbinski, Piotr Piekarski, sekretarz króla iegomosci, mp. Jan Kazimierz Umiastowski, sekretarz iego krolewskiej mosci, Wojciech Kochanski, podstarosci Mielnicki, mp. Jan Wereszczaka, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą. Piotr Kochlewski, Jan Pac—ręką swą. Alexander Hornowski, Jan Reszetarski, Piotr Hornowski—ręką. Jarosław Pocię, Krzysztoph Piekarski, Kosciuszko Mikołaj Siechnowicki, Kasper Sadowski, Baltazar Bobrownicki, mp. Osta-

phian Nierokojszyskiej ręką. Которая жъ то инструкция за поданьемъ особъ, вышменованныхъ, до книгъ

земскихъ Берестейскихъ есть записана.

1634 г.

75.—Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго уѣзда.

Изъ актовой книги за 1633—1634 годъ, листъ 1793.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать четвертого, мѣсеца Февраля четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отпращованныхъ, передъ нами Клябріелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Константымъ Шуйскимъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду земяне господарскіе воеводства Берестейского ихъ милость панъ Ярошъ Скиндеръ, а панъ Янъ Рѣшетарскій, покладали листъ згодного постановенья отъ ихъ милостей пановъ сенаторовъ, дигнитаровъ, урядниковъ и всего рицества обывателей воеводства Берестейского, на соймику теперешнемъ Громничномъ

сталый, о которого ждали, абысмы до вѣдомости наше принели и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписать дали. Въ чомъ мы, чинячи жеданью ихъ милостей досить, тотъ листъ сгодного постановенья принявши и до книгъ уписать дали, и такъ се въ собѣ маеть: My rady, dignitarze Wielkiego Xięstwa Litewskiego, urzędnicy ziemscy, grodzczy i wszystkie rycerstwo wojewodztwa Brzeskiego, którzyśmy się tu w roku terazniejszym tysiąc sześćset trzydziestym czwartym, miesiąca Februaryi wtórego dnia, do Brześcia na seymik Gromniczny, na obranie panow sędziów głównych zechali, gdzie i poseł od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, w poszrodek nas z instrukcją sobie daną przybywszy, negotia Republicae, sobie od iego królewskiej mości comissa, dość luculenter re-

tulit et omnes Reipublicae necessitates enumeravit. Zaczém my, poczuwając się bydź prawdziwemi oiczyzny naszej synami, którey in tanta necessitate deesse niechcąc, tudzież też do woli Jego królewskiej mości przychilając się, którą, nas ad capessenda consilia do Wilna na convocatią w roku teraznieyszym pro die secunda Marca wokuiąc, potrzebować tego po nas raczy, abyśmy, posły na pomioniony act i miejsce wyprawisz, we wszystkich Reipublicae potrzebach panom posłom naszym z drugimi wojewodztwy i powiatami radzić zlecili, w czym się optime intentioni iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, accomodując, zaraz s tego zgromadzenia naszego na ten czas i act determinowany JO. kniazia Hregorego Masalskiego, podkomorzego Grodzieńskiego, i jegomości pana Heronima Jeleńskiego wysyłamy, którym plenarium et absolutam potestatem we wszystkim dajemy, i lubośmy tu na tym seymiku naszym trzy pobory ex nunc pozwolili wydać i poborce do wybierania onych jegomość pana Teodora Stanisława Bukrabe, podśędka naszego Brzeskiego, obrali i czas z niemi do skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego pro die octava Martii, sub poenis in volumine legum expressis, stawić się osobnie naznaczyli; iednak ichmościom panom posłom naszym zlecamy, aby i drugie

trzy, a będzieli na to zgoda wszystkich wojewodztw, by też i więcej pozwolili, hoc tamen praecavendo, aby poborców nie tam mianowali, ale żeby do nas na seymik relacyiny zachowali. Zatem te zgodne i iednostayne postanowienie nasze zamykając, użyliśmy s koła naszego jegomość pana Jarosza Skindera i jegomość pana Jana Roszetarskiego, aby ichmościowie naśi tak tę zgodę naszą, iako też i to, żeśmy na sądy główne trybunalne iego królewskiej mości kniazia Jana Szuyskiego, chorążego Brzeskiego, i iegomość pana Maxymiliiana Kaleczyckiego na rok teraznieyszy tysiąc sześćset trzydziesty czwarty obrali, do xiąg ziemskich Brzeskich donieść raczyli. Dat w Brześciu. Dnia czwartego Februarii, roku tysiąc sześćset trzydziestego czwartego. У того листу постановенья соймикового, при печатѣхъ, подписъ рукъ тыми словы: Albrycht Władysław Radziwiłł, kasztelan Wileński, ręką własną; Jarosz Wołowicz, starosta Żmodzki, Bazyli Kopec, kasztelan Nowogrodzki, ręką własną; Director Andrzej Masalski, casztelan Brzeski, mp.; Stefan Pac, podskarbi Wielkiego Xięstwa Litewskiego, mp.; Sapieha Krzysztof, podczaszy W. X. L., Gedeon Michael Tryzna, stolnik W. X. L., starosta Brzeski, Jan Szuyski, chorąży wojewodztwa Brzeskiego, mp.; Mikołay Lehnicki, chorąży ziemi Brzeskiej, Teo-

dor Stanisław Bukraba, podsedek Brzeski, ręką swą; Constanty Szuyski, pisarz ziemski, Aleksander Kopec, własną ręką; Jan Kosakowski, starosta Gulbiński, Piotr Piekarski, sekretarz jego królewskiej mości, mp.; Jan Kazimierz Umiastowski, sekretarz J. K. Mci, Woyciech Kochański, podstarości Mielnicki, Jan Wereszczaka, sędzia grodzki Brzeski, ręką swą; Piotr Koklewski, Jan Pac, ręką swą; Aleksander Hornowski,

Jan Roszetarski, Piotr Hornowski ręką; Jarosław Pociej, Krzysztof Piekarski; Kościuszko, Mikołaj Siechnowski, Kasper Sadowski, Baltazar Bobrownicki, mp.; Ostaphi Niepokoyszczki ręką. Который же то листъ соймиковое згоды, черезъ ихъ милостей пана Скиндера и пана Решетарского до актикованья поданный, есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1635 г.

76.—Листъ короля Стефана Баторія канцлеру В. К. Литовскаго Остафію Воловичу о назначеніи способнаго человѣка для оцѣнки стоимости входовъ въ Бѣловѣжскую пущу, за отмѣну которыхъ нѣкоторые земьяне просили вознагражденія.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 623.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестыи отпращованныхъ, передъ нами Ягабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Бурабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Бере-

стейского, часу правное росправы межъ паны Волковицкими, панъ Ерій Волковицкій, зъ наказу нашого, листъ светое памети короля его милости Стефана передъ нами у суду положилъ и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій,

Жомонтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кнеже Семигородское и иныхъ. Пану Виленскому, канцлеру великого князства Литовского, старостѣ Берестейскому и Кобринскому, пану Остафью Воловичу. Били намъ чоломъ подданные наши, земляне повѣту Берестейского, именемъ, Борисъ Ворсоба, Тимошей Кругельскій, Иліяшъ Волковицкій а Стецко Волковицкій, абы имъ за тые вступы и входы, которые здавна до пуци Бѣловѣжское мають, отмѣну якую слушную дати велѣли, што жъ есмо имъ еще у тотъ часъ, коли комисаре наши на ограниченье пуци тое отъ имѣнья кнежати Острозского, выѣждчали, обѣщали, маемо добре при памети; але ижъ вѣдомости skutочное не маемъ о томъ, што то за уходы были и што за пожитокъ съ тыхъ уходовъ приходилъ, яко мы устне съ вашою милостію о томъ мовили, такъ

и теперь черезъ листъ твоей мѣрности жедаемъ, абы еси твоя милость челоуѣка якого доброго и бачного на выѣданье тое справы ихъ зослалъ, зачимъ бысь мы на потомъ отъ твое милости вѣдомость певную и достаточную въ той речи маючи, могли слушную нагороду велѣти учинити. Писанъ въ Бяловѣжахъ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осемьдесятъ четвертого, мѣсеца Сентября. У которого листу печать и подпись руки его королевское милости, знать пре неопатрности стороны, одшарпнено было; одно на сподѣ подпись руки тыми словы: Павелъ Нарушевичъ, секретарь. Который же то листъ, зъ наказу нашего, презъ пана Ерого Волковицкого покладанный и ку актикованью поданный, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

77.—Листъ короля Стефана Баторія, данныйъ земьянамъ Волковицкимъ касательно отмѣны входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 619.

Лѣта Божого Нароженья, тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отпированныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Бурабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межи паны Волковицкими, водлугъ наказу нашего, панъ Ерій Волковицкій листъ короля его милости, светое памети Стефана, писанный до пановъ Волковицкихъ, въ справѣ нижей мененой, покладалъ и ку активованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кнежа Семигородское и иныхъ. Земьяномъ нашимъ воеводства Берестейского, Теодору, брати и участникомъ его

всимъ имѣнья Волковыцкого. Што есте писали до насъ перво сего о забраньи пуцы наше Бѣловѣжское до имѣнья Берестовицкого, которое на тотъ часъ держать крайчій нашъ великого князства Литовского князь Константинъ Константиновичъ Острозскій зъ малжонкою своею, а въ той же пуцы менилисте, ижъ ваши уходы до дерева бортного и до сѣножателей забраны, и просилисте насъ, абыхмо въ томъ вамъ оборону учынить казали, и власности ваше забирать не допускали. Ино мы на то комисаровъ нашихъ перво сего вжо высылали, нижли тая справа передъ комисарами не скончилась; про то и теперъ зложили есмо часъ комисаромъ на тую справу, выѣхати на день першій мѣсеца Декабря, для чого абысте на тотъ рокъ тые справы пильни были и што власность наша и чого есте правдивѣ вѣдоми, то оказовали и доводили свѣдѣтельствомъ своимъ подпирючи. А кгда тая пуца до рукъ нашихъ господарскихъ придетъ, каждому до того, хто чого передъ тымъ уживалъ, заборонено не будетъ, а хо-

чете ли мѣти отмѣну послушную и то вамъ отмовлено не будетъ. Писанъ у Сендемиру. Лѣта Божого Нароженъя тисеча пятьсотъ восемьдесятъ третьего, мѣсеца Сентября тридцатого дня. У того листу его королевское милости печать меньшая, а подпись руки его королевское милости тыми словы: Steph-

pus Rex; а подпись руки писарское тыми словы: Левъ Сапѣга, писаръ. Который же тотъ листъ его королевское милости Стефана, черезъ пана Ерего Волковицкого покладаный и ку актикованью поданый, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1635 г.

78.—Листъ короля Стефана Баторія о назначеніи комиссаровъ для окончанія дѣла о Бѣловѣжской пущѣ.

Изъ актовой книги за 1634—1635 годы, листъ 621.

Лѣта Божого Нароженъя тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Генваря двадцать пятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отпированныхъ, передъ нами Кгабриелемъ зъ Ельна Еленскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, часу росправы правное межѣ паны Волковицкими, панъ Ерій Волковицкій листъ короля его

милости светое памяти Стефана, покладалъ передъ нами у суду зъ наказу нашего и ку актикованью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, которого уписуючи въ книги въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, кнежа Семигородское и иныхъ. Земяномъ нашимъ воеводства Берестейского Стефану а Иляшу Волковицкимъ. Што которая справа, за высланьемъ комиссаровъ нашихъ и

выѣханьемъ зъ стороны князя Константина Константиновича Острозского, крайчого нашего великого князства Литовского, старосты Володимерского, комисаровъ его милости о забранѣ немалое части пущи наше Бѣловѣжское до имѣнья его Берестовицкого, зъ розсудку тыхъ комисаровъ зобопольныхъ до суду нашего господарского за апеляцією приточила се; ино въ той справѣ вырокомъ нашимъ господарскимъ съ паны радами нашими узнали есмо судъ комисаровъ нашихъ быти слушный и для сконченья тое справы, выслуханья присеги и ограниченья тое пущи наше высылаемъ тамъ зъ стороны наше комисаромъ вечного нашего великого князства Литовского пана Дмитра Халецкого, аза просьбою князя Острозского зъ стороны его и малжонки его милости маршалокъ нашъ князь Ѳедоръ Масальскій комисаромъ зѣхати маеть. Которые на рокъ певный, то есть на двадцать шостый день мѣсеца Генваря въ року теперешнемъ осемьдесятъ четвертомъ до тое пущи Бѣловѣжское выѣхавши, тую справу кончити будутъ. А ижъ вы, будучи добре вѣдоми пущи наше Бѣловѣжское, при комисарахъ нашихъ на онъ часъ въ той справѣ высланныхъ зъ стороны наше были доводомъ, про то

хочемъ мѣти, абы есте и теперь на часъ вышей въ семъ листѣ назначонный кусконченью тое справы присегою до теперешнихъ комисаровъ прибыти не замѣшкали. Также и бортниковъ своихъ Павла Ониськовича а Ивана Андрушковича зъ собою взяли, абы тая шесть особъ свѣтковъ, которые за осемьнацати до присеги обраны будутъ, присегу на томъ учинили, же уходы свои старовѣчные въ пущи нашей господарской, а не въ Берестовицкой, мѣли. А мы въ томъ васъ симъ листомъ нашимъ увѣняемъ, ижъ которые зъ васъ уходы свои зъ давныхъ часовъ въ пущѣ нашей Бѣловѣжской маете, по старому оныхъ уживати будете, и што кольвекъ еще въ той пущи нашей позысканой уходовъ вашихъ покажетъ, тыхъ вамъ уживати вольно будетъ. А если бы есте на иншомъ мѣстцу за тые уходы отмѣны слушное отъ насъ потребовали, мы въ томъ вамъ не будемъ боронити. Писанъ у Городнѣ. Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ осемьдесятъ четвертого, мѣсеца Генваря тринадцатого дня. У того листу печать великого князства Литовского меньшая, а подписъ руки его королевское милости теми словы: Stephanus Rex; а подписъ руки писарское: Венцлавъ Агриппа, писаръ. Который же то листъ его

королевское милости черезъ пана Ерего Волковицкого ку активованью поданный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1641 г.

79.—Привилегія короля Владислава IV на взиманіе мостовой пошліны.

Изъ актовъ книги за 1784 годъ, листъ 325.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego, miesiąca Februarii trzynastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewódstwa Brzeskiego, nazajutrz po śś. Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych y na mieyscu zwykłym w mieście JKmci Brzesciu agituujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamom Antonim Ancutą, Tomaszem Koiszewskim, sędziami, Janem Włodkiem, pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi W. B., stawając obecnie patron Jpan Ignacy Hład Laskowski przywiley na myto mostowe w majątności Patrykach na rzece Demiance od najjasneyszego Władysława Czwartego Polskiego y Szweckiego krola, WJP. Czyżowi czesznikowi Lidzkiemu w roku tysiąc szescset cztrydestym pierwszym, Septembra trzeciego dnia wy-

dany, a teraz WJ. xiędzu Ignacemu Laskowskiemu, kanonikowi Łuckiemu, jako pomienionych dobr Patryk dziedzicowi służący, do akt podał, ktorego treść takowa: Władysław Czwarty, z Bożey łaski, król Polski, Welki Xędze Litewskie, Ruskie, Pruskie, Żmudzkie, Mazoweckie, Inflanskie, Smolenskie, Czernikowskie a Szwedzki, Gottski, Wandalski dziedziczny król. Oznaymuujemy tym listem naszym, komu to wiedziec należy, iż gdy kommissarze nasi do majątności urodzonego Hillaryusza Czyża, Patrykow nazwaney, w wojewódstwie Brzeskim leżący, na gościncu wielkim z Brzescia do Pinska idącym przejazdowi trudnemu y niebezpiecznemu na rzece Demiance przypatrzyli się y koszt który na usypanie tamy y grobli, także w pobudowaniu mostu podięty być musi uważywszy, myto mostowe postano-

wili y nam o tym przez list swoy oznaymili. My tedy chcąc, aby poddani nasi, ludzie podroźni, wczesny y bezpieczny przejazd mieli, a zabiegając temu, aby za zageszczeniem myt y wielkim braniem onego uciążenia poddanym naszym nie było, tak postaviamy y urodzenemu Czyżowi, czesznikowi Lidzkiemu, y sukceszorem jego, w pomienianey majątnosci myto nadajemy: aby od ludzi kupieckich y furmanow, od wozu, dobrze towarem nałożonego, po cztery pieniądze; od koni, na sprzedaż wiodących, y od bydła rogatego, po dwa pieniądze, — od mnieyszego po pieniądze. A wierzchowi y piesi ludzie, także stan duchowny, szlachecki y podwody ich od placienia tego myta wolni byź mają. Zaczym urodzony Czyż y sukceszorowie iego w wybieraniu myta mostowego, według tego nadania y postanowienia naszego, zachowac się mają, postrzegając tego, aby przejazd bezpieczny y warowny ludziom podroźnym na pomienionej

rzece był zawsze. Co do wiadomości wszem wobec, a mianowicie, ludziom kupieckim przywodzić chcemy mieć y rozkazujemy, abyscie w przerzeczoney majątnosci Patrykowie, przez most jadąc, myto mostowe, krom żadney trudności, płacili y oddawali. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć W. X. L. przycisnąć rozkazalismy. Dan w Warszawie. Dnia trzeciego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego. U tego przywileju przy pieczęci W. X. L., na massie czerwoney wyciesnionej, podpis nayiasneyszego króla jmsci y po drugiey stronie dalsza expressya z podpisem pisarza w te słowa: Władyslaus Rex. Mostowe urodzonemu Czyżowi w majątnosci jego, na rzece Domiance. Stanisław Niemszewicz, pisarz. Który to przywilej, za podaniem onego do akt przez wyż wyrażoną osobę, jest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyięty y wpisany.

80.—Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго уѣзда о постройкѣ здания для архива и другихъ предметахъ.

Изъ актовой книги за 1783 годъ, листъ 221.

Roku tysiąc siedemset osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Februaryi szóstego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodstwa Brzeskiego, po Trzech Krolach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście JKmci Brzesciu agitujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem Antonim Ancutą, Tomaszem Koiszewskim, deputatem na trybunał główny Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Protunc miejsce W. pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi wojewodstwa Brzeskiego, stawając osobiscie WJP. Ignacy Szczepanowski, rotmistrz i regent grodzki wojewodstwa Brzeskiego, laudum, przez przeswiętne wojewodztwo podpisane, ad acta podał, tenore sequenti pisane: My, senatorowie, urzędnicy ziemscy i grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodstwa Brzeskiego, do przepisu praw narodowych o sejmikach Pogromniczych, determinacją dających, mając się stosownie na dzień trzeci Februaryi w roku terażniejszym tysiąc siedemset osiemdziesiątym trzecim do miasta JKmci Brzescia, do kościoła JX. Bernardy-

now zgromadzeni, po zagajeniu sejmikow przez JWJP. Jozefa na Bystzech Bystrego, kasztelana Brzeskiego, exsenatora, komisarza skarbowego W. X. L., kawalera orderu S. Stanisława jednostajnymi zjednoczonej myśli głosami, sine pretensa pluralitate sufragiorum et sine ulla obiectione sędziow, na trybunał główny W. X. L., to jest JWJP. Tomasza Koiszewskiego sędziego ziemskiego tegoż wojewodstwa naszego na kadencję Grodzienską, a JWJP. Stanisława Laskowskiego chorążego Petyhorskiego w W. X. L. na kadencję Wilenską obralismy; na dniu zaś dzisiejszym, to jest czwartym miesiąca Februaryi, pouczynionej przez WJP. Xawerego Hornowskiego, sędziego ziemskiego, prezęcie i Stanisława Niemcewicza, starosty Rewiatyckiego, na przeszłym sejmie ordynaryjnym z wojewodstwa naszego posłów, wedle przepisow prawa relacyi ad resolutionem we wnetrznych potrzeb wojewodstwa naszego przystąpiliśmy. A najprzód uskuteczniając in laudo przeszłego immediate w roku tysiącnym siedymsetnym osiemdziesiątym wtórym zamknięte wyrazy, obrachunek z WJP. Ignacym

Szczepanowskim, rotmistr. i regentem grodzkim wojewodztwa naszego, względem expensow na fabrykę i kupno dworku z placem od WJPP. Oziembłowskich, sędziny i sędzica ziemi wojewodztwa naszego, urzędowi ziemskiemu wojewodztwa naszego zlecamy, i gdyby WJP. Szczepanowski regent kontynuując fabrykę do tegoż urzędu ziemskiego, w legalnym komplecie będącego, referował się, osobliwie miejsce, czas zaczęcia na archiwę murów umowstw żądamy, a ponieważ tenże JP. Szczepanowski, że nie odebrał dotąd należącego procentu wojewodstwu naszemu od summy osmiu tysięcy dziewięciuset szesciu złotych polskich, oświadczył; przeto obowiązujemy tegoż JP. regeńta, gdyby o takowej procent, licząc po pięć od sta wedle determinacyi naszej w uchwale przeszło sejmikowej ustanowionej, dopomniął się, a odebrawszy takowej summy, za wiadomością urzędu ziemskiego Brzeskiego na kontynuację rozpoczętej fabryki użył, podobnie, gdy teraz ze wszystkich jeneralnie dymów, jako na potrzebe obywatelów interesującą, to jest, na muryrowanie do schowania xiąg, majątki nasze w spokojności i bezpieczeństwie zachowujących, po groszy miedzianych dwa z każdego uchwalamy dymu, z której uchwały dla JP. Antoniego Matuszkiewicza za zarejestrowania xiąg złotych polskich pięćset

determinujemy, i gdyby takowa summa nie inaczej tylko od urzędu ziemskiego Brzeskiego asygnacją z kancelaryi Grodzkiej temuż jegomości opłacona została, ostrzegamy resztę zaś co od pięciuset złotych z tej uchwały zostanie, ma być oddano do rąk JP. Szczepanowskiego regeńta, a tenże jegomość za wiadomością urzędu ziemskiego takowe pieniądze ku uskutecznienu fabryki wojewodzkiej obrócić obligowanym będzie. Osobliwie dla JX. Bernardynów podobnie z dymu po puł grosza miedzianego i dla WJP. Marcina Snieszki Błockiego rotmistrza W. Brzeskiego naszego, przez wzgląd na przypadek i szkodę jego z ognia poniesioną, takż po puł grosza z dymu jednego uchwalamy. A że jnteres całego przeswietnego wojewodztwa naszego względem furazu czasu konsystencyi w mieście Brzesciu JWJP. Braniczkiego, ad praesens hetmana wielkiego koronnego na wojsko nadworne JKm. wziętego i osobliwą asekurację przez zeszłego WJP. Macieja Laskowskiego, komornika Wisleckiego, na ten czas ekonomów JKm. Brzeskiej i Kobryńskiej vice-administratora, na zapłacenie wydaną zaręczonego dotąd nie jest zaskuteczonym; przeto WJP. Marcina Klimanskiego podkomorzego Grodzienkiego o doniesienie kamerce JKm., iż nam dotąd satysfakcyi nie uczyniona i o rezolucję dopraszamy się.

Podobnie WJP. Ignacego Lanckorońskiego Paszkowskiego pułkownika, ażeby uregulowanie miar, wag i lokciow wespół z WWJPP. rotmistrzami województwa naszego urządzili i najdokładniej do tej fatygi przyłożyli się upraszamy. Tudziesz ktoby z nas obywatelow i pozostałych w domach uskutecznienie takowe trudnił, zapozwać do rejestrow fisci przed sąd grodzki Brzeski moc dajemy i takowe laudum rękoma naszymi podpisujemy. Dat w Brzesciu na sejmiakach Pogromniczych tysiąc siedmset osimdziesiąt trzeciego roku, miesiąca Februarij czwartego dnia. U tego laudum podpis rąk tak JW. kasztelana jako też WWJPP. urzędników ziemskich i grodzkich, obywatelow przeswietnego wojewódstw w te słowa: Józef na Bystrzach Bystry, kasztelan Brzeski Litewski mp. Xawery Hornowski, sędzia ziemski województwa Brzeskiego; Franciszek Ursyn Niemcewicz, sędzia ziemski W.B.; Adam Antoni Ancuta, sędzia

ziemski W. B. i deputat trybunału głównego W. X. L.; Ludwik Stanisław Suzin, stolnik W. B. Horagwi Petyhorskiej w woysku W. X. L.; Stanisław Laskowski chor., Petyhorski w wojsku W. X. Litewskiego na trybunał głów. W. X. L. deputat; Jan Witaniewski, rotmistrz W. Brzeskiego; Antoni Jelski mp.; Serwacy Gorski, Ignacy Maliszewski, podczasz W. B.; Józef Bęklewski, rotmistrz W. B. mpr.; Stanisław Żardecki, towarzysz brygady i P. W. X. L.; Antoni Grodzki, komor. W. B.; Tomasz Trembicki mp. Mateusz Szersztet, Dominik Rezka, regeł ziemski W. B.; Xawery Monkiewicz, chor. polny; Kazimierz Tarnawiecki, lantwojt miasta Brzescia; Samuel na Łyszczykach Bielkowicz, czesnik Nowogródzki, Jan kniaź Szujski Strażnikowicz W. B. Które takowe laudum Pogromniczne W. B. przez wyż wyrażoną osobę ad akta podane, iest do xiąg ziemskich W. B. spraw wieczystych przyjęte i wpisane.

81.—Сеймиковое постановление дворянства Брестскаго воеводства, подтверждающее дворянское происхождение нѣкоторыхъ лицъ.

Изъ актовой книги на 1765—1766 годъ, листъ 1855—1857.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Februarij piętego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodstwa Brzeskiego po Świętych Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito w mieście JKmci Brześciu agituujących się, przed nami Marcinem Matuszewiczem Xawerym Hornowskim, Romualdem Januszem Leparskim, sędziami, Pawłem Buchowieckim, pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskiem wdtwa Brzeskiego, stawiając o sobiście patron Imć P. Łukowski Ignacy laudum wdtwa Brzeskiego sejmików Pogromniczych, przez obywatelów wdtwa Brzeskiego podpisane, ad acta podał, którego treść takowa: My, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy rycerstwo, szlachta i obywatele wojewodstwa Brześciańskiego, na sejmik Pogromniczy gospodarski do miasta JKmci Brześcia ad solitum consiliorum locum, do kościoła Jchmość xieży bernardynów na dniu dzisiejszym czwartym miesiąca Februaryi, w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym zgromadzeni, consulendo bono ordini, pod zagaieniem Wielm. Imć pana Alexan-

dra Buchowieckiego, podkomorzego wojewodstwa Brzeskiego, jchmościow panów rotmistrzów trakto- wych wojewodstwa naszego in laudo seimiku przeszłorocznego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym odprawionego wyrażonych, jako legaliter unanimi assensu obranych, do przyszłego sejmiku w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym; przed następującym popisem wojewodstwa naszego przypadającego, zgodnemi głosy confirmowaliśmy; desiderium zaś JW. Imć pana Pawła Dąbrowskiego, deputata wojewodstwa naszego, na trybunał główny Wielkiego Xstwa Litewskiego, względem uchwały na konflagratę Imci, niżeli tenże Imć przez starania swoje JOO. JWW. senatorow i ministrów status et belli, w wojewodstwie Brzeskim pryncypalne possessye mających, gratiosum assensum na uchwale wojewodstwa naszego in subsidium konflagraty swojej otrzyma, tedy tym czasem w recess do przyszłego następującego, czy to poselskiego, czyli też boni ordinis seymiku wojewodstwa naszego odłożyliśmy; denique wywod paritatis status Jchmość panow Kazi-

mierza i Antoniego Telatyckich, synów niegdyś Jmć pana Piotra Jaroszewicza Lewszczewicza Bykowskiego Telatyckiego, jako zupełnemi i autentycznemi dokumentami et in super agnitione brata stryiecznego rodzonego Jmć pana Adama Telatyckiego i innych jchmśw, ex linea paterna proximorum, de juramento super eandem proximitatem zabierających się, iest zupełnie et suffitientissime in facie całego województwa naszego wyprobowany; tak instrument tegoż wywodu wyż rzeczonym JPP. Telatyckim wydaliśmy, do którego laudum sejmiku boni ordinis województwa Brzesciańskiego ręko-
ma naszymi podpisujemy się. Działo się w Brześciu Litewskim, roku

tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Februarij czwartego dnia. U tego laudum, JWW. WW. JPP. urzędników i obywatelów województwa Brzeskiego podpisy takowe: Alexander Buchowiecki, podkomorzy województwa Brzeskiego; Marcin Matuszewicz, sędzia ziem. W. B.; Ludwik Suzin, stolnik W. B.; Romuald Sanusza Leparski, sędzia ziem. W. B.; Xawery Hornowski, sędzia ziem. W. B.; Paweł Buchowiecki, pisarz ziem. Brzeski.; Ludwik Stt. Suzin, sędzia Grodzki W. B. Pop. Patyhor. w Woysku W. X. Litt.; Ignacy Wygonowski, pisarz Grodzki Wtt. Brzego. Które to takowe laudum jest do xiąg Ziem. wdtwa Brzeskiego przyjęte i wpisane.

1767 r.

82.—Постановленіе сеймика, бывшаго послѣ Срѣтенія Господня, на счетъ вознагражденія убытковъ отъ пожара одного заслуженнаго лица и проч.

Изъ актовой книги за 1767—1768 годъ, лист. 1851—1854.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siedmego, miesiąca Februarij iednastego dnia.

Przed urzędem JKmci y aktami ziem. W. B., stawiając obecnie Jmśc P. Ignacy Wołczewski laudum sey-

mików Pogromniczych wdtwa Brzeskiego ad acta podał, którego treść takowa: My, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta y obywatele województwa Brzesciańskiego, na seymik Gromni-

czny gospodarski do miasta JKmci Brześcia ad solitum consiliorum locum, do kościoła JXX. Bernardynów na dniu dzisiejszym dziesiątym, trzeciego Februarij, w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym zgromadzeni, consulendo bono ordini pod zagaianiem wielmożnego jegomości pana Marcina Małyszewicza, sędziego ziemskiego województwa Brześcińskiego, naprzód WW. JPP. rotmistrzów traktowych województwa naszego in laudo seymiku, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym odprawionego, wyrażonych, jako legaliter unanimi assensu obranych, do przyszłego seymiku w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt osmym po Gromnicach przypadającego, zgodnymi głosy konfirmowaliśmy z tą praekustodycyą: iż iako po odprawionym w roku terazniejszym drugim następującym popisie, iż WW. JPP. Rotmistrzowie ad liberam electionem innych konkurentów takowego urzędu ustąpić deklarują, tak ażeby odtąd po odprawionych dwóch popisach nowi zawsze byli obierani WW. JPP. rotmistrzowie traktowi, za powszechną zgodą wszystkich obywatelów W. naszego, ten porządek stanowimy. Considerando zaś W JP. Pawła Dąbrowskiego, pisarzowicza grodzkiego Brzeskiego, czasu funkcyi deputackiej in obsequio publico będącego, ex permissione Divina nie poiednokrotną cum

evidenti dispendio substancyi in spatio iednego roku konflagratę, tedy unanimi assensu z dymów w województwa Brzeskim zaprzysiężonych ziemskich z każdego po groszy dziesięć praesenti laudo uchwalamy, y ażeby takowa summa circa importationem podymnego od wszystkich do grodu wdtwa B. na terazniejszą ratę marcową bez żadnego przeciągu do drugiej raty infallibiliter była wniesiona, y z kancelaryi grodzkiej Brzeskiej pretia quietatione wypłacona declaramus, a in casu przez kogo z obywatelów W. B. nie wypłacenia wolność delaty z grodu wdtwa B. exequentibus wydania permittimus. Za którą wydaną delatą omnino satisfakcyą uczynić w wypłaceniu uchwały naszej niniejszym postanowieniem przyrzekamy, y takowej delaty y exekucyi za żadną wioleneyą poczytywać niebędziemy, lecz teyże uchwale seymiku boni ordinis zadosyć in omni uczynić fide publica spondemus, et in casu renitencyi liberam ad citationem każdego, tey uchwale naszej sprzeciwiającego się, do grodu wdtwa B. ad regestrum fisci temuż W. JP. Pawłowi Dąbrowskiemu Pissrzewiczowi grodzkiemu W. B. pozwalamy. Jakoż Jchmém xięży Augustynianom Brzeskim za konserwacyą aktów grodzkich Wta naszego w klasztorze, in archivo Jmcw deponowanych, za iednomyślnym wszystkich zezwoleniem po groszu iednym z każ-

dego dymu ziemskiego pro hac sola vice uchwalamy; która pensya wespół z importacyą podymnego raty terazniejszey marcowey do kancelaryi grodzkiey Wta B. od wszystkich niezawodnie ma być wniesiona. Denique testimonium Imci panu Michałowi Żardeckiemu, patryocie naszemu, ad praesens w ziemi Sochaczewskiej mieszkającemu, z dowodem paritatis status y oświadczeniem dawney zacney y zasłużoney w naszym wojewodztwie tegoż jmści familii circa agnitionem WJPP. Stanisława y Marcina Żardeckich, skarbnikowiczow Drogickich, braci Ichmści stryiecznych personaliter stawających, wydaliśmy. Do którego laudum seymiku boni ordinis rękoma naszymi podpisujemy się. Działo się w Brześciu Litewskim roku tysiącsiedmset sześćdziesiąt siódmego miesiąca Februarii dziesiątego dnia. U tego laudum przy adscriptii podpisy rąk JW. urzędników, tak ziem., grodzkich, iakoteż obywatelów wojewodztwa B. na seymik zgromadzonych temi wyrażają się słowy:

* Interes pretensyi jegomości pana Józefa Lesieckiego do przyszłego seymiku boni ordinis w reces odkładamy. Dat ut supra, Marcin Matuszewicz, sędzia ziem. W. B. iako zagaający seymik boni ordinis tegoż Wta mp. Michał Nietyxa sędzia ziem. W. B. mp. Romuald Leparski, sędzia

ziem. W. B. Xawery Hornowski sędzia ziem. W. B. Paweł Buchowiecki, pisarz ziem., Brzeski mp. Floryan kniaź Szuyski, strażnik W. B. mp. Józef Matuszewicz pułkownik Petyhorski woysk W. X. Lto. mp. J. X. Kostka Junosza Zawadzki, Stanisław Bielski, rotmistrz W. B., Józef Niepokoyczycki, Michał Orzeszko mp. Tadeusz Chlewiński mp. Józef Laskowski, Rafał Załęski mp. Kazimierz Korycki, Daniel Laskowski mp. Jerzy Wonkowicz starościa Ruszewski, Antoni Życzynski, Wincenty Horain Dominik ziem. porucznik P. S. W. X. L. z Jańsków Kisłych, Franciszek Alexander, z Konopnice Grabowski, sędzia grodzki y obozny W. B. Piotr Paszkowski, pułkownik JKmci, Józef Paszkowski PP. Brz. Jacek Paszkowski, Franciszek Buchowiecki, Rafał Brzozowski mp. Stanisław Żardecki mp. Marcin Snieżko Błocki mp. Ignacy Osuchowski, Kazimierz Krzywobłocki, Kazimierz Buchowiecki, Andrzej Kościa, chor. B. Antoni Buchowiecki Łow. W. B. Kaietan Szczepanowski, regent Grodzki W. B. Jan Włodek, regent Grodzki W. B. Ignacy Adam Szczepanowski, Hilary Reszka, regent ziem. W. B. Ignacy Hruszewski, regent ziem. W. B. Które to laudum iest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyjęte y wpisane.

83.—Универсалъ короля Станислава Августа, опредѣляющій случаи, въ которыхъ слѣдуетъ прибѣгать къ военной помощи при исполненіи декретовъ судовъ земскихъ и городскихъ.

Изъ актовой книги за 1783 годъ, листъ 529.

Roku tysiąc siedemsetnego osiemdziesiąt trzeciego, miesiąca Apryla szesnastego dnia.

Przed urzędem jego królewskiej mości i aktami ziemskimi województwa Brzeskiego, stawając osobście JP. Kasper Jundził uniwersał nayiasnieyszego pana, za zdaniem rady przy boku jego nieustającej, względem exekucyi dekretow i processow w prowincyi Wielkiego Xięstwa Litewskiego, wydany, do akt podał w te słowa pisany: My, Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, Wielki Xiążę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski i Czernihowski. Za zdaniem rady nieustającej, wszem wobec i każdemu z osobna, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej, wiadomo czyniemy: gdy prawo tysiąc siedemset siedemdziesiąt szóstego roku, kładąc szczególniejszy na radę nieustającą obowiązek, ażeby między seymem a seymem wraz z nami exekucyi praw pilnowała; tym poleconym dozorem mieć chcemy w wigorze

samychże praw sprawiedliwość wewnętrzną i bezpieczeństwo majątków obywatelskich porządnie utrzymane, do tego chwalebnego celu równie kierując usilności nasze, uniwersał ostatni względem exekucyi dekretow i processow, do prowincyj koronnych szczegulniey stosujący się, dnia dziesiątego miesiąca Grudnia, roku przeszłego 1782 za zdaniem rady wydałszy, w którym dla prowincyi W. X. L. konstytucye 1764 i 1768 do exekucyi dekretow i do szukania za nimi pomocy wojskowej urzędowi ziemskiemu i grodzkiemu teyże prowincyi za regułę zostawiwszy, mieliśmy słuszne zaufanie w osobach urzędowych, do zadosyć czynienia tym prawom powołanych, że samo ich przypomnienie w ściślejszym przepisu obyczajach utrzymywać będzie. Gdy jednak z departamentu wojskowego nam i radzie in pleno iest doniesionym, że niektórzy urodzeni urzędnicy ziemscy i grodzcy prowincyi W. X. L. niedosyć ściśle wspomniane prawo 1764, pod tytułem exekucya za dekretami kontumacyinemi, w jego ustanowieniu dopełniając, po wy-

padłych ultimarnych *captati temporis* kondemnatach, za dwoiakiem zaiazdu dóbr tentowaniem, niedosyłając podług reguły tegoż prawa strony skonwinkowaney do sądu po kary w nim opisane, lecz prosto po dodanie pomocy woyskowej do departamentu woyskowego z listami rekwizycyjonalnemi udawać się zwykli; tym samym zaś przechodząc stopień konwikcyi prawney, i co większa, rygor kary cywilney za niedopuszczenie tradycyi ustanowioney sprawuiąc nieskutecznym, tym sposobem przez wczesne i nieprzyzwoite ramienia wojskowego zażycie odstępna od reguł tegoż prawa i arbitralną dekretów czyniąc exekucyą. Zarządzając zatym tey ważney okolicznosci i chcąc, ażeby prawa krajowe, ściśle w exekucyi zachowane, same sobie dostarczały, przez rygor kar cywilnych na przymus obywatela do winnego im posłuszeństwa, i ażeby w rzadkim tylko przypadku pomoc woyskowa *contra rebelles* prawom oyczystym (iako konstytucya mieć chce) zażywaną była; tychże urodzonych urzędników ziemskich i grodzkich W. X. L. scisleyszego w tym punkcie zachowania prawa 1764 roku obowiązuiemy. A ponieważ, według iego wyrazow, za kondemnatami na stronach za niedopuszczenie tradycyi wprzód do sądu zapozwanych, *et iterum* kondemnować się dopuszczających, tan-

quam *contra rebelles* prawom oyczystym wypadłemi, dobra onych przez urząd, *ad libitum* użyty, *quovis captato tempore*, non *attenta* ulteriori *resistentia*, neque *attenta defensione* per partem *convincementem* fortiter obeymować wolno będzie; przeto iż w takim tylko zdarzeniu urzędy W. X. L., do exekucyi dekretow kontumacyinych użyte o dodanie pomocy woyskowej do departamentu woyskowego z listami rekwizycyjonalnemi udawać się maia, ostrzegamy. Względem zaś dekretow oczewistych konstytucyą 1764 de *valore* onych zaszła i przepisy samychże dekretow, iakim sposobem exekucya ich następować powinna, za regułę tymże urzędowi zostawuiemy. A co się tycze dekretow, w sprawach natury *wexlowey* wypadających, tych exekucyą podług osobnego prawa tysiąc siedemset siedemdziesiąt piątego roku zalecając, ku dopełnieniu tego wszystkiego, iako się wyżej wyraziło, rygor praw W. X. L. na złe zażywanie urzędow, mianowicie z konstytucyi 1726, 1766 i 1776, ustanowiony, przypominamy. Dla czego list ten nasz, uniwersał, podpisaliśmy i on wydrukowany per *copias* pod pieczęcią rady, przy boku naszym nieustającey, z podpisem wielebnego sekretarza teyże rady do kancelaryi ziemskiej i Grodzkiej W. X. L. rozesłać rozkazaliśmy. Dan w Warszawie. Dnia czwartego miesiąca

kwietnia, roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego osiemdziesiąt trzeciego panowania naszego dziewiętnastego roku. U tego uniwersału przy pieczęci, na masie czerwonej wyciśnionej, podpis najjasniejszego króla ięgomosci drukowany, a podpis ręki własnej JW. sekretarza temi wy-

rażaia się słowy: Stanisław August Król; Adam Naruszewicz B. K. S. pisarz wielki W. K. L. sekretarz rady nieustającej mp. Który to uniwersał iest do xiaż ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przyięty i wpi-sany.

1788 r.

84.—Королевская ассигновка объ отпусеѣ 10 т. злотыхъ на очистку р Нѣмана и 10 т. злотыхъ на постройку ратуши въ Брестѣ.

Изъ актовой книги на 1788 годъ, листъ 1655.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt osmego, miesiąca Października trzydziestego dnia.

Na rokach sądowych ziem. W. B. Litt. porządkiem prawa pospolitego, wedle konstt. tysiąc siedmset ośmdziesiąt szóstego roku przepisany, przypadłych y na mieyscu sądow zwykłych, w mieście JKm. Brześciu Litt. odprawowanych, przed nami, Xawerym Hornowskim, Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem y Tomaszem Koiszewskim, mieysce pisarza zastępującym. Sędziami, urzędnikami ziem. W. B. Litt., stanowszy osobście patron WJP. Tadeusz Razicki skar. inflan. ekstrakt assygnacyi NP.,

za zdaniem rady przy boku jego nieustającej, do komissyi skarbu WXL. na dwadzieście tysięcy złł., pozostałe po opłaceniu konsyliarzom, to jest dziesięć tysięcy złot. na czyszczenie rzeki Niemen, a drugie dziesięć tysięcy złł. na wystawienie ratusza w mieście JKm. Brześciu Litt. wydany z protokołu ekspedycyi in publicum wyszłych do akt podał, którego treść w następných słowach takowa: Extrakt assygnacyi NP., za zdaniem rady przy boku Jego nieustającej, do komissyi skarbu WXL. na dwadzieście tysięcy zło. pozostałe po opłaceniu konsyliarzom, to jest dziesięć tysięcy zło. pols. na czyszcze-

nie rzeki Niemen, a drugie dziesięć tysięcy zło. na wystawienie ratusza w mieście Brześciu Lit., wydany z protokołu expedycyj in publicum wyszłych w te słowa: My, Stanisław August, z Bożej łaski, król Polski, W. X. Lit., Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kiiowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smolenski, Siewierski y Czernihowski. Za zdaniem rady nieustaiącej, z powodu uczynionego nam królowi i radzie przy boku naszym nieustaiącej przełożenia, aby na dalsze czyszczenie rzeki Niemna, tudzież na wystawienie ratusza w mieście naszym Brześciu Litt. summa dwadzieścia tysięcy zło., która zostaje się w skarbie W. X. Lit. po opłaceniu tegorocznym pensyi, z prawa wyznaczoney, tak WW. y UW. konsyliarzom tej prowincyi, jako też subalternom rady, obručona była. My król za zdaniem rady przy boku naszym nieustaiącej, przychylając się do tak pożytecznego przełożenia, mającego za cel dobro krajowe, aby rzeczzone pozostające z tego drugiego roku rady terazniejszey w skarbie WXL. dwadzieścia tysięcy zło. od wypłacenia summy zwykłej WW. y UU. konsyliarzom tej prowincyi, tudzież y subalternom rady na te dwie publiczne potrzeby, to jest dziesięć tysię-

cy złł. pol. na wyczyszczenie rzeki Niemna, drugie zaś dziesięć tysięcy zło. na wystawienie ratusza w mieście naszym Brześciu Litewskim. Kommissya rzeczypospolitey skarbu W. XL. wypłacić rozkazała, zalecamy assygnacyą tą za zdaniem rady przy boku naszym nieustaiącej, ręką naszą podpisaną pieczęcią teyże rady stwierdzić rozkazalismy. Dan w Warszawie. Dnia trzydziestego miesiąca Września, roku Panskiego tysiącznego siedmsetnego ośmdziesiątego osme- go, panowania naszego dwudziestego piątego roku. Krzysztof Hilary Szembek, biskup Płocki pod niebytność JKmci prezydującej, Franciszek Przebendowski, marszałek rady nieustaiącej. U tego ekstraktu przy pieczęci rady przy boku JKmci nieustaiącej na massie czerwonej wyciśnionej, podpis teyże rady sekretarza następującemi wyraża się słowy (L. S.). Wojciech Leszczyć Skarszewski, pisarz wielki kor. Sekretarz rady nieust., mp. Który to ekstrakt assygnacyi N. P. za zdaniem rady, przy boku Jego nieustaiącej, do kommissyi skarbu WXL. wydany, przez wyż wyrażonego WJ. Tadeusza Razickiego, skar. inflan. ku aktykowaniu podany jest do xiąg ziem. W. B. Litt., ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, przyjęty y wpisany.

85.— Инструкція посламъ Брестскаго воеводста, отправляемымъ на
ординарійный сеймъ.

Изъ актовой книги за 1788 годъ, листъ 1045.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, miesiąca Augusta dwudziestego dnia.

Przed aktami ziemskimi W. B. Littgo, stawając obecnie JP. Piotr Gradzki instrukcya JOX. Jmc Nestorowi Kazimierzowi Sapiezie, jenerał. art. WX. Litt., staroscie sądowemu Brzeskiemu Littmu, kawalerowi orderów Polskich y JWJP. Tadeuszowi Matusiewiczowi, kasztelanowi WB. Littgo, posłom na seym następujący ordynaryiny, w roku terazn., 1788, podług uniwersałów JKmc., przypadający, z W. B. Littgo wybranym, przy osobnym kredensie wydana, do akt podał w następne słowa pisana: Instrukcya JOX. Jmc Nestorowi Kazimierzowi Sapiezie gener. art. WX. Littgo, staroscie sądowemu naszemu Russkiemu, kawalerowi orderów polskich y JWJP. Tadeuszowi Matusiewiczowi, kasztelanowi Brzmu, posłom Wtta naszego Brzgo Littgo, na seym następujący ordynaryiny, w r. 1788, podług uniwersałów JKmc., przypadający, wybranym przy osobnym kredensie wydana. 1mo. Gdy JKmc pan nasz miłosciwy na okazanie tym większey oycowskiey o szczęśliwość

narodu troskliwości uniwersałem swoim, na seymiki teraznieysze wydanym, do czułości o dobro powszechne łaskawie nas zachęcać raczy; więc JO. y JW. posłowie nasi nayuroczystsze u tronu JKmci za tę dobrotliwą staranność złożą podziękowania. 2do. Zapatruiąc się na stan y okoliczności teraznieysze Rzpttey naszej, zostaiącey bez sił, aliansow użytecznych y handlu, przynoszącego bogactwo krajowe, znajduiemy potrzebę poprawy rządu publicznego względem skutecznieyszego stanowienia na seymach prawa we wszystkich materyach i potrzebach teyże Rzpttey; przeto JO. y JW. posłowie nasi z całą seymującą Rzpttą skutecznieyszy we wszystkich materyach sposob stanowienia praw obmyslić zechcą, y razem usilnie starać się będą, aby seymy odtąd nie sześć tygodni agitowały się, ale poty, poki interesa Rzpttey y dezyderya wojewodstw, ziem y powiatow zakonczone zupełnie nie będą, bez żadnych reiekt y limet, trwały. 3^{tio}. Gdy doświadczenie nasze naucza, iż, nie mając woyska, nie mamy razem u postronnych mocarstw powagi, a

w kraiu bezpieczeństwa granic i szczęśliwości naszej, i owszem wi-
dziemy coraz zbliżającą się do nas
przepaść wszystkich niesmaków, przy-
krości y nieszczęść; przeto dla obro-
ny tej Rzpttey i dla przyprowadze-
nia oney do poważniejszego i po-
myślniejszego stanu chętnie zgadza-
my się na aukcyą aż nadto potrze-
bną woyska, która że być nie mo-
że bez obmyślenia funduszu; zaczym
JOJW. posłowie nasi starać się bę-
dą, aby wszystkie stany przyłożyli
się do nowego na woysko podatko-
wania, y aby prześwietny stan du-
chowny omnis tituli, bez żadney ex-
cepcyi, nie ekskludując y panien za-
konnych, dając część intrat swoich
z dobr leżących, summ obligowych
y zastawnych, z summ, przez Rzpttą
na expensa cywilne seymem tysiąc
siedmset siedmdziesiąt piątego roku
wyznaczonych z starostw y królew-
czyzn, z dochodów kommisyi eduka-
cyney co od potrzeb koniecznych
zostać może, z powiększenia pogło-
wnego żydowskiego y innych przy-
datnych zrzudeł, bez ucisku iednak
stanu rycerskiego. 4to. Jeżeliby sey-
mującey Rzpttey zdało się mieć na
czas dalszy przy boku JKmci pana
naszego miłościwego radę nieustają-
cą; tedy obowiązujemy JOJW. po-
słów naszych, iżby chcieli przeło-
żyć teyże prześwietney radzie nie-
możność kraiową płacenia pensyi y

razem żądali, aby osoby, do wspom-
nionej rady wyznaczone, iedynie
z miłości oyczyzny i dobra powsze-
chnego tę publiczną odbywały po-
sługę. 5to. Domówią się JO. y JW.
posłowie nasi, żeby dla przyspie-
szenia sprawiedliwości i dla załatwie-
nia spraw, od lat kilkudziesiąt w try-
bunałach bez sądu zostających, dwa
odtąd w prowincyi naszej Litty były
trybły, pod osobnemi marszałkami,
to jest jeden w Wilnie a drugi w Gro-
dnie, y żeby obydwu po miesiący dzie-
sięć sądzone były, nie wdając się
w sprawy żadne extra repartitionem
przez żaden wynalazek y pretext, ia-
ko to z regiestrów obligowego, re-
missyinego y taktowego, lecz te
wszystkie sprawy w swoich repar-
tycyach sądzone być mają. A ponie-
waż niektórzy obywatele prowincyi
naszej Litty, mając sprawy w try-
bunałach koronnych, dla zagęszczo-
nych tamże wpisów wołania onych
doczekać się nie mogą; przeto y
w tym punkcie JO. y JW. posłowie
nasi instabunt do stanów Rzptty o
poprawę przyspieszenia sprawiedli-
wości. 6to. Ponieważ kadencye są-
dów grodzkich a prima Februaryi za-
czynaia się, ultima Aprylis kacza
się, a przez miesiący dziewięć przer-
wy tych sądów czasem wydarzone
kryminały usprawiedliwienia mieć
nie mogą; instabunt JO. y JW. po-
słowie nasi, iżby extracadentia tych-

że sądów grodzkich na dniu pierwszym mca Septembra w każdym roku ustanowiona była, y gdyby same tylko recentis criminis sprawy kryminalne, iuż w kadencyi rozpoczęte oczewiscie, a wydarzyć się tegoż gatunku mogące na tey kadencyi, dopóki ich stanie, przez akcesoryjne wyroki odsądzali, a w dawnych, prawem przepisanych, kadencyach register incarcerationum w każdym dniu, in tractu etiam każdej sprawy, natychmiast za wpisanym przez stronę aktoratem, ma być wołanym i sprawa sądzona, nie inwolwuiąc żadnych ex causa juris spraw. 7^{imo}. Domówią się ciż JO. y JW. posłowie nasi, gdyby od konsystuiących po miastach sądowych żołnierzy assystencya sądom, dla powagi jurydykcji, dodawana była, oraz ażeby też komędy za dekretami do lokacyi więźniów przyimowali y onych sub rigore disciplinae millitaris pilnie, do nastąpić mającego wyroku oczewistego, strzegli. 8°. Ponieważ konstytucya tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego roku, nakazuiąc urzędnikom sądowym expediowanie aktów inkwizycyi, kalkulacyi i weryfikacyi decisivae circa fundum w punktach, etiam nie appellowanych y przez strony akceptowanych względem terminu summ przysądzonych, ad plenum odsyłać kazała; przeto JO. y JW. posłowie nasi najmocniey instabunt

o poprawę tego prawa, to jest, aby w punktach nieapellowanych tenże sąd ziazdowy termin exekucyi nakazywał. 9no. WJP. Tadeusz Siechnowski Kościuszko, obywatel województwa naszego, kosztem JKmci i Rzpttey edukowany, w woysku amerykańskim zdolnością y odwagą w służbie żołnierskiej zaszczycony w randze generała, gdy do kraiu powróciwszy, w zakonczie domowym zostaje w czasie terazniejszey potrzeby aukcyi woyska; ażeby był, iako iuż in arte millitari peritus, JKmci panu naszemu miłościwemu y ślanom Rzpttey przez JO. y JW. posłów naszych zarekomendowanym, usilnie żądamy. 10mo. Gdy województwo nasze Brzeskie, z uchwał swoich, kupiwszy dworek z placem od WJPP. Oziembłowskich, w mieście Brzesciu sytuowany, na sądenie jurydykcji tegoż województwa y lokacyą archiwów nie jest wolny od płacenia podatków mieyskich; zaczym JO. y JW. posłowie nasi domówić się zechcą o libertacyą tego placu, a razem o podanie sub jus terrestre placu WJP. Ignacego Laskowskiego, podczaszego WB. za rzeką Bugiem, za Słęczą w mieście Brzesciu położonego, oraz o wolność przedarzy placu przez WW. Wygonowskich, podkom. y podkomorzyców Brzeskich, WW. pannom Bernardynkom Brzeskim. 11mo Rezolucya rady nieustaiącej pod dniem

trzynastym Listopada, r. tysiąc siedmset osmdziesiąt siódmego zapadła do dania silniejszey pomocy woyskowej odmawiająca, aby podniesioną była JO. y JW., posłowie nasi nayusilnieyszego dołożą starania. 12mo. Kopenica, łącząca rzekę Pinę z Muchawcem, do Gdanska y do Czarne-go morza komunikacya czyniąca, już po części w skutku swoim praktykowana, aby zupełnie była dokończoną, oraz gdyby młyny na rzece Bugu, defluitacyą tamujące, podług zaszłych na to konstytucyj koniecznie zniesione były JO. y JW., posłowie domówić się zechcą. 13^{tio}. A że częstokroć zdarza się, iż prywatni obywatele wyrabiają na seymach konstytucyi swoje ułatwiające interesa, a te nieraz bywają z pokrzywieniem innych obywatelów; przeto JO. y JW. posłowie nasi starać się będą, aby takowe konstytucye nie mieli swego skutku i walu. 14to. Gdy edukacya młodzieży kraiowej dla powszechności iest wielie potrzebną; przeto JO. y JW. posłowie nasi starać się będą, iżby dla powiększenia oney zakony, mając fundusze, mieli nakaz uczenia szkół y dostarczenia zdatnych professorow. 15to. JO. y JW. posłowie nasi domowiają się, aby sędziowie niniejszych subselliow za sentencye swoje, podług dawnych praw, do odpowiedzi obowiązani byli et caetera activitati tychże JO.

y JW. posłów naszych, iako zaufani in reali onych fide ex dexterritate, polecamy. Działo się w Brzesciu roku tysiąc siedmset osmdziesiąt osmego, mca Sierpnia dziewiętnastego dnia. U tey instrukcyi podpisy obywatelskie takowe: Zenon Wysłouch, podkom. WB.; Bernard Buchowiecki, chorąży WB.; Xawery Hornowski, sędzia ziem. WB.; Tomasz Koiszewski, sędzia ziemski WB.; Xawery xiaże Sapieha, Jan Potocki rott. kawaleryi narodowej, Jan Nepomucen Horain kom. skar. WXLitgo. Ignacy Maleszewski podst. WB. Ign. Laszkowski, podczaszy WB. Jacek Paszkowski stolnik y vice-starosta WB., Bogusław Wereszczaka S. GWB., Ignacy Szczepanowski SGWB., Felix Chrzanowski pisarz grodzki WB., Stanisław na Bielsku Bielski, cześnik WB. mp. Stanisław Niepokoyczycki mieczny WB., Józef Bieniecki krayczy WB., Tomasz Zanistowski, Jozef Buchowiecki mostowniczy WB., Kajetan Lachowicz rott. WB. Antoni Suzin stolnikowicz WB. Ignacy Paszkowski pułkow. WB. Stanisław Łyszczyński mp. Felician Konopnice Grabowski sędzie ziem. W. B. mp.; Jan Wereszczaka rott. WB.; Zygmunt Chrzanowski, chorąży W. X. Litewskiego; Franciszek Załowski, mp.; Antoni Gaiewski por. GPWW. X. Littgo; Jerzy Bogusławski woyski Wendenski; Marcin Gaiewski, ko-

niuszy Łęczycki; Jan Gaiewski, mp.; Jan Bogusławski, łow. Rzeczycki; Joachim Julian Bogusławski, lustr. WB.; Felix Bogusławski; Bazyli Prus Bogusławski; Heronim Bogusławski; Bruno Prus Bogusławski; Ignacy Łenczewski Lachowicz KWB.; Tadeusz Razicki; Józef Puchalski CWW.; Jan Ostromecki; Jan Witanowski; Piotr Wincenty Bogusławski; Piotr Karasiewicz Tokanowski; Jan Witanowski, rott. WB.; Stefan Walter mp.; Jan Worotynicki mp.; Heronim Myszynski; Józef Myszynski; Piotr Worotynicki; Andrzej Worotynicki WC.; Józef Walenty Osuchowski; Tomasz Stachowski; Walerjan Ex-Budny; Teodor Kubalski; Marcin Paszkiewicz rott. WW.; Piotr Petyst; Michał Łyszczyński, pod. Połocki; Ign. Budny; Mikołaj Budny; Dominik Reszka, reg. grod. WB.; Hipolit Matusiewicz, PWWX. Litt.; Zygmunt Buchowiecki, sek. JKmci; Wiktor Wysłouch, PWB.; Franciszek Chocianowski; Józef Bogusławski mieczny; Tadeusz Laskowski; Joachim Laskowski, podpor. WW. Litt.; Mateusz Grodzki mp.; Piotr Bogusławski; Paweł Bogusławski; Kasper Wosiewski; Franciszek Sawicki; Marcin Paszkowski; Ign. Zadarnowski; Antoni Belina, grodzki kom. WB.; Ignacy Zadarnowski; Jan Osuchowski; Gabryel Wawrzyniec; Leszczyc Siestrzewitowski; Antoni Ratold Zadarnowski, skar. W. B.; Piotr Jurkowski; Franciszek Ratold Zadarnowski; Ignacy Linkiewicz; Kotwicz; Andrzej Godlewski; Ign. Hornowski M. JKmc.; Michał Zadarnowski; Michał Kotowicz C. Z. B.; Ign. Snieszko Błocki, rott. WB.; Rafał Brzozowski rott. WB.; Stefan Boczkowski, regent koła duchownego trybł W. X. L.; Dominik Żemski rott.; Adam Baykowski; Piotr Grądzki mp.; Józef Książ Szuyski, instygator JWB.; Szymon Olszewski; Aloyzy Kościesz z Miłoszewa Miłoszewski, komor. WB.; Ign. Grabowski mp.; Józef z Janusza na Bogdanach Bogdanski mp.; Maciej Kościesz z Miłoszewa Miłoszewski mp.; Adam Korzeniewski S. O.; Kajetan Zadarnowski; Heronim Korzeniewski S. O.; Antoni Kościesz z Miłoszewa Michowrzecki mp.; Jan Buchowiecki; Ign. Jerzewicz Buchowiecki; Alexander Tomaszewicz Buchowiecki; Jan Ilkowski mp.; Stanisław Ostromecki; Marcin Przyłucki; Ludwik Chodyncki; Adam Jahołkowski; Jan Zdzitowiecki; Piotr Nowicki; Jan Nowicki; Andrzej Jezierski; Ludwik Łazowski; Wawrzyniec Sypayło; Felician Połonski; Józef Nieciecki; Szymon Rutkowski; Tomasz Jelec; Marcin Jelec; Jan Izbicki; Józef Izbicki; Leon Izbicki; Jan Mioduszewski; Michał Poniatowski; Teodor Kurkliński; Tomasz Białobłocki; Kasper Bohuszewicz; Roch Kiersnowski; Fabian Skażercinski; Marcin Cywinski.

Która to instrukcyja przez wyżej wyrażonego JP. Piotra Grądzkiego ku aktykowaniu podana, jest do xiąg

WB., ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, przyjęta y zapisana.

1792 r.

86.—Сеймное постановление дворянъ Брестскаго уѣзда
о разныхъ предметахъ.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 189.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt wtórego, miesiąca Lutego szesnastego dnia.

Przed aktami ziemn. W. y Pttu. Brzeskiego stawając osobiście WJP. Marcin Paszkowski, regent kommissarz ciwilno-woysk. W. B., laudum sejmiku gospodarskiego W. y Pttu. Brzeskiego do akt podał, w te słowa pisane: My, urzędnicy, szlachta y obywatele wojewodstwa u Pttu Brzeskiego-Litewskiego, po odbyciu na dniu wczorayszym urządzenia koła porządkowego po elekcyi assessorow, oraz po wykonaniu na konstytucyi trzeciego y piątego Maia przysięgi, tudzież po elekcyi do JKmci delegata, niemniej po wyborze deputata na trybunał główny W. X. Lit. na dniu dzisieyszym, to jest piętnastym mca y roku terazniejszego w mieście JKmci Brzesciu, do kościoła pojezuickiego zgroma-

dzeni, czynności gospodarskiemu sejmikowi przyzwoite w tym sposobie załatwiliśmy. 1mo Ponieważ wojewodztwo nasze doswiadcza niewygody, z przyczyny, iż poczta Warszawska dwa razy w tydzień do Brześcia nie przychodzi, przeto JO. xięcia Imci Kazimierza Sapiehy marszałka konfederacyi W. X. Litt., y JWW. Zenona Wysloucha, podkomorzego, Tadeusza Matusewicza, rotmistrza kawaleryi Litt., y Stanisława Niemcewicza, starostę Rewiatyckiego y sędziego Grodzkiego, na seym teraz agitujący się posłów wojewodstwa y powiatu Brzeskiego obligujemy, ażeby u najjasniejszego pana, lub do kogo załatwienie tej okoliczności należy, starali się, iżby poczta z Warszawy prosto na Sielce, Łosice, Janów do Brześcia dwa razy w tydzień, nietak jak dotąd na Grodno (oprócz Litt. na Grodno y Bielsk

do Brześcia idącej), a z Brześcia do Pinska chodzić mogła, obywatele stacye wedle urzadzienia, jakie nastąpi utrzymywać przyrzekają. 2do Tychże JO. y JWW. posłów naszych obligujemy, ażeby starali się o konstytucją, iżby w skargach niesłusznie branych od grobelnego wyderkaffow rozsądzić się każdemu wolno było, praecisa appellatione w sądach kommissyi civilno-wojskowej respective swego wojewodstwa lub powiatu dla uzyskania prędzszej sprawiedliwości. 3^{tio} Biędna szlachta imion starych, w W. y powiecie Brzeskim na gruntach czynszowych mieszkająca, a dla niemienia dziedzicznej possessyi prawem seymu teraznieyszego ab activitate usunięci, iżby do swych prerogatyw wedle głosu JW. JX. Kołłataja, podkancelerza koron., przez wydzielenie na części starostwa jednego w W. Brzeskim, powrócić mogli; JO. y JWW. posłowie nasi najjasniejszego pana y najjasniejszych stanów seymujących zanoszą prozbe. 4to Dla szczupłości w mieście JKmci Kobryniu JO. y JWW. posłowie nasi prosie będą najjasniejszego pana, ażeby dla zabudowania dworkow obywatelom y urzędnikom, w mieście sądowym potrzebnych, gruntu na place dozwolić raczył. 5to Likwidacyą należności długu sukcesorow JP. Lesieckiego, ażeby nasz sąd ziemianski ułatwił, y ten interes cały na przyszłym sey-

miku gospodarskim objasnił obligujemy, 6to Obrachowanie się z kommissyą wojewodzką o przychody z dworku wojewodzkiego, od czasu zarządzenia onym WWJPP., Rafał Nietyxa, koniuszy W. B., y Marcelli Niemcewicz podczaszy ziemi Mielnickiej, jako od nas do tego dzieła delegowani, wczynią 7mo Kommissya civilno-wojskowa y porządkowa W. B. uczynić zechce rekwizycyą do kommissii skarbowey oboygą narodow, iżby lustracye wszystkich grobel, z oznaczeniem opłaty onych, dla wiadomości wojewodstwa całego, przez kommunikacyą ekstraktami do komm. wojewodskiej przysłała. 8vo Gdy xięgi, do dobr w W. B. sytuowanych ściągające się, w cudzych kancellaryach, to iest, Lidskiej y Trockiej znajdujące się, a dla nastąpić mającego normalnego rozgraniczenia nieodbicie obywatelom są potrzebne, przeto komm. wojewodzką obliguiemy, ażeby uczyniła rekwizycyą do tamecznych kancellaryow o wydanie takowych xiąg, ieli się iakie znajdują, zareczaiąc, iż oszczędny expens na sprowadzenie tych xiąg wyłożony na przysłym seymiku gospodarskim pro persoluto przyięty będzie a in casu nieoddania takowych xiąg, taż komm. wojewodska takowe kancellarye do sądu właściwego ku odpowiedzi zapozwie. 9no O wydanie xiąg ze wszystkich miast, gdzie były Magdeburye y ode-

słanie onych do kancelaryi ziemian wojewodzkiej taż komm. wojewodzka uczynić zechce rekwizycją z wolnym za pozwaniem zwierchnościow mioyscowych, gdy temu posłuszni niebędą. 10-mo. Względem takowego pod tytułem Foralia Rynkowe taż komm. wojewodzka uczyni rekwizycją do przeswietney komm. policyi Oboyga narodow, ażeby takowe Foralia, iako żadnym prawem niewsparte, zniesione zostały. 11-mo. Dla rejestrujących xięgi Grodzkie W. naszego przeswietne wojewodztwo po groszy trzy miedziane na racie marcowey przy pedymnym przeznacza z obowiązkiem, iżby to dzieło do następującego seymiku ukończyli, praevio calculo, który WJP. Felix Cluzanowski pisarz Grodzki, od czasu uchwały na zarejestrowanie xiąg Grod., przez obywatelów dawany, przed delegowanemi w punkcie szóstym wyrażonemi uczynić ma, dla doyscia, czyli ciż rejestrujący przyzwoitą za swą pracę odbierają nadgrode, a WW. delegowani, tak ninieyszy, iako y w punkcie szóstym wyrażony, obrachunek na seymiku gospodarskim, w roku przyszłym tysiąc siedemset dziewiędziesiąt trzecim, okazać mają. 12-mo. Taż komisja wojewodzka zanieść rekwizycją do JW. biskupa ritus Graeci, ażeby w dyecezyi swoiey wydał uniwersały do plebanów, iżby ciż pro juribus Ecclesiarum depaktacyi nie

czynili; in casu zaś nie odebrania skuteczney rezolucyi od JW. Biskupa JO. y JWW. posłowie nasi w tey mierze do JW. Metropolity zanoszą proźby. 13-mo. Ponieważ expens, przez kommissią civilno-wojskową dla upocządkowania mieysc seymikowych w W. B. y powiecie Kobryńskim, złotych polskich pięćset szesnaście z szelężnego dość zapasnego erogowany został, przeto zwrótu do kassy wojewoyzkiej nie czyniąc, takowe quantum w reces zostawuie. 14-mo. Dla uskutecznienia rychlejszego zabudowania na kancelarye wojewodz. zrobioney przez komm. płaty taż komm. do JO. X. Jmc Stanisława Poniatowskiego, expodskarbiego W. W. X. Litt. wojewodstwa rekwizycją ponowić zechce, na mocy oświadczzonego przyrzeczenia, a tey fabryki dozór komm. porządkowey poleca. Po ugodzonym iednomyslnie takowym gospodarskim urządzeniu sessya seymikowa in ordine dalszey kontynuacyi seymiku, za iednosmyslnym zezwoleniem, do dnia iutrzeyszego solwowaną została. Działo się w Brześciu, w kościele po Jezuickim, dnia pietnastego Lutego tysiąc siedmsett dziewiędziesiąt wtórego roku. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wysłouch, podkomorzy W. B. marszałek seymikowy, Tomasz Loiszewski, sędzia ziem. W. B. y seymikowy assessor, Jan Włodek sędzia ziem.

W. B. assessor. Do tego laudum podpisuje się Ignacy Laskowski, podczaszy wdzstwa Brzgo, assessor seymikowy, Rafał Nietyxa, koniuszy W. B. assessor; Marcelli Ursyn Niemcewicz, podczaszy Mielnicki assessor

Jan Józef Kłokocki, woyski Minski assessor seymikowy. Które to laudum seymiku gospodarskiego jest do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzgo przyjęte y wpisane.

1792 r.

88.—Сеймиковое постановление объ избраніи гражданско-военныхъ комиссаровъ Брестскаго воеводства.

Изъ актовой книги за 1792 годъ, листъ 193.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Lutego dwudziestego trzeciego.

Przed aktami ziem., stawszy osobiście JO. Antoni Bartodzieyski laudum seymikowe obioru kommissarzow ciwilno-woyskowych W. B. ad akta podał w następującym brzmieniu: My, urzędnicy, szlachta y obywatele wojewodztwa y pttu Brzgo, po odbyciu na dniu czternastym Februarii urządzenia koła porządkowego, po wyborze assesorow, wykonaniu na konstytucyi rządowej trzeciego y piątego Maia przysięgi, tudzież po elekcji do JKmci delegata, oraz po wybraniu deputata na trybunał główny W. X. Littgo, a na dniu pietnastym msca y roku teraznieyszego, po załatwieniu czyn-

nosci gospodarskich, na dniu zaś szesnastym, po elekcji pięciu sędziow ziemianskich, a na dniu siedmnastym po wyborze pisarza aktowego, a w dniach ośmnastym, dziewiętnastym, dwudziestym y dwudziestym pierwszym praesentium, po obraniu jedynastu kommissarzow granicznych, a w dniu dwudziestym drugim po obraniu kommissarza granicznego dwunastego y lustratora do starostw, na dniu dzisieyszym dwudziestym trzecim Lutego do kościoła pojezuickiego zgromadzeni, z przepisn prawa porządek elekcji zachowując, ponieważ kommisarze cywilno-woyskowi jedni przez postąpienie na inne urzędy, drudzy dla przyczyn ważnych urzędu kommisarskiego zrzekli się, jeden tylko JW. Mar-

cin Chociszewski, z dawnego wyboru kommisarz, przy urzędowaniu swoim pozostał, przeto na mieyscu ubyłych niemając więcey kandydatow y niemogąc uprosic, iednomyślnością za kommissarzow cywilno-woyskowych wybraliśmy, to jest: JWW. Karola Ossolinskiego, chor. brygady drugiey W. X. Litt., Jana Piekarskiego, kapitana JKmci, Antoniego Woroszyło, skarb. Pins., Stefana Moczulskiego, rottm. W. B., Ignacego Tyszkowskiego, chor. husar., Jana Dulembe, szambelana JKmci, Józefa Nacelewicza, rottm. W. B., Felixa Bogusławskiego, woyskowicza Wenden, y Stanisława Łyszczyńskiego, łowczego Nowogr. Siewrer., którzy

rotą prawem sobie przepisaną jurament wykonali; po ukonczeniu prawem przepisanych elekeyj, seymiki przez JW. prezydującego zalimitowane zostały. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wisłouch P. W. B. marszał. seymikowy, Tomasz Koiszewski, sęd. ziem. W. B. y seymikowy assesor, Ignacy Laskowski, podcz. W. B. assesor, Rafał Nietyxa, koniuszy W. B. assesor., Jan Juzef Kłokocki, woyski Mins. assesor seymiku Marcelli, Ursyn Niemcewicz, podcz. Mielln. W. P. assessor. Które to laudum seymikowe, za podaniem onego do akt, iest do xiąg ziemskich W. Brzgo przyięte y wpisane.

1794 r.

87.—Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго воеводства.

Изъ актовой книги за 1794 годъ, листъ 709.

Roku tysiąc siedmset dziewięcdzieściąt czwartego, miesiąca Lutego osme-go dnia.

Przed aktami ziem. wdztwa y ziemi Brzkiey, stanąwszy osobiscie WJP. Ludwik Łyszczyński laudum seymiku gospodarskiego wdztwa y ziemi Brzkiey do akt podał, w te słowa pi-

sany: My, urzędnicy, szlachta y obywatel WB. po odbyciu na dniu trzecim mca Febr., roku terazniejszego tysiąc siedmset dziewięcdzieściąt czwartego urzządzenia koła porządkowego wyborze assesorow y wykonaney przez nich wraz z prezydującym przysiędze, a na dniu czwar-

tym tegoż mca, po elekcji marszałka y wyborze sędziego ziem. jednego, na dniu zaś piątym tegoż mca po wyborze osob na komissarzow porządkowych do powstałych dwóch nowych siedmiu, na dniu szóstym, po uczynionej relacji przez JWW. posłów zeszłego seymu Grodzien., na dniu nakoniec dzisiejszym siódmym, do kościoła pojezuickiego zgromadzeni, po zagajeniu przez JW. Zenona Wysłoucha, podkom. prezyd., in ordine materyj gospodarskich radząc, następne laudum ułożyliśmy: 1mo. Mając sobie doniesiono od sądu ziem. wttwa naszego, że dwie assygnacyi, jedna na rubli siedmnaście tysięcy dwiescie dziewięćdziesiąt trzy, kopijek szesćdziesiąt cztery y pół, druga na rubli dwiescie sześćdziesiąt pięć, kopijek jedynastie, za dostarczane furaże y prowianta z wdztwa Brzgo woyskom najjasniejszey imperatorowey Jmsci całej Rosyi, dostarczane przez JW. Ilgielstroma generał ancheff. woysk Rosyjskich y roznych orderów kawalera, podpisane przez WWch IPP. Samuela Eynarowicza, terazniejszego pisarza aktowego y Marcina Paszkowskiego, ad presens regenta ziem. wttwa naszego, w delegacyi do obrachunku przez sąd ziem. posyłanych, uzyskane, dotąd nie są opłacone y one in natura znaydują się, gdy w górze wzmienieni Ichmości dawniej delegacyi obowiązkami zajęci, po ode-

branie pieniędzy za pomienionemi assygnacyami, nie są w stanie jechać. Przeto zobligowaliśmy WJP. Wincentego Wygonowskiego, podkomor. wttwa naszego, ażeby dla odebrania pomienionych, pieniędzy za assygnacyami, od JW. Ilgielstroma wydane, należnych jechał do Warszawy. Któremu udzielną dając do odebrania plenipotencyą sąd ziem. wttwa naszego wzmienione assygnacye obydwie oddać za rewersem obligowany. Gdy zaś WJP. Wincenty Wygonowski wzmienione sumę odbierze, winien oną złożyć w sądzie ziem. wttwa naszego, dla rozrządzenia przez tenże sąd prawem opisanego praeuia seu quietatione. Za którą to podjętą pracę wdzięczność dla tegoż WJP. Wygonowskiego, podkom. zapisujemy. 2do. Znając byż słusznym y sprawiedliwym do nadgródzenia dług, do całego wttwa przez WWch Lisieckich stosowany, a nie chcąc bez restytucyi powinney ofiarę antecessora Jmsciow w krytycznych czasach w zastępstwie obywatelów uczynioną, a przez lauda powyższe do nadgródzenia uznaną zostawić polecamy sądowi ziem. wttwa naszego, ażeby oblikwidowawszy sumę za sprzedane remanentowe magazyny u WJP. Marcina Tołłoczki, przeszłego sędziego ziem., zostającą stosownie do summy kapitalney, onym przez laudum in quantitate jedynastu tysięcy złtch udeterminowaney

zrobiwszy proporcją, jaką do satysfakcyi dla onych z ziemi Brzkiej wypada, z tegoż remanentu praevia quietatione zaspokoił, a coby do zupełney satysfakcyi z ziemi Bskiej należney nie wystarczało, na następujący gospodarski seymik do wiadomości nam podał. Względem zaś zaspokoienia reszty z ziemi Kobryn. y Bereskiej, z obywatelów wttwa naszego składający się, JPP. Lisieccy w tamtych obywatelów dopomnieć się mają. 3to. Ponieważ całość y bezpieczeństwo majątków obywatelskich od porządnego utrzymywania arhiwum zawisły, a w arhiwach, tak ziem. jako y w grodz., WJP. Samuełowi Eynarowiczowi pisar. aktów ziem., w roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugim, mca Febr. pierwszego dnia na pisarza aktowego wybranemu, a prawem seymu zeszłego grodzien. między innemi urzędnikami w tamtym czasie wybranemu utwierdzonemu, teraz na mocy tegoż prawa zwróconych xiąg wiele, bo od lat kilkadziesiąt nieułożonych, nieoprawnych y niezregestrowanych znajduję się w tych arhiwach; przeto znając, iż tenże nie jest obligowany kosztu podnosić na takową potrzebę onemu na ułożenie y zregestrowanie y oprawę tychże xiąg złtch dwa tysiące przeznaczamy z obowiązkiem, ażeby in spatio roku też xięgi ułożone zregestrowane y oprawne były, pod odpowiedzialnością w sądzie

ziem. za niedopełnienie, bez dalszey za to bonifikacyi. Na które to złotych dwa tysiące, nieodbicie dla użytku wszystkich obywatelów potrzebne, niemając innego fundusu, determinujemy; ażeby przy rozplaceniu pieniędzy za furazę y prowianta obywatelom od każdego złłotego z wszelkiej natury dobr po groszu jednym miedzianym odbierał. Skąd taka suma wypadnie z teyże w górze wzmienionej WJP. Eynarowicz złtch dwa tysiące odebrawszy, a osobno dwa tysiące złtch prześwietney kommissyi porządkowej ziemi naszej oddawszy (które na expensa oney są przeznaczone), reszte przy sobie zatrzyma do dalszego urzǎdzenia wdtwa naszego, pod dozorem sądu ziem., z której percepty y expensy sądowi ziem. winien będzie zdać kalkulacye. 4to. Prawo pod artykułem o kommissiach porządkowych szeleżne na pensyą pisarza y innych officialistów przeznaczyło, a czego by do potrzeby nie wystarczało, uchwałe zrobić pozwoliło; przeto szeleżne teraznieysze od podatków ziemi Bskiej, znając byđz niedostarczającym funduszem na expensa utrzymania potrzebnych officialistów y innych wydatków; (o które to szeleżne z mocy prawa kommissya porządkowa u przes. kommissyi skarbowey dopomnieć się będzie mocno), quantum w punkcie trzecim dla teyże kommissyi przeznaczamy. 5to. Ponieważ na note

urzędu ziem. na piśmie do JW. Hruszczowa generał-majora woysk Rosyjskich y roznych orderów kawalera względem regularnego urzadzania konstytucy woyska Rosyjskiego w wojewodztwie naszym, pod komendą tegoż zostającego, tenże urząd odebrał na piśmie zapewnienie, iż do uregulowania naysprawiedliwszego y nikogo z obywateli libertacyami nieochraniającego kwaterunku miał stabs-officera wykomenderować; a za tym obligujemy p. kommissyą porządkową ziemi naszej, aby nieodwłocznie, z jak największą usilnością starała się przedłożyć do uskutecznienia tego dzieła dla powszechnego dobra y ulgi poddaństwa. 6to. Ponieważ dotąd nie jest uczyniona oblikwidacya z WJP. Ignacym Szczepanowskim, sędzią grodz. z perceptowanych wojewodzkich pieniędzy, czerwonych złtch pięciuset z procentami; przeto raczy P. kommissya porządkowa taką oblikwidacyą z tymże uczynić, który ieśliby dobrowolnie przystąpić nie chciał, taż kommissya ad instantiam instygatoris tegoż W. Szczepanowskiego do sądu ziem. B. zapoznać będzie obowiązana; a jakie quantum od niego należące pokaże się, te na reperacyą domu wojewodzkiego przeznaczamy y pod zarządzenie komissyi porządkowej oddajemy. Taż kommissya zapyta W. Szczepanowskiego, za jakim prawem na placu wojedzkim pobudował się. 7mo. Po-

nieważ za furaże na pułki JKmci, za komendy JW. Branickiego, z wojewodztwa naszego wybrana summa, podług laudum dawnego, zttch poltch dwadzieścia pięć tysięcy należy; za którą to summę JO. Jmści Stanisław Poniatowski expodskarbi dobr stołowych JKmę, dzierżawca generalny, na mocy przyrzeczenia listownego, też należność upewniającego, które waktach znayduję się, dom na kancelaryą y skład archivi podług plany zbudować obowiązał się, co dotąd skutku nie wzięło; przeto zalecamy kancelaryi ziem. wttwa naszego, ażeby z opłatą na prowianty y furaże, dobrom stołowym JKmści należne, wstrzymała się dopóty, dopóki, p. kommissya porządkowa ziemi naszej (którey przez ninieysze laudum traktowanie z kamerą dobr stołowych JKmc. polecamy) ułożenia się o kompensacyą wttwu naszemu należne, nieukaczy. 8vo. Gdy wielu obywatelów podatek potroiny dziesiątego grosza w racie juniowej tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego roku składało, którym zwrot ogólny nakazany; przeto kommissya porządkowa ma się dopomnieć u p. kommissyi skarb. o wydanie ogólnego zalecenia exaktorowi, ażeby tym wszystkim obywatelom, którym za sancytami p. kommissyi skarb. tenże podatek nie jest zwruczony, w następnych ratach bonifikowanym został. 9no. Ponieważ składane przez

obywatelów, wedle prawa seymu zeszłego Warszawskiego, po złotym jednym z dymu z wttwa naszego są wzięte przez kommissyą skarbową, których zwrot zapewniony podobnież y dobrowolne naszych współobywatelów offiary za kwitami teyże kommissyi przez oną odebrane; przeto polecamy kommissyi porządkowey dopomnienie się tak o pomienioną z dymu jednego po złtu składkę jako y dobrowolne ofiary. Które to obydwie summy, gdy p. kommissya porządkowa odbierze, do dalszego rozsądzienia naszego w całości zatrzymać obligowana. 10mo. Mając doniesienie od osób przeszłą kommissyą porządkową składających, iż JW. Jmć X. Leon Konstanty Sosnowski, biskup Artuzianski, suffragan inflantski, proboszcz katedralny Łucki, przez uczynioną dobrowolną na piśmie ofiarę, w roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugim, mca Junij dwudziestego czwartego dnia datowaną y przez siebie podpisaną na wymurowanie archiwum w mieście Brzesciu summe dziesięć tysięcy zttch pollech determinował y oną w każdym czasie wypłacić oświadczył się; przeto dla tak szanownego z imienia, cnotą y obywatelstwem y dostojenstwem duchownym zaszczyconego biskupa za taką użyteczną wttwu naszemu ofiarę podziękowanie z wdzięcznością oświadczywszy, odebranie

pomienioney summy dziesięciu tysięcy zttch pollech p. kommissyi porządkowey polecamy. Którą odebrawszy do dalszego urzǎdzenia wttwa naszego przy sobie zatrzymać obligowana. Obowiązujemy nakoniec też p. kommissyą porządkową wttwa naszego, ażeby tak stosownie do prawa seymu zeszłego grodzien., titulo rozkład wojewodztw, ziem y pttow, jako też do doniesienia przez JWW. posłów naszych nam uczynionego remonstracyą do rady nieustającej, a to dla upevnienia obywatelów w części parafii Zbierochowskiej, s tey strony rzeki Muchawca osiadłych, czyli ciż obywatele do ziemi Kobryn. lub podług pierwszego rozkładu do ziemi Bskiej należeć mają. Działo się w Brześciu Litt., na sessyi dnia siódmego mca Februarii, tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt czwartego roku po jednomyślnym zgodzeniu się na punkta wyszey opisane, obrady seymikowe ukończyliśmy. U tego laudum podpisy takowe: Zenon Wysłouch, P. WB. pre.; Jan Oziębłowski, WB. assessor; Felix Chrachnowski, pisarz grod. WB. assessor; Samuel Eynarowicz, aktowy ziem. WB. pisarz y assessor seym.; Michał Włodek, krayczy y pisarz sądow ziem. WB. y assessor seym.; Stefan Moczulski, exkom. WB. y assessor seym.; Felix Bogusławski, assessor. Które to laudum jest do xiąg ziem. WB. przyjęte y wpisane.

89.—Распоряженіе генералъ-маіора Дивова, данное Брестскому земскому суду.

Изъ актовой книги за 1795 годъ, листъ 17.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Februaryi pierwszego dnia.

Na sądach ziemskich województwa Brzeskiego imieniu y powodzie nayiaśnieyszey Imperatorowey Jmci wszech Rossyi ufundowanych, przed nami Franciszkiem Trszynem Niemcewiczem prezydującym Tomaszem Koyszewskim y Stanisławem Rayskim, miejsce pisarza zastępującym, sędziami ziemskimi tegoż województwa, stawiając obecnie Jpan Augustyn Smolenski zalecenie od JW. Dywowa generał-maiora woysk Rosyiskich względem nieprzyimowania spraw tych obywateli do sądu którzy nie ukarzą zaswiadczeń wykonanej przysięgi na wierność nayiasnieyszey Imperatorowey Jmci wszech Rossyi do sądu przysłane, do akt podał, którego po rusku pisanego wyrazy następujące: Отъ генералъ-маіора и кавалера Дивова Брестского повѣту въ земскій судъ. Извѣстился я, что многіе шляхты возвращаются изъ другихъ кар-

доновъ и здѣсь живущіе, кои на вѣрность Ея Императорскому Величеству присягу не приняли, въ ономъ судѣ будутъ имѣть дѣла по имѣньямъ, отъ коихъ должно быть взято въ секвестръ, по судужь можетъ быть дѣло кончиться, отдать имъ, а какъ дѣло сіе есть казусное и потому представилъ я о семъ господину генералъ-маіору и кавалеру князю Циціанову, а покуда послѣдуетъ отъ его сіятельства на то разрѣшеніе, отъ такихъ прозъбъ еще не принимать, да и отъ всѣхъ, кто по дѣламъ будетъ въ ономъ судѣ являться спрашивать о принятіи присяги свидѣтельствы. А безъ оныхъ ни отъ кого, какъ выше упомянуто, прозъбъ никакихъ не принимать. U takowego zalecenia podpis: Генералъ-маіоръ Николай Дивовъ. Февраля 9 дня, 1795 года. Брестъ. Которе то zalecenie do akt podano iest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego wpisane.

III.

АКТЫ ЮРИДИЧЕСКІЕ.

90.—Листъ короля Сигизмунда по дѣлу мѣщанъ Каменца Литовскаго съ старостою Каменецеимъ.

Изъ актовъ книги за 1782 годъ, листъ 1019.

Roku tysiąc siedmset osmdziesiąt drugiego, miesiąca Nowembra siódmego dnia.

Na rokach ziemskich wojewódstwa Brzeskiego, podług przepisu prawa, po Świętym Michale przypadłych y w mieście jego królewskiej mości Brzesciu Litewskim sądownie odprawowanych, przed nami Franciszkiem Ursynem Niemcewiczem, Adamem, Antonim Ancutą, Tomaszem Koiszewskim, sędziami, Janem Wereszczaką, pro tunc pisarzem, urzędnikami ziemskimi wojewódstwa Brzeskiego, stawając obecnie szlachetny pan Ignacy Kalinowski reskrypt najjasniejszego Żygimonta, króla jejomosci Polskiego, w sprawie miasta Kamienca Litewskiego, do jego dzierżawcy Kamienieckiego, w roku tysiąc pięćset dwudziestym szóstym, Iulij piątego dnia, indikta czternastego pisany, podał ad akta, który tak się w sobie ma: Жикгимонтъ Божою милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій и иныхъ. Подскарбему земскому, маршалку

и писару нашему, державцы Слонимскому и Каменецкому, пану Богушу Боговитиновичу, а не будетъ его самого, ино его намѣстнику Каменецкому. Жаловали намъ бурмистръ мѣста нашего Каменецкого Волошинъ а мѣщане мѣста Каменецкого—Осташко Поляковичъ а Мишко Семеновичъ о томъ, штожъ дей они для великихъ своихъ кривдъ и втисковъ, которые ся имъ дѣють отъ врадниковъ твоихъ, какъ они ѣхали до насъ, и ты дей, поткавши ихъ на дорогѣ, того бурмистра нашего казалъ еси збити, а у мѣщанъ нашихъ пятеро коней еси взялъ и возъ со всеми речми того бурмистра нашего, и одного дей еси мѣщанина нашего взялъ и зъ собою повезъ. Ино мы ся тому велико дивуемъ, ижъ вы таковы кривды допускаете подданнымъ нашимъ врадникомъ своимъ чинити и въ ихъ кривдахъ зъ жалобами до насъ ихъ не допускаете. А про то приказуемъ тобѣ, ажбы еси одъ того врадниковъ своихъ повстѣгнулъ и кривдъ

и тяжкостей подданнымъ нашимъ дѣлати имъ не казалъ, и тые кони и возъ со всеми речми того бургомистра нашего казалъ ему вернути, и того мѣщанина нашего, естли будешь поймалъ, ажбы еси казалъ его зъ нельства выпустити, и заховалъ бы еси ихъ во всемъ, безъ обтяжности, и подле ихъ права и привилеевъ, которые они на то въ себѣ мають, конечно. Абы то инакъ небыло. Ажебы они къ намъ о томъ большей того зъ жа-

лобами не приходили. Писанъ во Гданску, подъ лѣто Божего Нароженья тисеча пятьсотъ двадцать шестого, мѣсеца Іюля пятый день, индиктъ чотыринадцатый. U tego reskryptu przy pieczęci na massie czerwoney podpis takowy: Kopоть писаръ. Który to reskrypt, za podaniem przez wysz wyrażoną osobę, jest do xiąg ziemskich wojewodstwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty i zapisany.

1580 г.

91.—Духовное завѣщаніе Михаила Ивановича Боговитиновича Козерадского, которымъ, отправляясь за границу для лѣченія, онъ отписалъ женѣ своей и дѣтямъ все движимое и недвижимое свое имущество.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, лист. 377—387.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятсотъ восемьдесятого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статutowого, по Светой Троицы, святѣ Римскомъ, передъ нами врадниками судовыми земскими повѣту Берестейского Адамомъ Патеемъ, судьей, Богданомъ Богушевичомъ Туминскимъ, подсудкомъ, а Ѳедоромъ Патеемъ,

писаромъ, постановившиися очеви-сто у суду врожоный панъ Михайло Боговитинъ Козерадскій оповѣдалъ, ижъ онъ, маючи волю для поратованья здоровья своего до чужое земли, до Нѣмецъ, ѣхать, а по-стерегаючи того, естли бы въ той дорожѣ Панъ Богъ на него часть смертельный допустити рачилъ, абы малжонка его съ дѣтками въ покою на певныхъ добрахъ его, ле-

жачихъ и рухомыхъ зостала тестаментъ собѣ теперь за живота своего учинилъ, которого оказавши и намъ, судови, до рукъ подавши, просилъ, абы тотъ тестаментъ его, для лѣпшого твердости, до книгъ судовыхъ земскихъ уписанъ былъ. Мы, огледавши того тестаменту, а бачечи прозьбу пана Михайла Боговити́на быти слушную, велѣли есмо его до книгъ уписать, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Во имя Отца и Сына и Духа Светого. Аминь. Къдыжъ на свѣтѣ межи народомъ людскимъ надъ смерти не есть ничего певнѣйшого, а надъ часъ и годину смерти, водлѣ науки словъ Сына Божого, Пана Крыстуса Однорожного, ничего не певнѣйшого; вѣдже вшелякихъ речей становенья межи рожаемъ людскимъ ку вѣчной памети писмомъ бывають привожоны; тогда я, Михайло Ивановичъ Боговитиновича Козерадскій, вѣдучи мнѣ на тотъ часъ до чужое земли, до теплицъ, до земли Нѣмецкое, для опатрности недоброго здоровья своего, чиню тотъ тестаментъ свой, будучи при добромъ баченю и памети. Имѣнье мое ойчизное, въ поѣвѣтѣ Берестейскомъ лежащее, у великомъ князствѣ Литовскомъ, напередъ, дворъ Вортоль головный, которого на тотъ часъ уживаетъ ее милость пани Ивановая Боговити́новая, пани Анна Коптевна,

Маршалковая его королевское милости, пани матка моя до живота своего, зо всимъ тымъ будованьемъ, яко се само въ собѣ маеть, то есть, зо всеми огородами овощовыми, и зъ навозы, зъ садами дворными, зъ огородами яринными, селищемъ гуменнымъ, съ пашнею, дворною, во всѣхъ трехъ поляхъ, зъ ставы, съ сажавками, плацъ великій и малый межи водами, гдѣ монастырь старый бывалъ, съ третью горою, гдѣ отецъ мой почалъ былъ замокъ будовать; такъ тежъ зо всѣми съ приселки, ку тому двоцу Вортольскому належащими, то есть, меновите: весь Перковичи, весь Замосточе, весь Закачинъ, и часть мѣстечка Левкова, а на тотъ часъ прозывающее Докудово, на часть мою приходячую; къ тому: весь Красная Воля, весь Бурвинъ, весь Корчовтка и дворецъ мой старожитный Яворовка и дворецъ Станково, село Уткая, село Долгая Воля, и съ дворемъ Должанскимъ, село Чавика, съ боярыпутными, панцерными, съ людьми тяглыми, отчизными, оселыми, роботными, приходными, и зъ огородниками, съ цыншами грошовыми, и съ дяклы житными и всякими и вшелякими повинностями ихъ, зъ данями медовыми, зъ млыны, ихъ вымелками, съ фолюшы, зъ водами, зъ рѣками, зъ гоны бровыми, зъ ловеньемъ рыбъ, зъ се-

соньемъ, зъ боры, лѣсы, зъ дубровами, зъ деревомъ бортнымъ и неделтымъ, также и зъ пчолами, съ пасаками домовыми и лѣсными, съ сѣножатями береговыми, съ луками, и зъ болоты вшелякими, годными и не годными къ уживанью, зъ охожами дерева готового, и зо всеми къ нимъ пожитки и ужитки, якимъ же кольбекъ именемъ теперь суть и напотомъ выналежены розумомъ людскимъ прибавены, направлены и менованы быти могутъ; што все тую волю тестаментомъ моимъ нинѣшнимъ, менованое неменованому, а неменованое менованому, хотяжъ бы тутъ въ тымъ моимъ тестаментѣ, которые выписаны не были, шкодити и жадное властности, ани владати не будутъ и не могутъ мѣть, тые вси менованные добра мое, почавши отъ головного двора моего Воротольского, ажъ до остаточного села моего, въ томъ тестаментѣ моемъ менованого, то на вѣчность и въ дѣдичство записую по животе моемъ сыномъ моимъ—Ивану, Ярошови, Гаврилу. А естли бы который съ тыхъ сыновъ моихъ, зъ Божое воли, съ того свѣта зшолъ, тогда спадокъ на тые сыны мои, которые живы остануть, которые суть спложоны съ малжонкою моею милою, съ панею Барбарою Еронимовною Русецкою, хоружанкою Сендомирскою. А другое имѣ-

нье мое, въ томъ же повѣтѣ Берестейскомъ лежащее, въ Козерадахъ отчизное, двѣ части мои селища дворного зо всимъ будованьемъ, яко се самъ въ собѣ тотъ дворъ маеть зъ давныхъ часовъ, съ фольваркомъ Козерадскимъ, зъ садами, зъ огородами овощовыми и ярыными, зъ навозыдворными, съ полями оремыми, съ пашнею дворною во всѣхъ трохъ поляхъ, зъ гаями ольшовыми, берзовыми и зъ иными зарослями, зъ бояры путными, панцерными, зъ людьми тяглыми, роботными, отчизными, съ приходнями, съ огородниками въ селѣ Козерадахъ, въ селѣ Закалинкахъ, въ селѣ Передѣлѣ, въ Яновкахъ, въ Ольцѣ, у Клешиной, въ Комириѣ зъ осадниками, съ цыншами грошовыми, зъ дяклы житными, овсяными, зъ данями медовыми, зъ ставы, зъ млыны и ихъ вымелками, зъ сажавками, зъ рѣками, зъ ловеньемъ рыбъ, зъ сѣножатями, зъ луками, зъ болоты, и зо всеми иными пожитки и ужитки, якимъ же кольбекъ именемъ теперь суть и на потомъ вынайнены розумомъ людскимъ прибавены и направлены, и менованы быти могутъ. Што все тымъ тестаментомъ моимъ нинѣшнимъ дочкамъ своимъ двѣма, Катаринѣ и Аннѣ, спложонимъ сътоужъ панею малжонкою моею, вышей мененою. На которыхъ тыхъ частяхъ помененыхъ имѣнья моего

отчизного Козерадъ посагъ ровный, такъ одной, яко и другой, заровню обѣма по тисечи копъ грошей личбы и монеты Литовское, въ каждый грошъ личачи по десяти бѣлыхъ. А кгда тые дѣвки мои поменованные, за помочью Божою, лѣтъ своихъ доростутъ и въ светый станъ малженскій за почтивыи люди стану шляхетского будутъ выданы, теды въ томъ посагу помененомъ будутъ держати обѣдѣ наполю тое имѣнье мое Козерадское, до того часу, ажъ сынове мои вышей помененные, Иванъ, Ярошъ, Гаврило, тую суму пенезей, двѣ тисечи копъ грошей монеты Литовское, всю сполна отдадутъ и заплатятъ. Теды на тотъ часъ до рукъ своихъ сынове мои, вышей мененные, тое имѣнье мое Козерадское мають взяти до рукъ владзы своее ку уживанью своему, яко властную отчизну свою. А до того часу, нижли суму пенезей сполна отдадутъ, сынове мои не мають се въ жадную речъ вступовати и ниякое переказы чинить. Въ которомъ имѣнью моемъ Козерадскомъ, естли бы въ томъ отѣханью моемъ для опатренья здоровья своего, яко се вышей поменило, зъ доущенья Божого смерть не зашла, теды малжонка моя пани Барбара повинна будетъ, водле угоды наше Берестейское съ паномъ Стефаномъ Боговитиномъ Шум-

скимъ, съ братомъ моимъ, очомъ ширѣй и достаточнѣй писмомъ обваровало за печатями и съ подписы рукъ пановъ едначовъ, часть имѣнья моего отчизного Козерадского, то есть, третью часть пану Шумскому выдѣлити, а двѣ части до рукъ своихъ взяти; третее мое въ Прочалинахъ, части купеное, а не отчизное, ани дарованое, то есть, съ прѣзду отъ села короля его милости Королева Броду первый дворъ надъ ставемъ, зовсимъ будованьемъ, яко се самъ въ собѣ маеть, зъ огородами овощовыми, зъ садомъ, зъ сажавками, сѣножатями, зъ навозы дворными и зъ озимиными, на каждый рокъ въ трехъ поляхъ, зъ людьми тяглыми и огородниками въ селѣ Прогалинахъ, въ селѣ Комаровцѣ, въ селѣ Завадовцѣ, которую тую мою часть купеную имѣнья Прогалинского записую тымъ testamentомъ моимъ никому иному, одно тымъ же сыномъ моимъ вышей мененымъ. А што се дотычетъ двора моего въ Берестью, на передмѣстью, врочищемъ на Пескахъ, якъ се самъ въ собѣ маеть и зовсимъ будованьемъ моимъ, и ку тому двору двѣ сѣножати за Бугомъ до Люблина, зъ мѣста Берестя вдуци, по лѣвой сторонѣ за Болотковомъ, тымъ же сыномъ моимъ вышей помененымъ записую вѣчными часы. Ку тому тежъ

имѣнѣ мое отчизное на Волиню, двѣ части въ Шумску, въ повѣтѣ Кремянецкомъ, то есть, въ пререченомъ мѣстечку Шумску, двѣ части въ селѣ Круголцу, двѣ части въ селѣ Васковцахъ, двѣ части въ селѣ Летовищахъ, двѣ части въ селѣ Теремномъ, двѣ части въ селѣ Токарахъ, двѣ части въ селѣ Боложовцѣ, двѣ части въ селѣ Степановцѣ, двѣ части въ Ставѣ Великомъ, Шумску двѣ части, млынъ зъ двѣма колами и съ третимъ фолюшемъ и зъ ставками у села Васковичъ, и двѣ части въ дворцу Комаровцѣ, зъ дворищами, зъ бояры путными, зъ людьми тяглыми, роботными, отчизными, съ приходными, зъ огородниками, зъ осатниками, цыншами грошовыми, зъ дяклы житными, овсяными, зъ даями медовыми, зъ водами, зъ рѣками, зъ ловеньемъ рыбъ, яко въ ставѣхъ и въ рѣкахъ пререченыхъ, зъ боры, лѣсы, зъ дубровами, съ деревомъ бортымъ въ борахъ, съ пасаками домовыми и лѣсными, зъ сѣножатями, зъ луками, зъ болоты и зо всеми иными пожитки и вжитки, якимъже кольвекъ именемъ теперь суть и напотомъ вынайдены розумомъ людскимъ прибавены, направены, менованы быти могутъ; а въ Кремянцу, воеводствѣ Волинскомъ, за замкомъ Кремянецкомъ, въ монастыру двѣ части зо всеми пожитки и ужитки, до него при-

надлежащими, такъ имѣнѣ Шумскыя двѣ части мое, яко се сами въ собѣ мають, записую тымъ же сыномъ моимъ въ дѣдитство вѣчными часы, Ивану, Ярошу, Гаврилу, а никому иному. А опеку тыхъ дѣтокъ своихъ, такъ трехъ сыновъ моихъ, яко и двоухъ дѣвокъ моихъ, вышей мененыхъ, такъ тежъ и тые помененые имѣнѣя мои, отъ мала и велика, яко се вышей и нижей поменило, никому иному съ близкихъ кривныхъ моихъ, такъ мужского, яко и женского народу, а ни пану Стефану Боговиту Туминскому, брату своему. Листы, церографы на вшелякіе долги, хто ми виненъ, и привилея на имѣнѣя мои Вортольскіе, купли и даровизны, и яко се жъ кольвекъ набытъ, на тые вси имѣнѣя мои вышеймененые, тои далъ въ захованье малжонцѣ моей милой, паней Барбарѣ Русецкой, хоружанцѣ Сендомирской до лѣтъ сыновъ моихъ помененыхъ. Которые она тые листы вси и привилѣя, на тые вси имѣнѣя мои никому иному зъ рукъ своихъ кривныхъ близкихъ моихъ не давати, одно она сама въ моцы своей и въ захованью мѣти до лѣтъ сыновъ моихъ. А што се дотычетъ дѣвокъ моихъ, вышей помененыхъ, посагу, яко се вышей описало и тымъ тестаментомъ моимъ назначило, на части моей Козерадской, каждая зъ нихъ тую су-

му взявши, достаточне варованую и назначеную отъ брата своихъ роженныхъ, а сыновъ моихъ помененныхъ, далѣй въ имѣнья отчизные, кушечные, якимъ же колвекъ обычаемъ и правомъ набытые за живота моего, часы вѣчными они сами и потомковѣ ихъ вступовати се не мають. Также четвертое части, водле статуту, упоминати и трудности задавати жадное правное не будутъ; але вжо на той сумѣ, зъ ласки моее отцовское назначеное, будутъ повинни преставати. А што се тежъ дотыче золота, серебра въ ланцугахъ, въ клейнотахъ, въ кубкахъ и въ лыжкахъ; то никому иншому, одно тымъже дѣвкамъ моимъ на охендожество ихъ, водле стану ихъ, записую. То все при малжонцѣ моей милой, а матцѣ ихъ, до лѣтъ оныхъ ма быть въ захованью. А иншое серебро, такъ въ рыштункахъ военныхъ, такъ и на шабляхъ, на кордахъ, на кончерахъ, на мултаныхъ, на мечяхъ, и шаты мое вшелякіе, едwabные и суконные, кунницами подшитые и неподшитые, запоны, обитья домового стѣнъ, такъ коберце Индерлянское и Турецкое, такъ и домовое роботы, стадо сверепье и быдло рогатое и не рогатое во всихъ фольваркахъ моихъ преречонныхъ, то все записую сыномъ моимъ милымъ, выше преречоннымъ, въ ровный дѣлъ

всимъ тремъ. А кони почтовые и возники, подѣздки, иле ихъ есть, записую малжонцѣ моей милой, паней Барбарѣ Русецкое для послугъ земскихъ, военныхъ съ тыхъ имѣней и для потребъ домовыхъ; а зброе складаные, бляховые панцыри, шишаки, дуницы дѣлокъ полныхъ три, гаковницъ двадцать, то записую сыномъ моимъ. Которую тую всю стрѣльбу и збрую маеть малжонка моя въ захованью своемъ мѣти до лѣтъ дѣтинныхъ. Также тежъ той малжонцѣ моей милой даю моцъ зуполную у его милости пана воеводы Подлянского, енерала пана Миколая Кишки, кграбина Техоновцу, стрѣльбу выкупити у двухъ сотъ золотыхъ польскихъ, водле реестру небожчика пана Бенедикта Боговигина, брата моего роженного, которую былъ небожчикъ братъ пану Иванови Боговигиновичи Войничови Козерадскому, брату своему стрыечному заставлялъ, и сходечи съ того свѣта, въ тестаментѣ своемъ того доложилъ, же я тую стрѣльбу, всю пану воеводѣ пенезей суму помененую вернувши, мѣлъ есми до рукъ своихъ взяти вцалѣ и зуполнѣ. А выкупивши тую стрѣльбу, выше мененую, тымъже обычаемъ маеть въ моцы своей мѣти до лѣтъ сыновскихъ. А речи столовые, кушечные, то есть: цыну котлы, мѣдь и вси иншіе речи, до того при-

належаціе, то маеть мѣти малжонка моя милая ку охендожности столу своего. А што се дотычетъ двора моего Минкова, зо всимъ будованьемъ, то есть, зъ огородами овощовыми, зъ огороды ярынными, зъ навозы и съ пашнею дворною во всехъ трехъ поляхъ и вси ку тому двору належачихъ, меновите: село Виторожъ, село Квасовка, село Стрыжовка, село Дановка, село Лещанка, ку тому бору лѣсы зъ луками зъ деревомъ бортымъ неденымъ, такъ и здетымъ, зо пчолами, — на томъ всемъ учинилемъ оправу помененой малжонцѣ моей милой, яко ширѣй а достачнѣй обмовяеть записъ мой, оной презъ мене учиненый въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ третемъ. Въ которое помененое имѣнье сынове мои, лѣтъ своихъ доросши, водлугъ того запису и оправы, матцѣ ихъ отъ мене учиненое, ни въ чомъ вступовати и жадное переказы чинити не мають, ажъ бы первой матцѣ своей а малжонцѣ моей милой вѣно, внесенъя ее, опрочъ привенку, который, водле права посполитого, при сынахъ на имѣнью остаеть, то есть, пять тисечей золотыхъ польскихъ отдавши и заплативши, будетъ вольно сыномъ моимъ помененымъ тое пререченое имѣнье до рукъ своихъ взяти. Або если бы замужъ не шла, тогда будетъ ей вольно до

живота ее на томъ имѣнью мешкати. А по животѣ своемъ, кому бытую суму записала, тымъ же обычаемъ заплатити всю сполна. А граница того имѣнья Минкова, оправы малжонки моее милое, зъ имѣньемъ Вортольскимъ дѣлать певными мѣстцы и знаки, то есть: почавши отъ болота Набѣльска, рѣкою подъ Пещу, подъ пашню дворную Минковскую; а одъ Пещи рѣкою подъ другую пашню Минковскую, урочищемъ Мыслятина; а одъ тое пашни Мыслятина внизъ ажъ ку млынкови Буринскому; а одъ того помененого млынка Бурвинского внизъ ажъ до болота Данова; а тымъ болотомъ Дановымъ, займучи полъ застѣиковъ Волькидановское; а одъ полъ Волькидановское краемъ поля Стрыжовского зашли се съ концами полъ села Узское, имѣнья Вортольского; потомъ, одъ полъ Стрыжовскихъ и Узское унизъ, серединою полъ тыхъ, такъ тежъ Кубинскихъ, Квасовскихъ ажъ до тогожъ Кабѣльскаго болота; черезъ которое болото идетъ дорога отъ села Квасовки малжонки моее милое, во правѣ ей одной одъ мене записаномъ, черезъ гать идетъ до села Желѣзное. А то се маеть розумѣти: по левой сторонѣ пуца и лѣсы належать ку имѣнью Минкову, оправы малжонки моее; а на правой сторонѣ также пуца и лѣсы належать до двора имѣнья

моего Вортольского и Долженского и ку селамъ, ку тымъ дворамъ належачимъ. Которую помененую малжонку мою милую, пани Барбару Русецкую и потомство свое, которое съ нею маю спложное, опатрности Божой и опецъ Его святой поручаю и ясновельможнымъ паномъ, ихъ милостямъ: пану Янову Станиславовичови Кишцѣ, старостѣ Жомойтскому, и княжати Александрови Пронскому, воеводичови Кіевскому, стольникови великого князства Литовского, паномъ моимъ милостивымъ, а никому зъ близкихъ кривныхъ моихъ, для обороны вшелякихъ кривдъ малжонки мое милое и дѣтокъ моихъ, маетности имъ належачое, въ томъ тестаментѣ моемъ достаточне описаныхъ. Нижели дѣтки мои вси мають быти при малжонцѣ моей милой до лѣтъ ихъ, на науку давать зъ добръ всихъ, сыномъ моимъ належачихъ, Подляшскихъ и Волинскихъ, накладати зъ Вортеля и Шумска. А естли бы въ томъ часѣ Панъ Богъ на малжонку мою смерти допустити рачилъ, тогды ихъ милость, вельможные панове, опекунове поменени, тые дѣтки мои вси и маетность всю, яко нерухомую, такъ и рухомую, одъ мала до велика, въ моцъ и въ шафование свое взяти мають, до лѣтъ дѣтей моихъ; а жаденъ съ кривныхъ близкихъ, вшелякого стану,

въ то се втеляти жадными причинами правными и неправными не мають, кгдажъ на то была добрая воля моя. А што се дотычетъ правъ вшелякихъ, черезъ мене зачатыхъ, о забранье кгрунтовъ имѣнья моего Вортольского и Минкова, такъ роздѣлку имѣнья моего Козерадского и Шумского зъ братомъ моимъ, паномъ Стефаномъ Боговитиномъ Шумскимъ, такъ и зъ иными сусѣды околичными о границы, такъ тежъ и о ровный дѣлъ въ имѣнью моемъ купчомъ Пречалинахъ съ паны Заравки въ кгрунтѣхъ, въ борахъ, въ лѣсахъ, въ сѣножатѣхъ, и о наѣздъ квалтовный на дворъ и о забранье въ немъ маетности, то малжонцѣ моей милой, не чекаючи лѣтъ дѣтинныхъ, съ пріятели дому своего, а зъ волею и вѣдомостью ихъ милости пановъ опекуновъ, кончити будетъ вольно. Который тотъ тестаментъ мой самъ есмо рукою своею властною подписалъ, печатью своею запечатовалъ. А для лѣпшого вѣры и твердости просилемъ пріятель своихъ ку справованью того моего тестаменту ихъ милость пановъ, то есть: его милости урожного пана Мелхера Райского, подстаростего Берестейского, а пана Еря Жикгимонтовича, подстаростего Кобрынского, а пана Павла Секлицкого, городничого Берестейского, а Станислава Пресмыцкого, возно-

го воеводства Берестейского, якожъ ихъ милость за очевистою и устною прозьбою моею печати свои приложить рачили и властными руками и писмомъ своимъ подписали. Писанъ у Берести. Року Божого На-

роженья тисеча пятьсотъ осемьдесятого, мѣсеца Іюня шостого дня. У того тестаменту печати приложонные вси цѣлы и подписы рукъ тыми словы: Михайло Боговитинъ властною рукою своею подписалъ.

1580 г.

92.—Судебное опредѣленіе по дѣлу дворянина Григорія Вагановскаго съ епископомъ Луцкимъ княземъ Викториномъ Вѣрбицкимъ о предержательствѣ имъ бѣглыхъ крестьянъ Вагановскаго.

Изъ актовъ за 1580 годъ, лист. 110—112.

Лѣта Божого Нароженъя 1580, мѣсяца Іюня 4 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ водле порадку статutowого, о Свѣтой Троицы, святѣ Римскомъ, припалыхъ, передъ нами вѣрники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Патеемъ, судьею, Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившисе обоя сторона у суду, войскій Берестейскій панъ Григорей Вагановскій, сторона поводовая, съ позву очевисто жаловалъ у права на велебно-го въ Бозѣ его милость князя Викторина Вѣрбицкого, бискупа Луцкого и Берестейского, о невчиненъе справедливости на року, одъ его милости князя бискупа за листомъ

впоминальнымъ, ему зложеномъ въ року семьдесятъ осмомъ, мѣсяца Октебрия сегонадцать дня, съ подданными збѣгами его пана Вагановскаго, которые зъ имѣнъя его Ваганова въ року семьдесятъ четвертомъ, семидесятъ пятомъ и семдесятъ сѣмомъ зъ жонами, зъ дѣтьми и зо всими маестностями ихъ отъ него до державы Яновское утекли, то есть: зъ Сидоромъ Дашковичомъ Дудкою, Панасомъ а Ѳедькомъ Зубковичами, Исвомъ Олтуховичомъ, Конахомъ Петушкомъ, Сидоромъ Сушковичомъ зъ сыномъ его Якимомъ, Иваномъ Сушковичомъ, Олиферомъ Земевичомъ, яко ширѣй жалобы своее позывъ подносилъ. Панъ Малхеръ Каменскій именемъ

и за моцою его милости князя бискупа Луцкого сторона одпоровая на жалобу одказуючи, зналъ се до зложеня року, же былъ положонъ пану Вагановскому на день семейнацать мѣсяца Октебрия, въ року семьдесятъ осмомъ, на вчиненье справедливости, которую дей его милость князь бискупъ Луцкій былъ готовъ учинити и, способивши добрыхъ людей на тую справу, пана Вагановского ожидалъ; нижли его милость панъ Вагановскій самъ ку праву не сталъ и никого зъ моцю отъ себе не присылалъ; чого доводечи свѣдѣцтвомъ за печатями людей добрыхъ, которые дей были на тую справу засажоны, на писмѣ покладалъ. А панъ Вагановскій неприбытя своего до права давалъ причину, ижъ дей его милость князь бискупъ, умыслне загорожаючи ему дорогу до справедливости, поромы его на перевозѣ порубати, а свои поховати, казалъ. А гды онъ зъ вознымъ и шляхтою и зо всимъ доводомъ своимъ до рѣки прїѣхалъ, не знашолъ на чомъ Бугу у перевозовъ перебыти и, ѣздивши отъ мѣстца до мѣстца, тое неперебытье свое вознымъ и шляхтою людьми добрыми, при немъ будущими, освѣтчилъ. Што показуючи, положилъ выписъ съ книгъ игродскихъ староства Берестейского сознанья возного повѣтового того освѣтченя своего. А зъ сторо-

ны отпоровое умоцованый тому доводу пана Вагановского у права мѣстца не давалъ тою причиною: если дей порому у Янове, которого тамъ немаєъ, панъ войскій достати не могъ, тогды на Крычово, Горново, або и Лозовицу переѣхати могъ. А его милость князь бискупъ готовъ былъ на року зложонмъ справедливость вчинити, до которе ожидалъ; але, ижъ дей панъ Вагановскій, заложивши листомъ упоминальнымъ князя бискупа, самъ до права не сталъ и теперь невинне его милости ку праву поволокаетъ, просилъ, абы отъ позву и року воленъ былъ. О чомъ споръ межи собою мѣли, съ которого мовенья и спору ихъ мы зъ суду сказали есмо знову справедливость съ помѣненными збѣгами сторонѣ жалобливой, водле права и жалобы въ позвѣ описаное, вчинити и рокъ праву, по выволанью роковъ теперешнихъ, за чотыри недѣли положили. А умоцованый его милости князя бискуповъ одъ того апелевалъ на властный декретъ его королевское милости, менуючи тую речь за нестаньемъ пана Вагановского на року зложонмъ ку праву упалую. Судъ апеляциі на розсудахъ его королевское милости допустилъ и рокъ съ тою всею справою обоей стороны, водле артикулу шестьдесятъ третего, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описа-

ного передъ его королевскою милостью становитися назначилъ. За тымъ, съ тогожъ pozwу панъ войскій жаловалъ на его милость князя бискупа, ижъ дей тогожъ року, вышей помененого, семьдесятъ осмого, мѣсяца Октебря сегонадцать дня, его милость князь бискупъ, наславши квалтовне подданныхъ своихъ, Якуба Мочульского, Тимоша Тяхая, тивона своего, Фирса Войтовича, Андрея Хищича и зъ иными слугами и подданными своими зъ разными броньми, поромъ его властный пана Войского на перевозѣ, здавна звыкломъ на рѣцѣ Бузѣ, во имѣнью Пониквахъ, на берегу его властномъ, взяти и розрубати и въ нивечь обернути казалъ. При которомъ дей розрубанью порому и мельника его Станислава Косовского збили и зранили, и менилъ, ижъ то его милость князь бискупъ учинити казалъ для того, жебы онъ, панъ войскій, на право, которое былъ за збѣгами и подданными его зложилъ, не прибылъ; на чомъ повѣдилъ собѣ шкоды быти за недопущенъемъ и таковымъ загороженъемъ переѣханья дороги до права сорокъ копъ грошей, окромѣ шкодъ збѣговъ помѣненныхъ.—Якожъ дей онъ, панъ войскій, первѣй сего о тое квалтовное порубанье порому, о битье подданого своего и во всей жалобѣ, яко се вышей поменило, его ми-

лость князя бискупа Луцкого на роки о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, въ року семьдесятъ девятомъ прошлые его позывалъ, нижи дей его милость князь бискупъ часу оныхъ роковъ въ большой речи до суду земского повѣту Луцкого одозвалъ се, што хочечи вѣдати, домовлялъ се по умоцованомъ князя бискуповомъ, абы то показалъ, естли же его милость князь бискупъ большую речь на прошлыхъ роцѣхъ въ суду Луцкомъ мѣлъ, также абы и подданныхъ, водле pozwу, которымъ вина дана у права, становилъ и на позовъ одповѣдалъ. Каменскій, заразъ доведши большое речи справою суду Луцкого, на жалобу одпоръ чинилъ, не признаючи того, абы зъ розказанья его милости поромъ пана Вагановского рубати и мельника бити мѣли; а вѣдъже повѣдилъ, кгда дей будетъ князь бискупъ о справедливости на подданныхъ водле права прошонъ, пану Вагановскому вчинити се готовъ. А такъ въ томъ мовенью правомъ, ижъ панъ Вагановскій не показалъ того, абы, водле статуту, справедливости у князя бискупа на оныхъ подданныхъ его просити мѣлъ, про то, заховуючи се въ томъ водле права, сказали есмо, за листомъ упоминальнымъ, взявши одъ суду земского пану Вагановскому справедливости у его милости князя биску-

на Луцкого уживати, што есть | земскихъ записано. Писанъ у Бе-
для памети до книгъ судовыхъ | рестьи.

1580 г.

93.—Инвентарь двора имѣнія Светичовскаго.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, листъ 349—351.

Лѣта Божого Нароженья 1580,
мѣсеца Юня 4 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ,
водле порадку статutowого о Свя-
той Троицы, святѣ Римскомъ, при-
палыхъ, передъ нами, врадники су-
довыми земскими повѣту Берестей-
ского, Адамомъ Потеемъ, судьей,
Богданомъ Туминскимъ, подсуд-
комъ, постановившиися очевисто у
суду маршалокъ господарскій, панъ
Александро Выгановскій оповѣ-
далъ и намъ, судови, до рукъ далъ
выписъ съ книгъ кгородскихъ старо-
ства Берестейского сознанья воз-
ного повѣту Берестейского, Мар-
тина Конашевича Токаревского, упи-
сованья инвентару поданья отъ не-
го пана маршалка братаи его мило-
сти, пану Григорью, войскому Бере-
стейскому, а пану Оедору, Ваганов-
скимъ въ опеку двора имѣнья Свѣ-
тичовского небожчика пана Ивана
Выгановского, и просилъ его ми-

лость панъ маршалокъ, абы тотъ
выписъ кгородскій сознанья возно-
го до книгъ земскихъ уписанъ былъ.
Мы, бачечи прозьбу пана маршал-
кову быть слушную, велѣли есмо
до книгъ уписать; который же вы-
писъ въ словѣ до слова такъ ся въ
собѣ маеть: Выписъ съ книгъ зам-
ку господарского староства Бере-
стейского. Лѣта Божого Нароженья
тисеча пятьсотъ семьдесятъ девя-
того, мѣсеца Декабря сегого дня.
Передомною, Малхеромъ Райскимъ,
подстаростимъ Берестейскимъ став-
ши на врадъ возный повѣту Бе-
рестейского Мартинъ Конашевичъ
Токаревскій покладалъ инвентаръ
за печатями его и людей добрыхъ,
поданья отъ пана Александра Ва-
гановского, маршалка его королев-
ское милости, въ опеку двора имѣ-
нья Свѣтичовского небожчика па-
на Ивана Вагановского, войского
Каменецкого, братаи его, пану Гри-

горью, войскому повѣту Берестейского, а пану Ѳедору, Вагановскимъ; который же слово до слова до книгъ кгородскихъ староства Берестейского есть уписанъ, и такъ се въ собѣ маеть: реестръ двора имѣнья Свѣтичовского небожчика пана Ивана Вагановского, войского Каменицкого, подаючи у въ опеку отъ мене, Александра Вагановского, маршалка его королевское милости, братьи моей, пану Григорью, войскому Берестейскому, а пану Ѳедору Вагановскому, ведле угоды, такъ и ведле декретовъ Брянскихъ, то есть, яко дворъ, такъ и люде и иншіе пожитки въ семъ реестрѣ есть, то есть, инвентарь списанный. Напервей, дворъ Свѣтичовскій: домъ низкій, великій, свѣтлицъ вънемъ чотыри, коморъ три съ печми, оболонъ скленныхъ дванадцать. Тотъ домъ буря зломила, вѣдьже кгонты и тартицы въ томъ же дому есть, а иншіе кгонты буря по полемъ разносила и въ ставу водѣ потопила; домъ старый на подклѣтѣхъ, свѣтлицъ вънемъ двѣ, а третя въ боку свѣтлочка,—вже вельми небезпечный и вельми се вхилилъ; домъ низкій, двѣ свѣтлочки а изба чорная и клетъ, стайня повалилася, пусто стоять; пашни заляно дякомъ, жита пятьдесятъ бочокъ, тое пашни жита ужато шестьдесятъ копъ, а на поли еще нежатога будетъ сто и двадцать

копъ. И ачъ бы ми тое жито, яко на опекуна, пристало взяти, але для того не бралъ, ижъ то у гумнѣ было пять стожковъ жита, то есть, въ нихъ было по двадцати копъ, а у въ иншомъ по полтретяцать копъ злого и подгнилого и мышъ рушила, которого жита въ тыхъ стоякахъ было сто копъ, и хотяжъ надъ тую сто копъ звышаеть, я то все пущамъ сыновцомъ своимъ, которое тое жито паномъ сыновцомъ моимъ отдати мають; а особливе зоставилемъ въ гумнѣ жита въ скиртѣ копъ пятьдесятъ три, которое въ року семьдесятъ осмомъ жатое, и тую скирту не привлащаючи собѣ на пожитокъ, до рукъ пановъ опекуновъ пущамъ, мають тое жито продавши, на оправованье дому, которого буря зломила обернути; а не схотять ли того жита на оправованье дому обернути, тогда и тое жито сыновцомъ моимъ отдати мають. Цыншовъ зъ людей и поборовъ королю его милости, кутежъ и дякла въ теперешнемъ року семдесятъ девятомъ не браломъ, то панове опекунове, выбравши, тамъ то обернути мають, гдѣ принадлежить; млынъ и ставъ на рѣцѣ Пловѣ у Комарникахъ, двѣ коле, а третій фолюшъ, млынъ и ставъ подъ дворомъ и коло коречное; люде, къ тому двору прислухаючіе Свѣтичовцы, Мартинъ Ганичъ волоку, соха и кляча, Карпъ

Марковичъ волоку, соха и кляча, Василь Шеметовичъ—волоку, соха и кляча, Хаць съ Куриломъ—волоку, сохъ двѣ и клячъ двѣ, Пашко зъ Авдеемъ—волоку, сохъ двѣ и клячу, Ильяшъ съ Куцомъ Бородавчичъ—волоку, сохъ двѣ и клячу, Матей Искричъ—волоку, соха и кляча, Евтухъ Пироговичъ—волоку, соха и кляча, Гриць Гиричъ—волоку, соха и кляча, Хотимъ зъ Трохимомъ Нестеровичомъ—волоку, сохъ двѣ, клячъ двѣ; люде, которые за мене Александра Вагановского осели и землю приняли: Оедько Безручко полволоки принялъ, Михно Савостевичъ полволоки принялъ, Евхимъ Пироговичъ полволоки принялъ, Пронъ Юрковичъ принялъ полволоки, Оедько Шеметевичъ изъ зятемъ своимъ Дегтяремъ полволоки принялъ, ни жили Мартинъ Ганичъ его съ того полуволока стискаеть, менечи быти своими погноями, якъ онъ утекалъ; Олесей, Хицовъ сынъ, полволоки принялъ, Макаръ Ганичъ полволоки принялъ, Хроликъ Максимовичъ полволоки принялъ, Антонъ, Хицовъ сынъ, огородъ принялъ. Тыє вси вжо повинни цыншъ

дать, только Макаръ Ганичъ, Оедько Шеметевичъ, Хроликъ Максимовичъ не повинни еще дать; бо на тотъ рокъ пришлый приняли податокъ съ тыхъ всихъ вышей помененыхъ подданныхъ, што повинни давати зъ волоки по двадцать грошей а по чотыри бочки жита, по бочцѣ овса и по возу сѣна. А при томъ инвентару были: возный вравовый, Мартинъ Конашевичъ Токаревскій, до которого печать свою приложилъ, а возный земскій Бѣльскій Кгрегоръ Погорѣльскій, а сторона—панъ Стецко Волковицкій, а панъ Ярошъ Черневскій. И тотъ инвентаръ, по достатку все списавши, до рукъ пановъ Вагановскихъ, яко дворъ, такъ и люде Светичовскіє, въ року семьдесятъ девятомъ, мѣсеца Августа двадцатого дня, подалъ. Которого жъ инвентару, до книгъ кгродскихъ староства Берестейского уписаного, сесь выписъ, подъ печатью моею, его милости пану Вагановскому есть данъ. Писанъ у Берестыи. Въ томъ выпису при печати вравовой подписъ руки писарское тыми словы: Юрій Бобровичъ, писаръ кгродскій Берестейскій.

94.—Донесеніе Гавріила Горностая о неудовлетвореніи въ городскомъ судѣ жалобы его на Василя Коптя, замучившаго урядника его, Станислава Вольскаго.

Изъ актовой книги за 1568—1580 годы, лист. 417—420.

Лѣта Божого Нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ осмого, мѣсеца Августа тридцатого дня, въ понедѣлокъ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, моцью сойму валного Городенского отъ его королевское милости въ року тисеча пятьсогъ шестьдесятъ осмомъ преложенныхъ, которые, по выволанью того сойму въ шести недѣляхъ, припадали мѣсеца Августа двадцать третего дня, въ понедѣлокъ, пришедши обличне до владу господарского земского повѣту Берестейского, вельможный панъ, его милость, панъ Гаврило Горностай, воевода Минскій, староста Каменецкій передо мною Кирдеемъ Кричовскимъ, хорунжимъ, судьею, а Яковомъ Гричиною, подсудкомъ, а Адамомъ Патеємъ, писаромъ, владники земскими повѣту Берестейского, самъ его милость особю своею оповѣдити рачилъ, ижъ што дей его милость позвалъ позвы кгородскими замку Берестейского дворанина господарского, его милость пана Василя Коптя о забитье и замордованье владника свое-

го Копыловского, Станислава Вольского, за которымъ жо дей позваньемъ его милости рокъ праву припалъ дня нинѣшнего, даты вышей писаное, въ понедѣлокъ. А такъ дей его милость, будучи въ готовности зо всимъ доводомъ своимъ и хотечи собѣ skutecznoe справедливости доводить, кгда дей до замку до владу господарского, тутъ въ Берестьи, пришолъ и тамъ дей въ замку будучи, а ожидаючи себе справедливости, часъ не малый мѣшкалъ, и ачъ дей сторону свою позваную, пана Василя Коптя тамъ на врадѣ, въ замку Берестейскомъ видѣлъ, нижли дей подстаростего Берестейского пана Миколая Суходольского видѣти и справедливости собѣ не мѣлъ передъ ними доводить, якъ жо и возный повѣту тутошнего Берестейского, который отъ насъ судей ку той справѣ его милости былъ приданъ, на имя Павелъ Каменскій, при томъ оповѣданью его милости очевисто будучи, а што тамъ слышалъ и видѣлъ, то до книгъ владовыхъ созналъ передъ нами тыми словами:

ижъ кгда дей его милость, панъ воевода Менъскій, дня нинѣшняго, даты вышей писаное, былъ въ замку Берестейскомъ и припытывался о пану подстаростимъ, гдѣжъ дей городничій замку Берестейского панъ Иванъ Мынцаревичъ обмову вчинилъ, повѣдаючи, ижъ подстаростего нѣтъ, безъ которого судити не могутъ, и повѣдилъ, ижъ отѣхалъ панъ подстаростій по справѣ пана своего, его милости

пана старосты, и за тымъ ся дей его милости пану воеводѣ жадное справедливости на томъ врадѣ кгородскомъ не стало. А такъ его милость панъ воевода Менъскій, менуючи въ томъ собѣ быти кривду и шкоду немалую, тое оповѣданье свое и сознанье возного вышей мененого просилъ, абы было до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1568 г.

95.—Жалоба Михаила Заранки на воеводу Троцкаго Стефана Зборазскаго по поводу грабежа.

Изъ актовой книги за 1568—1580 годы, лист. 276—280.

Лѣта Божого Нароженъя 1568, мѣсеца Августа 27 дня, у четвергъ.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, моцью сойму вального Городенского отъ его королевское милости въ року тисеча пятьсотъ шестьдесятъ осьмомъ преложонныхъ, которые, по выволанью того сойму въ шести недѣляхъ, припадали мѣсеца Августа двадцать третего дня, у понедѣлокъ, передо мною Кирдеемъ

Кричевскимъ, хоружимъ и судьею земскимъ повѣту Берестейского, а Яковомъ Гречиною, подсудкомъ земскимъ того жъ повѣту Берестейского, стоячи очевисто у права земенинъ господарскій повѣту Берестейского, панъ Михайло Богушевичъ Заранко Горбовскій жаловалъ съ позву своего на воеводу Троцкого, его вельможную милость князя Стефана Андреевича Збаразского тыми словы: ижъ дей дня минувого

мѣсеца Нолбры четвертонадцать, у четвергъ, въ року недавно прошломъ шестьдесятъ шостомъ бояринъ дей его милости, войтъ Островецкій, на имя, Миколай, не вѣдати если за росказаньемъ его милости, альбо тежъ самъ своевольне, зобравши ся многими поддаными его милости Островецкими, и тежъ съ помочниками своими, наѣхавши мощно, крвалтомъ на властный кгрунтъ имѣнья моего Прогалинъ, которое дей я въ сумѣ пенязей отъ Ждана, брата своего, маю, у въ огородѣ, въ закутью, подъ дворцомъ, межи быдломъ моимъ дворнымъ, безвинне чотыры волы подколскихъ, то есть, шерстью меновите два гиѣдыхъ, третего перестого а четвертого сѣдого взялъ и до того имѣнья его милости до Острова тые чотыры волы отпровадилъ; а первой того мѣсеца Ноябры первого дня, у пятницу, въ томъ же року прошломъ шестьдесятъ шостомъ, кгда де я, Михайло Заранко, посылалъ до того жъ войта его милости Островецкого подданого своего Онацка Миколаевича, просечи, абы оный войтъ людемъ его милости, которыхъ подъ присудомъ своимъ войтовскимъ маеть, на копу для обыску препыталъ двоухъ коней его, которые ему зъ имѣнья Прогалина згинули, подле обычаю конного межи людьми былъ вдѣланъ; то какъ дей тотъ войтъ его милости Остро-

вецкій, вышей мененый, не хотечи людей его милости на тую копу послати и ни которого дей отказу слушного тому подданому моему Онацку не чинечи, безвинне дей его вземши у везенье свое, тамъ жо у селѣ Островкахъ осадилъ и черезъ колько дней въ ланцуху и въ путѣхъ желѣзныхъ державши, потомъ его выпустилъ; гдѣ жъ дей я, хотечи вѣдомость мѣти, естли жо заволею и росказаньемъ его милости тотъ войтъ Островецкій тые волы мои собралъ и тежъ того подданого его Онацка безвинне довезенья сажалъ, такъ тежъ просечи тыхъ воловъ на паруку и жадаючи справедливости на того войта, посылали дей есми до его милости князя Збаразского зъ вознымъ служебника своего Ѳедора Заранка. А кгда тотъ служебникъ мой зъ вознымъ до имѣнья его милости Межирецкого пріѣхавши, въ той справѣ моей ку его милости пойти хотѣлъ, тогды дей того слуги моего, ани возного тамъ до его милости князя не доущоно и яко тыхъ воловъ моихъ мнѣ на паруку отъ его милости не дано, такъ тежъ ажъ и до сихъ часовъ жадная дей мнѣ справедливость съ тымъ войтомъ отъ его милости не стала; а въ томъ собѣ кривду и шкodu не малую панъ Михайло быти менилъ. На жалобу его врадникъ Межирецкій, панъ Миколай Дроздовскій, за листомъ умо-

цованымъ его милости князя воеводы Троцкого, на зыскъ и страту ему данымъ, отпоръ чинечи черезъ умоцованого прокуратора своего Якуба Вербицкого, повѣдилъ тыми словы: ижъ што ты, пане Михайло, жалуешъ, яко бы панъ мой князь его милость справедливости тобѣ съ тымъ войтомъ своимъ Островскимъ не чинилъ, ино его милость князь панъ мой о томъ ничего не вѣдаетъ и справедливости у его милости князя никгды отъ тебѣ на того войта не прошно; и яко слуга твой помененый, такъ и возный у его милости князя, пана моего, никгды въ той справѣ твоей не былъ. Панъ Михайло Заранко, доводъ чинечи, покладалъ передъ нами въ суду выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ печатью пана Дмитрея Сапѣги, подстаростего Берестейского, а съ подписомъ руки писара кгородского, пана Василя Григорьевича, писанный подъ датою року шестьдесятъ шостого, мѣсеца Ноября пятогонадцать дня, въ пятницу. Въ которомъ выписѣ сознанье возного повѣтового Собестіяна Кролика тыми словы доложено и описано есть; ижъ гды дей за посланьемъ пана Михайла Горбовского, служебникъ его Ѳедоръ Заранко, пріѣхавши до Межиреча и хотечи о взятю тыхъ чотырохъ воловъ его милости князю жаловати и вѣдомость отъ его милости князя

взяти, для чого тотъ войтъ Островецкій тые волы пограбилъ и подданого его Олацка до везенья сажалъ, пойти былъ ку его милости князю хотѣлъ; тогды дей ихъ до его милости князя воеводы не допущоно, нижли дей вышедши отъ его милости врядникъ Межирецкій, панъ Дроздовскій повѣдилъ, ижъ дей князь его милость тыхъ воловъ вернути не казалъ, хотечи мѣти ажъ первѣй отъ пана Михайла грабежи подданнымъ князя его милости вернены будутъ. А такъ по вычитанью того выпису панъ Миколай Дроздовскій, повѣдилъ, ижъ што дей въ томъ выписѣ возный сознаньемъ своимъ посвѣтчаеть, якобы есть до его милости князя не допущоно и яко быхъ я отъ князя его милости вышедши мѣлъ ему отказати, же князь его милость тыхъ воловъ выдати не велѣлъ; ино я то повѣдамъ, же тотъ возный у дворѣ Межирецкомъ не былъ, только дей до господы моее въ Межиречахъ пріѣхавши, повѣдилъ, менечи быти потребу до князя его милости и ачkoľвекъ то передо мною вспоминалъ, нижли справедливости на того войта Островецкого въ князя его милости пана моего, ани въ мене... не просивши, оттоль, зъ Межиреча прочъ поѣхалъ; а хотя жъ дей я тому служебнику его и возному отказъ якій чинилъ, тогды не отъ князя его милости, але самъ отъ себѣ, а князь его милость о томъ

ничого не вѣдаетъ. А вѣдѣже его милость князь панъ мой готовъ будетъ справедливость съ тымъ войтомъ своимъ вчинити, якожь теперь заразомъ въ суду передъ нами тотъ вранникъ Межирецкій панъ Миколай Дроздовскій зложилъ рокъ праву на того Миколая войта Остро-вецкого отъ дня нинѣшняго, даты вышейписаное, четверга, за двѣ недѣли, и обѣцалъ съ тымъ войтомъ зъ стороны князя его милости, пана своего во всемъ подлѣ тое жа-

лобы его, вышей съ позву помене-ное, на имѣнью его милости князя Збараского, у дворѣ Межирецкомъ справедливость skutочную пану Михайлу Заранку вчинити. А панъ Михайло на тотъ рокъ призволилъ и тамъ на тое мѣсто, назначоное для прислуханья справедливости своее, маеть самъ ѣхати, альбо ко-го иншого на свое мѣсте посла-ти. И то есть для памети до книгъ земскихъ записано. Писанъ у Бе-рестыи.

1580 г.

96.—Опредѣленіе по дѣлу земянина Гурина съ земяниномъ Иваномъ Токаревскимъ о нанесеніи симъ послѣднимъ побоевъ и ранъ ему—Гури-ну, женѣ его и гостямъ въ собственномъ его домѣ.

Изъ актовой книги за 1580 годъ, лист. 714—716.

Лѣта Божого Нароженья тисеча пятьсотъ восьмдесятого, мѣсеца Октебрия шестого дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статutowого, о Све-томъ Михалѣ, святѣ Римскомъ, при-палыхъ, передъ нами, вранники су-довыми земскими повѣту Бере-стейского, Адамомъ Патеемъ, судъ-ею, и Богданомъ Туминскимъ, под-судкомъ, постановившиися обоя сто-

рона у суду, земенинъ господарскій повѣту Берестейского, Янъ Гуринъ, сторона поводовая, съ позву оче-висто жаловалъ у права на земе-нина господарского тогожъ повѣ-ту Берестейского Ивана Ивановича Токаревского, штожъ дей въ року прошломъ тисеча пятьсотъ семьдесятъ шостомъ, мѣсеца Ген-варя четвертого дня, маючи дей онъ, Гуринъ, у себѣ въ дому своемъ

у Токарѣхъ на бесѣдѣ людей добрыхъ, Ѳедора Лычевича, возного, и сына его Ярмолу Токаревскихъ, а земеняна повѣту Дорогицкого Валентога Военского, и вридика пана Станислава Крупицкого, Миколая Сокерку, и, кгда было надъ вечеромъ, помененый Иванъ Токаревскій, не будучи прошоный, зъ слугою своимъ Андреемъ, зъ ручницами въ домъ его пришолъ, и тамъ мало посидѣвши, оный дей слуга его, не вѣдомо естли же зъ розказанья Токаревского, або самъ свовольне, жону его Гуринову Зофею Горновского шарпати почалъ и о столъ плечима вдарилъ, а потомъ, вышедши на дворъ, самъ Иванъ Токаревскій, и его, Гурина, господаря домового, также и гостей его, збилъ и зранилъ, и зъ ручницы служѣ своему на нихъ стрѣляти казалъ; и попираючи жалобы свое выписъ съ кгнигъ кгородскихъ староства Берестейского оповѣданья своего, во всемъ въ жалобѣ съ позвомъ зъ годливого, покладалъ. Въ которомъ возный повѣтовый Ѳедоръ Лычевичъ Токаревскій признаваетъ, ижъ за освѣтченемъ Яна Гурина видѣлъ въ жоны его и въ самого, также и въ гостей его раны кравые и синіе; а у Миколая Сокерки палець середній у правое руки пречъ оттятъ, и иншіе раны кравые. Иванъ Ивановичъ Токаревскій, сторона одно-

ровая, на жалобу чинечи одназь, до збитья и зраненья не зналъ се, и слуги, которому вина о збитье и шарпанье жоны Гуриновы дана, у себе быти не повѣдилъ и звады дей оному служѣ чинити не казалъ; а Гуринъ тежъ на того слугу у него справедливости не просилъ, ани ему оной припоручалъ. О чомъ споръ межи собою мѣли, у которомъ сторона жалобливая, за непризнаванемъ позваного до бою, при оповѣданью своемъ на врадѣ и за сознанемъ возного присегою на ранахъ своихъ доводъ вчинити бралъсе, указуючи по собѣ артикулъ пятьдесятъ второй, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описанный, въ которомъ учить, же на всякую речь доводы и отводы мають быти черезъ письмо и черезъ свѣтки. А кому письма и свѣтковъ не доставаесть, тогды черезъ присегу. А кгдажъ Иванъ Токаревскій въ обжалованью своемъ жадного отводу, за которымъ бы отъ жалобы отойти могъ, въ себѣ не повѣдилъ, только голою повѣстью обмовялъ се. А сторона поводовая поступокъ правный, водле жалобы свое, противко ему показуючи, еще того и присегою тѣлесною довести взяла се; заховываючисе есмо водле права посполитого узнавши поводъ права жалобливого, слушный, до присеги его на ранахъ пропустили, и рокъ присезѣ день тре-

тій положили. А о шарпанье жоны, ижъ на слугу справедливости не прошно, вольное мовенье Гуринови на каждомъ мѣстцу зъ онымъ слугою мѣти заховали. А Иванъ Токаревскій отъ того сказанья нашего апелевалъ на властный декретъ его королевское милости, чого допущено, и рокъ о-

босей сторонѣ, водле артыкулу шестьдесятъ четвертого, въ роздѣлѣ четвертомъ, въ статутѣ описаной, съ тою справой передъ его королевской милостью становитисе назначено. Што все для памети есть до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1580 г.

97.—Определѣніе короля Польскаго Стефана, по дѣлу Стефана Боговиновича Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою Кременецкимъ, съ присовокупленіемъ опредѣленія Брестскаго земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго.

Изъ актовой книги за 1566—1642 годы, лист. 223—244.

Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Мазовецкій, Жомойтскій, Кіевскій, Волынскій, Инфлянскій и княжа Седмиградское

Ознаймуемы тымъ листомъ нашимъ всимъ вобецъ и каждому зособна, кому то вѣдать належитъ, ижъ прошоны естесмы, абыхмо декретъ, ниже описанный, съ книгъ нашихъ канцлярейскихъ

коронныхъ выписать и за печатью нашою коронною выдать росказали; который то декретъ, ниже описанный, въ книгахъ нашихъ канцлярейскихъ коронныхъ найденный слово отъ слова такъ ся въ собѣ маеть: Стефанъ, Божою милостью, король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій. Ознаймуемы тымъ листомъ нашимъ, ижъ позвавши двѣма позвы нашими вельможного

князя Януша Збаражского воеводу Браславского, старосту нашего Кременецкого а уроженого Федора Сенюту Ляховецкого, войскового Кременецкого, землянина земли Волынской, тогожъ повѣту Кременецкого, Стефанъ Боговитиновичъ Шумскій самъ отъ себе и именемъ жоны своее, Настасьи Сенютянки, сестры его роженое, жаловалъ о то, ижъ дей позвалъ его былъ войскій Кременецкій позвомъ неслухнымъ, повѣдаючи быти отъ депутатовъ повѣту Кременецкого, до замку тамошняго Кременецкого на роки, которые якобы припадати мѣли въ року семдесятъ четвертомъ, мѣсеца Декабра двадцать сегого дня, менуючи, ижъ якобы онъ, черезъ заруки чотыри тисечи копъ грошей литовскихъ, на добровольной дорожѣ подданого его Хорошевского поймати, и не вѣдати гдѣ подѣти мѣлъ; ино дей онъ, яко послушный праву, хотячи ся того обжалованья справити на року за позвомъ припаломъ, въ замку постановившися, тамъ на врьдъ прииоуль и оповѣдатися почалъ; онъ дей способившися съ писаромъ нашимъ Андреемъ Харитоновичомъ, княземъ Федоромъ Масальскимъ, Семеновъ Денискомъ, Мартиномъ Лашцемъ, Исаемъ Козинскимъ и врьдникомъ Янушпольскимъ Пудловскимъ, который дей мѣлъ при собѣ почотъ немалый жолнеровъ татаръ

Петигорскихъ зъ Валентимъ Всиринскимъ и Якубомъ Кресинскимъ, а намовившися сами съ собою и тежъ съ подстаростимъ Кременецкимъ, Станиславомъ Каменецкимъ, судьей Олекшимъ Бѣлецкимъ и писаромъ Андреемъ Жирицкимъ, врьдомъ замковымъ Кременецкимъ, препомнявши дей боязни Божое, надъ право и вольность шляхетскую, въ замку нашомъ Кременецкомъ, гдѣ посполите покой ся звыкъ заховати, безъ причины, квалтовне, безъ жадное хрестіанское милости, окрутне его тамъ же въ замку збили, змордовали, зранили и при немъ слуги его Станислава Предбоевского а Яска Валентовича и тому сына Кутенского Федора позбивали и зъ суконъ его, которые на онъ часъ на немъ были, облупили, листы, справы, печать его такъ же и клейтъ короля его милости Генрика, продка нашего, которымъ былъ отъ всякого квалту и небезпечностей обварованъ отъ всихъ становъ и особъ въ тыхъ панствахъ нашихъ, и иныхъ речей не мало, которые при немъ были, въ него и слугъ его побрали, и трема ланцухами, такъ окрутне змордованого, оковавши и пута на ноги его вложивши до ямы вежи, гдѣ злочинцовъ на смерть сажаютъ, въ одной только кошули въ окрутные морозы осадили, и шибенич-

ника якогось утаивши до ей вкинули. А кгда дей тая жона его, о томъ ся довѣдавши, до Кременца приѣхала и до замку втиснувшись до окна, гдѣ онъ лежалъ, приступила, хотячися довѣдати, еслибы живъ былъ, ино дей слуги его ее збили и отъ окна одопахнули, и мовити зъ нимъ не допустили. Потомъ дей подстаростій Кременецкій, пришедши до ее, повѣдилъ, чому ся дей не стараешъ о мужа, певне зъ зимна здохнетъ, бо дей въ одной кошули есть осажонъ; она дей его просила, абы ему постель до ямы вкинути могла, онъ на то повѣдилъ, ижъ потреба бабѣ боты, на черевики, на пунчошки и надъ повязки; въ томъ пришло судья до его и писаръ замковый, которые спольне жонѣ его повѣдили, хочешъ ли, абысь до мужа постель дала, дайже намъ двадцать копъ грошей и по жеребцу. Якожь дей иначе ихъ упросити не могла, же одну гуню и перинку до его вкинути дозволили, двадцати копъ грошей заразъ имъ дати мусела; и бачачи дей такое окрутное везенье его, въ которомъ абы держанъ не былъ, ѣздила дей съ пріятелями, то есть съ писаромъ земскимъ Луцкимъ Михайломъ и Павломъ Коростенскимъ, Дмитромъ Козинскимъ а Янушомъ Жабоврыцкимъ до старосты Кременецкого, князя Януша Збаражского, до

Збаража, просечи, ижъ бы ему такового окрутного везенья, яко чоловіку невинному, ульжилъ, кгда до избы, до тепла, на рукоемство оныхъ менованыхъ особъ осадити въ замку Кременецкомъ казалъ. За што дей въ ее князь староста пятьдесятъ копъ грошей и ланцухъ золотый великій взявши, то учинити, а на записъ и на рукоемство особъ менованыхъ, которые были водле воли князя старостиный за него записами почтивости горла и маєтности свое, съ такимъ докладомъ, если бы онъ зъ везенья замкового втекъ, жебы было вольно старостѣ менованыхъ поручниковъ везати за горла, имати, сажати, маєтность зъ жонами, зъ дѣтми побрати,—выпустити до вольного везенья до свѣтлицы обѣцалъ, и листъ свой о томъ до подстаростего своего Кременецкого писалъ, и вижа на то Томка Белецкого придалъ, розказуючи, абы его до вольнѣйшого везенья, до свѣтлицы выпущено, а предъ се въ свѣтлицы въ ланцуху седѣти мѣлъ и еще по два пріятеля менованыхъ стеречи его мѣли. То пакъ дей врьдъ кгородскій Кременецкій, то есть подстарости, судья и писаръ принесли до его, при тыхъ же преречоныхъ особахъ минуто, мовячи, хочешъ-ли дей, Шумскій, зъ вежи, зъ ямы до вольнѣйшого везенья выйти и живъ быти, дайже

князю старостѣ таковой на себе записъ, датою назадъ за тридцать недѣль, вызваляючи съ права зешлого старосту Кременецкого князя Миколая Збаражского, отца его и врадѣ Кгродскій, къ тому вси sprawy зѣ Андреемъ Харитоновичомъ, такъ же зѣ нимъ самымъ княземъ Ѳедоромъ Масальскимъ, Степаномъ Корницкимъ, зѣ Кресинскимъ, и тежъ зѣ долгу небожчика Михайла Боговита, абы то вызналъ; ино дей ижъ ему съ тыми особами не о леда речъ и суму пенензей килька тисечей копъ грошей идеть, на то зезволити не могъ, и такового дей листу старостѣ дати не хотѣлъ, для того дей на онъ часъ зѣ ямы окрутного везенья не выпущонъ, по которомъ дей осаженю его въ пять недѣль за жалобою тое жоны его, воевода и каштелянъ, также вридники и все рыцерство земли Волинское, черезъ листы и братью свою выславши князя старосту наминали, абы его, яко чоловѣка невинного, подъ правомъ сидячого зѣ везенья выпустилъ; а кгдабы его выпустити не хотѣлъ, жебы самъ передъ всею речью посполитою земли Волинское въ Луцку ему на часъ зложоный сталъ, и его ку справѣ поставилъ; ино дей староста маючи зѣ нимъ порозуменье и тежъ за властною прозьбою его зѣ везенья его выпустити и ку справѣ

въ Луцку поставити не хотѣлъ; одно за тымъ наминанемъ видячи, же въ томъ везенью живъ больше быти не могъ, зѣ оное ямы выняти и въ курей позѣ, въ мурѣ оковавши, посадити казалъ, и тамъ черезъ дванадцать недѣль держали. А Ѳедоръ дей Сенюта, будучи въ Луцку на зѣздѣ, за очевистымъ ему зложеньемъ року отъ всего рыцерства ку той справѣ становитися, прочъ зѣ Луцка уѣхалъ; ажъ дей на остатокъ, все рыцерство на сеймикъ до Кременяца зѣѣхавшися, его вольнымъ въ везенья учинили, и за седѣньемъ оногo везенья шкоды собѣ Шумскій на чотыри тисечи копъ грошей быти менилъ. А по вычитаню позву жалобы Степана Боговита Шумского, вышей описаное, стороны позваное, вельможный князь воевода Браславскій и Ѳедоръ Сенюта, войскій Кременецкій, на тую жалобу Степана Шумского отказъ чинячи, повѣдили, што дей тотъ Степанъ Шумскій позвалъ насъ передъ маестать ваше крoлевское милости, якобы ему надъ вольность шляхецкую везенье дѣяться мѣло; ино дей ему ни чого надъ право не стало, але и овшемъ зѣ нимъ ся обходилъ во дле права посполитого и статуту великого князства Литовского, чого дей у сего не голыми словы, але письмомъ урядовне показуемъ. И положили выписъ кгродскій Кре-

менецкій, въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсеца Октебра чотырнадцатого дня писаный, ижъ прислалъ до Станислава Каменецкого, буркграбего и подстаростего Кременецкого Ѳедоръ Сенюта Маховецкій, жалуючи и оповѣдаючи, ижъ дей Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, обезпечивши мя зарукою господарскою, которую по его вынесъ отъ его милости пана воеводы земли Волынское чотыри тысечи копъ грошей, о спокойное захованье, и будучи выволанцомъ зо всего панства господарского, а на тотъ часъ мешкаючи за кклейтомъ его королевское милости въ Боложовцѣ, самъ же, черезъ тые заруки вышей помененые, мѣ великіе а незносныя кривды чынить, якожъ тыхъ часовъ року теперешнего семьдесятъ четвертого, мѣсеца Октебра одинадцатого дня, подданный мой Хорошевскій Наумъ Чоботаръ ѡхалъ до Шумского въ потребѣ своей; то пакъ дей тотъ же Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, зламавши кклейтъ свой, а препомнявши постановенья покою отъ всея речи посполитое вчиненого подъ правомъ каптурнымъ, способившись зъ слугами и зъ многими помочниками своими, зъ Степаномъ Дедеркаломъ и зъ иными, которыхъ онъ лепѣй вѣдаетъ, а перенемши того подданого моего Хорошевско-

го Наума Чоботара на добровольной дорозѣ, моцно, квалтомъ поймалъ и маетность его, которая на тотъ часъ при немъ была, то есть, жупанъ синій муравскій, кожухъ, поясъ, шапку, ботовъ музскихъ три пары, а черевиковъ чотыры пары, коня зъ возомъ, зъ хомутомъ и зъ уздою и то все побравши, самого его не вѣдати, гдѣ подѣлъ, если его втопилъ або-ли замордовалъ. Ку тому покладали листы три оповѣданья околичнымъ сусѣдомъ, такъ яко на выписѣ врядовомъ вышей описано есть, Валеріана Пудловского, старосты Янушпольского, а Андрея Ивановича, писара нашего великого князства Литовского, подкоморего Новгородского и Семена Дедеркала, подъ печатями ихъ писанные въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсеца Октебра дванадцатого дня, поклади тежъ выписъ другій кгородскій Кременецкій, писанный въ року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсяца Декабря двадцатьшестого дня, въ которомъ пишеть: пришедши передъ мене, Станислава Каменецкого, буркграбю и подстаростего Кременецкого, его милость панъ Ѳедоръ Сенюта Ляховецкій, войскій Кременецкій, оповѣдалъ о томъ, ижъ што перво сего въ году нинѣшнемъ семьдесятъ четвертомъ, мѣсяца Октебра четвертогонадцать дня, жа-

ловалъ и оповѣдалъ, если на врьдѣ здѣшнемъ Кременецкомъ, што Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, запomniaвши боязни Божое и срокости правное, звлаща черезъ заклады, черезъ самогожъ того Шумского до пана Сенюты одержаные, а мѣшкаючи за кклейтомъ, яко выволанецъ, поданого дей моего Хорошевского, именемъ, Наума Чоботара, на добровольной дорозѣ кгвалтовне взявши, на смерть замордовалъ. А ижъ вѣдомости о томъ замордованомъ тѣлѣ подданого своего, гдѣ было сховано, мѣти немогъ; про то взявши теперь вѣдомость о томъ замордованомъ тѣлѣ подданого моего, гдѣ было сховано черезъ тогожъ Шумского, и хотячи тотъ злый и свовольный учинокъ того Степана Шумского показати, взявши зъ уряду возного, тое тѣло замордованого подданого своего нашедши се, здѣ на врьдѣ кгородскій Кременецкій привезъ; а потомъ дей пристигнувши оного Степана Шумского на врьдѣ замку Кременецкого при ономъ замордованомъ тѣлѣ, просилъ врьду, абы зъ онымъ, яко зъ выволанцомъ, тамъ на врьдѣ заразомъ справедливость чинена была, ведле статуту права посполитого земского, роздѣлу первшого, артыкулу осмого. И што ся въ той справѣ зъ онымъ Шумскимъ на правѣ точило, положилъ выписъ уряду Кременецкого подѣ

датою року тисеча пятьсотъ семьдесятъ четвертого, мѣсяца Декабря двадцать сегого дня, который тыми словы есть написанъ: пришедши на врьдѣ кгородскій до замку Кременецкого, передъ мене Станислава Каменецкого, буриграбего и подстаростего Кременецкого; а въ тотъ часъ въ замку Кременецкомъ были ихъ милость панъ Олексій Бѣлецкій, судья кгородскій Кременецкій, князь Юрій Андреевичъ Збаражскій, князь Ѳедоръ Масальскій, панъ Андрей, писаръ и секретаръ великого князства Литовского, подкоморій Новгородскій, панъ Якубъ Кресинскій, секретаръ коронный, панъ Михайло Корытенскій писаръ земскій Луцкій, панъ Валентый Вкринскій, панъ Семенъ Дениско Матѣевскій, панъ Янъ Жоравницкій, а панъ Валеріанъ Пудловскій, намѣсникъ Янушпольскій, панъ Павелъ Корытенскій, панъ Макаръ Людуховскій, панъ Демидъ и панъ Исай Козицкіе, его милость панъ Ѳедоръ Сенюта Ляховецкій, войскій Кременецкій, — жаловалъ и оповѣдалъ о томъ, штожъ дей року нынешнего, семьдесятъ четвертого Степанъ Боговитиновичъ Шумскій, часовъ недавно прошлыхъ, мѣсяца Октебрия дванадцатого дня, подданого моего власного Хорошевского, именемъ, Наума Чоботара, на добровольной дорозѣ кгвалтовне поймавши, черезъ за-

руки его королевское милости чотыри тисечи копъ грошей, невинне на смерть замордовалъ, яко вже о томъ первой сего непооднокротъ жалоба моя на врьдъ тутошній Кременецкій есть принесена, гдѣ тая справа моя на выписѣхъ врьдovýchъ ширей и достаточней описана и доложона есть. То пакъ въ томъ часѣ при бытности пана войскового съ пріятельми его милости, зъ некоторыми многими азацными людьми, обывательми повѣту Кременецкого, тотъ Степанъ Шумскій черезъ пана Сенюту, въ томъ учинку замордованья обвиненый и обжалованный, до замку тутешнего господарского самъ добровольне пришолъ, которого панъ Сенюта, яко виновайца а мордера, тутъ на врьдѣ пристигнувши, очевисте передо мною, яко врьдомъ, а мѣстцемъ его милости князя старосты Кременецкого пана моего, на него жаловалъ, ижъ дей тотъ челоуѣкъ, виновайца мой, Степанъ Шумскій, которого дей я тутъ на врьдѣ очевисто быти вижу, есть челоуѣкомъ отъ господаря короля его милости, пана нашего милостивого, зо всехъ панствъ его милости господарскихъ, явне, черезъ листъ его королевское милости, выволанный и отъ всехъ правъ свободъ и вольностей шляхетскихъ есть отнять и отлучонъ, который ижъ есть для таковыхъ учинковъ его явныхъ

увольностяхъ шляхетскихъ и всехъ становъ людемъ неровный, а жадные обороны правные ему, яко выволанцови, неслужать. Кгдыжъ онъ для того свовольного учинку и замордованья, подъ часомъ теперешнимъ постановенья каштурового тую уфалу, отъ всехъ становъ обывателей повѣту Кременецкого учиненую, такъ же и кгейтъ свой, который для справы первыхъ, также дей свовольныхъ, а нерадныхъ учинковъ его ему служилъ, зламалъ; про то его милость панъ Сенюта приповѣдалъ его мнѣ подстаростему, въ закладѣ въ десети тисечей копъ грошей, абыхъ его зъ уряду господарского замку здѣшнего не спускалъ и справедливость зъ него, яко зъ мордера явного, водле статуту и артикуловъ, въ статутѣ на то описаныхъ, учинилъ, кгдыжъ и того замордованого челоуѣка, подданого своего на замокъ привезши передо мною оказалъ и просилъ, абы тотъ Шумскій, водле вчинковъ своихъ, яко выволанецъ а квалтовникъ кгейту и мордеръ, на каранье осужонъ былъ. А такъ я, въ небытности его милости князя старосты, пана своего, а безъ воли и розказанья его милости того вчинити не смѣлъ, абыхъ его въ при поруцѣ примовати мѣлъ, вѣдъже ижъ панъ Сенюта выволанцомъ его быти меновалъ, и то певными листы его королевское ми-

лости оказовалъ. Тогда Шумскій того ся справуючи, и хотечи то оказати, ижъ на тое выволанье поднесене его королевское милости одержалъ и кглейтъ въ себѣ маеть, самъ добровольне у то се вдалъ и кглейтъ королевское милости передмною оказалъ и явне такъ передмною, яко и передъ тыми всеми вышейменованными зацными людьми, тотъ кглейтъ его читанъ былъ, который кглейтъ служилъ ему ку оборонѣ его, почонши отъ мѣсяца Мая двадцать второго дня до мѣсяца Октебрия двадцать третего дня, который вжо минулъ въ году теперъ идучомъ семьдесятъ четвертомъ, и кгда въ читанью того кглейту оказалось то, же тотъ кглейтъ же вышолъ и ему не служить; панъ Сенюта повторѣ о то просилъ, мовечи, кгдажъ ся то вже явне и значне оказало, же тотъ чоловікъ Степанъ Шумскій жадное обороны, ани кглейту въ себѣ немаеть и за таковымъ явнымъ учинкомъ каранья есть годенъ; для того нехайбы былъ на врьдѣ уищонъ до вчиненья мнѣ зъ нимъ скутечное справедливости; ино я тымъ же обычаемъ, не хотечи того безъ воли пана своего на себѣ взяти, пану Сенютѣ мовилъ, ижъ естли съ тыхъ причинъ, которые тутъ на врьдѣ зъ стороны своее показуемъ, того виноватцу своего присягнути хочешъ; тогда я казни замковое тво-

ей милости небороню, твоя милость лепѣй вѣдаешъ, што зъ нимъ чинити маешъ. Ку тому панъ Исай Козинскій, при тойже справѣ будучи, оповѣдалъ, ижъ дей тотъ же Степанъ Шумскій, подъ тымъ же часомъ, въ кглейтѣ будучи, боярина моего, невѣдати, если его забилъ, альбо гдѣ его подѣлъ. Также панъ Валентій Вскринскій оповѣдалъ, ижъ дей тотъ же Степанъ Шумскій, подъ тымъ же часомъ и въ кглейтѣ будучи, возного Кременецкого Василья Рыля, который въ справѣ моей до него съ позвы вѣдилъ, въ дому своемъ збити и зранити казалъ. На тогожъ Степана Шумского жаловалъ Войтехъ Котинскій, ижъ дей подъ тымъ же часомъ, будучи онъ въ кглейтѣ, слугу моего Юрка зъ жоною и зовыми статки и маетностью его до себѣ потаемне взявши, невѣдати, гдѣ его подѣлъ. При томъ жаловалъ панъ Прокопъ Новицкій, ижъ дей Степанъ Шумскій, подъ часомъ теперешнимъ, будучи въ кглейтѣ, зъ слуги моего, который окрадши мене, до него втекъ, мнѣ зъ нимъ справедливости вчинити и тыхъ речей, въ мене покраденыхъ, поотдавати не хотѣлъ, и самъ съ тымъ злодѣемъ тые речи, въ мене покраденые, покористилъ. И такъ панъ Сенюта тотъ кглейтъ, черезъ него оказанный, яко не слупный и неправный, на врьдѣ въ десети ти-

сечахъ копахъ грошей, черезъ возного Кременецкого, Грицка Гуляницкого и шляхту пана Семена Дениска, а пана Семена Дедеркала, приповѣдилъ и арестовалъ, и взявши отъ мене зъ уряду возного Кременецкого, Грицка Гуляницкого, того Степана Шумского поймалъ и до казни замковое у везенье осадилъ. А по вычитанью тыхъ всихъ выписовъ урядовыхъ, стороны позванные, князь воевода Браславскій и войскій Кременецкій просили, абы отъ позву, отъ року и отъ речи, въ нихъ описанныхъ, вольными были учинены, докладючи того, ижъ дей съ тымъ Степаномъ Шумскимъ на онъ часъ иначе не могли ся зъ нимъ, яко за выволанымъ, обходити; бо ачкольвекъ дей поднесенье того выволаня мѣлъ, але вжо на тотъ часъ было вышло, якось мы то вышей значне а меновите и достаточне выписами урядовыми довели. Кгдыжъ дей по выйстью того кклейту, альбо поднесенья выволанья, естли другого мѣти не могъ, мѣлся заховати воде статуту въ роздѣлѣ первомъ артыкулу сегого, въ которомъ описуетъ, ижъ естлибы, кому кклейтъ былъ данъ, а онъ бы о томъ часѣ ласки господарское не переправилъ, и тому кому завинилъ не справилъ; тогда маеть съ панства прочѣхати, а то маеть чинить передъ выйistemъ кклейту, яко у томъ ар-

тыкулѣ ширей описуетъ. Якожъ дей не только абымы за тое сажанье его мѣли быти винными, але дей хотябы его хто у тотъ часъ, яко выволанца, забилъ, за то ничего неповиненъ терпѣти, ведле статуту права посполитого, въ роздѣлѣ одиннадцатомъ, артыкулѣ четвертомъ описаного, у которомъ пишеть: естлибы по вывѣданью тако-го злочинцу было налезено у панствѣ нашомъ, тогды на томъ урядѣ, гдѣ постигненъ, маеть быть каранъ; а естлибы ся тежъ трафило его забити, за то не виненъ ничего терпѣти. Мы теды зъ радами нашими коронными, на тотъ часъ при насъ будучими, выслухавши жалобы отпору сторонъ обудвухъ и вырозумѣвши достаточне выводы и доводы правные и артыкулы статутные, черезъ воеводу Браславского и войского Кременецкого, яко позванныхъ передъ нами, показованные и привожные, кгдыжъ старостове таковыхъ речей осужонныхъ суть екекуторове, которымъ на лежить и суть повинни екекутью таковыхъ речей осужонныхъ чинити, звлаща ижъ ся то зъ доводовъ зъ сторонъ позванныхъ показало, ижъ сторонѣ поводовой Стефану Боговиту Шумскому поднесенье выволанья, ему даное, было вышло, и за тымъ тогожъ Шумского до везенья осажено было, чого се и самъ не прелъ и противъ тому заданью

о выштыю поднесенья мовить не могъ; прото прихилившись въ томъ праву посполитому и статуту великого князства Литовского, сторонъ позваныхъ вельможного князя Януша Збаражского, воеводу Браславского, старосту нашего Кременецкого, а урожного Федора Сенюту войского Кременецкого отъ позву и отъ року и отъ всехъ речей, о што были позваны отъ Стефана Шумского и жены его Настасьи Сенютянки, вольныхъ есмо учинили и чинимы тымъ нинѣшнимъ декретомъ нашимъ, до которого на твердость того и печать нашу коронную притиснути есмо рассказали. Данъ въ Торуню, дня десятого мѣсеца Декабря, року по Нароженью Сына Божого тисеча пятьсотъ семьдесятъ шостого, а королеванья нашего року первого. А такъ мы прозьбѣ пререченой прихилиючисе декретъ вышей описанный съ книгъ нашихъ канцлярейскихъ коронныхъ выписать и за печатью нашою коронною выдать рассказали. Данъ въ Городнѣ. Дня пятого мѣсяца Декабря, року по Нароженью Сына Божого тисеча пятьсотъ осмьдесятъ, а королеванья нашего року пятого. Joaŋ Zamoyski CanceM SRM. Справа вельможного Яна Замойского канцлера коронного Белзуского, Кнышинского и Замехского старосты. Joachim Wysocki. А ижъ се дей са-

мозначне и явне показало зъ листовъ его королевское милости и выписовъ игродскихъ Кремянецкихъ, который есть вписанъ въ декретъ Торунскій, ижъ былъ отсужонъ и выволянъ отъ всехъ вольностей правъ и свободъ, што се дей то довело статечне доводами правными, просилъ абы дѣти небозчика Шумского его милости, яко стрыеви, были поданы, а при нихъ и имѣнья Козерады, Кюрбовъ и маестности, которые дей были въ тыхъ обѣихъ дворѣхъ взяты за квалтовнымъ, а свовольнымъ вѣхханьемъ паней Стефановое Шумское, што дей есть значне и меновите вси маестности лежаціе и рухомые въ позвѣ написаные, при тымъ и квалтъ двоякій за вѣхханье до дву имѣней, абы сказано, и то все ему яко стрыеви, водле права и статуту, въ опеку, такъ дѣти, яко вси маестности присужоно было, ведле позву по пани Шумскую выданого. А особливе того домо-вляѣсе, ижъ пани Стефановая Боговитиновая Шумская оного и того Стефана Шумского, яко выволанца, притуляла у себе и нимъ обцованье мѣла и во имѣнью дѣтокъ своихъ оного преховывала и тестаменты собѣ куволі съ нимъ посполу писала и на врьдѣ съ нимъ теперь показала, чого дей и сама се не прела и не прыть обцованья съ нимъ, съ которого дей

показаного тестаменту значить, же тотъ Шумскій въ Шумску умеръ при жонѣ своей, которому мѣшкать во имѣнью тамъ въ Шумску неналежало, але право наказывало зъ земли его королевское милости прочъ ѣхать, а не на имѣнью мѣшкать. Съ тыхъ причинъ домовлялъ се, абы пани Шумская была карана водле конституціи Варшавское, въ року осемдесятомъ уфаленое на сеймѣ вальномъ. А зъ свѣтками дей, которые се въ листѣ написали, або, яко называетъ пани Шумская тестаментомъ, которого онъ панъ маршалокъ не розумѣеть быть за такіи, и не признаваетъ съ тыми свѣтками, ижъ дей Стефанови Шумскому ку воли такіи листъ писали и печати свои прикладать смѣли и роками своими подписовали, о то вольное мовенъе у права належного ему пану маршалку зъ ними заховати. А сторона обжалованая, чинечи отказъ на вси тые артыкулы, отъ пана маршалка заданые, и ку речи ихъ повѣдила напервѣй, што панъ маршалокъ мовить, ижъ на мамрамѣ писанъ, тобы мѣлъ показати не голыми словами, не домыслъ, але речью самою, жебы то мѣлъ быть мамрамъ; але тотъ тестаментъ не на мамрамѣ писанъ, бо само то показуетъ, ижъ писма въ немъ немало, и къ тому не знать, абы мѣло быть формовано, яко посполите бы-

ваетъ, ижъ на мамрамѣ формують писмо, жебы уписать, а къ тому кустодыя съ печатми не есть прилѣпленая, але съ тогожъ паперу вырѣзана, на которомъ тестаментъ подписъ руки небожчиковское, займующи кустодыю, подписанъ есть. И къ тому не была никгда того потреба, абы небожчикъ такъ велькій мамрамъ, на три аркуши зшитый, мѣлъ кому и для чого давать, альбо его у себѣ ховать. А про то зо всихъ подобенствъ, припатривши се тому тестаменту, каждый снадне обачить можетъ, же не на мамрамѣ есть писанъ, але до того имъ написаного тестаменту небожчикъ руку свою подписалъ и печать при иншихъ печатѣхъ людей учтивыхъ приложилъ. И покладаючи тестаментъ, здавалъ се на узнанъе нашо врядовое, абыхмо присмотрѣвши се тому тестаменту вшелякіе подобенства, которые и право посполитое кажетъ урядови на баченью мѣть, узнавали, еслибы тотъ тестаментъ на якомъ мамрамѣ писаный быти мѣлъ. Што мовить ижъ бы се не врядовне въ томъ заховать мѣлъ, не водлугъ артыкулу второго роздѣлу осмого, ижъ ку справованью тестаменту вряду не везвалъ, альбо причины, для которое вряду мѣть не могъ, не положилъ, ино въ томъ тотъ же артикулъ указуетъ, же тестаменты передъ трема свѣтками, вѣры годны-

ми, справованы быти могутъ, которыхъ у одной вазѣ, яко и передъ вриадники, покладаетъ. А ижъ бы мѣлъ поменитъ причину, для чего вриад не могъ мѣть, того статутъ не указываетъ, абы былъ повиненъ причину выписать, але за равно положилъ такъ тотъ testamentъ, который передъ трема свѣтки справованъ, яко и тотъ который передъ вриадниками справуютъ, и вольно то ему было везвать до того вриаду, яко и не везвать. Другое што тежъ мовитъ, жебы не порядне мѣлъ быть справленъ, и закрытыми словы, звлаща зъ стороны сумы; то слушне учинилъ, не пописующисе у томъ передъ людьми, а и о то хотябы и былъ приступъ до права, яко не есть и быти не можетъ, о то не пану маршалку, але дѣтемъ, за часомъ лѣтъ взрослыхъ, мовити бы належало, кгдажъ пану маршалку на сесъ часъ ни о што иного, только о опеку идетъ. А такъ значне се то показываетъ, ижъ каждую речъ меновите и досыть порядне написано. Третье, што мовитъ, указуючи на артыкулъ третій роздѣлу осмого, ижъ свѣтки мѣли тотъ testamentъ передъ его королевскою милостью оказать, а не опекунъ, тотъ артыкулъ ясне указываетъ не о такихъ testamentахъ, который бы передъ трема свѣтки былъ справованъ, и за доброго здоровья, яко тотъ testa-

mentъ пана Шумского, але о такихъ, гдѣ бы се пригодило кому чинитъ testamentъ на войнѣ, на дорозѣ и въ дому у пригодѣ якой, а не могъ бы мѣть трехъ свѣтковъ, тогда колько можетъ мѣти при собѣ людей вѣры годныхъ, кажетъ testamentъ справовать, и таковой testamentъ, заразомъ скоро по смерти, передъ господаремъ, албо передъ судомъ земскимъ объявленъ быти маеть, а надто и присягою ствержонъ, а то для того, ижъ не суть иные свѣтки, кгдажъ правочитъ трема свѣтки, а не меншъ справы свое доводитъ. А ижъ не свѣтки, але опекунъ тотъ testamentъ передъ господаремъ объявилъ, и того мало было потреба, кгдажъ и кромъ такового объявленья, досыть былъ самъ въ собѣ тотъ testamentъ моцный и водле права учиненый, а ижъ къ тому и передъ господаремъ объявленъ, то вжо и надъ право сталосе, не ку завадѣ, але ку большой помочи. А што мовитъ, же опекунъ судья оказовалъ тотъ testamentъ и упередилъ, не чекаючи, жебы передъ нимъ оповѣдано; то само показываетъ, поневажъ есть опекуномъ, тогда хотябы передъ нимъ хто иншій его оказалъ на вриадѣ, не могъ бы его пріймовать, бо бы самъ же былъ и свѣткомъ и опекуномъ. А што мовитъ, ижъ не до корунныхъ метрикъ уписанъ, поневажъ на Во-

хыню, который належить до Коруны, есть справованъ;—тотъ же господарь есть паномъ великого княства Литовского, яко и Коруны польское; а Шумскій такъ тежъ мѣлъ ошѣлость у Литвѣ яко и въ Корунахъ, вгдыжъ въ томъ же тестаментѣ описуетъ добра и маетность свою лежащую въ повѣтѣ Берестейскомъ; прото и тымъ ничего се праву посполитому не уближило, поневажъ самъ господарь рукою своею подписалъ тотъ видымусъ съ книгъ и подтвердилъ тотъ тестаментъ. Четвертая причина, што менуетъ, ижъ жонѣ своей записалъ суму пенезей на имѣнью, водлугъ листовъ давныхъ вѣновныхъ, и речи рухомые и доживотье, повѣдаючи, ижъ моцы не мѣлъ, бо держалъ опекою и нероздѣльное имѣнье зъ братьею, беручи на помочь, хто чого въ рукахъ немає, записывать не можетъ; на то такъ повѣдалъ, ижъ то розумѣеться о спадкахъ, же ниhto никому въ надѣю спадку ничего записывать не можетъ. Также гдѣбы на онъ часъ панъ Шумскій имѣнья того не держалъ и на тотъ часъ, игды тестаментъ справовалъ небожчикъ жаднымъ опекуномъ не былъ, але властнымъ паномъ и дѣдичомъ части своею и не записовалъ на чужое части, только на своей властной, ствержаючи первшыя записы жонѣ своей при

ожененью даные. А што воспоминаеть, ижъ на имѣнью нераздѣльнымъ описовалъ, гдѣ бы такъ было, жебы не вольно жонѣ вѣно записывать брати недѣленой, такимъ способомъ невольнo бы и жоны понять. А тотъ артыкулъ оденадцатый въ роздѣле шостомъ указуетъ, ижъ на вѣчность продать неможетъ, але заставить вольно часть свою для потребы своею, не для родичовъ, бо о потребе родичовъ другій паракграфъ въ томъ артыкулѣ описуетъ. А ижъ панъ панъ Шумскій ничего вѣчностью не записалъ, але якобы тежъ заставою дочестие, про то ни въ чемъ права посполитого не ухибилъ, прото и о спадкахъ неслухне тотъ артыкулъ приводить собе ку помочи панъ Козерадскій, бо тамъ яснѣ указуетъ, ижъ такового спадку записывать неможетъ, хто бы еще живъ былъ, покомъ бы то спадать мѣло. Пятая причина, што воспоминаеть причину отдаленья отъ опеки, указуючи, ижъ тестаментомъ отцовскимъ отдаленъ, за причиною мачохи своею и брати, отъ имѣней Подляскихъ; то се само показало, бо позывалъ о то мачоху ихъ и братю свою; але ижъ того не дошолъ за причиною мачохи и незычливостью оныхъ брати своею, бо его до того недоушчили; про то и тую причину слушную кладець, вгдыжъ ему така-

иждь отчызна яко и имъ шла другая причина зъ стороны стрѣлянья на него Шумского, также не пріязни великое, которая межи ними была, и то онъ написалъ, што самъ лѣпей вѣдалъ, зъ умерлымъ о то трудно мовити. А зъ стороны непріязни, полны книги того на кождыхъ рокахъ земскихъ Берестейскихъ, же не тылько о маетность зъ собою мѣли завихненье, але и ку почтивости одинъ другому примовлялъ и на добрую славу торгалъ, про то тыхъ причинъ не змышлялъ, але што явне было и книгами се довести можетъ, то на testamentъ писалъ. Мовилъ тежъ панъ маршалокъ, же братъ безъ причины отъ опеки отдалять его не могъ, тогды такового права братъ по братѣ уживать не можетъ, и вси причины панъ маршалокъ голыми словы менуетъ, а правне ничого не показываетъ, а статутъ вольность каждому даетъ мимо близкихъ опекуновъ, кого хочечы жонѣ къ дѣтемъ своимъ уставляти, яко о томъ артыкулъ третій въ разделѣ шостомъ описуетъ: а то суть напреднѣйшіе опѣкуны передъ прирожонными, которыхъ отецъ на testamentъ описеть. А гдѣбы не описалъ, тамъ вже спадаеть на прирожонныхъ и на стрывѣвъ опека, а ведже и тые варазомъ до тое опеки брати се мають, але панъ Михайло ажъ въ

шести лѣтѣхъ до тое опеки почалъ се примовлять, занехавши се черезъ такъ часъ долгій, бо самъ созналъ, иждь повѣда, пани Шумская почела переводить на немъ право у Шумску, протомъ муселъ тежъ ей то отдать, не маючи отъ нее упокою, съ чого се значить, иждъ то не зъ мести ку братанкомъ своимъ чинить, але зъ вазни, што кольвекъ тутъ подаеть до права ку збуренью того testamentу, все то суть голые слова, а иждъ бы се тымъ значне показало, же тотъ testamentъ есть властный и правдивый небожчика пана Шумского, которого зъ добрымъ розмысломъ за живота своего, часъ немалый передъ смертью, справовалъ и самъ очевисте, вѣдучи въ дорогу на послугу господарскую военную у Волковыйску, на врадѣ гродскомъ оповѣдалъ и до книгъ кгородскихъ староства Волковыйского далъ тотъ testamentъ уписать. Чого доводечи, положилъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Волковыйскихъ подъ датою року тысеча пятьсотъ осмдесятого, мѣсяца Августа шестнадцатого дня, и тыхъ словъ своихъ не голою повѣстью, але писмомъ, врядовне довелъ. А надто все што указуетъ и беретъ собѣ за головнѣйшую причину, иждъ небожчикъ панъ Шумскій былъ выволанцомъ и не могъ жадныхъ testamentовъ спра-

вовати, бо былъ осужонъ, указу-
ючи на статутъ права посполито-
го, роздѣлу осмого, артыкулу пер-
вого, доводилъ декретомъ господар-
скимъ, въ Торунѣ учиненымъ, въ
року семдесятъ шостомъ, справы
тое, которая се межы паномъ во-
еводою Браславскимъ и паномъ
Шумскимъ точила, о везене Шум-
ского, тутъ се яснѣ показываетъ,
якимъ умысломъ панъ маршалокъ
тое опеки доходить, и самъ праве-
усты своими ствердилъ тую при-
чину неприязни своеѣ, которую
панъ Шумскій въ тестаментѣ сво-
емъ описалъ, и для чого его отъ
опеки отдаляетъ; бо мало на томъ
маячи, ижъ за живота былъ ему
великимъ неприателемъ, стоечи
на здоровье и на учтивость его;
еще и по смерти, не ушановавши
въ томъ дому и народу своего вла-
стного, смѣлъ се торгнуть на почти-
вость брата своего роженного. И
хотяжъ бы иныхъ причинъ и такъ
ясныхъ доводовъ зъ стороны по-
званное небыло, тогда тымъ самымъ
отъ тое опеки, яко головный не-
приятель дому пана Шумского, от-
падаетъ и за головного неприате-
ля жоны и дѣтокъ пана Шумско-
го розумянъ быти маеть и пока-
залъсе; кгдажъ се на учтивость
ихъ невинне торгнулъ, съ чого
явне показуется, ижъ не зъ ми-
лости ку дѣткомъ пана Шумского,
але для большого пожитку своего

опеки тое прагнеть. А ижъ бы
се то яснѣ показало, же то небож-
чикови невинно задасть и научти-
вости его мажетъ, напервей, што
се до тычетъ того выволанья, то-
гда тое выволанье не было о обра-
женъе маестату господарского, а ни
о жадную речъ такую, которая бы
за собою вину кривавую поноси-
ла, прото того артыкулу первого,
въ роздѣлѣ осмомъ, который се обе-
зцныхъ и что отсужонныхъ розу-
мѣемъ, до того выволанья натега-
ти неможеть; такъ тежъ артыку-
лу смого въ роздѣлѣ первомъ, бо
тотъ указываетъ на таковыхъ, кото-
рые бы зъ земли, съ пригоды уте-
кли, ласки тежъ его королевской
милости переправоватъ пану Шум-
скому неуказовала потреба, бо не-
былъ виненъ; кгдажъ тылько та-
ковые мають ласку господарскую
переправоватъ, которые бы што
проступали, и то ажъ сторону по-
єднавши. А што собѣ ку помочи
береть декретъ господарскій То-
рунскій; ино и съ того декрету
значытьсе, ижъ небожчикъ за-
клеитомъ будучи приушонъ до
справы, о везеньѣ свое съ паномъ
воеводою Браславскимъ передъ его
королевскою милостью чинилъ, а
ижъ пана воеводу съ того обви-
ненья было вызволено для того,
же кгда Шумского до везеня са-
жалъ, вже ему поднесене съ того
выволанья было вышло, пред-

сежъ его королевская милость того выволанья на Шумского не ствердилъ, а Шумскій розумѣючи собѣ отъ тое стороны, которая на него была выволанье вынесла, яко отъ Стефана Корницкого съ кривдою, знову поднесене у его королевской милости въ року семдесятъ осмомъ, мѣсеца Августа десятого дня одержалъ, и за таковымъ поднесенемъ передъ трибуналомъ Волынскимъ съ тыми, хто былъ причиною того его выволанья, справу мѣлъ изъ декрету трибуналского зо всего вольнымъ зосталъ. Чого доводечи покладали кглейтъ его королевской милости подъ печатью корунною, датою у во Львовѣ, року тисеча пятьсотъ семдеямъ осмого мѣсеца Августа десятого дня, который такъ се въ себе маеть: Стефанъ, Божью милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Мазовецкій, Жомойтскій и Кіевскій, Подляскій, Ифлянскій, княже Седмигородское иныхъ. Ознаймуемъ тымъ нашимъ листомъ всимъ воецъ и каждому зособна, кому то вѣдать належитъ, ижъ кгда намъ есть дана справа именемъ урожного Стефана Боговитина Шумского, же на немъ не слушне урожоный Стефанъ Корницкій, земенинъ повѣту Кременецкого, за продка нашего Жикгимонта Августа славное памети передъ урядомъ нашимъ кгородскимъ

Кременецкимъ право перевелъ и до выволанья его привелъ зъ стороны квалтовного выбитья зъ спокойного держанья имѣнья Юревецъ и побраня всея маєтности его съ того имѣнья Юревецъ. Мы на причину певныхъ пановъ радъ нашихъ и съ причины вышей помененое, абы могъ подъ тымъ часомъ зъ Степаномъ Корницкимъ о злый переводъ права и о иншіе другіе кривды свое чинити, альбо се зъ нимъ поровняти, тое выволанье Стефана Боговитина Шумского до полрока цѣлого, отъ даты въ томъ нашемъ листѣ нижей написаное, водлѣ права поднесли есмо и тымъ теперешнимъ листомъ нашимъ подносимы, што всимъ якогжъ кольвекъ достоества, стану и заволяна людемъ, подданнымъ нашимъ и коруны наше и панствъ, до нее належачихъ, звлаща земли Волынское обывателемъ ку вѣдомости приводимы и розказуемы, абы се те преречоною Стефана Боговитина Шумского при томъ листѣ нашемъ заховуючи, ему допустили на каждомъ мѣстцы быти и вшелякое справы свое до часу вышей назначеного вольне и безпечне справовати, ему ку переказѣ того выволанья собѣ на помощь неберучи. А для лѣпшого певности до того листу нашего печать нашу коронную притиснути розказали есмо. Писанъ ве Льво-

вѣ. Лѣта Божего Нароженя тисе-
ча пятьсотъ семьдесятъ осмого, мѣ-
сеца Августа десятого дня, паню-
ванья нашего року третего. У то-
го листу его королевской милости
подписъ тыми словы: *Joannes Bo-
rukowski R. P. K....nell...*—Спра-
ва велебного Яна Боруковского
зъ Билина, подканцлерого корун-
ного, пробоща Ланчыцкого, декана
Варшавского. *Lawgyn Przboszu-
ski R. P. K.* При томъ положили
два декреты трибунальскіе, въ томъ
же року семьдесятъ осмомъ, мѣсе-
ца Ноебра двадцать шостого дня
учыненые, а третій листъ трибу-
нальскій подъ тоюжъ датою зно-
шеня того выволанья зъ небож-
чика Шумского, писанный до всихъ
вобецъ, зъ обволаньемъ, о томъ
ознаймуючи зъ трибуналу. А што
дей панъ маршалокъ повѣдаетъ,
ижъ бы не въ той справѣ подне-
сенъ мѣло быть дано, але въ ин-
шой, нехай же се самъ добре при-
слушаетъ кглейтови господарскому,
ижъ не въ иншой справѣ, але въ
той противъ Корницкого, о кото-
рую былъ выволанъ. А еслибы
небожчикъ Шумскій, яко панъ мар-
шалокъ менуетъ, мѣлъ быть осу-
жонымъ почтивости, альбо отъ ко-
го иного выволанъ, нехайже то
не голыми словы, але писмомъ
покажетъ; чого довести неможетъ,
абы мѣлъ быть отъ кого иного
повторе выволанъ, только разъ

одинъ отъ Стефана Корницкого,
отъ которого выволанья вольнымъ
зосталъ. Надъ то все, вже послѣ то-
го всего, самъ панъ Михайло съ
паномъ Шумскимъ неразъ у суду
земского Берестейского такъ за
позвы своими, яко и за его позвы,
росправы примовалъ, и никгды
ему за живота его того не зада-
валъ, бо если его розумѣлъ быть
чти отсужонымъ, альбо выволан-
цомъ, для чогожъ зъ нимъ у пра-
во вступовалъ и зъ нимъ обцовалъ.
Ку тому, въ року семьдесятъ осмомъ
передъ людьми зацными угоду прі-
ятельскую и постановенъе около
дѣлу во имѣняхъ и въ инныхъ
речахъ зъ нимъ Шумскимъ при-
нялъ, чого доводечи, покладалъ
листъ любовный пріятелей зо-
бопольныхъ. Панъ маршалокъ на
то повѣдилъ, што дей покладаетъ
пани Шумская зъ менованными въ
листѣ опекунами своими поднесе-
нъя и декрета суду головного три-
бунальского; тогды непоказуетсе,
абы подъ тымъ поднесеньемъ Шум-
скій зъ Стефаномъ Корницкимъ
мѣлъ мѣти справу передъ его ко-
релевскою милостью, и то, што ему
задано, справитисе. А трибуналь-
скій судъ судити о почтивость и
выволанца вызволити не мѣлъ мо-
цы, кгдажъ то одно судови госпо-
дарскому судити належить; домо-
валсе абы тые выписы трибуналь-
скіе до росправы дальшее на вря-

де оставены хотечи противко нихъ мовити, пытано зъ суду пана маршалка, еслибы небожчикъ Шумскій о почтивость былъ сужонъ, альбо еслибы мѣлъ иное выволанье якое, абы показалъ. Панъ маршалокъ, на то большей не мовечы, только декретомъ Торунскимъ подпиралъсе, або мовилъ, ижъ дей не показываетъ сторона, абы Шумскій сторону переедналъ и короля его милость по той справѣ Торунской перепросити мѣлъ. Панъ судья на то отпиралъ, што мовить панъ маршалокъ, ижъ около выволенья зъ выволанья неналежало то судови трибунальскому, одно самому господарю королю, его милости, и пакъ повѣдилъ ижъ Волицы жадного трибуналу не мѣли, въ томъ не добре констытуцей трибунальское присмотрѣлсе; бо тамъ его королевская милость только зъгола речи кривовые, которые бы се горла и почтивости дотыкали, тые на судъ свой господарскій оставить рачилъ, а иныи вси посполитые речи, около кривдъ поточныхъ, судови трибунальскому поручилъ. А тое выволанье Шумского не было въ речи кривавой, только въ кривдѣ поточной, о которую водлугъ констытуцей панове Волицы трибуналъ свой отпавуючи у Луцку, то слушне судили, чого консты-

туцьею коруниною, въ року семьдесятъ осмомъ у Варшавѣ учиненою доводилъ, и знать дей, же панъ маршалокъ все голою повѣстью доводилъ, бовѣмъ, будучи обывателемъ земли Волинское, самъ не вѣдаетъ же панове Волицы свой трибуналъ мѣли. А кгдажъ дей панъ маршалокъ смѣлъ торгнуть на учтивость брата своего змерлого и малжонки его, а простое выволанье, съ которого панъ Шумскій воленъ зосталъ, въ речь кривавую обернулъ и ку почтивости брату своему и малжонки его примовилъ; просили, абы панъ маршалокъ, яко головный непріятель пана Шумского, который се самъ по зейстью его выдалъ, отъ опеки дей той его былъ отдаленъ, а тотъ testamentъ, водле права справлений и на врадѣ черезъ самого Шумского признаный и листомъ короля его милости ствержоный, былъ при моцы захованъ, а съ тое наганенье абы, водлугъ артыкулу сорокъ третего въ роздѣлѣ четвертомъ, до его королевской милости отосланъ былъ. Въ томъ панъ маршалокъ мовить, што дей сторона мѣнить testamentъ черезъ самого Шумского на врадѣ Волковыскомъ, ѣдучимъ на войну и признаный и до книгъ уписаный, того дей онъ, абы Шумскій былъ на войнѣ, не вѣдаетъ; але дей онъ

панъ маршалокъ того свѣдомъ, же тотъ дей выпишь не давными часы жеребцовъ десеть у во вряду Волковыйского справили. А панъ судья свѣтчилсе у суду, ижъ панъ маршалокъ важилсе уряду его королевской милости примову вчинити, и просилъ абы то до книгъ было записано. Потомъ по немалыхъ спорахъ пытали есмо сторонъ, штобы еще поступковъ правныхъ у себе мѣли, абы у суду покладали; нижли надтоничого большей зъ обусторонъ у себе быть не повѣдили. А такъ мы не чинечы заразъ въ той речы сказанья, взяли то собѣ для намовы и на декретъ

А потомъ дня третего, мы судьи, намовившысе межи собою, таковое сказанье въ той речы учинили. Напервей, што его милость панъ маршалокъ беручисе ку зламаныю тестаменту, розумѣючи его быть на мамрамѣ писанный; тогда жадное подобенство на томъ тестаментѣ, абы мѣлъ быть на мамрамѣ писанный, непоказуетсе, и овшемъ такъ въ писанью литеръ, виршовъ, съ початку до конца, жадного наменшого подобенства до писанья на мамрамѣ а ни до прибитья кустодьи съ печатми неманшъ, а подписъ руки небожчика Шумского, займуючи кустодеи, подписана, и виршъ остатній не только абы

мѣлъ быть розуменъ у формованью ку печатемъ, але прикладаючи печать досыть немало литеръ вирша остатнего воскомъ занять и печатми притиснено; отколь значитсе, не на мамрамѣ писанный. А што тежъ бурылъ тестаментъ, же не передъ врядомъ земскимъ, водлѣ науки въ роздѣлѣ осмомъ артыкулу второго, але передъ светками справованъ, а причины для чого вряду не мѣлъ, въ тестаментѣ неположилъ, тогда, то есть на воли каждого, бо въ томъ же артыкулѣ позволяетъ и передъ светками вѣры годными тестаментъ справовати, што идетъ водлугъ права. Мовилъ тежъ, ижъ нѣкоторые слова, звлаща зъ стороны сумы, невыображоны; о томъ не пану маршалку, але дѣтемъ, за часомъ лѣтъ dorosлыхъ, зъ маткою мовити бы належало. Задавалъ тежъ причину, ижъ не светкове, але опекунъ тестаментъ передъ господаремъ его милостью оповѣдалъ; тогда тотъ же артыкулъ второй позволяетъ каждому передъ господаремъ, альбо передъ судомъ земскимъ, оповѣдать, только бы не омешкиваючы, чому се зъ стороны пани Шумское и дѣтей ее досыть стало, передъ его королевскою милостию, который корунъ Польской и великому князству Литовскому паномъ есть. А не только жебы одно

панъ судья земскій Берестейскій зъ особы своее опекуное мѣлъ тотъ testamentъ передъ его королевскою милостью объявити, але и самъ небожчикъ панъ Шумскій въ рыхломъ часѣ, у семи недѣляхъ по справованю того testamentу, будучи въ добромъ здоровью и ѣдучи на послугу господарскую военную, въ дорожѣ, на врьдѣ Волковыйскомъ объявилъ и до книгъ уписалъ, въ чомъ врьдови маеть быть вѣра дана большая. А ижъ панъ маршалокъ втачалъ и тую причину, менуючи, же небожчикъ Шумскій не могъ жонѣ своей жадныхъ записовъ на имѣнью Шумскомъ, яко нероздѣльномъ, чинити; ино бачимы то, же былъ воленъ и слушне записовалъ, бо не на чужой, але на своей части, звлаща суму пенѣзей, а не вѣчность записалъ; а хотяжъбы небожчикъ панъ Шумскій и безъ такого, водле права справеного testamentу зъ сего свѣта зышолъ, тогды статутъ права посполитого кажетъ близкимъ врьдовне до опеки належачимъ, водлугъ артыкулу четвертого, въ роздѣлѣ шостомъ описаного, уходити; а то мають по змерломъ безъ омѣшканья чинити; а панъ маршалокъ, ажъ въ шести лѣтахъ до опеки озвалсе. Што тежъ менилъ, якобы небожчикъ панъ Шумскій, будучи выволанцомъ, testamentу

чинити не могъ; и на то показалъ декретъ его королевское милости, въ Торуню учиненый, подъ датою року семдесятъ шостого, мѣсяца Декабра десятого дня, который се сталъ небожчику Шумскому зъ его милостью княземъ воеводою Браславскимъ, а паномъ Теодоромъ Сенютою Ляховецкимъ о зраненъе и везенъе Шумского: ино на то показала сторона кглейтъ его королевской милости по декретѣ Торунскомъ небожчику Шумскому, на поднесенъе того выволанья даный, подъ датою року семдесятъ осмого, мѣсяца Августа десятого дня, за которымъ поднесенъемъ показалсе, ижъ Шумскій, маючи справу у суду головного трибунальскаго земли Волинское въ Луцку съ княземъ, его милостью, воеводою Браславскимъ и зъ урядомъ его кгородскимъ Кременецкимъ о злый сказъ, а зъ Степаномъ Корницкимъ о злый преводъ права, того всего справилсе, и судъ трибунальскій, всю справу Корницкого скасовавши, и отъ переводу права вольнымъ пана Шумского учинили. И маючи въ томъ мощную владзу, водлугъ конституцей Варшавское, же то ихъ судови належало, тое выволанъе съ пана Шумского знесли черезъ листъ свой, и презъ возного въ земли Волинской обволать наказали, яко

о томъ ширей на декретахъ трибунальскихъ и на листѣ черезъ возного обволаномъ показуется; бо тое выволанье на Шумского нешло о ображенъе маестату его королевской милости, о речъ кривавую, водлугъ артыкулу сегого въ роздѣлѣ первомъ, который панъ маршалокъ на збуренье тестаменту на помочъ собѣ бралъ. А што меновалъ панъ маршалокъ, ижъ панъ Шумскій ласки его королевское милости не переправовалъ, того ему потреба не указовала; кгдажъ се то зъ декрету трибунальского показало, же невинне выволанъ, а ласку господарскую перееднывати указываетъ только тымъ, которые бы винни зостали и сторону ображоную перееднали. А въ роздѣлѣ осмомъ артыкулъ первый такимъ, которые бы, чти отсужонные, тестаменту справовати не позволяютъ, и того артыкулу, который се о безецныхъ розумѣть, панъ маршалокъ въ тую справу утачати не можетъ. Съ тыхъ всихъ вышей помененныхъ причинъ узнали есмо тестаментъ небожчика пана Стефана Шумского слушне и ведле права справеный, которому вольно было, яко челоуѣку учтивоу, заживаючи вольности шляхетское, тестаментъ справовати и опекуновъ водле воли своее въ немъ жонѣ, дѣтемъ и всей маестно-

сти своею устанавли, водле которого тестаменту опекуномъ въ немъ описанымъ тую опеку присудили есмо; кгдажъ и статутъ права посполитого въ роздѣлѣ шостомъ, артыкулъ третій, указываетъ, ижъ то суть напредѣйшыя опекуны мимо прирожонныхъ, которыхъ отецъ тестаментомъ назначить. А што его милость панъ маршалокъ домовялсе о всказанье на каранье пани Шумскую, водлугъ констытуцыи Варшавское уфаленое, менуючи, ижъ дей небожчика малжонка своего подъ часомъ выволанья переховывала, зачимъ дей подъ такоежъ каранье, яко и выволанецъ, подлегла, о то, кгдажъ пани Шумская противко пану маршалку свѣтчиласе, менечи, ижъ дей ее на доброй славѣ и почтливости нарушилъ, съ тымъ отсылаемъ ихъ обудвухъ сторонъ до его королевское милости, водле артыкулу сорокъ третего, въ роздѣлѣ четвертомъ описаного, и рокъ складаемъ по отворенью лимитаций въ тый день. А такъ маршалокъ не пріймуючи сказанья нашего, повѣдилъ, ижъ дей тая справа до розсудку короля его милости не належитъ, и менуючи сказанье наше не водлугъ права, свѣтчилсе на насъ урядъ и мовилъ тыми словы: рушамъ васъ уряде. А мы ему апелляции не боронили и допустили,

которое панъ маршалокъ принять не хотѣлъ, только мовилъ, же васъ, уряде, рушамъ, въ томъ свѣтчили-се мы судьи вознымъ Кгрекгоромъ Кгребовскимъ, ижъ мы апеляціи

пану маршалку допустили, што все для памети до книгъ судовыхъ земскихъ записано. Писанъ у Берестьи.

1584 г.

98.—Опредѣленіе по дѣлу дворянина Мѣшковскаго съ помѣщикомъ Малаховскимъ, который ограбилъ его на дорогѣ, затащилъ къ себѣ въ домъ и избилъ плетьюми.

Изъ актовой книги за 1584 годъ, листъ 98.

Лѣта Божого Нароженья 1584, мѣсеца Генваря 14 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, водле порадку статutowого о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ припалыхъ, передъ нами врадники судовыми земскими повѣту Берестейского, Адамомъ Патеемъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившиися обоя сторона у суду, панъ Янъ Каменскій именемъ и за мощью его милости отца Мелентея Хребтовича, владыки Володимерского и Берестейского, архимандрита Печерского у Кіевѣ, сторона поводовая, съ позву очевисто жаловалъ у права на земенина господарского повѣту Берестейского, пана Станислава Мала-

ховского, штожъ дей тотъ панъ Малаховскій самъ собою зъ многими помочниками и слугами своими, року прошлого тысеча пятьсотъ осмдесять третего, мѣсеца Мая первого дня, угонивши дей врадника Радомского его милость владыки Володимерского и Берестейского, Яна Мѣшковского, добровольною дорогою ѣдучого, во имѣнью земенина повѣту Берестейского пана Василья Чапли, въ селѣ Реватичахъ, не маючи дей жадное причины, оного Яна Мѣшковского самого поймалъ, збилъ и звезавши, съ коньми и зъ возомъ его властнымъ квалтовне взялъ, пограбилъ и до двора своего Сегневицкого привелъ; а тамъ его у дворѣ своемъ

Сегневицкомъ, черезъ цѣлый день ажъ до самого вечера у везенью своемъ связаного державши, самого и хлопца его Мартина Клутницкого, шляхтича, збивши, а ограбивши, съ того двора и села своего Сегневицкого прочь выгналъ; а то дей меновите взялъ и пограбилъ въ него: шкатулу, за которую далъ золотыхъ польскихъ шесть, въ которой дей шкатулѣ было золотыхъ чирвоныхъ триста, которую дей триста золотыхъ чирвоныхъ панъ его отецъ владыка пану Семену Хребтовичу Богурийскому брату своему черезъ него послалъ былъ, а его дей власныхъ двадцать копъ грошей Литовскихъ, и листъ коморника господарского Яна Пенского на сорокъ осмъ золотыхъ польскихъ ему даный, другій листъ вызнанный отъ пахолати его королевское милости Яна Хрестовского, на золотыхъ тридцать пять ему даный, кони три, два кони гнѣдыхъ, возниковъ, за которые дей далъ двадцать копъ грошей, третій подѣздокъ сивый, за который дей далъ шесть копъ грошей, возъ, за двѣ копѣ грошей купленный, реестръ дей его властный, который дей до чиненья личбы наготовалъ пану своему отцу владыцѣ зъ ураду имени Радомского на платы, которые выбиралъ за два годы на копъ триста, коверъ турецкій новый, за который дей далъ

три копы Литовскихъ. То дей все панъ Малаховскій пограбилъ и собѣ побралъ, якожъ дей оный Янъ Мѣшковскій ничего не омѣшкиваючи, на наблизномъ врадѣ въ замку господарскомъ Слонимскомъ тотъ бой свой кграбежъ оповѣдалъ, вознымъ раны збитья своего освѣтилъ, до книгъ замковыхъ урадовыхъ записати далъ. О которое збитье врадника своего и о грабежи вышейменованые владыка дей его милость по два кротъ до суду земского Берестейского, одними позвы на роки о Светой Троицы, а другими о Светомъ Михалѣ, свята Римского, въ року прошломъ осмьдесятъ третемъ ку праву позывалъ, нижли панъ Малаховскій на обое роки большою речью до суду Новгородского заслонилъ се; што абы теперъ показалъ, моцованный владыки его милости по пану Малаховскомъ домовялъ се, еслибы слушне прошлые роки стороиѣ отрочалъ. А такъ кгда панъ Малаховскій выписами съ книгъ врадовыхъ довелъ, же для большихъ справъ на обоихъ прошлыхъ роцѣхъ передъ судомъ земскимъ Берестейскимъ становитесе не могъ: моцованный владыки его милости далѣй водле позву попираючи жалобы, положилъ выписъ съ книгъ замку господарского Слонимского, подъ датою року тисеча пятьсотъ осмьдесятъ третего, мѣсеца Мая

третьего дня, оповѣданья и жалобы на врадѣ того врадника владыки его милости Радомыского, Яна Мѣшковского, въ жалобѣ во всемъ съ позвоомъ згодливый, въ которомъ ниже оповѣданья и сознанье возного повѣту Слонимского Григорья Василевича Мизкгера, врадѣ признаваетъ, ижъ тотъ возный видѣлъ на ономъ Янѣ Мѣшковскомъ на плечахъ раны битые синевые, знать пугою битъ. А притомъ покладалъ другій выписъ съ книгъ замку господарского Берестейского, за датою тогожъ року осмьдесятъ третьего, мѣсеца Іюня семого дня, оповѣданья оногужъ Яна Мѣшковского передъ его милостью паномъ Виленскимъ, такъже уписанья выпису кгородского Слонимского до книгъ Берестейскихъ. Затѣмъ далѣй выводечи поводъ права стороны жалобливое, покладалъ на писъмѣ свѣдѣцтво шляхты, людей добрыхъ, земянъ повѣту Берестейского, которымъ Янъ Мѣшковскій заразомъ по збитю и по грабенью своемъ, кгда дей былъ выпущонъ отъ пана Малаховского, то, што се ему стало, оповѣдалъ, — оденъ листъ пана Лаврина Ульчицкого, врадника пана Яна Гамшея Здитовского, подъ печатью и съ поднисомъ руки его, который признаваетъ, ижъ въ року прошломъ осмьдесятъ третьемъ, мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, при-

шедши дей до двора пана его Здитовского, пѣшо самъ особою своею зъ слугою, съ хлопцемъ и зъ возницею, служебникъ отца Мелентея Хребтовича, владыки Володимерского, Янъ Мѣшковскій, съ плачемъ оповѣдалъ, ижъ дей того дня помененого, у недѣлю, панъ Станиславъ Малаховскій самъ особою зъ сыномъ своимъ, Дружбичомъ и зъ многими слугами, помочниками своими, поткавши его въ селѣ Василья Чапли Ревятицкого, тамъ его самого збилъ, змордовалъ, а поймавши и выведши зъ села Ревятичъ и ему самому, слузѣ хлопцу и возницы, ноги подъ кони подвезавши, до двора своего Сегневицкого привелъ и тамъ дей, што кольвекъ мѣлъ при собѣ, возъ зъ коньми и зо всеми речми его, съ пезми пана его, которыхъ зъ собою мѣлъ [триста золотыхъ чирвоныхъ, и его грошей готовыхъ не мало, зъ шкатулою пограбивши, зъ двора своего выгналъ. Другій листъ пана Войтѣха Венцковского, врадника его милости пана воеводы Подляского Косовского, подъ печатью и съ поднисомъ руки его писанный въ Здитовѣ року осмьдесятъ третьего, мѣсеца Мая первого дня, и тотъ Войтѣхъ Венцковскій признаваетъ, ижъ будучи ему по потребахъ своихъ у пана Яна Гамшея въ дворѣ его Здитовскомъ, тамъ пришедши до двора Янъ Мѣшков-

скій самъ зъ слугою, съ хлопцемъ и зъ возницею съ плачемъ оповѣдалъ тотъ жалъ, бой и шкody на пана Малаховского, што се ему отъ него стало такъ во всемъ, яко се выше поменило. Третій листъ свѣдѣства пана Петра Холмовского подъ печатью и съ подписомъ руки его, датою въ Березое, року осмьдесятъ третего мѣсеца Мая второго дня, который признаваетъ оповѣданье Мѣшковского передъ нимъ Мая второго, въ понедѣлокъ, кгда онъ былъ въ потребѣ своей. Четвертый листъ пана Богдана Ивановича Яцынича, подъ печатью и съ подписомъ руки его, датою въ Кулешахъ, року осмьдесятъ третего, мѣсеца Мая второго дня. И тотъ панъ Яцыничъ признаваетъ, ижъ того дня помененого, въ понедѣлокъ, ѣдучи ему зъ Берестья до имѣнья тещи своее Гощева, угонилъ за селцомъ, на пуци, дорогою пѣшо идучи само четвертого зъ слугою, съ хлопцемъ, а зъ возницею пана Яна Мѣшковского, который ему жалъ свой спочатку ажъ до конца во всемъ, водде оповѣданья передъ свѣтками выше поменеными, што се ему стало отъ пана Малаховского, и жаловалъ и оповѣдалъ, ижъ панъ Малаховскій самъ зъ сыномъ, зъ помочниками и слугами своими на добровольной дорожѣ въ селѣ Василя Чапли, въ Ревятичахъ, тамъ его збилъ и, под-

везавши ноги подъ кони, до имѣнья своего водилъ и зграбилъ. Затѣмъ положилъ листъ отворонный Владыки его милости до Мѣшковского писанный, которымъ владыка его милость Мѣшковскому розказуетъ, абы отыскавши у Матыса будника триста золотыхъ чирвоныхъ и тые пенези отвезъ до пана Семена брата его до Литвы и отдалъ, квитъ ему на то далъ, або письмо на то отъ него до его милости взялъ, который же листъ въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: Мелентей Хребтовичъ, владыка Володимерскій, архимандритъ Кіевскій Печерскій, владнику моему Радомысльскому, Яну Мѣшковскому. Якомъ первѣй до тебе писалъ, абысь отыскалъ пененъзи у Матыса Нѣмца будника, которые, повѣдалъ ми его милость панъ Чаплинъ, войскій Луцкій, же тамъ послалъ тому Матысу Буднику, триста золотыхъ чирвоныхъ для заплаты мѣ за лѣсъ. А такъ еслись се вже съ тымъ Нѣмцомъ пораховалъ, и тые золотые отъ него тебѣ дошли, абысь тогожъ часу; скоро сей листъ мой тебѣ отданъ будетъ, заразъ тые триста золотыхъ чирвоныхъ до Литвы пану Семену брату моему отвезъ и отдалъ и квитъ на то, або писанье до мене, абысь взялъ, не занехалъ. И повторе тебѣ пильнѣ розказую, абысь иначе нечинилъ, бо того есть пильныя потре-

ба. Писанъ въ Бискупичахъ, мѣсеца Марца чотырнадцатаго дня року осмьдесять третего. А притымъ у семъ писъмѣ и доводѣхъ своихъ Янъ Мѣшковскій, будучи усуду, бралъсе, хочечи самотреть зъ слугами своими на бою и на всихъ шкодахъ присегою остатній доводъ учинити. Панъ Станиславъ Малаховскій черезъ моцованого пріятеля своего пана Станислава Живецкого, сторона отпоровая, на жалобу чинечи отказъ, до пойманья, дозбитья и до грабежу, Мѣшковскому учиненого, не зналъсе и повѣдилъ, ижъ дей тотъ Мѣшковскій въ року прошломъ, осмьдесять третемъ, у двѣ недѣли по святѣ великоденномъ, приѣхалъ до дому пана Кендеравского до Зѣлова; тамъ въ небытности самого пана Кендеравского, уприсялся у служебника его Миколая и въ тивона тамошняго Гаца Оедковича на переночованье. А кгда тамъ ночовалъ, слуги и тивонъ дворный, уставши порану, Мѣшковского у дворѣ не обачили; пошедши до стайни коня панского зъ сѣдломъ не нашли; а свиренъ нашли отбитый и речи побраные. За которымъ Мѣшковскимъ бѣгли вслѣдъ и догонили въ имѣнью пана Елцовомъ и иншихъ участниковъ у Дедковичахъ. Тамъ Мѣшковскій поймати недалъсе имъ и самыхъ збилъ; зачимъ слуги и тивонъ пана Кендеравского, просечи

о ратунокъ, бѣгли до пана Чапли Ревятицкого; а ижъ панъ Чапли вымовилсе имъ съ того, они здобывшисе на помочъ, далѣй за Мѣшковскимъ бѣгли, и догонивши его у Ревятичахъ, загамовали; а не маючи гдѣ съ нимъ обернутисе, до него пана Малаховского, за прозьбою самого Мѣшковского, ѣхали, тамже въ дому его. Мѣшковскій жадного поневоленства не маючи, коня зъ сѣдломъ и речи зъ воза, которые былъ у свирнѣ пана Кендеравского побралъ, слугамъ пана Кендеравского вернулъ: волковъ пять, запонокъ двѣ, желѣза шинъ двадцать три, оцень, полоть мяса, сало одно, и ѣдши дей хлѣба, на котчимъ добровольне ѣхалъ зъ двора его прочъ. Вѣдже дей онъ панъ Малаховскій, постерегаючи трудности якое напотомъ, досегнувши, возного повѣтового Григорья Волошенина и шляхты людей добрыхъ, оные речи, черезъ Мѣшковского верненые, въ дому своемъ освѣтчалъ, которые речи слуги пана Кендеравского беручи, оному возному оповѣдали и освѣтчили. И того освѣтченья и оповѣданья передъ вознымъ учиненого, выписъ съ книгъ замку господарского Берестейского, подъ датою року осмьдесять третего, мѣсеца Сентября тринадцатаго дня положилъ, съ которого значитьсе у признанью возного, ижъ на завтріе, въ понедѣ-

локъ, по одобранью речей отъ Мѣшковского, передъ тымъ вознымъ панъ Малаховскій и вradникъ пана Кендеравского Зеловскій Миколай съ тивономъ Гакемъ оповѣданье на Мѣшковского чинили и речи освѣтчали, которые речи и тотъ возный и шляхта, стороною при немъ будуча, въ вradника и тивона, пана Кендеравского, Зеловского и въ служебника его Амброжого видѣли. А при томъ выписѣ сознанья возного панъ Малаховскій далѣй выводечисе, же не онъ, але слуги пана Кендеравского оного Малаховского гамовали, и черезъ Сегневичи съ нимъ ѣхали, покладалъ на писмѣ свѣдѣство шляхты людей добрыхъ. Першій листъ Мартина Валентиновича Красnodубского, земенина повѣту Берестейского, а Валентого Матѣясовича и Новосадовича, бояръ волости Блуденское, подъ печатми и съ подписомъ руки одного Мартина Красnodубского, подъ датою року осемдесятъ третего, мѣсеца Юня деветнадцатого дня, въ которомъ посвѣдчають, ижъ мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, року осмдесятъ третего, будучи имъ на одномъ мѣстцу во имѣнью пана Станислава Малаховского и пановъ Вишнеvскихъ, въ Сегневичахъ, въ дому плебанскомъ, на бесѣдѣ, тамъ обачили, якобы передъ полуднемъ годиною, немало людей

служебныхъ мимо тотъ домъ ѣхали, которыхъ кгда пытали, што бы за люде были, а такъ озвалъсе дей оденъ зъ нихъ, повѣдаючи се быть тивуномъ пана Кендеравского, Зеловскимъ, Гацомъ и указовалъ служебника пана своего Амброжого и менили при собѣ быть Яна Мѣшковского, повѣдаючи, же они были за прозьбою его дня вчорашнего, у субботу на ночь, до двора пана своего Зеловского пустили; а кгда дей вѣночи заснули, Мѣшковскій, наполнившисе злого умыслу своего, взявши коня зъ стайни и немало речей изъ сверна, отворивши, побралъ и съ тыми всеми речми вѣночи зъ двора пана ихъ поѣхалъ, которого во имѣнью пана Василья Чапли въ селѣ Ревятичахъ погонили, и тамъ его ледве заговали; а ижъ имъ далеко съ нимъ до двора пана своего ѣхать и небудучи отъ него здоровья своего безпечны, повѣдили, же ѣдутъ съ нимъ до пана Малаховского, яко до пріятеля пана своего, хочечи, абы имъ тые речи поворочалъ; а потомъ дей, могло быть зо двѣ годинѣ, обачили, ижъ оный Мѣшковскій ѣхалъ отъ пана Малаховского на коню сивомъ, а котчый за нимъ двѣма коньми гнѣдыми, а на томъ котчомъ два слуги седѣли, и поѣхалъ дорогою, до мѣста Березое идучою. При томъ положилъ два листы, свѣдѣства пана

Яна и пана Станислава Августыновичовъ Вишенскихъ подъ печатями и съ подписомъ рукъ ихъ, которые свѣтчать: ижъ року осемдесятъ третего, мѣсеца Мая первого дня, въ недѣлю, панъ Станиславъ Малаховскій зъ служебниками пана Юря Кендеравского, зъ Гацемъ, тивономъ Зеловскимъ и зъ Амброжемъ оповѣдали имъ, ижъ тамтые слуги пана Кендеравского, приѣхавши зъ Яномъ Мѣшковскимъ до Сегневичъ, до двора его Малаховского, оповѣдали дей передъ нимъ, ижъ оный Мѣшковскій дня тридцатого мѣсеца Априля, приѣхавши самочетверть до двора Зелова а впросившисе тамъ переночовати, шкodu, такъ яко се вышей неразъ поменило, учинилъ, и за спостигненьемъ его въ дворъ его пана Малаховского, речи поворочалъ. Къ тому покладалъ четвертый листъ Конона Ярофеевича Путила, врадника Блуденского, пана Ѳеденца Веселина, ложничого его королевское милости. Пятый листъ пана Патея Василевича Ельца, подъ печатю и съ подписомъ руки его, шостый листъ пана Яна Павловича Гамшея, которые посвѣчаютъ, ижъ панъ Малаховскій въ дорожѣ оно-го Мѣшковского не гонилъ, не ималъ, увезенью своемъ не мѣлъ, маетности его не бралъ. А при томъ свѣдѣствѣ листовномъ оказуючи

далий отводъ, панъ Малаховскій ставилъ у суду слугъ пана Кендеравского, которые на переночованье Мѣшковского до двора пана своего приѣмвали; напервѣй врадника Зеловского Станислава Островского, который сознавалъ, ижъ дей tydнемъ передъ святомъ великоднимъ, въ року осмѣдсятъ третимъ былъ онъ на бенѣдюзѣ, а приѣхавши до двора пана своего, до Зелова, нашолъ Яна Мѣшковского, который просилъ его, абы до приѣханья пана Кендеравского могъ перемѣшкати, чого дей ему, кгдажъ зо всего личбы пану своему чинити повиненъ, отмовялъ, а потомъ видечи, же былъ панскимъ повиннымъ, zostавилъ его до часу. Въ томъ, дня третего панъ Кендеравскій приѣхалъ. Мѣшковскій оповѣдалъсе ему въ пильныхъ потребахъ пана своего быть посланымъ для проданья имѣнья, а по вымѣшканью Мѣшковского презъ тыдень, панъ дей Кендеравскій мовилъ ему, кгдажъ конемъ выопочинулъ, а повѣдаешся быть посланымъ въ пильныхъ потребахъ пана своего, абы ѣхалъ; Мѣшковскій дей просилъ пана Кендеравского, же бы ему пенезей позычилъ на выкупенье пети волковъ, заставныхъ у жида въ Кобрыню, которыхъ выкупивши, продалъ пану Кендеравскому, а самъ ѣхалъ прочъ. Панъ тежъ Кендеравскій

на сплавъ шолъ у дорогу свою, а потомъ, по отѣханью пана Кендеравского, оный Мѣшковскій пріѣхавши знову до двора, збытокъ учинилъ. Ку тому панъ Малаховскій ставилъ тивона Зеловского, Гаца Оедковича. Тотъ тивонъ сознавалъ, ижъ дей по отѣханю пана ихъ зъ двору, Мѣшковскій пріѣхавши въ день суботный до двора, впросилъсе на переночованье, и повѣдилъ передъ нимъ, же имѣнье у пана своего пану Кендеравскому купити зъєдналъ, просилъ коней, хочечи бѣчи за паномъ Кендѣравскимъ, чого ему отмовивши, дали овса на покорменье коней его, абы на своихъ ѣхалъ. Потомъ порану въ Недѣлю уставши, Мѣшковского въ дворѣ не обачили, а свиренъ отбитый и речи побраные нашли: волковъ пять, запонъ двѣ, сѣдло сафьяномъ крытое, ощепъ, желѣза шинъ двадцать три, обрусъ ткацкій, рядъ черкасскій, скуру юхтовую, мяса полоть, сало одно, въ стайни коня панского иноходчика вороного; за которымъ бѣгши въ погоню, за селомъ на трабу догонили. А ижъ се не далъ поймати, вернулисе назадъ до двора, а зобравшисе знову вслѣдъ за нимъ бѣгли и въ селѣ Дедковичахъ погонили, тамъ знову Мѣшковскій дей не даючи се поймать, Амброжого и Миколая, слугъ пана Кендеравского, збилъ, и самъ

ѣхалъ; они дей зась у Ревятичахъ зъ большимъ посишкомъ догонивши его, загамовали, который просилъ, абы зъ нимъ до Зелова не ѣхали, але въ домъ до пана Малаховского, хочечи речи вернути; якожъ дей пріѣхавши до пана Малаховского въ домъ, речи зъ воза своего вернулъ. Другій подданный пана Кендеравского, Ониско, тыежъ слова, яко и тивонъ, сознавалъ, а при тыхъ свѣткахъ, на отводъ поставеныхъ, панъ Малаховскій ставилъ еще трехъ шляхтичовъ: Матея Подбѣльского, а Бениша Нефеда и Себестяна, которые, Подбѣльскій а Бенишъ повѣдили, ижъ дня Недѣльного, мѣсеца Мая первого дня, въ року осмдесять третемъ, будучи имъ при костелѣ въ Сегневичахъ, у плебана, кгда было съ полудня, обачили, ѣхалъ человекъ на возѣ двѣма коньми гнѣдыми, на которомъ возѣ сѣдло слугъ два и хлопецъ, а оденъ верхомъ на коню сивомъ подѣздку, и пытали плебана, хтобы былъ, мнимаючи, жебы сынъ пана Малаховского Дружбичъ ѣхалъ; плебанъ дей Сегневицкій, Окудъ Вишневскій повѣдилъ, же то едитъ Янъ Мѣшковскій, которого недавно люде пана Кендеревского провадили съ тымъ возомъ и коньми до пана Малаховского. Въ томъ же свѣдѣцтвѣ своемъ розрознилися, одинъ повѣдилъ, кгда всѣ въ свѣ-

тлицы были и по полномъ выпили, то видѣли. А другій повѣдилъ, ижъ еще были до свѣтлицы до плебана не увошли, и на дворѣ стоечи, видѣли. А третій свѣтокъ Себестыянъ и свѣдѣтва своего не умѣлъ гараздъ выправить, повѣдаючи, ижъ то рано было скоро по мшы, а потомъ дей заразъ прислалъ по всихъ троухъ ихъ до плебана панъ Малаховскій, просечи, абы до него пришли; они пришедши тамъ, нашли въ дворѣ пана Малаховского тивона Зеловского Гаца и Ониська, подданныхъ, а Амброжого и Миколая, слугъ пана Кендеровского, которые повѣдили передъ ними, ижъ Янъ Мѣшковскій, дня вчерашнего, зъ суботы на недѣлю, упросившисе на ночь до двора пана ихъ у Зеловѣ, а вставши въ ночи, взялъ коня вороного панского иноходника, къ тому у свирнѣ волковъ пять и иншіе речи, яко се вышей поменило, которого погонивши они въ Ревятичахъ, за его самого прозбою, привезли до пана Малаховского; а тамъ дей тотъ Мѣшковскій отдавши речи до рукъ слугамъ пана Кендеровского, самъ зъ возомъ и съ коньми ѣхалъ прочъ. Надто ставилъ еще подданого татарского Грица Оедковича, и тотъ Гриць повѣдилъ, ижъ дей Янъ Мѣшковскій по святѣ великоденномъ, передъ недѣлею проводною, приѣхав-

ши до нихъ села Дежовичъ повѣдильсе быть товарищомъ гонца до Москвы и еще за собою, менилъ и другій, о килка десять конехъ казалъ собѣ станцію складати, што они учинили и мѣшкалъ тамъ прѣзъ тыдень; они бачачи, же никого за нимъ нѣтъ, казали ему ѣхати прочъ; онъ тежъ выѣхавши до Ревятичъ, замѣшкалъ килка дней, потомъ по великодню, на третей недѣли, въ субботу передъ вечеромъ тотъже Мѣшковскій ѣхалъ черезъ село Дядковичы; они не узнали, хто бы былъ и гдѣбы ѣхалъ, а на завтрее рано, на всходѣ сонца, засъ тотъже Мѣшковскій ѣхалъ черезъ село ихъ на коню ворономъ, а на другомъ коню слуга былъ, и возъ двѣма коньми гнѣдыми, на возѣ знать были речи наложоны. Въ тымъ по маломъ часѣ, тивонъ Зеловскій Гаць зъ двѣма слугами Амброжимъ а Миколаемъ и подданный Онисько прибѣгли до села, повѣдаючи же Мѣшковскій коня панского взялъ и речи зъ свирна побралъ, просили ихъ, абы съ ними гонити помогли, съ которыми дей онъ Гриць, взявши у Миколая, раннаго слуги пана Кендеровского, коня, ѣхали и въ Ревятичахъ и Мѣшковского догонили. А при томъ свѣдѣствѣ панъ Малаховскій словне повѣдилъ: значитьсе дей тутъ съ тыхъ всихъ правныхъ отводовъ ясная невинность его, а жа-

лоба змысленая Мѣшковского; и што дей менилъ у шкатулѣ взя-
тыхъ триста золотыхъ чирвоныхъ;
тогда и тыхъ пенезей мѣти не
могъ, яко се то зъ листу Владыки
его милости показываетъ, же еще
казано ему пенези у Нѣмца оты-
скати и листъ отдати, што покла-
дасть дей тежъ выписъ съ книгъ
освѣтченъя ранъ возный и съ то-
го выпису значитьсе, возный огле-
даючи ранъ, стороны при себѣ не
мѣлъ; а такъ дей за таковымъ вонт-
пливымъ поступкомъ жалобливого,
водле артыкуловъ второго и два-
надцатого и семнадцатого, въ роз-
дѣлѣ чотырнадцатомъ описаныхъ,
близшій онъ есть отъ жалобы
отвестисе присегою своею. А
моцovaný владыки, его милости,
отпиралъ, што дей сторона под-
данныхъ пана Кендеравского ста-
вить, тогда тыхъ свѣдѣцтво не есть
у права важно; кгдажъ панъ Ма-
лаховскій тымисе выправуетъ и
тыхъ особъ ку свѣдѣцтву стано-
вить и оными се щитить, которые
съ нимъ имали и были помочниками
ему; а Мѣшковскій никому иншо-
му, одно самому пану Малаховско-
му вину даетъ, а што дей не яко
есть свѣдѣцтво на писмѣ покла-
дасть, съ того свѣдѣцтва жаденъ
свѣтокъ значне не посвѣтчаетъ,
абы Мѣшковского въ особу хто зъ
двору пана Малаховского на кот-
чомъ и верхомъ ѣдучи видѣти и

увѣособу узнати мѣлъ, только свѣт-
чать въ тые слова, же ѣхалъ хтось.
А выписомъ тежъ тымъ, которо-
го панъ Малаховскій покладаетъ,
сознанъя возного освѣтченъя не я-
кихъсь речей у дворѣ своемъ, тымъ
щитить се не можетъ. Бо гдѣ бы
дей такъ было, яко се тымъ боро-
нить, заразъ не выпускаючи Мѣш-
ковского зъ дому своего, вознымъ
и шляхтою освѣтчати бы мѣлъ;
але вчинивши дей збытокъ, а
хотечи отъ него быти воленъ, ажъ
назавтрее, въ понедѣлокъ, по вы-
гнанью Мѣшковского зъ дому свое-
го, не якиесь речи освѣтчалъ. А
потомъ большей, нижли у чоты-
рохъ мѣсяцахъ до книгъ сознанъе
возного ку запису послалъ, што
у права мѣстца мѣти не можетъ.
Кгдажъ возный кромъ жадного
мѣшканъя повиненъ до книгъ со-
знавати, чого будетъ свѣдомъ, а
если дей панъ Малаховскій не-
былъ виненъ; тогда учинилъ бы
то былъ, кгда Мѣшковского при-
ведено въ домъ его, не пріймо-
валъ бы его, бо не есть жаденъ
урядъ. А ижъ знаеться, же Мѣш-
ковского въ дому своемъ мѣлъ,
значитьсе, же его самъ до дому сво-
его привелъ, и што дей мовить
ку листу владыки его милости, гдѣ
бы Мѣшковскій пенези отъ Нѣмца
узялъ, листъ бы тотъ Нѣмцови
вернулъ; ино дей тотъ листъ ни-
кому иншому, только Мѣшковско-

му належить для личбы, зачимъ пенези бралъ и гдѣ ихъ отдалъ, ему указано. И за тымъ показуючи артыкулъ второй въ роздѣлѣ одиннадцатомъ, Мѣшковского, водле оповѣданья, у Слонимѣ учиненного, и выпису Берестейского и признанья возного близшого самотретега ку доводу присегою быть повѣдалъ. Мы врадѣ прислухавши се тое sprawy, и достаточне намовивши се межи собою, таковое сказанье учинили: ижъ што служебникъ его милости отца Владыки Володымерского, панъ Янъ Мѣшковскій, позыскуючи грабежу и збитья своего на панѣ Станиславѣ Малаховскомъ, показовалъ оповѣданье свое на врадѣ Слонимскомъ и Берестейскомъ, такъ тежъ и свѣдѣцтво людей учтивыхъ, которымъ то оногжъ часу, што у дорозѣ ему стало, оповѣдалъ, на писмѣ показовалъ. А при тымъ всемъ на ранахъ своихъ и на шкодахъ самотреть до присеги бралъ се. А панъ Малаховскій, уходечи того обжалованья, свѣдѣцтво людей добрыхъ, ачъ на писмѣжъ показовалъ и живымъ свѣдѣцтвомъ, такъ тежъ подданныхъ пана Кендеравского, яко и шляхты также и присегою своею ку отводу бралъ се; то ему пойти не могло, вгдыжъ зъ свѣдѣцтва подданныхъ пана Кендеравского, которые по пану Малаховскомъ свѣчили показуется, ижъ они ме-

начи быть шкодникомъ пану своему того Мѣшковского, за нимъ гонили и, яко сами сознавають, погонивши его, до двора пана Малаховского привели,—тые свѣтками быти не могутъ, поневажъ тую вину, которая есть на пана Малаховского вложена, на себе признавають. А Мѣшковскій никому иному вину далъ, только самому пану Малаховскому. И естли разумѣли пана Малаховского въ томъ обжалованью быть невинного; тогда мѣли бы его въ томъ заступити, але ижъ не въ обычай заступованья, одно обычаемъ свѣдѣцтва пана Малаховского съ того выймали и таковую речь на учтывого шляхтича, которая бы на потомъ учтывости его вѣчне шкодити мѣла, складали; то пану Малаховскому ку помочи быти неможетъ, звлаща гдѣ бы се отъ оногго Мѣшковского таковая шкода, яко они меновали, пану ихъ, пану Кендеравскому стала, мѣли бы то заразомъ на врадѣ оповѣдать, вознымъ освѣтчити и оногго пойманого зъ оными речми не до шляхетского дому, але до владу вести, и хотяжъ се оповѣданье на врадѣ пана Малаховского показуется, и то большей нижли у чотырохъ мѣсецахъ по жалобѣ Мѣшковского, што тежъ панъ Малаховскій ставилъ свѣтковъ шляхту на томъ, же оногго Мѣшковского зъ двора

его вѣдучи на конехъ, а не пѣшого видѣли, ино тое свѣдѣцтво ихъ розрознилось и ку тому ни оденъ съ нихъ того не признавалъ, жебы его мѣли у вѣ очи видѣти, вѣ особу, знать только то, же вѣхалъ хтось. А што повѣдали, ижъ ихъ панъ Малаховскій возвавши до дому своего, речи отъ Мѣшковского побраные оказовалъ и на того Мѣшковского передъними оповѣдалъ; для чогожъ того не учинилъ на онъ часъ первѣй, нижли Мѣшковского зъ дому своего выпустилъ? И лѣпѣй было оные речи при той шляхтѣ, которые зъ онымъ часомъ во имѣнью его были, отъ Мѣшковского отбирати и тымижъ людьми добрыми освѣтчити, а нижли потомъ выпустивши его зъ дому своего, людьми и вознымъ обводити, або неприймуючи его съ подданными пана Кендеравского въ домъ свой, естли есть шкодникомъ, приведенного бачилъ зъ дому своего заразъ было выслать, а таковое речи, которая урадови есть, належаю на себе не брать. А такъ кдыжъ се зъ стороны обжалованое отводы показываютъ таковыя, бы на потомъ тому Мѣшковскому, яко шляхтичу учтивому и неподозроному, доброй славѣ его вѣчнѣ шкодити мѣли, а зъ стороны поводовое показуется простая жалоба только о бои а о грабежи: съ тыхъ всихъ причинъ, при тако-

вомъ листовномъ доводѣ, якій Мѣшковскій показалъ, а ку тому и само треть при ранахъ своихъ до присеги бралъсе, чого и право посполитое ему не забороняетъ, всказали есмо оного Мѣшковского ку доводу близшого на ранахъ и на шкодахъ, анижели пана Малаховского ку отводу. А на то што панъ Малаховскій противко сознанию возного Слонимского мовилъ, же шляхты при огледанью ранъ не было, тогды, водле артыкулу пятого въ роздѣлѣ четвертомъ, возный повиненъ шляхту при огледанью ранъ кривавыхъ мѣти, а меншіе и не кривые речи возный самъ оденъ и безъ стороны можетъ огледати и до книгъ сознати; ведъже и тутъ передъ нами подданные пана Кендеравского до того сами зналисе, ижъ за онымъ Мѣшковскимъ гонили и до двора пана Малаховского съ нимъ вѣздили; тогды похочетъ ли панъ Малаховскій зъ онымъ о то чинити, вольное мовенье ему зоставуемъ. А панъ Малаховскій розумѣючи собе сказанье наше быть не ведле права, апелевалъ о тымъ до вышшого, головного суду трибунального, чого ему зъ суду доущоно, которою справою обоя сторона, водле порядку на трибуналѣ описаного, передъ судомъ трибунальнымъ на тотчасъ, кды справы воеводства Берестейского от-

правовати ся будуть, становитися | мети, до книгъ судовыхъ земскихъ
назначили есмо. Што все, для па- | есть записано. Писанъ у Берестѣи.

1584 г.

99.—Заявленіе Гиричей о томъ, что они, получивъ 12 копъ грошей отъ Горновскаго, который убилъ отца ихъ, отказываются отъ иска по этому дѣлу.

Изъ актовъ за 1584 годъ, листы 123—124.

Лѣта Божого Нароженъя 1584, мѣсеца Генваря 17 дня.

Постановившисе на врадѣ очевисто передо мною Адамомъ Патемъ, судьею, а передо мною Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, врадники земскими повѣту Берестейского, подданные его милости вельможного пана Гаврила Горностая, воеводы Берестейского, старосты Меньского, зъ села Велювичъ, на имя, Иванъ а Василь, Оедоровичи, Гиричи сознали то, ижъ што дей въ року прошломъ, тисеча пятьсотъ осмьдесятъ третемъ, мѣсеца Іюля тридцать первого дня стало се зраненъе отъ земеняна повѣту Берестейского Ивана Львовича Горновскаго на дорожѣ, во имѣнью пановъ Горновскихъ, въ Горновѣ, ойцови ихъ Оедорови Гири, съ которого дей збитъя и зраненъя тотъ отецъ ихъ съ того

свѣта зшолъ; о што дей его милость панъ Гаврило Горностай, воевода Берестейскій, пана ихъ помененого, пана Ивана Львовича Горновскаго о голову отца ихъ Оедка Гири позвомъ на роки земскіе, теперь припалые, до вradу былъ запозвалъ. А такъ дей панъ Андрей Львовичъ Горновскій, братъ рожонный оного Ивана Львовича, невдаючисе въ жадное право, о то се зъ ними погодилъ, и за все за то, о што братъ его Иванъ Львовичъ былъ позванъ, имъ заплатилъ и за голову ойца ихъ на всемъ досыть учинилъ, то есть, далъ дей имъ сумою дванадцать копъ грошей Литовскихъ; якожъ вже они сами и иншая братья ихъ и нихто съ повинныхъ о тую голову отца ихъ вѣчными часы мовити и пана Ивана Львовича Горновскаго позывати не мають и не будутъ мочи. Хо-

тяжъ бы коли и позвали, тогда то е позванье ихъ и ничіе иное ничого Ивану Львовичу шкودити не можетъ. Которое сознанье помене-

ныхъ подданныхъ есть до книгъ земскихъ Берестейскихъ записано. Писанъ у Берестыи.

1590 г.

100.—Опредѣленіе по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангушкою о грабежѣ крестьянъ Коптевыхъ.

Изъ актовой книги за 1590 годъ, листъ 153.

Лѣта Божого Нароженья 1590 года, мѣсяца Іюня 22 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ воеводства Берестейского, отъ дня СветоеТроицы, Римского свята, припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами врадники земскими воеводства Берестейского Ѳедоромъ Патеємъ, судьбою, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, ставши у суду панъ Ѳедоръ Якимовичъ, за очевистымъ злеценьемъ моцы ему отъ его милости пана Лукаша Василевича Коптя, дворянина короля его милости, и именемъ брати его милости рожное молодшое, лѣтъ недорослое, пана Филона а пана Василья Василевичовъ Коптевъ, до справы нижей менованое на зыскъ и страту даное, сторона поводова, очевисто съ позву жаловалъ

у права на его милость вельможного княжати Романа Романовича Сангушка, воеводича Браславского, о томъ, ижъ дей небожчикъ отецъ его милости воевода Браславскій князь Романъ Сангушко, звазвившися безвинне противку отца его милости, небожчика пана Василья Коптя, недбаючи на заруку короля его милости Жикгимонта Августа подъ трема тысячми копъ грошей Литовскихъ, положоную въ року прошломъ тисеча пятьсотъ семьдесятъ, мѣсяца Сентебря двадцать четвертого дня, наславши кгвалтовне врадника своего Володавского Яна Кесинского и войта Володавского Андрея Кгруя и другого войта зъ Воли Королевы Хаца Хомича зъ многими слугами, бояры и подда-

ными своими Володавскими, на власное село тогожъ имѣнья Ополя, называемое Фороститую, и въ томъ селѣ подданныхъ его порозгнати, такъже и шкоды немалые въ пограбенью быдла и иного домового статку починити казалъ, то есть меновите: у Гриня Лецевича, войта Форостицкого, взято коня шерстью темно-рыжого, лысого, сверицу рижую и зъ жеребятъ такоежъ шерсти, сеголѣтнимъ, корову въ рыже-перестую, другую черную, быка въ червоне-перестого, и другого быка полового, лысого, яловицу чирвоную, другую гнѣдую, телочку озимку чирвону; у Сенка дей Воробевича взято коня сивого, сверицу, счала-плеснивую, жеребицу плеснивую, сверицу половую, жеребца гнѣдого, а жеребца темно рыжого, коровъ черныхъ дойныхъ двѣ, третью половую, яловицъ пятолѣтнихъ чирвонныхъ, телушокъ чотыри, телушку двулѣтку половую, быка четвертака гнѣдого, быка озимка гнѣдого, козъ сивыхъ двѣ; у во Ивана шевца взято дей корову половую, безрогую; у Макара Шнаровича взято корову чирвоную дойную, яловицу половую, быка чирвонного двулѣтка, коня бѣлого и жеребца рыжого, лысого нерѣзаного; у Сенка Михалевича взято сверицу половую, коровъ дойныхъ гнѣдыхъ двѣ, яловицу чирвоную

четвертымъ лѣтомъ, другую въ чирвоно перестую четвертымъ же лѣтомъ; у Волоса Следка взято коня гнѣдого; у Ѳедора Черкаса коня вороного и быка полового, телицу третячку въ гнѣдѣ-перестую; у Грица Онацковича коня полового, сверицу половую и жеребца полового, корову черную и быка перестого, козу черную съ козонатемъ, другую козу рудую съ козонатемъ; у Андрея Тереховича жеребца рыжого, лысого, третяка; у Гапова Михалевича сверицу гнѣдую зъ жеребятъ сеголѣтнимъ, гнѣдымъ, коня плеснивого, нерѣзаного, яловицу половую, корову дойную половую, яловицу чирвоную, другую гнѣдую, бычка лоншака гнѣдого, телочку половую однорочную; у Тараса Недбайловича жеребца черного и нерѣзаного, третяка, вола полового, другого чирвонного, перестого, четвертого вола съплесниво чирвонного, яловицу бѣлую однорочную, другую чирвонную лысую, яловку третячку пригнѣдую безрогую, корову чирвоную, а другую половую; а у во Ивана Пашковича коня взято гнѣдого, нерѣзаного и радио вазовое; у Волоса Клычкова взято корову чирвоную, приполовую, быка гнѣдого, четвертака, телицу чирвоную третячку, козу съ козенаемъ шерсти бѣлой; у Васка Скибича взято яловицу вчирвонное-перестую, корову дой-

ную перестуюжъ, телочку половую однорочную; у въ Охрема Туронцевича взято вола дугнястого, одного, другого вола счорна-перестого, яловицу половую, другую вчорне-перестую, третью корову дойную дугнястую, яловицу гнѣдую, другую перестую, телочку половую однорочную, свирену половую, жеребицу рыжую лысую пятолѣтнюю, и другую зрыжа темную двулѣтку, козъ пѣтеронадцатеро; у Максима Туренцевича взято дей жеребца полового третяка и жеребя сеголѣтнегожъ половое, вола чирвоного, на бедрѣ бѣлый, лысый, быка чирвоного четвертака, корову дугнястую и яловицу чирвоную, другую зъ гнѣда половую, козъ семеро; у Романа взято яловицу гнѣдую, корову дойную половую, сукманъ сѣрый; въ Дешка Новосада корову бѣлую дойную, другую дугнястуюжъ дойную, третью перевязистую, четвертую гнѣдую, дойнуюжъ корову, яловицу бѣлую, другую чирвоную, третью чирвонуюжъ косматую, пятую половую, шостую гнѣдую, и телочку однорочную, бычка гнѣдого лонщика, скуру возовую, сокеру великую; у Ѳедка дей Скибича побрано коня вгнѣдѣ плеснивого, жеребицу третячку въ половѣ сивую, и жеребя половое сеголѣтнежъ, корову гнѣдую, подласую, другую рябую, телочку лонскую, гнѣдую под-

ласую, вола чирвоного; у Ѳедка Воробьевича взято корову гнѣдую, другую чирвоную, третью перестую, четвертую сивую, дойные и телицу лонщачку половую, другую чирвоную, свирену гнѣдую; у Сивца дей взято коровъ перестыхъ дойныхъ двѣ, третью чирвоную бѣлопафую, яловицъ половыхъ лысыхъ двѣ, третью пятолѣтку черленую, телицъ третелѣтнихъ двѣ, полового быка неука, пятолѣтка одного, другого чирвоного, третего быка полового; въ Миша Дашковича взято корову чирвоную бѣлопафую, дойную, одну, яловицу половую пригнѣдую, жеребца рыжого, лысого, нерѣзаного. А потомъ повторе тогожъ року и дня вышѣ помененого отецъ его милости, небожчикъ князь Романъ, воевода Браславскій, черезъ туюжъ заруку помененую, тогожъ владника своего Володавского Яна Кгесинского съ тымижъ поменеными войтами Андреемъ Кгруемъ и Хацомъ Хомичомъ и зъ многими слугами, бояры и поддаными своими Володавскими, квалтовне наславши на другое село тогожъ имѣнья Опольского, называемое Загайки, и въ томъ селѣ подданныхъ порозгоняти и многіе шкody въ пограбенью быдла и иныхъ домовыхъ статковъ починити казалъ, то есть, меновите: у Олисія Макаровича взято жеребца сивого, нерѣзаного на чет-

вертомъ лѣтъ, свирепъ рыжихъ двѣ, третью чорную зъ жеребятемъ сеголѣтнимъ, гусей двадцать шестеро; у Мартина взято сверицу тисавую, другую рыжую, третью половую зъ жеребятемъ сеголѣтнимъ, гиѣдымъ, жеребца полового лысого, третяка, сошника; у Манка Михалевица взято коня сивого четвертака, сверицу бѣлую и жеребчика сеголѣтнего, сивого; у Климка Костровца взято коня бѣлого, зикратого, кобылу половую зъ жеребцомъ рыжимъ двулѣткомъ; у Андрея Дегтера взято сверицу половую; у Терebuня взято сверицу голубую и жеребца плеснивого, третяка; у Супрона взято жеребца тисавого, нерѣзаного и сверицу гиѣдую, у Ѳедора Борисовича взято жеребца рыжого, лысого, другого вороного, корову чирвоную, дойную; въ Петра Зазуленца взято жеребицу гиѣдую на четвертомъ лѣтъ, козу бѣлую съ козенятемъ; у Янка Курелевича побрано — сверицу рыжую, лысую, яловицу половую, другую чирвоную; у Гаврила Васильковича взято дей вола чирвоного; у Ивана Зазуленцы взято яловицъ чирвоныхъ три, четвертую въ рыже рыбую, корову половую дойную, яловицу гиѣдую, другую лысую, быка перестаго, неука, другого чирвоного лысого, неука, сошника и того самого Ивана збито и зранено; у Яичины, зятя Чеберакова, взя-

то сверицу гиѣдую, жеребицу третячку вороную, корову рыбую, яловицу чорную, быковъ чирвоныхъ четвертаковъ неуковъ два, телицу четвертачку чорную; у Симона Кчинюхи взято кобылу мышатую и зъ жеребятемъ тоголѣтнимъ мышастымъ, жеребицу мышастую четвертачку; у Кузьмы Пасича взято сверицу темно-рыжую; у Максима Витулинца взято сверицу рыжую, лысую, жеребицу рыжую, лысую, жеребца двулѣтка сивого, сошники, сокеру. — Еще потрете отецъ его милости, такъ же черезъ заруку помененую господарскую, тогожъ року и дня вышъ помененого тогожъ владника своего Володавского Яна Кгесинского съ тымижъ поменеными войтами, Андреемъ Кгруемъ и Хацомъ Хомичомъ и зъ иными многими слугами, бояры и поддаными своими Володавскими квалтовне наславши на властное село тогожъ имѣнья его Опольского, называемое Липовку, и въ томъ селѣ подданого его войта Липовского, на имя, Андрея Осеевича, его самого и зъ жоною, и зъ сыномъ, на имя Яцкомъ, квалтовне зо всею его маетностью, што одно мѣлъ статку быдла и коней, отъ мала до велика забрати и до имѣнья своего Володавского отпровадити казалъ, и того дей войта вышъ помененого и зъ жоною, и зъ сыномъ его увезенью, у дворѣ своемъ Володав-

скомъ, отъ мѣсеца Сентебря двадцать четвертого дня ажъ до мѣсеца Декабря пятогонадцатого, держалъ, которого ажъ дей пріятелі зъ везенья окупили, давши тому владнику пять копъ грошей Литовскихъ, а маетность того войта забраная, то есть, меновите: на передъ, готовыхъ грошей копъ десеть, сукню жоноцкую колтрышовую, жулицу лунскую, блакитную, сермягъ чотыри, мяса свинего полтей чотыри, салъ двѣ, бисалъ двѣ, скатертей двѣ, сорочокъ мужицкихъ десеть, жоноцкихъ сорочокъ осмъ, полотна кужельного локтей, у валку, тридцать, у другомъ валку згребного полотна локоть двадцать, шапокъ чотыри по грошей пети, убраней суконныхъ трое, простинъ чотыри, платовъ петнадцать, радень чотыри, подушокъ пять, перинку верхнюю, простирадло, сокеръ чотыри, косъ двѣ, серповъ девять, сошники двои, закрой, туницъ двѣ, мотыка, заступень желѣзный и лну триста, конопель двѣстѣ, основы двѣ, по двадцати локоть, маку полкорца, семени конопленого три корцы, и лняного семени полтора корца, жита корцей десеть, муки корцей чотыри, ячменю корцей чотыри, овса корцей пять, гречки корцы три, гороху корецъ, проса корцей два, пшеницы корцы полтретя, сѣдло, хомутъ зъ набедрами, другій хомутъ простой, узды

двѣ, путо конское желѣзное, боты мужицкіе трои, жоноцкіе боты одни, коня гнѣдого, вепровъ кормныхъ два, забито надворныхъ свиней пятеро, побито гусей трое, куръ пятеронадцатеро побито, коровъ съ теляты три взято, козъ десятеро, козеньятъ пятеро, соли тисечу. Въ тотъ же часъ другого подданого того села Лаврина Охремовича и матку его Марушу, кгвалтовне взявши, не малый часъ увезенью у дворѣ Володавскомъ держалъ, ажъ дей чотыри копы грошей тому поменному владнику Володавскому, выкупуючися звезенья, далъ, а маетность того подданого, въ тотъ часъ забраная, у дворѣ Володавскомъ зостала, то есть, меновите: сукня жоноцкая, купленая за полторы копы грошей, сермягъ три, кожуховъ бараныхъ два, грошей копа одна, шапка жоноцкая гамлитовая, перина и подушокъ три, сорочокъ мужицкихъ осмъ, жоноцкихъ сорочокъ десять, мяса полтей три, салъ полтора, соли тисечу одну, чесноку венковъ тридцать и лну повѣсомъ триста, конопель сто, семени лняного корцей полтора, семеней конопленого корецъ одинъ, жита корцей осмъ, муки ржаное корцей три, ячменю корцей пять, пшеницы корцей три, овса корцей шесть, гороху корецъ одень, сокеръ двѣ, сошники одни, закрой, воловъ два, коровъ съ теляты двѣ, яло-

вокъ подтелковъ трое, овецъ двадцатеро, козъ съ козеняты семеро, веяровъ кормныхъ три, свиней надворныхъ осмеро, поросятъ шестеро, гусей побито двенадцатеро, куръ осмеро,—и тые вси грабежи звышъ помененные, такъ же и вшелякіе домовые статки и збожа до имѣнья своего Володавского отпировадити казалъ, о чомъ ширей позовъ жалобы пановъ Коптевъ на тотъ першый паракграфъ опѣваетъ. А по вычитанью тое жалобы отъ стороны позванное, будучи очевисте въ суду панъ Янъ Пилитовскій, служебникъ его милости княжати Романа Романовича Сангушка, воеводича Браславского, оповѣдался и показалъ моцъ листовную на зыскъ и страту отъ его милости княжати Романа пана его противко ихъ милость паномъ Коптемъ до тое sprawy ему даную, за которою не вступуючи въ право, але первой упросилъ собѣ въ насъ, ураду, возного Себестьяна Стоцкого ку прислуханью тое sprawy, заховавши его милости княжати пану своему вольное мовенъе до року, мовилъ, ижъ княжа его милость о року и о позвѣ ничего не вѣдаетъ, и вси иншіе обороны правные варовавши собѣ, повѣдилъ, ижъ дей княжа его милость Романъ на тотъ позовъ отказовать не повиненъ, который идетъ въ жалобѣ пана Лукаша Коптя; кгдажъ дей его милость

панъ Копоть до реестру судового писать того позву не далъ, и имѣнья его милости пана Коптевого нигдѣ въ реестрѣ судовомъ немашъ; а право дей посполитое, артыкулъ шестнадцатый и сорокъ шостый въ роздѣлѣ четвертомъ такъ о томъ мовить, ижъ судъ повиненъ зѣхаться на мѣстце роковъ дня третого передъ роками, и тамъ въ оныхъ трехъ днѣхъ до реестру писаръ повиненъ sprawy вписовать и зъ реестру стороны мають се приволывать, зъ реестру судъ повиненъ судити; ижъ дей неписалъ се съ тою справою своею панъ Копоть до реестру, тогда не могло быть приволыванъе, одно зъ реестру, и судъ не можетъ судить, только зъ реестру и припоминалъ справу на трибуналѣ въ Новагородку его милость княжати Пронского зъ его милостью паномъ воеводою Виленскимъ теперешнимъ и малжонкою его милости, которое для того оный судъ головный трибунальскій не судилъ, же его милость княжа Пронское только противъ самое панее воеводиное далъ ся писать до реестру судового, пана воеводу опустивши;—зачимъ просилъ вольности княжати пану своему отъ року и позву. А умоцованый стороны поводовое, панъ Ѳедоръ Якимочъ, недаючи мѣстца тымъ обмовамъ стороны отпоровое у права, повѣдилъ, ижъ дей его милость панъ Копоть далъ

се уписать до реестру судового, и зъ реестру отъ першого дня зачатъя роковъ черезъ три, иле праву належало, приволявать и пильность свою на позвѣхъ написовать давалъ, чого и написомъ писарскимъ доводилъ. А естли дей властного имени его милости пана Коптевого въ реестръ не вписано, то не его вина, кгдажъ до реестру писаръ земскій уписуеть, якожъ о то уписалъ при иныхъ сиравахъ ее милости пани матки его, панее Соколовое Войниное, абы тежъ и добре дей до реестру не вписалъ, тогды тое стороне его шкодить не можетъ; кгдажъ часъ еще вписанья до реестру черезъ цалый тый-день, водле порадку и науки у трибуналѣ описаное, отъ зачатъя роковъ маеть, а тежъ сторона не на реестръ, але на позовъ отказовать повинна, яко статутъ права посполитого, артыкулъ пятьдесятъ четвертый, роздѣлу четвертого учить. Мы, врадъ, за показаньемъ отъ пана Коптя пильности и писанья року на позвѣхъ, также взглядомъ порадку трибунальскаго зъ стороны уписанья до реестру, казали есмо, естли се на початку не уписалъ до реестру, тогды теперь, при пильности его милости, уписатисе въ реестръ велѣли; а сторонѣ позваной далѣй на жалобу отповѣдать всказали. А умоцованый княжати его милости свѣтчилъсе противко

намъ, урадови, и не позволяючи, абы се панъ Копоть знову до реестру вписовать мѣлъ, домовялъсе, абы сторона року и позву водле права довела, которому кгда написомъ руки на позвѣ возного Станислава Поплавскаго, съ подписомъ руки писарское признанья черезъ возного положенья позву року доведено было; тогды Пилитовскій отъ княжати его милости бурилъ рокъ, даючи причину, ижъ дей возный сознаваетъ, якобы въ дворѣ Каплиносѣхъ позовъ положить мѣлъ, а кривду сторона поводова менуеть собѣ зъ двора Володавскаго учиненую быть, яко о томъ въ позвѣ на килька мѣстахъ пишеть, ижъ бы урядникъ Володавскій зъ двора Володавскаго наѣхать, и грабежи учинивши, до двора Володавскаго якобы отпроводити мѣлъ, и далѣй тежъ въ томъ же позвѣ, ку концови такъ пишеть, ижъ панъ Копоть съ княжатемъ его милостью, яко зъ дѣдичомъ и держачимъ имѣнья Володавскаго, съ которого се дей кривда стала, мовити хочеть. А про тожъ дей на темъ имѣнью и въ томъ дворѣ, съ которого кривду быть менуеть позовъ мѣлъ быть покладанъ водлугъ артыкуловъ семнадцатого и осмнадцатого въ роздѣлѣ четвертомъ, кгдажъ дей Володава иншое имѣнье, въ которомъ дворъ есть, и замочокъ, Каплиносы иншое зась

имѣнье, въ которомъ дворець только есть; тогда ижъ дей не водле права положеного, сторона позваная за непоряднымъ положеньемъ позву року мѣть не можетъ, докладаючи того, хотя бы дей и добре было слухное положенье позву, чого не признаваетъ, теды, водлугъ артыкулу семнадцатого въ роздѣлѣ четвертомъ, возный повиненъ былъ оповѣдити урядникови, альбо иншому которому кольвекъ подданому, а вывѣдавшисе, якъ его именемъ и прозвискомъ зовуть; того дей возный не учинилъ, бо хотяжъ менуетъ, ижъ сторожомъ въ дворѣ будучимъ оповѣдалъ, а имени и прозвиска не воспоминаеть. Протожъ дей значится, же того никому не оповѣдалъ, и для того жадные позвы до вѣдомости княжати его милости не пришли; бо и сторожовъ на тотъ часъ въ томъ дворѣ не было, кгдажъ тамъ не мѣшка ани княжа, ани врадникъ; и домовялѣсе вольности отъ позву и року. А умоцованый ихъ милости пановъ Коптевъ повѣдилъ на то, ижъ дей слухне и водле права возный позвы по князя его милости на фольварку, имѣнью Володавскомъ, въ дворцы Каплиносскомъ, въ повѣтѣ Берестейскомъ лежакомъ, положилъ, повинности и врядови своему досыть учинилъ; кгдажъ Каплиносы до Володавы належать, и одно дей то имѣнье Володавское

съ фольваркомъ Каплиносскимъ, бо дей урядникъ одинъ Володавскій на онъ часъ былъ, и теперь урядникъ тотъ у завѣданью своемъ маеть, и его милость пану Коптю за всею волостью Володавскою, яко и зъ людьми села Каплиносского, за росказаньемъ княжати пана своего, таковый наѣздъ квалтовный, грабежъ и шкоды, въ позвѣхъ помеченые, учинивши, тые вси грабежи, въ жалобѣ пана Коптевой описаные, до двора Володавского отпровадилъ, а позвы дей тежъ на томъ имѣнью, съ которого се кривда стала положоны и сторожомъ двора Каплиносского оказаны и до вѣдомости княжати его милости пришли. А што менуетъ, ижъ властнымъ именемъ сторожовомъ на реляции своей возный не поменилъ, кому тые позвы оказалъ, того статутъ права посполитого, артикулъ семнадцатый въ роздѣлѣ четвертомъ не учить;—домовялся, абы позванный не вымовляючися ниякою речью неправною, на жалобу въ отказъ былъ. Мы врьдъ бачечи зъ артыкулу семнадцатого, роздѣлу четвертого о положенью позвовъ, ижъ не пишеть, абы возный положивши позовъ, имени того, кому оповѣдаетъ вывѣдоватисе мѣлтъ, але только кажетъ: увоткнувши у ворота обволати тому, кого обачить; узнавши есмо слухное положенье позву, далѣй сторонамъ поступо-

вать казали. А умоцованный стороны позванное свѣтчилъ се противко намъ урадови. А потомъ въ дальшомъ поступку домовялъ се, абы то панъ Копоть показалъ, яко давно вышолъ зъ опеки; бо дей, водлугъ артыкулу четвертого въ роздѣлѣ шостомъ, опекунове съ чимъ въ опеку возмутъ, съ тымъ всимъ здать се мають; естли дей здали опеку, абы то показалъ. На што я Богданъ Туминскій, подеудокъ земскій Берестейскій повѣдилъ, ижемъ я зъ иными будучи отъ небожчика пана Коптя тестаментомъ опекуномъ назначонымъ, вжомъ давно тое опеки зреклся, томъ собѣ теперь написати далъ. А панъ Копоть тежъ на слова Пилитовского мовилъ, же его милость отъ даты позву своего, яко почолъ позывати, зъ опеки вышолъ. Пилитовскій задавалъ то, ижъ дей яко опекунове повинни брать на себѣ опеку урадовне, такъ тежъ и здавати ее зъ себѣ урадовне повинни суть; домовялъ се, жебы его милость панъ Копоть урадовымъ выписомъ съ книгъ то показалъ, яко и коли зъ опеки вышолъ. А панъ Оедоръ Якимовичъ повѣдилъ, зъ стороны дей опеки, якъ давно его милость панъ Копоть зъ нее вышолъ, никому се того справовать не повиненъ; бо о то въ правѣ не стоитъ, вѣдъже дей самую речь подобенство доистья лѣтъ его каждый зрозумѣть мо-

жетъ, ижъ онъ вжо о кривды продка своего и о свои правомъ чинити есть моционъ и чинить, а зъ стороны нихто въ томъ перешкажать не може, яко зъ опеки вышолъ того справоватисе не есть потреба. Опекунове тежъ бы не кому иншому, только ему въ томъ бы се справовать повинни, якъ его въ опеку брали; съ чимъ засъ опеку здали, водле артыкулу четвертого роздѣлу шостого, который учить, ижъ кгда старшій сынъ лѣтъ доростеть, опекунове его повинни будутъ вси маетности дѣтинные лежаціе и рухомые и всякіе доходы ему здать. Мы врядъ не пытаючися о выйстью зъ опеки, кгдажъ справа не о опеку идетъ, видечи его пана Коптя лѣтъ дорослого, казали далѣй позваному поступовать. А умоцованный княжати его милости свѣтчилъ се на насъ, врядъ, потомъ повѣдилъ: кгдажъ дей опекунове тестаментомъ суть описаны отъ отца, то гды тые письмо старшого брата близшіе суть, молодшою братьею опекать се, водлѣ артыкулу третего зъ роздѣлу шостого, гдѣ пишеть: естли бы отецъ тестаментомъ опекуновъ не описалъ, теды братъ старшій теперь маеть се опекать молодшою братьею. А ижъ дей суть опекунове отъ отца описанные, тогды тые мѣли бы посполу съ паномъ Лукашомъ Коптемъ доходить кривды мниманое, то есть, панъ Лу-

вать казали. А умоцованный стороны позванное свѣтчилъ се противко намъ урадови. А потомъ въ дальшомъ поступку домовялъ се, абы то панъ Копоть показалъ, яко давно вышолъ зъ опеки; бо дей, водлугъ артыкулу четвертого въ роздѣлѣ шостомъ, опекунове съ чимъ въ опеку возмутъ, съ тымъ всимъ здать се мають; естли дей здали опеку, абы то показалъ. Нашто я Богданъ Туминскій, подсудокъ земскій Берестейскій повѣдилъ, ижемъ я зъ иными будучи отъ небожчика пана Коптя тестаментомъ опекуномъ назначонымъ, вжомъ давно тое опеки зрекся, томъ собѣ теперъ написати далъ. А панъ Копоть тежъ на слова Пилитовского мовилъ, же его милость отъ даты позву своего, яко почолъ позывати, зъ опеки вышолъ. Пилитовскій задавалъ то, ижъ дей яко опекунове повинни брать на себѣ опеку урадовне, такъ тежъ и здавати ее зъ себѣ урадовне повинни суть; домовялъ се, жебы его милость панъ Копоть урадовымъ выписомъ съ книгъ то показалъ, яко и коли зъ опеки вышолъ. А панъ Федоръ Якимовичъ повѣдилъ, зъ стороны дей опеки, якъ давно его милость панъ Копоть зъ нее вышолъ, никому се того справовать не повиненъ; бо о то въ правѣ не стоитъ, вѣдь же дей самую речь подобенство доистья лѣтъ его каждый зрозумѣть мо-

жетъ, ижъ онъ вжо о кривды продка своего и о свои правомъ чинити есть моцонъ и чинить, а зъ стороны ниhto въ томъ перешкажать не може, яко зъ опеки вышолъ того справоватисе не есть потреба. Опекунове тежъ бы не кому иному, только ему въ томъ бы се справовать повинни, якъ его въ опеку брали; съ чимъ засъ опеку здали, водле артыкулу четвертого роздѣлу шостого, который учить, ижъ кгда старшій сынъ лѣтъ доростеть, опекунове его повинни будутъ вси маетности дѣтинные лежаціе и рухомые и всякіе доходы ему здать. Мы врядъ не пытаючися о выйстью зъ опеки, кгдажъ справа не о опеку идетъ, видечи его пана Коптя лѣтъ дорослого, казали далѣй позваному поступовать. А умоцованный княжати его милости свѣтчилъ се на насъ, врядъ, потомъ повѣдилъ: кгдажъ дей опекунове тестаментомъ суть описаны отъ отца, то гды тые письмо старшого брата близшіе суть, молодшою братьею опекать се, водлѣ артыкулу третего зъ роздѣлу шостого, гдѣ пишеть: естли бы отецъ тестаментомъ опекуновъ не описалъ, теды брать старшій теперъ маеть се опекать молодшою братьею. А ижъ дей суть опекунове отъ отца описанные, тогды тые мѣли бы посполу съ паномъ Лукашомъ Коптемъ доходить кривды мниманое, то есть, панъ Лу-

кашъ Копоть собѣ, а опекунове, тестаментамъ назначоны, дѣтемъ, лѣтъ, яко дей то сторона менуетъ, немающимъ; чого ижъ дей неучили, тогда княжа его милость на тотъ позовъ пану Лукашу Коптеви, яко не надлежащему опекунови, отказовать неповиненъ. Зачимъ просилъ вольности отъ року и позову. Чого умоцованный стороны поводовое боронилъ, кгдажъ дей досыть се звышъ правне показало, же братъ старшій, дошедши лѣтъ своихъ, можетъ братею молодшою се опековать и кривды свое и брати свое молодшее доходити, только утратити ничего не може; бо естли же дей старшій братъ за позовомъ управа становитися повиненъ, невымовляючисе молодшою братею, яко пишетъ артыкулъ девятый зъ роздѣлу шостого, по готовю и за позовомъ своимъ можетъ права поспирати и справедливости доводити, тымъ се дей сторона обжалованая зъ року зрывать и справедливости пану Коптю затрудняти и продолживати неможе; домовялѣсе, абы позованого тые обмовы княжати его милости, яко неправны, на сторону отложивши, на жалобу укrywжому отпоѣвдать казали. А такъ ижъ ся то вже у вышномъ параграфѣ зъ стороны опеки оттяло и чиненье правомъ его милость пану Лукашу Коптю, яко лѣта зу-

полные маючому, признало, казали есмо далѣй поступовать у права. Пилитовскій свѣтчилѣся на насъ, урадъ, а потомъ мовилъ, значитсе дей то съ позову стороны мниманое поводовое, ижъ молодшіе братья пана Лукашевы вжо лѣта зуполные мають, бо дей менуютъ кривду учиненую въ року семьдесятомъ, а потомъ якобы отецъ ихъ небожчикъ панъ Копоть рыхло умереть мѣлъ; если дей рыхло потомъ, тогда тые дѣти за живота его вжо были, а дей той мниманой кривдѣ вжо лѣтъ есть двадцать, тогда певне тые даты мають лѣтъ по осмнадцати, если не больше, про то дей сами о то нехай чинять, бо дей злый бы оттуль прикладъ урослѣ, естли бы одинъ братъ и другой братъ, лѣта маючій, справедливости доводилъ, былобы то съ кривдою позованое стороны; бо гдѣ бы пришло ку доводови, штобы вси братья мѣли присегать, то одинъ зъ нихъ учинити маеть, безправье бы то великое было;—домовялѣсе, абы мы, судъ, наказали всимъ братьямъ о спольную мниманую кривду правне поступовать, а показуючи то, же братья его молодшая лѣта мають, мовилъ, кгда дей пишетъ въ позовѣ же и отецъ ихъ рыхло по той мниманой кривдѣ умеръ, которой ижъ дей вжо лѣтъ двадцать, тогда дей они вжо мають лѣта. А

умоцованый стороны поводовое на то повѣдилъ, ижъ дей братья его милости молодшая одинъ родился року семдесятъ четвертого, а другій родился семдесятъ пятого року, якожъ и matka его милости пана Лукаша Коптя, пани Соколова Войниная, Полонія Воловичовна, тутъже въсуду будучи, признаючи, повѣдила, ижъ такъ есть а веиначей, а малжонкъ дей ее милости, панъ Василей Копоть умеръ въ року семдесятъ пятомъ. Умоцованый стороны позванное домо-влясье, жебы того тестаментомъ, а не голыми словы довожоно было; а судъ, абы тежъ голое повѣсти неслухаючи, съ позву самого узнавалъ, лѣта братья молодшіе мають, альбо жебы наказали дѣти до узнанья лѣтъ у суду становить. На што умоцованый стороны поводовое отпиралъ, же того тестаментомъ доводить непотреба, бо право посполитое не наказуетъ; але то се значне первѣй того показало, ижъ меншіе братья лѣтъ не мають. А тестаменту дей тежъ некоторого панъ Лукашъ Копоть отъ отца своего не маеть, але если сторона розумѣеть, абы лѣта меншіе братья его милости мѣли, абы самъ доводилъ. Мы судъ тое мовенъе стороны позванное, такъ яко и въпершихъ двоухъ параграфѣхъ выишей, неправное узнавши, на сторону отложивши, на позовъ от-

казовать велѣли. Умоцованый стороны княжати его милости Романа свѣтчилъся противко намъ, судови, и засъ повѣдилъ, ижъ дей тая справа вжо давностью упала, водлугъ артыкулу пятьдесятъ второго въроздѣлѣ одиннадцатомъ, зъ нового статуту, и артыкулу тридцать второго въ роздѣлѣ оденнадцатомъ, зъ старого статуту, кдыжъ дей се не кончно до троухъ лѣтъ и мниманые грабежи такъ небожчикъ отецъ пановъ Коптевъ за живота своего, яко по смерти его опекунове тыхъ дѣтей, которые дей зъ, яко старого такъ и зънового статуту, водлугъ артыкулу шостого, могли и повинни были кривды таковое дѣтиное, которое не признавалъ, доходити имъ, а звлаща ижъ дей поданымъ на боехъ и грабежахъ доводъ служилъ, бо дей яко повинни дѣти усправедливитисе кождому таковому, который бы зъ отцомъ ихъ право вести зачалъ о якую кольвекъ речъ, невымовляючися незуполностью лѣтъ, такъ sprawy своее черезъ опекуны свое въмолодости лѣтъ своихъ; кдыжъ дей молодость правомъ посполитымъ варована на то только, ижъ дѣти не повинни отповѣдать, позванными будучи, але абы кривды своее перезъ опекуны доходити не могли, о томъ жадного права немашь, и овшемъ ясное даетъ право артыкулъ шо-

стый въ роздѣлѣ шостомъ, ижъ опе-
кунъ кривды дѣтиное доходити
можетъ, а ижъ не доходили вътомъ
не одна, але колько вжо давности
зашло; княжа дей его милость Ро-
манъ за тымъ отъ речи его ми-
лости воленъ быть маеть, а дѣти
нехай дей собѣ того на опекунахъ
позысують, естли имъ што не-
дбалостью своею упустили. И до-
мовялъсе отъ позву вольности и отъ
речи. Чого умоцованыи стороны по-
водовое боронечи, повѣдилъ, ижъ
дей жадная давность въ той кривдѣ
подданымъ ихъ милости властнымъ
шкودити не може, кгдажъ та крив-
да се стала въ року семдесятомъ,
о которую дей еще самъ небож-
чикъ панъ Василей Копоть пра-
вомъ чинити зачалъ, пана воево-
ду Браславского, отца его мило-
сти княжати Романа позывалъ и
въ томъ же року семдесятомъ,
на рокохъ Михаловскихъ княжати
Романа его милость въ нестанномъ
здалъ. Которого зданья позовъ пе-
редъ нами покладалъ и надписью
руки писарское, его милости пана
Адама Потей, на онъ часъ бывшего
писара земского, а теперешнего
кашталяна Берестейского, довелъ;
и ажъ бы дей еще снадней сторона,
и мы, судъ, зрозумѣти могли, же
давности въ тыхъ речахъ немашь,
припоминалъ, ижъ въ року семдесять
первомъ небожчикъ князь Романъ,
воевода Браславскій, умеръ, а въ

року семдесять второмъ король
его милость Жикгимонтъ Августъ
съ того свѣта вшолъ, интеррекгии
презъ колко лѣтъ было, зачимъ су-
ды вшелякіе устали. Въ которомъ ча-
су интеррекгии самъ панъ Василей
Копоть умеръ; по немъ дѣти ма-
лые се остави, о то про молодость
лѣтъ своихъ чинити не могли. А
што дей припоминаеть, ижъ опе-
кунове ихъ презъ давность зем-
скую о то не припозывали и, пра-
вомъ могучи чинити, не чинили;
то се ни зачимъ дѣяло, только за
тымъ, же княжа его милость Ро-
манъ теперешній по отцу своимъ
такъ же въ малыхъ лѣтѣхъ зосталъ,
ажъ теперь недавно зъ опеки вы-
шолъ и хотяжъ бы опекунове ихъ
милости о то правомъ не чинили,
а въ давность земскую упустили;
тогда дѣтемъ лѣтъ не маючимъ
то ничого шкودити не може; але
дѣти, дошедши лѣтъ своихъ, мо-
гутъ кривды отца своего, тое, ко-
торую бы самъ зачавши, альбо
хотя и не зачавши отумеръ, яко
своее властное доходити и правомъ
поисковать, яко того право посполи-
тое въ роздѣлѣ шостомъ, артыкулъ
шостый ясне учить, также зъ роздѣ-
лу одинадцатого, артыкулу сорокъ
осмого того подпираеть, и въ роздѣ-
лѣ четвертомъ, артыкулъ деветнад-
цатый;—домавялъ се, абытые обмо-
вы Пилитовского, яко неправные,
были на сторону отложоны; кгдажъ

дей тотъ артыкулъ учить, же сторона на другомъ року позву збѣять не може, и просилъ, абы сторона позванная, речми непотребными sprawy не затрудняячи, вину першого нестанного, которое слушне водле права на княжати его милости довелъ, заплатила, а потомъ самую речъ оповѣдалъ. Мы, врадъ, и въ тыхъ спорахъ обѣюхъ сторонъ, узнавши зъ выличенья роковъ отъ смерти короля его милости Жикгимонта Августа, въ року тысяча пятсотъ семьдесятъ второмъ до коронаціи короля Генрика, а потомъ недавно въ Бозѣ зешлого на нашого короля его милости Стефана, въ тыхъ интеррекгнахъ, немней тежъ и за зействомъ зъ сего свѣта самыхъ обѣюхъ сторонъ, тые речы въ жадную давность не впади, и овшемъ, про молодость лѣтъ потомковъ небожчика пана Коптя, до сего часу вцалѣ zostали; отложивши обмовы Пилитовского на сторону, вину першого нестанного небожчика княжати, его милости Романа, отца стороны позванное, водлугъ статуту старого, платити и въ речи запозванной далей поступовать казали. Пилитовскій, розумѣючи узнанье наше быть не водле права, отзыватьсь съ тымъ до суду головного трибунальскаго, менуючи и выводечи то быть речью головною, кгдажъ дей за давностью идетъ утрата

речи, а гдѣ дей таковую причину позванный пода, который за собою маеть зыскъ альбо страту, теды тамъ апеляція маеть быти допуцона; што ему, яко не отъ головное речи допуцона быть не могло. За што свѣтчился на насъ урадъ въ томъ часѣ, ижъ се было спознило, отложили есмо тую справу подъ тоюжъ моцью до дня завтрашнего, Іюня двадцать третего. А потомъ на завтрее, кгда судъ на мѣстцахъ своихъ засѣлъ и обѣсторонѣ передъ нами установили, тогды умоцованный стороны позванное повѣдалъ, ижъ тое вины нестанного, яко гостъ платити не повиненъ, съ причинъ: першая, же дей того такового взданья панъ Копоть выписомъ съ книгъ не доводитъ, але только якимъсь написомъ руки, якобы писарское, на позвѣ отъ лѣтъ двадцати, которымъ дей написомъ руки ничего слушне доведено быть не може; кгдажъ о томъ есть ясное право, артыкулъ второй въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту, артыкулъ третій въ роздѣлѣ четвергомъ зъ нового статуту, же писаръ вшелякіе sprawy судовые повиненъ до книгъ вписовать; тое дей мниманое взданье, естли было коли, тогды дей мѣло быть записано до книгъ; кгдажъ дей вздане есть декретомъ судовымъ, а ижъ дей не есть записано, тогды моцы жадное не маеть и сторона

позванная вины нестанного платить не повинна. Другая дей причина, ижъ, хотяжъ сторона поведовая тое взданье въ позвѣ своемъ воспоминаеть, але о вину нестанного княжати его милости не позываетъ; прето не будучи дей о нее позванный платить се не повиненъ. Третья причина, ижъ сторона поведовая, вступивши въ речъ и по такъ долгихъ контроверсіяхъ, тое вины упоминаетьсе, а то мѣли учинить на першомъ вступку права, и сторонѣ позванной не допускать было зъ собою контровертовать, звлаща о давности въ головной речи, ажъ бы ей впередъ тая вина нестанного заплачена была; просилъ абы отъ плаченья вины нестанного съ причинъ помененыхъ воленъ былъ. На што панъ Ѳедоръ Якимовичъ, умоцованный стороны поведовое, спиралъ, ижъ дей сторона его обжалованая съ тое вины першого нестанного княжати его милости Романа, воеводы Браславскаго, отца его милости, водле старого статуту, роздѣлу четвертого, артыкулу дванадцатого, выламоватисе не може; бо дей судъ земскій въ ней здавши слушне на томъ же позвѣ, которымъ небожчикъ княжа Романъ позыванъ былъ, писарови написать велѣлъ, яко звычай тому есть не только тутъ въ земствѣ и у двору короля его милости на мандаѣхъ, также и въ суду головно-

го, яко речъ дочасную, которая еще конца своего не взела, писаръ написуеть и тымъ написомъ, а не жаднымъ выписомъ, яко не головное речи, слушне доводить, а выпису дей ему судового на то показовать не повиненъ; бо и тые дей артыкулы статутовые, отъ стороны поданные, до тое речи не належать, кгдажъ въ нихъ описуеть, абы только выписы и листы судовые подъ печатями судьи и подсудка, а и съ подписомъ руки писарское выдаваны были на речи головные; ажебы на нестанное выписы мѣли быть покладаны, тогды артыкулы того не учать; а што тежъ дей онъ припоминаеть, ижъ первѣй, скоро по поднесенью позву, вины заплаченья не упоминалъ се; тогды дей еще до того было не пришло, кгдажъ сторона о року и позвѣ вѣдать не хотѣла, менечи и буречи его неправнымъ положеньемъ, которое положенье того позву, яко неправное муселъ дей онъ ему выводити, якожъ дей показалъ; а теперь, ижъ дей до того пришло слушне, теды оное на мѣстцу томъ, на которомъ належить о заплату домагається и домавался, абы сторона позванная, такъ яко есмо тую вину платити наказали, заплатила и на самую речъ въ позвѣ описаную отповѣдала. Пилитовскій положивши вину и заплативши сторонѣ и суду свѣтчился противко намъ,

судови, менуючи собѣ быть при-
мушенъ въ томъ. А по заплаченью
вины, сторона поводовая, попираю-
чи жалобы свое и чинечи доводъ,
покладалъ выписъ съ книгъ кгород-
скихъ Берестейскихъ подъдатою ро-
ку тысяча пятьсотъ семьдесятого,
мѣсеца Сентября двадцать шестого
дня, у волторокъ, оповѣданья врад-
ника его милости небожчика пана
Василѣя Коптя, Опольского, Барто-
ша Хибовского о квалтовное на-
ѣханье, за властнымъ росказаньемъ
его милости княжати Романа
Санкгушка, воеводы Браславского,
отъ врадника его милости Воло-
давского Яна Кгесинского зъ войта-
ми Андреемъ Кгруемъ, войтомъ Во-
лодавскимъ и другимъ войтомъ зъ
Воли Королевы Хацомъ Хомичомъ
зъ многими слугами, бояры и подда-
ными княжати его милости воло-
сти Володавское въ томъ же року
семьдесятомъ, мѣсеца Сентября
двадцать четвертого дня на власт-
ные дей спокойливые села его ми-
лости пана Василя Коптя, Форос-
титую и на другое село Залай-
ки, и на третее село Липовку, о
забранье и пограбенье немалое
маетности подданныхъ паневъ Коп-
тевыхъ тыхъ селъ, о чомъ ширей
въ томъ выписъ возный сознаваетъ.
Ку тому покладалъ листъ отворо-
ный пана Томка а пана Войтеха
Глембовскихъ зъ Хмѣлева и пана
Миколая Сосновского зъ Превло-

ки, земянъ повѣту Берестейского,
за датою року тысяча пятьсотъ
семьдесятого, мѣсеца Сентября двад-
цать четвертого дня, оповѣданья
сусѣдского, которые въ томъ ли-
стѣ своемъ сознавають, ижъ имъ
урадникъ Опольскій Бартошъ Хи-
бовскій квалтовное насланье отъ
княжате Романа Санкгушка, вое-
воды Браславского, врадника Воло-
давского Яна Кгесинского, войтовъ
слугъ, бояръ и подданныхъ его ми-
лости на села имѣнья Опольско-
го Фороститую, Загайки и Лѣнов-
ку въ томъ же року семьдесятомъ,
мѣсеца Сентября дня двадцать че-
твертого, о починенье немало шкодъ
и пограбенье быдла, коней и забра-
нье войта Липовского, его самого
зъ жоною и зъ сыномъ и иного
при немъ подданого, того часу зо
всею маетностью, што имъ, яко
сусѣдомъ околичнымъ, поблизу
мѣшкающимъ оповѣдалъ. При кото-
ромъ таковомъ поступку и доводѣ
листовномъ панъ Лукашъ Копоть,
беручисе до дальшого доводу прав-
ного, ижъ то квалтовное насла-
нье на села имѣнья Опольского
Фороститую, Загайки и Липовку
за властнымъ росказаньемъ и на-
сланьемъ его милости князя, вое-
воды Браславскаго, стало, самъ на
томъ и на квалтѣ, а подданныхъ
своихъ на бояхъ и грабежахъ до
присеги приповѣдалъ. А умоцова-
ный стороны обжалованое повѣ-

диль оповѣданье на врадѣ съ позвомъ быть незгодливое, а то въ томъ же дей на врадника оповѣдано, якобы то онъ самъ зъ себе учинити мѣлъ и онъ иншихъ насылалъ, а позываютъ дей зась, якобы небожчикъ княжа Романъ того врадника своего наслать и то учинить розказать ему мѣлъ. Водле которого дей оповѣданья не годилосе такъ позывать, але водлугъ артыкулу двадцать девятого, въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту, за которого се то стало, и артыкулъ сорокъ осмый, въ роздѣлѣ четвертомъ зъ нового статуту, за листомъ отъ суду земского упоминальнымъ, справедливости зъ него просить мѣлъ черезъ возного и шляхту у пана его; а естли бы не учинено теды доперо пана позывать не опроскадзане, яко тежъ чинить, але о неучиненъе справедливости; а за тымъ и о вину, чого дей ижъ не учинила сторона, а и оповѣданье не до позву служащее показуеть; тогды дей на доводѣ устала; кдыжъ дей менуеть въ позвѣ якобы о то, о што позываетъ мяно оповѣдать противо княжатию его милости небожчикови, то есть, о насланье и росказанье, а того дей не доводитъ;—просилъ вольности отъ речи. Чого умоцованный стороны поводовое не допускаючи, спиралъ и на тую обмову отъ стороны позванное, повѣдилъ: што дей менуеть умоцованный княжати его

милости, якобы оповѣданье съ позвомъ въ жалобѣ згожати не мѣло, въ тыхъ словѣхъ, же въ позвѣхъ пишеть, ижъ тая кривда звышъ мененая сталасе за властнымъ насланьемъ его милости небожчика князя Романа Сангушка, а въ оповѣданью иначей, якобы врадникъ его милости Володовскій мѣлъ наслати, а не княжа самъ. Тогды тое оповѣданье съ позвомъ ничогосе не рознить, бо насланье естли отъ врадника се стало, тогды за росказаньемъ самого пана. А тежъ тотъ урадникъ некого иного тамъ въ тотъ часъ квалтовне насылалъ, только войтовъ, слугъ, бояръ и поданныхъ зъ имѣнья Володавского, и тые грабежи нигдѣ индѣй, одно тамъ же до Володавы отпроважены суть. А тежъ и выписъ тотъ урадовый, на оповѣданье тое кривды покладанный, тоежъ свѣтчить и возный сознаваетъ, же врадникъ Володавскій передъ нимъ вознымъ до того се призналъ, же тое насланье квалтовное учинилъ за росказаньемъ пана своего, а не только то удѣлалъ, але еще и на иншіе села имѣнья Опольского передъ тымъ же вознымъ пофалку учинилъ, обещающе тожъ чинити, што и тому селу Липовцѣ сталосе. А не мней се дей тежъ значить и явне показуеть таковое насланье его милости князя воеводы оттуль, же на онъ часъ и въ томъ

року, кгда се тая кривда стала, небожчикъ панъ Василей Копоть его милости князя воеводы Браславского о то ку праву позывалъ, нижли княжа его милость за позвомъ ку праву не становилсе и жадное вѣдомости о собѣ суду и сторонѣ не далъ. А гдѣбы дей не насылалъ, снать не занехалъ бы самъ ку праву стать и съ того се выправовать, альбо и справедливость зъ урядника, слугъ, бояръ и подданныхъ своихъ учинити. Але то се показуеть, же за вѣдомостью его милости тое насланье се стало. А што дей большого, ижъ небожчикъ панъ Василей Копоть князя, воеводу Браславского, листомъ короля его милости упоминальнымъ о тую кривду и о иншіе, урадовне, черезъ возного, обсылалъ и о вчиненье справедливости просилъ, который листъ передъ нами у права покладалъ, подъ датою року семьдесятого, мѣсеца Ноября четвертогонадцать дня, и доводечи того, ижъ тымъ листомъ его королевское милости упоминальнымъ небожчикъ его милость панъ Василей Копоть князя воеводу черезъ возного обсылалъ, покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, за датою року семьдесятого, Ноября двадцать осмого дня, сознанья очевистого возного Федора Лычевича Токаровского, ижъ онъ въ томъ року семьдеся-

томъ Ноября двадцать шостого дня съ того листу короля его милости упоминального, въ жалобѣ пана Василя Коптя, вънебытности князя воеводы и врадника его милости Володовского въ замку Володовскомъ, копію положилъ, и водле артыкулу двадцать девятого роздѣлу четвертого статуту старого справедливости прошоно, которое же дей не вчинено. А естли жебы дей небожчикъ князь воевода его милости пану Коптю о то коли справедливость чинилъ, домавялсе по сторонѣ позванной, абы то показалъ, чого ижъ не показалъ, мовилъ, ижъ оттуль ся дей значить, же тая кривда за насланьемъ небожчика княжати Романа есть вчинена;—домавялсе съпильностью, абыхмо его сторону жалобливую до дальшого доводу права припустили. Напротивко чому умоцованый стороны позванное спиралъ, ижъ дей што сторона поводовая щититьсе реляціею возного, который сознаваетъ, якобы урядникъ Володавскій передъ нимъ признать мѣлъ, же то за властнымъ пана своего розказаньемъ учинилъ; тогды дей таковая реляція возного ничого сторонѣ въ томъ спомочи неможе, бо каждый бы такъ радъ учинилъ, же самъ што зброивши на другого бы обалилъ, але то ему водле права ити не можетъ, хибя бы самъ

вняжа призналъсе до того, же то ему учинить росказалъ, што се дей не показуеть, а звлаща ясное есть право же слуга за пана, ани тежъ противъ пану свѣтчити не може, ни хто тежъ ни за кого, але каждый самъ за себе терпѣть повиненъ. А што дей сторона поводовая указуеть якійсь листъ короля его милости, умоцованный, и реляцію на положенье его, ино дей о томъ листѣ въ позвѣ своимъ жадное зменки не чинить; а право дей ясное, артыкулъ тридцатый въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту и артыкулъ пятьдесятъ четвертый въ роздѣлѣ четвертомъ зъ нового статуту, ижъ позву своего слушными доводами маеть подпирати, а чого въ позвѣ немашь, того тежъ доводить не можетъ, а ни се такимъ доводомъ чинить; и сторона дей тежъ позванная, водлугъ артыкулу двадцать третого, и двадцать осьмого въ роздѣлѣ четвертомъ зъ старого статуту, не повинна дей отповѣдать на то, чого дей хто въ позвѣ не доложи. Другая причина, ижъ листъ тотъ короля его милости упоминальный не въ той, але въ иныхъ якихъ кривдахъ выданный есть. Третья, ижъ листъ короля его милости зъ оповѣданьемъ урядовымъ не згожаетьсе; бо оповѣдано на урядника, якобы дей то онъ самъ безъ росказанья панского учинити мѣлъ, а

король его милость кажетъ чинить справедливость зъ урядника въ кривдахъ тыхъ, которые якобы мѣли быти учиненные съ панского росказанья. Четвертая, справедливости чинить не повиненъ тотъ, на кого оповѣдають, ижъ слуга за росказаньемъ его што учинилъ; бо хто росказуе, тотъ вжо въ томъ самъ виненъ зоставаеть; ажъ кгда бы се того справилъ, ижъ не росказовалъ, теперь справедливость учинить былъ бы повиненъ; прето листъ короля его милости упоминальный въ той мѣрѣ не былъ потребный, кгдажъ нише, якобы то урядникъ зъ росказанья его милости учинити мѣлъ. Але дей въ той мѣрѣ, гдѣ на самого врьдника, што оповѣдано, якобы то онъ самъ безъ панского росказанья учинити мѣлъ, тутъ теперь листу упоминального была потреба; которого ижъ дей сторона не указуеть и затымъ дей на доводѣ своемъ устала, тогды и въ речи своей упадаеть, позываючи иначе, а нижли оповѣдала. Пятая причина, ижъ возный, который якобы подать мѣлъ листъ короля его милости упоминальный, ачъ зознаваеть, же листъ тотъ положилъ, нижли сознаваеть естли просилъ о рокъ справедливости и естли жо му складано альбо ни; зачимъ домавялъ се, абы сторона поводовая, на доводѣ уставающая, на упадѣ въ речи здана, а позванный

отъ речи воленъ учиненъ былъ. А умоцованый стороны жалобливое, такъ яко и первѣй при доводѣхъ своихъ выводилъ, же кривда, за властнымъ насланьемъ и росказаньемъ его милости княжати, пану Коптю сталасе, о которую дейвшелякій слушный и правный поступокъ есть учиненъ и листомъ упоминальнымъ слушне водле права обношено и до права позывано; и вси дей тые причины, звышъ отъ стороны позванное поданье, значный учинокъ тое кривды оказываетъ, што ижъ противъ правды и права посполитого позванный мовить; те-ды дей тые обмовы его на сторону отложены, а укривжоному справедливость за доводомъ и сказанье въ речи слушное учинено быть ма-еть, подаючи до того съ права посполитого, статуту старого роздѣлу одиннадцатого артыкулъ двадцать первый, а зъ статуту нового то-гожъ роздѣлу артыкулъ сорокъ тре-тій и артыкулъ шостый зъ роздѣлу одиннадцатого старого стату-ту, а въ новомъ статутѣ въ томъ же роздѣлѣ артыкулъ четвертый, домовляючися, абы на его милость княжати Роману тотъ квалтъ и грабежи подданнымъ зъ навезкою и вина статutowая за грабежъ учи-ненный сказано было. Мы врядъ, прислухавшисе той справѣ, а ба-чечи зо всихъ поступковъ отъ сто-роны поводовое на подпоръ жало-

бы у права покладанныхъ, во всемъ зъ статутомъ права посполитого и артыкулы зъ старого и нового статуту зъ роздѣлу одиннадцатого второго, по томужъ и артыкулу со-рокъ третего въ новомъ статутѣ, а у старомъ артыкулъ двадцать пер-вый зъ роздѣлу одиннадцатого зго-дливые, которые учать: хтобы ко-му на домъ, або на имѣнье, на се-ла людей квалтомъ наѣхалъ, а тамъ бои, раны, шкоды забраньемъ людей, быдла, статковъ, збожья и иныхъ речей учинилъ, таковый квалтъ сусѣдомъ околичнымъ, а потомъ на врядъ оповѣдалъ и воз-нымъ освѣтчонъ быть маеть; а гдѣ бы се то стало отъ чихъ слугъ и бояръ и подданныхъ, тогды спра-ведливости старый статутъ, водлугъ артыкулу двадцать первого, а зъ нового сорокъ восьмой зъ роздѣлу четвертого у пановъ ихъ кажетъ просить. А ижъ зъ стороны небож-чика его милости пана Василья Коптя въ речахъ въ позвѣ описа-ныхъ во всемъ водлугъ науки ста-тутовое захованосе: скоро по учи-ненью кривды менованое сусѣдомъ околичнымъ, потомъ на врядъ опо-вѣдати и вознымъ освѣтчать есть не занехано, яко то шляхта сусѣди околичные на письмѣ у свѣдец-твѣ своемъ, и врядъ у выписѣ съ книгъ кгородскихъ признавають, во-зны кривду оказованую и шкоды пе-редъ нимъ менованые посвѣтчають,

также и признанье владника Володавского, же тое наѣханье и грабежи учинилъ за властнымъ росказаньемъ княжати его милости пана своего и еще большей чинити пофалилсье, о што небожчикъ панъ Василей Копоть, ачъ могъ за тымъ самымъ водлугъ жалобы своею чинить правомъ съ княжатею воеводою Браславскимъ, однакъже, на миѣ ничего не впускаючи поступковъ правныхъ, листы короля его милости упоминальные до княжате его милости Романа Санкгушка, просечи справедливости на владника слугъ бояръ и подданныхъ его, выносилъ и вридовне обносилъ, которое справедливости ижъ князь воевода Браславскій учинити ему не хотѣлъ, въ томъ панъ Копоть поступилъ противко ему самому правне, и позывалъ позвы ку праву, за которыми ижъ княже его милость воевода Браславскій не сталъ, зданъ у вину статутую за нестаного, яко се то вышей отъ стороны жалобливое въ справѣ теперешней показало, вина нестаного есть заплачона. Далѣй, не бачечи ничого такового, за чимъ бы княжа его милость Романъ, сторона теперь позванная, отъ жалобы и позванья его милости пана Лукаша Коптя, который маючи лѣта зуполные, яко властный дѣдичъ кривды и шкоды не замолчаное и въ давность земскую не опуцное,

имѣнью и подданнымъ учиненое, доходить мѣлъ быть воленъ; але и овшемъ признавши есмо быть виновного о вину отца своего, яко потомка и держачого добръ отцовскихъ, съ которыхъ кривда сторонѣ жалобливой сталасе быть виннымъ отповѣдать, давши мѣсто всимъ исступкомъ правнымъ, отъ пана Лукаша Коптя у суду показаннымъ и у попартью оныхъ, всказали есмо: На росказанью и на квалтѣ, а подданнымъ на бояхъ и грабежахъ и всихъ шкодахъ присегою доводъ учинити, которые суть живы, тые сами, а которые померли, тыхъ потомство, або братья ихъ. На што и умоцованый стороны позванное позволилъ, только отъ винъ самыхъ апелевалъ до суду головного трыбунальского, и рокъ на присегу до дня третего отложили. А кгда рокъ, присязѣ назначоный, день третій, то есть, въ понедѣлокъ, Іюня двадцать пятый, пришолъ; умоцованый стороны позванное Янъ Пилитовскій, подавши по собѣ артыкулъ осьмдесять первый роздѣлу четвертого зъ нового статуту, упросилъ, абы рота была написана съ подписомъ руки писарское, хотечи сторону противную до присеги вести передъ вознымъ и двѣма шляхтичами у суду; а зъ стороны поводовое умоцованый повѣдилъ, ижъ дей сторона, его милость, панъ Лукашъ Копоть самъ

на квалтѣ и на росказанью, водле жалобы своее, а подданные его на шкодахъ своихъ, бояхъ, кграбежахъ присегу выполнити суть готовы; лечъ ижъ дей стороны позванное, княжати его милости Романа, который самъ, а не хто иншій, до тое присеги вести маеть, тутъ у суду не бачить; а ижъ дей самого особы княжати немашь, и до присеги не вѣдетъ; просилъ, абы водле тогожъ артыкулу осмьдесятъ первого роздѣлу четвертого безъ присеги речъ, въ жалобѣ описаная на княжати его милости сказана была. А умоцованый повѣдилъ: ачъ дей досыть было на першой моцы ему, отъ княжати пана его на зыскъ и страту до тое справы даное, такъ же на отказованье, пришло ли бы до того въ головной речи; однакъ же дей онъ и надъ то покладаетъ передъ нами моцъ свѣжую, ему отъ княжати его милости пана его на веденье стороны до присеги. И покладалъ листъ умоцованый съ подписомъ руки княжате Романа и съ печатью княжате его милости, и пана Григора Костюшковича, пріятеля его милости, подъ датою у Володавѣ, двадцать третего дня, въ року теперешнемъ деветдесятомъ, готовъ будучи пана Коптя и подданныхъ, которымъ доводъ служить, до присеги вести. А сторона

поводовая указовала до тогожъ артыкулу осмьдесятъ первого роздѣлу четвертого, ижъ дей сама сторона, то есть, хто жалуетъ, а не умоцованый ее до присеги вести маеть, а умоцованый за властную особу стороны противное въ такой речи немаеть быть розуменъ и не можетъ дей большей на собѣ моцы носити, только до мовѣнья правного. Але кгда прійдетъ до присеги, тогды, меновите пишеть артыкулъ осмьдесятъ первый, ижъ дня третего сторона противная, противъ которое присега чинена будетъ, маеть роту присеги отъ писара возьмиши, и сторону свою до присеги вести; кгдажъ то уже идетъ о сумнѣнье сторонъ самыхъ, а не ихъ умоцованныхъ; такъ и того, хто ведеть, яко и того, хто присегаеть. Который жаденъ черезъ умоцованого присеги своее отпавити не може, якожъ дей на другомъ мѣстцу артыкулъ шестьдесятъ первый тогожъ роздѣлу четвертого учить, же прокураторъ жадного квитованья, вызнанья и записовъ безъ стороны своее чинить не можетъ; штоса дей и до тое речи зъ стороны присеги розумѣти маеть, ижъ прокураторъ не можетъ вести до присеги поводовое стороны, кгдажъ тамъ же въ артикулѣ осмьдесятъ первомъ мовить: а не вхочетъ ли стороны своее противное до присеги вести, такій речъ свою тра-

титъ, въ чомъ не выписуетъ науки, не мовитъ—прокураторъ маеть вести; але пишеть: хтобы не хотѣлъ стороны своею вести до присеги, тратитъ речъ, тосе розумѣеть о самой особѣ, а не прокураторъ. А умоцованный стороны позваное на то такъ повѣдилъ: ижъ дей водлугъ артыкулу пятьдесятъ шостого въ роздѣлѣ четвертомъ, умоцованный вшелькіе sprawy отпраковать може за моцью правною, тежъ и вголовной речи отказовать; а звлаща, ижъ до веденья стороны и той присязѣ особливую моцъ свѣжую маеть; бо естлижъ дей водлугъ артыкулу шестьдесятъ первого въ роздѣлѣ четвертомъ прокураторъ за особливую моцью и порученьемъ може пенязи брать и зъ узятыхъ именемъ своего принцыпала квитиовать; теды дей поготовю за тою моцью и порученьемъ, на веденье до присеги особливѣ даною, може вести сторону до присеги, а звлаща, ижъ есть ясное право, артыкулъ помененый шестьдесятъ первый въ роздѣлѣ четвертомъ о томъ, чого прокураторъ безъ стороны своею справовать не можетъ, въ которомъ то меновите не выражено, абы прокураторъ немогъ вести до присеги, звлаща маючи на то моцъ особливую, такожъ и опекунъ доходечи и правне чинечи о кривду якую дѣтинную, естли бы сторонѣ его противной отводъ былъ ска-

занъ, може безпечне вести сторону до присеги, неоткладаючи того до лѣтъ дѣтинныхъ; а естли опекунъ безъ моцы може то учинити, далеко больше прокураторови за моцью учинитъсе то годить. А што сторона поводовая щититъся артикуломъ осмьдесятъ первымъ въ роздѣлѣ четвертомъ, якобы самъ особою княжа его милости Романъ мѣлъ быть повиненъ вести пана Коштя, и подданныхъ, которымъ доводъ сказанъ, до присеги; тогды дей тамъ, въ томъ артыкулѣ немасть о томъ жадное зменки, абы того черезъ умоцованого отправити не могъ, бо ачъ тамъ пишеть, же сторона противная маеть вести до присеги, але умоцованный каждый за сторону ее слушне розумѣеть; бо кгда зъ реестру судового волають кого до права, а умоцованный за тымъ се позоветъ, тогды посполите мовать—есть сторона; ижъ дей теды моцъ слушная, меновите, на веденье до присеги показуется; домавялсе умоцованный княжати Романовъ, абы водле права посполитого захованъ былъ. А сторона поводовая мовила, хотяжъ дей отъ княжати его милости Романа показуеть моцъ особливую для привоженья до присеги, тогды то ему ити не може; кдыжъ надъ статутъ права посполитого и кресъ замѣроный ни хто большеи домыслитися не можетъ. А мы врадъ, прихилиючися до ар-

тыкулу осмьдесятъ первого и не узнавши умоцованого княжати, его милости, зъ стороны приведенъ до присеги быть за властную особу позваного въ той речи, отста-вили есмо его на сторону и ка-зали знову позваного приволявать черезъ возного для приведенъ ку присязѣ. А ижъ княжа его милость Романъ самъ не сталъ и стороны свое до присеги не велъ; всказа-ли есмо на его милости и на до-брахъ тыхъ его милости, съ кото-рыхъ се кривда стала пану Лука-шу Коптю и брати его милости молодой, за насланье кгвалтовное кгвалту дванадцать рублей грошей. А подданнымъ, чоловѣкомъ чоты-ромъ и невѣстамъ двомъ, въ жало-бѣ меновите описанымъ, за бой на-везки водле стану ихъ, такъ же грабежи и вси шкody зъ навезкою, то есть: Андрею Осеевичу, войту Липовскому, навезки пять копѣ грошей, а жонѣ его десетъ копѣ грошей; Ивану Зазуленцы двѣ ко-пѣ грошей; Ивану Войтовичу двѣ копѣ грошей; Лавришу Охримови-чу двѣ копѣ грошей, матцѣ того Лавриша чотыри копы грошей, а за грабежи Гриню Лецевичу, вой-ту Хворостицкому, за коня одного, шацункомъ статutowымъ, двѣ копѣ грошей, за сверепу грошей копѣ двѣ, за жеребя сорокъ грошей, за коровъ двѣ по сту грошей, за бы-ка копа грошей, за яловицъ двѣ

по грошей семьдесятъ, за телочку двулѣтку грошей тридцать; Сенку Воробьевичу за коня двѣ копѣ гро-шей, за сверыпъ три по грошей копѣ двѣ, за жеребцовъ два по двѣ копѣ грошей, за коровъ три по грошей сту, за яловицъ чотыри по грошей семьдесятъ, за телушку двулѣтку тридцать грошей, за бы-ка копа грошей, за быка лонцака тридцать грошей, за козъ двое по грошей двадцать; Ивану Шевцу за корову сто грошей; Макару Шна-ревичу за корову сто грошей, за яловицу семьдесятъ грошей, за бы-ка двулѣтка грошей тридцать, за жеребцовъ двоухъ по грошей копѣ двѣ; Сенку Михалевичу за свере-пу грошей копѣ двѣ, за коровъ двѣ по сту грошей, за яловицъ двѣ по грошей семьдесятъ; Волосу На-слѣдковичу за коня грошей копѣ двѣ; Ѳедору Черкасу за коня двѣ копѣ грошей, за быка копа гро-шей, за телушку третячку сорокъ грошей; Грицу Онацковичу за ко-ней два по грошей двѣ копѣ, за сверепу двѣ копѣ грошей, за ко-рову сто грошей, за быка копа грошей, за козъ двѣ по грошей двадцати, за козена шесть грошей; Андрею Тереховичу за жеребца копѣ двѣ грошей; Гапону Михалевичу за сверепу грошей копѣ двѣ, за жеребя грошей сорокъ, за коня копѣ двѣ грошей, за корову сто грошей, за яловицъ двѣ по грошей

семьдесятъ, за быка лонцака тридцать грошей, за телочку однорочную грошей двадцать; Тарасу Недбаловичу за жеребца копь двѣ грошей, за воловь три по грошей копь двѣ, за яловицъ двѣ по грошей семьдесятъ, за яловицу третячку грошей сорокъ, за коровъ двѣ по сту грошей; Ивану Пашковичу за коня копь двѣ грошей, за редно грошей чотыри; Волосу, Клычково-му зятю, за корову сто грошей, за быка копа грошей, за телочку третячку сорокъ грошей, за козу двадцать грошей, за козена грошей шесть; Васку Скибичу за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за телочку однорочную двадцать грошей; Охрему Торенцевичу за воловь двоухъ по грошей копь двѣ, за яловицъ двѣ по грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за яловочку однорочную двадцать грошей, за сверепъ три по грошей копь двѣ, за козь петере-надцетеро по грошей двадцати; Максиму Туренцевичу за жеребца двѣ копь грошей, за жеребя сорокъ грошей, за вола копь двѣ грошей, за быка копу грошей, за корову грошей сто, за яловицъ двѣ по грошей семьдесятъ, за козь семеро по грошей двадцати; Роману за яловицу грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за сукманъ сѣрый тридцать грошей; Дешку Новоса-

ду за коровъ чотыри по сту грошей, за яловицъ пять по грошей семьдесятъ, за телочку однорочную грошей двадцать, за быка лонцака тридцать грошей, за скуру взовую грошей дванадцать, за сокиру шесть грошей; Оедку Скибичу за коня копь двѣ грошей, за жеребицу двѣ копь грошей, за жеребя однорочное сорокъ грошей, за коровъ двѣ по сту грошей, за телочку лоньскую тридцать грошей, за вола грошей копь двѣ; Оедку Воробьевичу за коровъ чотыри по сту грошей, за телушокъ двѣ лоньскихъ по грошей тридцати, за сверепу копь двѣ грошей; Сивцу за коровъ три по сту грошей, за яловицъ три по грошей семьдесятъ, за телицъ двѣ по грошей сороку, за быковъ три по копь грошей; Мишу Дешковичу за корову сто грошей, за яловицу грошей семьдесятъ, за жеребца копь двѣ грошей; Олесею Макаровичу за жеребца грошей копь двѣ, за сверицъ три по грошей копь двѣ, за жеребя сорокъ грошей, за гусей двадцать шестеро по грошей три; Мартину за сверицъ три по двѣ копь грошей, за жеребца грошей копь двѣ, за сошники грошей чотыри; Манку Михалевичу за коня двѣ копь грошей, за сверепу копь двѣ грошей, за жеребя сорокъ грошей; Климку Костровцу за коня копь двѣ грошей, за сверицу двѣ копь

грошей, за жеребца двулѣтка копу грошей; Андрею Дегтеру за свере-пу грошей копѣ двѣ; Теробуню за сверепу копѣ двѣ грошей, за же-ребца двѣ копѣ грошей; Супруну за жеребца копѣ двѣ грошей, за сверепу двѣ копѣ грошей; Хведо-ру Борисовичу за жеребцовъ двоихъ по грошей копѣ двѣ; за корову сто грошей; Петру Зазуленцу за сверепу двѣ копѣ грошей, за козу грошей двадцать, за козена шесть грошей; Янку Курелевичу за све-репу двѣ копѣ грошей, за яловицѣ двѣ по грошей семьдесятъ; Гаври-лу Васильковичу за вола копѣ двѣ грошей; Ивану Зазуленцу за яло-вицѣ шесть, по грошей семьдесятъ, за корову сто грошей, за быковъ два по копѣ грошей; Ячинѣ, зятю Чебераковому, за сверепѣ двѣ по грошей копѣ двѣ, за корову сто грошей, за яловицу грошей семь-десятъ, за быковъ два по копѣ гро-шей, за телицу четвертачку пять-десятъ грошей; Симону Кчинюсѣ за сверепу копѣ двѣ грошей, за же-ребя тридцать грошей, за све-репу третячку копѣ двѣ грошей; Кузьмѣ Пасичу за сверепу двѣ ко-пѣ грошей; Максиму Витулинцу за сверепѣ двѣ по грошей двѣ ко-пѣ, за жеребца двулѣтка копа гро-шей, за сошники грошей чотыри, за сокиру грошей шесть; Андрею Оскевичу, войту Липовскому, гро-шей готовыхъ копѣ пятнадцать,

за сукню грошей копѣ полторы, за жулицу копа грошей, за сѣрмягу чотыри по грошей двадцати, за мяса полти чотыри по грошей двад-цати, за салѣ двѣ по грошей петъ-надцати, за бисачѣ двѣ по грошей ... за сорочокъ жоноцкихъ осмѣ по грошей десети, за полотна ку-желю локти тридцать по грошей два, за полотна згребного локтей двадцать по пенезей пять, за ша-покъ чотыри по грошей пети, за убранье суконныхъ трое по грошей дванадцати, за простинѣ чотыри по дванадцати грошей, за платовъ петънадцать по грошей шести, за радень чотыри по грошей чотыри, за подушокъ, пять и перинку, одно зѣ однимъ кладучи водлугъ ува-женья нашего владового, по грошей шести, за простеру грошей дванад-цать, за сокирѣ чотыри по грошей шести, за косѣ двѣ по грошей ше-сти, за серповъ девять по грошей два, за сошники двои по грошей чотыри, за закрой гроши два, за тупицѣ двѣ по грошей чотыри, за мотику грошей чотыри, за илну повѣсомъ триста по грошей соро-ку, за конопель двѣстѣ по грошей тридцати, за основъ пряжи двои по локти двадцати, за каждую по грошей десети, за маку полѣ кор-ца шесть грошей, за сѣмене коно-пленого бочку грошей тридцать, за сѣмени илняного корцы полто-ра грошей шестьнадцать, за жита

корцы чотыри по грошей шести, за пчменю бочку, грошей двадцать чотыри, за корцы пять овса по грошей чотыри, за корцы гречки три по грошей чотыри, за гороху корецъ грошей пять, за проса корецъ грошей чотыри, за пшеницы корцы два по грошей полосма, за сѣдло грошей шестнадцать, за хомутъ зѣ набедриками грошей осьмнадцать, за хомутъ простый грошей осмь, за узды двѣ по грошей три, за путо коньское желѣзное грошей осмь, за боты мужицкіе трои по грошей двадцати, за боты жоноцкіе осмь гроши, за коня копъ двѣ грошей, за веоровъ кормныхъ двоухъ по копѣ грошей, за свиней надворныхъ пять по грошей двадцати, за гусѣ три по три гроши, за куръ пятеронадцатеро по грошей три, за коровъ три по сту грошей, за телятъ трое по грошей двадцати, за козъ десеть по грошей двадцати, за козенятъ пятеро по шести грошей, за соли тисечу грошей шесть; Лавришу Охремичу готовыхъ грошей копъ пять, за сукню шацункомъ статутowymъ грошей копъ полторы, за сермягъ три по грошей двадцати, за кожуховъ баранихъ два по копѣ грошей, за шапку жоноцку, гамлетовую грошей дванадцать, за подушекъ три по грошей шести, за перину грошей дванадцать, за сорочокъ мужицкихъ осмь по грошей

осьми, за жоноцкихъ сорочокъ десеть по грошей десеть, за мяса полти три по дванадцати грошей, за сало и полъ по грошей петнадцати, за соли тисечу грошей шесть, за чесноку вѣнковъ тридцать по грошей два, за льну повѣсомъ триста по грошей сорокъ, за кононень повѣсомъ сто грошей петнадцати, за сѣме илненное полтора корца по грошей десети, за жита корцы осмь по грошей шести, за муки корцы три по грошей осми, за сѣменю корцы пять по грошей шести, за пшеницы корцы три по грошей девяти, за овса корцы шесть по грошей чотыри, за гороху корецъ оденъ шесть гроши, за сокеръ двѣ по грошей шести, за сошники грошей чотыри, за закрой два гроша, за воловъ двоухъ по грошей копъ двѣ, за коровъ две по сту грошей, за телятъ двое по двадцати грошей, за яловокъ подтелковъ трое двулѣтнихъ по грошей тридцати, за овецъ двадцатеро по грошей петнадцати, за козъ пять старыхъ по грошей двадцати, за козенятъ двое по грошей шести, за веоровъ кормныхъ троухъ по копѣ грошей, за свиней надворныхъ осмь по грошей двадцати, за простинъ шесть по грошей двадцати, за гусей дванадцатеро по грошей три, за куръ осмеро по грошей три. Того всего сумою истизны выносить грошей

копѣ Литовскихъ триста шестьдесятъ семь грошей пятьдесятъ семь, пенезей пять, а зѣ совитостью, приложивши кутому квалтъ и навезки чоловѣкомъ чотыромъ и невѣстамъ двомъ, имени звышъ писанымъ, на одно мѣсто чинить грошей копѣ Литовскихъ семьсотъ осмдесятъ грошей пятьдесятъ пять Литовскихъ. Рокъ за платы каждому сту копамъ грошей положили есмо чотыры недѣли. А умоцованый княжати его милости Романа, менуючи бытъ всказанье наше не водлугъ права, апелевалъ съ тымъ до суду головного трибунальскаго, чого ему доущоно, А потомъ сътогожъ позву на другій артыкулъ жаловалъ, ижъ дей поворе того дня семдесятого мѣсеца Октебрия двадцать второго дня, тотъ же вранникъ, за росказанемъ отца его милости, Володавскій, Янъ Кгесинскій сътымижъ поменеными войтами наѣхавши квалтовне на село помененое Загайки и вѣтотъ часъ подданого ихъ того Федка Терebuня поймавши, до имѣнья Володавскаго отведши, цѣлый тыйденъ у везенью держалъ и двѣ копѣ грошей окупѣ взявши, его зѣвезенья выпустилъ, а маестности вѣ того подданого забраное, то есть, меновите взято: сукманъ мужицкій, ческій, сукню жоноцкую колтришовую, сермягъ три, кожухъ, убранье суконное, трое сорочокъ

мужицкихъ семь, жоноцкихъ сорочокъ девять, платовъ шесть, полотна кужелю локоть тридцать, масла горщокъ два, сокеръ двѣ, серповъ пять, сошники, закрой, жита корцей семь, муки корцей пять, ячменю корцы три, гречци корцы чотыри, пшона сито одно, маку сито одно, сѣмяня илняного полкорца, конопельного семени корцы полтора и лну повѣсомъ сто, конопельного кужелю повѣсомъ сто, къ сому коровъ съ теляти двѣ, воловъ два, кобылу одну, овецъ шестеро, козенятъ пятеро, гусей побито осмеро, куръ побито десетеро. Которые то вышей помененые, грабежемъ забраные, статки до имѣнья своего, до двора Володавскаго забравши, отпровадити казалъ. А по вычитанью тое жалобы, умоцованый княжате его милости Романа, заховавши собе вси обороны правные, звышъ помененые, и противъ тое жалобы до такового росказанья и насланья и учиненья оныхъ кривдъ, вѣ позвѣ и вѣ томъ другомъ артыкулѣ описаныхъ, незналъ се. За чимъ умоцованый стороны поводовое, чинечи доводъ на квалтовное насланье отъ его милости небожчыка князя воеводы Браславскаго, отца княжати его милости Романа, покладалъ выписъ съ книгъ городскихъ Берестейскихъ, за датою року тисеча пятьсотъ семдесятого, мѣсеца Декабря осмогонадцать дня

оповѣданье вранника Опольского Бартоша Грабовского, подданныхъ небожчика пана Василя Коптя, войта Липовского, Андрея Осеевича и иныхъ, ижъ тотъ же вранникъ Володавскій Янъ Кгесинскій тогожъ року семьдесятого, мѣсеца Сентибря двадцать четвертого дня, за росказаньемъ и насланьемъ его милости княжати Романа Санкгушка, воеводы Браславского, пана своего зъ войтами, слугами, бояры и подданными княжати его милости, Володавскими, наѣхавши на села его милости небожчика пана Василя Коптя имѣнья Опольского, прозываемое Фороститую и Загайки, подданныхъ зъмаетностями по-забиравши, до Володавы увезенье отослалъ, великіе бои, грабежи и забранье маетности починилъ. И въ томъ же выписѣ нижей пишеть оповѣданье тыхъже подданныхъ пана Коптевыхъ, на тогожъ вранника, войтовъ, слугъ, бояръ и подданныхъ Володавскихъ о квалтовное наѣханье, за росказаньемъ княжати его милости пана ихъ, въ томъ же року сѣмьдесятомъ мѣсеца Октебрия двадцать второго дня, о забранье и пограбенье подданныхъ, немало быдла; также тые подданные, которые были увезенью, и, вышедши зъвезенья, тотъ наѣздъ и невинное везенье и маетности забранье оповѣдали, въ которомъ выписѣ

возного Мартина Хмѣлевского очевистое его на вранѣ признание описано есть, же ему тые подданные тую кривду свою оповѣдали и освѣтчили; а на доводъ и подпартье кривды, водлѣ оповѣданья тыхъ подданныхъ, покладалъ листъ отвороный свѣдѣства сусѣдовъ околичныхъ, пана Томка а пана Войтеха Глембовскихъ и пана Павла Щыкгельского зъ Хмѣлева, землянъ повѣту Берестейского, за печатми ихъ, въ датѣ року семьдесятого, мѣсеца Октебрия двадцать второго дня, которые сознавають, ижъ имъ урядникъ Опольскій Бартошъ Хибовскій пана Василя Коптя, яко сусѣдомъ, по близу мѣшкающимъ, квалтовное насланье отъ его милости княжати Романа, воеводы Браславского, вранника Володавского, Яна Кгесинского войтовъ, слугъ, бояръ и подданныхъ Володавскихъ, на села имѣнья Опольского Загайки въ томъ же року сѣмьдесятомъ, Октебрия двадцать второго дня, пограбенье немалое маетности подданныхъ пана Коптевыхъ того помененого села—оповѣдано есть. При которомъ томъ доводѣ листовномъ его милость панъ Лукашъ Копоть самъ на квалтѣ и на росказанью княжати его милости воеводы Браславского до присеги бралъсе, а подданныхъ, которые суть живы на шкодахъ, а которые померли,

тыхъ потомство ихъ, або братья, до присеги приповѣдилъ. На што и умоцованый стороны позванное позволилъ, нижли отъ винъ самыхъ апелевалъ. Мы врадъ, прислушавшице и на тотъ другій артыкулъ речи, а бачечы и на тую жалобу поступки отъ стороны поводовое, водлугъ права и артыкуловъ старого и нового статуту оповѣданьемъ на врадъ и сусѣдомъ околичнымъ, и возного освѣдченье насланья квалтовного на имѣнье, почыненье боевъ, шкодъ, кграбежовъ подданнымъ—на всемъ быть слушныя, ижъ сенивъ чомъ то, што праву належитъ, отъ жалобливого не впустило, справедливости такъ, яко есть въ першомъ артыкулѣ доложено, за листомъ короля его милости, на врядника слугъ бояръ и подданныхъ прошно; а ижъ, за зейштѣмъ обоее стороны зъ сего свѣта, тые речи ажъ до сихъ часовъ залегли, о которые на сесь часъ княжа его милости Романъ, яко потомокъ по отцу своемъ, на добрахъ zostали, и отъ пана Лукаша Коптя есть позванъ: давши есмо мѣстцо поступкомъ жалобливого водле позву, всказали пану Лукашу Коптю самому на росказанью и квалтѣ, а подданнымъ его милости на бою и на шкодахъ присегу учинити, и рокъ присезѣ до тогожъ двя третего, вышей менова-

ного, отложили. А кгда рокъ присезѣ, день третій, припалъ; панъ Лукашъ Копоть, водле сказанья нашего, на росказанью и квалтѣ, а подданные его милости на шкодахъ, кграбежахъ присегу учинити были готовы, зъ стороны позванное княжати Романа ку приведенью и слуханью присеги черезъ возного привольтывать давали. Нижли княжа его милость Романъ Санкгушко особю своею не сталъ, только тотже умоцованый его, Янъ Пилитовскій, за листомъ умоцованнымъ приповѣдалъсе именемъ пана своего, хотечи сторону до присеги вести; чого умоцованый стороны поводовое непозволяючи, надъ артыкулъ осмдесять первый въроздѣлъ четвертомъ указовалъ, ижъ сторона сама, а неумоцованый, сторону свою противную до присеги вести повиненъ, а прокураторъ если квитованья вызнанья и записовъ безъ стороны своею чинити не можетъ, поготовю и до присеги, которая на дусе есть большая и на сумнѣнью сторонъ самыхъ належитъ, вести неможе, водлугъ артыкулу шестдесять первого тогожъ роздѣлу четвертого. Мы врадъ, прихилиючисе до артыкулу осмдесять первого, и неузнавши умоцованого и княжати его милости Романа зъ стороны приведенья до присеги быть за властную особу позвано-

го, въ той речи отставили есмо его на сторону. А ижъ княжа его милость Романъ самъ не сталъ и стороны свое до присеги не велъ, всказали есмо на его милости, яко сторонѣ нестанной, и на добрахъ его милости, съ которыхъ се кривда вышъ помененая стала, пану Лукашу Коптю и брати его милости молодой за насланье кгвалтовное кгвалту дванадцать рублей грошей, а подданнымъ за бои, грабежи и вси шкоды зънавезкою, то есть: Оедку Теробуню за бои навезки двѣ копѣ грошей, томужъ Оедку Теробуню готовыхъ грошей двѣ копѣ, за сукню шацункомъ статutowымъ грошей копѣ полторы, за сукню копу грошей, за сермягъ три по грошей двадцати, за кожухъ копу грошей, за убранье суконныхъ трое по грошей дванадцати, за сорочокъ мужицкихъ семь по грошей десети, за сорочокъ жоноцкихъ девять по грошей десети, за платовъ шесть по грошей шести, за полотна кужели локтей тридцать по грошей два, за масла горшковъ два копу грошей, за сокеръ двѣ по грошей шести, за серповъ пять по грошей двѣ, за сошники грошей чотыри, за закрой два гроши, за жита корцы семь по грошей шести, за муки корцы пять по грошей осми, за ячменю корцы три по грошей шести, за гречки

корцы пять по грошей пяти, за маку сито шесть грошей, за сѣмени ильняного полкорца грошей пять, за сѣмени конопленого корецъ грошей двадцать, за льну по вѣсомъ сто грошей сорокъ, за конопель повѣсомъ сто грошей дванадцать, за коровъ двѣ по сту грошей, за телятъ двое по двадцати грошей, за воловъ два по двѣ копѣ грошей, за сверепу копѣ грошей двѣ, за овецъ шестеро по грошей петънедцати, за козенятъ пятеро по шести грошей, за гусей осмеро по грошей три, за куръ десетеро по грошей три. Того всего сумою истизны выносить грошей копѣ Литовскихъ двадцать деветь, грошей петъдесять пять. А зъ совитостью, приложивши ку тому кгвалтъ и навезки, одному чоловѣку, на одно мѣсто, чинить копѣ осмъдесять одна кона грошей пять; и рокъ заплатѣ каждымъ сту копамъ грошей положили есмо водлѣ статуту чотыри недѣли. А умоцованый княжати Романа менуючи быть сказанье наше не водлугъ права, апелевалъ такъ зъ стороны винъ, яко изъ стороны тогоже его не признанья быть у вособѣ княжати его милости—вести поводовую сторону до присеги. Съ тымъ зо всимъ до суду головного трибунальского апелевалъ, чого ему доущоно, съ которою всею спра-

вою обоя сторона мають се становить у трибуналу на тотъ часъ, кгда справы воеводства Берестейского, водлугъ констытуціи и три-

бунальское отпироватисе будутъ. Што для памети до книгъ судовыхъ земскихъ записано есть. Писанъ у Берестьи.

1595 г.

101.—Опредѣленіе по дѣлу дворянина Николая Оленского съ воеводою Витебскимъ Николаемъ Павловичомъ Сопѣгою, который держалъ его въ цѣпяхъ, въ самомъ строгомъ заключеніи 42 недѣли.

Изъ актовой книги за 1595 годъ, листы 259—272.

Лѣта Божого Нароженья 1595, мѣсеца Генваря семнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Крояхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне отпированныхъ, передъ нами вранники земскими воеводства Берестейского, Ѳедоромъ Патеємъ, судьею, и Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, постановившиися обоя сторона у суду, земенинъ повѣту Дорогицко-го панъ Миколай Оленскій, сторона поводовая, черезъ умоцованого своего пана Яна Мутикальского съ позву очевисто жаловалъ, у права на вельможного его милость пана Миколая Павловича Сопѣгу, воеду Витебского, менуючи, ижъ дей его милость, не вѣдати для чого, званившиисе на него, а пробачивши

правъ и вольности шляхецкихъ, надъ право и вольность его шляхетскую, вольного шляхтича правомъ непоконавши, въ року прошломъ тисеча пятьсотъ осемьдесятъ шостомъ, мѣсяца Декабря десятого дня, невинне его въ ланцухъ всадити казалъ и въ везенью во имѣнью его день держалъ. А потомъ въ томъ же року осемьдесятъ шостомъ въ день Светого Щепана, назавтрѣи свята Божого Нароженья, въ желѣза оковати велѣлъ. А въ день светого Яна, назавтрѣе по светомъ Щепанѣ, еще въ ланцугу и въ желѣзахъ въ скленъ казалъ его на морозъ укинути и до него не казалъ никого пускать и ѣсти одно презъ крату дозволилъ давати, мало его не зморозилъ и зъ

голоду не уморилъ, держачи у склепѣ двѣ недѣли; а потомъ казавши зѣ склепу ледво живого выняти, держалъ его тамъ же въ Кюдню, у свѣтлицы, въ везенью въ оковахъ и въ ланцугу, по три кротъ, въ ланцугу и въ желѣзахъ, казалъ до Берестѣя возити на взгарду а зель-живость шляхетскую и засе отсылалъ его въ ланцоху и въ оковахъ до имѣнья своего Добратичъ. Потомъ въ Кюдни мѣлъ его у везенью въ свѣтлицы ажъ до дня сегого мѣсеца Мая, въ року осмдесять сегомъ. А назавтрѣе, дня осмого мѣсеца Мая тогожъ року помененого, казалъ его въ оковахъ въ склепѣ укинути, и тамъ въ склепѣ держалъ, поченши отъ мѣсеца Мая осмого дня року осмдесять сегого ажъ до мѣсеца Сентября тридцатого дня року осмдесять сегого. И казавши дей укинути его въ склепѣ, розказалъ стеречи, абы нихто до него не приходилъ, и власное жоны и дѣтей его пускать до него не велѣлъ, а ледве ѣсти давати презъ крату допустилъ, дверей никгда не отмыкаючи. Такъ же на тотъ часъ съ кривдою своею не мѣлъ до кого ся утечи, для того въ онъ часъ было интерекно. Не будучи тежъ безпечонъ здоровья своего, въ такъ срокгомъ везенью, обавялсе, абы его до смерти не приправено, поносячи то все на собѣ въ невинности своей до часу слушного безъ жадное причи-

ны и, правомъ непреконавши его дей милости, надъ нимъ паствилъся, мысли своей досыть чинилъ, водле воли и уподобанья своего; въ которомъ везенью будучи, поднялъ и утратилъ шкоды двѣ тисечи золотыхъ польскихъ. О которое дей невинное и неправное везенье свое уже не однокротъ его милость пана воеводу до суду земского Берестейского позывалъ; нижли дей его милость панъ воевода Витебскій, не хотечи ся ему усправедливити и зѣ нимъ наконецъ росправу принять на рокахъ Трикрольскихъ въ року деветдесять третемъ, задавалъ неосѣлость ему въ повѣтѣ Берестейскомъ; домовялъсе поруки осѣлое по немъ, у которой поруцѣ малжонку свою Катерину Ловенецкую давалъ и самъ записовался, не зходечи зѣ суду и не зѣздчаючи зѣ роковъ, усправедливитися. Але дей его милость панъ воевода на томъ не переставаетъ и судъ земскій, неузнавшій за слушную осѣлость и за слушное рукоемство, отъ року и позву вольнымъ его милости пана воеводу учинилъ; отъ чого дей панъ Оленскій до суду головного трибунальскаго апелевалъ. А кгда тая справа о везенье и о шкоды до суду головного въ року прошломъ деветдесять третемъ у Менску приточилася; судъ трибунальскій узналъ быть слушную поруку, которую по собѣ давалъ под-

несши декретъ суду земского, наказали ему Оленскому, ку skutочной росправѣ, его милости пана воеводу рокомъ завитымъ о тое везенье и о шкоды передъ тотъ же судъ земскій Берестейскій позвати. За которымъ декретомъ суду головного готовъ дей былъ на рокахъ Михаловскихъ, въ року прошломъ деветъдесять четвертомъ, яко на року завитомъ, тое кривды свое поперети; и кгда приточилася до суду, его дей милость панъ воевода легче собѣ поважаючи и противень будучи декретови трибунальскому, задавалъ причину, неналежность судови земскому судити о везенье, одно суду кгородскому; и судъ дей земскій одослалъ его Оленского чинити правомъ зъ его милостью паномъ воеводою у кгородѣ. А о шкоды завесичи, поки быся о везенье росправили; онъ дей Оленскій апелевалъ отъ него до суду головного трибунальского. А кгда ся знову тая справа зъ апеляціею на трибуналъ въ Новогородку въ року прошломъ, тисеча пятьсотъ деветъдесять четвертомъ, приточила; судъ трибунальскій поднеслъ тотъ всказъ суду земского, а декретъ суду головного трибунальского, въ Менску учиненый, ствердили и наказали о везенье и о шкоды его, позвать его милость пана воеводу до того же суду земского Берестейского. Водлугъ которыхъ

декретовъ поступуючи, домовялся по сторонѣ позваной на жалобу отказу. А его милость панъ воевода Витебскій, прислухавшись позву, очевисте злецилъ моцъ въ той справѣ своей пану Яну Каменскому поступовати у права, который, заховавши всѣ обороны правные, иле бы ему до тое sprawy належали, прекладалъ зъ немалымъ жалемъ отъ его милости пана воеводы заданные позвомъ отъ того пана Оленского такъ ущипливыхъ, а особѣ его милости сенаторской прикрыхъ и жалосныхъ речей, якобы его милость, пребачивши боязни Божое и сrokгости права посполитого, которому дей самъ его милость, яко особа сенаторская, сторожемъ есть, мѣлъ кгвалтитъ право посполитое, а не поконавши кого правнѣ, везеньемъ безъ жадного милосердья мордовати и трапити, кромѣ внешне лютое, — што дей тотъ Оленскій, будучи руководаннымъ слугой и самъ шкодникомъ и збѣгомъ его милости, важился тамъ непристойне кинутисе на зацную славу особы его милости сенаторское, мениючи себе быть вольнымъ шляхтичомъ, чого дей его милость панъ воевода, яко тотъ, который будучи особою сенаторскою и милуючи завше добрую зацную славу свою, звыклъ противно каждому, не только вольному шляхтичу, але и служѣ учтивому ставитися пристойне,

безправне ни съ кимъ не обходе-
чи. Але дей тотъ Оленскій самъ,
будучи его милость виненъ и шкод-
никомъ зъ личбы переконанымъ,
утекши отъ его милости, мѣсто за-
платы того, што виненъ zostалъ,
уникаючи вины своее, невинне те-
перь трудность зъ ущербомъ сла-
вы его милости доброе задаетъ, ко-
торому неповиненъ его милость
справоватися до того часу, ажъ ся
онъ его милость справить и уис-
титъ, яко виновайца и слуга руко-
даинный пану своему, а поты не-
можетъ дей Оленскій заживати пра-
ва посполитого, яко вольный шлях-
тичъ, противко пану своему; кгдажъ
есть слугою рукодаиннымъ, служилъ
его милости, мѣлъ справы нема-
лые въ повѣренью своемъ. А неспра-
вившиися зъ шафунку своего, што
на надъ першой справѣ зъ сторо-
ны личбы показало, же суму нема-
лую виненъ zostалъ, и незаплатив-
ши ее и невчинивши досить, ани
учтивши пана своего, утеклъ прочъ;
съ которымъ обходилъсе дей его ми-
лость, яко зъ слугою рукодаиннымъ,
не маючи по немъ приказу, абы и
нигдѣ о маетности его не вѣдаючи,
муселъ въ него упоминатисе свое-
го, бачечи его быти шкодникомъ,
задержалъ его въ везенью, яко слу-
гу безъ приказного и винного, и не
задерживалъ его у везенью, яко
шляхтича вольного, але держалъ у
везенью яко слугу рукоданного, съ

которымъ теперь поступаетъ и оно-
го доходити будетъ поты, пока ся
его милость не справить. И покла-
далъ листъ суду пріятелей заса-
жонныхъ, людей зацныхъ, урядни-
ковъ земскихъ, чинилъ справу пана
Оленского, съ которое zostалъ ви-
ненъ всего двѣ тисечи петдесять
и пять золотыхъ, грошъ оденъ, пе-
незей тринадцать и полъ, подъ да-
тою року осемьдесять сегого, мѣ-
сеца Октебрия первого дня. А Олен-
скій повѣдилъ, ижъ дей его ми-
лость панъ воевода менуетъ, же его
держалъ у везенью, яко слугу свое-
го, тогды дей осадилъ его до ве-
зенья въ року осемьдесять шо-
стомъ, Декабрия десятого дня, и дер-
жалъ черезъ сорокъ двѣ недѣли;
домовялсе по его милости, абы
съ права посполитого показалъ, если
панъ слугу, а звлаща шляхтича,
можетъ везити безправнѣ. А ижъ
дей его милость показати съ права
того не можетъ, абы вольно пану
слугу безъ права сажати, яко дей
то ему Оленскому сталося, же его
милость нищачи и убожачи и на
здоровье его повставши, часъ не-
малый, черезъ недѣль сорокъ двѣ,
у везенью держалъ, задаючи при-
чину, якобы бы виновайцу сажати
мѣлъ, тогды дей мѣлъ его милость
заразомъ право осадити. А естли-
бы ся што съ права показало, въ
тотъ часъ везити было, а не поко-
навши правомъ везити его немоглъ;

а ижъ дей везилъ правомъ непоконавши, только даетъ причину и показуе, жебы право зъ нимъ мѣлъ передъ пріятели своими засажоными въ року осемьдесятъ семомъ мѣсеца Октебрия первого дня; тогда тое право его милости до теперешнее sprawy не належитъ; бо то справа послѣдняя и по везенью его одержаная до того ничего не маеть, — примовялсе, абы водлугъ констытуціи сойму Варшавского, року семдесятъ осмого учиненое захованъ былъ: хтобы кого безправне везилъ, самъ маеть совито сѣдети, а правомъ непоконаный ни хто не маеть быти каранъ везеньемъ, ани виною пенежною, а хтобы што на кого велъ, а недовелъ, тотъ самъ тымъ каранъ быти маеть, водлугъ роздѣловъ першихъ въ старомъ и въ новомъ статутѣ артыкуловъ вторыхъ, а въ третемъ роздѣлѣ въ старомъ статутѣ артыкулу сегого, у новомъ десятого: шляхтичъ, правомъ непреконаный не маеть быть сажаный, а слуга если бы што пану завинилъ, маеть панъ осадивши людей добрыхъ и возного, маючи при нихъ судити, естлибы ся што съ права показало, въ тотъ часъ винный каранъ быти маеть. А его дей милость панъ воевода, непоконавши его, паствился надъ нимъ, недбаючи ничего на право посполитое; везилъ его недѣль сорокъ двѣ,

чинечи досыть мысли своей и до немалое шкоды его приправуючи, звазнившись невиннѣ, а указуючи то, же и король его милость самъ не маеть никого сажати, везити, непреконавши правомъ, такъ тежъ жаденъ зъ персоны ни роду шляхетского не маеть быть сажонъ. А хтобы ся того важилъ учинити, самъ маеть совито терпѣти; — домо-влялсе о всказанье тое вины и шкоды и сѣденья противко его милости пану воеводѣ; бо дей хотяжъ вольно пану слугу карать, але яко у статутѣ есть описано и не безъ причины доложено: панъ слуги не можетъ карати безъ права, яко дей то ему его милость панъ воевода учинилъ, въ невинности его недѣль сорокъ двѣ, оковавши въ желѣза и въ ланцугу завѣсивши, мордовалъ, здоровья збавилъ, хромымъ желѣзами учинилъ, начомъ уже до смерти своей хромати мусить, и зъ маестности дей его знищилъ. До того указовалъ въ статутѣ новомъ въ роздѣлѣ оденънадцатомъ артыкулъ двадцать осмый хто шляхтича взялъ до везенья, а показалосе бы, жебы его везенью держалъ, маеть квалту заплатити дванадцать копъ грошей, а самого навезати совито, якобы его кіемъ билъ, и шкоды за доводомъ нагородити, а за свовольное поваженье права посполитого, чверть году у вежи, на головники учиненой, на днѣ ве-

зенъе утершити;—примовлялся за артикулы поменеными, абы противко его милости пану воеводѣ, водлугъ жалобы его и артыкуловъ показанныхъ зѣ наказаньемъ винъ сѣденъ, кѣвалту и шкодъ двѣ тисечи золошыхъ польскихъ, у везенью поднятыхъ, за доводомъ захованъ былъ. Чого отъ его милости пана воеводы боронено, мовечи на вси примовы Оленского, панъ Каменскій повѣдилъ: што дей панъ Оленскій мовить, задержанный везенью черезъ нѣкоторый часъ, якобы надъ право посполитое и вольность шляхетскую; тогды дей панъ Оленскій не можетъ права ровного, яко иншій вольный шляхтичъ зѣ стороны слугъ своихъ, яко слуга рукоданный, заживать; бо иншая вольному шляхтичу, то есть обчому зѣ обчимъ, а иншая речъ пана зѣ слугою: каждый слуга, кѣды до пана приставаеъ, вже вольности своее шляхетское даньемъ руки уступуетъ и подъ розказанье пану своему се поддаеъ, и панъ каждый, слугу въ розказанью своемъ въ послушенствѣ маючи, не только справъ якихъ, але и здоровья своего ему повѣряеъ, изъ шафунковъ его личбы слухаетъ, съ которое кѣды урядники, слуги, або шафарей шафунку своего што винно зостанутъ, певнего пану своему платити мусетъ; а естъ личимъ немаєъ, и на самого особѣ

чинено бываеъ; о чомъ и само право посполитое на мѣстцѣ своемъ описуетъ, водлугъ артыкулу деветдесять осмого съ роздѣлу четвертого. А ижъ дей и панъ Оленскій мовить, же панъ слуги безъ права сажати немаєъ, ино и его милость панъ воевода то Оленскому позволяетъ, же не только вольный шляхтичъ, але и наровиѣшій, правомъ непреконианый, сажанъ быти не маеъ; нижли того въ правѣ посполитомъ не описуетъ, ани се то покажетъ, жебы, бачечи пану слугу быть шкодникомъ своимъ, не мѣлъ его задержати въ везенью до уищенъ, и нетолько задержати, але и на горлѣ винного слугу статутъ права посполитого карати позволяетъ, водлугъ артикулу оденнадцатого зѣ розделу третего, зѣ статуту нового, а зѣ старого артикулу осмого тогожъ роздѣлу третего. И злый бы то прикладъ былъ, бачечи панъ слугу своего, або шафара, быть собѣ шкодникомъ, яко дей тотъ Оленскій поджутникомъ отъ его милости пана воеводы былъ, справы не малые въ рукахъ своихъ мѣлъ; бы его, до вчиненъя личбы и skutecznego уищенъ, задержати, а зѣ ослѣлости правомъ смотрѣти, каждый бы панъ трудно мѣлъ повѣратися справъ иле важныхъ пожитковъ слугамъ своимъ; и для того право посполитое само черезъ

себе ясно учить пану слугу, водугъ выстунного, и на горлѣ карати. А про то тежъ кождый винный первѣй маеть быти задержанъ, потомъ до права приходить, а съ права, оденъ у дому винномъ, а другій на горлѣ скаранъ бываетъ. По томужъ дей и тотъ Оленскій шафунковъ справъ собѣ повѣрныхъ, зъ розсудку пріятелей засажонныхъ, кгда zostалъ на личбѣ виненъ, до заплаты и skutecnogo уищенья муселъ быть задержанъ, яко слуга рукоданный; и поступовано зъ нимъ яко зъ слугою и шафаромъ, не чинено жадного квалту, не наѣждчано на имѣнье, на домъ, не брано маетности; только зъ шафунку справъ, собѣ повѣрныхъ, выличалсе передъ засажонными, о што зъ маетности его трудно было смотрѣть и овшемъ повиненъ былъ, яко слуга рукоданный и яко первѣй дей тотъ Оленскій слугою его милости былъ, такъ и теперъ есть, и поты, поки своему не справить и не уистить, панъ воевода за слугу и шкодника своего оного доходить и доходити будетъ. А што дей Оленскій показываетъ конституціею сойму Варшавского, въ року семдесятъ осмомъ учиненою: хтобы кого безправне везалъ, самъ маеть совито сѣдѣти; ино тая конституція розумѣется о вольныхъ особахъ, а яко се и вышей меновало, а не

пану зъ слугою. Потомужъ въ статутѣхъ, роздѣлѣхъ першихъ, артыкулѣхъ вторихъ, и новомъ статутѣ, въ роздѣлѣ третемъ, артыкулъ десятый: а пану дей зъ слугою иначей право служити, естли вольный шляхтичъ, кгда бываетъ въ чемъ съ права скараный, а не маеть чимъ платити, самого особы выдають; далеко больше слуга пану оставши виненъ, повиненъ ся истить. А яко дей то его милость панъ воевода, обачивши шкоду по Оленскомъ, мусѣлъ его задержати въ везенью, потомъ право осадивши, личбы слухалъ, съ которое, кгда Оленскій zostалъ виненъ, задержанъ есть яко слуга рукоданный и виновайца. А по тыхъ справахъ ихъ обѣюхъ сторонъ, пытано зъ суду пана Оленского, если же служилъ его милости пану воеводѣ. Оленскій знался, же служилъ, але дей неповиненъ былъ терпѣти везенья, съ которого дей ледве зъ горломъ утекъ, о што теперъ правомъ чинить и pozwу своего жалуетъ. А его милость панъ воевода далъ то собѣ записатьъ, же панъ Оленскій знался ку тому, ижъ служилъ его милости; зачимъ просилъ, за тымъ властнымъ признаньемъ своимъ, тотъ Оленскій, яко слуга и шкодникъ былъ выданный. Пытано обѣхъ, штобы еще до права мѣли, абы домовяли, або въ суду показовали стороны. Надто боль-

ше ничего въ себе быть не повѣдили. Судъ на декретъ взялъ собѣ до третего дня; потомъ на дню третемъ, мѣсеца Генваря деветнадцатого дня всказанье таковое въ той справѣ учинено. Мы судъ въ той справѣ межи паномъ Миколаемъ Оленскимъ, поводомъ, а его милостью паномъ воеводою Витебскимъ, позваннымъ о везенье, до которого панъ Оленскій невинне себе черезъ недѣль сорокъ двѣ осажонымъ быть меновалъ, такъ узнаваемъ: што панъ Оленскій, менючи себе безправне до везенья сажоного, бралъсе до всказанья винъ, шкодъ и сѣденья противко его милости пану воеводѣ, водлугъ артыкулу двадцать осмого зъ роздѣлу оденнадцатого статуту нового, показуючи по собѣ зъ статуту прошлого, артыкулы семый и осмый, зъ роздѣлу третего, а зъ нового статуту въ томъ же роздѣлѣ третемъ артыкулъ десятый и оденнадцатый и двадцать осмый до того констытуціею сейму Варшавского, же нихто безправне иматъ и сажать быти не маеть, яко о томъ есть ширей на мѣстцу своемъ, въ контроверсіи пана Оленского, при артикулѣхъ отъ него поданныхъ, описано; противко которымъ, ижъ се зналъ его милость панъ воевода до задержанья везенью того Оленского, яко слуги своего властного, рукоданного до усправедливленья и вынесенья

зъ справъ веле важныхъ ему, отъ его милости повѣрныхъ, въ которыхъ вонпливость и подозрѣнье до него обачилъ: тогда зъ уваженья тое усее справы и артыкуловъ отъ жалобливого поданныхъ не бачимъ въ нихъ загороженья дороги, абы пану каждому, бачечи слугу и шкодника своего, невольнo было до права задержати везеньемъ. И овшемъ тоежъ право посполитое учить зъ роздѣлу третего артыкулъ оденнадцатый статуту нового, а зъ старого роздѣлу третего артыкулу осмого: слугу и на кгарлѣ карати, кгда се виннымъ покажетъ, яко то у его милость панъ воевода, противъ которому Оленскому, яко противко служъ своему рукоданному, который себе и самъ Оленскій признаваетъ, же его милость служилъ и еще пристойне не отсталъ, зъ нимъ поступовалъ, бачечи его быть шкодникомъ своимъ до учиненья личбы, абы не уѣхалъ задержалъ, а потомъ поготову, кгда зъ личбы skutecное зосталъ виненъ немалую суму пенезей зъ шафунку своего, а платити чимъ не мѣлъ, его уисти ти везеньемъ до заплаты. А естли позволяетъ право посполитое водлугъ артыкулу двадцать второго зъ роздѣлу дванадцатого статуту нового, а зъ старого въ томъ же роздѣлѣ артыкулъ четырнадцатый, слугу каждого, который только не

учтивши пана своего утечетъ, имати его на каждомъ мѣстцѣ; поготовю шкодника слугу своего имати не забороняетъ, а позывати до права людей обѣихъ, а не слугу пановъ и право учить; згола нигдѣ у старомъ ани въ новомъ статуте не описуетъ, жебы панъ слугу, абы шафара своего, маючи его у себе на службахъ своихъ, зъ службы его зъ шафунку нерадного позвы позывати и справедливости собе доходити мѣлъ. Съ тыхъ теды причинъ тые уси артыкулы, отъ Оленского поданные, узнаваемъ не служѣ противко пану, але обчимъ особамъ, въ кривдахъ ихъ служащѣе, всказуемъ, слушне его, онъ панъ воевода до чиненъя личбы зъ шафунку справъ, Оленского бы тежъ и у везенью задержати моцъ

мѣлъ, а поготовю, кгда зъ личбы передъ засажонными людьми зацными, врадники земскими виненъ зосталъ, слушне до заплаты былъ задержанымъ, чинимъ его пана воеводу отъ жалобы Оленского и всея речи, въ позвѣ описаное, вольнымъ. А Оленскій, розумѣючи сказанье наше быть не водлугъ права, апелвалъ съ тымъ до суду головного трибунальского, чого ему допущоно. Съ которою справою обоя сторона передъ судомъ трибунальскимъ становиться маеть на тотъ часъ, кгда и иншіе справы воеводства Берестейского у трибуналу въ року теперешнемъ девятьдесять пятомъ отправованы будутъ. Што для памети до книгъ вридовыхъ есть записано.

1597 г.

102.—Опредѣленіе по дѣлу объ убійствѣ крестьянина Игната Тишевича земляниномъ Иваномъ Мутыкальскимъ.

Изъ актовой книги за 1597 годъ, листъ 154.

Лѣта Божого Нароженъя 1597 года, мѣсеца Іюня 17 дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Светой Троицы, святѣ Римскомъ,

припалыхъ и судовне отправованныхъ, передъ нами, врадники земскими воеводства Берестейского, Ѳеодоромъ Патеемъ, судьей, а Бог-

даномъ Туминскимъ подсудкомъ, постановившисе обоя сторона у суду за листомъ умоцованымъ вельможного пана Еронима Ходкевича, пана Виленского, панъ Иванъ Бровскій, земенинъ воеводства Берестейского, сторона поводовая, съ позву очевисте жаловалъ у права на земенина воеводства Берестейского пана Яна Гавриловича Бектыша Мутыкальского, ижъ дей въ року нынѣшнемъ деветьдесятъ семомъ мѣсеца Апрѣля одинадцатого дня, тотъ панъ Янъ Мутыкальскій, пропомневши боязни Божое и срокости права посполитого, заживаючи окрутенства, людемъ христіанскимъ неналежачого, безъ вшелякого данья причины, въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ дому подданого тамошнего Ѳедка Василевича Татарина, подданого его милости пана Виленского Игна-та Тишевича, зъ села Мутыкаль забилъ и нелютостивѣ на смерть замордовалъ, зъ живого мартвымъ вчинилъ. Того доводечи, покладалъ листовъ три оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ: пана Миколая Букрабы, пана Яна Еленского и пана Ѳедора Скоковского подъ печатьми и съ подписомъ рукъ ихъ. При томъ покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ оповѣданья на врадѣ отъ врадника Простеницкого, пана Яна Решетарского, за датою року нынѣшнего де-

ветьдесятъ сегого, Апрѣля дванадцатаго дня, а другій выписъ съ книгъ кгородскихъ освѣтченья тѣла забитого вознымъ Яномъ Остромечовскимъ, въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ датѣ писанный Апрѣля чотыринадцатого дня. Третій выписъ съ тыхъ же книгъ кгородскихъ сознанья тогожъ возного привоженья тѣла до владу замку Берестейского и поволанья того забойства на пана Яна Мутыкальского. А затымъ приповѣдалъ ку остатнему доводу брата забитого присегою, хочечи водле жалобы, присегою остатній доводъ учинить. Панъ Янъ Мутыкальскій сторона отпоровая на жалобу чинечи отказъ, незналъ се до умыслного забитья того подданого. Але дей самъ тотъ подданный его милости пана Виленского, добре передъ тымъ зъ иншими сусѣды, поплечниками своими, безъ жадное причины збунтовавшисе на него, чоловѣка невинного, и хотячи позбавити здоровья его, отповѣдь и похвалку на здоровье ему передъ вознымъ учинилъ, которою выполняючи на домъ его шляхетскій, во имѣнью Мутыкалехъ, въ року прошломъ деветьдесятъ шостомъ, мѣсеца Феврала двадцать пятого дня, съ помочникомъ своимъ наѣхавши, въ небытности его самого у дому, словы доброй славѣ доткливymi соромотилъ, ворота до двора вы-

билъ и вырубалъ и тивуна его зѣжоною збилъ и поранилъ, менуючи все за росказаньемъ его милости пана своего; потомъ того дня помененого Апрѣля оденнадцатого, кгда я Мутыкальскій, бывши для потребъ своихъ въ селѣ Нехолстахъ, тамъ же вступилъ былъ въ домъ до Оедка Татарина для купенья соли, и тамъ дано ему знати, же подданные его милости пана Виленского дорогу ему засѣли, хочечи его забить, меновите тотъ Игнатъ зѣ братьею, потомъ разомъ оный же Игнатій, само треть прибѣвши съ кійми, яко зѣ избы выходилъ за персьи и за горло его уфатилъ и ту его у губу билъ безъ жадное причины, за которого початкомъ слуга его, Мутыкальского, боронечи его пана своего, ранилъ самого того Игната, который потомъ не отъ зраненья, але большей, яка маеть вѣдомость, опившися горѣлки, умеръ. Абы тежъ и и одъ зраненья, чого не признаваеть, умерети мѣлъ, тогда за початкомъ своимъ въ оборонѣ былъ раненъ. И показавши выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ оповѣданья своего ку отводу до присеги бралъ се, хочечи то сумнѣньемъ своимъ своимъ поправить и отводъ учинити водлугъ артыкулу двадцать первого зѣ роздѣлу одинадцатого; а далѣй на доводъ одповѣди ему, пану Мутыкальскому, отъ того небож-

чика Игната Ильяшевича и братьи его покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ датою року деветьдесятъ шостого, мѣсеца Феврала двадцать девятого дня, оповѣданья о тую отповѣдь на здоровье и о вырубанье воротъ до двора его и о збитъе тивуна и жоны его, чого дей онъ панъ Мутыкальскій не терпѣлъ и заразъ на врадѣ, варуючи здоровье свое, оповѣдалъ. Зачимъ потомъ, еслисе што стало, тогды за початкомъ и за умыслнымъ прійштемъ оног на домъ, и маючи дей онъ право посполитое по собѣ, близшій есть на томъ ку отводу, а нижли жалобливые ку доводу. Умоцованый его милости пана Виленского, боронечи отводу, повѣдилъ, же дей тотъ артыкулъ двадцать второй роздѣлу одинадцатого тому отводу узычаеть, хтобы неумыслне кого ранилъ, або забилъ, и таковому кажетъ неумыслный учинокъ разомъ сусѣдомъ и на врадѣ оповѣдать, а потомъся выводитъ, хтобы то видѣлъ и хто при томъ былъ; тогды за таковымъ свѣдѣствомъ отводу само третему присегою право узычаеть; а панъ дей Мутыкальскій, яко не съ пригоды, але зѣ умыслу самъ власною рукою своею, а не слуга, забилъ, такъ теперъ и поступку водлугъ артыкулу помененого по собѣ не показуеть; зачимъ братъ забитого близшій есть

при поступку своемъ правомъ присегою доводъ учинити, а зваща самъ дей панъ Мутыкальскій знается до зраненья, едно на слугу вину свою складаеть; а братъ забитого на самого доводитъ, а кутому стало се дей въ дому, а не на дорожѣ; допиралъ се по Мутыкальскому, если бы тотъ мниманый а неумыслный учинокъ, заразомъ по забитью, сусѣдомъ околичнымъ, яко право учить, оповѣдалъ, абы показалъ за таковымъ поступкомъ позволялъ само третему присегою отводъ учинить. Питано зъ ураду пана Мутыкальского, еслибы поступокъ правный мѣлъ за собою, жебы самотретеи ку отводу до присеги бралъсе, кгдажъ тое забитье стало се въ селѣ, а не на обчомъ мѣстцу, а не въ полю. Панъ Мутыкальскій оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ непоказуючи, зъ слугою и съ тивуномъ своимъ самотретеи бралъсе до присеги, мовечи, же тамъ въ тотъ часъ, кгда зраненье за початкомъ оногъ подданогъ его милости пана Виленского стало, ни хто зъ обчихъ не былъ только слуга а тивонъ его. А потомъ просилъ часу до дня завтрешнегъ на становенье пановъ Скоковскихъ, которымъ дей заразомъ тое неумыслное зраненье оповѣдалъ и водлугъ оповѣданья своего онъ, яко шляхтичъ, зъ слугою собѣ равнымъ отводъ присегою учинити готовъ.

Чого ему умоцованый его милости пана Виленского боронилъ и до артыкулу семьдесятъ осмого зъ роздѣлу четвертого указовалъ, же слуги за паномъ, ани противку паномъ свѣтчити и панове слугами своими выводитисе не могутъ. Мы врадъ, прислухавшисе тое справы межи его милости паномъ Виленскимъ, поводомъ, а паномъ Мутыкальскимъ позваннымъ, которому дана вина о умыслномъ учинку и забитью подданогъ его милости пана Виленского въ селѣ короля его милости Нехолстахъ, въ домѣ подданогъ тамошнегъ Оедка Василевича, на имя Игната Тишевича въ року нынѣшнемъ девятьдесятъ семомъ, Апрѣля одинадцатогъ дня, до которогъ умыслногъ учинку, ачъ кольвекъ панъ Янъ Мутыкальскій незналъсе, одно до зраненья, и то повѣдилъ, кгда дейѣхалъ до дому своего оный Игнатъ Тишевичъ, перво того отповѣдь ему на здоровье учинилъ, на домъ его шляхетскій съ помочниками своими наѣждчавши, подданныхъ бивши, потомъ дорогу ему въ томъ селѣ Нехолстахъ былъ засѣлъ, которому онъ, уходечи до дому подданогъ тамошнегъ въ Нехолстахъ, Оедка, былъ уступилъ, а тотъ Оедко пришедши тамъ въ губу ему вдарилъ, за которогъ початкомъ слуга его Мутыкальского въ оборонѣ его пана своего оногъ ранилъ, и на томъ

до присеги бралъсе;—то пану Яну Мутыкальскому пойти не могло, кгдажъ зъ стороны его милости пана Виленского дана вина о умыслное забитье, которого оповѣданьемъ сусѣдомъ околичнымъ, потомъ на врадѣ освѣтченья вознымъ тѣла забитого и поволаньемъ, водлугъ права, поступокъ правный показалъсе, панъ Мутыкальскій ку отводу, водлугъ артыкулу двадцать второго зъ роздѣлу одинадцатого, поступку оповѣданья сусѣдомъ околичнымъ не мѣлъ. Съ тыхъ теды причинъ узнали есмо сторону поводовую быть близшую ку доводу и всказали присегу брату рождоному забитого учинити на томъ, яко братъ его не въ оборонѣ, але зъ умыслного учинку отъ пана Яна Мутыкальского забитье есть, и рокъ присягѣ до дня третего от-

ложили, кгда выконаеть, присудили на пану Яну Мутыкальскомъ за голову забитого его милости пану Виленскому и подданому его милости брату забитого двадцать пять копѣ грошей. Панъ Янъ Мутыкальскій розумѣючи сказанье наше быти неводлугъ права, ижъ есмо ему отводу сама третему и зъ слугою учинити не наказали, а обороны его на сторону отложили; апелевалъ съ тымъ до суду головного трибунальского, чого ему допущоно; съ которою справою обоя сторона передъ судомъ трибунальскимъ становитисе мають на тотъ часъ, кгда и иншіе sprawy воеводства Берестейского въ року нынешнимъ деветьдесятъ семомъ на трибуналѣ отпраоватисе будутъ. Што для памети до книгъ вradoвыхъ есть записано.

1609 г.

103.—Явка опредѣленія епископа Луцкаго по дѣлу объ убійствѣ всендзомъ Иваномъ Мазовецкимъ землянина Ивана Лесковского.

Изъ актовой книги за 1608—1609 годы, листъ 73—76.

Лѣта Божого Нароженья 1609, мѣсеца Генваря чотырнадцатого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ, о Трехъ Кроляхъ, Римскомъ святѣ, припалыхъ и судовне отправо-

ваныхъ, передъ нами владники земскими воеводства Берестейского Федоромъ Патеемъ, судею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Львомъ Патеемъ, писаромъ, ставши очевисто у суду, земенинъ воеводства Берестейского, панъ Янъ Лесковскій, оповѣдалъ и намъ, урадови, до рукъ подалъ декретъ отъ его милости князя Мартина Шишковского, бискупа Луцкого, съ печатью его милости и съ подписомъ руки его милости власное, въ справѣ отца его Яна Лесковского, пана Миколая Лесковского съ княземъ альтаристою Кобринскимъ Яномъ Мазовецкимъ о забитье сына его, што о томъ ширей тотъ декретъ въ собѣ обмавляеть. И просилъ помененый Янъ Лесковскій, для вшелякихъ припадковъ, абы тотъ декретъ до книгъ нинѣшнихъ земскихъ былъ уписанъ, которого мы врадъ принели и такъ се въ собе маеть: Concludimus in causa, dilationibus, si quae datae sunt alterutri partium, revocatis et appellationibus refutatis, Christi nomine invocato, prae tribunali sedentes et solum Deum et iustitiam prae oculis habentes, matura deliberatione praehabita, adhibito iuris consultorum, protunc nobis assidentium, consilio, ex his, quae in causa homicidii voluntarii a Nicolao Laskowski, una cum uxore sua, pro capite

fili sui proprii et naturalis, olim Ioanis Laskowski, assistente ipsoque accusatore instigatorum nostro iudicialiter et legitime Ioanni Mazowiecki, altarista Kobrinensi, intentata et coram nobis vertente et agitata, quod ipse Ioannes altarista suis manibus, ex bonibarda, fraudolenter et dolose supradictum Ioannem occidit, vidimus, audivimus, cognovimus, vidimus, audimus, et cognoscimus, partibus accusante et accusata in presentia nostra citatis et comparentibus in termino ad videndum et audiendum, definitivam sententiam ferri et postulare eandem postulantibus per hanc nostram sententiam definitivam, quam in his scriptis ferimus, sententiando pronunciamus et pronuncians sententiam, supradictum accusatorem Nicolaum Laskowski cum sua conjuge plene, efficaciter et conclusive testimoniis nobilium fide dignorum et ab ipso accusato aliquot vicibus approbatorum et receptorum, nec iuste et legitime ab eodem accusato reprobatorum, fama quoque publica vicinorum et credulitate id ipsum nec non iteratis vulnerati, morientis, occisi protestationibus confirmantibus; servatis denique in accusationem huiusmodi debitis solemnitatibus, protestatione, proclamatione et denuntiationibus coram vicinis, factis denique ipso accusato, non penitus et precise occisionem negante,

anno die et loco in protestatione principali expressis: Ideoque praefatum Ioannem Mazowiecki, altaristam Kobrinensem, condemnandum esse ad poenas, contra homicidas injustos, voluntarios, in iure communi contentas, prout praesenti nostra sententia definitiva mediante, condemnamus, inprimis eundem supradictum Ioannem ab executione ordinum deponendum et irregularitatis poena notandum et beneficio altaris Kobrinensis privandum perpetuo ipsumque ad alia beneficia ecclesiastica in posterum consequenda inhabilem declarandum et carceris actualis poena per annos quinque, iuxta iura canonica, in arce Janowiensi, in carcere ad hoc destinato, mancipandum et intendendum et ex fructibus altaris Kobrinensis praesentis anni aliisque rebus mobilibus, parentibus occisi Ioannis nobilibus pauperibus, in solamen eorum, florenos quingentos Polonicales dando esse et debere decernimus, prout quidem per hanc nostram sententiam definitivam ab executione ordinum deponimus, irregularem pronunciamus, beneficio privamus, et ad alia obtinenda in posterum inhabilem declaramus, et fructus in solutionem summae praedictis parentibus in arctum arrestum ponimus et arrestari praecipimus. Condemnantes insuper eundem Ioannem Mazowiecki in expensis litis,

quarum taxationem nobis in posterum reservamus. Reservata etiam nobis facultate poenas supradictas arbitrio nostro moderandi, vel in alias similes commutandi, defensiones autem a predicto Ioanne altarista productas de quandam asserta inhabilitate accusatoris aliasque exceptiones, ab ipso in processu oppositas, uti frivolas et nullius momenti, in partem rejicimus. Lata, lecta et in scriptis pronuntiata est haec sententia definitiva per nos Martinum Biskowski Dei et Apostolicae sedis gratia episcopi Lucerensi in civitate Brestensi in palatio nostrae solitae residentiae sub anno nativitatis Domini 1600 septimo, indictione quinta, die vero tertia Decembris Pontificatus Summi in Christo Patris et Domini nostri Domini Pauli, divina providentia Papae V, anno tertio, praesentibus admodum reverendis generosis et nobilibus dominis Francisko Zaewski JWD. Luceoricensi et Brestensi praeposito, Ioanne Żalasowski scholastico Luceorensi, Mikolao Żabiski, iudice Nurensi, Adamo Żabicki, venatore Żabrocinensi, Martino Dombowski et Ioanne Baptista, metricato actorum consistorii nostri notario: cui manum nostrum subscripstimus. Ioannes Mazowiecki ab eadem sententia definitiva verbo appellavit, ut in actis latius et expressius continetur.

Appellationis autem hujusmodi terminus erit dies 3-tia Januarii 1608. Утого декрету печать притиснена

и подпись руки его милости князя бискупа подписано теми словами: Sziskowski episcopus Luceoriensis.

1615 г.

104.—Осмотръ подсудва Богдана Туминскаго мѣстечка Милейчицъ, разореннаго войскомъ конфедераціи Брестской и градобитьемъ.

Изъ актовой книги за 1615 годъ, листъ 226—229.

Лѣта Божого Нароженъя 1615 года, мѣсеца Іюня 22 дня.

На рокохъ судовыхъ земскихъ, о Светой Тройцы святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне отправова- ныхъ, передъ нами, врадники судовыми земскими воеводства Берестейского, Прецлавомъ Горбовскимъ, судьею, а Богданомъ Туминскимъ, подсудкомъ, и Яномъ Патемъ писаромъ, ставши очевисто у суду, урожоный панъ Василей Сасинъ Калечицкій оповѣдалъ и покладалъ листъ поѣзду моего, мене Богдана Туминского, подсудва, до добръ его королевское милости, до староства Берестейского надлежащее, мѣстечка Милечыцъ, для видѣнья въ нимъ шкодъ розными способами сталыхъ, о которые листъ просилъ насъ панъ Калечицкій, абы для часу пришлого до книгъ

врадовыхъ земскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ былъ; въ чомъ мы слушную речь виде- чи, оного принявши и въ книги вписать велѣли, а уписуючи такъ се въ собе маеть: Roku tysiąc sześćset czternastego, Nowembra dnia czternastego zapisaniem jaśnie wielmożnego jegom. pana Jarosza Wołowicza, podskarbiego ziemskiego y pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego, starosty Upitskiego, ciwuna Powurskiego, dzierżawcy Rudnickiego, mego miłościwego pana, do mnie Bohdana Tyminskiego, podsędka ziemskiego, abym do starostwa Brzeskiego zjechawszy do miasteczka Mileyczyc, doyrzał wielkiego zubożenia zniszczenia tego miasteczka przez żołnerza confederatiey Brzeskiey woyska Sapieżynskiego, tak też pogorzałych domow y gradobicia zboża,

tak oziminy iako y iarzyńy, y do króla jegomości suplikowali, iakosia Bohdan Tuminski, podsędek Brzeski, w niebytności ichmosciow panow rewizorow, na tenczas zesłanych od króla jegomości do starostwa Brzeskiego, ziachawszy roku i dnia niżej mianowanego do miasteczka Mileyczyc, starostwa Brzeskiego, które na tenczas dzierży jasne wielmożny jegomość pan Heronim Chodkiewicz, kasztelan Wilenski, starosta Brzeski, zakazawszy ia do siebie burmistrzowi Mileyчыckiemu ze wszystką radą pomienionemu Mikołajowi Ihnatowiczu, burmistrzowi Semenowi Jaskowiczu, Supranu Iwanowiczu, Stasiu Lipce, Waśkowi Paryszkewiczu, raycom, którzy stawszy przedemną pokazali relacyą woznego przyznaną i s ksiąg Grodzkich w zamku Brzeskim, w której relacyi pokazali, naco i przysięgali raycy, że w mieście Mileyczyczach spustoszało y nie siano włok dla zniszczenia żołnierzow piędziesiąt czterey trzecin dwie, popowskich włok cztery spustoszało za zmarciem popow pogorzalcow, ukazali, ze wszystką majątnością pogorzałych domow sześć, w rynku spustoszałych sześć, na ulicy Barbarynskiej spustoszało domow pięć, na ulicy Mielnickiej spustoszało domow trzy, na ulicy małej spustoszało domów cztery, na przedmieściu spustoszało domow ośm; do tego pokazali w teyże rela-

cyi gradobicie, że gradem Pan Bóg wybił przez wszystkie włoki miesckie, tak oziminy, iako y iarzyńy dwie części pol ledwo trzecia część wcale zborza zostało, czemu ja ieszcze do końca wiary niedawszy, po ulicach y polach ieżdżąc, sam rewidowałem y według tey relacyi woznego spustoszenia domow y nie zasiania włok widziałem, a strony gradobicia przy relacyi woznego rozkazałem burmistrzowi z raycami pod przysięgą i pod sumnieniem przedemną prawdę powiedzieć, którzy stawszy przedemną powiedzieli, ze wszystkim pospulstwem miasta Mileyчыckiego pod przysięgą y sumnieniem, iż tak jest a nie inaczej, że nas Pan Bóg gradobicią nawiedził y zborze nam, iakośmy wyżej pomienili pobił; a ja weyżawszy w ich tak wielkie zniszczenie y zubożenie pomienionego miasteczka, tak przez żołnierza, iako z dopuszczenia Bożego przez grady przez podłość gruntu y ogień, mając w tem zupełną moc do jaśnie wielmożnego jegom. pana Jarosza Wołowicza, podskarbiego ziemskiego, mego miłościwego pana, tych pomienionych mieszczan władzą urzędu mego mnie od jegom. pana podskarbiego danego, przez pisanie jegomości, na ten rok terazniejszy tysiąc sześćsetny czternasty od cynszow wszelakich, którzy byli powinni do skarbu J. K. M., wolnemi czynić y wielmożnemu memu miłościwemu panu,

miłościwy panie Wilenski, starosta Brzeski o tym oznajmuie, abyś wielmożny miłościwy pan, o tym wiedząc, od tych mieszczan Mileyczyskich cynszow za ten rok wysz pomieniony wyciągać na nich nie raczył rozkazywać; gdyż to wszystko wielmożnemu memu miłościwemu panu werificatią moią w skarbie jego królewskiey mości przyjęto będzie; tak też y wielmożny mój łaskawy panie, wóycie Mileyczyski, oznajmuie, aby, według prawa swego, cynszow od tych

mieszczan za ten rok niżej mianowany nie odbierał y do wielmożnego pana Wilenskiego, starosty Brzeskiego..... Data w Mileyczyskach, roku y dnia wyż pisanego..... У того листу печать моя..... Туминского, подсудка, и подпись рукъ тыми словами: Tuminski, podsędek Brześci, ręką swą. Который то листъ очевисто у суду покладанъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

1639 г.

105.—Жалоба священника Мануила на подчашаго Пекарскаго о нанесенныхъ ему побояхъ и оскорбленіяхъ съ произнесеніемъ угрозъ.

Изъ актовъ книги за 1639 годъ, листъ 426.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шесть сотъ тридцать девятого, мѣсеца Генваря двадцать четвертого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Трехъ Кроляхъ, святѣ Римскомъ, припалыхъ и судовне у Бересты отправованныхъ, передъ нами Петромъ Кохлевскимъ, судьей, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ, писаремъ, вradниками судовыми

земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду, панъ Стефанъ Науцевичъ Губарь, оповѣданье священника Бѣльскаго Мануила Теодоровича на письмѣ на особу и въ справѣ нижеименоной ку записанью до книгъ земскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное: Милостивыи панове въ радѣ земскей Берестейскей! Я Мануило Теодоровичъ, священникъ церкви Рожества Пресвя-

той Богородицы, зъ мѣста Бѣлое, маестности яснеосвѣщеного кнежатыго на Олыцѣ и Несвижу, его милости пана Александра Людвика Радивила, маршалка найвышшого великого князства Литовского, старосты Слонимского, якомъ дня онгдайшого, то есть дня двадцать первого, мѣсеца Генваря, у суду, въ року нынѣшнемъ тисеча шестьсотъ тридцать девятомъ, очевисто ставши передъ вашею милостью, великій жалъ свой и деспектъ свой, а екссесъ черезъ его милость пана Крыштофа съ Теребеля Пекарского, подчасного воеводства Берестейского, подъ часомъ суженья роковъ земскихъ Трикрольскихъ, у Берестью теперь отправуючихся, пополненный и мнѣ отъ него ставшій оповѣдалъ. Тогда и на письмѣ того жъ теперь поновляючи, зъ великимъ жалемъ моимъ вашей милости, яко владови, на пререченого его милости пана Крыштофа Пекарского, подчасного воеводства Берестейского, оповѣдаю зъ великимъ жалемъ моимъ, протестую, што ижъ въ року теперешнемъ тисеча шестьсотъ тридцать девятомъ, мѣсеца Генваря двадцать первого дня, будучи мнѣ тутъ въ мѣстѣ Берестейскомъ по нѣкоторыхъ пильныхъ справахъ моихъ, а ку тому довѣдуючися у суду духовного на капитулы Берестейское религии наше Крещское, о што бы мене не

редъ судъ капитульный Берестейскій мѣлъ запозвать тотъ же, его милость панъ Крыштофъ Пекарскій позвомъ суду въ Бозѣ велебного его милости отца Юсифа Яковецкого, епископа Володимерского и Берестейского, пана и пастыря моего милостивого, и о всемъ ся томъ у того суду капитульного Берестейского певне о томъ позвѣ вывѣдавшись, вжомъ ѣхалъ ку домови моему до Бѣлое зъ Берестья, и кдымъ пріѣхалъ въ улицу въ мѣстѣ Берестейскомъ, ку Великому Мосту идучой, пріѣждчаючи ку мытницы, тамъ жемъ надѣхалъ его милости пана Пекарского также въ саняхъ сѣдячого, вжо хочого зъ Берестья ѣхать. За тымъ обачивши мене его милость панъ Крыштофъ Пекарскій, подчашій воеводства Берестейского, и выпавшій зъ воза, зъ саней своихъ, мене оному чоловіка ни въ чомъ невинного, безъ жадное вины и данья причины моее, первѣй мене словами злыми и доброй славѣ моей доткливymi мовячи: атусь ми, неучливой матки сыну, псе поповскій, и заразь ми въ губу и по твари моей почаль пастью бити, и такъ мене побилъ, помордовалъ, жемъ ажъ головою земли мало не досягъ; и знову бивши мя пистями до шабли ся на мене порвалъ, хотячи мя шаблею сѣчи, рубати, ажъ ся если ему, пану Пекарскому, до ногъ

поклонилъ, просячи, абы мене безвинне не билъ и шаблею не рубалъ. Теды таковый екссесъ пополнивши и мене, особу духовную, удеснектовавши и побивши, всѣдаючи въ сани, еще отповѣдь и похвалку, хотячи мене забити, о смерть приправить, на здоровье мое учинилъ, тыми словы мовячи: еще то, псе поповскій, неучастное матки сынъ, ничего, але ты такъ, повѣда, еще буду бити, же ажъ и душу съ тебе выбью. О которое збитье и зраненье свое и тую отповѣдь и похвалку, мнѣ отъ его милости пана подчашого учиненую и екссесъ

подъ часть судовъ вашихъ милостей черезъ него пополненный, запозвавши мене до суду моего капитульного, належного, хотя и въ невинности моей мнѣ отъ его милости выданный, а таковый екссесъ пополнити и мене удеснектовати важилъся, хотячи я о то у суду вашихъ милости зъ нимъ паномъ Крыштофомъ Пекарскимъ, подчашимъ воеводства Берестейского, правнечинить, прошу, абы то е оповѣданье мое было принято и до книгъ записано. Што есть принято и до книгъ земскихъ Берестейскихъ записано.

1642 г.

106.— Судебное опредѣленіе по дѣлу Тура, обвиненнаго въ затравленіи собаками и убійствѣ гайдука Волка.

Изъ актовой книги за 1666—1641 годы, листъ 1183.

Лѣта Божого Нароженья тисеча шестьсотъ чотырдесять второго, мѣсеца Октебрия десятого дня.

На рокахъ судовыхъ земскихъ о Светомъ Михалѣ святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне у Берестью отпированныхъ, передъ нами Андреемъ зъ Горбова Заранкомъ, судьею, згодне на теперешніе ро-

ки обранымъ, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, и Петромъ Патеємъ, писаромъ, врадниками судовыми земского воеводства Берестейского, кгда съ порядку реестрового ку суженью припала справа яснесвѣдоного княжати его милости пана Януша Радивила, подкоморого великого княз-

тва Литовского, Казимірскаго, Каменецкаго и Шейвенскаго старосты, зъ земьяниномъ воеводства Берестейскаго, зъ паномъ Стефаномъ Мартиновичемъ Туромъ, за позвомъ о речъ ниже мененую, за приволашемъ черезъ енерала сторонъ до права, одъ его княжачое милости за моцью умоцованый панъ Ерый Волковыцкій, а панъ Туръ самъ зъ умоцованымъ своимъ паномъ Жикгимонтомъ Юрковскимъ очевисто у суду становилисе. Затымъ умоцованый стороны жалобливое, доведши по него пана Тура черезъ возного тогожъ воеводства Берестейскаго Миколая Немиры Кругельскаго положонныхъ позвовъ, одного въ имѣнью Баранкахъ на приселенью млынарскомъ, а другихъ прибѣяныхъ въ замку Берестейскомъ у брамы, у воротахъ, реляцію на врадъ признаною въ датѣ року теперешнего тисеча шестьсотъ чотырдесять второго, мѣсеца Сентебря дванадцатого дня, выписомъ зъ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ и року за ними слушане и правне припалого, — жаловалъ зъ него за даньемъ собѣ справы урожого Яна Отена о заслуги и подстаростего Каменецкаго о то, ижъ ты, Туре, не огледаючисе ничего на вины, въ правѣхъ посполиномъ описаные и лехце собѣ оны поважаючи, также не маючи въ собѣ боязни Божое, смѣлъ и важилъ еси

въ року прошломъ тисеча шестьсотъ чотырдесятомъ, мѣсеца Іюня двадцать третего дня, подданого нашего державы Каменецкое, подкоморого нашего, жалобливого зъ села Шаличъ, на име Василья Волка, избранца нашего скарбового, засадившисе на врочищу Великого, до твоее маетности належачого, съ помочниками своими многими, тобѣ имени и назвиски добре вѣдомыми и знаемыми, того подданого нашего избранца сокѣрою и кіями збилъ, поранилъ, собаками пощвалъ такъ окрутне, ижъ одъ того збитья, зраненья и пощванья зъ сего свѣта смертью зшолъ, яко жалоба на позвѣ ширей есть доложона. А по прочитанью жалобы позовное, умоцованый княжати его милости, подкоморого великого князтва Литовского, на доводъ жалобы своее покладалъ протестацію о тое окрутное зраненье того Василья Волка, гайдука скарбового, на пана Стефана Тура учиненую, выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подъ датою року тисеча шестьсотъ чотырдесятого, мѣсеца Іюня двадцать шостого дня, до того покладалъ реляцію такъ се выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ возного зознанья Миколая Немиры Кругельскаго огляданья того окрутного посвченья того гайдука, въ датѣ того року мѣсеца Іюня двадцать шостого дня, до то-

го покладалъ протестацію на тогожъ пана Тура, кгда тотъ гайдукъ посѣченный съ тыхъ ранъ умеръ, о забитье занесеную выписомъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, въ датѣ тогожъ року, мѣсеца Сентября тридцатого дня, и реляцію тогожъ возного Немиры Кругельского, въ датѣ тогожъ року, мѣсеца Сентября тридцатого дня, оказыванья и обволыванья на врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ тогожъ тѣла, черезъ пана Тура забитого и на смерть тыранско замордованого. А оказавши и доведши такого забитья и замордованья того небожчика гайдука, засадки ѣдучого зъ мѣста Каменца на добровольной дорозѣ, чоловѣка ему ни въ чомъ невинного, повинный отъ брати небожчиковскихъ троухъ до присеги приповѣдалъ; а по присезѣ за такое тыранское посѣченье и забитье, на смерть замордованье, подавши конституцію року тисеча шестьсотъ тридцать первого и року тисеча шестьсотъ тридцать осьмого, всказанья совитого головщизны, двоухъ сотъ гривень и шкодъ за тымъ поднятыхъ, за присегою тыхъ же брати и повинныхъ небожчиковскихъ, на пану Туру и маетности его вшелякой лежакой и рухомыхъ суммахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ будучихъ, домавлялъ; а зато ижъ подъ бокомъ княжата его милости такіи эксцесъ пополнилъ и тымъ кня-

жата его милости зневажилъ, сѣденя на замку Берестейскомъ недѣль дванадцати потребовалъ. А панъ Стефанъ Туръ черезъ умоцованого своего повѣдилъ, ижъ при наѣздѣ на лѣсѣ его во имѣнью Великомъ, боронечи кгрунту тому Волкови, въ оборонѣ здоровья его пана Тура тое зраненье статъсе мусело, кгда се порвалъ до него, а насъ Тура, и покладалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ Берестейскихъ протестаціи его пана Тура на того Волка и иныхъ подданныхъ о наѣздѣ на лѣсѣ его, въ датѣ року прошлого тисеча шесть чотырдесятого зъ реляціею возного Войтѣха Залуцинского, на которыхъ сама речь ширей есть доложона. А подавши съ права посполитого артыкулы деветнадцатый и двадцатый зъ роздѣлу одинадцатого, онъ панъ Туръ самотреть на томъ, ижъ правдиве, водлугъ обжалованья его, въ лѣсѣ его власномъ, а не на добровольной дорозѣ тому Волкови, подданому его королевское милости села Шаличъ тое збитъе и зраненье въ оборонѣ здоровья его пана Тура сталосе, до присеги приповѣдалъ, а затымъ вольности одъ того обжалованья домавлясе. На што умоцованный княжата его милости повѣдилъ: што умоцованный пана Туровъ показываетъ, протестацію и реляцію возного, менуючи якобы того Василья Волка, гайдука,

не на дорожѣ, але въ лѣсѣ своемъ посѣчи и забити мѣлъ, якобы яко-го квалтовника; теды жадное протестаціи о тую шкodu въ лѣсѣ на подданныхъ княжата его милости и того гайдука забитого, жебы передъ тымъ въ лѣсѣ шкodu чинити мѣли, не показываетъ. Але вжо уходячи того мужобойства, протестацію по таковомъ учинку до книгъ заносить и самъ до отприсяженья беретъ, што его подкати не можетъ; альбовемъ и каждый бы такъ кого забивши и окрутне замордовавши, отприсегнутисе хотѣлъ, але то его подкати не можетъ, бо кровь невинная справедливости светое потребуеть и помсту до Пана Бога волаеть: теды я не трохъ, але пети брати и повинныхъ небошчиковскихъ до присеги на томъ всемъ приповѣдаю, по присезѣ всказанья, водлугъ констытуціи, совитое головщицны и сѣденья на немъ пану Туру и повтore домавялъ. А такъ мы судъ въ той справѣ ясне освѣценого княжата его милости пана Януша Радивила, подкоморого великого князтва Литовского, Кази-мерского, Каменецкого и Шейвенского старосты съ паномъ Стефаномъ Туромъ, за позвомъ въ дово-женью справедливости подданнымъ староствамъ его княжачое милости Каменецкого зъ села Шаличъ о за-битье съ тогожъ села гайдука, вы-бранца скарбового, Василья Волка

отъ збитья кіевого, секирою посѣ-ченья и щаванья псами; въ кото-рой справѣ зъ очевистого обудвухъ сторонъ мовенья, ажъ се панъ Туръ при процесахъ своихъ правныхъ до присеги бралъ, ижъ при наѣздѣ на лѣсѣ его тому Волкови, яко квалтовникови, боронечи здоровья своего, одъ оногo тое зраненьє ста-ти се мусело; однакъ же мы судъ, уважаючи то, ижъ передъ тымъ панъ Туръ о тые наѣзды жадного процесу не чинилъ, а кровь невин-ная о помсту до Пана Бога волаеть, прото повинный того Волка, вод-лугъ взятисе и за присегу само-пятый, доводъ присеги ближшій при забитомъ узнаваемъ на томъ, ижъ тотъ небожчикъ Волкъ, гайдукъ, безъ данья его причины, на добро-вольной дорожѣ, а не въ лѣсѣ въ пана Тура, такъ сродзе есть зби-тый, зраненый, псами щванный и съ того збитья и зраненья тотъ небожчикъ Волкъ, водлугъ обжа-лованья съ того свѣта зшолъ, кото-рую присегу передъ нами дня тре-тьего мають оказати. По которого за забитье того гайдука, водлугъ констытуціи, совитое головщицны водлугъ стану его двѣстѣ гривень его княжачое милости пану подко-морому на пану Туру и на всякихъ добрахъ его лежачихъ и рухомыхъ и сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ се кото-рые вказують и окажутъ, зъ учи-неньемъ одиравы порядкомъ прав-

нымъ, заложивши на съ противно-го заруку таковоежъ суммы, вска-зуюмъ. Одъ которого декрету панъ Туръ до суду головного трибуналь-ного апелевалъ, которое апелациі допустили есмо въ терминъ належ-ный суженья справъ воеводства Берестейского, въ датѣ въ року

дасть Богъ пришломъ тисеча шесть-сотъ чотырдесять третемъ ку суже-нью припадающихъ. Затымъ зъ обу-двухъ сторонъ о шкody одна сто-рона противко того протестовали-се. Которая справа, яксе точила, до книгъ нынѣшнихъ земскихъ Бере-стейскихъ есть уписана.

1772 г.

107.—Опредѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и ксен-дзами Базиліанами о захватѣ имѣнія генераломъ сихъ послѣднихъ Ге-равліемъ Лисанскимъ и обращеніи его въ монастырскую собственность.

Изъ актовой книги за 1772—1774 годы, листы 307—343.

Roku tysiąc siedemsetnego siedem-dziesiąt wtórego, miesiąca Iulii, dwu-dziesiątego czwartego dnia.

W sprawie za niżej wyrażonemi aktoratami i żałobami, do nich na-leżącemi, mianowicie za pierwszym J. PP. Mikołaja, Woyciecha, Win-centego i Leona Horainow, braci rodzonych, w B. WW. J. XX. Mar-cinem Giedroyciem, superiorem, Mar-tynowskim kaznodzieją i innemi prze-mieszkiwającemi we dworze Nowo-sieleckim xieżą Ordinis Sancti Ba-silii magni, za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościow, przed nasz sąd wyniesionym, i za żałobą

w nim wyrażoną, mieniąc o to, iż co dobra Nowosiołki, w woiewodz-twie Brzeskim sytuowane, w posses-syi niegdyś wieczystey imienia Gro-dzickich, gradu successionis na czte-rech braci rodzonych Grodzickich spadłe, tandem za zrzeczeniem się trzech braci, in societate zostających xieży Grodzickich, cum hac iednak cautela, ażeby też dobra Nowosioł-ki nigdy od familii swoiey alieno-wane nie były, iednemu s. p. Kazi-mierzowi Grodzickiemu dostałe, zo-stawszy obżałowani WW. XX. Ba-zylianie in prae iudicium successorów imienia Grodzickich, sola impressione

pii zeli, w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiąt osmym, Iulii dwudziestego trzeciego dnia, singulariter, bywszy generał ordinis S. B. M. xiądz Herakli Lisanski, przywiodłszy s. p. Kazimierza Tadeusza Lada Grodzickiego i Katarzynę, z Borysowskich, Grodzicką, małżaków, do punktów funduszowych na cerkiew pod tytułem Tróycy S., w teyże maiętności Nowosiołkach, też punkta, przeciwko wszelkim słusznosciom i prawu, z pokrzywdzeniem żałujących się delatorów, succedentium po s. p. Grodzickich sukcesorow, nie pomniac, iż iako dobra wieczyste dziedziczne imienia Grodzickich, albo bezpotomnie zeszlých, s. p. Kazimierz i Katarzynie Grodzickich, małżonkach, od następującej familij, intuitu wyrażenia w zrzeczeniu trzech braci Grodzickich, alienowane bydz nie powinny; cztery części maiętności Nowosiołek ad suam violenter praeoccupavit possessionem, a nie tylko same dobra ad velle sui opisali, ale też varii tituli ruchomość, którą pari modo iako i sama maiętność Nowosiołki, idque, cyna, miedź srebro, złoto, rzędy, karabele, pałasze, pasy, suknie, kleynoty, tudzież byddo rogate i nierogate, konie iezdne i stadne, na żałujących się delatorow succedere powinny, niemniey oraz zboża varij grani pozostałe, pozabierali in sum usum et fructum obracali i obracaia, z należytey possessyi ża-

łujących się delatorow, która probatur in tempore uczynioną intromisią, anno millesimo septingentesimo sexagesimo tertio post sera fata s. p. Katarzyny z Borysowskich Kazimierzowey Grodzickiey, na dniu dziewiętnastym Februaryi stałey, iż obżalowani J. XX. Bazilianie nie tak zelo pietatis, iako bardziey chciwością zdieci, uti enarrat process in eodem anno Februaryi dwudziestego trzeciego dnia uczyniony, tak pozostałe mobilia pozabirali, iako też samych żałujących delatorow legitime in possessionem successivam do maiętności Nowosiołek weszłych, illegitimo ac illicito ausu, z nie małą gromadą ludzi różnych z swych konwentow zebranych, napadłszy przyiaciela żałujących J. P. Antoniego Łukaszewicza, przytym też i koni troie crudeliter przestrelili, explosyą kryminalną ze dworu i fortuny żałujących sukcesyonalney uczynili, ruchomość wszelką, summy pieniężne, zboża varij grani, byddo, konie i inne supellectilia, niemniey oraz dokumenta varij tituli, tak na maiętność Nowosiołki, iako też i dalsze inne violenter pozabierawszy, do konwentu kobryńskiego powyprowadzali, iak obloquantur processa, wiele nieprzystojnych charekterowi transakcyi poczyniwszy, do szkod, strat i expensow prawnych żałujących przyprowadzaia. Oco wszystko żałujący iure persequendo ante omnia,

do komportacyi wszelkich i wszystkich praw, dokumentów, zapisow iuris et possessionis sub nexu iuramenti, tudzież do komportacji omnis tituli ruchomości, kleynotow, summ pieniężnych, tak ex capite Lgockich dziadów żałujących i obżałowanych ichmościow permanentium, do approbaty dekretów w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt pierwszym, Februaryi siódmego dnia i dalszych in hac causa zaszłych dokumentów, vigore których do uznania reindukcyi, inkwizycyi, kalkulacyi, werifikacyi, a obżałowanym ichmościom per totum spraw, dokumentow, funduszów na zgubę uprojektowanych skassowania, salva melioratione tey żałoby. Za drugim aktoatem: w Bogu przewielebnego J. X. Marcina Melecjusza Giedroycia, superyora i wszystkich J. XX. Bazylianow, klasztoru Nowosieleckiego z J. PP. Mikołajem, Woyciechem, Wincentym i Leonem Horainami, bracią rodzonemi, Mikołajem Sławką, Józefem Dąbrowskim, cujusvis nominis, Ancutą, Janem Snieżką, Gabrielem Snieżką, Ignacym Ostromeckim, Leonem Dehollim, Jakubem Kulniem, Marcinem Imienińskim, Ambrożym Łukaszewiczem i Iurkiewiczem sługą W. J. P. Pawła Dąbrowskiego pisarzewica grodu Brzeskiego, za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościów, przed nasz sąd wyniesionym, i za żałobą w nim wyrażoną, mieniać i referując się do zaszłych

in antecesium żałob processow, dekretow i całego generaliter proceduru prawa, do approbaty funduszu przyznanego i zaprzysiężonego, tudzież wszelkich iuris et possessionis, pro parte actorea służących, dokumentow, vigore których do obwarowania żałującym delatorom omnimodam securitatem dóbr Nowosiołek cum attinentiis wieczystey funduszowey possessyi, a quavis obżałowanych ichmościow impetitione, praepeditione, violentia et intrusione do komportacyi przez wszystkich obżałowanych ichmościow Horainów spraw, dokumentów różnych, tudzież do komportacyi wszelkiey ruchomości, mobiliow, pieniędzy gotowych, złota, srebra, cyny, miedzi, dzwonow, tudzież wszelkiego naczynia gospodarskiego, koni, bydła i wszelkich generaliter sprzętów, czasu niazdu w dobrach Nowosiołkach, przez obżałowanych ichmościow per vim et potentiam violenter zabranych, sub nexu iuramenti, a za niepojednokrotne inwazye i violencye do pokarania penami, de lege sciągającymi się et sessione turris, do skassowania wszelkich, przez obżałowanych ichmościów założonych, na summy arestów, a do przysądzenia tych summ żałującym delatorom, na uspokojenie kredytorow s. p. fundatorki, do nadgrodzienia wszelkich szkod, strat i expensow prawnych, do uznania inkwizycyi i szkod werifikacyi, do

uznania perkontrawencyjnych dekretowi oczewistemu sądów kapturo-
rowych, województwa Brzeskiego,
do skassowania wszelkich i wszyst-
kich in praejudicium żałujących
delatorów uformowanych dokumen-
tow, oraz do uznania tego wszyst-
kiego, quod iuris et praetensionis
bydź może, a czasu prawa fusius
probabitur, salva żałoby melioratio-
ne. Za trzecim akto-
ratem: J. PP. Mikołaja, Woyciecha, Leona i Win-
centego Horainow, braci rodzonych,
z przewielebnym w Bogu J. X. Mar-
cinem Melecijuszem Giedroyciem, su-
peryorem i wszystkimi J. XX. Ba-
zylianami we dworze Nowoseleckim
przemieszkiwającymi, za pozwem od
aktorowpo obżałowanych ichmościami,
przed nasz sąd wyniesionym i za
żałobą w nim wyrażoną mieniąc i
referując się do zaszłych żałob, pro-
cessow, dekretów i oraz całego pro-
cederu prawa, oraz oto: iż obżało-
wani wielebni xięża Bazylianie, po-
znawszy, iż constitutiones naywyż-
szej stolicy Apostolskiej et ordinis
proprii obżałowanych, ex considera-
tione augendae gloriae Divinae, mo-
dum przyimowania funduszow prae-
scribendo, któreby tylko przeciwko
tym statutom stolicy Apostolskiej
przyjęte były pro nullis censent i
że prawa narodowe praetextuosas
z dóbr cudzych, a bardziey pendente lite
o też dobra foundationes, znosząc et
ipso facto niszcząc nie tylko legiti-

mis successoribus takowe dobra reha-
bere pozwalają, lecz insuper cui-
que ex statu nobili ius delationis
brać permittunt; a pamiętając na po-
pełnione przez siebie gwałty, wio-
lencye, boie, zabory, ranienia ludzi
i dalsze Bogu, prawu i ludziom prze-
ciwne facinora (o których manife-
sta, wizye, obdukcye, dekreta i ca-
ły proceder prawa dowodnie świad-
czy); które bezprawności chcąc clan-
destino actu pokryć, obżałowanych
Bazylego Załuszczyńskiego lucida
mente carentem, do approbaty bez-
prawnego, na cudzey własności et
contra leges patrias, przez zeszlých
Kazimierza i Katarzynę z Borysow-
skich Grodzickich, podstolich Smo-
lenskich, iakowychści punktów fun-
duszowych, czyli niby titulo fundu-
szu, a w samey rzeczy wlewku, na
pokrzywdzenie nie tylko żałujących
delatorów, lecz i wszystkich okoli-
cznie sąsiadujących subtelnemi na-
mowami przywiodłszy, widoczny kon-
dykt z tymże obżałowanym uczyni-
li, i tym sposobem dobra macierzyń-
skie, ex capite Lgockich po matce ża-
łujących delatorów nie wyposażoney,
żałującym należące, Nowosiołki na-
zwane, zabrali, i dalsze praktyki in
konweniencye poczynili miastu chwa-
ły P. Boga, pokrzywdzeniem ludzi
niewinnych i oppressyą onych ba-
wią się. O co wszystko żałujący
delatores z obżałowanymi ichmościami,
chcąc iure agere, ante omnia do

approbaty wszelkich i wszystkich pro parte actorea służących dokumentów, dowodów do uznania inkwitacyi ad sortem majątności Nowosiołek ex capite Lgockich iure successivo na żałujących delatorów, qua legitimis successoribus, do skasowania . bezprawnie poczynionych punktów funduszow et omnis tituli cura et adinventis modis zfomentowanych dokumentów tak przez zeszyłych w Bogu urodzonych Grodzickich, iako też samych obżałowanych ichmościow et ex eo sądzenia dziedzictwem całej majątności Nowosiołek żałującym delatorom secundum dispositionem praw W. X. L. de similibus opisanych, iako legitimis succesoribus et delatoribus, do uznania kalkulacyi werifikacyi ex illegitima pomienionej majątności possessione, oto wszystko, co czasu prawa fusius deducuntur, salva melioratione tey żałoby. Za czwartym aktoratem w Bogu przewielebnego J. X. Marcina Meleciusza Giedroycia Ordinis S. Basilii magni superyora i wszystkich J. XX. Bazylianow Nowosieleckich z J. P. Felicyaną Maryańską matką, Józefem Toczyńskim synem, tudzież niewiernym Hirszowiczem Zarachowiczem za pozwem od aktorow po obżałowanych ichmościach przed nasz sąd wyniesionym i żałobą w nim wyrażoną, mieniając oto: iż co w Bogu zeszyły cuiusvis nominis J. P.

Maryański a mąż obżałowanej jeymości z swoim pasierzbem Józefem Toczyńskim w iedney zostając radzie i namowie z J. PP. Horainami, o pułnocy, w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Februaryi piętnastego dnia, napadłszy na klasztor xięży Bazylianow Nowosielecki, funditus zrabowali, różney ruchomości, złota, srebra, cyny, miedzi, sukien różnych, futer, bielizny, poiazdow etc., iako na osobliwym regestrze pokaże się, one zabrali, tudzież skrzynię z dokumentami, na dobra funduszowe służącemi i innemi violenti modo wzięli i do tych czas one dokumenta u siebie trzymając, wszystkim tych dokumentow do czytania dając i one rozpraszając, wydając dokumenta sąsiadom nieprzyjaznym, szkodę w granicy czyniącym, którzy czytając te dokumenta mogli pozabierać co najlepsze pro parte actorea dokumenta i one pochować lub popalić; za czym żałujący delatores do pokarania za gwałty, rabunki i różne wiolecye penami de lege ściągającemi się i sessione turris, do komportacyi sub nexu iuramenti zabranych z skrzynią wszystkich wieczystych Nowosieleckich spraw manifestow, processow i wszelkich dokumentow i wziętych podczas gwałtownego naziadu wszystkich mobiliow, sprzętow, na osobliwym regestrze spisanych, do uznania in causa violentiarum

inkwizycyi, do nadgrodzienia szkod, poczynionych w klasztornym dworze, za połamanie drzwi, zamków, zawiasów, okien wystrzelania, pieców pobicia etc. do zapłacenia kosztów na prawo położonych, do uznania tego wszystkiego quod iuris et praetensionis byź może, a czasu prawa fusius probabitur, salva tey żałoby melioratione. Item za pozwem i za drugą żałobą, do tegoż aktora tu należącym, mieniać oto: iż obżałowany żyd, zmówiwszy się z J. PP. Horainami i wziawszy kontrakt na trzy roczną arendę karczmy żałuiących delatorów nietylko zawiodł onych, lecz na większą szkodę żałuiących delatorów podmówił tych że J. PP. Horainów do nayscia gwałtownego armata manu na karczmę żałuiących delatorów, do zabrania violenter stojącej na gruncie klasztornym słodowni, swirna, browarnych różnych naczyń, do zarzucenia studni karczemney, zrzucenia dachów z browaru i stodoł karczemnych, dwóch ławek, stołów, stołków, klamek wyłamania, także o nie zapłacenie arendy, i za wzięte żyto we dworze (uti fusius manifest rem enarrat) tudzież oto: iż co obżałowany niewiernego żyda oyciec Zarach Ickowicz trzykroć spaliwszy karczmę s. p. J. P. Ludwika Grodzickiego i poczyniwszy wielkie szkody przez czarodzieystwa, palodzieystwa i przyprowadziwszy do wielkiego prawnego ko-

sztu w grodzie Brzeskim, potym w zadwornych sądach i wypadłych dekretach na łapanie onego, zabranie towarów etc. pomieniony Zarach Ickowicz per amicabilem compositionem zgodził się z w Bogu zesłłym J. P. Ludwikiem Grodzickim na dwa tysiąca sześćset złotych polskich i dał oblig na siebie i sukcesorów swoich do wypłacenia pomienioney summy insuper w tymże obligu opisał się, ieśliby s. p. J. P. Ludwik Grodzicki, lub successores iego, nie chcieli w swoiey karczmie trzymać lub z karczmą swęą onego wyrugowali, zaczym ani on, ani potomkowie iego nie powinni pod żadnym possessyonatem mieszkać ullo titulo w okolicy Nowosiołkach pod wielkimi wadyami; a obżałowany Hirsz, nie zapłaciwszy za miesiąc arendę złotych dwadzieścia dwa i groszy piętnaście, za żyto wzięte złotych dwadzieścia, z karczmą uciekł, nietylko zaciągnionego długu dwóch tysięcy sześćset złotych polskich nie chce wypłacić żałuiącym delatorom, zmyśliwszy i sfabrykowawszy kwitancyą, niby od s. p. J. P. Ludwika Grodzickiego; lecz na podstęp żałuiących delatorów mieszkając w karczmie J. PP. Horainów różne szkody czynić nie przestaje, in uno będąc consilio ac conductamine z J. PP. Horainami, z którymi zabrał słodownię i inne budynki, oraz wszelkie sprzęty circa invasionem

myto do żałujących delatorów należące do siebie odbierając; a żałujący delatores mosty stawieć muszą, nieprofituując czwarty rok myta najmniejszego szeląga; zaczym do wypłacenia dwóch tysięcy sześciuset złotych polskich cum provisione, do zapłacenia za arendę i żyto wzięte złotych pięciudziesiąt dwóch i groszy piętnastu, do wrócenia i nadgrożenia za branie myta przez lat cztery i więcej, do niemieszkania, vigore opisu pod żadnym possessyonatem w Nowosiołkach, do przysądzenia wadyów, w obligu wyrażonych, za mieszkanie trzyletnie w Nowosiołkach i więcej pod innym possessyonatem, do wrócenia kosztów prawnych i pokarania za dopuszczenia i namowy na czynienie violencyi przez J. PP. Horainow żałującym delatorom, i tego wszystkiego quod iuris et praetensionis bydz może, a czasu prawa fusius probabitur, salva tey żałoby melioratione. A za piątym aktoratem, z rejestrow spraw termini tacti J. PP. Felicyanny z Grodzickich Maryańskiej, in viduali statu zostającej, Mikołaja Woyciecha, Leona i Wincentego Horainów, braci rodzonych, z J. PP. Felicyanem Stachorskim i Janem Grodzickim, za pozwem zakazem od aktorow po obżałowanych ichmościach przed nasz sąd wyniesionym i za żałobą w nim wyrażoną mieniąc o to: iż obżałowani ichmościowie, nesci-

tur, czy z własney iakowey przeciwko żałującym delatorom invidyi, czyli też z namowy ichmościow xięży Bazylianow, modo intrusivo przemieszkiewających w majątności Nowosiołkach, we dworze zeszłego J. P. Kazimierza Grodzickiego, w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Januaryi ze dnia dwudziestego czwartego na dzień dwudziesty piąty, sposobem potaiemnym dokumenta po zeszłym w Bogu J. P. Maryanskim, mężu żałującej J. P. Felicyanny Maryańskiej, pozostałe, rozumiejąc, iż iakową nieprawnemu titulo funduszowi, w tych dokumentach oraz zawodnemu aktorstwu zeszłego J. P. Kazimierza Grodzickiego, znajdą, pomoc nocną porą u teyże J. P. Maryańskiej, w mieście J. K. mci Dywinie przemieszkiewającej, wzięli, o które potaiemne wzięcie upominającym się żałującym delatorom obżałowani ichmościowie nie tylko nie oddali, lecz insuper z J. XX. Bazylianami in conducto idąc, takowe dokumenta onym pooddawawszy dla utaienia takowey bezprawności, ex conducto siebie J. XX. Bazylianom niby zapozwać poradzili, o który podstęp, bezprawność i widoczną krzywdę żałujący delatores, chcąc iure agere, obżałowanych ichmościow pozywają ante omnia do przyięcia z rejestru taktowego rozprawy, do komportacyi potaiemnym sposobem wzię-

tych dokumentow sub nexibus iuramentorum, do pokarania penami przykładnemi za takowe potajemnym sposobem wzięcie dokumentow i uczyniony podstęp, do nadgodzenia szkod, strat, expensów prawnych i o to wszystko, co czasu prawa fusius deducetur salva tey żałoby melioratione. Za takowemi żałobami, z pozwów autentycznych wypisanemi, partes inter se concertantes przed nasz sąd instituerunt actionem. W której sprawie: w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt piątym, miesiąca Junii iedynastego dnia, my sędziowie ziemscy województwa Brześckiego, aktorat wzajemny JXX. Bazylianow z karty pięćdziesiąt trzeciej regestrow ordynaryjnych do wpisu i aktoratu JPP. Horainow na kartę piętnastą tychże regiestrów ingrossowanego, z którego praesens coincidit negotium, przyłaczywszy, proceder inter partes nakazaliśmy; in procedendo, po kontrowersjach ab utrinque wynoszonych, kopie spraw wszystkim stronom ab utrinque do kancelaryi naszej ziemskiej województwa Brzeskiego, przed następującą oczewistą rozprawą dać nakazawszy, comportationem przez JPP. Horainow wszelkich generali titulo dokumentów na dobra Nowosiołki, post obitum JP. Kazimierza Grodzickiego pozostałych a u tychże ichmościow reperiri mogących, et vicissim eandem comportationem przez

JXX. Bazylianow dokumentow, realitatem aktorstwa zeszlých JPP. Grodzickich ewinkuiących, sub nexu iuramenti przez JPP. Mikołaja i Woyciecha Horainow i przez JX. Giedroycia superyora eiusdem loci praestandi przy oczewistey na przyszłych sądach rozprawie, decrevimus. Roku tysiąc siedemsetnego sześćdziesiąt szóstego, dnia czternastego Januarii, za przypadnieniem, ad mentem konstytucyi novellae legis, z głoś wpisu JPP. Horainow tymże aktorom beneficium iuris godziny et similiter eodem anno die szesnastego Oktobra pozwanym JXX. Bazylianom tegoż beneficium iuris godziny ad expirium onych użyczyliśmy. Roku tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Januaryi siódmego dnia, sądy nasze przy tymże aktoracie ufundowaliśmy; dnia piętnastego eiusdem post recessum od dekretów kontumacyjnych, idque z aktoratu JPP. Horainow w grodzie Brzeskim na JXX. Bazylianów, seorsive przez JXX. Bazylianów w trybunale W. X. Lit. na JPP. Horainów wypadłych, activitatem loci standi de consensu partium obwarowawszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo dnia ośmnastego Januarij, tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego roku, po kontrowersjach, in praesentia JX. Giedroycia i JP. Woyciecha Horaina ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, in-

sistendo dekretowi w roku tysiąc siedemsetnym sześćdziesiąt piątym, miesiąca Junii iedynastego dnia, w sądzie naszym ferowanemu, eandem comportationem dokumentów omnis tituli, do aktorstwa JP. Kazimierza Grodzickiego majątności Nowosiołek ściągających się, iako też kart obligow po zesłym JP. Grodzickim pozostałych a u JXX. Bazylianów, reperiri mogących, przez JX. Melecysza Giedroycia, superyora rezydencyi Nowosieleckiey, sub eodem nexu iuramenti super veram realem et totalem comportationem, pod registrem na dzień dwudziesty praesentis exacte sporządzonym, coram nostro officio praestandi uznaliśmy, et vicissim przez JP. Woyciecha Horaina comportationem dokumentów, iakowekolwiek mieć mogą, ad fundum Nowosiołek po zesłym JP. Grodzickim pozostałe sub eodem iuramento similiter pod registrem in eodemque termino decrevimus. Dnia dwudziestego Januarii in termino do iuramentu coincidenti, satisfaciendo dekretom antierius zaszłym, JP. Woyciech Horain rotą przez strony akceptowaną, super veram realem et totalem comportationem dokumentów, po zesłych Kazimierz i Katarzynie Grodzickich małżonkach znajdujących się a na registrze spisanych iurament wykonał; a JX. Giedroyce superyor Nowosielecki na dniu dwudziestym wtórym Januarii iurament rotą, ex deci-

sione przepisana i konnotowana, super eandem comportationem, ażeby wykonał i dokumenta komportował injunximus. Eodem anno, mense et die, przyłączywszy aktorat z karty pierwszej registrów ordynaryinych rokov Święto Trzykrólskich, a takowe łączenie po kontrowersyach ex decisione uznane i proceder injunximus. Dnia dwudziestego trzeciego Januarii, tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego roku, po kontrowersyach ex parte JXX. Bazylianów o uznanie dylacyi ad munimenta, ex parte vero JPP. Horainów o uchylenie oney wnoszonych, my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, stosując się do praw allegowanych, necessariam dilationem ad munimenta specificata idque ob non reperibilitatem et tantis per non existentiam, dokumentu wlewkowego na tysiąc sześćset osiemdziesiąt złotych polskich od JPP. Lgockich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, a summopere do niniejszey sprawy potrzebnego, censuimus et ex eo na przyszłe sądy oczewistą rozprawę, iako też uznany JX. Melecyszowi Giedroyciowi super veram realem et totalem comportationem wszelkich i wszystkich post obitum JP. Kazimierza Grodzickiego i samey jeymości małżonków pozostałych, wszelaki majątek onych remonstruiących, sine quibusvis exceptionibus pod registrem przed oczewistą

rozprawą iurament, sub vigore irremissibilium paenarum contraventionis, do tychże następujących sądów reiecimus; oraz prawem opisany iurament super munimenta interposuimus; eodem anno et die ponieważ produkowanym od JX. Giedroycia dokumentom od JPP. Horainow obietio irrealitatis ac si fabricationis iest uczyniona, które decreta na regestrze wyrażone distinctim, przez nas sędziów ziemskich województwa Brzeskiego wespół z regestrem konnotowane ex praemissis do następującej oczewistej rozprawy ex decisione praesenti in archivo cancellaryi naszej ziemskiej tychże dokumentow locationem uznaliśmy; ad haec ad requisitionem JPP. Horainow zapiszrzeczny z listem na przyznanie od JPP. Czerniewskich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu dany, tudzież przywilej na mostowe od najjaśniejszego króla Augusta wtórego temuż jegomościu podpisany konnotowaliśmy. Roku tysiąc siedemsetnego siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Junii dwudziestego piątego dnia satis faciendo dekretowi antierius zeszedemu, JX. Giedroyć super munimenta specificata, rotą od strony sobie podaną, iurament wykonał in eo thenore na tym: iako dylacją ad munimenta nie na zwłokę sprawiedliwości brałem, iako dokumentu sub data, roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątego, Nowembra sie-

demnastego dnia to iest prawa zastawnego, wlewkowego, na sumię tysiąc sześćset osiemdziesiąt złotych polskich od JPP. Lgockich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, a summopere do niniejszey sprawy potrzebnego nie wynalazłem i nie mam; post quod expletum, proceder in principali injunximus; względem zaś komportacyi dokumentów temiż dekretami uznaney, iurament super eandem comportationem stawiającemu JX. Giedroyciowi de consensu strony praecise, sub paenis contraventionis irremissibilibus, na dzień trzydziesty miesiąca Junii anni praesentis coram nostro iudicio reiecimus et iterum proceder injunximus. In procedendo dnia dwudziestego szóstego Junii, po kontrowersyach ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, insistendo dekretowi antierius zaszedemu, ad instantiam JX. Giedroycia iuramentem wykonany JP. Woyciecha Horaina, nie kontentuiącego się etiam i przez JP. Mikołaja Horaina eandem comportationem dokumentów de super injunctam sub eodem nexu iuramenti uznaliśmy, na wykonanie którego dzień pierwszy miesiąca Lipca anni praesentis przed sądem naszym designavimus et iterum proceder nakazaliśmy. Dnia trzydziestego Junii, in termino z reiect do iuramentu coincidenti JX. Melecysz Giedroyć, supra praemissam comporta-

tionem dokumentów in eam rotham przysiągł: Ja, Melecysz Giedroyć, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym: iako omnis tituli dokumenta do aktorstwa dobr Nowosiołek i do innych wszelkich dobr i summ, po zesłych JPP. Kazimierzu i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich pozostałe, a u nas znaydujące się, totalnie i realnie, iedne na regestrze, drugie w plikach nie spisane komportuję, iako, oprócz tych dokumentów i z produktu oddanych, żadnych innych nie mam, nie utaiłem i nikomu na krzywdę successorów nieoddałem, ani też antecessorowie moi nie wydali i nie utaili; na czym iako sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż. Dnia pierwszego Julii iurament JP. Mikołaiowi Horainowi supra comportationem documentor de consensu stron do dnia czwartego praesentium reiecimus. Dnia trzeciego Julii, ante terminum do iuramentu coincidentem, stawiający u sądu JP. Mikołay Horain in praesentia JX. Giedroycia rotą od jegomości podaną eo thenore przysiągł: Ja Mikołay przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym: iako, po śmierci JPP. Kazimierza i Katarzyny Grodzickich, żadnych dokumentów na krzywdę JXX. Bazylianów nie wziołem ani utaiłem, nie mam i nikomu nie wydałem. Na czym, iako sprawiedliwie przysię-

gam, tak mi Panie Boże dopomóż. Eodem dnia Julii, po kontrowersyach ab utrinquae wnoszonych, iterum aktorat JXX. Bazylianów z JP. Maryańską i Toczyńskim z karty trzy-nastey rejestrow ordynaryinyh rokow S. Michalskich tysiąc siedemset sześćdziesiąt szóstego roku, ad urgentes instantias JXX. Bazylianów, przyłączywszy proceder injunximus. In procedendo po kontrowersyach ab utrinque, idque od JXX. Bazylianów o komportacyą dokumentów, na JP. Maryańskiej pretendowanych, et contra, od JP. Maryańskiej o uchylenie teyże komportacyi wnoszonych, ponieważ po wykonanych dwóch iuramentach distinctim przez JPP. Horainow nulla reperibilitas et existentia u tychże ichmościow, przez iurament odwodzących się, dokumentów do sprawy niniejszey należących a przez JXX. Bazylianów pretendowanych, pokazała się niemniey; ponieważ z odeszłych kontrowersyi żadne permowencye ad praetensam praesentem comportationem nie okazały się. Za czym my sędziowie ziemscy wojewodztwa Brzeskiego wyż wyrażoną a na JP. Maryańskiej pretendowaną komportacyą tantisper cum resolutione ad subsequendum principale iudicatum ordine zakończenia się partium replik suspendowawszy, iako po zakonczonych obydwóch stron produktach, JPP. Horainom do replik przystępować injunximus. In proce-

dendo dnia dziesiątego Julii, po kontrowersjach ab utrinque wnoszonych, my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, insistendo anterieus ferowanemu dekretowi naszemu, comportationem dokumentów od JXX. Bazylianów na JP. Maryańskiej praetensam, a do konkludujących się replik obydwóch stron suspensam, iterum, iako po odeszłej replice JPP. Horainow do konkludującej się repliki JXX. Bazylianów, suspendowaliśmy, et instantanee tymże JXX. Bazylianom do repliki przystępować injunximus, et, circa conclusionem takowej repliki, permowencye ad praemissam comportationem okazać reservavimus, et iterum atque iterum proceder nakazaliśmy. Dnia piętnastego Julii aktorat JP. Maryańskiej i Horainow z rejestrow taktowych, z karty czwartey rokov Trzykrólskich, tysiąc siedemset sześćdziesiąt dziewiątego roku, przyłączwszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo, po kontrowersjach ab utrinque wnoszonych, o dalszą komportacją dokumentów przez JXX. Bazylianów na JP. Maryańskiej pretendowaną, in continuatione repliki tychże JXX. Bazylianów, ponieważ, stawiając u sądu tak JP. Maryańska iako też JP. Felicyan Stachorski, recognoverunt, iż dokumenta subsecutis fatis JP. Kazimierza Grodzickiego JP. Maryańskiej dostały się, et insubsequens w ręku tegoż Stachor-

skiego i mimo wolą teyże jeymości reperuntur; et ad praesens pozwany od JPP. Maryańskiej i Horainow JP. Stachorski we dwóch workach, sine specificatione, bez rejestru też dokumenta komportuie i do iuramentu super eandem totalem comportationem, iako też obie strony nic z onych nieutały i nikomu na stronę in praedudicium stron, praesens litigium wiodących, niewydawali, sobie zabierali. Exinde my sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, stosując się ad liberam tychże stron pozwanych recognitionem et ad exigentias continuasque illationes JXX. Bazylianów, komportowane do sądu dokumenta w kancelaryi naszej pro communicatione tak JXX. Bazylianom, iako też JPP. Horainom lokowaliśmy, iurament zaś de consensu stron JPP. Maryańskiej i Stachorskiemu super eandem comportationem na dzień iutrzeyszy reiecimus i kontynuacją repliki JXX. Bazylianów, bez żadnych dalszych akcessoryiów, nakazaliśmy dzień szesnastego Julii. In termino do iuramentu coincidenti stawiając JP. Felicyanna Maryańska iurament in eam rotham wykonała: ia Felicyanna Maryańska przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym, iako dokumenta po zesłym JP. Kazimierzu Grodzickim pozostałe, a przez zesłego męża mego zabrane, wszystkie (oprócz wydanego gromadzie wsi Rzeczycy

za dwa szanki żyta dokumentu przezemnie) JP. Stachorski wzioł, a które ia żadnych nie mam, nie utaiłam, nikomu niewydałam, i ieżeliby mąż mój miał komu wydawać, nie wiem; na czym, iako sprawiedliwie, przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż; a JP. Felicyan Stachorski ea methodo: ia Felicyan Stachorski, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trócy Ś. Jedynemu na tym, iako dokumenta JP. Maryańskiej wzięte, wszystkie komportuie, nikomu niewydałem, nie utaiłem, na czym iako sprawiedliwie przysięgam tak mi Panie Boże dopomóż przysięgał. Tandem z oczewistych i dostatecznych in praesentia przewiebnego w Bogu JX. Melecjusza Giedroycia i w obecności JPP. Woyciecha, Mikołaja i Wincentego Horainow i JP. Felicyanny z Grodzickich, in primo voto Toczyńskiej, ad praesens Maryańskiej, od dnia dwudziestego piątego Junii, anni praesentis iunctim z odeszłemi akcessoryami wnoszonych kontrowersyj, po wykonanych przez strony desuper wyrażonych super comportationem spraw, dokumentów, secundum exigentias et requisitiones onych, po zeszyłych JPP. Kazimierz i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich pozostałych, a u stron tychże quocunque titulo znajdujących się, iuramentach demum i po ułatwionych w produktach i replikach akcessoryjnych tychże stron,

praesens litigium wiodących, illacyach; ponieważ z produkowanych od stron obudwóch tak antierius u nich znajdujących się, iako też ex praesenti comportatione okazanych dokumentów, praw dziedzicznych wieczystych i wszelkich consecutive po sobie następujących, a do niniejszey sprawy ściągających się dowodów sufficienter sądowi deductum: iż majątności Nowosiołek w wojewodztwie Brzeskim, trakcie Kobryńskim leżącey JPP. Kazimierz i Katarzyna z Abramowiczow Głuzyccy małżonkowie (o którą majątność praesens vertit actio) haeredes prawem wieczystym w roku tysiąc sześćsetnym dziewięćdziesiąt wtórym, miesiąca Kwietnia dwudziestego piątego dnia datowanym, a w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt trzecim dnia osmego Januryi na roczkach grodzkich wojewodztwa Brzeskiego przez obie osoby przyznanym, w roku zaś tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt piątym, miesiąca Junii dwudziestego dnia w sposób przenosu przy ekstrakcie do xiąg ziemskich wojewodztwa Brzeskiego przeniesionym JPP. Franciszkowi z Lgoty Lgockiemu i Zofii z Janowskich Lgockiej małżonkom pradziadom ex femello sexu JPP. Horainow za własną i wspólną onychże sumę, to iest siedem tysięcy złotych polskich in perpetuum przedali, zrzekli się, et intromissionaliter do wieczystey postąpili possessyi. Hoc sub-

secuto z teyże a partibus nie negowaney procedencyi deductum: iż JPP. Franciszek i Zofia z Janowskich Lgocy małżonkowie, wspólni dziedzice majątności Nowosiołek ex suo thoro procrearunt synów czterech, to iest: Łukasza, Kazimierza i Antoniego, w zakonie Societatis Jesu decessos, i Ludwika w świeckim stanie, sterilem, córek zaś trzy: Annę z Lgockich Stachorską, Antoninę Franciszkową Jeziorkowską i Maryannę z Lgockich Ludwikową Grodzicką, babką procedujących i w aktoratach wyrażonych JPP. Horainow, a JP. Andrzej Grodzicki z dwóch żon, to iest Piekarskiej i Zborowskiej, progenit synów czterech: Mikołaja sterilem, Józefa zakonnika ordinis minorum, Kazimierza suo tempore proboszcza Kobryńskiego i Ludwika Grodzickich, ex capite którego descendenter praesens ortum litigium, seorsive córek cztery: Justynę in voto Adamowa Buchowiecką, Barbarę in connubio Fiałkowską, Rozalią suo tempore Bogusławską i Annę in votis Niepokoyczycką, które potomstwo podniesioną sumę z dobr Błot w wojewodztwie Brzeskim leżących, a po tymże JP. Andrzeiu Grodzickim pozostała secundum dispositiones et exdivisiones między sobą subsecutas rozebrało. W którym czasie JP. Ludwik Grodzicki, uti patet z dokumentu intercyzyjnego przedślubnego między tymże Jmcią a JPP. Franciszkiem i Zo-

fią z Janowskich Lgockiem małżonkami, w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Nowembra siedemnastego dnia datowanego, a czasu terazniejszey rozprawy ad acta podanego, JPannę Maryannę Lgocką, córkę wyżej wspomnianych Ichmościow in sociam vitae zaręczył, termin szlubu na dzień dwudziesty szósty mensis et anni eiusdem, a wesela w roku protunc następującym, tysiącnym siedemsetnym, na dzień dwudziesty pierwszy miesiąca Januaryi, obie strony de mutuo consensu w majątności Nowosiołkach determinowali; posagu in parato aere dwa tysiące złotych, a drugie dwa tysiące złotych polskich transfusione obligu, od mieszczan Dywińskich sobie służącego, et in summa cztery tysiące złotych polskich, po teyże córce, iakoby dać opisali się, przy której intercyzii et sub uno eodemque actu tenże JP. Ludwik Grodzicki prawo wieczyste, sub praesenti decisione zostaiące, od JPP. Franciszka i Zofii z Janowskich Lgockich małżonków, wspólnych aktorów i dziedziców (iako explicite też nabycie wieczyste od JPP. Gluzyckich dane objaśniaia), iakoby za siedem tysięcy dwieście złotych polskich, bez podpisu samey JP. Zofii z Janowskich Lgockiej, równey, bo wspólney z mężem kolatorki i dziedziczki, bez żadnego tychże obojga małżonków przyznania, dopiero in tractu tera-

znieyszey rozprawy ad instantiam stron aktykowane z listem na przyznanie blankietowym bez wyrażenia, że obie strony równie wspólną swoją substancją zbywają na imie swoje, z dołożeniem braci swoich rodzonych, sed sine specificatione imion onych, otrzymał. Denique w tymże roku i miesiącu intromissią intuitu desuper wyrażonego prawa, szczególnie na swoją osobę, bez dołożenia braci rodzonych, wzioł. Succedenter po szlubie, przed aktem weselnym, w roku tysiącnym siedemsetnym, na dniu dwunastym Januaryi, tenże JP. Ludwik Grodzicki na roczkach grodzkich Brzeskich o nieprzyznanie wyż wyrażonego prawa wieczystego, ani listu na przyznanie, ani też prawa nie aktykując, czynił pilność et ex eo takowe nabycie swoje, nie tylko co tangit osoby JP. Franciszka Lgockiego, lubo pisać umiejętnego; lecz singulariter samey jeymości wspólney dziedziczki, pisma nieumiejętney a przez nienastąpienie przyznania, od takowey osoby, według przepisu praw, indispensabiliter byźdź powinne go, in evidentem dubietatem et disceptationem podał. Quo contractu conubio JP. Ludwik Grodzicki z JPanną Maryanną Lgocką prolificarunt synow czterech, idque: Leona, Tomasz, Faustyna, in Societatis Jesu Xięży, ad praesens żyjących, i zeszłego Kazimierza, wuia proceduiących Horainów sterilem, także córek trzy,

Magdalene, in primo voto Czerniewską, ex post Horainową, matką proceduiących JPP. Horainow, Barbarę Gnatowską, e vivis zeszlą, i Felicyannę primo Toczyńską, ad praesens Maryańską, superviventem Grodzickich i Grodzickie, in subsequenti J. Panna Magdalena Grodzicka, za wolą ichmościow rodziców swoich, JPP. Ludwika i Maryanny z Lgockich Grodzickich, dostaie się in votum JP. Heronimowi Czerniewskiemu et ob spem przyszley nastąpić maiącey exdotacyi, ciż JPP. Czerniewscy małżonkowie obligami ukontentowani zostają, a JP. Czerniewski ac si zrzeczenie bez podpisu ręki żony swojej, która (uti z poniższych dokumentów probabitur) pisać umiała, na blankiecie z expressyą pierwszego pieczętarza, iż i od samey JP. Czerniewskiej był proszony, a z wyrażeniem dwóch pieczętarzów, iż od iednego JP. Czerniewskiego są obligowani, tymże JPP. Grodzickim rodzicom żony swojej daie. Quo intuitu w roku tysiąc siedemsetnym trzydziestym czwartym, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Maia, JP. Magdalena, in primo voto Czerniewska, ex post Franciszkowa Horainowa, wespół z mężem swoim na blankiecie obligowym sobie od JP. Ludwika Grodzickiego, oycy, i zeszlęmu pierwszemu mężowi swojemu danym, iż, in vim posagu, z rąk brata swego JP. Kazimierza Grodzickiego złotych siedemset pięćdziesiąt ode-

brała i do takowego kwitu na obligu zapisanego, z JP. Horainem, mężem swoim, podpisała się. — Przytym ex parte JXX. Bazylianów productum kart dwie, iż similiter in ratione dotis w roku tysiącnym siedemsetnym trzydziestym pierwszym antierius złotych sto, a potym w roku tysiąc siedemsetnym trzydziestym siódmym złotych pięćdziesiąt JP. Horain od JP. Kazimierza Grodzickiego miał percipere, gdy zaś totaliter taż JPani Magdalena, in primo voto Czerniewska, ex post Horainowa, w posagu sobie należącym od JP. Kazimierza Grodzickiego brata swego uspokojona była, nie tylko że nil quidquam quo ad hocce negotium probatum, imo magis, że dekretu oczewistego compromissarskiego między JP. Ludwikiem Czerniewskim synem iegomości ex primo thoro spółdzonym a JPP. Horainami w Nowosiołkach, w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątym, miesiąca Januaryi siedemnastego dnia ferowanym, evidenter constat, iż o niedobór pięciuset złotych polskich, post decisum między konsukcessorami negotium, jus agendi JP. Czerniewskiemu z possessorami majątności Nowosiołek idque JXX. Bazylianami reservatum; na dowód której należytości, ex parte JPP. Horainow stawano z manifestem w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Augusta dwudziestego dnia, coram ac-

tis grodu wojewodztwa Brześckiego, przez JP. Magdalenę Horainową, eo tempore personaliter stawaiącą, na JP. Kazimierza Grodzickiego brata rodzzonego o nieważność, nikczemność niby nieiakowegoś zrzeczenia z posagu, nigdy w zupełności nieodbieranego, iako też o zakwitowanie i podniesienie summy, niegdy przez JWJP. Pocieia, hetmana Wielkiego Xięstwa Litewskiego, u JPP. Janowskich zaciagnionej, a ex post w dom JPP. Lgockich wpadłej, et praeconsequens JP. Horainowej i konsukcessorkom iey, iako macierzystey, równie należącey, żadnym kwitem nie abrenuncionowaney, przez samego tylko JP. Kazimierza Grodzickiego od JWP. Fleminga, podskarbiego Wielkiego Xięstwa Litewskiego, iako kwitemuż JW. iegomościu w roku tysiąc siedemsetnym czterdziestym ósmym, miesiąca Maia 6 dnia datowany, eodem anno et mense dnia dziesiątego w trybunale głównym W. X. L. na kadencyi Wileńskiej przyznany z kapitału, to iest czterech tysięcy siedmiuset pięćdziesiąt złotych polskich, współ z prowizyą cum altero tanto dany, edocet, i takowego pokrzywdzenia dalszym procederem, tak w grodzie wojewodztwa Brzesckiego z zesłłym JP. Kazimierzem Grodzickim et post obitum, z JP. Katarzyną z Borysowskich Grodzicką pozostałą żoną i JXX. Bazylianami na cudzey własności niezaspokojoney et sub li-

tigio zostaiący, fundusz od JP. Grodzickiey przyimuiącemi ex post w kap-
turach, a potym w ziemstwie woie-
wodztwa Brzeskiego kontynuowa-
nym dowodzone. Quo in tractu JP.
Kazimierz Grodzicki od JPP. Ale-
xego i Barbary z Grodzickich Gna-
towskich, małżonków (iako expres-
sya ręką tegoż Jegomościa na złoże-
niu obszerniey opisana sonat), zrze-
czenie oczewiście blankietowe i do
tychczas nullis actis roborowane
summy posagowey z dobr oyczystych
i macierzystych i summ ubique lo-
corum będących, sine specificatione
wziątku, w roku tysiąc siedemsetnym
czterdziestym szóstym, miesiąca Sep-
tembra dwudziestego czwartego dnia,
z listem na przyznanie wzioł. Denique
w następującym czasie (uti desuper
w manifeście JP. Horainowey expres-
sum) chcąc sub dote pozyskać absolu-
tam potestatem disponendi majątnością
Nowosiołkami, iako też mieć jus ple-
num ad levationem singulariter, sum-
my kapitalney i prowizyjney od JW.
JP. Pocieia, hetmana W. X. L., nale-
żący, itidem zrzeczenie ex bonis pa-
ternis, maternis et quibusvis sum-
mis, to iest, iedne od JX. Leona Gro-
dzickiego societatis Jesu, brata swe-
go rodzzonego, w roku tysiąc siedem-
set czterdziestym pierwszym feria
tertia ante festum natalis S. Joan-
nis Babtistae proxima in castro Val-
censi przyznane, drugie od JX. Ka-
zimierza Grodzickiego, proboszcza

Kobryńskiego, stryia swego, w roku
tysiąc siedemsetnym czterdziestym
wtórym, Februaryi dwunastego dnia,
z listem na przyznanie dane, et post
ad acta grodu wojewodztwa Brzesc-
kiego podane, trzecie od JX. Fau-
styna Grodzickiego societatis Jesu
w roku tysiąc siedemsetnym czter-
dziestym czwartym, feria tertia post
festum conversionis S. Pauli in ca-
stro Leopoliensi zeznane, czwarte
od JX. Tomasza Grodzickiego, itidem
societatis Jesu zakonnika, braci ro-
dzonych, secundum suum placitum
et ad velle thenorem circum scri-
ptum w roku tysiąc siedemsetnym
czterdziestym piątym miesiąca Au-
gusta trzynastego dnia dane, a w ro-
ku tysiąc siedemset czterdziestym
osmym Julii dwudziestego dnia, na
roczkach grodzkich Brzeskich przy-
znane, cum deceptione tychże JXX. po-
otrzymywał, którzy to JXX. Jezuici,
widząc miserum et deploratum statum
siostr swoich i sukcessorow onych,
niemniey konsyderuiąc sterilitatem
stanu brata swego JP. Kazimierza
Grodzickiego, (iako dostatecznie ob-
loquitur testimonium JX. Faustyna
Grodzickiego, do tychczas supervi-
ventis rektora collegii Kamieńca Po-
dolskiego in rem sukcessorow siostr
swoich w roku tysiąc siedemset sześć-
dziesiąt pierwszym, dnia szesnastego
miesiąca Iunii datowane, et in ca-
stro Camenecensi Podoliae feria sex-
ta post festum SS. Viti et Modesti,

eodem in anno zeznane), iż wszyscy trzy bracia, zakonnicy societatis Jesu, w roku tysiąc siedemset trzydziestym czwartym concessa sobie de super facultate, gdy się ziechali do wyzwę dla uczynienia dyspozycyi fortuny swojej dobr Nowosiołek i Borysowicz, w wojewodztwie Brzeskim leżących, napisana była intercyza między trzema ichmościami a JP. Kazimierzem Grodzickim cum cessione substancyi leżącej i summ wszelkich i osobę JP. Kazimierza Grodzickiego i sukcesorów onego de lumbis directe pochodzących eo fine, iż ob defectum reperibilitatis successorów tegoż iegomości, cała substancya ichmościow, trzech braci concernens, powinna devolvi in successores sangvinis na siostry i successorow onych, którey kaucyi gdy zeszyły JP. Kazimierz Grodzicki eliminationem ex promoventiis sobie utilibus na JXX. Jezuitach wymogł; a in casu sterilitatis suae na siostry i successorow onych, non alienando od krwi, wszystko rozisać assecurował się; dowodem czego wyż wspomniane testimonium JX. Faustyna Grodzickiego, officiose recognitum, iako też list JX. Tomasza Grodzickiego od JP. Wincentego Horaina in eodem thenore pisany, propostere personalis recognitio JX. Leona Grodzickiego, superyora rezydencyi Kodeńskiej societatis Jesu, czasu niniejszey sprawy w sądach naszych

agituiący się, conformiter et concordanter cum testimonio JX. Faustyna Grodzickiego tacto pectore, sub secuta. Quo motivo, iż ciż JXX. Jezuitci, elusi secundum affectationem JP. Kazimierza Grodzickiego, cessiones et abrenuntiationes praw swoich poczynili. His obtentis od JW. JP. Fleminga, podskarbiego W. X. L., w roku tysiąc siedemset czterdziestym osmym cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych polskich, cum altero tanto summy macierzystey, ad aequalem exdivisionem między bracią i siostry przypadającej, gdzie inclusive tysiąc dwieście złotych polskich, przez JP. Ludwika Lgockiego excypowane, znaydowały się post obitum onego totalnie, iak primitive ad JW. JP. Pocieia, Hetmana W. X. L., należała, odebrał. W poslednieyszym czasie, robore et virtute wyż wspomnionych dokumentow, per astus desuper expressos, otrzymanych, JP. Kazimierz Grodzicki alienam do siostry rodzoney i successorow onych, unicus całej substancyi Lgockich Grodzickich, ex vi iurium male quaesitorum, successor i z podniesionych modo expresso, pieniędzy maiętności Nowosiołek przez przykuple ampliator wszystko ogólnie osobliwym zapisem w roku tysiąc siedemset pięćdziesiątym, Decembra osmego dnia datowanym, eodem anno et mense dnia dziesiątego na roczkach grodzkich Brzeskich

przyznany na przeżycie z żoną swoją JP. Katarzyną z Borysowskich Grodzicką zapisał. Post haec ieszce w roku tysiąc siedemset czterdziestym wtórym, Maia dziewiętnastego dnia (uti kontrakt przedślubny, między tymże JP. Grodzickim a JP. Jakubem Toczyńskim zaszyły, expri-mit) wydając J. pannę Felicyanę Grodzicką, siostrę swoją a terazniejszą Maryańską za JP. Toczyńskiego, tysiąc złotych polskich posagu dać deklaruję, które pieniądze, lubo non in pleno numero (bo czerwonych złotych pięćdziesiąt pięć w lat iedynastu, idque w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym trzecim, miesiąca Oktobra trzynastego dnia ledwo wypłacił),—pro non usu niebonifikował i zrzeczenie sam sobie swoją ręką napisał, nie tylko przyznania, lecz i listu na przyznanie niepretendował, a J. pani Toczyńska, ad praesens Maryańska, de obtenta iniuriöse quietatione w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt czwartym, miesiąca Iunii dziesiątego dnia, coram actis grodu Łuckiego manifestowała się; in spatio którego kwity JP. Kazimierz Grodzicki do majątności Nowosiołek, niżej wyrażone attynencye ponabywał i przyłączył, iako to: w roku tysiąc siedemset czterdziestym dziewiątym, miesiąca Augusta piętnastego dnia datowanym, a w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym Decembra dziesiątego dnia w są-

dach grodzkich województwa Brzeskiego przyznany, od JP. Konstantego Stachorskiego, poddanych dwóch i grunta specificie opisane za dwa tysiące sześćset złotych polskich, osobliwie w roku tysiąc siedemsetnym pięćdziesiątym Oktobra iedynastego dnia datowanym eodem anno, Decembra dziesiątego dnia w grodzie Brzeskim przyznany od WW. JPP. Karola i Franciszki z Okołowiczów Bielskich, czeszników Owruckich, małżonków, za summę tysiąc dwieście złotych polskich karczmę w Nowosiołkach, grunta i przysiedlenie, obszernie w prawie opisane, similiter od JP. Kazimierza Łazowskiego niwkę pola zarośłą z sianożęcią na uroczyszczu u korceza, item od JPP. Pileckich część majątności Możochyn, bez żadnych liczenia pieniędzy, ut legitime infertur pro amplianda subsequenda fundatione; ad haec w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osmym, miesiąca Maia dziewiętnastego dnia od JPP. Adama Wasiewskiego Teodora i Jana Chodynickich i Michała Łazowskiego grunta w Nowosiołkach za summę dwieście złotych polskich; pro reliquo u JPP. Bazylego i Katarzyny z Zadarnowskich Załuszczyńskich, małżonków, ac si za osiem tysięcy złotych polskich fine aplikowania, do tegoż następującego funduszu majątność Chodynicze i Możochyny nazwane, do tychczas w possessyi tychże JPP. Zału-

szyńskich małżonków będące, a ex post, powtornym prawem, post obitum jegomości, iako poniżej deducetur, przez samą J. panią Katerzynę z Boryrysowskich Grodzicką iterum pro eodem praetio nabyte prawem wieczystym z listem na przyznanie danym przykupił. W tym przeciągu czasu nabycia de super wspomnianych przykupił JP. Kazimierz Grodzicki testamentem swoim, w roki tysiąc siedemset pięćdziesiąt piątym, miesiąca Februaryi osmego dnia w Nowosiołkach pisanym, posledniey zaś w roku tysiąc siedemset sześćdziesiątym, miesiąca Septembra trzy nastego dnia, na urządzie jego królewskiey mości, grodzie Brzesckim, przez JX. Dyonizego Dąbrowę, superyora klasztoru Brzesckiego zakonu S. Bazylego aktykowanym, inter alia sua dispositionis puncta, to superaddidit, iż lubo intencyonowanym był z żoną swoją fundusz de nowa radice dla JXX. Bazylianów w majątności Nowosiołkach uczynić i o akceptacyą teyże fundacyi tychże JXX. Bazylianów obligował; lecz ponieważ JXX. Bazylianie, to iest cała communitas ichmościów, z racyi że dobra szlacheckie szczupłe, sufficere z swoich prowentów żywności i wszelkim zakonnym potrzebom nie będą mogły; takowey ofiarowaney pro fundatione intencyi nie przyieli. Zaczyn zbyć a wziętą summę se-

cundum suum beneplacitum disposuit iżenie praecommisit, żebyzaś JP. Horainowa plene ac totaliter wypożyczona była non affirmat, lecz sub calculum różnemi czasy brane i w pieniadzach et in vario genere wziętki oddaie. A że J. pani Maryanska od summy swoiey posagowey prowizyi niebrała, ex eo teyże jeymości siostrze swoiey dwiescie złotych polskich naznacza. Qua non attenta indigentia et impossibilitate majątności Nowosiołek, w Bogu nayprzewielebniejszy JX. Herakliusz Lisański, generał zakonu S. Bazylego Wielkiego, w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osmym miesiąca Iulii dwudziestego trzeciego dnia, z JPP. Grodzickimi małżonkami, contra expresas constitutiones korony polskiey i W. X. L., w punkta funduszowe pro re zakonu swoiego inire waży się, i lubo widzi angustias w folwarku Nowosiołkach (bo w nim będący podpisywał się), że sufficienter przez żaden sposob na fundacyą de nova radice, a principaliter pro sustentatione ośmiu xięży, wystarczyć niemoże; eo motivo ad subsequendam meliorationem tegoż folwarku przyłącza go et affiliat do konwentu swego Brzesckiego JXX. Bazylianów; która kondycya evidenter legi publicae o funduszach nowych praescriptae repugnat; a JPP. Grodziccy małżonkowie w roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt osmym, na naypierw-

szych roczkach grodzkich Brzeskich, fundusz zaprzysiądz assekuruią się, i takowe punkta w Magdeburyi Brzeskiej adinvicem przyznali. A tak in statu eodem wyż wspomniony folwark Nowosiołki JP. Kazimierz Grodzicki nil quidquam augendo, w onym prowentu zostawiwszy, circa decursum lat dwóch, przy uczynionych ante fata sua punktach testamentowych obiit, któremi żonę swoją do wykonania iuramentu funduszowego, referuiąc się do zaszłego z JPP. Bazyljanami postanowienia, obligował, a JP. Horainowey siestrze swojej, a matce proceduiących, tactus intrinseco sumnienia remorsu, ex restanti summa od JW. JP. Fleminga, podskarbiego wojewodztwa W. X. L. levata, pięćset złotych polskich inter nonnullas dispoitiones suas zapisał. Która summa czyli ex impossibilitate solutionis, czyli też z innych nieiakowych okoliczności, tak przez zeszłą JP. Grodzickę, iako też przez JXX. Bazyljanów oddawana do tych czas niebyła. Post haec JPP. Horainowie ex vi fatorum zeszłego w Bogu JP Grodzickiego, wuią swego, do majątności Nowosiołek intromitowali się, lecz wprędce iuncto adminiculo JXX. Bazyljanów (iako manifesta i proceder dostatecznie rem enarrant) expulsi zostali. Tandem po śmierci męża swego JP. Grodzicka, mimo prawa pierwsze, superius produkowane, sobie i

mężowi swemu od JPP. Załuszczyńskich, obojga małżaków, dane, niby qualificando melioracyą Nowosiołek et valorem onych podwyższaiąc, iakoby za osiem tysięcy złotych polskich, iednym że kupnem, ieszcze za życie męża nabytym, powtórnie od samego JP. Bazylego Załuszczyńskiego prawo wieczyste na majątność Chodynice i Możochyny, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym, miesiąca Januaryi czternastego dnia datowane, eodem anno et mense dnia piętnastego w Magdeburyi jego królewskiej mości Kobryńskiej przyznane, ad praesens in extractu produkowane wziowszy, praetium tegoż majątku super notabillem valorem podwyższywszy i żadnych pieniędzy niedawszy, lecz suffragiorum w funduszu expressorum participes, uczyniwszy, denique ad vitalitatem JPP. Załuszczyńskim małżonkom super iisdem bonis, oraz securitatem ośmuset złotych polskich dla JP. Załuszczyńskiej obwarowawszy, fundusz, w tymże roku miesiąca Januaryi dwudziestego trzeciego dnia datowany, eodem anno, mense et die mimo wyrazne praecedenter punkta z JX. generałem postanowione, iż miał być w grodzie wojewodztwa Brzeskiego zaprzysiężony, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego kadencji Nowogródzkich, thenore w konstytucyi roku tysiąc sześćset trzy-

dziesiątego piątego *expresso*, unikając od manifestów interwencji po zaszłej *litispendencyi* JP. Horainowej, *in absentia* konsukcessorów męża swojego, z Nowosiołek nieuspokoionych, przyznała i zaprzysięgła, *in contentis* którego dożywotnią *possessyą* w całych *cum attinentiis* Nowosiołkach sobie, a w Możochynach i Chodynich JPP. Załuszczyńskim małżonkom *excypowała*. Post hac u JP Adama Bielskiego niwek dwie na uroczyszczu u Wiaziszczach w tychże Nowosiołkach, roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt wtórego *Maia* szóstego dnia, za sumę dwieście złotych polskich przykupiwszy, *wpręde de hac luce decessit* a JXX. Bazylianie, *ieszcze stante vita* teyże JP. Grodzickiej, *per subsecutam intromisionem* przerzeczoney *maiętności* Nowosiołek *cum attinentiis* *possessorowie*, *favore et virtute funduszu*, *illegaliter et perjuriöse* nastąpionego, od JP. Bazylego Załuszczyńskiego brata *ieymości* przyrodniego, *approbatę* teyże osłabioney *de nova radice fundacyi* *wespół cum donatione* wszelkich *summ* i pozostałości po JP. Katarzynie z Borysowskich Grodzickiej, *ex quo* długi po oney *poopłacali*, przeciwko wyrazności *praw de similibus* opisanych, *wyiednali*. Który to dokument, w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt piątym, miesiąca Oktobra siedemnastego dnia datowany, *eodem anno et mense*

osiemnastego dnia w sądach ziemskich województwa Brzeskiego przyznany *et ad praesens* przez JPP. Horainow *vidimatim* produkowany, *enucleat*, iż iakoby na *maiętności* Nowosiołkach, długami obciążoney a po śmierci JP. Grodzickiej z tychże ciężarów przez JX. Bazylianów uwolnionej, przeciwko konstytucyom niżej wyrażonym nastąpił, iż nie tylko od JP. Załuszczyńskiego *illegittimo* do *dobr* Nowosiołek *successore*, *lecz etiam ieżeliby ex sua qualitate* był dobrej *approbaty*, od należitych konsukcessorów brać nie powinien; ta zaś *prokurowana approbata debilitatem, malitiam et nullitatem* *radicalem* nowego funduszu *demonstrat*; w których kategoriach (*uti desuper expressum*) *ex parte* JXX. Bazylianów o *walor i dobroć* nowej fundacyi w *maiętności* Nowosiołkach *cum attinentiis* a od JPP. Horainów o *uchylenie eiusdem de nova radice foundationis* i w dalszych punktach *negotium* do oczewistey w sądach naszych *devenit* rozprawy. I lubo w odeszłych *ex parte* JXX. Bazylianów produktach i replikach, stawając *circa reproductionem* *prawa wieczystego* na *maiętność* Nowosiołki, iakoby od JPP. Franciszka i Zofii z Janowskich Lgockich małżonków JP. Ludwikowi Grodzickiemu i braci *iegomości*, bez wyrażenia *imion* onych danym, w żadnych ak-

tach aż do niniejszey rozprawy nieznaydującym się et ex thenore suo przeciwnym pierwszemu, od JPP. Głużyckich małżonków JPP. Lgockim małżonkom danemu; ponieważ JPP. Głużyccy w prawie swoim wieczystym na Nowosiołki, tymże JPP. Lgockim danym, prawnie et officiose przyznanym, sporządzonym, nulli suspicioni podległym wyznaia, iż Nowosiołki (o które praesens veritatur actio) przedaia JPP. Lgockim małżonkom za własne i wspólne tychże ichmościow pieniądze i na wspólne imie, o której wspólności że miała JP. Lgocka w prawie męża jeymości, iakoby JPP. Grodzickim danym, nulla reperitur mentio i do onego też ieymość niepodpisywała się, krzyżyków, ani pieczęci nie kładła, wyznaniem tylko dwóch pieczętarzów, iż iakoby od obojga Lgockich małżonków podpisywali się w iednym dniu, kiedy intercyza przedszlubna między Lgockiem i Ludwikiem Grodzickim in ordine zaręczenia córki ichmościów J. panny Maryianny Lgockiey za JP. Ludwika Grodzickiego nastąpiła. Niemniey, ponieważ i po doszłym szlubie, iakoby pilność JP. Ludwik Grodzicki o nieprzyznanie czynił, a takowego prawa wieczystego ani aktykował et per decursum wieku swojego oboie nie przyznawali, ponieważ intromissya z tymże prawem nie iest zgodna, iż w niey obęcie i nabycie na

imie braci JP. Ludwika Grodzickiego non reperitur i J. panna Maryanna Lgocka, suo tempore Ludwikowa Grodzicka, w testamentach swoich praetium teyże substancyi, idque, iż sześć tysięcy złotych polskich wniosła w dóm Grodzickich, wyraża. Niemniey ponieważ JP. Kazimierz Grodzicki inwentarz przy prawie posledniey sfabrykowany i swoia ręką, zmyśliwszy imie i rękę JP. Lgockiego, ad acta inserował, a samego prawa oryginalnego, w którego kolwiek xiegi similiter wprowadzić nie ważył się, i, że był do transakcyi zfabrykowania, przyznania, zmyślenia i podpisania rąk cudzych evidenter notatus, realiter dowiedziono, a singulariter circa has obiectiões stawajacy personaliter JP. Józef Roliński od tegoż zeszłego jegościa do takowego przestępstwa inductus, in eo thenore uczynił sądowe wyznanie, którego thenor w protokole zapisany talis: roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt wtórego, miesiąca Julii czwartego dnia w sądach ziemskich wojewodztwa Brzeskiego, in traktu zaczętey repliki od JPP. Horainów przeciwko JXX. Bazylianom Nowosieleckim, stawajacy patron JP. Ignacy Szczepanowski, oddanym sobie z produktu JXX. Bazylianów dokumentom, objiciebat irrealitatem et pro consequens z formentowanie onych, a singulariter zfabrykowanie inwentarza przy pra-

wie wieczystym, od JPP. Lgockich JP. Ludwikowi Grodzickiemu danego, i, że zeszy JP. Kazimierz Grodzicki ad actum takowych fabrykacyj nie tylko w swoich, ale i w kolateralnych sprawach był in fabricatione notatus; i na poparcie takowej illacyi do sądu stawiał JP. Józefa Rolińskiego; obywatela województwa Brzeskiego, w trakcie Kobryńskim possessyą swoją mającego, przedtym na usługach u JP. Kazimierza Grodzickiego będącego, który, ad praesens lat circiter trzydzieście ma recognovit et his formalibus wyznał: Iż czasu tey służby iezdził z panem swoim do Drogiczyna miasta grodowego na Podlasiu, gdzie stanowszy kazał pan onemu nazwać się Stanisławem Ossolińskim, nie Józefem Rolińskim, i onego stawiał do kancelaryi, i pierwey namówiwszy, ażeby te tranzakcyje przyznawał w kancelaryi w osobie JP. Stanisława Ossolińskiego, które sam każe i podpisał się, na rozkaz którego wziowszy nazwisko JP. Stanisława Ossolińskiego, w teyże kancelaryi dokumenta, na dobra, summy i sukcesye WJP. Teodorowi Tarkowskiemu, kasztelanicowi Brzeskiemu przyznawał i Stanisławem Ossolińskim podpisał się niewiedzący i nieznający do czego; co wyznał tacto pectore i gotów; był korporalny iurament wykonać, a te się stało wyznanie przy reprodukowaniu tych do-

kumentow zfabrykowanych, jakoby zeszedemu w Bogu WJP. Teodorowi Tarkowskiemu, kasztelanicowi Brzeskiemu, służących, które postępkі suspicionem pariunt de valore i takowego wieczystego prawa. Ex praemissis i z dalszych w dokumentach okazanych dowodow motiwo wspólnosci JP. Zofii z Janowskich Lgockiey super fundum Nowosiołek, anterieus będącey et clarissime u sądu remonstrowanej, a ex post pro media procurata in praeiudicium successorow utaioney, my, sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, pro firmiori deductione nakazali iurament JPP. Woyciechowi i Wincentemu Horainom natym, iako Zofia z Janowskich Franciszkowa Lgocka czasu przedaży majątności Nowosiołek JP. Ludwikowi Grodzickiemu swoiey wspólney połowy teyże majątności nie przedawała i iako ta połowa nieprzedawana córce oney JP. Maryannie Grodzickiey, bez wziętku za oną pieniędzy, dostała się, i z tey przyczyny, że nie przedawała, takowej przedaży nie przyznawała uznaiemy. Na wykonanie którego na sądach immediate następujących ziemskich Brzeskich, nazaiutrz po ufundowaniu onych iudicialiter, dzień naznaczony; post quod expletum iuramentum, takowe prawo wieczyste, ex desuper praemissis rationibus i z poniżey następujących probacyj, co do połowy majątności Nowosiołek sub-

levando, i takową połowę macierzystą przez iurament i dokumenta elucydowaną JPP. Horainom in Gradu JP. Maryanny z Lgockich Grodzickiej, babki ichmościów, proceduiącym wiecznością przysadzamy. Quod vero tangit aktorstwa drugiey połowy teyże maiętności Nowosiołek i przy nabycie attynencyi u różnych ichmościów, tak przez zeszłego JP. Kazimierza Grodzickiego, iako też przez JP. Katarzynę z Borysowskich Grodzicką, in viduali statu pozostałą, ponieważ z dokumentów, w produkcie wyrażonych, dostatecznie elucidatum, że JP. Grodzicki nie uspokoiwszy, tak ex sorte paterna, iako też materna, JP. Magdalene primo Czerniewską, ex post Horainową, przez testamenta swoje teyże jeymości JP. Feliciannie, in primo voto Toczyńskiej, in secundo Maryańskiej, siostrom swoim rodzonym winnym się bydź sądził, i rzecz widoczna z tychże zapisów, quasi zrzecznych, że non adaequate et non aequaliter onych, bo z krzywdą oczewistą, wyposażał, i JPP. Woyciech i Wincenty Horainowie in subsidium takowego pokrzywdzenia libere sobie do iuramentu na tym: iako JP. Magdalena z Grodzickich primo Czerniewska, ex post Horainowa, matka ichmościów w roku tyciąc siedemset dwudziestym JP. Ludwikowi Grodzickiemu, oycowi swojemu, z dobr oyczystym macierzystych i wszelkich spadkowych zrze-

czenia, umieiaca pisać, nie podpisuywała się na tym, iako te zrzeczenie iest na blankiecie, ręką JP. Augustyna Laskowskiego opisane, iuż po śmierci JP. Ludwika Grodzickiego, na afektacyą zeszłego JP. Kazimierza Grodzickiego, syna jegomościa, zabrali; na wykonanie którego dzień i mieysce, przy pierwszym iuramencie opisane i dołożone, praefigimus, a succedenter, mimo rekognicye JXX. Jezuitów, braci swoich rodzonych, mężów omni fide et distinctione godnych desuper wyrażone, iż eo fine brał od onych zrzeczenia cum absoluta potestate bonis paternis et maternis rzadzenia, sine ulla cautione, ażeby będąc plenus actor, był mocniejszy do podniesienia summy pierwszej od JW. Pocieia, hetmana W. X. L., a potym JW. JP. Fleminga, podskarbiego W. X. L. należącej, a w samey istocie, ob casum suae sterilitatis, takowe portiones abrenuntiatas substancyi oyczystey i macierzystey in successores sanguinis, to iest, na siostry i successorow onych, iż miał ustąpić i onych non alienare assekurował się. Post elusionem et deceptionem których, summy cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych polskich, uti z kwitu deducitur, cum altero tanto podniosł; imieniem wszystkich konsukcessorow, za okazaniem fałszywych abrenuncyacyi JW. Fleminga, podskarbiego W. X. L., zakwitował, et

iuxta sui velle fundos poprzykupo-
wał, z której za pretensją JX. Bro-
dackiego, plebana Dywińskiego, do
JPP. Lgockich regulowaną WJX.
Łęczyccę następcy teyże plebanii nie
więcej, iak pięćset złotych polskich
wypłacił (iako z kwitu legibiliter
dokazuje się) et reliquum in suos
usus obrócił się, et vilipendendo spon-
sy, braci dane, po nieuspokoieniu
adequate siostr, majątności Nowo-
siołki ze wszystkimi przykuplami,
nie mając względu super gemitus
et singultus porostałych sierot, żenie,
nie po niej nie wziowszy, na przeży-
cie zapisał, fundusz de nova radice
dla JXX. Bazylianów czynić i za-
przysięgać praecommissit, która jey-
mość, dopełniając immisericordes ku
familii męża swego intentiones, prze-
żywszy męża, in virtute nikczemne-
go aktorstwa swego, fundusz w tey-
że majątności Nowosiołkach pro re
JXX. Bazylianów, w okolicy szla-
checkiej, in augustiis mieysci wszel-
kiej osiadłości, uczyniła, którego to
ac si funduszu, lubo ex parte JXX.
Bazylianów za dobry uznania desi-
deratum; lecz ponieważ zaszły JP.
Kazimierz Grodzicki (iako w pierw-
szej kategorii decisum et deductum)
bona incerta, sub quaestione et liti-
gio ante et post obitum suum zosta-
jące, duchownych swiadectioni theno-
re osłabione i iwalidowane, et per
consequens indebite, pod przeżycie
żenie opisane, na wykonanie zaczę-

tego przez siebie funduszu disposuit;
niemniej, ponieważ JP. Katarzyna
Grodzicka evidenter w trybunale, cum
discrimine sumnienia swojego, tako-
wą fundacją zaprzysięgła, iż to ex
pura et mera liberalitate uczyniła i
żadnych pieniędzy nie wzięła, a ta-
kowa liberalitas nie tylko przez testa-
ment JP. Kazimierza Grodzickiego,
w którym szczupłość ubogiej szla-
checkiej substancyi in subsistentiam-
quae funduszu et non acceptationem
onego przez JXX. Bazylianów wy-
raża, sobie zaś, iako też JPP. Zału-
szczyńskim małżonkom, iako nie ma-
iącą aliunde sposobu do życia doży-
wocie na majątkach, funduszowi podle-
gać mających, rezerwowała, długów
pieniężnych więcej trzech tysięcy
złotych polskich (iako z dokumen-
tów exolutorum et ad exolvendum
należących od tychże JXX. Bazylia-
nów produkowanych patuit) zacią-
gnęła i takowy folwark wespół z ca-
łą okolicą sub litigio JXX. Bazylia-
nów Kobryńskich od lat dwudziestu
będących i do tych czas sprawę wiel-
ką, dyfferencyną, nie zakończoną ma-
iący, przeciwko konstytucyom de non
alienandis bonis od stanu rycerskie-
go, iako to: pierwszej, titulo, o dobrach
ziemskich dziedzicznych, tysiąc sześć-
set trzydziestego pierwszego roku,
drugiej, titulo, ordynacya rzeczy-
pospolitey dobr ziemskich dziedzicznych,
roku tysiąc sześćset trzydziestego
piątego in contra której konstitu-

cyi dobra nie własne, ale aliena nie ex mera liberalitate, bo evidens paupertas oney ex reservata advitalitate i przez zaciągane długi pokazuje się;— trzeciej, roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt szóstego, titulo, approbacya fundacyi OO. Dominikanów, która vetat alienare do funduszów bona exempta in subiecta et litigiosa;— czwartej, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego roku: titulo, dobra dziedziczne, które dobra dziedziczne na nową fundacyą sine consensu rei publicae contra constitutiones oddane, retro ad naturam terrestrem possessioni stanu rycerskiego wracać, każe, sub nullitate takowych funduszów. Pro ultimo, tysiąc siedemset dwudziestego szóstego konstytucya, post re-assumptionem desuper wyrażonych praw, fundusze de nova radice sine praecedente constitutione poczynione znosi i invalidue, i każdemu stanu rycerskiego szlachcicowi jus delationis permittit; a JP. Grodzicka takową de nova radice, fundacyą czynić ważyła się. Zaczynamy my, sędziowie ziemscy województwa Brzeskiego, stosując się do dowodów desuper wyrażonych, tot constitutionibus wspartych, wyż wspomniony fundusz per meras illegalitates otrzymany i wszystkim desuper wyrażonym konstytucyom przeciwny wespół z przeżyciem JP. Grodzickiej skassowawszy i z xiąg wszelkich, eliminować kazawszy, drugą połowę majątności

Nowosiołek, tak per ius praetensum respektem nieopłaconych totaliter posagów i podniesionych przez JP. Kazimierza Grodzickiego summ, iako też per jus successum procedentibus JPP. Horainom in perpetuum przyśadzamy, non invalidando pretensyi drugich konsukcessorów, teraz sposobności do dochodzenia niemających, ex capite JP. Zofii z Janowskich Lgockiej matki, Maryanny z Lgockich Grodzickiej córki idących. Co się zaś ściąga do drugich attynencyj, przez zeszłego JP. Kazimierza Grodzickiego ex post pozostałą żonę jegomości przynabytych et ad corpus Nowosiołek i do mniemanego funduszu, iako to Możochyn, Chodynierz i innych; ponieważ takowe grunta et funda in potiori parte, a singulariter Możochny i Chodynierze, do funduszu ad praesens skassowanego, contra expressas leges, ex conducto z JPP. Grodzickimi i JXX. Bazylianami, są inkorporowane, a prawa wyż allegowane, de similibus opisane cuique nobili ex iure delationis dochodzić dobr, przez takową nieprawność odeszłych, injungunt; zaczynamy procedurą JPP. Horainom połowę takowych wszelkich i wszystkich przykupi do majątności Nowosiołek, do tychczas przynależących wiecznością, a drugą połowę sub jus et dispositionem fisci, iak prawo mieć chce, salvo jure illaeso JP. Załuszczyńskiej, przez involucyą funduszową non vio-

lato, poddaiemy, et liberam vindicationem wszelkich i wszystkich summ i pozostałości, po JPP. Kazimierzu i Katarzynie z Borysowskich Grodzickich małżonkach, mocą niniejszego dekretu, tymże ichmościom panom Horainom adiudicamus. Którą to majątność Nowosiołki cum quibusvis attinentiis, praesenti decreto disjudicatis, bez żadnego obwieszczenia, przy użytym ad libitum WJP. urzędniku, po wykonanych iuramentach, in spatio trzech niedziel per inequitationem praeoccupare permittimus; której inekwitacyi, ażeby JXX. Bazylianie nie bronili, dobr nie dezelowali, inwentarze, krescencyą, w zupełności postąpili, zabudowania żadnego nie przedawali i nieznosili, poddaństwa nieuciemiężali, nie rozpędzali, praecustodimus. A po wykonanych iuramentach et post subsecutam inequitationem, omnimodam securitatem possessyi majątności Nowosiołek cum attinentiis tymże JPP. Horainom waruiemy i ubezpieczamy. In caeteris vero punctis żałob partium, insistendo antierius zaszłym dekretem, iako też ex decisione nostra in sola causa facti, necessariam inquisitionem et verificationem mutuo stron sumptu przez urząd ad libitum użyty expediéndam, z wolnym wyniesieniem nowych żałob i podaniem interrogatorum ad praemissos actus, utriusque parti reservando, post satisfactionem in omni temu dekretowi, żałoby pro-

cessa eo intuitu zaszle et praesenti decreto rozsądzone, kassuiemy, annihiluiemy, perpetuum silentium nakazuujemy. Et in contravenientem temu dekretowi partem vadium irremissibile alterius tanti et paenam personalis infamiae zakładamy. Ad haec interwencya, przez JP. Daniela Laskowskiego imieniem JPP. Hieronima Laskowskiego i Michała Starowolskiego do niniejszego dekretu czynioną, w takowy dekret inseruiemy. Die vigesima septima Julii post deliberationem lege praescriptam JXX. Bazylianie a thenore całego dekretu, a JPP. Horainowie i Maryańska in puncto niesądzenia pen na JP. Stachorskim, przez ichmościow pretendowanych, tudzież nieuznania kalkulacyi ex praesentibus Nowosiołek, przed sąd trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego appellowali, której appellacyi, iako a re finaliter iudicata, dopuściliśmy. Co zaś po zaszłej appellacyi attinet dokumentów, do majątności Nowosiołek ściągających się, a przez ichmościow xięży Bazylianów z produktów, replik i komportacyi oddanych; takowych dokumentów in subsidium appellacyi potrzebnych, a singulariter w registrze comportationis, po wykonanym iuramencie, wyrażonych, liberam extraditionem sub registro ichmościom panom Horainom i JXX. Bazylianom adinvicem subscripto uznaiemy. Reliquum zaś papierów niezre-

gestrowanych et in farragine do cancellaryi oddanych, ad plenam haereditatem collateralium okolicy Nowosiołek ściągających się, a zeszłemu JP. Kazimierzowi Grodzickiemu konfidowanych, a żeby tak JP. Horaino-

wie, iako też JXX. Bazylianie do oczewistey w sądach trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego rozprawy, in archivo cancellaryi naszej ziemskiej Brzeskiej obsy-gillowawszy lokowali, iniungimus.

1773 r.

108.—Жалоба плебана Сегневицкаго на подстолича Пинскаго Булгака и другихъ о произведенныхъ безчинствахъ въ костелѣ и внѣ его.

Изъ актовой книги за 1773—1774 годы, лист. 747—748.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, miesiąca Januaryi szesnastego dnia.

Na rokach sądowych ziemskich wojewodztwa Brzeskiego, po Trzech Królach, święcie Rzymskim, przypadłych et in loco solito, w mieście jego królewskiej mości Brześciu agitujących się, przed nami Xawerym Hornowskim, Ignacym Oziembłowskim, Franciszkiem-Alexandrem z Konopnic Grabowskim, sędziami, Hilarym Rezką, pisarzem, urzędnikami sądowymi ziemskimi wojewodztwa Brzeskiego, comparendo personaliter wielebny JX. Marcin-Klemens Kotliński, pleban Siehniewicki, w dobrach w wojewodztwie Brzeskim sy-

tuowanych, in contiguitate ze wsią Wininem dziedzictwa WWJP. Boreyszow, a dzierżawy ad praesens arędowaney JP. Bułhaka, podstolica Pińskiego, leżących, soleniter manifestował się na WJpana Józefa Bułhaka, podstolica Pińskiego, pryncypała, tudzież na JP. Kaletana Buczkurowskiego, Antoniego Borowskiego et cuiusvis nominis actorum, do gwałtu i wiolencyi iednomyślnych pomocników, niemniej oraz na JP. Józefa Wolańskiego w teyże liczbie będącego, tak nomine suo, iako też imieniem JP. Wawrzyńca Kotlińskiego brata swojego rodzonego i samey jeymości małżonków o akcyą na dniu szóstym Januaryi anni praesentis,

w dzień Trzech Królów święta Rzymskiego, w czasie obchodzenia nabożeństwa przyzwoitego, przy licznych ludzi zgromadzeniu przez obżalowanych stało napadnienie na zakrystyją z odwagą wcześniej przysposobioną, z intencją pokrzywdzenia dellatora, gdyby nie był słuchaniem spowiedzi zabawnym, a tam o lżenie, od czci i sławy odsądzenie, tandem teyże pory z adherentami wyż wyrażonemi, ku pomocy dellatora pokrzywdzenia usposobionemi, o zastompienie na drodze dobrowolney, z folwarku do kościoła idącey, przed figurą kościelną, iadącego z żoną swą na nabożeństwo żałującego JP. Wawrzyńca Kotlińskiego bezbronnego, a obżalowani armata manu będący, o zatrzymanie koni, deinde porwanie z sanek za piersi, a iako bezbronnego, tarmoszenie z żądaniem skaleczenia, gdyby się od tey natarczywości ucieczką do kościoła nie schował, za którym obżalowany JP. Bułhak z naporządzoney dobrze broni strzelił tak dalece, że za zchybieniem celu żałującego JP. Wawrzyńca Kotlińskiego, dostał się znak strzelenia JP. Cudnickiemu non a longe stojącemu, denique za niedopędzeniem żałującego JP. Kotlińskiego o porwanie iterum z sanek JP. Kotlińskiej, a w ciąży będącey, o potroncenie i razami ciężkiemi kilkakrotne bicie; i lubo żałujący JX. pleban, distractus od nabożeństwa krzykiem i hałasem za

kościółem dziejącym się, wyszedłszy z kościoła w komży i stule na cmentarz upominał o niegodność zwłaszcza przekracającą nabożeństwa uroczystości. Atoli obżalowany JP. Bułhak cum adminiculo adhaerentów, nie tylko ze złości nie poprzestali, owszem żałującego do poniesienia krzywdy słowy nieuczciwemi powoływali z porwaniem się do pistoletu i intencją strzelenia do żałującego, gdyby przytomna ludzi liczność krzykiem umysłu nie zatamowała, a za weyściem tegoż obżalowanego do kościoła, cum adhaerentibus mimo winne domu Bożego uszanowanie, tanquam in spelunca latronum postempuiąc, krzykiem, łaianiem, denique z gołemi szablami około węglów kościelnych biegali i po onych krzesaniem, nie tylko że miejsce domu Bożego znieważyli, ale też tą traiedyą trwającą od godziny ósmey aż do godziny wtórey z południa, iż ani msza, ani insze nabożeństwo konkludować się nie mogło, sporządzili; czym nie tylko żałującym z gwałtu i wiolencyi, ale też kościołowi i samemu Bogu zbytciem postempków nieuszanowania, wykroczenie, przyzwoitą karę zaciągające, popełnili, ad haec za odprawieniem siebie perswazyą J. pani Szuyskiey ekonomowej Siehniewickiey a za wiadomością sobie dostałą o intencji JX. plebana podróży do derewni dla powitania z wielebnym JX. Podkowskim

surrogatem konsystorza Janowskiego o uczynienie zasadzki na drodze i tam długie oczekiwanie, aż ichmościów iadących w nocy a inopinate napadłszy, WJP. Michał Boreysza porozpędzał i żałującego ostrzegł. Zaczyn więc, że się umysł w złości nie dokonał, pochwałkami na zdrowie i życie delatoris oświadczaia. Przeto tak opismienioną akcyą, iako też distinctim item na tegoż JP. Bułhaka, podstolica Pińskiego, o prze-

koszenie łak letnią porą, znacznie o spaszenie żyta więcej kop sześciu bydłem razem kilkokrotnym (uti testatur visio in tempore uczyniona) i o dalsze pretensyie, fusius atque latius in autentico exprimi mające, item atque iterum manifestował się i wydania listu zaręcznego dopraszał się. Który to takowy manifest iest do xiąg ziemskich województwa Brzeskiego przyięty i wpisany.

1773 r.

109.—Жалоба монаховъ Базиліановъ на есендза Лясковскаго, настоятеля Яновскаго и его сообщниковъ о нападеніи вооруженною рукою на Тороканскій монастырь и произведенномъ тамъ разбоѣ и убійствахъ.

Изъ актовъ книги за 1773—1774 годы, лист. 1287—1288.

Roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt trzeciego, miesiąca Oktobra czter nastego dnia.

Na urzędzie jego królewskiej mości, przed aktami ziemskimi województwa Brzeskiego, comparendo personaliter w Bogu wielbny Jmć xiądz Innocenty Wasintyński, contionator ordinis Sancti Bazylia Magni, conventus Brestensis nomine w Bogu przewielebnego Jmci xiędza Teofila Sakowicza Serafinowicza, superi-

ora i wszystkich w Bogu wielbnych Jmci xięży Bazylianów Torokańskich, na wielbnego Jmci xiędza Ignacego Laskowskiego, kanclerza Brzeskiego, proboszcza Janowskiego, qua samego princypała, a wielmożnego jmci pana Ignacego Boreyszy, starosty Lewkowickiego, et alios invasores, qua complices, solenniter manifestował się, mieniać o to, iż co w Bogu przewielebny Jmci xiądz Benedykt Eliaszewicz, pro tunc superior Torokański,

i wszyscy Jmci xięża Bazylianie zakonowi Świętego Bazylego Wielkiego, za prawem zastawnym od wielmożnego Jmć pana Franciszka Alexandra z Konopnic Grabowskiego, sędziego na ten czas grodzkiego i obozowego województwa Brzesckiego, w roku tysiąc siedemset siedemdziesiąt pierwszym, miesiąca Czerwca dwudziestego dnia sobie danym i przyznany, intromissionaliter w aktualno obiówszy possessiā maiętność Czerniakow, w województwie Brzeskim leżącą, legitime possydowali. Obżalowani, wielebny Laskowski, kanclerz Brzescki, cum suis complicibus praedominanter ważył się armata manu na pomnioną maiętność naieżdżać dla pokrzywdzenia klasztoru Torokańskiego i samych żałujących delatorów. Czasu którego naiazdu i wioleńcyi niedość że żałującym delatorom wielkie krzywdy i szkody, na czym nie dość, lecz insuper Kiryłę Bonduraka, chłopca funduszowego Torokańskiego ze wsi Okropney

i innych wielu ludzi Czerniakowskich popodstrzelano i pokaleczono, a jednego o śmierć przyprawiono, iako enarrat manifesta przez wielmożnego Jmć pana Grabowskiego, sędziego ad praesens ziemskiego, in tempore w tymże roku miesiąca Julii dziesiątego dnia i Augusta szóstego, przy prezencie trupa zanaszane, co obżalowany Jmć xiądz kanclerz Brzescki zagodziwszy i zapłaciwszy, wielmożnemu sędziemu teraz na żałującego delatora pozyskiwać ogłasza się, przegróżki różne czyniąc, nie słuszenie wexuie, za skaleczonego chłopca Torokańskiego Kiryły Bonduraka żadney satysfakcyi czynić nie chce, we wszystkim żałujący delator pokrzywdzić usiłuje, o co wszystko i o inne pretensie iterum atque iterum manifestował się, i takowy manifest do xiąg ziemskich województwa Brzesckiego dał ku zapisaniu. Który iest przyięty i wpiśany.

110.—Фундушова запись на кальвинскій Яменскій соборъ.

Изъ актовъ книги за 1635 годъ, листъ 2002.

Лѣта Божого Нароженъя, тисеча шесть сотъ тридцать пятого, мѣсеца Ноября шестого дня.

На рокахъ судовыхъ, о Светомъ Михалѣ, святѣ Римскомъ припалыхъ и судовне у Бересты отпированныхъ, передъ нами Кѣабріелемъ зѣ Ельна Еленьскимъ, судьею, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою, подсудкомъ, а Петромъ Патеемъ, писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду урожоный, его милость панъ Петръ Пекарскій, секретарь его королевское милости а земенинъ воеводства Берестейского, при самомъ оригиналѣ покладалъ и, переносечи зѣ кгороду до земства, подалъ выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского, подъ датою року теперешнего тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Юля сегого дня, уписанъя въ немъ листу фундацыйного запису, одъ его жѣ милости даного и належачого зборови Яменинскому, ново одъ его милости фундованому, и акторомъ зборовъ Великого Князства Литов-

скаго и старшимъ теперь и напотомъ будучимъ, на речъ меновите въ томъ фундушу описаную и выражоную, за которымъ перенесеньемъ своемъ жедалъ насъ суду, абы былъ принятъ и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписанъ. Мы врадъ, видечи речъ быть слушную а чинечи жеданью его милости досить, оный выписъ при самомъ оригинальномъ листѣ принявши, и до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписать дали; которого уписуючи въ книги и въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть: выписъ съ книгъ кгородскихъ староства Берестейского. Лѣта Божого Нароженъя тисеча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Юля сегого дня. На рокахъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ, передъ нами, Еримъ Александромъ Станкевичомъ, подстаростимъ, Яномъ Верещакою, судьею, и Миколоемъ Табенскимъ, писаромъ, врадниками судовыми кгородскими Берестейскими, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Петръ Пекарскій, секретарь его королевское милости а земенинъ воеводства Берестейского, покладалъ и очевисто

призналъ листъ добровольный, вѣ-
 чистый фундаційный записъ свой,
 водлугъ права посполитого спра-
 влений, даный и належачій зборо-
 ви Яменскому, ново одъ его ми-
 лости фундованому, и акторомъ
 зборовъ Великого Князства Литов-
 ского и старшимъ теперь и напо-
 томъ будучимъ, на речь менови-
 те въ томъ листѣ описаную, ко-
 торый листъ свой увесъ властное
 руки свое писанный, его милость
 панъ Пекарскій, устнымъ и очеви-
 стымъ признавшемъ своимъ ствер-
 дивши, просилъ, абы до книгъ су-
 довыхъ кгородскихъ Берестейскихъ
 уписанъ былъ. Мы, врадники, ви-
 дечи речь быть слушную, оного
 принявши, до книгъ уписать ве-
 лѣли; который уписуючи, писмомъ
 польскимъ писанный, въ словѣ до
 слова, такъ се въ собѣ маеть: Ja
 Piotr Piekarski, sekretarz J. Kmści,
 ziemianin wojewodstwa Brzeskiego,
 zeznam tym moim dobrowolnym
 listem, funduszem y zapisem moim,
 komu byto wiedzieć należało, niniey-
 szego y napotym będącego wieku
 ludziom, iż będąc ia za prawem mo-
 im oyczystym y kupnym w dziedzi-
 czney possesijney majątności mey
 Teyszynskiej y Jamentskiej y wsi
 do tego należących, w wojewodstwie
 Brzesckim leżącey, a zażywaiąc wol-
 ności mey szlacheckiey, według pra-
 wa pospolitego, które każdemu pozwa-
 la majątnością swą, iako chcąc szafo-

wać, dać, darować, przedać y na kościół
 zapisać, będąc z łaski Bożej na cie-
 le y na umysle zdrowym, dobrze się
 na to namysliwszy, z dobrej woli mo-
 iej na cześć i chwałę Boga w Troy-
 cy Świętej Iedynego Ojca, Syna y
 Ducha S. y na ustawiczne odprawo-
 wanie nabożestwa chrześcianskiego
 ewangelickiego w confessiey Sendo-
 mierskiej, w roku tysiąc sześćset
 siedmdziesiątym wyrażonego, y con-
 signatią Poznanską utwierdzonego,
 w pomienionej majątności mey Ja-
 menskiej, daię, daruie, wiecznemi
 czasy funduie y zapisuie, nato: na-
 przód kościół przez mie w Jamnie
 z wieżą de novo radice, gdzie nigdy
 żaden kościół nie bywał, podle mo-
 giłek chłopskich zbudowany z miey-
 scem znacznym tak naznaczonym.
 A przytym na wychowanie sług Bo-
 żych y kaznodzieiow na to mieysce,
 według porządku nabożestwa ewan-
 gelickiego ordinowanych, od synodu
 posłanych y przez superintendenty
 introducowanych, a w tym zborze
 słowem Bożym y Sacramentami Swę-
 temi usługuiących daię, daruie y wie-
 czną fundacią zapisuie. Naprzód
 w Jamnie włokę na pasznią tę, na
 którey kościół stoi i plebania, abo
 mieszkanie kaznodzieyskie z ogro-
 dem owoszczowym, poczowszy od go-
 ścinca nad rzeką Muchawcem z Brze-
 scia do Zebrynia idącego aż do grani-
 ce Jelmowskiej we wszystkich trzech
 polach a podle tychże włoki obmie-

dze, takoz drugą włokę osiadłą, na których jest trzech poddanych, mianowicie: Naum Chlarczenia Czwarazna, Szczepan Czwarazna, Stasimienia pułwłok y ze wszystką ich majątnością, robotami, dziakłami, czynszami y wszelką ich powinnością, na inwentarzu opisana, a osobliwie we wsymey Koszcach; także daruję y na wieczność ku lepszemu kaznodzieiow, pro tempore w Jamnie będących, wieczną fundacją zapisuję na pasznią pięć włok pustych, mianowicie: podle dworu brata mego, J. msci pana Stefana Piekarskiego włok dwie, na których dworne zboża siewano; tamże czynszowych włok trzy, mianowicie: Horodkowski pułwłok, Zmiękowski pułwłok, Hryca Szopiela pułwłok y Harelowszczyzny pułtory włoki; a ku temu, tamże w Kosicach daię, daruję y zapisuję na tenże kościół osiadłych włok dwie; na których poddanych cztery, mianowicie: Klisko Wakalios pułwłoki, Wiedawowicz pułwłoki, Klarczenie na Haykowym pułwłok, Szofiel pułwłok. Wszystkie te włok tak osiadłych, iako y nieosiadłych dziewięć we trzech polach, ze wszystkimi przyległościami, ogrodami, nawozami, polami, z zasiewkiem ozimem y iarym, z sianożęciami, chrostami, czynszami z naimnych pułwłoczkw, z poddanemi wyżey pomienionemi, z ich majątnością, robotami, dziakłami, czynszami y wszelkimi powinnościami tak, iako

kom sam to wszystko dziażdzał y używał, nie na siebie, dzieci, bliskich y powinnych moich nie ostawuiąc, oprocz poboru seymem ufalonego; ale wszystko to ogułem, tak żeby mianowane niemianowanemu, a niemianowane mianowanemu nie nie szkodziło, ani wyjmowało, a ku temu wolne mełcie na roschoď kaznodzieyski, bez miarki we młynie Jamenskim y z wolnym iazow zabiaaniem na rzece Muchawcu, przeciwko tym włokom kościelnym, we wszystkich tych polach wczole do rzeki Muchawca przychodzących, y łowieciem ryb, iako y poddani we wsi Jamnie zażywaią; także osobliwie daię, daruję y zapisuję y wiecznie funduję kaznodzieiom, u Jamenskiey plebanii y pro tempore będącym wolne wożenie drew na opał do plebaniey y do grodzby, na dyłowanie y poprawę budowania z puszczy Pożeżynskiey, części mey; a na ostatek wolną paszą bydła y koniom z moimi dwornemi y wolny przeiazd po wszystkich, zwyczajnemi drogami; co wszystko, iako się pomieniło, ze wszelkimi pożytkami y prowentami daię, daruję y wieczną fundacją zapisuję na pomieniony zbór Jamenski ewangelickiey confessiey y dla nieodmiennego w tym kościele nabożenstwa w wieczną a nieodzowną possessią podaie superattendentom ewangelickiego wyznania, a w ish osobach aktorowi zborow ewangelickich, w wiel-

kim xięstwie Litewskim teraz y napotomne czasy będącym, zostawiwszy sobie wolne jus patronatus et collationis do żywota swego. A zatem seniorowie W. X. Litewskiego utriusque ordinis y aktor ewangelicki, a zgoła magistratus ecclesiasticus ewangelickiego nabożestwa, mają, wolni y mocni będą tym zborom Jamenskim, plebanią, gruntami, y poddanemi y wszystką tą maiętnością, na ten kościół przez mię zapisaną, cale zawiadować, ministry do niego podawać, y te dobra kościelne do swej posesyi wziowszy, onemi, iako z najlepszym kościoła Jamęskiego pożytkiem dysponować i w nim takiego porządku doglądać, jakoby chwała Boża na tym mieyscu, sposobem nabożenstwa wyżey pomieninnego y wyrażonego, zawsze odprawowana była. A ia się w tę wszystkie dobra, na zbor Jamęskie zapisane, w żadną część y pożytki iey wstempować y kaznodziejom, teraz y napotomne czasy będącym, wdzierzeniu y używaniu ich żadney przeszkody czynić nie mam, ia sam y potomkowie moi, którym acz ia z pewnych przyczyn, a najwięcey dla odmiany w nabożenstwie, (choć się tego niespodziewano) jura collationis do tego zboru kaznodzieiow na potym nie ostawuję, iednakże a patrocinię y powinney tak zborowi, iako y kaznodzieiom obrony y wszelkiego poszanowania potomkow moich

y successorow nie wyzwalam, y owszem wszystkie dziatki y successorow moich, także którzy by przy tey prawdziwey starożytności Apostolskiej y własnym z samego tylko słowa Bożego wziętym, a od Pana y Zbawiciela naszego y Apostołów iego podanym wyznaniu ewangelickim statecznie stałę, iako y te którzyby za udaniem y mniemaniem swiata tego, a naukami po czasiech Apostolskich wymyslonemi uwiedzeni będąc (czego Boże uchoway y ia się nigdy po dziatkach moich niespodziewam) od prawdy raz poznaney odstempować mieli, a zgoła wszystkie potomki, krewne y w dobrach po mnie pozostałych successory moie choć tę maiętność Jamięńską, w której zbor iest, trzymać będą, chocia by ia też w obce ręce (czego Boże uchoway), iakim kolwiek prawem komu kolwiek puścili, abo przedali, pod błogosławięstwem Bożym y taką zaręką y winą, którą antecessor, według Bożego y ludzkiego prawa successorów swoich wiązać y obciążać może y Bóg ia nad potomkami y successorami antecessorom nieposłusznemi, a na to co Bogu oddano nastempującemi, niepochibnie wykonywać zwykli, to iest, pod winą tak doczesnego natym swiecie, jako i onego wiecznego na strasznym sądzie Bożym karania Bożego obowięznię, aby na tym mieyscu w zborze Jamięńskim (gdzie w podoczesnym bo-

iowaniu y wykonaniu biegu mego
 co kolwiek smiertelnego mam, zło-
 żyć sobie obiecuję), nie tilko żad-
 ney odmiany w odprawowaniu na-
 bożeństwa ewangelickiego, wyżej
 opisanego, abo też iesliby kto tak
 tyrańskiego y ze wszelakiey poboż-
 ności wyzutego serca był, który-
 by przez gwałt, wykręty prawne
 y iakie kolwiek sposoby odmiane
 w tym Jamęskim zborze ewangeli-
 ckiego nabożeństwa w insze, temu
 przeciwnie, forituiąc przy odmianie
 nabożeństwa y nad zmarłym się pa-
 stwić, a ciała chrześcijańskiego wie-
 cznemu odpoczynkowi oddane z ko-
 ścioła wyrzucać chciał, nie tilko te-
 go tak sprosnego y nad wszelakie
 pogańskie gorszego postempku za-
 dnym sposobem nie dopuszczali; ale
 też y kaznodzieiów a sług Bożych,
 na tym miejscu powołanie swoje,
 według pomienionego nabożeństwa
 (w którym żadney odmiany dopu-
 szczać nie mają), pobożnie odprawu-
 iących, w powinnym poszanowaniu
 y pokoiu zachowali y od wszelakich
 krzywd, naiazdow, prześladowania,
 a w dzierżeniu y odprawowaniu po-
 mienionego nabożeństwa y używaniu
 dobr y pożytków, na ten zbor na-
 datnych y zapisanych, od wszelakich
 impedimentow, także od pozwów, zy-
 skow, przezyskow y pierszych y po-
 ślednieyszych praw wszelakich są-
 dow zastempowali, bronili y ewinco-
 wali przez wszystkie dawności ziem-

skie, iakie którym osobom według
 prawa służyć mogą. Do czego się y
 sam y potomki moje obowiązuję sub
 censura ecclesiastica y pod zaręką
 trzech tysięcy złotych polskich y
 nagrodzeniem szkod, nakładow na
 gołe rzeczenia słowa kaznodzieia Ja-
 meńskiego pro tempore będącego, bez
 przysięgi cielesney, o które tak do-
 czesne, iako y wieczną zaręki y mi-
 mo ono generalne forum, do którego
 się y sam y ze wszystkimi, którzy-
 by tey fundaciei zboru Jameńskiego
 wieczystey w czym kolwiek przeci-
 wni byli, abo one iakim kolwiek od
 ludzi wymyślonymi sposobami, ra-
 tiami y prawem, prawu Bożemu prze-
 ciwnym, a zwykłemi praetensiami
 swemi w czym kolwiek naruszać
 chcieli nad wszystkie zaruki y ka-
 rania, ludzkim prawem postanowione,
 osobliwie s takowemi sie na on wiel-
 ki y straszny sąd Boży odwoływam;
 co sie tknie doczesnego tylko kara-
 nia, zaruki y szkod, słowem miano-
 wanych, daię moc pozwać siebie y
 sucesori moie do wszelakiego sądu
 y prawa, lub ziemskiego y grodzkie-
 go Brzeskiego, lub głównego trybu-
 nalskiego, w który kolwiek termin
 idzie, ia y potomkowie bez wszela-
 kich obmow, dylaciey y exceptiey,
 także y appellaciey oczewisto stawać
 y w samey tylko główney rzeczy od-
 powiadać, a executiey zawsze taki
 wskaz na dobrach moich nie broniąc,
 y sądu o zły wskaz, a strony o zły

przewod prawa nie pozywaiąc aż do ostatniego stopnia prawa we wszystkim usprawiedliwić sie actorowi zborowemu powinni będą. I ten zapis tyle kroć, ile kroć tego potrzeba będzie, u każdego sądu y prawa wiecznie y prawny mieć chcą. Ina tom dał zborowi Jameńskiemu y actorowi zborow wielkiego X. Litewskiego y seniorum utriusque ordinis, teraz y napotym będącym, ten dobrowolny zapis mój wieczystey fundaciey z podpisem ręki mey y pieczęcią mą. Do którego za ustną y oczewistą proźbą mą ręce swe podpisać y pieczęci przyłożyć raczyli ich mśc panowie przyiaciele moi J. mśc P. Stanisław Rayski, J. mśc P. Adam Koscia y J. mśc P. Mikołay Hornowski. Pisan w Jamnie, roku tysiąc sześćset trzydziestego piątego, miesiąca Czerwca siódmego dnia. У того листу печатей притисненыхъ пять, а подписъ рукъ тыми словы:

Piotr Piekarski ręką własną, Stanisław Rayski z Rayska mр.; Adam Koscia ręką, Mikołay Hornowski ręką swą, Andrzej Koscia ręką swą. Который же тотъ листъ помененый его милости пана Петра Пекарского зъ устнымъ и очевистымъ признаньемъ его милости до книгъ судовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ есть уписанъ, съ которыхъ сесь выписъ подъ нашими владовыми печатями и съ подписомъ руки писарское его милости ксендзу Миколаю Высоцкому, казнодею Селецкому, есть выданъ. Писанъ у Берестю. У того выпису кгородского Берестейского печатей владовыхъ двѣ, а подписъ руки писарское тыми словы: Миколай Табенскій писаръ. Который же тотъ выписъ кгородскій Берестейскій, до перенесенья поданный, до книгъ нижнихъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

I.

Акты, проясняющіе элементъ Православія въ Сѣверо-Западномъ краѣ.

	СТРАН.
1. Фундушевая записъ на Семятичскую церковь во имя Святой Троицы, съ предѣлами Св. Апостоловъ Петра и Павла и Преподобной Параскевіи	1
2. Фундушевая записъ на церковь Божіей Матери во Владиміръ-на-Мухавцѣ	3
3. Привилегія короля Сигизмунда Августа о передачѣ Озятской церкви въ обезпеченіе конюшему Гайкѣ	5
4. Жалоба о нападеніи князя Льва Масальскаго на церковное имѣніе Тришинъ	6
5. Привилегія короля Сигизмунда III, данная православному духовенству и обезпечивающая какъ церковныя имущества, такъ и самое духовенство	10
6. Привилегія короля Сигизмунда III на церковь Св. Михаила въ Половцахъ, данная священнику Перфиновичу.	14
7. Жалоба игумена Кобринскаго Гоголя о захватѣ монастырской земли	16
8. Подтвердительная привилегія Сигизмунда Августа на право владѣнія Пещатскому священнику двумя увологами земли, огородомъ и плацомъ	17
9. Выдѣлъ на Токаревскую православную церковь одной увологи и пяти морговъ земли	18

10. Отказная или изрекательная запись Ярослава Солтана сыну своему Ерониму Солтану на имѣніе Клейники съ монастыремъ Св. Симеона 20
11. Фундушевая запись князя Ивана Шуйскаго на Корощинскую церковь 21
12. Фундушевая запись жены подкоморія Паца на Збирожскую церковь 24
13. Фундушевая запись жены подкоморія Агафіи Пацъ на землю и проч., данная дьякону, дьячку и пономарю Збирожской церкви 30
14. Фундушевая запись на Подбѣльскую церковь, данная женою подкоморія Паца Агафіею Пацъ 35
15. Фундушевая запись на церковь Калечицкую 39
16. Духовное завѣщаніе Ѳедора Ивановича Масальскаго, въ которомъ онъ, записывая все движимое и недвижимое свое имущество дѣтямъ своимъ, завѣщаетъ похоронить себя въ православной церкви въ Олексичахъ и упоминаетъ о сдѣланной отцемъ его и имъ самимъ фундушевой записи на эту церковь 41
17. Опредѣленіе королевскихъ комиссаровъ по жалобамъ православныхъ Черевачицкихъ священниковъ на притѣсненія, дѣлаемые имъ Кобринскимъ подстаростимъ 48
18. Жалоба православнаго священника Захарія Лаврентьевича на Раину Кореневскую и сыновей ея о непризнаніи выданной ими дарственной записи на церковь Св. Архангела Михаила . 50
19. Фундушевая запись на полъуволоки земли на церковь Св. Іоанна Богослова въ Рѣчицахъ 51
20. Фундушова запись Василя Пришихотскаго на церковь Рождества Пресвятой Богородицы въ Пришихвостяхъ, которою онъ пожертвовалъ 3 уволоки земли и всѣ необходимыя церковныя и богослужебныя принадлежности 55
21. Фундушова запись Іосифа Веніямина Руцкаго, митрополита Кіевскаго, Галицкаго и Брестскаго и земскаго судьи Гавріила Еленскаго на основаніе монастыря Св. Троицы въ г. Брестѣ 57

22. Позывъ къ суду разныхъ православныхъ лицъ по жалобѣ уніатскаго протопопа Рогозницкаго и всей Брестской уніатской капитулы 59
23. Жалоба уніатскаго протопопа Рогозницкаго и священниковъ Брестской капитулы о забраніи православными церкви Св. Симеона въ Брестѣ, за рѣкою Мухавцомъ 61
24. Донесеніе вознаго Ивана Залютинскаго о томъ, что уніаты воспрещаютъ совершать богослуженіе православнымъ монахамъ въ церкви Св. Симеона за Мухавцомъ 63
25. Фундушовая записъ Василя Пришихотскаго, выданная монахамъ Купетичскаго монастыря, на устройство церкви, монастыря въ имѣніи его Лепесахъ, съ подчиненіемъ его Виленскому монастырю Св. Духа 66
26. Дарственная записъ Ивана и Раины Пришихотскихъ на землю православному монастырю въ Лепесахъ 69
27. Возобновленіе фундушовой записи на Тростянскую церковь во имя Св. Спаса 72
28. Дарственная записъ Вильковскихъ на церковь въ имѣніи ихъ Вагановѣ 73
29. Ревизіонная записъ Кобылянской церкви 75
30. Явка права на приходъ Верховицкой церкви, съ означеніемъ церковнаго фундуша 77
31. Привилегія короля Іоанна III, данная Воинской церкви, подтверждающая таковую жъ короля Михаила 79
32. Фундушовая записъ на церковь Преображенія Господня въ Горбовѣ 84
33. Подтвержденіе фундуша Докудовской церкви 84
34. Фундушовая записъ на Докудовскую церковь князя Карла Радивила 86
35. Подтвержденіе фундушовой записи на церковь Сухопольскую 88
36. Надѣлъ Рѣчицкой церкви землею 90
37. Консенсъ архіепископа и митрополита Кіевского Фелиціана Филипа Володковича на постройку Верстоцкой церкви 92
 Консенсъ архіепископа и митрополита Кіевского. *Переводъ предъидущаго акта* 93
38. Фундушовая записъ на Верстоцкую церковь подкоморія Виль-

- чевскаго 94
40. Право на приходъ Хотиславской церкви, данное Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу 99
41. Право на приходъ Теребунской церкви, данное княземъ Войтѣхомъ Шуйскимъ священнику Доминику Дежковскому . . . 101
42. Право на приходъ Ортельской церкви, данное Карломъ Радивиломъ священнику Сосновскому 102
43. Привилегія на приходъ Малоритской церкви, данная королемъ Станиславомъ Августомъ священнику Харламповичу . 103
44. Привилегія на приходъ Зеловской церкви, данная королемъ Станиславомъ Августомъ священнику Чирановичу 105
45. Право на приходъ Мшанской церкви, данное подкоморіемъ Оссолинскимъ священнику Леону Костюкевичу 106
46. Привилегія на приходъ Кобылянской церкви, данная Станиславомъ Августомъ священнику Осташевскому 107
47. Право на приходъ Гербанской церкви, данное колляторами священнику Скабалановичу 109
47. Привилегія Станислава Августа, данная священнику Левашкевичу на коадьюторію Семеновско-Каменецкой церкви . . . 110
48. Измѣреніе и замѣна земли, принадлежащей Сухопольской церкви 112
49. Привилегія Станислава Августа священнику Павловичу на коадьюторію Олтушской церкви Преображенія, съ правомъ преемства 113
50. Право на коадьюторію при Горчовской церкви, данное графомъ Оссолинскимъ священнику Харламповичу 114
51. Право на приходъ Пожезинской церкви, данное священнику Павловичу Римско-католическими ксендзами 116
52. Право на приходъ Павловской церкви, данное епископомъ Луцкимъ Нарушевичемъ священнику Александру Будзиловичу 117
53. Право на приходъ Лыщицкой церкви, данное помѣщиками священнику Хацкевичу 118
54. Право на приходъ церкви Воскресенія Христова, въ Каменцѣ Литовскомъ, данное священнику Николаю Яцевичу . . 120

55. Право на приходъ Степанковской церкви, данное Адамомъ Чорторыйскимъ священнику Іоакиму Александровичу. . . 121

II.

Акты, относящіеся къ администраціи Сѣверо-Западнаго края.

56. Листъ короля Сигизмунда I къ Тышкевичамъ, чтобы они совместно защищали границы наслѣдственныхъ имѣній своихъ. 125
57. Листъ короля Сигизмунда I къ воеводѣ Полоцкому Кишкѣ, чтобы онъ не дѣлалъ насилій и грабежей въ имѣніяхъ Тышкевичей 126
58. Наказный листъ короля Сигизмунда Августа подкоморію и ловчему Миколаю Юревичу 128
59. Листъ королевы Боны къ лѣсническому Патею Тысковичу о непослушаніи и невыѣздѣ на охоту державцы Каменецкаго Паца 130
60. Листъ ревизорскій Дмитрія Сапѣги на отмѣну земли землянамъ Волковыскимъ 132
61. Явка двухъ открытыхъ королевскихъ листовъ, относящихся ко взысканію платы съ тѣхъ земель, которые не являлись въ войско 133
62. Листъ короля Стефана комиссарамъ, чтобы они разсмотрѣли претензіи Патеєвъ и Райскаго касательно входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу 135
63. Листъ короля Стефана Баторія къ лѣсническому Махвицу о замѣнѣ входовъ земель Волковицкихъ въ Бѣловѣжскую пуцу землями въ другихъ мѣстахъ 137
64. Листъ короля Сигизмунда III лѣсническому Махвицу, чтобы онъ явился вмѣстѣ съ членами Брестскаго земскаго суда въ Бѣловѣжскую пуцу для замѣны права входовъ въ эту пуцу земель Волковыскихъ другими королевскими землями . . . 138
65. Листъ Сигизмунда III судьямъ Брестскаго земскаго суда объ

- отводѣ при лѣсничемъ Махвицѣ земянамъ Волковицкимъ
земель за входы ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу 140
66. Привилегія Сигизмунда III, подтверждающая права земянъ
Кобринскаго округа и уравнивающая ихъ съ правами земянъ
Брестскаго повѣта. 142
67. Листъ подскарбія Халецкаго по дѣлу о замѣнѣ входовъ зе-
мянъ Волковицкихъ въ пуцу Бѣловѣжскую другою землею . 144
68. Листъ короля Сигизмунда III Ѳедору Патею и князю Шуй-
скому, чтобы они отвели Волковицкимъ полъуволоки земли
взамѣнъ входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу 145
69. Привилегія короля Сигизмунда III мѣщанамъ Каменца Литов-
скаго, освобождающая ихъ отъ платежа подводной повин-
ности 147
70. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ
на сеймъ въ Варшаву 149
71. Листъ короля Сигизмунда III къ подскарбію земскому и пи-
сарю Велик. Кн. Лит. Дмитрію съ Халча Халецкому, ограж-
дающій королевскихъ крестьянъ отъ неправильныхъ вымо-
гательствъ, дѣлаемыхъ подскарбіемъ Халецкимъ 155
73. Протестъ сенаторовъ, чиновниковъ городскихъ и земскихъ
и земянъ Брестскаго воеводства на комиссаровъ царства Поль-
скаго, присоединяющихъ незаконно имѣнія и земли, прина-
лежащія Княжеству Литовскому, къ Польшѣ. 157
73. Фундушовая записъ на госпиталь Божія Милосердія въ
Брестѣ. 159
74. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ
на конвокацію въ Вильну 167
75. Сеймиковое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда . . . 169
76. Листъ короля Стефана Баторія канцлеру В. К. Лит. Остафію
Воловичу о назначеніи способнаго человѣка для оцѣнки
стоимости входовъ въ Бѣловѣжскую пуцу, за отмѣну кото-
рыхъ нѣкоторые земяне просили вознагражденія 171
77. Листъ короля Стефана Баторія, данный земянамъ Волковиц-
кимъ касательно отмѣны входовъ ихъ въ Бѣловѣжскую пуцу . 173
78. Листъ короля Стефана Баторія о назначеніи комиссаровъ для
окончанія дѣла о Бѣловѣжской пуцѣ. 174

79. Привилегія короля Владислава IV на взиманіе мостовой пошлыны. 176
80. Сеймовое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда о постройкѣ зданія для архива и другихъ предметахъ 178
81. Сеймовое постановленіе дворянства Брестскаго воеводства, подтверждающее дворянское происхожденіе нѣкоторыхъ лицъ. 181
82. Постановленіе сеймика, б. послѣ Срѣтенія Господня, на счетъ вознагражденія убытковъ отъ пожара одного заслуженнаго лица и проч 182
83. Универсалъ короля Станислава Августа, опредѣляющій случаи, въ которыхъ слѣдуетъ прибѣгать къ военной помощи при исполненіи декретовъ судовъ земскихъ и городскихъ. . 185
84. Королевская ассигновка объ отпускѣ 10 т. злотыхъ на очистку р. Нѣмана и 10 т. злотыхъ на постройку ратуши въ Брестѣ 187
85. Инструкція посламъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на ординарійный сеймъ 189
86. Сеймовое постановленіе дворянъ Брестскаго уѣзда о разныхъ предметахъ. 194
88. Сеймиковое постановленіе объ избраніи гражданско-военныхъ комиссаровъ Брестскаго воеводства 197
87. Сеймиковое постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства. . 198
89. Распоряженіе генералъ-маіора Дивова, данное Брестскому земскому суду 202

III.

Акты Юридическіе.

90. Листъ короля Сигизмунда по дѣлу мѣщанъ Каменца Литовскаго съ старостою Каменецкимъ 207
91. Духовное завѣщаніе Михаила Ивановича Боговитиновича Козерадскаго, которымъ, отправляясь за границу для лѣченія,

- онъ отписалъ женѣ своей и дѣтямъ все движимое и недви-
жимое свое имущество 208
92. Судебное опредѣленіе по дѣлу дворянина Григорія Ваганов-
скаго съ епископомъ Луцкимъ княземъ Викториномъ Вербиц-
кимъ о предержательствѣ имъ бѣглыхъ крестьянъ Ваганов-
скаго 216
93. Инвентарь двора имѣнія Свѣтичовскаго 219
94. Донесеніе Гавріила Горностая о неудовлетвореніи въ городскомъ
судѣ жалобы его на Василя Коптя, замучившаго урядника
его, Станислава Вольскаго 222
95. Жалоба Михаила Заранки на воеводу Троцкаго Стефана Зба-
ражскаго по поводу грабежа 223
96. Опредѣленіе по дѣлу землянина Гурина съ земляниномъ Ива-
номъ о нанесеніи симъ послѣднимъ побоевъ и ранъ ему Гу-
рину, женѣ его и гостямъ 226
97. Опредѣленіе короля Стефана, по дѣлу Стефана Боговитиновича
Шумскаго съ княземъ Янушомъ Збаражскимъ, старостою
Кременецкимъ, съ присовокупленіемъ опредѣленія Брестска-
го земскаго суда о духовномъ завѣщаніи Шумскаго 228
98. Опредѣленіе по дѣлу дворянина Мѣшковскаго съ помѣщикомъ
Малаховскимъ, который ограбилъ его на дорогѣ, затащилъ
къ себѣ въ домъ и избилъ плетью 249
99. Заявленіе Гиричей о томъ, что они, получивъ 12 копѣ гро-
шей отъ Горновскаго, который убилъ отца ихъ, отказыва-
ются отъ иска по этому дѣлу 261
100. Опредѣленіе по дѣлу Коптей съ княземъ Романомъ Сангуш-
кою о грабежѣ крестьянъ Коптевыхъ 262
101. Опредѣленіе по дѣлу дворянина Николая Оленскаго съ воево-
дою Витебскимъ Николаемъ Павловичемъ Сапѣгою, который
держалъ его въ цѣпяхъ, въ самомъ строгомъ заключеніи 42
недѣли 292
102. Опредѣленіе по дѣлу объ убійствѣ крестьянина Игната Ти-
шевича земляниномъ Иваномъ Мутыкальскимъ 300
103. Явка опредѣленія епископа Луцкаго по дѣлу объ убійствѣ
ксендзомъ Иваномъ Мазовецкимъ землянина Ивана Лесков-
скаго 304

104. Осмотръ подсудка Богдана Туминскаго мѣстечка Милейчицъ, разореннаго войскомъ конфедерации Брестской и градо-битьемъ 307
105. Жалоба священника Мануила на подчашаго Пекарскаго о нанесенныхъ ему побояхъ и оскорбленіяхъ съ произнесеніемъ угрозъ 309
106. Судебное опредѣленіе по дѣлу Тура, обвиненнаго въ затравленій собаками и убійствѣ гайдука Волка 311
107. Опредѣленіе по дѣлу между помѣщиками Брестскаго уѣзда и ксендзами Базиліанами о захватѣ имѣнія генераломъ сихъ послѣднихъ Геракліемъ Лисанскимъ и обращеніи его въ монастырскую собственность 315
108. Жалоба плебана Сегневицкаго на подстолича Пинскаго Булгака и другихъ о произведенныхъ безчинствахъ въ костелѣ и внѣ его 343
109. Жалоба монаховъ Базиліановъ на ксендза Ласковскаго, настоятеля Яновскаго, и его сообщниковъ о нападеніи вооруженною рукою на Тороканскій монастырь и произведенномъ разбоѣ и убійствахъ 345
110. Фундушовая записъ на кальвинскій Яменскій соборъ . . . 347

106900

О П Е Ч А Т К И.

Стран.	Строк.	Напечатано	Слѣдуетъ читать:
2	9	слуховскими	Слуховскими
76	4	сверху czysz	czynsz
83	13	— ienralnej	ieneralnej
84	18	снизу Kopysiu	Kopylu
—	17	— Micze	Mirze
—	10	сверху konfirmorać	konfirmować
—	6	— consequens	consequens
104	14	— Brzuskiemu	Brzeskiemu
105	13	— z Czerniegowski	i Czerniegowski
111	14	— na na	na
129	2	— Ильсу	Ильсну
148	8	— mias tu	miastu
151	19	— psstanowaią	postanawiaią
157	13	— обывавелевъ	обывателейъ
166	12	сверху szlubnię	szlubnię
185	1	— Аугуста	Августа
—	3	— судовъ	судовъ
—	14	— urzedom	urzędom
194	13	снизу u Pttu	i pttu
196	16	сверху podymnym	podymnym
203	8	— Trszyneni	Ursynem
271	5	снизу отповѣдать	отновѣдать
272	10	сверху стату	статуту
297	7	— золотыхъ	золотыхъ
305	8	— bonibarda	bombarda